



زاهد
پښتو ـ پښتو
سیند

دریمه برخه

د افغانستان د علومو اکاډیمي
د پښتو څېړنو نړیوال مرکز

عبدالقیوم زاهد مشواني



څېړندوی دانش څېړندویه ټولنه

hedayatdarulelme.com، دارالکتب الإسلامية

غ

غ (ğayn) نر.م. د پښتو الفبې دېرشم توری دی. د ابجد په حساب ۱۰۰۰ حسابېږي.

غاب (ğāb) نر.م. (ج. غابونه) تینګری، تالی، نالبکی، قاب.

غابوڼی (ğābūṇay) نر.م. ګندنې غوندې یو ډول ترخه وابنه دي چې شنه (آبي) ګلان کوي.

غاتر (ğātár) نر.م. ج. غاتره، کچره، قچر، قاطر.

غاټول (ğāṭól) نر.م. ج. و ګ. ریدی.

غاټول وزمه (ğaṭōlwazmá) ښځ.م. غاټول غونی، د غاټول په رنګ، لاله رنګی.

غار (ğār) نر.م. (ج. غارونه) ۱) سوره، سوری؛ ۲) سمڅ، ګاره؛ ۳) غټ کانی.

غارمه (ğārmá) نر.م. د لمر تاو، د لمر ګرمي.

غارندونه (ğārandūna) ښځ.م. غاروزینه، یو ډول غنه سارایي شرمښکی ده.

غاروزینه (ğārozína) ښځ.م. و ګ. غارندونه.

غاری (ğāráy) ص. نر.م. ۱) ډېر خوری، ګېډور، خېټو؛ ۲) بد ژبی؛ ۳) نر.م. په غار کې استوګن.

غارې (ğaray) ص. ښځ.م. د غاری مونث؛ و ګ. غاری.

غاړبندی (ğāṛbánday) ص. نر.م ۱) بندي غاړی، هغه څوک چې د ګناه په وجه یې غاړه بنده وي؛ ۲) غاړبند، ګلوبند، هغه څپوټی یا وړین توکر چې تر غاړې یې تاووي.

غاړبوجن (ğāṛbojә́n) نر.م. یو ډول ناروغي ده چې د غوړو شاوې یا د پښو د ګوتو منځ زخمي کېږي او سوی کوي.

غاړبوجنېدل (ğaṛbojәnedә́l) مص.ل. د غاړبوجن په ناروغی اخته کېدل.

غاړپټې (ğāṛpaṭáy) ښځ.م.ج. د غاړې دسمال، د غاړې پټی.

غاړکی (ğāṛakáy) ښځ. م. ۱) کتار وزمه، غاړه کی، گردنی، د کارتوسو کتار؛ ۲) امېل، هار.

غاړگی (ğāṛagáy) ښځ. م. اوری، غاړه کی، هار، بندی، د روپیو نه جوړ شوی امېل.

غاړو (ğāṛú) ص. نر. م. د اوږدې غاړې څښتن.

غاړه (ğāṛa) ښځ. م. ۱) غړانگه؛ د زامې او تتر ترمنځ برخه؛ ۲) څنډه، ساحل؛ ۳) گرېوان؛ ۵) والگی، زکام؛ ۶) توکه؛ ۷) سندره، غږ.

غاړه اخستل (ğāṛaaxistə́l) مص. ل. ۱) په زکام اخته کېدل؛ ۲) د زکام شدید کېدل.

غاړه ایښوونه (ğāṛaiṣōwaná) ښځ. م. تن ورکونه، ځانسپارنه، راضي، تسلیمي، تابع کېدنه.

غاړه بندېدنه (ğāṛabandedaná) گنهکارېدنه، عاصي کېدنه، ماخوذ.

غاړه بندي (ğāṛabandí) گناه، عصیان.

غاړه زږغ (ğāṛazə́ğ) نر. م. ۱) نغمه، غږ، سندره؛ ۲) د بلبل غږ یا اواز.

غاړه غټی (ğāṛağaṭáy) ښځ. م. ۱) غاړه غړی، سینه په سینه، غاړه په غاړه؛ ۲) غاړه غجي.

غاړه غجي (ğāṛağají) ښځ. م. و گ. غاړه غټی.

غاړه غړونه (ğāṛağaṛawaná) ښځ. م. سر غړونه، سر غړاوی، نه منل، ځان ساتنه.

غاړه غړی (ğāṛağaṛáy) ښځ. م. و گ. غاړه غټی.

غاړه گری (ğāṛagə́ray) ص. نر. م. شفدار، پلوان شریک.

غاړه وړونکی (ğāṛawṛū́nkay) صف. نر. م. ۱) غاړه ایښوونکی؛ ۲) اهل، فرمانبردار.

غاړیت (ğāṛít) نر. م. چل، دوکه، تگي، غولونه.

غاړې غاړې (ğāṛeğāṛe) ق. خوله په خوله، تر خولې ډک، ډک، مالامال.

غاړې غړوند (ğāṛeğṛúnd) نر. ج. سمه او غر.

غاړې مورگې (ğāṛemōrge) غاړې لمنې.

غاز (ğāz) نرم. (ج. غازونه) گاز، پراس، بخار، گېس؛ ۱) د اجسامو له درېو گونو حالتو (جامد، مایع، غاز) څخه یو حالت دی؛ ۲) د اوړو شیمه او پی؛ ۳) پنبه، کربوسکه، مالوچ.

غازه (ğāzá) ښځ. م. سرخي، سوروزمه، سرخي او سپېده چې ښځې يې پر مخونو د ښکلا لپاره کاروي.

غازي (ğāzí) نر. م. ۱) څوک چې د خدای په لاره کې جنگېږي؛ ۲) ډول وهونکی.

غاښ (ğāṣ) نر. م. ووړ هډوکی چې د انسان و حیوان د خولې په پورتنۍ او کښتنۍ ژامه کې اوډل شوي وي او د هغو په وسیله ډوډۍ ژووله کېږي.

غاښ تومبونی (ğāṣṭūmbū́nay) نر. م. غاښکی، غاښونکی، غاښ تنبونی، هغه آله چې د غاښونو منځ پرې پاکوي.

غاښ چیچل (ğāṣčičə́l) مص. مت. ۱) خوشکه کول، غضب و قهر کول؛ ۲) تهدېدول.

غاښ چیچن (ğāṣčičə́n) ص. نر. م. ۱) غاښ چیچک؛ ۲) خوشکتي، غوسه ناک.

غاښ چیچی (ğāṣčičáy) نر. م. ۱) گواښېدنه؛ ۲) قهر، غاښ چیچنه، خوشکه.

غاښخلی (ğāṣxalay) غاښتومبونی، د غاښ خلی، د غاښ تیلی.

غاښ دوړه (ğāṣdūṛa) غاښ چور، غاښ پوډر.

غاښ ربڅ (ğāṣrabǰ) مسواک، د غاښو برش.

غاښ سکوی (ğāṣskóy) نر. م. د غاښو ترمنځ درز یا چاک، د غاښو وت.

غاښک (ğāṣák) ص. نر. م. غاښور، غاښو، داړو داړور، څوک چې لوی لوی غاښونه لري.

غاښو (ğāṣū́) ص. نب. غاښور.

غاښ موښی (ğāṣmū́ṣay) د غاښو پاکولو برس.

غاښ وتلی (ğāṣwatə́lay) ص.نر.م. ۱) کنداس؛ ۲) کرشپ، شپ خولی؛ ۳) مج. خوار، بدمرغه.

غاښور (ğāṣawə́r) ص. نر.م. ۱) و گ. غاښک؛ ۲) نر.م. گاښور، راکول؛ ۳) سکو، ښاخی.

غاښوره (ğāṣawára) ښځ. م. ۱) غاښور، راکول؛ ۲) سکو، ښاخې، شاخې؛ ۳) گاښوره.

غاښ وله (ğāṣwála) ښځ. م. مجرومی، زېږه، رله، مجنون بېد، خرانگو، جرانگی.

غاښ ولی (ğāṣwaláy) ښځ. م. د غاښ وله، د غاښ بېخ، د غاښ ریښه.

غاښوونکی (ğāṣawū́nkay) و گ. غاښ تومبونی.

غاښی (ğā́ṣay) نر.م. ۱) کوتل؛ ۲) دړه، پسراده، تینده‌ره، ترازه، قاش، تینده‌ر.

غاښی (ğāṣə́y) ښځ.م. ښاخی، شاخی، سکو.

غاښیز (ğāṣíz) ص. نر.م. ج. ۱) غاښور، داړو؛ ۲) غاښو، غاښ لرونکی؛ ۳) گر. هغه ږغ چې د ژبې په څوکې او غاښو سره تلفظ شي.

غاصب (ğāsíb) ص.نر.م (ج. غاصبان) غصبوونکی د چا مال یا ملکیت په زوره نیوونکی.

غافل (ğāfíl) ص. نر.م.ج. ۱) غفلت کوونکی؛ ۲) بې خبره؛ ۳) ناپوه؛ ٤) هېروونکی.

غافلول (ğāfilawə́l) مص. مت. ۱) په غفلت اخته کول؛ ۲) بې خبره ساتل؛ ۳) هېره باندې غالبول.

غافلېدل (ğāfiledə́l) مص. ل. ۱) په غفلت اخته کېدل؛ ۲) ناخبره کېدل.

غاکل (ğākə́l) مص. ل. وزه بغېدل، بغاري کول.

غال (ğāl) نر.م. په لوبه کې چل او چم کونگ.

غالب (ğālíb) ص.نر.م.ج. ۱) بر، بریالی، برلاسی؛ ۲) دبره برخه، زیاته ونده؛ ۳) احتمال.

غالباً (ğālíbán) ق. ۱) زیاتره، اکثراً؛ ۲) په زیات احتمال.

غالبوزک (ğālbūzák) نر.م. یو ډول دښتي ختمي (خیروگل) دی چې سپین وسره گلان کوي.

غالبوزه (ğālbū́za) ښځ. م. (ج. غالبوزې) مچی، غومبسه، یوه نېښ او زهر لرونکې حشره ده.

غالبوزی (ğālbū́zay) نر.م. یو ډول خامک دی چې د توکر دواړو څنډو ته مساوي ډول د ستنې په وسیله سپرغې کېږي.

غالبول (ğalbū́l) نر.م. غال وغول، ځوږ، غالمغال، شور غوغا، غوغا.

غالبېدل (ğālıbedə́l) مص. ل. بربېدل، کامیابه کېدل، بریالی کېدل، برلاسه کېدل.

غالوشه (ğālwā́ṣa) نر.م. لوغی، غوالوشه، دوني، یو لوښی دی چې غوا په کې لوشله کېږي.

غالی (ğāláy) ښځ. م. ج. غالینه، قالینه، قالین.

غالې (ğālé) ښځ. م. ناقې، غال، چم، چل؛ په لولو یا قمار کې څوک تېر ایستل.

غالی (ğāláy) ص. نر.م. ۱) غالې جن، دروهلی، چمباز؛ ۲) ور. غولی، انگړ، د وروستاړي په توگه دځینو کلیمو په پای کې راځي- لوبغالی.

غالېجن (ğālejə́n) ص.نر.م.ج. دروهلی، چمباز؛ هغه څوک چې په لوبو یا قمار کې غالې کوي.

غالیچه (ğāličá) ښځ. م. (ج. غالیچې) زلیچه، غالیگی، غالینچه، قالینچه.

غامبوری (ğāmbū́ray) نر.م. (ج. غامبوري) غومبوری، بغون، غمبوری، اننگی، باړخو.

غامض (ğāmíz) ص. نر.م. ج. ۱) پېچلی، مبهم شی؛ ۲) پټ، خوندي، لره ځمکه.

غاندهٔ (ğāndá) ص. نر.م. ۱) کرکجن، متنفر؛ ۲) غندهٔ.

غانډو (ğānḍū́) نر. ښځ. م. (ج. غانډوګان)
١) بې همته؛ ٢) هغه څوک چې په زنګنو ځي.

غاو (ğāw) نر. م. ١) شور، غالمغال؛ ٢) بد ګڼل؛ ٣) مرستې ته څوک راغوښتنه.

غاوچي (ğāwčí) ص. نر. م. (ج. غاوچيان) دروازه وان، پهره دار، ددروازې ساتونکی.

غاور (ğāwír) ص. نر. م. ج. ١) غورکوونکی، دقت کوونکی؛ ٢) برلاسی، بريالی؛ ٢) مغرور.

غاورسی (ğāwárasay) نر. م. ١) نیاوی، نیاویړی، غم خوړونکی، کومکي، مرستيال؛ ٢) د چا په شکايت باندې غور کوونکی.

غاورسي (ğāwarásí) ښځ. م. غم خوړنه، کومک مرسته.

غاوليک (ğāwlīk) نر. م. احتجاج ليک، اعتراض ليک.

غاوناک (ğāwnā́k) نر. م. څوړ کوونکی، شور ماشور کوونکی.

غاوول (ğāwawā́l) مص. مت. ١) ازارول، ربړول، په عذابول؛ ٢) د (غاوه) عمل کول.

غاوه (ğāwá) ښځ. م. غوه، مايه، ژغورګ، کوتی، تونی، ژورځای.

غاوی (ğāwáy) نر. م (ج. غاويان) فريادی، نياومن، دادخواه، مظلوم.

غاوېدل (ğāwedə́l) مص. ل. ازارېدل، دردېدل، په عذابېدل.

غايب (ğāyáb) نر. م. ج. ١) الونيا، الاستي، نيهام، پنا؛ ٢) «ګر.» دريم شخص.

غايبانه (ğāyıbāná) ق. ١) په غايبه توګه، په نيهامه؛ ٢) پسې شا، الونيا.

غايبوالی (ğāyıbwā́lay) نر. م. نيهاموالی، غايب، غايبېدنه.

غايبېدل (ğāyıbedə́l) مص. ل. نيهامېدل، پنا کېدل، ورکېدل، پټېدل.

غايت (ğāyát) نر. م. ١) غايه، مقصود، هدف، مرام؛ ٢) آخر، پای.

غايط (ğāyít) جن. غايطه، غايطه مواد، د انسان فضله مواد، د کې متيازې.

غای لمې (ğāyláme) ښځ. م. غولنې، غولونې، ګومنجک، ګومجکه، غولنکی، غولنه، کوچنی دانه چې معمولاً د سترګې پر څنډه راخېژي.

غايوي (ğāyawí) ص. نب. ١) د غايې، نهايي په غايې اړوند؛ ٢) د هدف، په مقصود اړوند.

غايه (ğāyá) ښځ. م. (ج. غايې) وګ: غايت.

غبار (ğūbā́r) نر. م. ١) خوپ، لړه، دربه؛ ٢) ګرد، دوړه؛ ٣) د سترګو يو ډول ناروغي ده؛ ٤) خ. غبار ليک؛ يو ډول ډېر کوچنی ليک دی.

غبانده (ğbā́nda) ښځ. م. (ج. غباندې) غلنګ، بغاونده، مغانده، قدکشک.

غباندی (ğbā́nday) نر. م. مرغری، مرغېړی، د غوښو غده.

غبرا (ğabrā́) ص. ښځ. م. ١) سپيره، خړ، هغه شی چې خاورې پرې پرتې وي؛ ٢) مج. ځمکه.

غبرګ (ğbárg) نر. م. ١) جفت، جوړه؛ ٢) قت، غبرګلون.

غبرګبواک (ğbárgbəwā́k) (ګر.) ترښتي بېواک، ترکيبي کنسوننټ.

غبرګپښلی (ğbárgpṣelay) ګر. غبرګې پښېلې، غبرګې قافيې.

غبرګ غونډله (ğbárgğōndla) غبرګه جمله، دوه ملګرې جملې.

غبرګلون (ğbárglūn) نر. م. غبرګ، کت، قت، غبرګون.

غبرګوالی (ğ̌bargwā́lay) نسر.م. جوړه والی، جفتوالی.

غبرګول (اوًل ğ̌bargawә́l) مص. مت. ۱) کت کول، قاتول؛ ۲) جفتول، جوړه کول.

غبرګولی (ğ̌bargólay) نر.م. جوزا، غبرګوني.

غبرګون (ğ̌bargū́n) نسر.م. ۱) عکس العمل، ردعمل؛ ۲) جوړه، جفت؛ ۳) غبرګوالی، دولايي؛ ٤) ځواب.

غبرګونکړ (ğ̌bargūnkәṛ) ګر. انعکاسي فعل.

غبرګه (ğ̌bárga) ښځ.م. ۱) د غبرګ مؤنث شکل؛ ۲) هغه لنګه (ښځه یا مال) چې دوه بچي یې زیږولي وي؛ ۳) لپه، پیمانه.

غبرګېدل (اوًل ğ̌bargedә́l) مص. ل. ۱) جوړه کېدل، کتېدل، قات کېدل، دوه کته کېدل.

غبن (ğ̌ában) نسر.م. ۱) دروهنه، درغلنه، خیانت؛ ۲) فق. په پلورلو او پېرودلو کې زيان کول.

غبي (ğ̌abí) ص.نب.نر.ښځ.م. ۱) پخ، کُند ذهنه، څوک چې ژر زده کړه نه شي کولای؛ ۲) ناپوه.

غپ (ğ̌ap) نر.م. غو، غوغو، د سپي د غپېدو غږ.

غپا (ğ̌apā́) ښځ.م. غپهار، د سپي د غپېدو بړغ.

غپل (ğ̌apә́l) مص. مت. غپ غپ کول، غپا کول.

غپند (ğ̌ápand) ص. نسر.م.ج. غپنده، غپاندی، هغه سپی چې ډېر غپېږي.

غپندوکی (ğ̌apandū́kay) نر.م. و.ګ. غپند.

غپول (اوًل ğ̌apawә́l) مص. مت. ۱) سپی په غپا کول؛ ۲) مج. د چا له خولې اېلتې ایستل.

غپه (ğ̌ipá) ښځ.م. غوپه، غرق، ډوب، مغروق.

غټ (ğ̌aṭ) ص. نسر.ج. (ج. غټان) ۱) ستر، لوی؛ ۲) چاغ، شلند؛ ۳) د مقام له مخې لوی سړی.

غټ باز (ğ̌áṭbāz) نسر.م. ۱) لوی باز، زورور باز؛ ۲) ص. نر.م. (مج.) دوړن، باتو، لاپک.

غټبازي (ğ̌aṭbāzí) ښځ.م. لاپې، باتې، دوړې.

غټ پټ (ğ̌āṭpáṭ) ص. نر.م.ج. ۱) څورب، شلند؛ ۲) پیاوړی، زورور، قوي.

غټتوب (ğ̌aṭṭób) نر.م. غټوالی، غټتیا، لویوالی، سترتوب.

غټړی (ğ̌aṭә́ray) نر.م. غټړکی، راغونډاري شوی.

غټ مازیګر (ğ̌áṭmazigә́r) ق. ولاړ مازیګر، لوړ مازیګر، د مازیګر اول وخت.

غټ مشر (ğ̌áṭmášәr) نر.م. د ولس لوی مشر، د قام رئیس؛ ۲) نایب سالار؛ ۳) د امیر شېرعلي خان د زماني جرنیل.

غټ نسی (ğ̌aṭnásay) ص.نر.م. ۱) ګېډو، خېټو؛ ۲) د غټ او وتلي نس خاوند.

غټو (ğ̌uṭū́) نر.م. اډی، مرغړی، مرغېړی، وړې او لوې داني دي چې په ستوني کې پیدا کېږي.

غټوالی (ğ̌aṭwā́lay) نر.م ۱) لویوالی، سترتوب؛ ۲) پېړوالی، پنډوالی؛ ۳) چاغښت، چاغوالی.

غټوکی (ğ̌aṭū́kay) ص. نر.م. د غټ مصغر.

غټول[۱] (ğ̌aṭól) نر.م.ج. غاټول، غانټول، لاله، رېدی، شندي ګل.

غټول[۲] (اوًل ğ̌aṭawә́l) مص.مت. ۱) لویول، سترول؛ ۲) عزت ورکول؛ ۳) د احترام وړ ګڼل.

غټوله (ğ̌aṭōlá) ص. نب. بې ډوله، بې تناسبه.

غټه[۱] (ğ̌áṭa) ښځ.م. د شګو ډېری، د شګو کوټه.

غټه غړنده (ğ̌āṭağ̌aṛәnda) ښځ.م. د سترګو کسی، نینک، د سترګو ککی.

غټه کولمه (ğ̌āṭakulmá) ښځ.م. انډره، لویه کولمه، اوږده کولمه، کټه کولمه.

غټی (ğ̌aṭáy) نر.م. د منجمد شي ټوټه.

غټی غټی (ğ̌aṭáyğ̌aṭáy) ص. نر.م. ۱) ګردی ګردی، غونډ غونډ؛ ۲) ټوټه ټوټه، ذره ذره.

غتيالی (ğatyālay) ص. نر.م. ځواني ته نږدې شوي، ژني شوي، ژنکي، زلموټی.

غتې داني (ğátedāné) ښځ.م.ج. ننکی، لسوپې داني، دکوي داني، دچيچک داني.

غتېدل (ğatedál) مص. ل. ۱) لويېدل، سترېدل؛ ۲) چاغېدل؛ ۳) په عزت کېدل؛ ٤) د لوړ مقام خاوند کېدل؛ ٥) مج. متکبره کېدل.

غجره (ğajrá) ښځ.م. بړه، يو ښکلی غرنی بوټی دی چې زيړ ګلان کوي.

غجرۍ (ğajaráy) ښځ.م. ۱) يو ډول ښکلی انځور شوی توکر دی چې د آس ترزين لاندې يې اچوي؛ ۲) قاجارۍ، د سرو زرو سکه وه.

غچ (ğac̆) نر.م. ۱) کسات، انتقام، بدله، وار؛ ۲) د يو شي د پرېکولو يا بياتي کولو اواز.

غچکه (ğac̆áka) ښځ.م. و ګ. غيچکه.

غچول (ğac̆áwál) مص. مت. بياتي خرڅول، په بياتي غچ غچ کول.

غچېدل (ğac̆edál) مص. ل. ګرڅېدل، خرڅېدل، د بياتي اواز وتل.

غځرکی (ğaǰərkay) نر.م. نوی زېږېدلی مرغومی، نوی زېږېدلی ورغومی.

غځول (ğaǰawál) مص. مت. ۱) اوږدول، پراخول، لوېول؛ ۲) خبره اوږدول؛ ۳) مج. وژل.

غځوونکي (ğaǰawúnki) ښځ.ج. غځووني، ستوماني ايستنه، کهالي ايستنه.

غځېدل (ğaǰedál) مص. ل. ۱) اوږدېدل، پراخېدل؛ ۲) خبره اوږدېدل، ځملول.

غڅ (ğac) نر.م. و ګ: غچ.

غڅکی (ğuckáy) نر.م. و ګ. غوڅکی.

غدار (ğadár) ص. نر.م. (ج. غداران) ۱) بې وفا، ژبه ماتوونکی؛ ۲) دروهلی، ښکار، محيل.

غدر (ğádər) نر.م. ۱) خيانت؛ ۲) بې وفايي؛ ۳) مکر، فريب، حيله.

غدکه (ğadáka) ښځ.م. چينه، چپن، چلمنه.

غدوی (ğaduy) نر.م. ۱) غل، څوک چې په داګه غلا وکړي؛ ۲) د غل دکليمې سره هم غدو راځي.

غده (ğudá) ښځ.م. (ج. غدې) مرغړی، مرغېړی، غدود؛ د غوښو غوټه.

غدۍ (ğadáy) ښځ.م.ج. ۱) داړه، چپاو، شبخون؛ ۲) بيړه، تلوار، عجله.

غذا (ğizá) ښځ.م. خواړه، دخوړو شی، ډوډۍ.

غر (ğar) نر.م. ۱) د ځمکې له سطحې څخه د ډبرو او خاورو راجګه شوې غونډۍ، موره؛ ۲) د سپي غرېدل؛ ۳) ص. نب. تلوار، بيړه، توندي.

غرا (ğará) ص. نب. ۱) ځلاند، روښانه؛ ۲) نېک، شريف؛ ۳) مشر؛ ٤) غرهار، د موټر اواز.

غرابت (ğarābát) نر.م. ۱) لېرې والی، له هېواد څخه لېرې توب؛ ۲) د کلام پېچلتيا.

غراره (ğarārá) ښځ.م. ۱) خرجيګه، ځولۍ، هغه ځولۍ چې د بار وړونکيو په شا باربېږي او د شيانو د وړلو لپاره کار ځنې اخلي؛ ۲) مج. ځيرې ويرې توکر.

غرامت (ğarāmát) نر.م (ج. غرامات) ۱) تاوان، هغه څه چې ادا يې لازمه وي؛ ۲) پور؛ ۳) ضرر، تاوان، نقص.

غران (ğirān) نر.م. قران؛ ۱) نيمه پېړۍ د مخه د ۳۰ پيسو سکه وه؛ ۲) پنځوس پولې.

غرانډه (ğrānda) ښځ.م. غوړوسکه، لوخړه، د اور لمبه چې تور لوګی هم ورسره وي.

غراوو (ğarāwū́) نر.م. ۱) د کوچنيانو د لوبو يوه آله ده؛ ۲) ص. نب. نر. ښځ.م. غرتن، لاپو، فضول.

غرایب (ğarāib) نسر. ج. ۱) لسهري؛ ۲) نادر، حیرانوونکي او عجیب شیان؛ ۳) غرایب لیک.

غرب[1] (ğarb) نسر.م. لوېدیځ؛ لمر پرېواته، لمر لوېده، ختیځ ته مخامخ، د لمر لوېدو لوری.

غرب[2] (ğrab) نر.م. د ډول یا نغارې وهلو ږغ.

غرباً (ğárban) ق. د غرب خواته، د غرب پر لور، د لوېدیځ خواته.

غربت (ğurbát) نسر.م. ۱) پردیسي، مسافري، له وطنه لېرې توب ۲) خواري، غریبي.

غربوړی (ğarbūṛáy) نر.م. بولډوزر.

غربول (ğrabawə́l) مص. مت. د یوه شي وهل، د یو شي دربول یا ډبول.

غربهار (ğrabahā́r) نر.م. صوت. غربا، غربی، دربی، د ډول یا نغارې پر له پسې اواز.

غربي (ğarbí) ص. نب. نسر. ښځ. م. ج. لوېدیځ، د غرب، په غرب اړوند.

غربی (ğrabáy) نر.م. ۱) د وندني یا پتنۍ په سر کې اوسپنیزه کړۍ چې وندنی یا پتنۍ پرې د پوندې ترشا راکلکوي؛ ۲) سګک، حلقه، کړۍ.

غربېدل (ğrabedə́l) مص. ل. دربېدل، د ډول، نغارې یا بل شي له وهلو څخه اواز پورته کېدل.

غربېړ (ğarbéṛ) نر.م. غالمغال، شور، ځوږ.

غرپر (ğárpár) نسر.م. غروپر؛ ۱) په ګېډه کې د باد ګړېږ؛ ۲) مج. ځوږ، شورماشور، غرپش.

غرپرت (ğárpárt) نر.م. چټي خبرې پرتې، باتې.

غرپش (ğarpə́š) نر.م. و ګ؛ غرپر.

غرتک (ğarták) نسر.م. ۱) غرتي کوونکی، چټي غږېدونکی؛ ۲) ګوزاوړ، تیزن، غرتن.

غرته (ğárta) ښځ.م. ۱) غره، کونه، سغی، مقعد؛ ۲) مج. چټي خبره، بې ځایه خبره.

غرتې (ğárte) ښځ. ج. اپلتې، چټي خبرې.

غرتی (ğartáy) نسر.م. کندوکی، د قند و نورو شیانو غتی (غونداری).

غرچ (ğrač) نر.م. کرچ، خرچ، د غاښونو د چیچلو اواز.

غرچی (ğarčáy) نسر.م. صوت. خرچی، کرچی، د زلزلې په وخت کې د کوټې د لرګیو اواز.

غرچېدل (ğračedə́l) مص.ل ۱) کرچېدل، خرچېدل، د زلزلې په وخت کې د کوټې د لرګیو اواز؛ ۲) د مستۍ څخه غورځېدل.

غرڅپه (ğarcapá) ښځ. م. ۱) د غره لوی نهر؛ ۲) ستره څپه، د سمندر غټه څپه.

غرڅن (ğarcə́n) نر.م. ج. غرنی، غریز، د غره روهي.

غرڅنی (ğarcanáy) نر.م ۱) غرنی؛ ۲) غرنی حیوان؛ ۳) د غرني وز یا وزې ببډی؛ ٤) غرنی وز.

غرڅه (ğarcá) نسر.م. ښځ. م. غرنۍ وزه یا پسه، د غره بزه یا سېرلی، غرنی پسه او غرنۍ بزه.

غرڅه ګل (ğarcagwə́l) نر.م. یو غرنی بوټی دی.

غرډپ (ğardáp) نر.م. دپ، لاپې، شاپې، باتې.

غرز (ğraz) نسر.م. د دېوال د غورځېدلو اواز.

غرزول (ğrazawə́l) مص. مت. ۱) وهل، تکول؛ ۲) ډول یا نغاره وهل؛ ۳) ګرېول.

غرزی[1] (ğrazáy) ص.نرم. دربی، ګربی، د توپک، توپ... اواز.

غرزی[2] (ğarzáy) نر.م. روهي، د غره اوسېدونکی، څوک چې په غره کې اوسي یا زېږېدلی وي.

غرزېدل (ğrazedə́l) مص. ل. ۱) وهل کېدل؛ ۲) ګرېېدل؛ ۳) د ډول، نغارې غږ وتل.

غرړل (ğarṛə́l) مص. ل. د سپي سخت غپل.

غرړی (ğarṛay) نر.م. د قهر و غضب په وخت کې د سپي غوربدنه.

غرشین (ğaršín) نسر.م. غروال، روهي، د غره اوسېدونکی، د غره.

غرض (ğaráz) نر.م. ۱) هیله، حاجت؛ ۲) هدف، مراد؛ ۳) پټه غوښتنه چې د ګټې په نیت وي؛ ۴) د بل په ضرر قصد؛ ۵) بلوسه، تېری.

غرضمن (ğarazmán) ص. نر.م. ج. غرضي، د غرض خاوند، خود غرضه.

غرغچ (ğarğáč) نر.م. ګرګیچې، غرغچې وهل، ډغره، سرونه جنګول، سرونه سره وهل.

غرغر (ğárğár) صوت. نر.م. ۱) د الوتکې، موټر پرله پسې اواز؛ ۲) د قهر له امله تر شونډو لاندې خبرې کول.

غرغرانک (ğarğaránák) نر.م. ګرګرانکه، د کوچنیانو د لوبو یوه آله ده.

غرغرک (ğarğarák) نر.م. د جر ثقیل غرغره، د ثاه فلزي څرخ.

غرغره (ğarğará) ښځ.م. ۱) د خولې له خوا د مرۍ سر؛ ۲) دار، سولۍ، غرغره، په دار کېدنه.

غرغړ (ğarğáṛ) نر.م. غرغر، کړاک، کړاو، سختي.

غرغړوبی (ğarğaṛobay) نر.م. ۱) کانی؛ د سیند ښوی کانی؛ ۲) یوه لوبه ده.

غرغړه (ğarğaṛa) ښځ.م. ۱) په خوله اوبه رغړول؛ ۲) غړندوکی؛ ۳) د لمر د پرېوتلو وروستی شېبه؛ ۴) دار، پانسي؛ ۵) د اوبو تالووهنه.

غرغړه یي (ğargaṛáyi) نارام، ډانګه یي، ماجراجو.

غرغړی (ğarğaṛáy) ښځ.م. له ستوني او مرۍ څخه راوتلی اواز.

غرغښت (ğarğúst) نر.م ۱) شور، ځوږ؛ ۲) منډې، توپونه؛ ۳) د نجونو یوه لوبه ده.

غرغښت (ğarğást) نر.م. د پښتنو یو ستر نیکه دی. د پښتنو له څلورو سترو قبیلو څخه یوه قبیله ده.

غرغښتی (ğargaṣtáy) نر.م. ۱) یو ډول آلو؛ ۲) غرني تریخ بادام، غوزېښتی.

غرغنډه (ğarğandá) ښځ.م. غرانډ، غړوسکه، د اور ستره لمبه چې لوګی ورسره مل وي.

غرغور (ğarğúr) نر.م. ۱) غرغر، ځوږ، شور ماشور؛ ۲) د تالندې او برېښنا اواز.

غرغېچکو (ğarğečkó) نر.م. د سونګ یو ډول لرګی دی.

غرفه (ğurfá) ښځ.م. ۱) کړکۍ؛ ۲) بالاخانه؛ ۳) د لرګو یا فلزو وړوکې کوټه یا دوکان.

غرق (ğarq) ص. نر.م. ج. ۱) ډوب، غوپه، په اوبو کې لاهو؛ ۲) مج. برباد؛ ۳) مج. منهمک.

غرقاب (ğarqáb) نر.م. ګردابی، په اوبو کې ژور ځای.

غرقول (ğarqawál) مص.مت. ۱) ډوبول، غوپول؛ ۲) بربادول، پوپنا کول.

غرقېدل (ğarqedál) مص.ل. ۱) ډوبېدل، غوپېدل، ورکېدل؛ ۲) بربادېدل.

غرکمانه (ğurkamā́na) ښځ.م. یو ډول لینده ده.

غرکنو (ğarkanū́) نر.م. چولايي، چلوايي غونډې یو ډول سابه دي.

غرکی (ğarkáy) نر.م. ۱) د مستۍ په وخت کې د غوايي اواز؛ ۲) بې ځایه خبرې؛ ۴) د خلکو ډېره زیاته ګڼه ګوڼه.

غرګرځی (ğargárǰay) نر.م. غرګرځېدونکی، غر ختونکی.

غرګرځېدنه (ğargarǰedaná) ښځ.م. غر ختنه.

غرګی (ğargáy) نر.م. ۱) غونډاری؛ ۲) ګرده او ښوی غټ کانی؛ ۳) هغه تیږه چې په لاس کې ځایېدای او غورځول کېدای شي؛ ۴) غرګوټی، د غره مصغر، وړوکی غر.

غرلړی (ğarlaṛáy) نر.م. د غرو لړۍ یا سلسله.
غرمچ (ğarmáč) نر.م. ۱) د ګلانو په منځ کې یو چکر؛ ۲) تور وانجه.
غرمکی (ğarmakáy) ښځ.م. غرمه کۍ، تنکۍ غرمه، تنکۍ برېځر، کچه غرمه.
غرمنی (ğarmanáy) ښځ.م.ج. د غرمې ډوډۍ، غرمنۍ میلمستیا.
غرمنی (ğarmanáy) ص. نر.م. د غرمې، په غرمه اړوند- غرمنۍ ننګولۍ.
غرمه (ğarmá) ښځ.م. نیمه ورځ، برېځر- د ورځې هغه وخت چې لمر پر سر وي؛ ۲) مج. ګرمي.
غرمېشتی (ğarméštay) نر.م. غرشین، د غره اوسېدونکی، غرنی سړی.
غرنجالی (ğranjāláy) ښځ.م. یو ډول خزنده ده چې د اینځر په ونه کې ډېره پیدا کېږي او غټ غټ ښکرونه یا حسي آلې لري.
غرند (ğaránd) ص.نر.م.ج. غرنده، غرتک، څوک چې زیاتې خو بې ځایه خبرې کوي.
غرنداز (ğarandấz) نر.م.ج. وګ. غرند.
غرنده[1] (ğránda) ښځ.م. غرندی، تر زنې لاندې د غاړې بهرنۍ برخه، د مرۍ غوټه.
غرنده[2] (ğarắnda) ښځ.م. ۱) غم، ویر؛ ۲) تنګسه، سختي، سخته، لاچاري، تنګسیه.
غرنګ (ğráng) نر.م. د اوسپنې یا د بل کلک شي د غورځېدلو اواز.
غرنی (ğaranáy) ص. نر.م. روهي، د غره، غروال، غریځی، غریچی، غره ته منسوب، غریز.
غرواښه (ğarwấṣá) نر.م. یو ډول غرنې واښه دي.
غروال (ğarwấl) ص. نر.م. وګ. غرنی.
غرور (ğurūr) نر.م. ۱) کبر، لویي؛ ۲) مرغوړنه، بې پروایي؛ ۳) چتې شي ته تمه لرنه.

غروری (ğrū̆ṛay) نر.م. غروړه؛ ۱) د بدن د پوستکي لاندې پړسوب؛ ۲) کینه، رخه، بغض، عداوت، دښمني.
غروری غروری (ğrū̆ṛayğrū̆ṛay) ص. نر.م. پړسېدلی، ځای پر ځای غوټې غوټې.
غروسمه (ğārōsáma) ښځ.م. غر ودښته، لوړه او ژوره، غر و اواره، غروسم.
غروښت (ğarwə́ṣt) نر.م. یو ډول ښېخ لرونکی غرنی بوټی دی.
غرول[1] (ğarawál) مص. مت. ۱) سره ښوررول، په شور راوستل؛ ۲) څوک په اپلاتو راوستل.
غرول[2] (ğrawál) مص. مت. د واده د مراسمو پر وخت زوم په پالنګ یا تخت کښېنول.
غروی (ğráway) نر.م. ۱) وګ. ورغوی؛ ۲) د اوبو غروه، د اوبو سیمساره.
غروېښته (ğorwéṣta) ښځ.م. غومبک، منځ غوندې یو پوست نبات دی چې د فرش په توګه کار ترې اخلي.
غره[1] (ğurá) ښځ.م. (ج. غرې) د قمري میاشتې لومړۍ ورځ یا شپه.
غره[2] (ğará) ص.نب ۱) مغرور؛ ۲) ښځ.م. مقعد؛ ۲) د اتڼ په پیل کې لوړ آواز ونه.
غرهار (ğarahấr) صوت. نر.م. ۱) د الوتکې، موټر او... اواز؛ ۲) چتې او بې ځایه خبرې.
غری (ğáray) نر.م. وګ. غرنده[1].
غری (ğaráy) ښځ.م. د بخار دانې، لړمې، لړمکۍ، لم لتیکه، لړمی، د لړمو ناروغي.
غریاسی (ğaryasáy) نر.م. د تنۍ غوراشه، کاج، هغه سوری چې په کالیو کې جوړېږي.
غرېب (ğreb) نر.م. سونګټ، سونکه، غربو، په مرۍ کې ژړا، د مایوسۍ ژړا.

غريب (ğarib) ص. نر. م. ج. (غريبان) ۱) بېوزله، بېچاره؛ ۲) عجيب؛ ۳) يوازې.

غريبانه (ğaribānā́) ق. عاجزانه، د بېوزلۍ، د غريبۍ، د خوارۍ.

غريب خانه (ğaribxānā́) ښځ. م. مرستون، د بېوزلو او خوارانو د اوسېدو ځای.

غريب کار (ğaribkā́r) ص. نر. م. ج. خواري کښ، هغه څوک چې کار، غريبي او مزدوري کوي.

غريب گوټی (ğaribgóṭay) ص. نر. م. خوارکی، بېچاره گی، د غريب مصغر.

غريبه (ğaribá) ښځ. م. يو ډول بې اغزو ونه ده چې وړې وړې پاڼې لري او وړې وړې دانې کوي.

غريبي (ğaribí) ښځ. م. ۱) بېوزلي، خواري، نېستي؛ ۲) خواري گالنه، زيار ايستنه.

غرېچی (ğarečáy) ص. نر. م. و گ. غرنی.

غرېځی (garecáy) ص. نر. م. و گ. غرنی.

غرېدل (ğaredál) مص. ل. ۱) په شور راتلل؛ ۲) يو څوک په اپلاتو راتلل؛ ۳) د يوه شي د غرهاري اواز وتل.

غريز (ğaríz) نر. م ۱) صبر، زغم، تحمل؛ ۲) ص. نر. م. ج. غرنی، د غره، غريچی، غريځی.

غريزه (ğarizá) ښځ. م. (ج. غريزې) ۱) فطرت، خټه، اصل؛ ۲) بيا. طبيعي شوق، د ټاکلو چارو د سرته رسولو فطري استعداد.

غريزي (ğarizí) ص. نب. نسر. ښځ. م. ج. جبلي، طبيعي، فطري، ذاتي، په غريزي اړوند.

غرېو (ğréw) نر. م. ۱) و گ. غرېب؛ ۲) صوت. نر. م. غرېده، غړومبېده، د وحشي حيواناتو د قهر اواز.

غري وري (ğáriwári) ق. ۱) ژور ژور؛ ۲) څيرې څيرې، څيرې پيرې، کندې وندې.

غرېوناک (ğréwnā́k) نر. م. ج. غرېوجن، غرېو نيولی، له غرېوه ډک، غرېب نيولی.

غړ (gaṛ) صوت. نر. م. اوق، هوق، دکانگې غږ.

غړاسپی (ğiṛā́spay) نر. م. غړسپی، لوړ ځای دی چې کوچيان يې د خپلو شيانو د ايښودلو لپاره جوړوي.

غړاسکی (ğṛā́skay) نر. م. ۱) تير، برړی، بروړ؛ ۲) وېښه، شاتير.

غړاشه (ğuṛāṡā́) ښځ. م. غوړاشه، غوړيشه، گنده.

غړاندو (ğaṛāndú) ص. نر. م. ج. غړانگور، اوږد خټی، اوږد غاړی.

غړانگاو (ğaṛāngā́w) نر. م. غړانگوه، يو بوټی دی چې په کلکه ځمکه کې شين کېږي.

غړانگو (ğaṛāngū́) ص. نر. م. غړانگور، د بد اواز خاوند، د زړه بدوونکي ږغ ښتن.

غړانگور (ğaṛāngawā́r) نر. م. و گ. غړاندو.

غړانگه (ğaṛānga) ښځ. م (ج. غړانگې) ۱) اوږده غاړه؛ ۲) اوږده چيغه؛ ۳) شور ځوږ.

غړانگي (ğaṛāngí) ص. نسر. م. ۱) اوږد غاړی؛ ۲) بد آوازه، د بد آواز ښتن، اوږدغاړی کدو، اوږد کدو.

غړانگی (ğaṛāngóy) ښځ. م ۱) صراحي، تونگ؛ ۲) ص. ښځ. م. د غړانگی مؤنث.

غړب (ğṛab) نر. م. ۱) پرتم، شان و شوکت؛ ۲) ص. نرم. ډرب، گړب، د يوه شي د لوېدو اواز.

غړبوجن (ğaṛbōján) نر. م. و گ. غاړبوجن.

غړپ (ğṛáp) نر. م. ۱) پرتم، اوکوب؛ ۲) غوړپ، گوټ، په يوه ځل د مايعاتو ښبل.

غړپر (ğaṛpár) نر. م. ۱) د قهر او غوسې غږ، سخته کړيکه؛ ۲) عرض، شکايت.

غړپل (ğṛapál) مص. مت. و گ. غوړپل.

غړپول (ğṛapawә́l) مص. مت. ګوتل، غـړپـل، غوړپول، په یوه څل د مایعاتو څښل.

غړپېدل (ğṛapedә́l) مص. ل. ۱) غوړپېدل، اینده کېدل، په یوه څل یا غړپ د مایعاتو څښل کېدل؛ ۲) جړپېدل، مایعات سره ښوریدل.

غړت (ğṛat) صوت. نر. م. غړچ، غـړچی، د ستوني نه د مری د تېرېدو اواز.

غړچ (ğṛač) صوت. نر. م. و ګ. غړت.

غړچول (ğṛәčawә́l) مص. مت. ۱) نغرول، اپول، مری تېرول: ۲) کړچول، غچول، کرچول.

غړچی (ğṛacә́y) صوت. نر. م. و ګ. غړت.

غړچېدل (ğṛәčedә́l) مص. ل. ۱) تېرېدل، په یوه څل لـه مـری تېرېدل: ۲) کـړچېدل، غچېدل؛ ۳) د غړچ اواز ویستل.

غړڅکی (ğṛәckáy) نر. م. ۱) بخـری، بخـرکی؛ ۲) تورتنی، خځله؛ ۲) د تالندي اواز.

غړدی (ğṛadáy) نـر. م. ۱) نغـړلی، نغښتی، تـاو شوی؛ ۲) جذب شوی.

غړز (ğṛaz) صوت. نر. م. (ج. غړزونه) ګـرز، درز، غرز؛ د یوه شي د لوېدلو یا غورځېدلو اواز.

غړزا (ğṛazá) صوت. ښځ. م. ګرزا، درزا، غـرزا، د یوه شي د لوېدلو یا غورځېدلو اوازونه.

غړسپی (ğṛáspay) نر. م. و ک. غراسپی.

غړغړ (ğarğár) نر. م. و ګ. غرغر.

غړغړه (ğarğará) ښځ. م. و ګ. غرغره.

غړک (ğṛak) نر. م. کینه، بغض، حسد، رخه.

غړک (ğaṛák) نر. م. و ګ. غړکه.

غړکه (ğṛáka) ښځ. م. ژی، غړک، مشک.

غړل (ğaṛә́l) مص. مت. نغښتل، غښتل، تاوول.

غړم (ğṛam) صوت. نر. م. غړوم، ګـرم، غـرومب، د توپ و تویک د ډز اواز.

غړمباری (ğṛambā́ray) نر. م. غړمبهار، غړمبهاری د توپونو او نورو لویو وسلو د ډزو اوازونه.

غړمبل (ğṛambә́l) مص. ل. غړمبېدل، غوړېدل.

غړمبو (ğṛambū́) ښځ. م. ۱) ځوږند، شورکوونکی؛ ۲) ډینجو، چرتونه، جـرتېنه، د لویو په دول یو او بل ته د ویالې اوبه شیندنه.

غړمبول (ğṛambawә́l) مص. مت. غړومبول، زمری په غړمباري کول.

غړمبی (ğṛambáy) ص. نر. م. د زمري یا پړانګ د غړمبېدو اواز؛ د توپ د ډز اواز.

غړمبېدل (ğṛambedә́l) مص. ل. ۱) غـړنبېدل، غړېدل، زمری غورېدل؛ ۲) اسمان غرېدل.

غړن (ğaṛә́n) ص. نر. م. ۱) غړند، مراوی، شیته؛ ۲) کمزوری، خوار.

غړنجهار (ğṛanjahā́r) ص. نر. م. غړنجاری، کړنجا.

غړند (ğaṛә́nd) ص. نر. م. ج. غړن، مراوی، شیته، کمزوری، سست.

غړندتوب (ğaṛәndtób) نر. م. غړنتیا، غړندوالی، مړاوی والی، مراوی کېدنه، شیته کېدنه.

غړندول (ğaṛәndawә́l) مص. مت. ۱) مراوی کول، شیته کول: ۲) کمزوری کول، سستول.

غړنده (ğaṛә́nda) ص. نب. نر. ښځ. م. ۱) د غړند مؤنث، مـراوې، شـیته، کـمزوری، سسته؛ ۲) ګوښه.

غړندی (ğaṛәndáy) ص. نر. م. دروند سترګی، د بد نظر خاوند، بد نظری، نظر باز.

غړندېدل (ğaṛәndedә́l) مص. ل. ۱) مراوی کېدل، شیته کېدل: ۲) کمزوری کېدل.

غړنګ[۱] (ğaṛáng) نر. م. و ګ. غړنه.

غړنګ[۲] (ğṛang) نر. م. صوت. دغړکې د شاربلو اواز.

غړنګو (grangū̆) ښځ. م. یو غرنی بوټی دی چې ایره یې دغړکې د رنګولو لپاره کاروي.

غړنګه (garánga) ښځ. م. وګ. غرانګه.

غړنګهار (grangahā́r) صوت. نر. م. غرنګا، د غړکې د شاربلو او مښلو پرله پسې اواز.

غړنګی (grangə́y) ښځ. م. غړیاکه، د غوښو غوټې چې د پسونو او وزو په غاړه کې وي.

غړنه (garána) ښځ. م. غړنګ، غښتنه، تاوونه.

غړواندی (garwāndáy) نر. م. وګ. غړوندی.

غړوسکه (grū́ska) ښځ. م. ۱) ګڼ و تریخ لوګی؛ خروسکه؛ ۲) هرشی په تېره بیا کښت چې ډېر ګڼ و غونډ وي.

غړوسکی (grūskáy) نر. م. تیتکی، لومه، هغه دام چې د آس د لکۍ له ویښتانو وي.

غړوشتی (garwaštáy) نر. م. غروښتی، وړښتی، د غرنی تریخ بادام ونه.

غړوکی (garū́kay) نر. م. وړه غرکه، ورکوټی ګوډی، کوچنی مشک یا ژی.

غړول (garawə́l) مص. مت. ۱) دسترګو ګاتې هاخوا دېخوا ښورول؛ ۲) سترګې خلاصول یا لوخول؛ ۳) کمزورې ساه اخیستل.

غړومب (grūmb) صوت. نر. م. وګ. غرم.

غړومبل (grūmbə́l) مص. ل. ۱) غړومب کول؛ ۲) په خوراک کې بې نزاکتی کول.

غړومبنه (grūmbə́na) ښځ. م. غړمبنه، غرم کول.

غړومبول (grūmbawə́l) مص. مت. غرمبول، په غورا راوستل، په غرم راوستل.

غړومبهار (grūmbahā́r) ص. نر. م. غړومبی، غرمبی، د توپ، تالندې اوازونه.

غړومبی (grūmbáy) صوت. ۱) وګ. غړومبهار؛ ۲) نر. م. خاخوری، تندوره، خرخاو، زخمه.

غړومبېدل (grūmbedə́l) مص. ل. ۱) غرمبېدل، غورېدل، غرمبی کول؛ ۲) په قهر کېدل.

غړوندی[1] (garwandáy) نر. م ۱) غړواندی، کولند، مورچتی پړی، دغاړوي دغاړې بند؛ ۲) وړغندی، جزم، سکون.

غړوندی[2] (grū́nday) نر. م. د بوتل غاړه.

غړونکی (grū́nkay) فا. نر. م. غښتونکی، تاوونکی، څوک چې پړی یا مزی غړي.

غړونه (garawána) ښځ. م ۱) د سترګو خلاصونه؛ ۲) دسترګو ګاتې ښورونه.

غړوونی (garawū́nay) نر. م. کنګالی، غړونی، کنګالوونی، هغه لوښی چې نور شیان پکې کنګالېږي.

غړی (gáray) نر. م (ج. غړي) ۱) عضله، ماهیچه؛ ۲) ویشلې، اوخولې، یو راز غوړه ډوډۍ ده؛ ۳) ص. عضو، فرد، کس؛ ٤) اندام.

غړۍ (garáy) ښځ. م. ۱) غاړه، ورمېږ، د کوزې او ګړې غاړه؛ ۲) دغاړې کړۍ.

غړیاکه (garyā́ka) ښځ. م. وګ. غړنګی.

غړیت (grit) نر. م. چل، چم، دروهنه، دوکه.

غړیتاو (garitā́w) نر. م. جولان، آس ګرځول و غلغلول، د آس تاخت و تاز.

غړیتوبونده (gritōbwanda) ښځ. م. د غړیتوب ونده، حق العضویت.

غړېدل (garedə́l) مص. ل. ۱) سترګې بېرته کېدل؛ ۲) دسترګو ګاتې ښورېدل؛ ۳) په سترګو کې ګرځېدل؛ ٤) ځان په څنګول.

غړیک (garek) نر. م. ۱) غوراشه، د تنۍ سوری؛ ۲) سګک، غربی؛ ۲) د لور غاړه.

غړیکور (grikawár) ص. نر. م. ج. هغه پسه چې دوه مرغړي یې د ستونی لاندې ځوړند وي.

غز (ğaz) نر. م. یو ډول ونه ده، پاڼې یې د نښتر په شېر دي. په تودو سیمو کې زرغونېږي.

غزا (ğazā́) ښځ. م. (ج. غزاګانې) جهاد، د دین له دښمن سره جګړه.

غزال (ğazā́l) نر. م ۱) کبلی، دهوسۍ بچی؛ ۲) مج. معشوقه، معشوق؛ ۳) المر: ٤) دلمر وړانګې.

غزاوشوه (ğazawā́šwa) مج. یوه ګڼه (اصطلاح) ده چې د (دا یو شوق دی، دا یو تش هوس دی، آنوښه، په دې نوښه) ماناګانې لري.

غزل (ğazā́l) نر. م. ښځ. م. غزله؛ ۱) بدل، بدله، هر شعر چې په وزم سره وویل شي؛ ۲) یو موسیقیز طرز دی؛ ۳) نر. م. د وړیو یا وېښتانو ورېښنه.

غزلبن (ğazalban) شاعرانه، د غزل بڼ.

غزلبول (ğazalbol) د غزل شاعر، دغزل سندرغاړی.

غزلچي (ğazalci) ص. نب. نر. ښځ. م. غزل ویونکی، څوک چې غزل وایي.

غزلنی (ğazlanáy) نر. م. د غز دانې، د غز ګل.

غزلون (ğazlū́n) جن. بری، بور، اینسر، د غز، نښتر، سرپ او... له ونو څخه راتویه شوې مېده ګی.

غزول (ğazawā́l) مص. مت. وګ. غځول.

غزووني (ğazawū́ni) ښځ. ج. غځوونکي؛ ۱) غزوونکي، غزونې، کهالي او ستوماني ایستنه؛ ۲) تحرک، خوځښت، بېداري.

غزی (ğázay) نر. م. (ج. غزي) یوه تور بخنه کوچنۍ مرغۍ ده، خېټه یې سپینه او پښې یې اوږدې دي، د اوبو پرغاړو ګرځي.

غزېدل (ğazedā́l) مص. ل. وګ. غځېدل.

غژغویی (ğažğwayáy) نر. م. غوږغویی، غژګاو، غژګی، د غوایانو یو نسل دی.

غژکه (ğažáka) ښځ. م. وګ. غیچکه.

غژه (ğužá) ښځ. م. د باړې پوله، د پټي پوله.

غږ (ğaẓ) نر. م. ږغ. ۱) اواز، صوت، هغه څه چې اورېدل کېږي ۲) ناره، ست، خوږښول، پره.

غږپوه (ğaẓpóh) د غږپوهې یا فونولوجي ماهر.

غږ پوهه (ğaẓpóha) ښځ. م. غږپوهنه، فقه الصوت، سېنپوهه، فونیتیکس، فونولوجي.

غږ جګی (ğaẓjágay) نر. م. غږلوړی، غږ جګوونکې آله، لاسپیکر، لوډسپیکر.

غږل (ğaẓā́l) مص. مت. اورېدل، نغوړل، اورېدل.

غږمار (ğaẓmā́r) ص. نر. م. ۱) د لوړ او جګ اواز خاوند؛ ۲) ږغ کوونکی، غږ کوونکی.

غږ نښه (ğaẓnáṣa) ښځ. م. (تن.) د غږ نخښه، د ندا علامه، ندائیه؛ یوه نښه ده چې شکل یې داسې دی «!» او د هیلې، امر، وېرې، شفقت، تحسین، تحذیر، قسم، طعنه، تاکید، استمداد، ندا او حیرانتیا د څرګندولو لپاره استعمالېږي.

غږنیوی (ğaẓniway) غږنیوونی، د غږ ثبتولو آله.

غږوغوږ (ğaẓōğuẓ) شارت و شورت، هارت و هورت، سر وصدا.

غږول (ğaẓawā́l) مص. مت. ږغول: ۱) ترنګول، ډنګول، له یوه شي اواز ایستل؛ ۲) په خبرو راوستل، د چا تر خولې خبره ایستل.

غږېدا (ğaẓedā́) ښځ. م. خبرې، وینا، ګړا.

غږېدل (ğaẓedā́l) مص. ل. ګړېدل، خبرې کول.

غږیز (ğaẓíz) ص. نر. م. ج. دغږ، اواز ورکوونکی، غږوالا، ږغن، غږن.

غږیزمزي (ğaẓizmázi) نر. ج. وګ. ږغیز مزي.

غسل (ğusā́l) نر. م. (ج. غسلونه) ۱) ځان پرېوللل؛ ۲) له شرعي اصولو سره سم له جنابت څخه د پاکېدنو لپاره د بدن مینځل.

غسلخانه (ğusalxānā́) ښځ. م. چرچوبی، چمچوبی تشناب، د لمبلو ځای.

غسه (ğǎsa) ښځ.م. گورگتي، گورگنبه، گورکنې، بغسه، يو حيوان دی چې پړ ته ورته دی.

غش[1] (ğiš) نر.م. ۱) خيانت؛ ۲) رخه، حسادت، کينه؛ ۳) غولونه، دروهنه، چل.

غش[2] (ğaš) نر.م. و گ. صرع.

غشا (ğišá) ښځ.م. پرده، پوښ، هر هغه څه چې يو شی وپوښي.

غشک (ğašk) نر.م. ۱) خطر، خطره؛ ۲) فتنه، پسات.

غشلړه (ğašlaṛá) ښځ.م. ۱) له خوشاليانو سره خته گډول؛ ۲) مج. فتنه، د فتنې چاره.

غشوی (ğašóy) جن. خوی، زاړه وچ خوشايي چې د خو په څېر اوږ اخلي.

غشی (ğášay) نر.م (ج. غشي) غيشی؛ ۱) توبری، تير؛ ۲) غبسی، د کوندې يو لرگی چې له جغ سره تړل کيږي.

غښتل (ğaṣtál) مص. مت. غړل، تاوول، د پړې يا مزي تاوول.

غښتلتوب (ğaṣtaltób) نر.م غښتلوالی، پياوړتيا، غښتلتيا، قوي توب.

غښتلی (ğaṣtálay) ص.نر.م. ۱) پياوړی، تکړه، قوي؛ ۲) گړندی، چټک؛ ۳) مف. نر.م. غړلی، تاو شوی، تاو کړی شوی.

غښتلی نومځری (ğaṣtálaynūmʒaray) (گر.) زورنومځری، منفصل ضمير.

غښته (ğáṣta) ښځ.م. ۱) د ښځو د تندي د ويښتانو يو ډول جوړونه؛ ۲) کينه، رخه؛ ۲) توطيه.

غښتی (ğáṣtay) ص.نر.م. غړلی، تاو شوی، تاو، تاو کړی.

غصب (ğasb) نر.م. لاندې کول، په زور سره د يو چا مال يا ځمکه نيونه.

غصبول (ğasbawə́l) مص. مت. لاندې کول، په زور سره د يو چا مال يا ځمکه نيول.

غصه (ğusá) ښځ.م. (ج. غصې) غوسه، ۱) قهر، خوشکه؛ ۲) غم، خپگان؛ ۳) هر هغه څه چې په مری کې ونښلي او کښته نه ځي.

غصه ناک (ğusanák) ص. نر.م. خوشکتي، توغمه ناک، قهرجن، غضبناک.

غضب (ğazáb) نر.م. ۱) قهر، غوسه، خوشکه؛ ۲) مج. عذاب.

غضبناک (ğazabnák) نر.م. ج. خوشکتي، غضبي، قهرجن، غوسه ناک، توغمه ناک.

غضروف (ğazrúf) نر.م. کرپندوکی، کرپندوکی، تنکی هډوکی، کرپندی، چچونکی.

غضنفر (ğazanfár) نر.م. ۱) زمری، مزری؛ ۲) څيرسړی، شولخ.

غفار (ğafár) ص. نر.م. ۱) بخښاوو، بخښونکی؛ ۲) د لوی خدای (ج) له صفتو څخه يو صفت.

غفلت (ğaflát) نر.م. (ج. غفلتونه) ۱) بې خبري؛ ۲) هېرونه، هېرتيا؛ ۳) ناپوهي، ناداني؛ ۵) بې پروايي.

غفور (ğafúr) نر.م ۱) غفار، بخښونکی، ښښونکی؛ ۲) د الله جل جلاله يو صفت دی.

غک (ğək) نر.م. بک، بغوره، غکا، د وزې بوغاره، د وزې اواز، د بزې ناره يا بغاره.

غکل (ğakə́l) مص. ل. بوغارې کول، اوازونه کول، غک کول، غکا کول.

غکول (ğəkawə́l) مص. مت. بکول، له وزې بغاره يا ناره ايستل، وزه په اواز راوستل.

غکېدل (ğəkedə́l) مص. ل. ۱) بکېدل، بغاره کول؛ ۲) د وزې بغارې کول.

غل (ğal) نر.م. (ج. غله) غلا کوونکی.

غلا (ğlā) ښځ.م. (ج. غلاوې) مال، پیسه.. پټونه، سرقت، د غلۀ عمل.

غلاغوندک (ğlāğūndák) ص.نر.م. غلاوندک، غلچکی، غل، چکغل، غلاگرکی، غلاغندک.

غلاف (ğılāf) نـر.م. (ج. غـلافونه) ١) پـوښ؛ ٢) تهکی، تکه؛ ٣) چرتون.

غلاگرکی (ğlāgárkay) و گ. غلاغوندک.

غلام (ğulám) ص.نر.م.ج. (ج.غلامان) ١) مریی؛ ٢) مج. بنده، عبد؛ ٣) زوی.

غلامانه (ğulāmāná) ق. د غلامی، مـریيتابۀ، د بنده گی په ډول.

غلامول (ğulāmawál) مص. مت. ١) مریی کول؛ ٢) بنده کول.

غلامي (ğulāmí) ښځ.م. مريي واله، مريي توب، بنده گي، د یوه انسان بشپړ پیوستون دی له بل انسانه سره.

غلانځه (ğulánja) ښځ.م. و گ. غولانځه.

غلاوزه[1] (ğláwaza) ښځ.م. مچی، غـالبـوزه، لوز، د گبینو مچمچی.

غلاوزه[2] (ğláwza) ښځ.م. غله غوا، هغه غوا چې د لوشلو په وخت په غولانځه کې شیدې ساتي.

غلبازی (ğalbázay) نر.م. سروزنه، سروزنې سوري، د پرتوگ د بډې سوری، د بگې سوری.

غلبله (ğalbalá) ښځ.م. شـور، ځوږ، نارې سورې، چیغې، فریاد.

غلبنگی (ğulbangáy) ښځ.م. و گ. غولبنگی.

غلبه (ğalabá) ښځ.م. ١) برلاسه کېدل؛ ٢) زور، زبردستي؛ ٣) دېروالی؛ ٤) گنه گونه.

غلبېل (ğalbél) نر.م. پرویزی، چڼوونی، پروز.

غلبېل غلبېل (ğalbélğalbél) ص. نب. ١) سوری سوری، کومبر کومبر؛ ٢) ځـوک چې د توپک په گولیو ټپي او سوری سوری شوی وي.

غلبېلول (ğalbelwál) مص. مت. ١) چڼول، چونل، پاکول؛ ٢) سوری سوری کول.

غلبېلېدل (ğalbeledál) مص. ل ١) چڼېدل، چڼ کېدل؛ ٢) سوری سوری کېدل.

غلجنگی (ğaljangay) نر.م. بېځایه ټینگېدنه، په چټي خبره ټینگېدنه یا جنگ کول.

غلچک (ğalčák) ص. نر.م. غلچکی، غل گوټی، غلگی، د «غل» مصغر.

غلچه (ğalčá) نر.م. د پامیر اوسېدونکی، پامیري ژبې.

غلشکه (ğalšaka) ښځ.م. د ل. گور، ورغستلي، دل شوي غنم.

غلط (ğalát) ص. نـر.م. ج. ١) ناسم، ناصحیح، خطا، سهوه؛ ٢) تېروتنه، اشتباه؛ ٣) وران، خراب؛ ٤) تګ، منافق.

غلط فهمي (ğalátfahmí) ښځ.م. د چـا په اصلي مطلب ومقصد نه پوهېدل یا له هغه څخه ناسم مطلب ترلاسه کول.

غلطوالی (ğalatwālay) نر.م. ١) غلطي، غلطتیا، ناسموالی؛ ٢) منافقت، تگي؛ ٣) خرابوالی.

غلطول (ğalatawál) مص. مت. ١) ناسمه وجه ورکول؛ ٢) ورانول، خرابول؛ ٣) تېرایستل.

غلطي (ğalatí) ښځ.م. ١) ناسموالی، خطا، سهوه، تېروتنه؛ ٢) تگي، چل، منافقت.

غلطېدل (ğalatedál) مص. ل. ١) غلط کېدل، تېروتنه؛ ٢) غولېدل، تېروتل.

غلظت (ğılzát) نر.م. ١) گاټه والی، ټینگوالی؛ ٢) ځیږتیا؛ ٣) سختي؛ ٤) دښمني.

غل غدوی (ğalğadóy) نـر.م. ١) غـل غدو؛ ٢) ق. د غلا په ډول؛ ٣) د غلو د ډلې یو کس.

غلغښی (ğalğaṣáy) نر.م. زیاتی غاښ، هغه غاښ چې په اوریو کې زیاتي پیدا کیږي.

غل غل (ğálğal) نر.م. ۱) پټ پټ کېدنه، غل غل کېدنه؛ ۲) یو راز لوبه ده.

غلغله (ğulğulá) ښځ.م. شور و ځوږ، شور و غوغا.

غلګی (ğalgáy) ص. نر.م. و ګ. غلچک.

غلمانه (ğalmāná) ښځ.م. د غلې د اېښودلو کوټه.

غلمی (ğalmáy) نر.م. ۱) یو ډول سارانی نبات دی چې د صابون کار ترې اخلي؛ ۲) غمی.

غلمینه (ğalmína) ښځ.م. و ګ. غنیمنه.

غلنی (ğalanáy) ص. نر.م. ۱) څوک چې د کار له اجرا څخه تښتي؛ ۲) هغه څاروی چې په پټه او غلا سره خوراک کوي؛ ۳) د کاریز کار.

غلنۍ (ğalanə́y) ښځ.م. د مرز په اندازه یوه وړه مرغۍ ده چې په جبه زارو کې اوسي.

غلو (ğulū́) ښځ.م. ۱) تر حد تېرېدنه؛ ۲) تېری، تجاوز.

غلوزه (ğalwza) ښځ.م. و ګ. غلاوزه[1]

غلوله (ğulolá) ښځ.م. ۱) ګولۍ، ټابلیټ؛ ۲) څرخی؛ ۳) مردکه.

غله (ğalá) ښځ.م. (ج. غلې) ۱) دانې، حبوب؛ ۲) مج. خواړه، پوخ شوی خوراک.

غله اوښان (ğalauṣā́n) د الاداد او پټپټاني په څېر یوه لوبه ده.

غله پلوري (ğaláplōray) غلې والا، غله پلورونکی، بقال.

غله ګي (ğalági) د یوه سر تېري میاشتني خوراکي توکي.

غلی (ğálay) ص. نر.م. ۱) چپ، چوپ، خاموش؛ ۲) کرار، ارام، بې غرضه.

غلیا (ğalyā́) ښځ.م. خاموشي، چوپتیا، کراري.

غلیاک (ğalyā́k) پټه او ناڅاپي نیوکه، شپېنی یرغل.

غلیاکګر (ğalyakgar) نر.م. شپېنی یرغلګر، ناڅاپي حمله کوونکی.

غلیان (ğalyan) نر.م. ایشېدنه، خوټېدنه.

غلیانکه (ğalyánka) ښځ.م. یارمخچې، شاغوټی، یو ډول سارایي مرغۍ ده.

غلیب (ğaleb) نر.م. درو، دروهنه، چل، ټګي.

غلیتوب (ğalitób) نر.م. ۱) غلیوالی، خاموشي؛ ۲) پټوالی.

غلیچ (ğleč) ص. نر.م. پیاوړی، غښتلی، تکړه.

غلیظ (ğalíz) ص. نر.م. ۱) ګاټه، خټه، ټینګه (مایع)؛ ۲) څیړ؛ ۳) سخته، بده (خبره)؛

غلې غچې (ğáleğáče) ښځ.ج. ډډه کول، څنګ کول، انحراف.

غلی غلی (ğálayğálay) ق. ۱) پټ پټ؛ ۲) کرار کرار، ارام ارام.

غلې غلیا (ğáleğalyā́) ښځ.م. سره سنا، چوپه چوپتیا، کراره کراري، ارامه ارامي.

غلیلاک (ğalilā́k) نر.م. ۱) ګڼه ګونه، ازدحام؛ ۲) هجوم، له حده تېرېدنه.

غلې لېوان (ğálilewā́n) نر.م. کاڼي کرپ، د ماشومانو یو ډول لوبه ده.

غلیم (ğalím) ص. نر.م. میرڅی، میرځمن، دښمن.

غلیمانه (ğalimā́na) ق. خصمانه، د دښمنۍ په ډول، دښمنانه.

غلیمي (ğalimi) ښځ.م. دښمني، بدي، پټنه.

غلیواز (ğaliwā́z) نر.م. غلیواج، ټپوس، مورک باز، هنس.

غم (ğam) نر.م (ج. غمونه) ۱) ماتم، نول، مصیبت؛ ۲) مج. اندېښنه، فکر، چاره.

غماز (ğamā́z) ص. نر.م (ج. غمازان) ۱) خبرغل، مواس، چوغلگر؛ ۲) په سترګو او ورو‌څو اشاره کوونکی.

غمباده (ğambādá) ښځ.م. ګـروم، غروری، هغه پړسوب چې له غم و فکره د سـري په نس کې پیدا کېږي.

غمبوری (ğambū́ray) نر.م. و ګ. غومبوری.

غمجن (ğamjə́n) ص. نر.م. ج. خـوابدی، نتلی، نولجن، خپه، غمګین.

غمجنوالی (ğamjənwā́lay) نر.م. غمژنوالی، خوابدي، خواشینتیا، تأثر، متأثر والی.

غمجنول (ğamjənawə́l) مص.مت. خواشیني کول، په غم اخته کول، مصیبت ور رسول.

غمجنېدل (ğamjənedə́l) مص.ل. خواشیني کېدل، په غم اخته کېدل، خوابدي کېدل.

غمچین مار (ğamčinmā́r) نـر.م. چمچمار، کپچه مار، ګوس منګور، قمچین مار.

غمچینه (ğamčína) ښځ.م. متروکه، قمچینه.

غم ځپلی (ğamjapə́lay) ص. نـر.م. غم لړلی، غم ربړولی، غمو او ربړونو کړولی.

غمخور (ğamxór) نـر.م. ج. (ج. غمخوارهٔ) غمخوار، خواخوږی، غم خوړونکی، همدرد.

غمخوري (ğamxorí) ښځ.م. غمخواري، خواخوږي، غمخورګي، همدردي.

غمر (ğamár) ص. نر.م. غربو نیولی، ژرغونی، له ژړا ډک، ژړانیولی.

غمژن (ğamžə́n) نر.م. ج. و ګ. غمجن.

غمزه (ğamzá) ښځ.م. ۱) سترګک؛ ۲) کرشنه، نخره، کـرشمه؛ ۳) میندک، د تاریاکو چلم.

غمشریک (ğamšarík) ص.نر.م. خواخوږی، همدرد، غمخوار، زړه سواند.

غم غلطي (ğamğalatí) ښځ.م. غم غلطونه، د غم او ربړ د هېرولو لپاره ځان په یو شه اخته کول.

غمکش (ğamkáš) ص.نر.م.ج. ۱) غم ګالونکی، غم ایستونکی؛ ۲) غمخور.

غمګین (ğamgín) نر.م. ج. و ګ. غمجن.

غم لړلی (ğamlarə́lay) ص. نـر.م. په غم اخته، په غمونو کې ګېر، په تکلیفو اخته.

غمناک (ğamnā́k) نر.م. ج. و ګ. غمجن.

غمور (ğamawə́r) نـر.م. ج. ډېرنتلی، ډېر خوابدی، زیات غمجن، ډېر خواشینی.

غمول (ğamawə́l) مص. مت. ۱) خبره اوږدول؛ ۲) پوزې ته راوستل، ربړول، ستومانه کول.

غمی (ğamáy) نر.م. (غمي) نګین، قیمتي کانی.

غمېدل (ğamedə́l) مص. ل. ۱) خبره اوږدېدل، ۲) پوزې ته راتلل، په تنګېدل.

غمیزه (ğamizá) ناتار، ناورین، غم لړلې پېښه.

غنا[1] (ğená) ښځ.م. غنا، بډایي، شتمني، مړښت، مال و شته لرنه.

غنا[2] (ğiná) ښځ.م. غنا؛ ۱) سندره، ساز، سرود؛ ۲) ښه اواز، ښه غاړه، ښکلی غږ.

غناره (ğnara) ښځ.م. یو ډول غرنی بوټی دی.

غناشکي (ğnā́ški) ښځ.م. ۱) د اوبو وړ جریان؛ ۲) د لږو اوبو بهېدنه؛ ۳) نو، زېم، زا.

غنایم (ğanāyam) نـر.ج. د غنیمت جمع، ولجې، د غنیمت مالونه.

غنایي (ğınāyí) ص. نب. نر. ښځ. م. په غنا اړوند، د ښه اواز، په ښې غاړې مربوط، د ساز و اواز؛ غنایي شعر: بزمي شعر، تغزلي شعر.

غنج (ğanj) نر.م. نخره، کرشمه، مکېز، ناز، کنج.

غنجالی (ğanjāláy) ښځ.م. شاډینګه، اندرچو، مانیچغ، غنجولی، دوړو د لوبو یوه آله ده.

غندل (ǧandál) نر.م. ۱) نار، ډنده، ډنډر، ساقه؛ ۲) تندوری، تیندوری؛ ۳) مص. مت. غاندل، رټل، بدورته ویل، تقبیحول.

غندل غاړه (ǧandə́lǧā́ṛa) ښځ.م. نری غاړه، دنګه غړی، دنګه غاړه، صراحي غاړه.

غندل غاړی (ǧandə́lǧāṛay) ص. نر.م. د نازکې، لوړې او نری غاړې خاوند، جګ غاړی.

غندلی (ǧandə́lay) مف. نر.م. ۱) غاندلی، رټلی، تقبیح شوی؛ ۲) نر.م. یکه مېخ، غټ مېخ چې په میدان کې تک وهل شوی وي او آس وریاندې تړي.

غندنګ (ǧandə́ng) نر.م. و ګ. غندنه.

غندنه (ǧandə́na) ښځ.م. غندنګ، رټنه، ناوړه ګڼنه، تقبیحونه.

غندو (ǧandó) ص.نب. لېونی وزمه، لېونی غوندې، د لېوني په څېر ، لېونغری.

غندونکی (ǧandū́nkay) فا. نر.م. رټونکي، بدبیانوونکی، بد ګڼونکي، تقبیحوونکي.

غندوی (ǧandə́way) نر.م. ترتېزک، تراتېزک، هلم، د اوري بوټی، یوه ترخه شنه ګیاه ده.

غنډایه (ǧəndā́ya) ص. نب. بدرنګه، بې ډوله، بدشکله، بدقواره.

غنزاخی (ǧunzā́xay) نر.م. و ګ. غونځاښی.

غنکی (ǧankáy) نر.م. غنګی، کرکری، دوپچه، یوه آله ده چې له هغې څخه د ښځو مرزو نارې وباسي.

غنګ (ǧang) نر.م. د موټر یا الوتکې د تېرېدو اواز.

غنګوری (ǧangū́ray) نر.م. د غوړ پوځکی، د غوړ نرمی، غوړیچنه، د غوړ پوځکی.

غنګهار (ǧangəhā́r) صوت. نر.م. غنګاري، د موټر یا اُبل شي د تېرېدو پرله پسې اواز.

غنم (ǧanám) جن. یو ډول غله ده چې له اوړو څخه یې غنیمنه ډوډۍ پخېږي.

غنم رنګی (ǧanə́mrángay) ص.نر.م. غنم غونی، ارغوش، غنم رنګه، غنم ګونی، رغوست.

غنم ګره (ǧanə́mgə́ra) ص. ښځ.م. هغه څمکه چې غنم په کې کرل کېږي یا په کې کرل شوي وي.

غنمین (ǧanamín) ص. نر.م. ج. ۱) غنم رنګی؛ ۲) له غنمو پوخ شوی، له غنمو جوړ شوی.

غنمینه (ǧanmína) ص. ښځ.م. غلمینه، نغن، د غنمو ډوډۍ، د غنمو ټیکله.

غنویري (ǧanwíri) ښځ.م. د څېړۍ یا نورو ونو نازکې لښتې یا پاڼې.

غنه[1] (ǧə́na) ښځ.م. (ج. غنې) ۱) اغزی، ازغی؛ ۲) ګڼ و ګور اغزن بوټی؛ ۳) وچ او بې پاڼو ښاخونه.

غنه[2] (ǧuná) ښځ.م (ج. غنې) ګر. هغه خېشومي غږ چې مخرج یې د ننه په خوله کې وي.

غنه یي غږ (ǧunayiǧaz) ص.نب.نر.ښځ.م.ج. (ګر.) هغه ږغ چې غنه ولري.

غنی (ǧanáy) ښځ.م. کوټځه، هغه څپرۍ چې له اغزنو ښاخونو څخه جوړه شوې وي.

غني (ǧani) ص. نب. نر. ښځ.م. ۱) بډای، شتمن، موړ، دولتمن؛ ۲) بې نیازه.

غنیمت (ǧanimát) نر.م. (ج. غنیمتونه، غنایم) ۱) ولجه؛ ۲) سود، ګټه.

غڼ (ǧaṇ) نر.م. غیڼ، ډګه، د نارینه تناسلي آله.

غڼاسکي (ǧoṇā́ski) ښځ.م. په ړیړ و کړاو سره تګ، ورو ورو تګ، په کړاو ځان رسونه.

غڼه (ǧṓṇa) ښځ.م. غڼې، مچ ږرانګ، جولاګک، عنکبوت. تارکنې، جولاګی، جولا.

غڼې (ǧāṇe) ښځ.ج. و ګ. غڼه.

غنیه خوشته (ğanyaxuštá) ښځ. م. جنغـنینه خوشته، اوږده مهېربانه، دارفلفل، د سپینو فلفلو لومړی بار، د پلپل د ونې میوه ده.

غو[۱] (ğaw) نر.م. ۱) یو ډول کباب دی چې په لرې کې یې نغاړي او بیا یې د ښخولو لپاره د تودو شګو لاندې ږدي؛ ۲) ناري سورې، چغې.

غو[۲] (ğo) ښځ.م. غوونه، غوول، کورواله، کوروالی، جماع.

غوا (ğwá) ښځ.م. (ج. غواوې، غواګانې) د غويي مؤنث، شخوند وهونکی اهلي حیوان دی.

غوابیژی (ğwābížay) نر.م. اسمان ښاخکی، حلزون، غواګی، یو ډول نرمه خزنده ده

غوارودونې (ğwārodū́ne) ښځ.م. غـواروې، غاربدونی، غاروزینه، یو ډول سمساره ده.

غواروې (ğwārowe) ښځ.م. و ګ. غوارودونې.

غواړ (ğwāṛ) ف. د حال و استقبال د فعلو اصلي جز دی او له «غوښتل» سره اړیکې لري.

غواړه (ğwāṛá) ښځ.م. غـوښتنه، لـټون، خـلاف قیاس اسم دی.

غواښکی (ğwāṣkáy) نـر.م. سپم، د ستنې سپم، د ستنې سَم، د ستنې سوری.

غواص (ğawás) ص. نـر.م. لامبوزن، مـرجونا، مرجورا، غوټه وهونکی.

غواغوچی (ğwāğū́čay) نر.م. یو ډول پانې پانې بوټی دی چې د ښوندې په څېر غټ ګل کوي.

غواګړی (ğwāgā́ṛay) نر.م. سارانی بوټی دی.

غـواګی (ğwāgáy) ښـځ.م. ۱) د غـوا مصغـر؛ ۲) د ګلاب په څېر یو ډول خـړ رنګی بوټی دی؛ ۳) حلزون، غوابیژی، قپسی.

غوالوشه (ğwālwáša) ښځ.م. لوغی، دکی، توتیې، غوالوشی، دونی، ګودی، دګی.

غوایډنګ (ğwāydáng) نر.م. د غويي بهډی.

غوایی (ğwāyáy) نر.م. و ګ. غويي.

غوايي ژبی (ğwāyížabáy) ښـځ.م. اونـتـی، غوايي ژبه، ګزک پانه، د ګوزبان بوټی، یو ډول ګیاه ده چې په طب کې هم کار ترې اخلي.

غوايي سترګه (ğwāyistárga) ښځ.م. یو ډول بوټی دی.

غوايي ښکر (ğwāyiṣkár) نر.م. دیو ډول بوټي نوم دی.

غوباړی (ğobā́ṛay) نر.م. غـوباني، یو ډول مچ دی چې غويي چیچي؛ ۲) ګونګټه، د غوشیانو حشره؛ ۳) ص. نر.م. شریر، پساتي.

غوباني (ğobāṇay) نر.م. و ګ. غوباړی.

غوبر (ğobár) نر.م. ځوږ، شور، غوغا.

غوبری (ğobáray) نر.م. باړخو، اننګی، ژمبری، غمبوری، غومبوري.

غوبل (ğobál) نر.م. (ج. غوبلونه) ۱) په غوایانو درمند میده کول؛ ۲) پایمالونه؛ ۳) مج. د خلکو ګڼه ګونه.

غوبلرګی (ğoblargáy) نر.م. موږی، درنګلی؛ هغه لرګی چې د درمند په منځ کې ټک وهل کېږي او د غوایانو پړی ورپورې تړل کېږي.

غوبلول (ğobalawál) مص. مت ۱) په درمنده کې د غوایانو سره غله میده کول؛ ۲) وهل، پایمالول.

غوبلېدل (ğobaledál) مص. ل. ۱) درمند میده کېدل؛ ۲) تر پښو لاندې کېدل.

غوبنی (ğobanáy) ص. نر.م. ۱) غوبون، غوبه، پاده وان؛ ۲) د غوبه مصغر.

غوبنې (ğobaní) ښځ.م. غوبه توب، غوبون توب.

غوبون (ğobū́n) ص. نر.م. و ګ. غوبه.

غوبه (ğobá) ص. نر.م. غوبنی، پاده وان، ګوروان.

غوپول (ğūpawə́l) مص. مت. غوپه کول، غوټه کول، ډوبول، په اوبو کې ننه ایستل.

غوپه (ğūpá) ص. نب. نر.م. ښځ. ج. ډوب، غرق، غوټه.

غوټی (ğūtáy) ښځ.م. ډبی، چمسته، ډوبی، ډډی، د ټوپک د دارو کڅوړه.

غوټ (ğwaṭ) ص. نر.م. ج. ۱) چاغ، قوي، کلک؛ ۲) بالکل، قطعي؛ ۳) پرې، غوڅ، قطع.

غوټ پټ (ğwaṭpáṭ) ص. نر.م. ۱) چاغ، شلنډ؛ ۲) غوټ په غوټ، په پرېکنده ډول.

غوټ په غوټ (ğóṭpağóṭ) ص.نر.م. ۱) څرګند، او ښکاره، جوت؛ ۲) توري په توري.

غوټ کوټ (ğwə́ṭkwə́ṭ) ص. نر.م. ۱) غټ؛ ۲) تازه.

غوټکی (ğoṭakáy) ص. نر.م. چاغکی، غونډ منډ، د غوټ مصغر.

غوټن (ğoṭən) نر.م. غوټه غوټه، غوټې لرونکی.

غوټندی (ğūṭəndáy) ص.نر.م. غوپه وهونکی.

غوټو (ğūṭū́) نر.م. سره غاړه، وچه مرۍ، حلقوم.

غوټول (ğwaṭawə́l) مص. مت. ۱) غټول، چاغول، څربول، قوي کول؛ ۲) لویول، سترول.

غوټه[1] (ğwáṭa) ښځ.م. ۱) سکوټه، برخي، قطعي، سکیره، چور.

غوټه[2] (ğūṭa) ښځ.م. ۱) ګنډه، ګره؛ ۲) تنۍ؛ ۳) د جلغوزې هغه غوزه چې داني په کې وي؛ ۴) وګ. سوېچ.

غوټه[3] (ğūṭá) ښځ.م. ۱) حمله، برید؛ ۲) ص. نب. نر. ښځ.م. غوپه، غرق؛ ۳) چپه، څپه، د ناروغۍ.

غوټه پښتو (ğwəṭapaṣtó) ښځ.م. نړه، روانه او سمه پښتو.

غوټه غوړاشه (ğūṭağwaṛāša) ښځ.م. ۱) ستنه او ګاچ؛ ۲) ستن، تار، ګوتمه او ...؛ ۳) مجازاً جهیز.

غوټه لمنځه (ğūṭalmánja) ښځ.م. د لمنځې یو ډول لویه ونه ده.

غوټی (ğuṭáy) نر.م. ۱) حباب، کوبۍ؛ ۲) د تندي یو پسول دی؛ ۳) څوکه، غونډۍ، سرګی.

غوټۍ (ğūṭáy) ښځ.م. ۱) د ګل یا پاڼې هغه نوې زخه او غوټه چې لا غوړېدلې نه وي؛ ۲) د غاړې یو ډول امېل؛ ۳) په ټوپک کې ویشتنې ته ځان چمتو کول؛ ٤) کلي، چابي؛ ٥) شبنم، د خولې او اوښکې قطره.

غوټیالی (ğūṭyāláy) نر.م. ۱) هغه مرغېړی چې د څاروي تر ستوني لاندې وي؛ ۲) د ښځو د غاړې یو ډول امېل.

غوټیالۍ (ğūṭyāláy) ښځ.م. ۱) د ښځو د غاړې یو ډول امېل دی؛ ۲) هغه څاروی چې په غاړه کې د غوښې ځوړنډی ولري.

غوټۍ ځان (ğoṭəycaṇ) غوټۍ تولوونکی.

غوث (ğaws) نر.م. ۱) مرسته، اعانت؛ ۲) غاورسي، ۳) غاو، فریاد؛ ٤) پناه، ملجاء.

غوجر (ğojár) نر.م. ښوره، شوره، د ځمکې په مخ سپینه مالګینه خاوره.

غوجل (ğojál) نر.م. غوجله، ګورنډه، هغه کوټه یا ځای چې غوا او غوایان په کې تړي.

غوجو (ğojū́) نر.م. د کان ژورتیا، د معدن ژوروالی.

غوچ (ğawč) ص. نر.م. ۱) ژور، تندوره، عمیق؛ ۲) نر.م. ایرې ګډ، ایرې پسه، قوچ.

غوچالی (ğawčálay) نر.م. غوچانۍ، ډوغل، غوچ ځای.

غوچانۍ (ğawčáṇay) نر.م. وګ. غوچالی.

غوچوالی (ğawčwā́lay) نر.م. غوچواله، ژورتیا، ژوروالی.

غوچول (ğawčawā́l) مص. مت. ژورول.

غوچه (ğawčá) ښځ.م. (ج. غوچې) غوچک، هغه دوغل چې تاکونه په کې کښېښول کېږي.

غوچېدل (ğawčedә́l) مص. ل. ژورېدل.

غوڅ (ğwac) نر.م. پرې، شلېدلی، قطع.

غوڅ اکثریت (ğwacaksaryát) قاطع اکثریت، غوڅ ډېرښت.

غوڅاوو (ğwacāwū́) ص. نب. غوڅوونکی، پرې کوونکی.

غوڅ ډېرښت (ğwacderáṣt) و.ګ. غوڅ اکثریت.

غوڅکی (ğockáy) نر.م. ۱) غوېی؛ ۲) غټ خوسکی یا خوسی.

غوڅ ملاتړ (ğwacmlātaṛ) ټینګ ملاتړ، پرېکنده ملاتړ، یو مخیز ملاتړ.

غوڅوالی (ğwacwā́lay) نر.م. قطع والی، پرې والی.

غوڅول (ğwacawā́l) مص. مت. پرې کول، قطع کول، شلول.

غوڅون (ğwacū́n) نر.م. قطع، مقاطعه.

غوڅوونی (ğwacawū́nay) نر.م. قطع کوونکی، پرې کوونکی، د پرې کولو آله.

غوڅېدل (ğwacedә́l) مص. ل. پرې کېدل.

غوډل (ğodә́l) نر.م. ۱) و.ګ. غونډل؛ ۲) هغه فصل چې ورو ایستلو ته نیږدې شوی وي.

غوډلی (ğodalā́y) نر.م. ۱) دلوخې د سرغونډاری؛ ۲) شیرګی، په اوبوکې پوخ شوی د جوارو وړی

غور[1] (ğwar) نر.م. (ج. غورونه) غروری، غمبه، جاغور؛ ۲) مج. پاړسوب.

غور[2] (ğoar) صوت. نر.م. ۱) د اوبو، برښنا، سپي او... اواز؛ ۲) نر.م. غوري، برخه، نصیب؛ ۳) مج. میراث.

غورا (ğorā́) ص. ښځ.م. غرهار، غورهار، غورها.

غوراډاپې (ğūrādāpáy) ښځ.م. لاپې، باټې، غوري، دورې، ډوزې.

غورازه (ğorāzá) ښځ.م. ۱) غوریژه، بوسه؛ ۲) ص. نب. له ښې وتلی، له کاره وتلی، زوړ.

غورانګه (ğūrā́ngá) ښځ.م. لمبه، غرغنډه، شعله.

غوربېړ (ğurbéṛ) نر.م. ګڼه ګوڼه، ازدحام.

غورپژ (ğwarpáž) نر.م. غورپش، های هوی، ځوږ، شورماشور، غورپېش، ګړونج.

غورچاڼ (ğwarčáṇ) ص. نر.م. و.ګ. غوره چوڼ.

غورچي (ğurči) ص. نب. باټک، باټو، لاپک، دوړن، غورتن، ډزو.

غورځاوڼ (ğwarǰawaṇ) غورځنګن، یرغلګر، حمله کوونکی.

غورځکه (ğūrǰáka) ښځ.م. غورمبه، غورځکه، داوړ غرغرې، د اور لمبه، قوي لمبه.

غورځنګ (ğwarǰang) نر.م. (ج. غورځنګونه) ۱) غورځی، جوش او خروش، د اوبو څپه او شدت؛ ۲) مج. حمله، برید؛ ۳) مج. خوځښت، نهضت.

غورځول (ğorǰawál) مص. مت. ارتول، اړتول، اچول، اړتاوول، شړل، ګوزارول.

غورځی (ğorǰáy) نر.م. ۱) غورځنګ؛ ۲) توپونه او خېزونه وهل؛ ۳) لاس و پښې وهنه یا اچونه، ۴) په زوره غږ یا چیغه.

غورځې پرځې (ğórǰepárǰe) ښځ.م. ۱) بې واکه لاس و پښې اچونه؛ ۲) هڅه کوښښ، ځلې ځلې ۳) توپونه وهنه، خېزکې وهل.

غورځېدل (ğwarǰedә́l) مص. ل. ۱) الــوېــدل، گوزارېدل، ارتاوېدل؛ ۲) گډېدل، ایشله کول.

غورځېدن (ğorǰedan) غورځېدا، غــورځونه، حذف، له منځه وړل، لېرې کول.

غورس (ğwā́rs) ص. نــر.م. ۱) ســخت، کلــک؛ ۲) پند، پېړ، غټ.

غورسول (ğwәrsawә́l) مص.مت. ۱) سختول، کلکول؛ ۲) پندول، ضخیمول، پېړول.

غورسېدل (ğwәrsedә́l) مص. ل. ۲) پندېدل، پېړ کېدل؛ ۱) کلکېدل، سختېدل.

غورغوشت (ğorğū́st) نر.م ۱) مستي؛ ۲) مېله، غرمچ، غرغښت، ساتېري.

غورغوشتو (ğorğuštu) فا.نر.م. هوسا، بنداري، چرچه مار.

غورغوښتی (ğorğūṣtáy) نــر.م. ورلښتی، غوریشتی، ورښتی، غرنی بادام.

غورغی (ğūrğә́y) ښځ.م. کــړی، کړه، چمبی، حلقه.

غورکمانه (ğwәrkamā́na) ښځ.م. د اوږدې ډانگې ژی لرونکې لینده.

غورکی (ğūrkáy) نر.م. ۱) د پیشو غــورېدنــه؛ ۲) له پېغور او نفرته ډکې خبرې؛ ۳) دخلکو گنه گونه او شور.

غورلنډسه (ğwarlanḍása) ښځ.م. غــورځکه، د اور غنته او قوي لمبه.

غورله انا (ğwә́rlaanā́) ښځ.م. غوره نیا، ورلـه انا، د مور نیا، د پلار انا، د نیا او نیکه مور.

غورمچ (ğwarmáč) نر.م. بگڼ، غټ مچ، یو ډول لوی مچ دی.

غورمڼه (ğwәrmaṇá) ښځ.م. ناک، نشپاتی، د نشپاتی ونه او مېوه.

غورمه (ğormá) ښځ.م. (پخ.) قــورمه، یــو ډول خواړه دي.

غورنډاز (ğūranḍā́z) نر.م. بوړبوړانکه، پرپرکی، غرانداز، دماشومانو د لوبو یوه آله ده.

غورنیکه (ğwә́rnikā́) نر.م. (ج. غورنیکونه) ورنیکه، د نیکه پلار، د پلار نیکه.

غوره[1] (ğwā́ra) ص.نب. ۱) چـاڼ شوی، انتخـاب شوی؛ ۲) مج. ښه، نېک، صالح.

غوره[2] (ğóra) ښځ.م. (ج. غورې) ۱) دوړه، لاپه، باته؛ ۲) پرتم، دبدبه؛ ۳) اومـه او شنه مېوه؛ ٤) لـه تروو انگورو څخه وچـه شـوې مساله؛ ۵) یو ډول نبات دی؛ ٦) بربرې، د اوښ بربرې.

غوره پوره (ğūrápūrá) ښځ.م. غپا، دسپي غورېدا او غوغو، د سپي رېړېدل.

غوره ټپه (ğoraṭápa) ق. ناڅاپه، نابېره، غور ډبه، بې خبره، ناخبره، په بې خبرې کې.

غوره چوڼ (ğwāračū́ṇ) ص. نر.م. ج. غور چاڼ، تاکل شوی، خوښ شوی، انتخاب شوی.

غوره کوونکي (ğwә́rakawū́nkay) نــر.م. چاڼ یاچڼ کوونکی، انتخابوونکی.

غوره گل (ğoragıl) نر.م. کلکه خته ده چې د چاڼ او وسکوله پاسه د کوټې په بام اچوله کېږي.

غوره لم (ğoralám) نر.م. [illegible] غرنی بوټی دی.

غوره نیا (ğwā́ranyā́) ښځ. م. [illegible] گ. غورله انا.

غوره والی (ğwā́rawā́lay) نــر.م. ۱) چاڼ، انتخاب؛ ۲) امتیاز، ښه والی.

غورهار (ğorahā́r) صوت. نر.م. غرهار، د سپي، زمري، د توپ ډزو... پرله پسې اوازونه.

غوری (ğoráy) نر.م. (ج. غــوري) ۱) ترغـاب غټ لوښی؛ ۲) غور، برخه، قسمت، نصیب.

غوري (ğori) نر.م. مج. پنډي، پلنډي، جوالي.

غوري (ğwáre) ښځ.م. ۱) لاپې؛ ۲) مجلس، خوږ ملجس، خبرې اترې.

غورياجه (ğoryājá) ښځ.م. و ګ. غورېږه.

غوريالی[۱] (ğwaryālə́y) نر.م. ۱) لاپک، لاپو، غوزې کوونکی؛ ۲) توکې، توکمار.

غوريالی[۲] (ğwayālə́y) نر.م. غوري، غورلرونکی، جاغورلرونکی، د چا چې په مرۍ کې غور وي.

غوريانی (ğwaryānáy) نر.م. غوريانی، د غنمو ګل.

غورېدل (ğūredə́l) مص.ل. ۱) غرېدل، غرهاری کول، کنېدل؛ ۲) عبثې او چتې خبرې کول.

غوريز (ğwariz) ص. نر.م. غوره، ښه، بهتر، تر ټولو غوره، خوښ کړی.

غورېږه (ğoreža) نر.م.ج ۱) غورازه، بويا، بويه؛ ۲) غورياجه، غورېږه، يو ډول غرنی بوټی دی.

غوړ (ğwaṛ) ص. نر.م. ۱) په غوړو شوی، په غوړو ککړ؛ ۲) مج. تر و تازه؛ ۳) بډای، شتمن؛ ۴) جن. غوړي؛ ۵) تېل.

غوړاڅکی (ğwṛackay) نر.م. غوړاڅی، وېروڅی، غوړاسکی، يو ډول غرنی بوټی دی.

غوړاسکه (ğwaṛāska) ښځ.م. يو ډول نبات دی چې د غنمو په فصل کې راشين کېږي.

غوړاسکی (ğwaṛāskay) نر.م. غوړاڅکی، زېږوونی، يو ډول بوټی دی چې په مونسوني اقليم واله سيمو کې زرغونېږي، چې سپين و سپين سور چکه ګل نيسي.

غوړاشه (ğūṛāšá) ښځ.م (ج. غوړاشې) ۱) غرېک د تنې سوری، غورياشه؛ ۲) د تار هغه کړی چې تنې په کې ننه باسي.

غوړانځه (ğūṛānja) ښځ.م. خرسکه، خورسکه، غوړوسکه، ګڼ لوګی، شنه لوخړه، ډډوزه.

غوړانګه (ğūṛānga) ښځ.م. پلوشه، وړانګه، برانګه، د لمر شغله، د نمر وړانګه.

غوړانګی (ğwaṛāngay) نر.م. يو ډول غرنی بوټی دی.

غوړاوو (ğwaṛāwū́) ص.نر.م. غوړه مال، ستلی، متاز، چاپلوس.

غوړاوی (ğwaṛaway) غوړه مالي، چاپلوسي، تملق.

غوړبېجن (ğwaṛbejə́n) نر.م. ۱) غوړمېچن، غوړښچن، لږ څه غوړ؛ ۲) يو څه غوړ و خيرن.

غوړپ (ğwaṛáp) نر.م. غړپ، شړپ، شوپ، ګوټ.

غوړپړ (ğwárpāṛ) ص. نر.م. ۱) په غوړو لړلی؛ ۲) مج. ښايسته؛ ۳) تر و تازه؛ ۴) مج. بډای.

غوړپکه (ğoṛpáka) ښځ.م. ۱) پېښه، واقعه، ډکه، ناڅاپي پېښه؛ ۲) چاپېره، څپېره.

غوړپکی (ğwaṛpakáy) ښځ.م. څپېره، څپراخه، چپلاخه.

غوړپل (ğwaṛapə́l) مص. مت. غړپل، غړپول، ګوټل، ګوټ کول، شوپ کول.

غوړپول (ğwaṛapawə́l) مص. مت. و ګ. غوړپل.

غوړپېدل (ğwaṛapedə́l) مص.مت. ګوټ کېدل، غړپ کېدل.

غوړپيش (ğwaṛpiš) نر.م. ۱) غوړپش، غوړه پشه؛ ۲) غوسه، قهر، غضب؛ ۳) غم.

غوړپېکی (ğwaṛpekáy) ص.نر.م. ډولي هلک، نوی ځوان چې څونډۍ لري.

غوړځکه (ğūṛǰáka) ښځ.م. و ګ. غوړځکه.

غوړخولی (ğwaṛxūláy) ص. نر.م. ځان خوښی، څوک چې خپل ځان وخپته پرې ډېر ګرانه وي.

غوړرانجه (ğwárrānja) جن. هغه رانجه چې په کوچو کې لړل شوي وي.

غوړزاخی (ǧwaṛzaxáy) نر.م. انغښه، غونځاښی، گونځاښی، خجور.

غوړزگي (ǧwaṛzagí) جن. ۱) غوړزي، غوړ؛ ۲) دغوړو نښه، د غوړو اثر.

غوړزنگ (ǧwaṛzáng) نر.م ۱) غوړزون، وازگه؛ ۲) پیاوه، شکنه.

غوړژبی (ǧwaṛžábay) نر.م. ۱) څوک چې په ژبه نرم، چالاک او خوږ وي؛ ۲) ښځ.م. غوړه ژبه کول، په نرمه خوږه ژبه سره خبرې کول.

غوړسترگی (ǧwaṛstárgay) ص. نر.م. د ښکلو، سترگو خاوند، د ښایستو سترگو څښتن.

غوړسکه (ǧwə́ṛaska) ښځ.م. غوړشکه، غړوسکه؛ ۱) خوړسکه، گڼ لوگی؛ ۲) ص. گڼ فصل.

غوړشکه (ǧwə́ṛška) ص. نب. ۱) دسته، گېډۍ؛ ۲) گڼ؛ ۳) ښځ.م. و گ. غوړسکه.

غوړشکه غوړشکه (ǧwə́ṛškaǧwə́ṛška) ص. نب دلې دلې، دسته دسته، گېډۍ گېډۍ.

غوړگه(۱) (ǧwə́rga) ښځ.م. ۱) نیالگی؛ ۲) شنه او تازه څانگه؛ ۳) هغه نل چې منځ یې ډک وي.

غوړگه(۲) (ǧū́ṛga) ښځ.م. پړکی، دپښې پنډۍ.

غوړگی (ǧwargáy) نر.م. و گ. غوړکی.

غوړلانه (ǧwaṛlā́na) ښځ.م. غوړلوښی، هغه لوښی چې غوړ وي.

غوړلستونی (ǧwaṛlastóṇay) ص. نر.م. موړ، بډای، شتمن، دولتمن، ثروتمند.

غوړلی (ǧwaṛláy) ښځ.م. د جوارو هغه شتی چې داني یې نه وي نیولې.

غوړم (ǧwrám) صوت. نر.م. غړم؛ د پړانگ، زمري، سپي د حملې اواز.

غوړمال (ǧwaṛamā́l) ص. نر.م. غوړه مال، چاپلوس، متملق، خوشامندگر.

غوړمبه (ǧūṛambá) ښځ.م. د اوړ غټه او قوي لمبه.

غوړمرغه (ǧwaṛmərǧá) ښځ.م. هغه واښه چې د گنډنې په څېر تل شنه او تازه وي.

غوړمرېجه (ǧwaṛmərejá) ښځ.م. اول واري غوا، اول بارې غوا.

غوړمېچک (ǧwaṛmečák) نر.م. غوړمېسن، غوړمېجن، لږ غوړ شوی، غوړېجن.

غوړمېسن (ǧwaṛmesə́n) و گ. غوړمېچک.

غوړنجه (ǧwəṛánja) ښځ.م. و گ. غوړڅکه.

غوړنځی (ǧūṛanǰáy) نر.م. غړنځی، جنغوزی، د جلغوزې ونه.

غوړنی (ǧwaṛanáy) نر.م. هغه مواد چې غوړ ولري، هغه څه چې غوړ لري.

غوړوکی (ǧwaṛūkáy) ښځ.م. غوټۍ، هغه گل چې لا غوړېدلی نه وي.

غوړول (ǧwaṛawə́l) مص.مت. ۱) ویړول، خپرول، اوارول؛ ۲) پرانیستل، خلاصول؛ ۳) په غوړو لړل، غوړي پرې مښل.

غوړه (ǧwáṛa) ښځ.م. ۱) نرمه خبره، مداهنه، پسته وینا؛ ۲) د غوړ مؤنث.

غوړه کی (ǧwə́ṛakay) نر.م. غوړگی ۱) دنباتاتو یوه ناروغي؛ ۲) کنۍ، جنجرې، یو ډول بوټی دی چې پر ونو او بوټو خېژي.

غوړه مال (ǧwaṛamā́l) ص. نر.م. و گ. غوړمال.

غوړي (ǧwaṛí) جن. ۱) غوړ، غوړگینه ماده ده چې له پېړوي، وازگې یا له نباتي دانو څخه یې باسي؛ ۲) تېل.

غوړیاشه (ǧwaṛyāšá) ښځ.م. ۱) غوړاشه، غړاشه، د تنې سوری، د تنې کاج.

غوړیالی (ǧwaṛyāláy) ص. نر.م. غوړ، په غوړو خیرن.

غوږیانځکی (ǧwaṛyānǰakáy) ښځ.م. و گ. زمبک.

غوږیانه (ǧwaṛyāna) ښځ.م. د زمبک د کورنۍ یو گل دی چې شین (آبي) رنگی گل لري.

غوږېجن (ǧwaṛeján) ص. نر. و گ. غوږمېچک

غوږېځن (ǧwaṛeǰən) نر.م. و گ. غوږمېچک.

غوږېڅی (ǧwaṛecáy) ښځ.م. گوړگوټې ښځې، گوړگوټې وینښتان، گاږگوټې ښځې.

غوږېدا (ǧwareda) ښځ.م. غوږېدنه، اوارېدنه، پرانیسته، په غوږو ککړېدنه.

غوږېدل (ǧwaṛedál) مص.ل ۱) خپرېدل، اوارېدل؛ ۲) پرانیستل کېدل؛ ۳) په غوږو لړل کېدل.

غوږېږه (ǧwaṛeẓ́a) ښځ.م. و گ. غوږېږه.

غوږېشه (ǧwaṛeṣ́á) ښځ.م ۱) غوږاشه، غوږیاشه؛ ۲) گالگوټې وینښته؛ ۳) توږ ځلاند غوږ.

غوږي مست (ǧ(ū,wa)ṛimást) نر.م. کنوچه، کنچه، یو ډول نبات دی.

غوږینی (ǧwaṛináy) ښځ.م. د یو کتوی چې شودې په کې تودېږي.

غوز[1] (ǧoz) نر.م. د پچو کولمه وازگینه پرده.

غوز[2] (ǧūz) نر.م. اکوږ، متک، جوز، چارمغز.

غوزار (ǧūzā́r) نر.م. (ج. غوزارونه) ۱) گوزار، وار؛ ۲) لوېدنه، غورځېدنه.

غوزارول (ǧūzārawál) مص. مت. ۱) گوزارول، غورځول، اچول؛ ۲) ځملول، پرزول، نسکورول.

غوزارېدل (ǧuzáredə́l) مص. ل. ۱) گوزارېدل، لوېدل، غوږځېدل؛ ۲) ځملاستل، پرځېدل.

غوزاړی (ǧūzā́ṛay) نر.م. غوزکرکی، گونگټ، بوډا؛ یوه حشره ده، د غایطه موادو مرغتانه.

غوزبه (ǧózba) ښځ.م. یو ډول ونه ده چې تېرې تېرې پاڼې لري.

غوززی (ǧūzázay) نر.م ۱) غوږزی، غوځه، کونی؛ یوه حشره ده؛ ۲) هغه مسوری چې د چینجي له خوړلو ځخه په غوکه کې پیدا شوی وي.

غوزه (ǧozá) ښځ.م ۱) غوټه، غونداری؛ ۲) د پنبې گل (غوټه)، کالکه، تپوسی؛ ۳) د ښځو یو ډول والی، د ښځو موندری؛ ٤) خصیه.

غوزه کرکی (ǧūzakárkay) نر.م. ۱) غوزه گرکی، تاز، چرچرانکی، یو ډول ملخ دی؛ ۲) گونگټ، گینگټ، لویه خزنده ده چې په غوشایو او مرداری کې اوسېږي.

غوزی (ǧozáy) نر.م. ۱) غمبې؛ ۲) مج. غمېږه نیونه؛ ۳) گېډی، د وښو گېډی.

غوزي (ǧūzi) ښځ.م. پشکه، داره، داره وهنه، داره وهنگ.

غوژور (ǧožawár) نر.م. د یوه بوټي نوم دی.

غوژه[1] (ǧoẓ́a) ښځ.م. وژه، توره مرغه، یو ډول نبات دی.

غوژه[2] (ǧwaẓ́á) ص. نب. غوږژه، کلک، تینگ.

غوژی (ǧūẓ́ay) نر.م. لوی مشک، لوی ژی.

غوږ (ǧwaṛ) نر.م. (ج. غوږونه) د اورېدلو او د بدن د تعادل د ساتلو یوه آله ده.

غوږ بوچی (ǧwáṛbūčay) ص. نر.م. ۱) بوچ غوږی، غوږ پرې کړی؛ ۲) نر.م. د کوچنیانو یو ډول لوبه ده.

غوږ بوڅی (ǧwáṛbūcay) نر.م. ۱) په پټه د چا خبرو ته غوږ نیونه؛ ۲) پس پسی، گونگوسی.

غوږ تاوی (ǧwaṛtaway) غوږ تاو، غوږ تاوونه، رټنه، گوشمالي.

غوږ تومبونی (ǧwáṛtūmbūnay) نر.م. غوږ کاسی، هغه شی چې غوږونه پرې پاکوي.

غوږ خوږی (ǧwáṛxuṛay) غوږ دردي، غوږ خوږېدا.

غوږ کاسي (ğwaẓkāsáy) نر. م. و گ. غوږتومبوني.

غوږ کي (ğwaẓakáy) ښځ. م. ج. ۱) له یخني څخه د محافظت لپاره د غوږو خولۍ؛ ۲) پس پسی کول، په غوږو کې پټې خبرې کول.

غوږمبوري (ğwaẓambū́ray) نر. م. ۱) د غوږو شاتنی هډوکی؛ ۲) هغه ښکې چې د ځينو چرگو د غوږو شاته راوتلې وي.

غوږمک (ğwaẓmák) نر. م. يوه سخته ناروغي ده چې آثار يې د غوږ په شا کې پيدا کېږي.

غوږن (ğwáẓan) ص. نر. م. ج. خبر، واقف، آگاه.

غوږندرويه (ğwẓandróya) ص. نب. غوږ ايستونی غوږوځی، په پټه د خلکو خبرو ته غوږ نيول.

غوږو (ğwaẓū́) ص. نب. داوږدو غوږو خاوند.

غوږوځی (ğwaẓócay) نر. م. و گ. غوږندرويه.

غوږور (ğwaẓawár) نر. م. ج. و گ. غوږو.

غوږوکی (ğwaẓū́kay) نر. م. پېڅکه، دغونډي جوال او څادر څنډه.

غوږول (ğwaẓawál) مص. مت. خبرول، پر غوږ وهل، غوږونو ته رسول.

غوږی (ğwáẓay) نر. م. غوښی: ۱) کوږی، ورکوټی پټی چې د نورو پټو منځ يا يوه گوټ ته پروت وي؛ ۲) د هر شي گوټ يا کنج؛ ۳) گوټک، گوټکه؛ دموسيقي د تاريزو آلو يوه پرزه.

غوږۍ (ğwaẓáy) ښځ. م ۱) کټوه؛ ۲) څېره؛ له توکر څخه جوړه شوې غولونکې څېره؛ ۳) گنگوسی، پسپسکې؛ ۴) رسيور، د ټېلفون گوشکه.

غوږېچنه (ğwaẓečána) ښځ. م. غويږنی، د غوږ بوڅکی، غوږچينه.

غوږېدل (ğwaẓedə́l) مص. ل. ۱) پر غوږ وهل کېدل، خبرېدل؛ ۲) قسماً خبرېدل.

غوږيز (ğwaẓíz) ص. نر. م. ج. ۱) غوږ لرونکی؛ ۲) اورېدونکی.

غوږايښوونی (ğwaẓıṣū́nay) ص. نر. م. و گ. • غوږندرويه.

غوشاک (ğośāk) جن. غوشيارې، خوشايي، غوشايي، غوشايه.

غوشايه (ğośāyá) جن. ښځ. م. و گ. غوشاک.

غوشيارې (ğośyā́ṛe) جن. و گ. غوشاک.

غوشېړ (ğośéṛ) نر. م. ۱) ناولی ځای، ککړ ځای؛ ۲) ډېران، د غوشايو ځای.

غوښت[1] (ğoṣt) جن. گوښت، د ړندو په څېر يو ډول غله ده چې مرغانو ته ورکوله کېږي.

غوښت[2] (ğwaṣt) نر. م. غوښتنه، هيله، سوال، خواهښت.

غوښت[3] (ğūṣt) ف. غوښته، د استمراري ماضي صيغه ده.

غوښتل (ğūṣtə́l) مص. مت. ۱) غوښتنه کول؛ ۲) رابلل؛ ۳) طلبگاري کول؛ ٤) لټول.

غوښتنليک (ğūṣtənlík) نر. م. وړانديز، پېشنهاد، درخواست، عرض پاڼه.

غوښتونی (ğūṣtū́nay) نر. م. ۱) د غوښتلو شی، څه چې غوښتل کېږي؛ ۲) فا. نرم. غوښتونکی، طلبگار.

غوښته (ğūṣtá) نر. ج. غوښتنه، طلب، هيله.

غوښلن (ğwaṣlə́n) نر. م. ج. ۱) غوښور، غوښن، شلند، چاغ، تيار؛ ۲) غوښه لرونکی.

غوښورتوب (ğwaṣawartób) نر. م. غوښورتيا، چاغوالی، شلندتوب.

غوښه (ğwáṣa) ښځ. م. يو (سور رنگی) جسم دی چې د انسان، حيوان، مرغه او نورو په بدن موجود وي.

غوښين (ğwaṣin) ص. نر.م.ج. غوښن، غوښلن، ،چاغ، شلند، څورب؛ په غوښو پټ.

غوغا (ğawğā) ښځ.م. (ج. غوغاوې) شور، ځوږ، شوربگت، کوکارې.

غوغو (ğáwgáw) نر.م. غپېده، غپېدنه، غپا.

غوگی (ğwágay) نر.م وړوکی پتی، کوچنی پتی، د کونج ورکوتی پتی.

غول[1] (ğwál) جن. د کې متيازې، غايطه مواد.

غول[2] (ğūl) ص. نر.م.ج. ۱) سوډر، شوده، لېږ، بېعقل، احمق، نادان؛ ۲) غولی، اوبگرځني، گرداو.

غول[3] (ğol) نر.م. ۱) ډله، لښکر؛ ۲) د غنمو د ک جوال، ورته، ول.

غولاټی (ğolāṭáy) ص.نر.م. ۱) غولن، غولاوڼ؛ ۲) مج. ډارن، بيرندونکی.

غولانځور (ğulanǰawar) ص. نر.م. غولانځه لرونکی، غټې غولانځې (غوليانځې) والا، غولانځه لرونکی حيوان.

غولانځه (ğulānǰa) ښځ.م. (ج. غولانځې) ۱) غوليانځه، غلانځه، د بدن هغه برخه چې شيدې پکې زېرمه کېږي؛ ۲) يو ډول گياه ده چې ابي رنگی گل کوي.

غولاوڼ (ğūlāwáṇ) نر.م. و گ. غولاټی.

غولبند (ğūlbánd) نر.م. (لو.) يو ډول لوبه ده.

غولبنگی (ğwálbangáy) ښځ.م. تشی، مکان، باس، بيت الخلاء.

غولبه (ğolbá) ښځ.م. و گ. بيوه.

غولک (ğolák) نر.م. هغه محفظه (سوندخ، بکس ....) چې پيسې په کې ساتي.

غولکه (ğoláka) ښځ.م. (ج. غولکې) دوښاخه، ربړ، لينده، غولقه، لينده، جيز.

غولمرگ (ğūlmárg) نر.م. نسو، زو، د دانې او زخم زوه يا نو.

غولن (ğwáln) ص. نر.م.ج. ۱) غولاټی، غولاوڼ؛ ۲) مج. ډارن، بيرندوکی.

غولنگ (ğoláng) نر.م. د مغاندې غوټه، د غبندې غوټه، د مغاندې مرغېړی.

غولنه (ğwalána) ص. ښځ.م. ۱) د غولن مؤنث؛ ۲) مج. چټې خبره؛ ۳) ښځ.م. غولنې، غولونې، غولونکې، گومجکه، د سترگې دځېږمې دانه.

غولول (ğolawál) مص. مت. تېرايستل، ختا ايستل، دروهل، غلطول، تېرباسل.

غوله (ğolá) ښځ.م. ۱) کونده، گرگه، برغنډی؛ ۲) د مايعاتو اندازه او ښېه کول.

غولی (ğólay) نر.م. (ج. غولي) جوس؛ د کور دننه خالي ځمکه، حويلی، د حويلی صحن.

غولی (ğūláy) ښځ.م ۱) گرداو، خارخوری، څرخاو؛ ۲) گنه گونه، ازدحام؛ ٤) غړوسکه.

غوليچ (ğolíč) ص. نر.م. سيکمن، قوي، غليچ.

غولېدل (ğoledál) مص. ل. دروهېدل، ختا وتل، تېروتل.

غولی غولی (ğūláyğūláy) ص. نب. ۱) ډېرې ډېرې، دلی دلی؛ ۲) ډلې ډلې؛ ۳) څپې څپې.

غولي ناسته (ğólinásta) ښځ.م. پښنه ماته، مندماتی، پښنه ارته (پايوازي).

غوماشه (ğūmāša) ښځ.م. شه، مياشی، ماشی، ساگی، غوماشی، يوه مضره حشره ده.

غومبار (ğūmbár) نر.م. ۱) توره خورسکه، گڼ و تريخ لوگی؛ ۲) گڼ و پرله پسې اوازونه.

غومباره (ğūmbārá) ښځ.م. ۱) وړوکی توپ؛ ۲) هغه پرسوب چې له وهلو يا دمچيو له چيچلو پيدا کېږي.

غومبر (ğ̆ūmbár) نر.م. د مستۍ په وخت کې د کوترې اوازونه.

غومبسکه (ğ̆ūmbáska) ښځ.م. بړوقی، راوتلی ځای، راوتلې خېټه لکه د دېوال.

غومبسه (ğ̆ūmbása) ښځ.م. ۱) و.ګ. غالبوزه؛ ۲) مچی.

غومبک (ğ̆ūmbák نر.م. ۱) غروښته، ښکې، یو ډول نبات دی؛ ۲) ګڼ، ګور فصل.

غومبوری (ğ̆ūmbū́ry) نر.م. اننګی، بارخو، غمبری، غمبوری، ژمبری، ووتی، بغور.

غومبوسکی (ğ̆ūmbū́skay) نر.م. بوغمه، غومبه، پړسوب.

غومبه (ğ̆ūmbá) ښځ.م. و.ګ. غومبوسکی.

غومبی (ğ̆ūmbay) ص. نر.م. تیټ، لنډی، غونډمنډ.

غومبي (ğ̆ūmbí) ص. نب. ۱) غومبه؛ ۲) غومبې غومبی، راوتلی راوتلی.

غومړه (ğ̆ūmára) ښځ.م. غوړه نمری.

غومی (ğ̆ū́may) نر.م. شربی، یو ډول نبات دی چې ژېړ ګل کوي.

غومېدل (ğ̆ūmedə́l) مص. ل. ۱) ګوربدل، غوم غوم کول؛ ۲) د یو چا د ټهرولو په نیت سپورې ستغې خبرې کول.

غوناجی (ğ̆onājáy) ښځ.م. ګستره، ځهرله غوا، خوسی، خسی، غوځکی.

غوناره (ğ̆onā́ra) ښځ.م. یو ډول غرنی خوشبویه بوټی دی.

غونتی (ğ̆ūntáy) ښځ.م. هغه ګرنګ (قنې) چې د کوچني له پوزې راځوړند وي.

غونج[1] (ğ̆(o,wá)nj) ق. راټول، ټول، غونډ، ګونجې، ګونځې، منجیله.

غونج[2] (ğ̆wanj) نر.م. ۱) غوندی، ګوندی، ملو، شلیته؛ د بوسو لوی جوال چې په اوښ بارېږي؛ ۲) دبوسو خره، د بوسو کوټه.

غونجا (ğ̆wanjá) ص.نب. ۱) لټ، ناراسته، بې ښې؛ ۲) عاجز، ګوښه ناستی.

غونج منج (ğ̆(o,wə)njmə́nj) ق. غونډ منډ، راټول شوی، ټونډ شوی، منجیله شوی.

غونجوالی (ğ̆onjwálay) نر.م. ګونځې والی، غونځې والی، ګونجې والی.

غونجول (ğ̆(o,wa)njawə́l) مص.مت. ۱) ګونجې ګونجې کول؛ ۲) کلوله کول؛ ۳) د اوربشو او غنمو ګېډی راټولول.

غونجی (ğ̆ūnjáy) ښځ.م. یوه غرنۍ ازغنه ونه ده چې ګنه راشنه کېږي.

غونجی (ğ̆unjáy) ص.نر.م. ۱) ګونجې، ګونځې؛ ۲) کلوله، غونډ، راټول شوی.

غونجېدل (ğ̆(o,wa)njedə́l) مص.ل. ۱) ګونجېدل، ګونځې کېدل؛ ۲) کلوله کېدل؛ ۳) د غنمو او اوربشو ګېډی راټولېدل.

غونځاښی (ğ̆unǰāṣáy) نر.م. ۱) رنځخی، ګونځاښی، غنځخی، خجوره، بوسراغه؛ ۲) د الاجي (حلاجي) د میل پرې.

غونځرکی (ğ̆wanǰárkay) نر.م. نوی زېږېدلی ورغومی او سهرلکی.

غونځول (ğ̆ūnǰawə́l) مص. مت. ځنګ په ځنګ حرکت ورکول، یوځای حرکت ورکول.

غونځه (ğ̆wánǰa) ښځ.م. یو ډول ونه ده، سرې سرې دانې کوي.

غونځی (ğ̆ūnǰay) نر.م. غوندی، جوال، لوی غوندی.

غونځېدل (ğ̆ūnǰedə́l) مص. ل. یوځای حرکت کول، ځنګ په ځنګ حرکت کول.

غوندرکی (ğündrákay) نر.م. و گ. غوندری.

غوندری (ğundaray) ص. نر.م. گېنتي، خنډی، غوندرکی، جندری، تيټ، غونډکی.

غونده (ğündá) ص.نب. پوسی، غیبه ورېشل شوې، شنلې او تار تار شوې ورې، تکېډلې ورې.

غوندی (ğünday) نر.م. گوندی، ورين غټ جوال، داسې ورين غټ جوال چې دوه خانې ولري.

غوندې (ğónde) اد. لکه، په شان، په ډول.

غونډ (ğwánd) نر.م. ۱) ټولگی، د خلکو ډله؛ ۲) ص. نر.م.ج. توله، گرده؛ ۳) کلوله، گردی؛ ۴) د غره لوړه غونډۍ؛ ۲) عس. غند، د کنډک او لوا ترمنځ یو عسکري تشکیل دی.

غونډاری (ğwandáray) نرم. کلوله، گردی؛ هر شی چې غونډمند وي.

غونډاری (ğündáráy) ښځ.م. تکی، تیکلی، ځکی، وړه ډوډۍ.

غونډال (ğondál) نر.م. سیستم، سیستم، جهاز.

غونډایه (ğwandáya) ص.نب. بدرنگه، بې ډوله، د بدې جولې ښځې.

غونډژبی (ğwandžábay) ص. نر.م. توری، گنگوری، تېږبی، ترټری، دروند ژبی.

غونډ سر (ğwandsár) نر.م. گونده سر، د ځنگل د ونو هغه پانې چې د گنوالي له امله ټولې شوې او خوسا شوې وي.

غونډ سری (ğwandsáray) ص. نر.م. ۱) گردی سری؛ ۲) د اوبو مرغی په شان یو ډول بوټی دی چې سپین گل کوي او غونډ منډ ښاخونه لري.

غونډسکه (ğwandska) ښځ.م ۱) توپ، پنډوس؛ ۲) گیند لوبه؛ ۳) غونډاری، گردی.

غونډک[1] (ğ(wa,u)ndak) نر.م.و گ. غونډل.

غونډک[2] (ğwandák) ص. نر.م. غونډکی، گردی، غونډ منډ.

غونډکی (ğündakáy) ښځ.م. ۱) د کمیس د گرېوان نخې تنۍ؛ ۲) وړه غونډۍ.

غونډکی (ğwandakáy) ص.نر.م. ۱) لنډکی، د تیټ قد ښځې؛ ۲) نر.م. د توپک زخه.

غونډل (ğ(wa,u)ndál) نر.م. غوډل. غونډک، کوکې، غنې ته ورته یو وړه حشره ده.

غونډله (ğondlá) جمله، وینا، کلام.

غونډمشر (ğwándmašár) نر.م. په عسکري کې له جگړن څخه لوړه رتبه وه.

غونډ منډ (ğwándmand) نر.م. ۱) گردی، غونډکی؛ ۲) گرد، کلوله؛ ۳) چاغ.

غونډو (ğondó) ښځ.م. د ښکلې او چاغې ښځې لقب.

غونډواری (ğwandwáráy) نر.م. د ناوې یوه گانه ده چې غونډه غونډه وي او لمنې هم لري، لمنې یې کښته پر غوږو باندې ځوړندې وي.

غونډوری (ğündúray) ص.نر.م. گردی، کلوله.

غونډوس (ğondós) نر.م. پنډوس، تپکی، غونډوسکی، گیند، توپ.

غونډوسکی (ğündúskay) نر.م. وړوکی توپ، کوچنی پنډوس، کمکی تپکی، وړ گیند.

غونډول (ğwandawál) مص.مت ۱) راټولول، جمع کول؛ ۲) کلوله کول، گردول.

غونډه (ğwánda) ښځ.م. ۱) ټولېدنه، مجلس؛ ۲) غونډاری گردی کانی؛ ۳) د غونډ مؤنث.

غونډه مری (ğwándamaráy) ښځ.م. سره غاړه، وچه غاړه، وچه مری.

غونډی (ğwandáy) نر.م. ۱) غونډل، غونډک؛ ۲) د ورانه دېوالونو کې سر؛ ۳) ښوی او غونډ کانی ۴) غونډکی، تیټ قد؛ ۵) د غونډۍ مذکر.

غونډی (ǧwanḍáy) ښځ.م. شاګی، پوټی، ډېری،
ټوپی، تپه، دخاورو او شګو جګه ډېری.
غونډېچر (ǧondečár) نر.م.ج. یو ډول نبات دی
چې د ګندنې په شېر اوږده او کلکه پاڼه لري.
غونډېدل (ǧwanḍedál) مص.ل. ۱) سره یوځای
کېدل، راټولېدل؛ ۲) غونډاری کېدل.
غونزاخی (ǧwanzā́xay) نر.م.و.ګ. غونځاښی.
غونه (ǧū́na) ښځ.م. بڼه، سیکه، ګونه، څېره،
جوله، بشره، شکل.
غونی (ǧū́nay) نر.م. ۱) د وجود ویښتان؛ ۲) د بدن
پوستکی؛ ۳) غونډې، څېر؛ ٤) د بد، ژړا او
...کلیمو سره د لاحقې په توګه راځي. بدغونی؛
۵) څېره، جوله، شکل.
غونېښی (ǧūnesáy) ص. نر.م. خوږ ژبی، د ښه
خوی او ښې ژبې څښتن.
غوڼ (ǧūṇ) نر.م. ۱) بنی، ګڼېدنه؛ ۲) تیندوری،
تنکی، د پوزې نازک هډوکی.
غوڼاسکه (ǧūṇā́ska) ښځ.م. ترپکې، خېزکې،
غورځې پرځې، غورځېدنه او الوتنه.
غوڼاسکی (ǧūṇā́skay) نر.م. غوڼاشکی؛
۱) وروستۍ سلګۍ؛ ۲) مرې روانې اوبه.
غوڼکی (ǧūṇkáy) نر.م. بنهار، بنګی، غونهار،
په پوزه کې خبرې.
غوڼه (ǧūṇá) صوت. ښځ.م. د خرخ او... د ګرځېدلو
،ضعیف او ټیټ اواز.
غوڼی (ǧūṇáy) ص. نر.م. ګوڼ ګونی، ګنګنی،
بنګی، څوک چې په پوزه کې خبرې کوي.
غوڼېدل (ǧūṇedál) مص.ل. ګوڼېدل، ګڼېدل،
بنګی کول، په پوزه کې خبره کول.
غوڼېژی (ǧūṇežáy) نر.م. غر غر، زونګ زونګ،
ډونګ ډونګ.

غوول (ǧowál) مص. مت. غېیل، وطي کول.
غوېبانړی (ǧwaybā́ṇay) نر.م. یو ډول نبات دی
چې پلنه پاڼه لري.
غوېجه (ǧwéjá) ص. نب. ۱) غوېږه، غوږ؛
۲) کلک، غښتلی؛ ۳) سرېښناکه.
غویچ (ǧoyč) نر.م. ځنګلي خر.
غویځرګ (ǧwayǰrág) نر.م. یو غرنی نبات دی.
غوېره (ǧwéra) ښځ.م. ګورا خر، ګوره خر.
غویډل (ǧwaydál) نر.م. ۱) ګابېور، غابېور،
منډاوو؛ ۲) جګ غږ.
غویډنګ (ǧwaydáng) نر.م. ارغوند، د غوېي
ببډی، د غوایي سپښته.
غوېرګ (ǧwerág) نر.م. د شوق و شهوت رګ.
غوېږنی (ǧwezánay) نر.م.و.ګ. غوږېچنه.
غوېښکی (ǧwéskay) نر.م. ۱) جوکه، سویه،
مېسه، سروهلی فصل.
غوېلانه (ǧwelā́na) ښځ.م. غوېناره، یو ډول ګیاه
ده چې پاڼې یې خوړي او آبی ګل کوي.
غویلنګ (ǧwaylánǵ) نر.م ۱) پیاړمه، ورستانه،
دومچي، ورروسته بلی؛ ۲) شانه.
غویمنډ (ǧwaymánḍ) نر.م. ۱) ګڼ غوایان په
یوه شي ګرځونه او د هغه شي کلکونه؛ ۲) په
ګنو غوایانو درمند کلکول.
غویمنډکول (ǧwaymánḍkawál) مص. مت.
۱) د ډېرو غوایانو په ګرځولو سره نرم ځای
کلکول؛ ۲) غوبل کول.
غویمه (ǧway má) ص. ښځ.م. هغه حالت چې
غوا د غوایي دختلو شوق ولري.
غوېناړه (ǧwenā́ṛa) ښځ.م.و.ګ. غوېلانه.
غویی (ǧwayáy) نر.م. (غوایان، غوایي) غوایی،
غوځکی، مشهور څاروی دی.

غیاب (ğıyắb) نر.م. ۱) غایبېدنه، نیهامېدنه؛ ۲) ص. نب. پسې شا، الونیا.

غیابي (ğıyắbi) ص. نب. نر. ښځ.م. ۱) دغیاب؛ ۲) ترڅټ، ترشا، په غیاب کې.

غیاث (ğyắs) ص.نر.م. ۱) غاورسی، چاره گر، پوښتنه کوونکی؛ ۲) د الله تعالی یو نوم دی؛ ۳) نر.م. پناه غوښتنه، فریاد کول.

غیب (ğayb) ص.نر.م.ج. ۱) غایب؛ ۲) نیهام، پټ، ورک، پنا؛ ۳) له حقه اووښتی؛ ۴) سر، راز.

غیبت (ğaybát) نر.م. (ج. غیبتونه) ۱) شمت، ښتمیری، پسې شا بد ویل.

غیبگو (ğaybgó) ص. نب. نر. ښځ.م. دا صفت یوازې الله ته ځانگړی دی، غیبگویه، څوک چې بې ځایه د غیب خبرې کوي.

غیبه (ğaybá) ښځ.م. ۱) د وهل شوو او تکېدلو مالوچو او وریو توپې؛ ۲) مالوچ، پنبه.

غیبي (ğaybi) ص. نر. ښځ.م.ج. ۱) دغیب؛ ۲) ناڅاپي، یو ناڅاپه، نابېره.

غیجه (ğeja) ص. ښځ.م. ۱) کلک و سخت توکر؛ ۲) کلک، غوبژه؛ ۳) نر.م. غوجېره، غورېجه؛ ۲) گوراخر، غیره؛ ۳) د مزري د بوټي یو ډول.

غیچ (ğeč) د کوچنیانو یو ډول لوبه ده.

غیچکه (ğicaka) ښځ.م. (مو.) غیږکه، غیژکه، غچکه، د پښتني ساز یوه دوه زره کلنه لرغوني آله ده چې سریندې ته ورته ده.

غیچکه وهونکی (ğičákawáhū́nkay) نر.م. غیچکه ږغوونکی، غیچکه والا، غجکه والا، غیچکه غږوونکی.

غیر (ğayr) ق. ص. مخ. ۱) ق. پرته، بې له، سوا؛ ۲) ص. پردی؛ ۳) بل څوک؛ ۴) ناروا، ناجایز؛ ۵) یو مختاړی دی چې د صفتو، اسمو ترمخه راځي او هغه نفي کوي.

غیرت (ğayrát) نر.م. ۱) همت، ننگه، مېړانه، زړورتیا؛ ۲) ناموس پالنه، پر ناموس درېدنه.

غیرتمن (ğayrátman) نر.م.ج. غیرتي، غیرتناکه، غیرتمند، مېړنی، د ننگ و غیرت څښتن.

غیرجانبدار (ğáyrıjānıbdắr) ص. نر.م.ج. ۱) ناپېیلی، بې طرفه؛ ۲) گوښې، ځانگړی.

غیرحاضر (ğayrhāzír) ص. نر.م.ج. ناسوب، غایب، د حاضر ضد.

غیرحق (ğáyrıháq) ص.نب. نر.ښځ.م. ناحقه، برناحقه، بې موجبه، بې حقه.

غیرحیه (ğárıhaya) ص. نب. نر. ښځ.م.ج. غیر ذیروح، بې ژونده، بې سا.

غیرديني (ğáyrıdiní) ښځ.م ۱) بې دیني؛ ۲) ص. نب. هغه څه چې له دین سره اړیکه نه لري.

غیرذاتي (ğáyrızāti) ص. نب. نر. ښځ.م.ج. غیراصلي، هغه څه چې په ذات اړه و نه لري.

غیر ذیروح (ğáyrızíroh) ص. نب. نر.م.ج. بې اروا، بې روحه، غیر حیه، بې سا.

غیر زوجي (ğáyrızawjí) ص.نر. ښځ.م. بې زوجه، بې جوړې، بې جفت، بې مېږه.

غیرشعوري (ğáyrıšusuri) ص. نب. نر. ښځ.م. ۱) غیر ارادي، بې نیته؛ ۲) لاشعوري.

غیر صحي (ğáyrısıhí) ص. نب. نر.م.ج. ۱) د روغتیایي اصولو مخالف؛ ۲) ناولی، چټل.

غیرطبیعي (ğáyrıtabisí) نر. ښځ.م.ج. ۱) څه چې د طبیعت له اصولو سره سم نه وي؛ ۲) جوړ شوی، مصنوعي؛ ۴) الهوني؛ ۵) نابغه.

غیرعضوي (ğárısuzwí) نر. ښځ.م.ج. هغه مرکب چې له حیوان، نبات یا کوم ژوندي جسم څخه راپېدا شوی نه وي.

غیرعلاقه (ğáyrıʕalāqá) ښځ.م. پردی سیمه، پردی هېواد، د بل خاوره.

غیرعیني (ğáyrıʕayní) ص. نر. ښځ.م. ۱) هغه څه چې عینیت نه لري؛ ۲) ذهني.

غیرفقاریه (ğáyrıfaqārya) نر.ښځ.م. بې شمزۍ، بې د ملا د هډوکو، چې هډوکي و نه لري.

غیرقانوني (ğáyrıqānūní) نر. ښځ.م. ۱) هغه څه چې پر قانون برابر نه وي؛ ۲) له قانون سره بې اړيکي؛ ۳) الغا، لغو؛ ٤) د قانون ضد.

غیرقصدي (ğáyrıqasdí) نر.ښځ.م.ج. بې ارادې، بې له نیته، هغه څه چې په ارادي توګه نه وي.

غیر متجانس (ğáyrımutajānís) نر.م. ناجنسه، هغه څه چې له بل شي سره په جنسیت کې یو نه وي.

غیرمتحرک (ğáyrımutaharík) نر.م. ناخوځند، هغه څه چې ولاړ یا د سکون په حال کې وي.

غیرمترقبه (ğáyrımutaraqıbá) ص. نب. نر.ښځ. م.ج. ناڅاپي، نابېره، ناګهانه.

غیرمتناظر (ğáyrımutanāzír) ص. نر. ج. هغه څه چې تناظر نه لري، بې تناسبه، بې هارمونۍ.

غیرمحارب (ğáyrımuharíb) ص. نر.م.ج. څوک چې د جنګ و جګړې نه وي.

غیر محدود (ğáyrımahdūd) ص. نر.م.ج. نامحدود، ناپایه، بېحده، لایتناهي، بې انتها.

غیرمرتب (ğáyrımuratáb) ص. نر.م.ج. بې نظمه، نامرتب، بې اوډنې، بې ترتیبه.

غیرمرئي (ğáyrımarıí) ص. نب. نر.ښځ.م.ج. نامريي، نامرئي، څه چې لیدل کېدای نه شي.

غیرمستقیم (ğáyrımustaqím) نر.م. ۱) ناسم، هغه څه چې سيده او سم نه وي؛ ۲) کوږ یا

غیرمسلح (ğáyrımusaláh) نر. ښځ.م.ج. بې وسلې، بې اسلحې، تش لاسی.

غیرمشبوع (ğáyrımašbóʕ) نر.ښځ.م. نااشباع، ناډکه، ناموړ.

غیرمطلق (ğáyrımutláq) ص.نر.م.ج. نامطلقه، د مطلق ضد، مقید، بند.

غیرمطلوب (ğáyrımatlúb) ص.نر.م. نامطلوب، څه چې د غوښتنې سره سم نه وي؛ بد.

غیرمطمین (ğáyrımutmaín) ص. نر.م.ج. ۱) بې باوره، غیر باوري؛ ۲) څوک چې په ځان یا په خپل کار باور نه لري؛ ۳) مج. خرابېدونکی.

غیرمعمولي (ğáyrımaʕmulí) ص.نب.نر. ښځ.م. نامعمول، غیرعادي، غیر ساده؛ د معمولي ضد.

غیرمعیاري (ğáyrımʕyarí) نر.ښځ.م.ج. ناسم، خراب، مادتاً یا کیفیتاً ښکته.

غیرمکشوف (ğáyrımakšúf) ص. نر.م.ج. ناکشفه، څه چې کشف او پېژندل شوي نه وي.

غیرملفوظ (ğáyrımalfúz) ص.نر.م.ج. هغه توری چې تلفظ نه شي، هغه خبره چې ویله شوې نه وي.

غیرملک (ğáyrımūlk) ص. نر.م. پردی وطن، پردی هېواد، د بل خاوره.

غیر ملکي (ğáyrımūlkí) نر.ښځ.م. ۱) نظامي، عسکري؛ ۳) پردی، بېګانه.

غیرممکن (ğáyrımumkín) ض. نر.م.ج. ۱) ناممکن، ناشونی؛ ۲) سخت، مشکل.

غیرمنتظره (ğáyrımuntazırá) نر.ښځ.م.ج. څه چې له تمې او انتظار پرته نابېره پېښ شي.

غیرمنصفانه (ğáyrımunsıfāná) ق. په بې انصافۍ؛ ۲) ص. نر.م. له انصاف څخه لیرې.

غیرمنظم (ğáyrımunazám) ص.نر.م ۱) نامنظم،

قلابي (qulābi) نر. م قلبي، غير اصلي، جعلي.
قلات (qalāt) نر.م. وگ. کلات.
قلار (qalār) ص. نر.م.ج. وگ. کرار.
قلب (qálb) نر.م. (ج. قلبونه) ۱) وگ. زړه ۱)؛ ۲) عقل؛ ۳) ديوه شي منځ؛ ٤) نسکور؛ ٥) ناچله؛ ۷) درغل، تګ.
قلباً (qálbán) ق. له زړه، د زړه له کومي.
قلب والی (qálbwālay) نر.م. ۱) کوټه والی، ناچلتوب: ۲) دروهنه، درغلتوب، تګی.
قلبه (qulbá) ښځ.م. کلبه؛ ۱) د غوايانو جوړه؛ ۲) ييوې، ييوه.
قلبي (qalbí) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. ۱) دزړه، په قلب اړوند؛ ۲) ق. د زړه له کومي؛ ۳) ښځ.م. دروهنه، درغلي، تګي؛ ٤) تقلبي (پيسه).
قلت (qılát) نر.م. کمښت، کموالی، لږوالی، د کثرت مقابل.
قلتبان (qultabān) ص. نر.م.ج. چړوس، بېروا، دووس، بې غيرت.
قلعه (qalʿá) ښځ.م. وگ. کلا.
قلعه بېګي (qalʿabegí) نر.م. قلابېګي؛ ۱) دکلا ساتنه؛ ۲) کوټ مشر، کوتوال.
قلعي (qalaʿí) نر.م. جن. قلع، رصاص، ارزيز، ترسرپو کلک او د تورق وړ يو فلز دی.
قلعي گر (qalaʿigár) ص. نر.م.ج. تنبار، مسگر.
قلف (qulf) نر.م. وگ. کولپ.
قلفک (qulfák) نر.م. کلپکی، چوړکی، کلپک.
قلم (qalám) نر.م (ج. قلمونه) ۱) ليکانی، د ليکلو آله: ۲) ادبي شېوه؛ ۳) توک، جزء؛ ٤) د بوټي قلمه؛ ٥) غوځونه؛ ٦) مج. قضا، قدر.
قلمداد (qalamdād) نر.م. ۱) يو شي يا څوک په گوته کول؛ ۲) په قلم ليکل.

قلمدان (qalamdān) نر.م. قلمدانی.
قلمرو (qalamráw) نر.م. ۱) د واک سيمه، د اتوريتي حوزه؛ ۲) ساحه، چاپېر؛ ٤) سيمه.
قلموال (qalamwāl) نر.م. ۱) ليکونکی، ليکوال، کاتب؛ ۲) قلم چلوونکی؛ ٤) نقاش.
قلمه (qalamá) ښځ.م.ج. د ونو يا گلانو ښاخونه چې په ځمکه کې د ريښه کولو لپاره ښخېږي.
قلمي (qalamí) ص. نب. ۱) د قلم، په قلم اړوند؛ ۲) پيوندي؛ ۳) په قلم کښل شوی؛ ٤) نر. ښځ. م.ج. قلمي نسخه؛ ٥) مج. ښکلې، ښايسته؛
قلنج (qulánj) نر.م. وگ. قولنج.
قلندر (qalandár) نر.م. ملنگ، گرځنده درويش، مجرد، بې قيده..
قلنگ (qaláng) نر.م. ۱) ماليه، باج، کلنگ، د ملنگ نذرانه؛ ۲) وگ. کلنگ[1].
قليل (qalíl) ص. نب. کم، لږ، نوکې، د کثير مقابل.
ق. م. (qāfmím) د قبل الميلاد لنډون دی، تر ميلاد د مخه مخفف.
قمار (qımār) نر.م. جواري.
قمارباز (qımārbāz) نر.م.ج. جوارگر، څوک چې قمار وهي.
قمارخونه (qımārxūná) ښځ.م. هغه ځای چې قمار (جواري) په کې کېږي.
قماش (qumāš) نر.م. ۱) د کور کالي او سامان، نخي توکر؛ ۲) جامه، لباس.
قمچينه (qamčína) ښځ.م. وگ. شلاخه.
قمر (qamár) نر.م. وگ. سپوږمۍ.
قمري[1] (qumrí) ښځ.م. سپلمه، غمبري، کوکو کوتره، سره فاختکه، کتميره.
قمري[2] (qamarí) ص. نب. نر. ښځ. م.ج. قمر ته منسوب، د قمر، په قمر اړوند، د سپوږمۍ؛

قمري کليز يا سپوږميز کليز: پر ځمکه باندې شا وخوا د سپوږمۍ راګرځېدل.

قنات (qanát) نـر.م. ۱) مجرا، نـل؛ ۲) د اوبـو د جـريان لپاره د ځمکې لاندې مجرا جـوړول؛ ۳) و ګ. کارېز.

قناد (qanā́d) ص. نـر.م. (ج. قـنادان) ؛ ۱) قند جوړوونکی؛ ۲) دخوږو جوړوونکی او پلورونکی.

قنادي (qanādí) ښځ.م. قناتي؛ ۱) دخوږو جـوړولو او پلورلو دکان؛ ۲) ص. نب. په قناد اړوند.

قناعت (qınāʕát) نر.م. ۱) سکتـه، بسنـه، صبر؛ راضي والی؛ ۲) تص. د نفس خوښي.

قناوېز (qanāwéz) نر.م. کناويز؛ ۱) شـمندروز ، يو ډول وريښمين توکر؛ ۳) کوتر غاړی.

قنبيله (qanbila) ښځ.م. و ګ. کامبېله.

قنج (qanj) نـر.م. ۱) قينـج، ناز او ادا، کـرشـمـه؛ ۲) مکر، دروهنه، غولونه، تېر ايستنه.

قنجوغه (qanjūğá) ښځ.م. و ګ. کنجوغه.

قنجي (qunjí) ښځ.م. و ګ. کونجي، کيلي.

قند (qand) نـر.م. جن. سـپـينـه خـوږه مـاده ده چې د سکـروز د بلـورو لـه يوځـای کولـو څخه يې جوړوي.

قنداغ (qundā́ğ) نر.م. و ګ. کونداغ.

قندانۍ (qandānə́y) ښـځ.م. و ګ. : خـوږه نۍ، کندانۍ.

قندي (qandí) ص. نب. نـر. ښـځ. م.ج. د قند، په قندي موادو اړوند، له قنده جوړ.

قنديل (qandíl) نر.م. کنډېل، ۱) ځـراغ، چـراغ؛ ۲) ډيوټ، مشال، مصباح، څراغدان.

قنې (qánay) نر.م. ګرنګ، د پزې غليظه مايع.

قو (qū) نـر.م. يو ډول لوی مـرغه دی چې د هيلۍ له کورنۍ څخه دی او سپينې بڼکې لري.

قوا (quwá) ښځ. ج. قوی د (قوه) جمع.

قـواره (qawārá) ښـځ.م. ۱) جـولـه، کـره وره؛ ۲) شکل؛ ۳) مج. مسخه (څېره)، ناتک.

قـواعد (qawāʕíd) ښـځ.ج. ۱) د قـاعـده جمع؛ ۲) نر.م. جمع نظام، پرېډ، رسم ګذشت.

قوال (qawā́l) ص. نر. م. (ج. قوالان) ۱) ژبه ور، خوله ور؛ ۲) د ښې وراشې څښتن؛ ۳) مطرب، قوالي ويونکی؛ ٤) د يوې قبيلې نوم دی.

قوالي (qawālí) ښځ.م. ۱) ژبه ورتوب، خبرلوڅي؛ ۲) د قوالي کسب؛ ۳) مداحي؛ ٤) په موسيقۍ کې يو طرز دی.

قوام[1] (qıwā́m) نر.م. متـه، ستن، نظام، په چا چې کوم کار قايم وي.

قـوام[2] (qawā́m) نـر.م. ۱) نيـاو؛ ۲) رښـتـيا؛ ۳) اعتدال؛ ٤) قامت؛ ٥) ټينګښت؛ ٦) دوام، پايښت.

قوای کار (quwāyıkā́r) نر.م. دکارقوا، هغه کسان چې په ډله ييزه توګه د دولت له خوا د عـامه ګټو کارونه سرته رسوي.

قوت[1] (quwát) نر.م. قوه؛ ۱) زور، سيک، متره، طاقت؛ ۲) د فعل د صادرېدو مبدأ.

قوت[2] (qūt) جن. ۱) خواړه، روزي، غذا، طعام؛ ۲) هغه اندازه خواړه چې بدن پرې وده کوي.

قوتناک (quwátnā́k) ص.نر.م.ج. دقوت خاوند، د زور څښتن، زورور سيکمن.

قـوتۍ (qutə́y) ښځ.م. و ګ. کوتۍ.

قوده (qawdá) ښځ.م. و ګ. کوده.

قـورمه (qormá) ښځ.م. و ګ. غورمه.

قـوريه (qurya) ښځ.م. ځوغلی، بزغلی، نيال.

قوس قزح (qawsıquzáh) نر.م. و ګ. سره وشنه زرغونه، بوډۍ تال، سره و شنه کاسه.

قوسي (qawsí) ص نب. نر. ښځ. م. ج. د قوس، د قوس په شېر، منحني.

قوغالی (quǧā́lay) نر.م. وګ. کوغالی.

قول[۱] (qawl) نر.م. (ج. قولونه، اقوال) ۱) وينا، کلام؛ ۲) اعتقاد؛ ۳) تصنيف؛ ٤) ژمنه، تعهد.

قول[۲] (qol) نر.م. تاله، چور، نښاو، چول، کتی، کوتی، کوت؛ د غره وت (دره).

قول اردو (qolıurdū́) نر.م. ۱) ستر عسکري واحد ۲) له دوو فرقو څخه جوړ.

قولبه (qulbá) ښځ.م. وګ. يبوه.

قولنج (qūlə́nj) نر.م. قلنج، کولنج، د کولمې درد او مرض.

قوم (qawm) نر.م. (ج. قومونه، اقوام) قام، ملت، د قبيلو مجموعه.

قوماندان (qūmandā́n) نر.م. ۱) بولندوی، افسر؛ ۲) هر قومانده ورکوونکی.

قومانده (qumāndá) ښځ.م. بولې، امر، حکم.

قوم پرست (qawmparást) ص. نر.م ۱) پر قام مين، قام پالونکی؛ ۲) خپل يا طايفه پرست.

قومي (qawmí) ص. نر. ښځ.م. ۱) قامي، قوم، قوم ته منسوب؛ ۲) ملي، عوامي.

قوميت (qawmıyát) نر. م. ۱) قومي څرنګوالی، نېشنليتي، قومي اړيکې، مليت؛ ۲) قوم جوړېدنه.

قونسل (qunsā́l) نر.م. وګ. کونسل.

قوه (quwá) ښځ.م (ج. قوي، ق) ۱) وګ. قوت[۱]؛ ۲) وګ. قدرت؛ ۳) فز. هغه عامل چې متحرک جسم ساکن او ساکن متحرک کړي؛ ٤) يو نظامي واحد؛ ۵) زور، توان، جبر.

قوي (qawí) ص.نب. د قوي يا قوت خاوند، زورور، غښتلی، مروج، څانباندی.

قهار (qahā́r) ص. نر.م. ج. ۱) ډېر غالب، سخت برلاسی؛ ۲) انتقام اخيستونکی؛ ۳) د رب (ج) يو نوم دی.

قهر (qáhár) نر.م. قار؛ ۱) خوشکه، غضب، غوسه؛ ۲) برلاسېدنه؛ ۳) عذاب، تنبيه؛ ٤) بدله.

قهراً (qáhrán) ق. په قهر سره، په خوشکه، د قهر په توګه.

قهرجن (qahərjə́n) ص. نر.م. ج. خوشکتی، وچ، قارجن، غوسه ناک.

قهرژلی (qaháržəlay) نر.م. قهرناک، غوسه، پرغزناک، پاربدلی.

قهرمان (qahramā́n) ص. نر.م. ج. اتل، ۱) هغه څوک چې ستر زور او قدرت لري؛ ۲) اد. عمده لوبغاړی، محوري پرسوناژ، هېرو؛ ۳) نامي، نوميالی.

قهرول (qahrawə́l) مص. مت. قارول، دردول، عصبي کول، غوسه کول.

قهري (qahrí) ص. نب. ۱) د قهر، قهر ته منسوب؛ ۲) مرور، خفه، خوابدي.

قهرېدل (qahredə́l) مص.ل. قارېدل، په قهر کېدل، په خوشکه کېدل، عصبي کېدل.

قهريه (qahrıyá) ص.نب. ۱) د قهر، په قهر اړوند؛ ۲) جبري، دزور؛

قهقرا (qahqarā́) ښځ.م. قهقهری؛ ۱) کنه لېچی، شاته تګ، پرشا تګ؛ ۲) ارتجاع.

قهقهه (qahqahá) ښځ.م. کتکتی، په کټ کټ خندا، کنهار، په لوړ اواز خندا.

قهوه (qahwá) جن. ښځ. م. (ج. قهوې) کافي؛ يو ښه بوی لرونکی څښاک دی چې رنګ يې زرغون يا تېز نسواري دی او د قهوې د ونې له دانو څخه جوړېږي.

قهوه خونه (qahwáxūná) ښځ.م. قهوه څی، د قهوې د څښلو، خرڅولو او جوړولو ځای.

قهوه يي (qahwáyí) ص. نب. نر. ښځ. م ۱) تېز نسواري رنګ؛ ۲) په قهوې اړوند.

قی (qay) نر.م. ګرځون، لوست، کانګه، خوږ، استفراق.

قيادت (qıyādát) نر.م. ۱) لارښودنه، رهبري؛ ۲) پېشوايي، مشري، بومياګلوي.

قياس (qıyā́s) نر.م. ۱) سنجش، اندازه اخيستنه؛ ۲) اټکل، حدس، تخمين.

قياسول (qıasawə́l) مص. مت. ۱) د ورته والي له مخه يو شی د بل شي سره سنجول؛ ۲) اندازه اخيستل؛ ۳) اټکلول، تخمينول.

قياسي (qıyasí) ص. نب. نر. ښځ.م. ۱) په قياس اړوند، د قياس؛ ۲) د سنجش؛ ۳) اټکلي، تخميني.

قيافه (qıyāfá) ښځ.م. ۱) څېره، جوله، بڼه، شکل؛ ۲) رد پېژندنه، اثر پوهنه.

قيام (qıyā́m) نر.م. ۱) پاڅون، درېدنه، ولاړېدنه؛ ۲) د ظلم و زور پر ضد د خلکو پاڅون؛ ۳) په شرعه کې: په لمانځه کې ولاړې ته وايي.

قيامت (qıyāmát) نر.م. ۱) محشر، لويه ورځ، آخره ورځ، د قيامت ورځ؛ ۲) پس له مرګه بېرته پورته کېدل.

قيامت ګلی (qıyāmát gwə́lay) نر.م. يو ډول ژېړ ګل دی.

قيپړ (qıpáṛ) نر.م. چکړ، چيکړ، ډېرې او ناولې ختې.

قيچ (qič) ص. نر.م. ج. کانګ، چقی، کړينګ، کوږ، سترګی، چيک، چيغر، چغر.

قيچي (qayčí) ښځ.م. و ګ. بياتي.

قيد (qayd) نر.م. (ج. قيدونه، قيود) ۱) بندښت، محدوديت، خند؛ ۲) زنداني کېدنه؛ ۳) د بند تېرولو موده؛ ٤) ص. نر.م. بند، محصور؛ ۵) شرط، پيمان؛ ٦) مقدار، اندازه؛ ۷) تر روي د مخه ساکن توری.

قيد خونه (qaydxūná) ښځ.م. ايسارځی، زندان.

قيدول (qaydawə́l) مص. مت ۱) بندول، محدودول ۲) زنداني کول؛ ۳) په عذابول؛ ٤) په اندراج يا کوم يادښت کې يوه موضوع ثبتول؛ ۵) تړل.

قيدي (qaydí) نر. ښځ. م. ۱) بندي، محبوس، زنداني؛ ۲) ص. نب. په قيد اړوند.

قيدېدل (qaydedə́l) مص.ل ۱) بندېدل، محدودېدل ۲) زنداني کېدل؛ ۳) په تنګېدل؛ ٤) په اندراج کې ثبتېدل؛ ۵) تړل کېدل يا کولپېدل.

قير (qir) جن. ډامبر، تارکول، قطران؛ يوه ګاټه، سرېښناکه، توره مايع ده چې تند بوی لري او زياتره ورڅخه د سړکونو په جوړولو کې کار اخلي.

قيراط (qirā́t) نر.م. دا د يوه نبات د دانې نوم دی چې پخوا به يې د اصيلو فلزو او قيمتي ډبرو د تللو لپاره استعمالوله.

قيرول (qirawə́l) مص. مت. قير کول، ډامبرول، اسفالتول، پخول.

قيرېدل (qiredə́l) مص.ل. قير کېدل، ډامبرېدل، اسفالتېدل، پخېدل.

قيزه (qayzá) ښځ.م. کيزه، ملوني، ملونه، واګې.

قيس (qays) نر.م. ۱) قياسول؛ ۲) په ناز او کرشمه پر لارې تګ؛ ۳) قيس عامري، مجنون.

قيسر (qaysár) نر.م. برګير، د آس او خره يو ډول ناروغي ده.

قيسي (qaysí) نر.م. و ګ. کيسي.

قیصر (qaysár) نر.م. کیسر؛ ۱) امپراتور؛ ۲) د روم امپراتورۍ د واکمنانو لقب؛ ۳) زار، څار، تزار، د تزاري روسیې د واکمنو لقب؛ ٤) د یوې ناروغۍ نوم دی چې خېټه پکې غټېږي او وجود درد کوي.

قیف (qif) نر.م. و.گ. شوړايي.

قیم(۱) (qıyám) نر.م. ج. د قیمت جمع.

قیم(۲) (qayím) ص. نر.م. ۱) سرپرست؛ ۲) د وقف متولي؛ ۳) د یتیم سرپرست.

قیماق چای (qaymāqčāy) جن. کیماغ چای، قیماغ چای، یو راز څښاک دی.

قیمت (qaymát) نر.م. (ج. قیمتونه) ۱) نرخ، بیه، ارزش، ارزښت؛ ۲) ص. نر.م. ج. گران، د لوړې بیې.

قیمتدار (qimatdā́r) نر.م. و.گ. قیمتي.

قیمتول (qimatawə́l) مص. مت. ۱) بیه کول، نرخ معلومول؛ ۲) گرانول، بیه جگول.

قیمتي (qimatí) نر.ښځ.م.ج. ۱) گران، د جگې بیې لرونکی، قیمتداره؛ ۲) ښځ.م. گراني، د نرخونو جگوالی، د لوړ نرخ؛ ۳) قیمتداره، عالي، مفید، د لوړ ارزښت لرونکی.

قیمومیت (qaymūmyát) نر.م. مینډیټ، ترستي شیپ، سرپرستي، یو نړیوال جوړښت دی چې د هغه په موجب د ولتونه د قیم په عنوان، د ملگرو ملتو تر نظارت لاندې د خاصو ځمکو د ادارې لپاره ځینې ژمنې کوي چې د غه ځمکې به خود مختارۍ یا استقلال ته رسوي.

قیمه (qaymá) ښځ.م. ورزلی، وړژلی، تکولی، سوکلی؛ تکولې شوې غوښې (کوفته).

قین (qin) نر.م. یو ډول شکنجه.

قینچي (qanynčí) ښځ.م. و.گ. بیاتي.

قیوم (qayū́m) ص. نر.م. ج. ۱) قایم، دایم، دېر قایم بالذات؛ ۲) د څښتن تعالی یو نوم دی.

ک

ک (kā(f,p)) نسر.م. ک، د پښتو الفبې درې دېرشم توری دی. ابجدي ارزښت يې «۲۰» دی.

کا (kā) ف. کـوي: ۱) د «کول» له مصدره جوړ او د حـال د فعل استمراري حـالت ښکاره کـوي؛ ۲) ښځ.م. خارښت، تخمار، بخار، کهه، تخور؛ ۳) نر.م. دطبلې يوه اواز ته وضع شوی لفظ دی.

کابر (kābár) نر.م. يوه اوسپنيزه آله ده چې د هغې سره د اوبو کنده له وښو او لوخو څخه پاکوي.

کابل ټايمز (kābálṭāymz) نسر.م. پـه انگـرېزي ژبه يوه ورځپانه ده چې د ۱۳٤۰ش کال د باختر آژانس رياست تأسيسه کړې ده؛

کابل کالنۍ (kabálkālanáy) يـوه خپـرونـه ده چې په کال يو پلا په کابل کې خپرېـږي. لـومړی ځل په ۱۳۱۱ش کال کې ادبي انجمن خپره کړه.

کابل مجله (kabálmūjalá) يوه مجله ده چې له ۱۳۱۰ لمريز کال څخه را په دې خوا په مياشت کې يو ځل د پښتو ټولنې (اوس د افغانستان د علومو اکاډمۍ) له خوا له چاپه راوځي.

کابلۍ (kābláy) ښځ.م. د اميرعبدالرحمن خان د زمانې يوه سکه وه چې ۶۰ پيسې کېده.

کابو (kābū́) ق. قابو: ۱) نـږدې، نژدې، څـرمه؛ ۲) شا وخوا، تقريباً؛ ۳) په ځو، څارې، متوجه؛ ٤) نر.م. واک، اختيار، طاقت.

کابوس (kābū́s) نر.م. خپسکه، قپسه، ننگځه، کپسه، خپسه، خپسکې.

کابين (kābín) نسر.م. ۱) کـاوين، کابن، مـهر؛ ۲) کېبين؛ کوډل، جونگړه؛ ۲) په کښتۍ کې د کښتۍ دافسر کوټه؛ ۳) په الوتکه کې مسافرانو لپاره يو محاط ځای.

کابينه (kābiná) ښځ.م. ۱) د وزيرانو پلاوی، د دولت د وزيـرانو ټـولۍ؛ ۲) د کوچنيو شيانو محفظه؛ ۳) د سلا مشورې کوټه.

کاپر (kāp(a,ĭ)r) ص. نر.م.ج. وګ. کافر.

کاپرازغی (kāpárazğáy) نر.م. کاپراغزی، یو ډول خرازغن بوټی دی.

کاپرچټ (kāp(ı,a)rčát) نر.م. د تبرګي یا لویې چړې په څېر د یوې تېرې وسلې نوم دی.

کاپرخولی (kapárxwə́lay) نر.م. یو ډول مرخېړی دی چې تنکي یې خلک خوري.

کاپرګل (kāpargwə́l) نر.م. لمرګلی، آفتاب پرست ګل.

کاپري (kāpaŕi) جن. ۱) یو ډول غنم دي؛ ۲) جسماً کوچنی.

کاپریل (kāprél) نر.م. پچه، د کلالۍ فابریکه، د کاشیو جوړولو کارخونه.

کاپي (kāpí) ص. نب. نقل، سواد، نمونه، نسخه؛ ۱) په کاربون پیپر، تایپ یا ... سره د یوه متن عیني نمونه اخیستل؛ ۲) نظیر، مثل.

کاپیټال (kāpiṭā́l) نر.م. کیپټل؛ ۱) وګ. پانګه؛ ۲) د ستون سر یا پیل؛ ۳) ص. نر.م.ج. ستر، عمده، مهم؛ ٤) مرکز، پلازمېنه؛ ٥) د پانګوالو طبقه.

کاپي رایټ (kāpirāýṭ) نر.م. د چاپ حق، د تقلید حق.

کاپیړه (kāpiṛá) ص.نب. ۱) مزی، شلند، قوي، چاغ؛ ۲) ژبوره ښځه.

کات (kāt) نر.م. ب یاتي، قیچي، کاز.

کاتب (kātíb) ص.نر.م (ج. کاتبان) ۱) لیکونکی، د چا چې کار لیکل وي؛ ۲) په ماموریت کې د ابتدایي درجې مامور؛ ۳) ادیب او پوه.

کاتره (kātrá) نر.م. لوی کندو، غټه خمبه.

کاترۍ (kātrə́y) ښځ.م. کوچنی لور، لورکی، لورګنکی.

کاتک (kātə́k) نر.م. کتک، کاتی، تر آسو وروسته میاشت؛ د هندي کال اوومه میاشت.

کاتل (kātə́l) مص. مت. په بیاتي پرې کول.

کاتلی (kātaláy) نر.م. کیشپ، کشپ، شکرتتی، کاسه ګرب، کشو.

کاتولیک (kātolík) نر.م.ج. ۱) عمومي، نړیوال؛ ۲) لبرال؛ ۳) د عمومي عیسوي کلیسا یو غړی.

کاته (kātá) ف. ۱) د غایب مفرد استمراري ماضي صیغه ده چې د کتل له مصدره جوړېږي؛ ۲) نر.ج. لیدنه، کتنه؛ ۳) ښځ.م. دفتر؛ ۲) دستورالعمل؛ ٤) تجارتي معامله.

کاتۍ (kātə́y) ښځ.م. وګ. کاتک.

کاتي (kātí) ښځ.م. زموږ د هېواد په ژبو کې یوه ژبه ده چې زیاتره په نورستان کې پرې رغېږي.

کاټ (kāṭ) ص. نر.م.ج. ۱) مطلوب لوري ته برابر، ګرځېدلی، مخ ګرځولی؛ ۲) منفي، تفریق شوی.

کاټلی (kāṭláy) نر.م. د ښکاري ټوپک کارتوس.

کاټول (kāṭawə́l) مص.مت ۱) موټر مطلوب لوري ته ګرځول، استرینګ تاوول؛ ۲) تفریقول

کاټی (kā́ṭay) نر.م. ۱) د زین کاټی، د زین لرګی؛ ۲) متاک بادام؛ ۳) تبغ.

کاټي (kāṭí) ښځ.م ۱) موټر راګرځونه؛ ۲) مفروق.

کاټیاله (kāṭyālá) ښځ.م. لویه ویاله، لوی نهر، پاتاو.

کاټېرۍ (kāṭerə́y) ښځ.م. ارکاره، کرېښې، کټېرۍ، کوږخو، کږخو، لاغو، کرچی.

کاج (kāj) نر.م ۱) وګ. ناجو؛ ۲) څېره؛ ۳) څپک، چپک؛ ٤) کاشکې، ګوندې؛ ٥) غوراشه.

کاجر (kājə́r) ص. نر.م. چغر، پټ سترګی، ړد سترګی، ړدی، برګ سترګی.

کاچ (kāč) نر.م. ۱) ابس ډنډی، اس ډنډۍ، ډی؛ کاکیشکی، یو ډول لوبه ده؛ ۲) د تنې سوری.

کاچوغړکه (kāčūgăṛáka) ښځ.م. میرگاتی، میږ؛ د ګاټو په لویه کې یو چال دی.

کاچوغکه (kacugaka) ښځ.م. یو ډول اغزن او ډېر تریخ بوټی دی.

کاچوغه (kāčūga) ښځ.م. (ج. کاچوغې) کاندی، سببی، کاشوغه، قاشقه.

کاچه (káča) ښځ.م ۱) کچه، حد، اندازه؛ ۲) تشبیه، ورته بلل یا ګڼل.

کاڅل (kācál) مص. مت. اودل، اوبدل.

کاڅوری (kācúray) نر.م. یو ډول بوټی دی. ښځ یې پوښ لري او سپین دی.

کاڅۍ (kācáy) ښځ.م. کوڅۍ، پتېق، کاسۍ، د مچوغنزې او لیندۍ د تیرې اینښوولو ځای.

کاڅی (kācay) نر.م. د جولا ږمنځ، دد وږ د اوبدلو د کارڅی، ږمنځ.

کاخت (kāxt) نر.م. ۱) قحط؛ نه پیدا کېدونکی؛ ۲) نر.م.ج. د غذایی موادو... نه پیدا کېدنه.

کاختي (kāxtí) ښځ.م. ۱) قحطي؛ ۲) د غذایي موادو او... نه پیدا کېدنه.

کادر (kā́dər) نر.م وګ. کدر(۲).

کادری (kādráy) نر.م. ۱) شاتینګی، تینګه، توسکی؛ ۲) اونت، د ښاروي لري او کولمې.

کادمی (kādmáy) نر.م. د کوچنیانو یو ډول لوبه ده.

کاډو (kāḍó) ص. نب. (مو.) کهاډو، شپېږ سریزه (راګ)، د شپږو سرو؛

کاډیستر (kāḍistər) نر.م. کډیستر، کاډستر، د مالیې لپاره د عامه ځمکو د پراخوالي، قیمت او ملکیت ثبتونه.

کاذب (kāzíb) ص. نر.م.ج. درواغجن، دروغجن، دروغژن، سوړن.

کار (kār) نر.م (ج. کارونه) ۱) چار، کسب، پېشه، شغل؛ ۲) فعل، عمل؛ ۳) تمرین؛ ٤) چلند، کردار؛ ٥) صنعت، هنر؛ ٦) مهارت، ممارست.

کارازمایلی (kārazmáyəlay) ازمېښتکار، وتلی، تجربه کار.

کاراوزار (kárawzār) نر.م. کارلوښې، کارسامان، وسایل.

کارباړه (kārbāṛá) ښځ.م. لاسباړه، د کار اجرت، حق الزحمه.

کاربشپړ (kārbašpaṛ) کارپای، ترپای بشپړ، کارتمامی.

کاربندی (kārbandáy) کاربندي، د کار نه کولو اعتصاب.

کاربون پېپر (kārbūnpepár) نر.م.ج. کاربن پېپر، ابرۍ، د کاربون کاغذ.

کاربېسکه (kārbéska) ښځ.م. کاربوسکه، کرسکه، مالوچ، پنبه، پومبه.

کارپوه (kārpōh) کارپېژاند، کاردان.

کارتوس (kārtū́s) نر.م. کرتوس، کرتوس، کالتوس، کارطوس، ګولۍ، مرمۍ.

کارته (kārtá) ښځ.م. (ج. کارتې) ۱) مېنه، محله؛ ۲) چارټ، پلان، کاږه.

کارټ (kārṭ) نر.م. کارډ، کارت؛ نازکه مقوا په تېره: پته، پست کارت، بلن لیک او...

کارټن (kārṭə́n) نر.م. کارتن، ۱) مقوايي سوندخ؛ ۲) ددې سوندخ محتوا؛ ۳) مقوا..

کارټوګراف (kārṭográf) نر.م. کارتوګرافر، څوک چې د نقشو او چارټو د کښلو دنده ترسره کوي.

کارټوګرافي (kārṭogrāfí) ښځ.م. ۱) د نقشې کښلو پوهنه، د نقشې یا خریطې ایستلو علم؛ ۲) اړوند موسسه یې.

کارټوګرام (kārtogrā́m) نر.م. کارټه ګریم، هغه نقشه چې جغرافیایي ستاتیسټیکس د کرښو، ټکو، سیورنو ساحو... په مرسته ښیي.

کارټون (kārtū́n) نر.م. پېښښځری، کاریکاتور.

کارټوني فلم (kārtonífílm) ص.نب. له انځورو او تصویرو څخه جوړ شوی فلم چې پوهنیز، کومیک، د زده کړې... مسایل تمثیلوي.

کارجوړی (kārjṓṛay) ص.نب.نر.م. کارجوړوونکی، څوک چې وران او خراب کارونه سموي.

کارځای (kārjā́y) ددندې یا کارځای، کارخونه، کارمحل.

کارچلونه (kārčalawána) ښځ.م. کارروانونه، چاره کونګ، چاره سازي.

کارخونه (kārxūná) ښځ.م. ۱) وګ. فابریکه؛ ۲) شاپ، دکان؛ ۳) پخلنځی.

کاردار (kārdā́r) ص.نر.م.ج ۱) وګ. کارسموني ۲) وګ. شارژدافیر؛ ۳) وزیر؛ ٤) حاکم.

کارداري (kārdā́ri) ښځ.م. ۱) کارداني، په کار کې مهارت؛ ۲) مج. وظیفه، ماموریت.

کاردان (kārdā́n) ص. نر.م. ج. ۱) کارسموونی، کارپوه، تجربه کار؛ ۲) مامور، پاژه وال.

کارداني (kārdā́ni) ښځ.م. ۱) کارپوهه؛ ۲) پوهه، هوښیاري، ځیرکي.

کاردود (kārdṓd) کارډول، د کار طریقه، میتود.

کارډ (kārḍ) نر.م. وګ. کارټ.

کارډګر (kārḍagár) د کارساحه، د کار ځانګه، کارمیدان.

کارډیوګراف (kārdıyográ́f) نر.م. کارډیه ګریف؛ یوه آله ده چې د زړه د عمل ګراف اخلي.

کارډیوګرام (kārdıyográ́m) نر.م. کارډیه ګریم، د زړه د عمل یا خوځښډو یو ریکارډ.

کارروايي (kārrawayí) ښځ.م. ۱) کړنه، کړه، اجراآت، کارچلونه؛ ۲) عمل، پروسیجر.

کارزار (kārzā́r) نر.م. ۱) شخړه، جګړه، جدال؛ ۲) د جګړې ډګر.

کارساز (kārsáz) نر.م.ج. ۱) کارسموونی، چاره ساز، کارسمونکی، کارچلوونکی؛ ۲) مج. پاک خدای.

کارسموني (kārsamū́ṇay) نر.م. ۱) کاري، ماهر، کارپوه، کارداره؛ ۲) مامور، پاژه وال.

کارسیالي (kārsyā́lí) د کار مسابقه.

کاربښت (kārəṣ́t) نر.م. ۱) وګ. کارخونه ۲) هغه آله چې له انګورو پرې اوبه راوباسي.

کارغه (kārğá) نر.م. (ج. کارغان) کارګه، ورروغ، کړاغ، وراغ، قارغه، یو ډول تور مرغه دی.

کارغه پسکی (kārğápaskáy) ښځ.م. قپسه، قپسی، غوابیژه، شاپیتی، حلزون.

کارغه پل (kārğapál) نر.م.ج. کارغه پاپی، یو ډول بوټی دی چې پاڼې یې د کارغه د پنجو غونډې دی.

کارغه ټونګه (kārğáṭū́nga) ښځ.م. یو ډول غاټول (ریدي) دی. شین ګل کوي.

کارفرما (kārfarmā́) نر.م.ج. د کار امر، حاکم، د کارڅښتن، هغه څوک چې چاته کار فرمايي.

کارک (kārk) نر.م. وګ. کاک ٤).

کارکړن (kārkṛán) کړنچار، کړنه، کردار، عملکرد.

کارکوټی (kārkūṭay) نر.م. کاکوټی، یو ډول وابښه دی.

کارکونډی (kārkunḍay) ښځ.م. کاکونډی، یو بوټی دی چې د غوز په اندازه دانه نیسي.

کارکوونکی (kārkawū́nkay) فا.نر.م. کاریګر، زیارکښ.

کارگاه (kārgāh) ښځ.م. ۱) کارخونه؛ ۲) کډی، کنی، تنسته، د اوبدلو آله.

کارگټه (kārgáṭa) ښځ.م. د کار گټه، کارمزد.

کارگر (kārgár) ص. نر.م.ج. وگ. کاریگر.

کارگوټی (kārgóṭay) نر.م. وړوکی کار، سپک کار، د کار مصغر.

کارگه (kārgá) نر.م. وگ. کارغه.

کارگه ټکی (kārgáṭəkay) ښځ.م. پنډېرک، پنیرک، ټکسی، ټکلی، پنهرک، یو ډول سابه دي.

کارنامه (kārnāmá) ښځ.م. ۱) د یوه شخص د تېرو اعمالو په اړه لیکنه؛ ۲) توره، توپانی، د یوه چا ستر کار یا تاریخي چاره.

کارند (kāránd) فا.ص.نب. کاریگر، فعال، تکړه.

کارنده (kārəndá) ص.نب. د کارند مؤنث، کاریگره، فعاله، تکړه.

کارنر (kārnar) نر.م. د فوټبال په لوبه کې چې گیند دخپل گول په امتداد له کرښې څخه وباسي

کارنېوال (kārnewāl) نر.م. کارنهول، کارناوال؛ ۱) وگ. فستیوال[۱]؛ ۲) دمسیح(ع) د ظهور د اختر تفریحي ورځې.

کاروالا (kārwála) ص. نب. نر. ښځ. م.ج. د کار خاوند، کارپوه، د کار استعداد لرونکی.

کاروان (kārwā́n) نر. (ج. کاروانونه) ۱) جوپه، د سوداگرو، حاجیانو او داسې نورو یوه ډله چې یو ځای سفر کوي؛ ۲) داوښانو، اسونو، موټرونو کتار.

کاروان بوټی (kārwānbuṭay) نر.م. یو ډول سارایي سپین بوټی دی.

کاروان سرای (kārwánsaráy) نر.م. د کاروان د تم کېدو ځای یا سرای.

کاروانه (kārwāná) ښځ.م. سرکاري ډوډی، کروانه، قروانه؛ ۱) هغه لوی دېگ چې د نظامي افرادو لپاره باندې شوی وي؛ ۲) هغه سرپوښ لرونکی ستل غونډې لوښی چې خواړه په کې وړي.

کارواني (kārwāní) ص. نب. ۱) جوپه وال، په کاروان اړوند؛ ۲) د کاروان غړی.

کاروایي (kārwāyí) ښځ.م. وگ. کارروایي.

کاروبار (karūbā́r) نر.م. ۱) کار، کسب وکار؛ ۲) بوختیا، مصروفیت، مشغولیت.

کاروباري (karūbārí) ص نب. ۱) د کار خاوند، کاریگر، بوخت؛ ۲) مج. «تجار»، تاجر.

کاروړ (kārwaṛ) د کاروړ، د گټې اخیستنې وړ، کارآمد.

کاروزیار (kārwzyā́r) هڅه و هاند، کاروکوښښ، کاروزحمت، کار وکړاو.

کارول (kārawál) مص.مت ۱) استعمالول ۲) کار ترې اخیستل؛ ۳) لگول؛ ٤) ویاله پاکول یا ایستل.

کارونځی (kārawánǰay) د کاروني ځای، د استعمال ځای.

کارونوړ (kārawánwaṛ) د کاروني یا استعمال وړ.

کارونه (kārawána) ښځ.م. کارول، استعمال.

کاروېش (kārweš) د کاروېش، د کار تقسیم.

کاره (kārá) ښځ.م. ۱) کاری، اوږده، کم سورې د لښتو جوړ شوې توکری؛ ۲) یو ډول پړدن دي؛ ۳) هرکاره، کرځي.

کاری (kāráy) ښځ.م. ۱) د انگورو کواره (سوده، کجاوه)؛ ۲) وگ. خلیج؛ ۳) وگ. کاره ۱).

کاري (kārí) ص. نب. ۱) کاریگر؛ ۲) د مهارت خاوند؛ ۳) د کار وړ؛ ٤) اغېزناک، مؤثر.

کاریانه (kāryāna) ښځ.م. یو ډول نبات دی چې د ږدنو او غوښتو په څېر پانې کوي.
کارېدل (kāredál) مص. ل ١) استعمالېدل؛ ٢) کار څنې اخستل کېدل؛ ٣) مصرفېدل؛ ٤) د وياليو پاکېدل.
کارېز (kāréz) نر.م. تر ځمکې لاندې د اوبو مجرا.
کارېزک (kārezák) نر.م. ١) و.ګ. کارېزه؛ ٢) کاریږه، یو نبات دی چې ښه خوند لري.
کارېزکن (karezkan) نر.م. کارېز کیندونکی، کارېز ایستونکی.
کارېزه (kāreza) ښځ.م. کاهرېزه، کارېزی، کارېزک، یو ډول ازغن بوټی دی.
کارېزي (kārezí) ص. نب. تر کارېز لاندې، هغه ځمکه چې د کارېز په اوبو خړوبېږي.
کارېږه (kārežá) ښځ.م. و.ګ. کارېزک ٢).
کاریس (kārís) نر.م. د غاښونو چینجن والی، د غاښو چینجن توب.
کاریکاتور (kārikātór) نر.م ١) و.ګ. کارتون؛ ٢) بد ورته والی، قبیح شباهت؛ ٣) مسخره.
کاریکاتوریست (kārikā torist) نر.م.ج. د کارتون انځورګر، کاریکاتور کښونکی.
کاریګر (kārigár) ص.نر.م (ج. کاریګران) کارګر؛ ١) کارکوونکی؛ ٢) کسبګر؛ ٣) ماهر، تکړه، لایق؛ ٤) زیار ایستونکی، زیارکښ.
کاریګري (kārigəri) ښځ.م. ١) کار، کارکول؛ ٢) کسب کول؛ ٣) مهارت، لاس درلودنه؛ ٤) ص. نب. په کاریګر اړوند.
کارین (kārín) نر.م. ١) غرنۍ للمه ځمکه چې کله کله کرله کېږي؛ ٢) بې حاصله ځمکه.
کاړ (kāṛ) نر.م. شنکاړ، کرېږ، جغل.
کاړساغ (kāṛsāğ) نر.م.ج. و.ګ. کاړساو.
کاړساو (kāṛsaw) ص. نر.م.ج. کاړساغ، اوږدې مخې سرې چې په وجود خوار وي.
کاړکاړ (kāṛkāṛ) نر.م. نهایي بدحالي.
کاړکوټ (kāṛkūṭ) ص.نر.م.ج. ګاړګوټې ویښته، ګوړګوټې.
کاړو (kāṛū) نر.م. و.ګ. کاړي ١).
کاړوکوړ (kāṛ(ū,o)kūṛ) نر.م. ١) شور، ځوږ؛ ٢) د لوښو ګډوډ اواز.
کاړه (kāṛa) جن. ١) اوماچ، اماچ، کاړي؛ ٢) جن. کاړی، هغو اوبه چې په غلا متهم پرې معلوموي؛ ٣) ښځ.م. د درس ګردان؛ ٤) کړه، عمل.
کاړي[1] (kāṛí) ص.نب. کاړو، کوفته، قیمه، ټکېدلي، کوفته شوې غوښه.
کاړي[2] (kāṛí) جن. ١) کړو، بلاونډ، کاړه، لاوڼ، تودې شلومبې؛ ٢) جن. و.ګ. کاړه ١)، ٢).
کاړې (kāṛé) ښځ.م. کاړه، د طالبانو د درس ګردان.
کاړۍ (kāṛáy) ښځ.م. کاړه، کاړی، توکرۍ، له لښتو جوړه توکرۍ.
کاړین (kāṛín) ص. نر.م.ج. د کاړ، کاړزینه، هغه ځای چې کاړ او تیږې لري.
کاړینګ (kāṛing) ص. نر.م. چیک، کوږ ستر ګی، ببنګا، کرینګا، چپا، چنګره.
کاړې واړې (kāṛewāṛe) ص. نب. سست پست، لټ، تمبل، شاړ واړ، لټ پټ.
کاز (kāz) نر.م. ١) بیاتي، قیچي؛ ٢) د ځنګلي ځناور غار؛ ٣) څېره، کوډۍ؛ ٤) جنغوزی؛ ٥) سمڅ، کندړ؛ ٦) و.ګ. قاز؛ ٧) ځله، شوق.
کازمن (kāzmən) نر.م. تلوسه لرونکی، لېوال، ارزومند، غوښتونکی.
کازمني (kāzmani) لېوالتیا، خویمني، علاقمندي.
کازمیک (kāzmik) ص.نر.م.ج. کوزمیک.

کازي خر (kāzixár) نر.م. زنځه، ماما غواګی، یوه وړه حشره ده، د ږیرې پښې لري.

کاږ (kāẓ) ف. ۱) د کاږل او کښل فعلي بنسټ دی؛ ۲) نر.م. مینه، تلوسه، شوق.

کاږبل (kāẓbál) نر.م. کوږ، کږبل، یو څناور دی.

کاږل (kaẓəl) مص. مت. کښل، وېستل، اېستل، باسل، وکښل، راښکل.

کاږه (kāẓə́) نـر.ج. خـوږ ویلنی، کـاږه ویلنی، بادیان، کلوو.

کاږه ویلنی (kāẓə́wilánay) جن. بادیان.

کاسب (kāsíb) ص. نر.م.ج ۱) کسبګر، د کسب خاوند؛ ۲) سوداګر؛ ۳) حاصلوونکی.

کاسبرګ (kāsbărg) نر.م. د طاسبرګ په قاعدو کې زرغونه پاڼه (و ګ. طاسبرګ).

کاست (kāst) نر.م. ۱) دروه، درواغ؛ ۲) و ګ. کاسټ.

کاسټ (kāsṭ) نـر.م. کاست؛ صنف، طبقه، ذات، قوم، ذات پات، بَرن، د هند ارثي مذهبي فرقه.

کاسټیک (kāsṭík) ص. نـر. م. ج. خـوږونکی، فـاسدوونکی، هغـه چې د کېمیاوي تعامل په وسیله ژوندی نسج له منځه وړلای شي.

کاسني (kāsní) جن. کاسنی، ځربوله، تریزه، تریخه، سیګولی، شیګولی، یو ډول تریخ بوټی دی.

کاسوڼی (kāsúṇay) نـر.م. یو ډول نبات دی چې سور ګل کوي، خلک یې خوړو ته پخوي.

کاسه (kāsá) ښځ.م. نس لرونکی مدور لوښی.

کاسه ګرب (kāsagṛáb) نر.م. کهشپ، کشپ، شمشتی.

کاسي (kāsí) نر.ج. کاسیان، په پښتنو کې د سړبن نیکه د دریم زوی اولاده.

کاسی (kāsáy) ښځ.م. ګوتری، تاکی، پتق، پتیخ، د غولکې او لینډې د څرمنې ټوټه.

کاسیر (kāsír) نـر.م.ج. بدلمنی، زناکار، زاني، بدسترګی.

کاسیره (kāsirá) ص. ښځ.م. ۱) بدکـاره ښځه، بدلمنې، فاحشه؛ ۲) مرداره، پرشوق او ښتې؛ ۳) ښځ.م. و ګ. کسیره؛ ٤) د «پاخه ویش» په سیستم کې د ځمکې د اندازې مقیاسي معیاري واحد دی چې د یوې پیسې شلورمه برخه کېږي.

کاسیري (kāsirí) ښځ.م. کاسیروالی، بدلمني، زناکاري.

کاش (kăš) ند. ۱) و ګ. کشکې؛ ۲) نر.م. قاش، د تمانچې پوښ؛ ۳) د زین پوښ؛ ٤) ټوټه، پره، چنده.

کاشری (kāšṛáy) نر.م. و ګ. کاشین ۱).

کاشف (kāšíf) نـر.م.ج. ۱) کشـف کـوونکی، راښکاره کوونکی، راپېدا کوونکی.

کاشکې (kāške) ند. و ګ. کشکې.

کاشواز (kāšwā́z) نر.م.ج. ۱) کلانکار، مشروټ؛ ۲) مج. سوډر، احمق.

کاشوغه (kāšū́ğa) ښځ.م. و ګ. کاچوغه.

کاشي (kāší) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. ۱) ساده یا نخش لرونکي او لعاب داره (خښتـه)، کاشین؛ ۲) نر.م. ج. کاشي کاري شوی.

کاشیګر (kāšigə́r) ص. نـر.م. د کاشیو جوړولو کسبګر.

کاشین (kāšín) نـر.م. ۱) کاشـری، تغاره، لـوی خاورین لوښی؛ ۲) و ګ. کاشي ۱).

کاظم (kāzím) ص. نر.م. ۱) زغمونکی، درد سره تېرونکی؛ ۲) خاموش، ساکت.

کاغ (kāğ) ص. نـر.م.ج. ۱) هوښیار، پوه، دانا؛ ۲) احتیاط کاره؛ ۳) د کاغی اواز؛ ۲) کانګه؛ ٤) نر.م. و ګ. کارګه.

کاغتوب (kāğtób) نر.م ١) کاغ والی، هوښیاري، څیرک توب؛ ٢) احتیاط.

کاغذ (kāğáz) نر.م. چغز، یوه نازکه، د تاوېدو او کتېدو وړ ورقه (پاڼه) ده چې په لیکلو، چاپ، ډیکور... کې کار ځنې اخلي.

کاغذ باد (kāğazbád) نر.م. بادیوه، کاغزباد، پتنګ، ګوډي پران، ګوډی.

کاغذ دانۍ (kāğazdānə́y) نر.م. هغه توکری یا لوښی چې ناکاره کاغذونه په کې اچوي.

کاغذي (kāğazí) ص. نب. نر. ښځ.م. ١) په کاغذ اړوند؛ ٢) د نازک قشر لرونکی - کاغذي بادام؛ ٣) نر.م. لیک وړونکی.

کاغل (kāğál) نر.م. لست، لېست.

کاغمه (kāğmá) نر.م. قاقمه، قاغمه؛ ١) یو وړین توکر دی؛ ٢) یو ډول نری او قیمتي تغر دی.

کاغه (kāğa) ښځ.م. وګ. کاغۍ.

کاغۍ (kāğə́y) ښځ.م. زاغچه، کواغۍ، توره، ترکارګه وړه او حلاله مرغۍ ده مکوبنه یې سره وي.

کاف (kāf) نر.م. د «ک» د توري اواز او تلفظ.

کافر (kāf(á,í)r) ص. نر.م. ج. (ج. کافران) کاپر، ١) کفر کوونکی؛ ٢) بې ایمانه، بې دینه.

کافرګل (kāfírgwə́l) نر.م. وګ. لمرګلی.

کافري (kāfirí) ښځ.م ١) کفر، بې دیني، نامسلماني ٢) ص. نب. دکافر، کافر ته منسوب.

کافور (kāfúr) جن. یو ډول سپینه، الوتونکې ماده ده چې دکافور له ونې څخه لاس ته راځي.

کافي (kāfí) ښځ.م. کاپي؛ ١) کافه، چای خونه، قهوه خونه؛ ٢) هوټل، رستوران؛ ٣) وګ. قهوه ٤) ص. نب. نر. ښځ. مٌ. بسیا، بس کېدونکی، بې نیازوونکی؛ ٥) نر.م. (مو.) د سری راګ له پنځو راګنیو څخه یوه سنګیر نه راګنی ده.

کافین (kāfín) جن. کې فیین، د قهوې جوهر؛ طبي دارو دی او په قهوه، ککو، چایو او کولا کې پیدا کېږي.

کاک (kāk) نر.م. کوک؛ ١) په تیږه پخه شوې ډوډۍ؛ ٢) خوږه ډوډۍ؛ ٣) خیراتي ډوډۍ چې د وچکالۍ په وخت کې پخېږي؛ ٤) څنګه، کارک، د کارک خولبوری، د کارک خولپوټی.

کاکا (kāká) نر.م. اکا، تره، د پلار ورور.

کاکاو (kākáw) ښځ.م. جن. وګ. ککاو.

کاکتوس (kāktús) نر.م. وګ. زقوم.

کاکړۍ (kākaṛə́y) ص. ښځ.م. ج. کاکړۍ غاړې، کاکړۍ لنډۍ؛ چې له دوو مسریو څخه جوړ شوې دي. هره مسرۍ یې اته اته سېلابه لري.

کاکک (kākák) نر.م. کاکاګی، د کاکا مصغر.

کاک کش (kākkáš) نر.م. هغه آله چې د بوتل کاک پرې ایستل کېږي.

کاکل (kākúl) نر.م. ١) پېکی، پچکه، پلکی، وربل، څونډی؛ ٢) څنې؛ ٣) ګورګوټي وېښتان.

کاکلي (kākulí) ص. نب. نر. ښځ. م. ١) پېکی لرونکی، کاکل لرونکی؛ ٢) ښنور، څونور؛ ٣) ښځ. م. یوه حشره خوړونکې مرغۍ ده.

کاکنج (kākə́nj) جن. پړدن، غوښت غونډي یو ډول غله ده (وګ. پړدن)

کاکو (kākó) نر.م. ١) اکا، کاکا؛ ٢) مشر او سپین ږیري ته د احترام په ډول ویل کېږي.

کاکوتي (kākutí) ښځ.م. ج. کالکوتی، ویلنی، د یوه نبات خوشبویه او خوندوري پاڼې دي.

کاکوړه (kākoṛá) ښځ.م. ١) پرسېدلی ځای؛ ٢) دُره بازي، یوه لوبه ده؛ ٣) منغونې؛ مرغونې؛ ٤) ترټرې، تتله.

کاکونډی (kākūnḍáy) نر.م. کارکونډی، مرکونډی، یو سارایي اغزن بوټی دی.

کاکی (kākáy) ښځ.م ۱) گونګټ، گونګټی، چاچی د خوشايي حشره؛ ۲) ښځو ته د احترام لقب.

کاکي (kākí) ښځ.م. کاکېچ، ډی، کاکیشکی؛ د هلکانو یو ډول لوبه ده.

کاکېچ (kākéč) نر.م. و گ. کاکي.

کاکیشکی (kākíškay) نر.م. ډی، کاکی، کاکیچ، د هلکانو یوه لوبه ده.

کاګل[1] (kāgál) نر.م. ۱) لېو، اخېړ، رویکار؛ ۲) جن. ددغه کار مواد.

کاګل[2] (kāgal) نر.م. یو ډول نل دی چې په اوبو کې راشین کېږي.

کال (kāl) نر.م. (ج. کلونه) ۱) د ۳٦٥ ورځو یوه دوره چې پر ۱۲ میاشتو ویشلې ده؛ ۲) تلین؛ ۳) انکړ، اړه، ویره، منډو.

کال ایندارہ (kālindārá) ښځ.م. کال هینداره؛ ۱) جنتري، کلیز؛ ۲) د یوه کال د پېښو یا چارو بیان یا راپورتاژ.

کالباړه (kālbāṛa) ښځ.م. کالنی معاش، کالنی اجوره. کلنی تنخوا.

کالبد (kālbūd) نر.م. کالبوت.

کالبر (kālbár) نر.م ۱) و گ. کالیبر؛ ۲) سالبره، هغه ونه چې یو کال مېوه کوي او بل کال یې نه کوي.

کالبوت (kālbūt) نر.م. کالبت، کالبد؛ ۱) بدن، جسم، تن، پڅی؛ ۲) جسد، بې اروا بدن.

کالج (kālíj) نر.م. (ج. کالجونه) ۱) پوهنځی، د لوړو زده کړو موسسه؛ ۲) تر لسم ټولګی لوړه تعلیمی موسسه.

کال خوا (kālxwā́) ص. نب. کالخوایه، کالخا؛ ۱) واکمن؛ ۲) اداره کوونکی، څارونکی.

کال خوای (kālxwāy) نر.م. ج. ۱) د واک او اختیار څښتن؛ ۲) خیرخواه.

کالدانه (kāldāná) ښځ.م. سالدانه؛ یوه دانه ده چې د انسان پر بدن راخېژي.

کالر (kālár) نر.م. ۱) د کمیس غاړه، ګرېوان، د خت غاړه؛ ۲) د سپي یا آس د غاړې چرمي طوق.

کالښود (kālṣōd) نر.م. کلیز، کال هینداره، جنتري.

کال غوټه (kālǧwáṭa) ښځ.م. کالیزه، تلین.

کالک (kālә́k) نر.م. و گ. کالکه.

کالکچو (kālakačū́) نر.م. ج. د مالوچو ډنډر، د مالوچو د بوټي ډونډی.

کالکنډی (kālkanḍáy) نر.م. و گ. کالکونډی.

کالکوچ (kālkūč) نر.م. ۱) کوز؛ ۲) تاو راتاو، پېچلی، نغښتی؛ ۳) نر.م. مکر، فریب، چل.

کالکوچکه (kālkočáka) ښځ.م. کالکوچه، کالکوچي؛ ۱) غوړدانګي؛ ۲) په یوه چاره کې خنډ پیدا کول.

کالکوچن (kālkočә́n) نر.م. کالکوچی؛ ۱) چلي، دروهلی، چلباز؛ ۲) کړکېچن، جنجالي، سرتمبه ۳) پېچلی، مغلق؛ ٤) مج. کوږ.

کالکولتیک (kālkolıtík) نر.م. و گ. فلز.

کالکونډی (kālkūndáy) نر.م. ۱) د ستمبول، کارکونډی؛ ۲) اوم ختکی، اومه خربوزه.

کالکه (kāláka) ښځ.م. تپوسی، د پنبې غوزه، د مالوچو غوزه.

کالکی (kālәkáy) ښځ.م. د (پاني) گیاه ته ورته یو ډول بوټی دی.

کال گټه (kālgáṭa) ښځ.م. د کال ګټه، کالنی فایده، کلنی عاید.

کالنی (kālanáy) ص. نر.م ۱) کلنی، په کال اړوند؛ ۲) ښځ.م. کالیز، تلین.

کالنۍ (kālanáy) ښځ.م. ج. کلنۍ خپرونه، کالنۍ نشریه، هغه خپرونه چې د یوه کال مهمې پېښې، مهم معلومات او... په لنډه توګه په کې لیکلي شوي وي.

کالوري (kālorí) ښځ.م (ج. کالورۍ) فز. کالري، کیلري، د تودوخې د مقدار یوېز (واحد).

کالوري میټر (kālorimiṭár) نر.م. یوه آله ده چې د تودوخې مقدار معلوموي.

کالوس (kālū́s) ق. وګ. کالوسر.

کالوسر (kālusár) ق. کالوس، سروکال، ګرده کال، ټول کال.

کالوني (kāloní) ښځ.م. (ج. کالونۍ) کولوني؛ ۱) وګ. مستعمره؛ ۲) د سالرونکو اجسامو هر ګروپ؛ ۳) د ورتو باکتریاوو یو ګروپ.

کاله (kālá) نر.م. ۱) وګ. کهول؛ ۲) د کهول مغیره حالت.

کال هینداره (kālhindā́ra) ښځ.م. وګ. کالیز.

کالي (kālí) نر.ج. ۱) وسله؛ ۲) د کالي جمع.

کالی (kāláy) نر.م. ۱) جامه، لباس، پوښاک؛ ۲) ګانه، پسول، زیور؛ ۳) اسباب، سامان.

کالیبر (kālibár) نر.م. کالبر؛ ۱) اندازه، قالب؛ ۲) چاپ، د ټوپک، توپ د میل د خولې دوره؛ ۳) د ګولۍ، کارتوس د قطر اندازه.

کالیز (kālíz) نر.م. کال هینداره، جنتري، تقویم.

کالیزه (kālíza) ښځ.م. کلیزه، تلین، کالنۍ.

کام (kām) نر.م. ۱) وګ. قوم؛ ۲) تالو، کومې، حلق؛ ۳) هدف، مرام، مقصد؛ ٤) یوه دانه ده چې د آس په تالو کې د اوربشو د نه ورکولو له امله پیدا کېږي.

کامبورۍ (kāmbū́ray) نر.م. ۱) د وښو او ټانټو مېده ګی؛ ۲) لکړ، کانکړ؛ ۳) مج. بې کاره شي.

کامبېله (kāmbelá) ښځ.م. کمبېله، ګمبېله؛ یوه ونه ده؛ د دغې ونې مېوه سرې دانې لري.

کام پرست (kāmparást) ص. نر.م. ج. پر کام مین، کام خوښوونکی. د خپل قوم (قام، قبیله، ملت، خېل) سره مینه لرونکی.

کام پروري (kāmparwarí) ښځ.م. کام پالنه، د خپل قام (قوم، قبیله، ملت، خېل) پالنه.

کامچه (kāmča) ښځ.م. خمچه (ګوته)، ګچنې، خچنۍ، خچې، مچۍ، خنصر.

کام خور (kāmxór) نر.م. یو ډول غټ کب دی چې نور واړه کبان خوري.

کامران (kāmrā́n) ص.نر.م. ۱) بریالی، کامیابه؛ ۲) بختور، نېکمرغه؛ ۳) عیاش.

کامګار (kāmgā́r) ص. نر.م.ج. وګ. کامران.

کامل (kāmíl) ص. نر.م.ج. ۱) بشپړ، پوره؛ ۲) بې عیبه، بې نقصه.

کاملاً (kāmílán) ق. په کامله توګه، په بشپړ ډول، په پوره ډول، ګرده، ټول.

کاملتوب (kāmıltób) نر.م. بشپړوالی، کمال، کاملوالی.

کاملول (kāmılawál) مص. مت. تکمیلول، بشپړول، پوره کول، کمال ته رسول.

کاملېدل (kāmıledə́l) مص.ل. ۱) تکمیلېدل، بشپړېدل، پوره کېدل، کمال ته رسېدل.

کام ناکام (kā́mnākā́m) ق. اجباراً، په مجبوریت سره، د مجبوریت له مخې، خامخا.

کامنویلټ (kāmənwílt) نر.م. ۱) د یوه ملت یا دولت ټول خلک؛ ۲) د خلکو حکومت، خپلواک حکومت؛ ۳) د خپلواکو دولتونو اتحادیه؛ ٤) عامه هوساینه؛ ۵) ګډ ګټې، مشترک المنافع.

کامود (kāmód) نر.م.) (مو.) د دیپک راګ یوه راګني ده.

کامه (kāmá) ښځ.م. (تن.) «وېرګول»، ټرونی، چپه پېښ؛ په لیک ښوکي داسې (،) یوه علامه ده؛ چې په لوستلو کې د لنډ توقف او د لیست د وله کلیمود بېلولو او...لپاره کارېږي.

کامي (kāmí) ص. نب. نر. ښځ. م. د کام، قامي، قومي، ملي، په کام اړوند.

کامیاب (kāmyā́b) نر.م.ج. بریالی، موفق، کامران، خپل هدف ته رسېدلی.

کامیابول (kāmyābawə́l) مص.مت. کامیاب کول، بریالی کول، موفقه کول، خپل هدف ته رسول.

کامیابېدل (kāmyābedə́l) مص. ل. بریالی کېدل، موفقېدل، هدف او هیلې ته رسېدل.

کامیون (kāmiyū́n) نر.م. ۱) درې، تیټه او کلکه عراده چې مالونه په کې وړي؛ ۲) واګون، ترک.

کان (kān) نر.م. (ج. کانونه) ۱) معدن، درنګ؛ ۲) نلا، نی؛ ۳) پښت، نسل.

کانا (kāna) ص. نب. نر. ښځ.م.ج. کاڼا، بېړا، ساده، سوډر، شوده.

کانال (kānā́l) نر.م. (ج. کانالونه) کینل؛ ۱) د اوبو رسولو یا بیولو لپاره اوبیزه مصنوعي لاره؛ ۲) نهر، پاتاو، لویه ویاله.

کانپوهنه (kānpohana) ښځ.م. کانپېژندنه، معدن پېژندنه.

کانپېژاند (kānpežand) فا. نر.م. کانپوه، معدنپوه، د کان متخصص.

کانتار (kāntā́r) نر.م. غټه چونګښه، لویه ژبره چونګښه.

کانتور (kāntū́r) نر.م. کونتور، خاکه، طرحه، دیوه شکل، کتلې، خاورې... خاکه.

کانته (kāntá) ښځ.م. ۱) لویه جارو؛ ۲) د شولو یو مرض دی؛ ۳) پنجه، د وړې خوړلو پنجه.

کانتی (kāntay) ښځ.م. ۱) ادانه، کوشر، دوتنه، د کتاب پوښ؛ ۲) تاپوره، د تخرګ امسا؛ ۳) د زین کاټی؛ ۴) تېکی، نیام.

کانتین (kāntín) نر.م. کینټین؛ هغه دوکان چې د ښوونځی، پوهنتون، عسکرکوټ، محبس، روغتون او یا ... په غولي کې وي.

کانجر (kānjár) ص. نر.م.ج. هغه ښوک چې بانه یې د بېرزیات او په غیر طبیعي توګه رېږي.

کانجڼ (kānjə́n) نر.م. ۱) د ارهټ غټ عمودي میل ۲) ص. نر.م.ج. کوږ ووږ (سړی).

کاندی (kāndáy) ښځ.م. سیپی، کاچوغه، قاشقه.

کاندي (kāndi) ف ۱) کوی، د استمراري حال صیغه ده؛ ۲) کېږي، د راتلونکي زماني یوه صیغه ده، د غایب مفرد او جمعي لپاره راځي.

کاندی (kānday) نر.م. ۱) لرګین کندو؛ ۲) کاندی یا کانه د سرکندی (یو ډول وابښه) په مانا «ظفر اللغات» اخیستی دی.

کاندید (kāndíd) ص. نر.م.ج. نوماند، کاندیدا، ولاړ، درېدلی، داوطلب، نامزد.

کاندیدول (kāndidawə́l) مص.مت. نوماندول، داوطلب کول، درول، نامزدول.

کانډال (kānḍā́l) نر.م. کنډول، کودی، کودړی، د خاورین لوښي پنډ کودرکی، خاورین ماټ لوښی.

کانډکټر (kānḍaktə́r) ص. نر.م.ج. ۱) لارښود، رهنما؛ ۲) د موزیک لارښود؛ ۳) د سروېس نګران؛ ۴) د برق د جریان تېروونکی جسم.

کانډوله (kānḍóla) ښځ.م. یو ډول غرنی نبات دی، ښخ یې د پټاټې غوندې دی.

کاندیاتي (kāndyāti) جن. کندیاتی، اوم کند، خام کند، کند، کندا.

کاندیال (kāndyāl) نر.م. د بوړبوکي د کورنۍ یو ډول خړ، بې پاڼو او شیدي لرونکی نبات دی.

کانره (kānará) ښځ.م. (مو.) کانهرا، کانهره، کانړه، د دیپک یوه راګني ده.

کانسرو (kānsārw) جن. وګ. کنسروه.

کانسوننټ (kānsūnənṭ) نر.م. صامت، اصلي غږ؛ ۱) هغه اواز چې د هغه د ادا کولو پروخت د صوتي اعضاوو د تماس له امله د هوا په جریان کې انسداد یا بندښت پېښ شي؛ ۲) په تون کې هارموني لرونکی.

کانغوزک (kānğuzák) نر.م. تمبور، د مرغۍ نیولو لومه چې په غونډاري ختنه کې ایښودل کېږي.

کانفدریشن (kānfidrešən) نر.م. کانفدراسیون، اتفاق، یووالی، یولاس کېدنه؛ ۱) د څو تنظیمو یوون؛ ۲) دخپل منځي مرستې دفاع او... د څو دولتو یوون (اتحاد).

کانفلور (kānflór) جن. کارن فلور، دپېړنۍ اوړه، ددانو غلو اوړه، د یو ډول جوارو اوړه.

کانکرت (kānkrət) نر.م. باتور، روبهدر، د باز د کورنۍ یو ښکاري مرغه دی.

کانکریټ (kānkréṭ) جن. کانګریټ؛ یوه ډېره کلکه او سخته ماده ده چې د شګو، سیمنټ او اوبو له ګډون څخه جوړېږي.

کانکریټول (kānkreṭawál) مص. مت. ۱) له کانګریټ څخه جوړول؛ ۲) مشخصول، ټاکل؛ ۳) مج. کلکول، سختول.

کانکړ (kāndáṛ) ص.نر.م.ج. ۱) کانګړ، مراوی، زمول؛ ۲) بې پاڼو ډنډرې؛ ږګ. کامبوری.

کانکن (kankan) فا.نر.م. کان کیندونکی، کان ایستونکی.

کانکور (kānkór) نر.م. کنکور؛ ۱) په ازموینه کې د ګډون مسابقه، رقابتي ازموینه؛ ۲) ګډه مرسته؛ ٤) ګڼه، جمعیت، ازدحام.

کانګر (kāngár) جن. کاړ، کانګړ، جغل، شګه، میده تیږه.

کانګرس (kāngrís) نر.م. کنګره؛ غونډه، سره راټولېدنه، غونډېدنه، اجلاس، اسامبله، انجمن، میټنګ.

کانګرو (kāngarū́) نر.م. کانګورو؛ له کڅوړه لرونکو حیواناتو څخه دی.

کانګره (kāngará) ښځ.م. وګ. کانګرس.

کانګړ (kāngáṛ) نر.م.ج. کانکړ، مراوی، جینګ، زمول، شیته.

کانګلومریټ (kānglomərét) جن. (جیا.) کانګلامریت؛ د رسوبي تیږو یو ډول دی.

کانګو (kāngó) ښځ.م. کونګ، کونګی، بوم، جغد، یوه مرغۍ ده چې د ورځې څه نه ویني خو په تیاره کې لیدل کولای شي.

کانګوړه (kāngoṛá) ص. ښځ.م.ج. مېښتې ژبه، نښتې ژبه، تتله.

کانګه (kánga) ښځ.م. ۱) خواګرځېدنه، قی، استفراق؛ ۲) کونی، یوه خزنده ده چې د مالو په غوږو او پوستکي کې وي او وینه یې څښښي.

کانګې (kāngé) ښځ.م. کانګه، قی، استفراق، ګرڅون.

کانګۍ (kāngə́y) ښځ.م. انګازه، ازانګه، د پېرېانو غږ، د اواز غبرګون.

کانون (kānū́n) نر.م. ۱) اور غالی، اورتون؛ ۲) د قانون مفغن؛ ۳) مرکز؛ ٤) کوره.

کانه (kānа́) ښځ.م. ۱) بد ازمېښت، ناڅاپي پېښه؛ ۲) مصیبت؛ ۳) معامله؛ ٤) د مخ پورتنۍ برخه ۵) د مرغۍ وزر؛ ٦) وګ. کانا؛ ۷) خوسا؛ ۸) سرکنډی، یو ډول وابښه دی؛ ۹) د عینکو فریم.

کانه وانه (kānа́wānа́) ښځ.م. (ج. کانې وانې) ۱) عجیبه پېښه؛ ۲) آنه بانه، ښنګه او ولې، هغه دا.

کاني (kāní) ص. نب. معدني، له کان سره تړلی.

کانۍ (kānа́y) ښځ.م.ج. ۱) د وښو خاشه، د وښو ډکی؛ ۲) د غوږ سوره؛ ۳) نل، دورمه، د نې قلم؛ ٤) د اړې سوهان؛ ۵) د چرګ د ښکې ښځ؛ ٦) د چلم نل؛ ۷) د غشي سر؛ ۸) والۍ، لښتی؛ ۹) اکانۍ، د تره د ښځې لقب.

کانې (kāné) ف. کوې، لکه: څه کانې؟.

کاڼ (kāṇ) نر.م. ۱) د ښهرۍ د ونې په ښهر یوه غرنۍ ونه ده؛ ۲) نر.م.ج. وګ. کاړ.

کاڼا (kāṇā) ص. نب. وګ. کانا.

کاڼاو (kāṇа́w) نر.ج. کڼا، د پښې (آهنګر) سامان واسباب.

کاڼه (kāṇa) جن. بدګال، د لوخوګل.

کاڼی (kāṇay) نر.م (ج. کاڼي) ۱) وړه غونډه تیږه؛ ۲) د وزن کولو ډبره؛ ۳) د سیند د غاړې ښویه ډبره؛ ٤) قیمتي غمی؛ ۵) ص. نر.م. کاڼا، کانا ٦) کوږ سترګی؛ ۷) په یوه سترګه ړوند.

کاڼۍ (kāṇа́y) ف. کوئ، کړئ، کانئ.

کاڼي ټک (kāṇiṭа́k) ص. نر.م. تیږې ماتوونکی، تیږې ایستونکی، ګټې یا ډبرې ماتوونکی.

کاڼیز (kāṇíẓ) ص. نر.م. کاڼو والا، کاڼیزه؛ ۱) د تیږې، له کاڼي یا ډبرې جوړ؛ ۲) قیمتي غمی؛ ۳) سخت، کلک؛ ٤) مج. سخت زړی، ظالم.

کاڼي کړپ (kāṇikrа́p) نر.م ۱) د سپارکی لوبه، سپړلو، د کوچنیانو لوبه ده؛ ۲) د ژرندې د پل جوړونکی؛ ۳) ترپلونکی، ترپندی.

کاڼي کودي (kāṇikawdí) نر.ج. لوبې کودې، د کاله لوښې، د کور شیان، اثاث البیت.

کاڼي کوړم (kāṇikwṛа́m) نر.م. ۱) بهځې ورک کېدل؛ ۲) کانیګرام.

کاواک (kāwа́k) ص. نر.م.ج. کاواکه، بې باک، بې پروا؛ ۱) سست او د لوېدو په حال؛ ۲) تش، ګوګ؛ ۳) بې اختیاره (سړی)؛ ٤) مج. پوچ خولی.

کاواکي (kāwākí) ص. نب. ۱) وګ. کاواک؛ ۲) ښځ. م.ج. کاواکوالی؛ ۳) ډډوالی.

کاواکې (kāwа́ke) ښځ.ج. اپلتې، پرتې، بې مانا او بې ځایه خبرې.

کاوبای (kāwbāy) نر.م.ج. وګ. کوبای.

کاوچوک (kāwčúk) نر.م. د یوې ونې نوم دی.

کاوچه (kāwčа́) ښځ.م. چپرکټ.

کاوړ (kāwа́ṛ) نر.م. خوشکه، قهر، غوسه، غضب.

کاوړېدل (kāwṛedа́l) مص.ل. قهرېدل، عصبي کېدل، په غوسه کېدل.

کاوه (kāwа́) جن. ۱) قهوه؛ ۲) خوږ شوی شین چای؛ ۳) ښځ.م. د برقي شیانو د لېم کولو یوه برقي آله ده.

کاوین (kāwín) نر.م. خوره، د واده د ورځې ډوډۍ.

کاه (kāh) ښځ.م. کا، خاربښت، بخار، ګربدنه.

کاهبر (kāhbа́r) نر.م. لویه ستنه، د غونډې ستنه، هغه ستن چې د بوجۍ او جوالونو خولې پرې ګنډي.

کاهشته (kāhištа́) ص. نب. ۱) خاربښتي؛ ۲) پمن؛ ۳) مج. بدرنګ.

کاهښت (kāhә́ṣt) نر.م. کهښت؛ ۱) سودا، گروم وسواس؛ ۲) خارښت، پم؛ ۳) مج. عبث.

کاه گل (kāhgíl) نر.م. جن. لهو، اخېړ.

کاهل[1] (kāhíl) ص. نر.م. (ج. کاهلان) ۱) لټ، سست، بېکاره؛ ۲) بې حرکته.

کاهل[2] (kāhә́l) مص. ل. ۱) پمن کېدل، پمنېدل؛ ۲) خارښت کول، خارښتېدل.

کاهله (kāhalá) ښځ.م (ج. کاهلې) ۱) لټي، تنبلي، سستي؛ ۲) بې حرکتي.

کاهلي (kāhılí) ښځ.م. ۱) لټي، سستي، تنبلي؛ ۲) بې حرکتي، بېکاري.

کاهن (kāhín) نر.م.ج. ۱) غيب ويونکی، پالبين؛ ۲) د پخوانيو مسيحيانو او يهودو روحاني مشر.

کاهني (kāhıní) ښځ.م ۱) غيب وينه، غيب وينگ؛ ۲) د کاهن کسب.

کاهو (kāhū́) نر.م.ج. کاوو، يو ډول گټور سابه دی چې اومه خوړل کېږي.

کاهي (kāhí) نر.م. کاهی، کايي، کويي، د کلا چاپېره خندک.

کايل (kāyíl) نر.م. (بر.) کويل، گوټ، گوټک، هغه سيم چې داستوانې په شکل پېچل شوی وي.

کاينات (kāyinā́t) نر.ج. ۱) موجودات، د نړۍ موجودات؛ ۲) نوی پيدا شوی، حادثه؛ ٤) نامحدوده او بې انتها فضا.

کاينه (kāyә́na) ښځ.م. قصاص.

کايي (kāyí) ص. نب. ژور، عميق.

کب (kab) نر.م. ماهي، دسرې وينې لرونکی گروپ هره عضوه چې په اوبو کې اوسي.

کبا (kabā́) ښځ.م. دماما لونگی، هغه پيسې چې د واده په ورځ دزوم له خوا دناوې د ماما د لونگۍ په نامه ورکول کېږي.

کباب (kabā́b) نر.م. وريته، ۱) هغه غوښه چې پر اور يا په انگار يا غوړو کې پخېږي؛ ۲) سوی، وربت، ستي؛ ۳) د چا په مينه کې غرق.

کبابه (kabābá) جن. وگ. ډنبری.

کبابه چيني (kabābačíni) جن. وگ. «ډنبری» او «کبابه».

کبابېدل (kabābedә́l) مص. ل. ۱) غوښه په اور، انگار يا غوړو کې وريتېدل؛ ۲) تر بې رحمه کلک انتقاد لاندې راتلل؛ ۵) مج. د مينې په اور سوځېدل.

کبار[1] (kubā́r) ص. نر.م.ج. ستر، لوی، غټ.

کبار[2] (kibā́r) نر.ج. د کبير جمع.

کباړ (kabā́ṛ) نر.م. ۱) ليلام؛ ۲) پرزې، د موټرونو او نورو شيانو زاړه سامانونه او پرزې.

کباړي (kabāṛí) ص. نب. ۱) په کباړ اړوند؛ ۲) ليلامي؛ ۳) فا. نر.م. کباړ پلورونکی.

کباړۍ (kabāṛә́y) ښځ.م. چينه، چپن.

کبډي (kabáḍi) ښځ.م. (ج. کبډۍ) (لو.) کوډي، کوډيکت، کت کبډي، يو لوبه ده.

کبر (kíbar) نر.م. ۱) لويي، غرور، تکبر؛ ۲) ځان غوښتنه؛ ۳) ناشکري؛ ٤) مج. تباهي، بربادي؛ ۵) لويوالی، سپين ږيرتيا، بوډاتوب.

کبرا (kubrā́) ص. ښځ.م.ج. کبری ۱) د اکبر مؤنث، لا لوی؛ ۲) من. لويه قضيه، دوهمه قضيه.

کبرجن (kibarján) ص. نر.م.ج. خانتما، ۱) کبر کوونکی، لوی چړی، متکبر، مغرور؛ ۲) مج. ناشکره.

کبرڅڼ (kabarcә̌ṇ) نر.م. يو ډول برگ ځنگلي مرغه دی، منبو که يې اوږده ده.

کبرداغ (kabardā́ğ) نر.م. ډېره غوښه چې د څو ورځو لپاره په يوه ځل قورمه شي.

کبرغان (kabərǵā́n) نر.م. ۱) کبرغی، تر منږک لوی، تور ژېړ ته مایل غرنی حیوان دی؛ ۲) ص. یو ډول سابه دي.

کبرغی (kabərǵā́y) نر.م. و.گ. کبرغان ۱).

کبریا (kibriyā́) ښځ.م. ۱) لوی واله، عظمت، لويي؛ ۲) غرور، تکبر؛ ۳) د خدای (ج) یو نوم.

کبړ (kabā́r) نر.م. کبر، کلک پړی چې اس پرې تړي.

کبل (kabə́l) نر.م. ج. ۱) د چمن واښه؛ ۲) کبلې، مشهور واښه دی.

کبله (kabā́la) اد. کبله، له امله، په سببه.

کبلی (kablā́y) نر.م ۱) د هوسی بچی؛ ۲) د ماشومانو یو ډول نارو غي ده.

کبلی پانه (kablā́ypā́na) ښځ.م. یو ډول واښه دی چې د پسرلي په پای کې راشنه کېږي.

کب نیوونی (kabniwū́nay) فا.نر.م. کب نیوونکی، څوک چې کبان نیسي.

کب نیونه (kabniwana) ښځ.م. کب نیوی، ماهی نیونه.

کبودچه (kabūdčá) ښځ.م. کبوچه، د کرکولی (قره قولی) یو ډول شین پوستکی.

کبوړه (kabóra) ښځ.م. ۱) شیره، نری حلوا؛ ۲) لېټی، کاچي، ړوز

کبوړی[1] (kabū́ray) نر.م (ج. کبوړي) ۱) کوچنی کب، وړوکی ماهي؛ ۲) مج. د بدن ماهیچه.

کبوړی[2] (kaboráy) نر.م. د گوړي ژاوله، د گوړې جاوله.

کبول (kaból) نر.م. سوغات، تحفه.

کبي (kabí) ښځ.م. ۱) اخور؛ ۲) ترسېري، ترسری، د آس ترسېری.

کبیر (kabír) ص. نر.م. ج. ۱) لوی، ستر، غټ؛ ۲) نبوره څمکه؛ ۳) مو. د ښځو د شرمولو لپاره بدې بدلي؛ ۴) عر. د شعر یو بحر دی.

کبیره (kabirá) ص. ښځ.م. ج. ۱) د کبیر مؤنث؛ ۲) ستره؛ ۳) ښځ.م. د څرمنې یا کاغذ مېچ شوې ټوټه چې موچیان د هغې په اندازه څاته پنې یا څپلی یا بوټونه جوړوي.

کبیسه (kabisá) ص. نب. نر. ښځ.م. هغه کال چې ۳۶۶ ورځې وي، دا ډول کال په هرو څلور کلو کې یوه پلا راځي.

کپ[1] (kap) نر.م. ۱) لړزه، رېږدېدا؛ ۲) نوری، مړی؛ ۳) د پنې د منځ تلی؛ ۴) کپه، تلی، یوه خوله، یوه کپه میده پوډر.

کپ[2] (kup) ص. نر.م. و.گ. کوپ.

کپتان (kiptā́n) ص. نر.م. کپتن ۱) کفتان، د یوې ډلې یا په ټولگي کې مشر؛ ۲) عس. تورن، د لومړی بریدمن او جگتورن ترمنځ رتبه.

کپټلیزم (kapiṭalizam) نر.م. و.گ. پانگوالي.

کپر (kapár) ص. نر.م. ۱) لوړه ژوره، ناهواره؛ ۲) نر.م. کاپر، مس؛ ۲) کپره، کپری، ککره.

کپرک (kaparák) نر.م. ۱) لوړه ژوره، ښکته پورته، غوچاړي غوچاړي سړک؛ ۲) د اوبو په سرنازک کنگل؛ ۲) خړه، هغه خته چې تر باران یا سېلاب وروسته پرڅمکه وچه شي.

کپرلی (kaparalā́y) نر.م. یو ډول غونډ بوټی دی، سره اغزي لري.

کپرمزی (kaparmā́zay) نر.م. کاپرمزی، و.گ. زنار.

کپره[1] (kaparā́) ښځ.م. کپری، ککری، کوپړی.

کپره[2] (kaprá) ښځ.م. یو ډول ټوکر دی چې کتابونو ته د پوښ په ډول ورکول کېږي.

کپری (kaparáy) ښځ.م. و.گ. کپره (۱).

کپریل (kapríl) نر.م. د کاشیو جوړولو کارخونه.

کپړ (kapáṛ) نـر.م. ۱) د آس د تـرلـو اوږد پـړی؛ ۲) نر.ج. لوښي، اسباب؛ ۳) نر.م. بوټی، شله بېټي، سرخي غوښنه؛ ٤) د توکـر او ځینو نورو شیانو ټوټه یا پارچه؛ ٥) د سڅي دخواره لوښی؛ ٦) د کمند مضبوط پـړی؛ ۷) مـات خـاورین لوښی.

کپړکی (kapaṛkáy) نر.م. کېږدۍ، خیمه، خرګاه.

کپړه (kapṛá) ښځ.م. کپړا، ۱) توکر، رخت، تکه؛ ۲) کالي، جامه، لباس.

کپړی (kapṛáy) نر.م. کنډول، د خـاورین لـوښي پارچه چې کار ځنې اخیستل کېدای شي.

کپړۍ[1] (kapṛә́y) ښځ.م. ۱) غېږ، غېږه، کشتي، پالواني؛ ۲) د ټوپک د دارو دبه یالوښی.

کپړی[2] (kapәṛáy) نـر.م. (ج. کپوړي) کبـوړی، غړی، د بدن ماهیچه.

کپړیي (kapṛayí) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. له کپړې جوړ؛ ۱) د توکر، د رخت؛ ۲) د کپړې.

کپس (kapás) نر.م. و.ګ. قفس، پنجره.

کپسول (K(i,a)psól) نر.م. ۱) کوشکوری، داسې شی چې منځ یې تش وي؛ ۲) یو کـوچنی، د حل کېدو وړ، جلاټیني محفظه چې یو ډوز درمل په کې قید وي.

کپ کپ (kápkap) ق. ټوټه ټوټه، پارچه پارچه.

کپله (kapála) ښځ.م. ۱) خمخـه، نـوړی، مـړی، نواله، ګوله، یوه مړی ډوډی؛ ۲) کپه.

کپن (kapán) نر.م. کفن، د مړي سپینه جامه.

کپن کښ (kapankáṣ) ص. نـر.م.ج. کفن کـش؛ ۱) نباش، له مړي څخه کفن کښونکی؛ ۲) مج. محتکر، ګران پلورونکی؛ ۳) مج. غل.

کپنول (kapanawә́l) مص. مـت. کـفنول، کـفن وراغوستل، مړي ته کفن ورکول.

کپنۍ (kapanә́y) ښځ.م. ۱) بـادام، د بـادام ونـه؛ ۲) ورېښتی؛ ۳) ګبنۍ نیول، لړیکی.

کپه (kapá) ښځ.م. ۱) و.ګ. کپله؛ ۲) مـیـده ګي یا پوډر دوله شی یا میده درمل چې د یوه خـوراک په اندازه وي یا په یوه پلا خولې ته اچول کېږي؛ ۳) د مېوه خرڅوونکي څپره؛ ٤) توره کېږدۍ.

کپی (kapáy) نـر.م. کتبوزی، د اوښ کټ پوزی، د اوښ کتپېزی چې له مزري څخه جوړېږي.

کپۍ (kapә́y) ښځ.م. ۱) پنه، مـوچنه؛ ۲) د پښو کولو ابتدایي پېزار؛ ۳) وروکی ژی.

کپۍ خولی[1] (kapә́yxúlay) ص. نـر.م. کوپ خولی، ځوک چې چیته خوله لري.

کپۍ خولی[2] (kapә́yxwә́lay) نر.م. ص. لستوڼ خوله، د لستوڼو یو ډول ښایستې خولې دي چې په ورېښمو او زرتارو سره جوړېږي.

کپېدل (kapedә́l) مص. ل. رپېدل، ترېدل، رېږدېدل.

کپېړ (kapéṛ) نر.م. نهنګ، ناکه.

کت[1] (kat) نر.م ۱) کورنۍ دوا ده چې دخوله خوږي په وخت کې یې په خوله کې اچوي؛ ۲) ص. نر. م. کاټ، قت، قـات، قط؛ ۳) راتول، راغونډ؛ ٤) رامات.

کت[2] (kut) نر.م ۱) کت، غونجې، ګونځې، ګونجه ۲) تخرګ، ترخ.

کتاب (kitáb) نر.م (ج. کتابونه) لیکی؛ ۱) چاپي یاخطي جونګ، مجلد شوې پاڼې؛ ۲) اندراج.

کتاب پلورنځی (kitābploranjáy) ښځ.م. د کتابونو خرڅولو ځای یا دکان.

کتابت (kitābát) نـر.م. ۱) لیک، لیکل، لیکنه؛ ۲) لیکوالي؛ ۳) لیکنه؛ ٤) کاتبي.

کتابتون (kitabatun) نر.م. کتابخونه، کتابخانه، کتبخانه.

کتابچه (kitābčá) ښځ.م ۱) د سپینو پاڼو مجموعه ۲) کتاب گوټی، کوچنی کتاب.

کتابخونه (kitābxūná) ښځ. م. کتابتون؛ ۱) د کتابونو د مطالعې خونه؛ ۲) د کتابونو د ساتنې او ذخیرې خونه.

کتاب خرڅوونکی (kitābxarčawū́nkay) نر.م. کتاب پلورونکی، څوک چې کتابونه خرڅوي.

کتابدار (kitābdā́r) نر.م. ۱) د کتابتون متصدي؛ ۲) په چا پسې چې د کتابتون کتابونه قید وي.

کتابښود (kitabṣod) لیکي ښود، لیکي پوهه.

کتاب گوټی (kitā́bgótay) نر.م کمکی کتاب، وړوکی کتاب، ورکوټی کتاب.

کتابه (kitā́bá) ښځ.م. ۱) هغه خط چې په جلي قلم پر کاغذ یا نازک توکر لیکل کېږي؛ ۲) د قرآن کریم آیت چې د توغ یا بیرغ پر مخ لیکل کېږي.

کتابي (kitā́bi) ص. نب. ۱) د کتاب، په کتاب اړوند؛ ۲) نر. ښځ.م. موثقه او مستنده خبره؛ ۳) ص. نب (مج.) پرنظري او ذهني خوا ولاړ.

کتار (katā́r) نر.م. (ج. کتارونه) قطار، ۱) لیکه، لړۍ، څېره، لیک، چیل، لین؛ ۲) ردیف، صف؛ ۳) سلسله؛ ٤) لو. قطاریز، یو ډول لوبه ده.

کتاربندي (katārbandí) ښځ.م. کتار تړنه، کتار تړنگ، کتارول، په کتار تبدیلول.

کتاروزمه (katārwazmá) ښځ.م. کتار وزمه، قطار وزنه، غاړکۍ ته ورته، گردنۍ ته ورته.

کتاري (katā́ri) ص. نب. د کتار، په کتار اړوند.

کتان (katā́n) نر.م. ۱) سونډ، سنډ، کنف، یو بوټی دی چې لاجوردي گل کوي؛ ۲) هغه توکر چې ددې بوټي له لښتو څخه جوړېږي کتان نومېږي.

کتب (katáb) نر.م. ج. ۱) دوه ښاخیزه لرگی؛ ۲) د اوبو د کتې مخکنی لرگی؛ ۳) رخه، غبطه.

کتبوزی (katbózay) نر.م. کتپېزی، کټ بوز، کپی، کتبېزی، پوزگی، پوزبند.

کتبي (katbí) ص. نب. نر. ښځ.م. ج. تحریري، لیکلې.

کتپېز (kutpéz) نر.م. چیمبرک، آسمان څکالکی آسمان چکالی، ښاپېرک، چرمي ښاپېرک.

کترک (katarák) نر.م. کوم کلالي لوښي دی.

کتره (katrá) ښځ.م. ۱) د غوښې یا ډوډۍ پارچه؛ ۲) پېغور، کنایه؛ ۳) قطره؛ ٤) مج. ذره.

کتره کتره (katrákatrá) ق. ۱) توټه توټه، پارچه پارچه؛ ۲) قطره قطره، څاڅکی څاڅکی.

کتري (katrí) ص. نب. ۱) زر زری؛ ۲) کرکجن؛ ۳) سخت، سوگت.

کتری (katráy) ص. نر.م. بوچې پسه، سونگی، هغه پسه چې غوږونه یې واړه او سونگي وي.

کترې باران (katrebārā́n) نر.م. د ښځو یو ډول پسول دی.

کترینک (katrinák) نر.م. ۱) روی کوچنی؛ هوښیار او ځیرک کوچنی؛ ۲) لوښتینک.

کتغ (katáğ) نر.م. کوناغ، نگولی، لمده بل، ترکاري.

کتغلی (katğaláy) نر. م. هغه لمڅی یا پوست شی چې د غوایي د غل لاندې اچول کېږي.

کتک (katák) نر.م. ۱) هغه ځمکه چې ښه غنم په کې کېږي؛ ۲) تر «آسو» وروسته میاشت.

کت کت (katkát) صوت. نر. ج. ۱) د چرگو کوټ کوټ، کټکټ؛ ۲) ص. نر.م. ۱) کات کات، قات قات؛ ۲) راتول، رامات.

کتکتی (katkátay) نر.م. ۱) اونت، کادرۍ، لړی، زرخانی؛ ۲) کټکټی، پر له پسې خندا.

کتل (katә́l) مص. ل. ۱) لیدل، کتل؛ ۲) مص. مت. لتول، ۳) مج. مطالعه کول.

کتلاک (kıtlā́k) نر.م. فهرست، یو بشپړ لیست په تېره بیا هغه کاږدونه چې د الفبې په اساس اوډل شوي وي.

کتلمات (katalmā́t) نر.م. جنګ جګړه بندېدنه.

کتله[۱] (kú́tla) نر.م. ۱) دغره کمر؛ ۲) پاڼ، پانډ.

کتله[۲] (kıtlá) ښځ. ۱) ماده، جسم، بدنه، غټی، غونډاري، کوټه، جرم؛ ۲) نفوس، جامعه.

کتلوي (kıtlawī́) کتله يي، په کتلې اړوند، د کتلې په کتله مربوط، جمعي، غونډ.

کتلی[۱] (katə́lay) مف.نر.م ۱) لېدلی؛ ۲) لټولی؛ ۳) مطالعه کړی.

کتلی[۲] (katláy) نر.م. شمشتی، کبشپ، شکرتتي، کاتلی، کاسه ګرب.

کتمخی (katmə́xay) نر.م. د کټې په مخ کلک توکر یا د مزري له پانو ځخه جوړ شوی شی.

کتمیره (katmirā́) ښځ.م. يو ډول نقش دی چې په تغرکې له سرې ځنې اوبدل کېږي.

کتنځی (katanǰā́y) نر.م. د معاینې ځای، د کتنې ځای، معاینه خونه.

کتنه (katā́na) ښځ.م. ۱) لیدنه، ۲) معاینه؛ ۳) پال لیدنه؛ ٤) مطالعه، ملاحظه.

کتنه لیدنه (katā́nalidə́na) ښځ.م. لیدنه کتنه، ملاقات، لیدنګ.

کتو (katū́) (ج. کتوان) يو مرغه دی.

کتول (katawə́l) مص. نب. قاتول: ۱) غبرګول؛ ۲) راتولول، راغونډول؛ ۳) په سور قطع کول؛ ٤) ماتول.

کتون (katū́n) نر.م. ۱) کتنه؛ ۲) لټونه؛ ۳) لیدنه؛ ٤) ملاقات؛ ٥) مطالعه، ملاحظه.

کتون وال (katūnwā́l) نر.م.ج. کتونکی، مشاهد، لوی پلټونکی.

کته (káta) ښځ.م. (ج. کتې) ۱) يوه وسیله ده چې د خره، کچر، اوښ لپاره له کلکو توکرانو ځخه جوړ او د دوی پر ملا يې ږدي؛ ۲) ق.و ګ. کښته.

کتی (katáy) نر.م. ۱) کتی، د شېدو د پیمانې کولو لرګی؛ ۲) سره ګوروبه، ګوروبه، معلومه به شي؛ ۱) اخطاریه کلیمه ده- کتی به شي.

کتیبه (katibā́) ښځ.م. ۱) لیکنه، لیک؛ ۲) ډبر لیک؛ ۳) لښکر، پوځ، فوځ.

کتې پتې (kátepaté) ښځ.ج. اپلتې، اپلاتې، کتې، پتې، بې مانا او بې ځایه خبرې.

کتېدل (katedə́l) مص. ل. قاتېدل، کاتېدل: ۱) غبرګېدل؛ ۲) راغونډېدل؛ ۳) ماتېدل؛ ٤) کتارې کول؛ ٥) غلی غلی خندېدل.

کتیر (katír) جن. د پلوخې کنډ، د پلوسې چېر.

کتیره (katíra) جن. کتیرا، د پلوخې (ګون) نومې اغزنې ونې کنډ دی.

کټ (káṭ) نر.م. (ج. کټونه) ۱) چارپایي؛ ۲) يو ډول رنګ دی، دځرمنو په رنګولوکې يې استعمالوي؛ ۳) قهقهه؛ ٤) راګرځونه، مخ يې را اړونه؛ ٥) مستیاره، درمنه، شیخ ارمني، قسطوس؛ ٦) ص. غټ، کته؛ ۷) نر.م. د فلم دوې ټوټې چې سره وصل شي او نتیجه ترې ترلاسه شي.

کټا (kaṭā́) ښځ.م. په کټ کټ خندا.

کټاب (kaṭā́b) نر.م. کټاو، يو ډول ګنډون دی.

کټار (kaṭā́r) نر.م ۱) (لو.) چیټی، چغی، چندری، چندولی، جزبازي؛ ۲) ص.نر.م. سرزوری او سرکښه حیوان؛ ۳) نر.م. و ګ. کټاره[۱]؛ ٤) نر.م.ج. کټر، کټور، تر اسلام راوړو د مخه د نورستان يوه قبیله چې د کونړ د وټه پور په کټار نومې ځای کې مېشته وه؛ ۲) مج. سخت زړی.

کټاره (kaṭārá) ښځ.م. ۱) کټاري، کټار، کوتخاره، خنجر، ترتوري وړه منحني شکله جارحه آله ده؛ ۲) ص. ښځ.م. ۱) لوغسی، هغه غوا چې لغتې وهي او خپل بچي ته شيدې نه ورکوي؛ ۳) مج. بې شفقته (ښځه)؛ ٤) ښځ. م. د بام، برنډې، جګ انګړ... ژوبو ته د لرګيو، سيخونو پنجره.

کټارېدل (kaṭāredə́l) مص.ل ۱) سرکښته کېدل؛ ۲) په قهرېدل؛ ۳) مج. بې رحمه کېدل؛ ٤) دغوا یا مېښې سرکښه کېدل.

کټالی (kaṭālə́y) ښځ.م. کوټالی، کوټلی، کوټول، هغه کوټولی چې زر په کې ویلې کېږي.

کټاو (kaṭā́w) نر.م. و ګ. کټاب.

کټ باڼ (kaṭbā́ṇ) ص.نر.م. څوک چې کټ پېږي.

کټ بوڼ (kaṭbū́ṇ) نر.م. بوڼ، د مزرو د پاڼو پړی، د مزري پړی چې کټ پرې اوبدل کېږي.

کټ پړی (kaṭpə́ṛay) نر.م. پیاړمه هغه پړی چې د کټ د لنګې او پیاړمې کار ترې اخیستل کېږي.

کټپوز (kaṭpū́z) نر.م. کټبوزی، کټپزی، کټمزی، پوزکی، کټبیزی، دخولې کوری.

کټ پوښ (kaṭpoṣ) نر.م. کټ څادر، روجایي.

کټرکی (kuṭarkáy) نر.م. و ګ. کوټرکی.

کټ کټ (kaṭkaṭ) نر.م. ۱) کټ کټی، کټکی، قاقا، کړس کړس، قهقهه.

کټ کول (kaṭkawə́l) مص. مت. ۱) پرې کول، قطع کول؛ ۲) کاټ کول، مخه راګرځول.

کټکی (kaṭkáy) نر.م. ۱) کوچنی کټ، وړه چوکۍ ده. له بوڼ څخه اوبدل کېږي؛ ۲) چوکۍ.

کټ کېدل (kaṭkedə́l) مص. ل. ۱) پرې کېدل، بندېدل؛ ۲) کاټېدل، مخه یې راګرځېدل.

کټګی (kaṭgáy) نر.م. ۱) کوچنی کټ؛ ۲) یو بوټی دی چې اوږدې پاڼې او لنډ ډنډر لري.

کټل (۱) (kuṭál) مص. مت. ښرل، چرګان کټې کول.

کټل (۲) (kaṭál) نر.م. یوه مېوه لرونکې ونه ده.

کټلېمه (kaṭlemá) نر.م. بیټلی، د مرغیو د نیولو لرګین دام.

کټماله (kaṭmālá) ښځ.م. د سرو زرو یا سپینو زرو ګانه چې د سینې د پاسه اچول کېږي.

کټ مټ (kā́ṭmā́ṭ) ق. هوبهو، عیناً، بېخي ورته، یو رنګ، یو ډول.

کټمل (kaṭmál) نر.م.ج. منګوره، خسک، کونک.

کټمیر (kaṭmír) نر.م. (ق. ک) دلی، ټوپه، توپی، د روژې او اخترو د اعلانولو لپاره په غرو کې وچو خاشاکو ته اور وراچوي چې د هغو د لمبو په لیدو سره ولس پوهېږي چې سبا روژه ده یا اختر.

کټمېره (kaṭmerá) ښځ.م. کوته خره، ساتول، لویه چاړه یا چاکو.

کټمېری (۱) (kaṭmeráy) نر.م. ۱) د کوترې بچی؛ ۲) پاختکه، فاختکه؛ ۳) قمري.

کټمېری (۲) (kaṭaméray) ص.نر.م. کټه مهری، بې مینې، بې علاقې.

کټو (kaṭáw) ښځ.م. ۱) کټوه، کټوی، خاورین دېګی؛ ۲) و ګ. ښوروا.

کټ وټ (kaṭwā́ṭ) ص.نر.م. ۱) ګډوډ؛ ۲) خالص، پای پاکه، تول تال؛ ۳) پاته؛ ٤) ادلون بدلون.

کټوټکی (kaṭótkay) نر.م. د کوچنیانو یو ډول زانګو ده.

کټوخه (kaṭū́xa) ښځ. م. پټاکی، پټاقی.

کټور (kaṭū́r) ص. نر.م. د ښځې په خبوله، د ښځې مرید، د ښځې تابع.

کټوری (kaṭoráy) نر.م. جام، د اوبو څښلو فلزي لوی لوښی.

کټوړ (katwár) ص. نر. م. ج. د پرمایښت، د فرمایش له غوښتنې سره برابر.

کټوښی (katósay) نر. م. د ختیین نغري پښه.

کټوګړځول (katawgarǰawal) مص. مت (پ. ک.) په لویو قومي پېښو کې چې مرکه جوړېږي، نو د مرکه چیانو د خلعت لپاره چې پیسې راټولېږي کټوګړځول یې بولي.

کټول (katawál) مص. مت ۱) خوځول، سا لرونکو ته حرکت ورکول؛ ۲) مج. راپارول؛ ۳) غالبوزې تورول؛ ٤) پرې کول، بندول؛ ٥) کاټ کول، راټاوول، مخ یې راګرځول.

کټوله (katolá) ښځ. م. ډولۍ، د ناوې جوپان، یوه وسیله ده چې ناوې د پلار له کورڅخه د مېړه کور ته پکې وړي.

کټوه (katáwa) ښځ. م. ۱) وګ. کټو؛ ۲) وګ. شمله.

کټوۍ (katwáy) ښځ. م. ۱) وګ. کټو (۱)؛ ۲) کټغ، ننګولی.

کټوۍ څټ (katwaycát) ص. نر. م. ۱) څوک چې کټوې او دېګونه څټي؛ ۲) تالي څټی.

کټه (katá) ص. نب. ۱) غټ، غټه، قوي، پیاوړی؛ ۲) نر. م. غټ باز، جره باز.

کټهار (katahár) نر. م. ۱) د زرکو ربز، چکره؛ ۲) خندا، قهقهه، په کړس کړس خندا.

کټه باز (katabáz) ص. نر. م. ج. ۱) غټ قمار باز، ستر جوارګر؛ ۲) ګاشواز، کلانکار.

کټه پیش (katapiš) نر. م. کړپش، کوټرک، لوړکی، د شهادت ګوتې په واسطه څوک په تندي وهل.

کټه چرګه (kútačarga) ښځ. م. کړکه چرګه، کوړکه چرګه.

کټه ګوته (kátagóta) ښځ. م. ګټه ګوته، غټه ګوته، لویه ګوته، بټه ګوته.

کټه ګوري (katagóri) ښځ. م. (ج. کټه ګورۍ) ډله ډله کول، درجه په ګوته کول؛ ۱) دسته، طبقه، ډله؛ ۲) وېش، هغه وېش چې په تصنیف کې استعمالېږي.

کټهل (kathál) نر. م. کټل.

کټه مهر (katamíhar) ص. نر. م. وګ. کټمېری.

کټه مېری (katamḗray) وګ. کټمیری.

کټی (katáy) نر. م. ۱) د مېښې نر بچی، جبټکی؛ ۲) کټی، د ښځو اندازه کولو لرګی؛ ۳) د میو، نسکو، شړشمو، شاخلو او مشنګو وابنه.

کټۍ (katáy) ښځ. م. ۱) کټو، کټوۍ؛ ۲) ننګولی پخونه.

کټې (káte) صوت. ښځ. م. د غوا او د مېښې د بچي د شړلو اواز.

کټېدل (katedál) مص. ل ۱) حرکت کول، خوځېدل ۲) راپارېدل، قهرېدل؛ ۳) قطع کېدل؛ ۲) مخ راګرځېدل، کاټېدل، راټاوېدل.

کټېر (katér) نر. م. پګړه، اشر، بلندره، بې اجورې ډله ییز کار.

کټېرۍ (kateráy) ښځ. م. کټیری، ارکاره، کوړڅو، لاغو، کرچی، اټیری، کرېڅو.

کټیک (katík) فا. نر. م. کټیکی، دباغ، څرمن پخوونکی.

کټۍ وهل (kataywahál) مص. مت. کله چې پردې مېږې او بزې کومې شپني کورنی له څانه سره غره ته بوځي، هلته دوهمه، دریمه ورځ د هغو شیدې په یوه لوښي کې اندازه کوي چې د کټې وهل ورته وایي.

کټېیل (kateyál) مص. مت. ۱) سکولل، په بیاتې سره د ونو څانګې یا وابنه پرې کول؛ ۲) د سر وېښتان بې ترتیبه خرېیل (کوړپه کول).

کثافت (kasāfát) نر.م (ج. کثافتونه) ۱) پرېړېدنه، پنډېدنه؛ ۲) گڼېدنه؛ ۳) گاټه کېدنه، غلظت، ټینگوالی؛ ٤) خچنتیا، ناولتیا، چټلي.

کثرت (kasrát) نر.م. ډېرېدنه، ډېرښت، ډېروالی، زیاتېدنه.

کثیر (kasír) ص. نر.م.ج. ډېر، زیات، ډېر زیات، پرېمانه، زښت ډېر، د قلیل ضد.

کثیرالاضلاع (kasriulazlā́ ء) نر.ښځ.م.ج. (هن.) څو ضلعي، پولیگون؛ هغه سطحه چې د څو خطو په وسیله محدوده شوې وي.

کثیف (kasíf) ص. نر.م.ج. ۱) پېړ، پرېړ، پنډ، ضخیم؛ ۲) گڼ؛ ۳) گاټه، ټینگ؛ ٤) خچن، مردار، چټل؛ ٥) دروند.

کج (kaj) نر.م. د ترکاڼۍ یوه آله ده چې د نښاني کولو لپاره کارېږي.

کجاوه (kajāwá) ښځ.م. ۱) کواره، له لښتو څخه جوړه شوې اوږده ژوره ټوکرۍ؛ ۲) وگ. کټوله.

کجاوې (kujāwe) ښځ.ج. اپلاکې، اپلتې، چټیاټ، بې مانا خبرې.

کجایي (kujāyí) فا. ص. نب. نر. ښځ. م. بکواسي، بډله ویونکی.

کجبېری (kajberáy) نر.م. پرهار پاڼی، گزک پاڼه، د ورې د ژبې په څېر یو ډول نبات دی.

کجک (kajāk) نر.م. ۱) کجکی، د ښځې د تندي وېښتان چې د بادام په څېر یې جوړ کړي وي؛ ۲) پسینه بادرنگ؛ ۳) منحني لرگی چې د ژرندې پل په کې څرخي.

کجکل (kajkál) ص. نر.م.ج ۱) گوزنې، گوزنې، گوزن وهلی، فلج شوی؛ ۲) کجی.

کجکی (kajakáy) نر.م. ۱) کرغښی، د ژامې ورستنی هډوکی؛ ۲) سروبی، کوچنی حوض.

کجگل (kajgwə́l) نر.م. یو تور گل دی.

کجل (kajál) جن. ۱) رانجه چې کوچ ورسره گډ شوي وي؛ ۲) د ډیوې لوی (تورگنی، تورکی، لوگی) چې په رانجو کې گډ شوي وي.

کجلې سترگې (kajálestərge) ښځ.ج. ښایسته سترگې، ښکلې سترگې، رانجه کړې سترگې.

کجن (kaján) نر.م. تلتک، برستن.

کجور (kajúr) نر.م.ج. ۱) وگ. خجور ۲)؛ ۲) یو ډول جوار دي.

کجوره (kajúra) ښځ.م. ۱) خرما، د خرما د ونې یو ډول؛ ۲) د کجورې د ونې میوه.

کجه (kajá) ص. نب. پنځه کلنه غوا یا غویی.

کجی (kajáy) ص. نر.م. ۱) رښ، کچل، هغه حیوان یا انسان چې پښې یې کږې وږې وي؛ ۲) مج. مخل، خچ اچوونکی؛ ۳) جنغوزی، څنغوزی.

کجۍ (kajə́y) ښځ.م. د یېوې د تیر هغه برخه چې په کونده کې وي.

کجیر (kajír) نر.م. قجیر؛ ۱) کرگس، یو لوی مرغه دی؛ ۲) څېلۍ، برغتې، غټه دانه ده چې د غاړې یا تخرگ لاندې پیدا کېږي؛ ۳) ص. نر.م. (مج.) دنگ، لوړ، جگ.

کجین (kajín) نر.م. د برستن د گنډلو یو ډول تار.

کچ[۱] (kač) نر.م. (ج. کچونه) ۱) اندازه، مېچ؛ ۲) پیمانه؛ ۳) یو لوی بوټی دی؛ ٤) سخته ځمکه، چې کرونده او کښت ښه نه رازرغونوي.

کچ[۲] (kač) ص. نر.م. کوچنی، وړ، وړوکی.

کچاری (kačāráy) ښځ.م. موسسه، اداره، محکمه، د محلي حاکمانو د دربار ځای.

کچاړی (kačāṛay) ښځ.م. وگ. کچاری.

کچ اغزی (kačağzáy) نر.م. یو ډول ازغن بوټی دی.

کچالو (kačālū́) نر.م.ج. (ج. کچالوان) پتاتې، پتاتي، کچالان، الو، الوگان.

کچر (kačár) نر.م. کچره، قچر، قچره، باروړونکی حیوان دی.

کچره(۱) (kačará) ښځ.م. ۱) وگ. کچر؛ ۲) ص. ښځ.م. (مج.) مسته او بداخلاقه ښځه.

کچره(۲) (kačrá) ص. نب. گډوډ، مخلوط.

کچري (kıčrí) نر.م. جن. وگ. کچړی.

کچری (kačaráy) ښځ.م ۱) اوم ختکی؛ ۲) کجاری هغه ځای چې دعوه په کې فیصله کېږي؛ ۳) توکې، ملنډې، مسخرې.

کچرې (kačáre) ښځ.ج. ۱) توری، توري پیسې؛ ۲) ښځ.م. چیکړ، چکړ، چقړې؛ ۳) د زرکې او چرگې اوازونه.

کچړی (kıčṛáy) نر.م. جن. (پخ.) بتهه، کچړي، کچری، د کورتو اوگره؛ یو ډول خواړه دی.

کچکاسه (kačkāsá) ښځ.م. لویه څمڅی ده چې د گني شربت له یوه لوښي څخه بل لوښي ته پرې اچوي.

کچکاله (kačkālá) نر.م. مات شوی لوی خاورین لوښی.

کچ کچول (kačkačū́l) نر.ج. د کور مستعمل لوښي.

کچکول (kačkól) نر.م (ج. کچکولونه) د ملنگانو او درویشانو دخیر ټولولو بیضوي شکله لوښی.

کچکولک (kačkolák) نر.م. کرچل، کچکوله، د پستې، بادامو او نورو مېوو پوستکی.

کچگر (kačgár) ص.نر.م.ج. کچ کوونکی، اندازه اخستونکی، مېچ کوونکی.

کچل (kačál) ص. نر.م.ج. ۱) لکوک، ایرېړ، هغه حیوان چې د تگ په وخت کې پښې سره منبلي؛ ۲) د کږو پښو خاوند (انسان).

کچماچو (kačmāčú) نر.م. انگور توره، گیدړ کور، کرماچو، عنب ثعلب، سنگ آنگورک.

کچنوټی (kočnōṭay) ص. نر.م. کوچنوټی.

کچنی (kačnáy) ص. ښځ.م.ج. کنجری، بدکاره ښځه، بداخلاقه ښځه، کنچنی.

کچوالی (kačwālay) نر.م. ۱) اندازه، مېچ، مېچ اخیستنه؛ ۲) دځمکې سختوالی.

کچوت (kačū́t) نر.م.ج ۱) بخیل، شوم، کنجوس؛ ۲) پست، کچه، ضعیف النفس.

کچوټی (kačóṭay) ص.نر.م. کوچنوټی، کمکی، ورکوټی، د کچ مصغر.

کچول(۱) (kačawál) مص.مت. کچ کول، مېچول، مېچ کول، اندازه کول.

کچول(۲) (kəčól) نر.م. کړوپ لوښی، چیت شوی لوښی، چیت ظرف.

کچوله (kačolá) جن. کوچله، ازاراقي، قاتل الکلب؛ د «وومیکیه» ونې تخم دی، مېوه یې د نارنج په اندازه او ۱۲-۱۵ دانې تخمونه لري. رنگ یې خړ او مغز یې سپین و تریخ دی.

کچ ولوی (káčolóy) نر.ج. لوی واړه، واړه زاړه.

کچ ومیچ (kačoméč) نر.م. اندازه او مقدار، مقدار و اندازه، قدو قامت.

کچونه (kačawána) ښځ.م. مېچونه، مېچ کول، اندازه کونگ.

کچه(۱) (kāča) ښځ.م ۱) مېچ، اندازه، کچ؛ ۲) قد؛ ۳) ص. نب. خام، اوم؛ ٤) بداصله، کم ذاته؛ ۵) کمرنگه؛ ٦) خړ، شرمنده؛ ۷) مج. لوچک؛ ۸) ښځ.م. پېچ، گوته، یوه لوبه ده.

کچه(۲) (kačá) ښځ.م. ۱) خچه، وړه، کچه گوته؛ ۲) ص. ښځ.م. د کچ ښځینه شکل؛ ۳) اچه، دوزې د شرلو اواز.

کچه توب (kačatób) نـر.م. ۱) اوم والی، خـام والی؛ ۲) شرمېدنه، خړېدنه؛ ۳) کم اصلي، کم ذاتي؛ ٤) پیکه توب.

کچه غرمه (kačáǧarma) ق. برېخر، تنکۍ غرمه، تنکۍ ځابښت، غرمکۍ، ورخیمځه.

کچه گوته (kácagoáta) ښځ.م. دلاس وړه گوته.

کچه لنگ (kačaḷáng) نر.م. یوه ناروغي ده چې له ځای پرځای کښېناستلو او زیاتې یخنۍ څخه پیدا کېږي.

کچې (káče) صوت. ښځ.م. ۱) کچه، اچه، دوزې د شړلو اواز؛ ۲) کوچې، د سپي د شړلو اواز.

کچی (kačáy) نر.م. ۱) کچل، کجی؛ ۲) کوچنی، ورکوټی، وړوکی.

کځر (kajár) ص. نـر.م. ج. نیـم پک، نیم لېونا، په نیم سر پک.

کځلي (kajáli) ښځ.ج. خځلي، خس و خاشاک، گینگځړ.

کځڼ (kaján) نـر.م. برستن، برستنه، تلتک، شیرک، گځړ.

کڅ (kac) نر.م. ۱) شبله، کڅه، کڅی، داسې ځمکه چې د سیند غاړې ته یا د خوړ تـرڅنګ واقـع وي؛ ۲) یو ډول توکـر دی؛ ۳) شـاگی، گند؛ ٤) چت.

کڅخول (kacxwál) نر.م ۱) دغنمو سبوس، سي، د غنمو گزارې؛ ۲) ددېگي ځګ.

کڅخوله (kacxwála) ښځ.م. هغـه خولۍ چې د کڅ له توکر څخه جوړېږي.

کڅکی (kackáy) نر.م. کوټی، کورونگی، خرگنډی، د خره بچی.

کڅله (kacalá) ښځ.م. ډېـران، د غوشایو ډېرۍ، دخوشیو کوټه، گواټه، گاټه.

کڅم (kacám) نر.م. هغه خنډ چې پسونه نه پرېږدي چې پر مېږو وخېژي.

کڅمڅی (kácmacay) نر.م. پوسپسی، په غوږ کې پسپسی، غلې غلې او پټې خبرې کول.

کڅمغ (kacmáǧ) نر.م. یو ډول سـارانی خوړ نبات دی. د سارا خلک یې پخوي.

کڅوال (kacwal) د کڅ استوگن، کڅ مېشتی، د کڅ اړوند.

کڅوړه (kacóra) ښځ.م. کڅـونه، خلته، خـریطه، تبلۍ.

کڅوک (kacwák) نـر.م. کوڅوک، کڅوبی، لکی، آب چېچک، یوه خپرېدونکې ناروغي ده.

کڅون (kacōn) فـا. نـر.م. هغـه کس چې څاروي په کڅونۍ ساتي.

کڅونی (kaconáy) ښځ.م. ج. د چا څـاروي د څارویو په څه برخه د یوه ټاکلي وخت لپاره ساتنه.

کڅونه (kacóna) ښځ.م. کڅوړه.

کڅویکی (kacwékay) نر.م. و گ. کڅوک.

کڅه (káca) ښځ.م. کڅ. کڅی، شیله (و گ کڅ).

کخ (۱) (kax) ص. نر.م. ج. خـراب او تریـخ شی.

کخ (۲) (kux) نر.م. ۱) یو ډول خزنده ده چې د پسونو او مېږو تر لم لاندې پیدا کېږي؛ ۲) چینجی؛ ۳) و گ. کوخ.

کختي (kuxtí) نر.ج. زردالو، اشاړی، خوبانۍ.

کخړی (kaxaṛáy) نرم. د یوه ستوري نوم دی.

کخی (káxay) نر.م ۱) چخکی، کوخک، قوخک، د مقعد چینجی؛ ۲) کیخی، یـو ډول کـوچنی ماشی دی؛ خوڅی (ج. خوڅي).

کداړه (kadáṛa) ښځ.م. توپ، غوزه، خرسک.

کدای (kadáy) نر.م. ۱) یو ډول چونگښه؛ ۲) چوغه، شوقه، جوغه، یو ډول وړینه چپنه ده.

کدر (kád(á,ı)r) ص. نر. م. ج ۱) پیکه، تت، مکدر، هغه جسم چې رڼا څخه نه شي تېرېدلای؛ ۲) ختیه، ګاته؛ ۳) ناپاکه.

کدر (kádar) نر. م (ج. کدرونه) کادر؛ ۱) هغه هسته چې د یوه تنظیم غړي پرې راټول وي؛ هغه ډله چې په یوه ټاکلي پراکتیک سره د یوه ټاکلي هدف لپاره په منظم او اکاډمیک چوکاټ کې کار کوي؛ ۲) تر عامو انسانانو د لوړ مهارت او لوړ پوهې درلودونکي کسان؛ ۳) د افسرانو هیئت؛ ٤) چوکاټ؛ ٥) انګړ.

کدنی (kadənáy) نر. م. د سپین بولدک پخوانی نوم.

کدو (kadū́) نر. م. (ج. کدوان) و ګ. کډو.

کدوچه (kadūčá) ښځ. م. یو ډول کوچنی کډو.

کدودانه (kadūdāná) ښځ. م. تپنیه، د کولمو یو ډول چینجی دی.

کدورت (kudūrát) نر. م. ۱) تتوالی، پیکه توب؛ ۲) زړه تنګی؛ ۳) خوابدي، زړه بدوالی.

کدوزری (kaduzáṛay) نر. م. ۱) د کدو تخم، د کدو زړی؛ ۲) کدودانه چینجی.

کدو سری (kadūsaray) نر. م. کډو سری؛ ۱) بې عقل، کم عقله؛ ۲) خالي مغزه.

کدوګک (kadūgák) نر. م. ښکر، شاخک، یوه آله ده چې د ښېښلو په اساس وینه پرې راباسي.

کډبنی (kadbanáy) ص. نر. م. سیار کډوال.

کډبه (kaḍbá) ص. نب. کډبنی، د کډوال، د چا چې کډه ګرځنده وي.

کډغالی (kadǧálay) نر. م. که دغالی؛ وړوکی او ورکوټی کورګنی.

کډله (kaḍála) ښځ. م ۱) کوډله، جونګړه؛ ۲) غار، ډوغله.

کډن (kaḍán) ق. له کډې سره، له اسباب او کورنۍ سره.

کډو (kəḍū́) نر. م. (ج. کډوان) کدو؛ یو ډول سابه دي چې دختکي په څېر اوږده یا ګردی دانې لري.

کډوال (kaḍwā́l) ص. نر. م. ۱) کډه والا، کډبنی، کډبه؛ ۲) نر. م. کډبانه، کډه کوونکی.

کډوبار (kaḍūbā́r) نر. م. د کوچیانو د کډو بار.

کډوړی (kaḍūṛáy) نر. م. خرټکی، کدوړی، ورکوټی کډو، وړوکی کدو.

کډوسری (kaḍūsáray) نر. م. ۱) سوډر، احمق؛ ۲) خالي مغزه.

کډه (káḍa) ښځ. م. (ج. کډې) ۱) د کور اسباب؛ ۲) لېږدېدنه، کوچ کشي؛ ۳) مج. ماندینه.

کډه کول (káḍakawə́l) مص. مت. ۱) کوچ کول، کډه بارول؛ ۲) واده کول، ښځه کول.

کډه کېدل (kaḍakedə́l) مص. ل. په کډه تلل، کوچېدل.

کډهل (kaḍhal) نر. م. ۱) ډنډه، هغه ځمکه چې د شولو د کرلو لپاره تیاره شوې وي؛ ۲) ډوغل، کنده.

کډی (kaḍáy) نر. م. ژور ځای دی چې جولا د تنستې اوبدلو په وخت کې خپلې پښې پکې کښته کوي.

کډۍ (kaḍə́y) ښځ. م. ۱) د کنې کارګاه؛ ۲) کنې ستنه، د تنستې پایه؛ ۳) نازک او خراب توکر.

کذاب (kazā́b) ص. نر. م. ج. ډېر دروغجن، سخت دروغژن.

کذب (kizb) نر. م. ج. درواغ، سوړه، دروغ.

کر(۱) (kar) نر. م. کرهنه، زراعت.

کر(۲) (kər) صوت. نر. م. ګر، د کاغذ یا توکر د شیرلو اواز؛ ۲) ص. نر. م. په یوه کلک شي د یوه بل کلک شیز د تېرولو اواز.

کرا (kara) ښځ.م. ۱) کرهار، کراري، کرها: ۲) و ګ. کرایه.

کراب (kurab) نر.م. تبک، تبق، تبخ، یوه ناروغي ده چې دڅاروي پر پښو او خولې اغېز کوي.

کراپند (krapand) نر.م. کرپند، یوه غرنۍ ونه ده چې ښې ژاولې ځنې جوړېږي.

کراچ (krač) نر.م. چم، پونده: سبزه یا کبله لرونکې پنده چې په بېل یا یوم سره را ببېله شي.

کراچۍ (karačay) ښځ.م. رچګاډۍ، ګاډۍ، ډوله نقلیه وسیله ده چې انسان یا حیوان یې راکاږي.

کراچۍ وان (karačaywan) ص.نر.م.ج. کراچۍ والا، کراچۍ چلوونکی.

کرار (karar) ق. ۱) غلی، چوپ، قرار، ورو: ۲) ص.نر.م. خاموشه، متین، بې ازاره.

کرارتیا (karartya) ښځ.م. قراروالی، قلارتیا، چوپتیا، قلاري، کراري.

کراره (karara) ښځ.م. ۱) څاروي ګرونه، د څاروي خرخره کول: ۲) ق. ۱) و ګ. کرار: ۲) ښځ.م. کراري، ارامي، سکون، سوله.

کراره کراري (kararakarari) ښځ.م. ۱) آرامه ارامي: ۲) بې غمه بې غمي، د سولې حالت.

کراري (karari) ښځ.م ۱) ارامي، قراري؛ چوپتیا، چوپ والی: ۲) بې غمي.

کرارۍ (kararay) نر.م. کرهار، کرا.

کراړ (krar) ص.نر.م.ج ۱) کلک، مضبوط، کرور: ۲) نر.م. تر اتک آخوا او سېدونکی.

کراړک (krarak) نر.م. تریو پنېر.

کراړه (krara) ص. ښځ.م. ۱) سخته ځمکه، کلکه ځمکه: ۲) داسې ځمکه چې تېږې او کاڼي ولري.

کراز (kraz) نر.م. کرېز، کوریز، د مرغیو زړې یا مرداري ښې (بونکه) غوړځېدنه.

کرازي (krazi) ص.نب. له حقیقته لیرې، بې اساسه (خبرې).

کراړند (krazand) ص. نر.م. کراړنده، کراژند، د بدپرهېزۍ له امله د ناروغۍ راوړدېدل.

کراړندتیا (krazandtya) ښځ.م. کراغندتیا، د بدپرهېزۍ په وجه د ناروغۍ داوږدېدنې حالت: ۲) هغه حیوان چې ناڅاپه یې وینښته ځیره شوي یا کومه ناروغي ورپېښه شوې وي.

کراسته (krasta) ښځ.م. ۱) لمڅی، لیمڅی، له وړیو جوړ شوی فرش: ۲) مج. هغه شی یا غله دانه چې د لوندوالي له امله ښه نه میده کېږي: ۳) کراسګۍ، یو ډول سابه دي.

کراسته ګر (krastagar) نر.م. لمڅي ګر، لیمڅی جوړوونکی، کراسکر، کراستګر.

کراسته ګۍ (krastagay) ښځ.م. و ګ. کراسته ۳).

کراسګر (krasgar) فا.نر.م. و ګ. کراسته ګر.

کراغ (krağ) نر.م. کړاغ، د چا چې سترګې په کولکو کې ننوتې وي.

کراغند (krağand) نر.م.ج. و ګ. کراړند.

کراکښ (krakaṣ) ص. نر.م. ج. کرېکښ، کرایه کښ، کراکش، څوک چې په کرایه شیان وړي او راوړي.

کراکنډه (krakanḍa) ص. نب. ۱) کمزوری، کم قوته، ضعیف، ناتوانه، بې سیکه.

کرامت (karamat) نر.م. (ج. کرامات) ۱) لویي، سترتوب: ۲) مېرانه، ځوانمردي: ۳) په لغت کې یو ډول اعزاز دی او په اصطلاح کې د یوه داسې خارق العاده کار څرګندېدل چې له ایمان، اسلام او صالحه اعمالو سره مقارن وي.

کرامتي (karamati) ص. نب.نر.ښځ.م. د کرامت څښتن، کرامت لرونکی.

کرانړی (karānṛáy) نر.م. زوړ توکر چې ښځې یې د میږو د لوښلو پر وخت په خپلو زنګنو اچوي.

کراوی (karāway) نر.م. کروی؛ ۱) ساتونکی؛ ۲) سرپرست.

کراهت (karāhát) نر.م کراهیت؛ ۱) نه خوښېدنه؛ ۲) ناراضتیا؛ ۳) سختي؛ ٤) کرکه؛ ۵) کرایت، شرعي مکروه والی.

کرایه (karāyá) ښځ.م. (ج. کرایې) کرا، باړه، کرایې؛ هغه مبلغ چې د ځمکې موټر، کور او...د استعمال په بدل کې تادیه کېږي.

کرایه وړونکی (karāyáwṛū́nkay) فا.نر.م. و.ګ. کراکښ.

کرایي (kırāyí) ص. نب. نر. ښځ. م. ۱) د کرایې، د کرا، هغه څه (ماشین، کور) چې په کرایه وي؛ ۲) کرایه.

کرب (karáb) عد. کهرب، سل زره میلونه.

کرباس (karbā́s) نر.م. بیستی، خامتا، خمتا، شوی.

کربانه (karbā́ṇa) ص.نب. تور ځلېدونکی (رنګ)

کربسه (karbása) ښځ.م. ۱) مالوچ، وړی، پنبه؛ ۲) په شرعة الاسلام کې مخاطب ته د ناز د خطاب په توګه څو ځایه راغلی دی.

کربسکه (karbáska) ښځ.م. پومبه، پنبه، مالوچ، کربوسکی، کربسه، کرباس.

کربسا (karbašā́) نر.م. د پیشو هومره یو حیوان دی.

کربک (karbák) نر.م. و.ګ. کربوړی.

کربوړی (karbóṛay) نر.م. کربوړک، کربک، خرمنبکی ته ورته خزنده ده.

کربوسکه (karbū́ska) ښځ.م. و.ګ. کربسه ۱).

کربوسکی (karbū́skay) نر.م. ۱) و.ګ. کربسه؛ ۲) د دودۍ چناسکې.

کربوشا (karbū́šā) نر.م. کربشا، تورلمی، د پیشو په اندازه یو حیوان دی.

کربېټ (karbéṭ) ص. نر.م. ج. کچل، رڅ، کبجی، کجی (سری)، څوک چې کوډ وړ ځي.

کربېزن (karbezán) ص.نر.م. کتبېزن، ګرتګن، ګرنګوک، هغه څوک چې تل یې ګرنګ بهېږي.

کربېزی (karbézay) جن. ګرنګ، قرمېزی، ګرینګ، کرمېزی، قنبی.

کرپ (krap) صوت. نر.م. خرچ، خرپ، په غاښو سره د کلک شي د ماتولو اواز.

کرپا (krapá) صوت. ښځ.م. خرپا، کرپی، خرپی، په غاښو سره د کلک شي د ماتولو اوازونه.

کرپال (karpā́l) ص. نر.م. ج. قرتو، کرتن، کرتو، څوک چې ډېرې زیاتې خبرې کوي.

کرپالی (karpā́lay) نر.م. خره، کرېړه، کرپل، د ځمکې خته چې د سېلاب نه ورروسته وچه شي.

کرپان (krıpā́n) نر.م. یو ډول خنجر دی.

کرپتاوه (kraptāwá) ښځ.م. سلواغه، د ښاه بوکه، د کوهي بوکه، ډولچه.

کرپړه (karpáṛa) ښځ.م. و.ګ. کرپالی.

کرپله (karpála) جن. یو ډول سابه دي.

کرپندوکی (krapandū́kay) نر.م. کرپندوکی، ککرکی، سرلېښتی، کرپندی، غضروف.

کرپندی (krapandáy) نر.م. ۱) هغه شی چې د ژوولو په وخت کې کرپې کوي؛ ۲) کرپندوکی؛ ۳) د اوږې د رشپېل څوکه.

کرپول (krapawə́l) مص. مت. خرپول، خرچول، په غاښو سره کلک شی ماتول یا ژوول.

کرپوله (karpūlá) ښځ.م. بادرنج بویه، یو خوړ بوټی دی چې ګنې پاڼې او ژېړ ګلان نیسي.

کرپی (krapáy) صوت. نر.م. کرپا ، خرپا ، په غابښو سره د کلک شي د ژوولو یا ماتولو اواز.

کرپېدل (krapedə́l) مص. ل. خرپېدل په غابښونو سره د کلک شي د ژوولو یا ماتولو اواز وتل.

کرت (karát) ق. پېره ، پلا ، ځل ، وار ، کرتې ، نوبت.

کرتب (kartáb) نر.م. کرتوت؛ ۱) کار ، فعالیت؛ ۲) حمله.

کرتوت (kartū́t) نر.م. وگ. کرتب.

کرته (karáta) ق. وگ. کرت.

کرټ (kruṭ) ق. وگ. کورټ.

کرج(۱) (karj) ص. نر.م. ج. کرچ ، ۱) روږل شوی ، روږدی شوی ، هغه باز چې روږل شوی وي؛ ۲) کورجی ، زوړ باز ، ترېناک باز.

کرج(۲) (karáj) نر.م. (مو.) کهرج ، کرچ ، کهدج؛ سُر ، پرده ، له اوو گونو سرو څخه د لومړني سر نوم چې اواز یې تر ټولو کښته دی.

کرج گرام (karajgrā́m) نر.م. (مو.) له درو گرامو څخه یو دی ، تر ټولو سرو کښته دی.

کرچ(۱) (kraĉ) صوت. نر.م. ۱) خرچ ، د غابښونو د چیچلو اواز؛ ۲) کرپ ، کرپی؛ ۳) په ټېل اړول شوی ځمکه.

کرچ(۲) (krač) نر.م. کریچ ، یو ډول توره ده.

کرچل (karčál) ص. نر.م. ج. وگ. کچل.

کرچم (karčám) جن. زعفران.

کرچول (kračawə́l) مص. مت. ۱) کرچل ، خرچل ، غابښونه چیچل؛ ۲) په بیاتي سره غوڅول.

کرچونی (kračúnay) نرم. وگ. کرپندوکی.

کرچه (kráča) ښځ.م. په تغر کې مثلث ډوله گل او نخش و نگار.

کرچهار (kračahā́r) صوت. نر.م. کرچی ، کرچا ، خرچهار ، د غابښو چیچلو پر له پسې اواز.

کرچی(۱) (krā́cay) نر.م. ۱) یو ډول سابه دي؛ ۲) یو ډول غرني وابښه دي ، شاتره؛ ۳) یو ډول غرنی بوټی دی.

کرچی(۲) (karčáy) ص. نر.م. ۱) سخت زړی ، بې رحمه؛ ۲) بې حوصلې؛ ۳) نر.م. کرېڅی ، لاغو ، کاتېری ، ارکاره ، هرکاره.

کرځ (kraǰ) ص. نر.م. لټ ، ناراسته ، تمبل ، تنبل.

کرخت (kàráxt) نر.م ۱) مړ ، بې حرکته؛ ۲) سوړ ، بې تودوخې؛ ۳) آرامه ، په کرار ، په قرار.

کرخولکه (karxūláka) ښځ.م. هغه ځېږوالی چې پر لرگي باندې له تورولو وروسته پاتې شي.

کرخه (kərə́xa) ښځ.م. د وریو خیرې ، د پسه خیرې.

کرخی (kərxə́y) ښځ.م. یو پلی لرونکی نبات دی.

کردار(۱) (kərdar) نر.م. کرد ، کرداری؛ هغه شیان چې ناوې یې د پلار له کوره د مېړه کره وړي.

کردار(۲) (kırdā́r) نر.م. ۱) عمل ، کار؛ ۲) طرز ، چلند؛ ۳) رول؛ ۴) دود ، دستور؛ ۵) سلوک.

کرداری (kərdāráy) نر.م. وگ. کردار(۱).

کردونی (kardunay) نر.م. کودوړی ، کودونی ، کودرکی.

کرده(۱) (kardá) ښځ.م. څېره ، جوله ، قواره ، شکل.

کرده(۲) (kardá) ښځ.م. (ج. کردې) چار ، عمل ، کړه وړه.

کرړکی (kərā́rkay) نر.م. یوه غرنۍ گیاه ده چې د انگورو د پاڼو غوندې پاڼې لري.

کرړول (karrawə́l) مص. مت. رغړول ، کولول ، تیږې یا نور څه ته حرکت ورکول.

کرړه (kə́rra) ښځ.م. ۱) د نسب سلسله ، د نسب سلاله؛ ۲) د یوه بوټي نوم دی.

کرړی (kırráy) نر.م. ۱) کیرړی ، ماچونگن ، څماڅار ، چورچورک ، یو ډول حشره ده؛ ۲) ص. نر.م.

سپک، حقیر؛ ۲) ګرړی، هغه ارابه چې په لاس ګرځوله کېږي.

کرړېدل (karṛedə́l) مص. ل. د تيرو يا نورو شيانو له يوه ځايه بل ځايه ته رغړېدل.

کرزو (karzú) نر. م. يو ډول بلبلچه.

کرزه (kráza) ښځ. م. کريږه، کريغه، چغه، چيغه، بې اختياره چغه.

کرسان (karsán) ص. نر. م. چج.

کرسپه (kraspá) ښځ. م. دوژغنو بياسته، د وزغنو پړی.

کرسمس (krısmís) نر. م. و ګ. کريسمس.

کرسن (karsə́n) ص. نر. م. ج. کروسند، کرسند، په اسانه ماتېدونکی.

کرسی (karsáy) نر. م. يو ډول غرنی ګیاه ده چې د سترګو په ناروغيو کې کار ترې اخلي.

کرسی (kursáy) ښځ. م. کرسي؛ ۱) څوکی، چوکی ۲) تخت، سرير؛ ۳) رسمي مقام؛ ٤) د اولنو په اصطلاح اتم فلک.

کرش (kraš) ص. نر. م. څپا، څپاری، د پښو اواز.

کرشپه (krašpá) نر. م. يو ډول غرنی ګیاه ده، پاڼې يې ښه بوی لري.

کرشکه (kráška) ښځ. م. يو ډول خړ رنګی بوټی دی چې ښه بوی لري.

کرشکی (kráškay) نر. م. يو بوټی دی، انمزن ګل لري.

کرشمه (karašma) ښځ. م (ج. کرشمې) ۱) ناز، مکبز، نخره؛ ۲) غمزه، په ورو‌ځو او سترګو اشاره.

کرشنه (krášna) ښځ. م. کرښنه، ۱) هنر؛ ۲) نخش، نقش، حکاکي.

کرشنيل (kurıšníl) نر. م. کورشنيل، يو سيخ دی چې د کنګرو په جوړولو او جاکټ اوبدلو کې کار ځنې اخلي.

کرښ (karaṣ̌) نر. م. کښ؛ ۱) د پښو آواز؛ ۲) منډ، پل، نښه؛ ۳) کرښپل، د پښې د تلې نښه.

کرښنده (kárṣ̌ənda) ښځ. م ۱) علامه، نښه، نښانه، اثر؛ ۲) کشول، ديوه څه په زوره بيول يا په زوره په ځان پسې کشول.

کرښندی (karṣ̌ənday) نر. م. ۱) پلان، نقشه، طرحه، تجويز، پروګرام؛ ۲) تصوير.

کرښنه(۱) (karṣ̌ná) ښځ. م. د لرغوني کنډوالې يا ويرانې نښه او اثر.

کرښنه(۲) (kráṣ̌na) ښځ. م ۱) حکاکي؛ ۲) نقاشي ۳) يوه عنعنه ده چې د محرقې له ناروغه يوه کرښه راتاووي، چې په نورو پورې نه شي.

کرښه (kárṣ̌a) ښځ. م (ج. کرښې) ۱) ليکه، خط، سطر؛ ۲) نښه، نښانه، اثر، علامه؛ ۳) د بريد، پوله، تک.

کرښی (karṣ̌áy) نر. م. خط کښ، خطکش.

کرغ (kurág̊) نر. م. کورغ، يو تريخ بوټی دی.

کرغ (kurúg̊) نر. م. و ګ. قرغ.

کرغچکه (korg̊ačáka) ښځ. م. کلغجه، ګيرکه، کشکره، عککه، يوه مرغۍ ده.

کرغړ (karg̊áṛ) نر. م. غم، کرغړه، پرېشاني.

کرغړوج (karg̊oṛúj) نر. م. ډنډغر، چنغرک، چينغرک، قان قورتک.

کرغړه (karg̊áṛa) ښځ. م. ۱) کرغړ؛ ۲) دکارګه کرغېړه، د کارغه د ښو او بدو اواز.

کرغشی (karg̊ášay) ص. نر. م. ځيږ، ديږ، سخت، ناهموار.

کرغښی (karg̊aṣ̌ay) نر. م. کجکی، د ژامې وروستنی هډوکی.

کرغم (karg̊ám) نر. م. ډوډی، د کوناټي هډوکی، دحيواناتو د کوناټي راوتلی هډوکی.

کرغوچ (kargwā́c) ص.نر.م.ج. غوځ، کرغوځ، پرې، قطع.

کرغول (karğól) نر.م. د مرغانو یوه ناروغي ده.

کرغه (۱) (krā́ga) ص. نب. وچوبی، وچه، بې وښو، بې گیاه (ځمکه).

کرغه (۲) (karğā́) ښځ.م. ځرځای، ورشو، د مالونو د پوولو ځای.

کرغی (karğā́y) ښځ.م. یو ډول نبات دی.

کرغېړن (karğeṛán) ص.نر.م. کرغېړ، ۱) خچن، ناولی، خیرن؛ ۲) خراب، گډوډ؛ ۳) بدمرغه.

کرغېړنتوب (karğeṛantób) نر.م. ناولتیا، کرغېړنوالی، خیرنوالی، خچنوالی، بدمرغي.

کرغېړنول (karğeṛanawā́l) مص.مت. خچنول، خیرنول، چټلول، بدمرغول.

کرغېړنېدل (kargeṛanedā́l) مص.ل. خچنېدل، خیرنېدل، چټلېدل، بدمرغېدل.

کرفس (karā́fs) نر.م. کروسه، یوه گیاه ده، سپین جگ تارونه لري او په پخلي کې کارځني اخلي.

کرک (۱) (krā́k) نر.م. ۱) وچه خړه، د سېلاب ختّه چې وچه شوې وي او بیا چاودلې وي؛ ۲) سېر، کیل، کربنه، د بیوې لیکه، د قلبې خط.

کرک (۲) (kurk) نر.م. یو ډول وړین توکر دی.

کرکانډ (karkā́nḍ) ښځ.م. وگ. کرکانډی.

کرکانډی (karkā́nḍay) نر.م. کرکانډه، کرکنډه، لوی غټ گټ چې له غره رارغړېدلې وي.

کرکانی (karkā́nay) نر.م. د محک ډبره، هغه کانی چې د سرو او سپینو زرو عیار پرې ازمایي.

کرکټ (krıkā́ṭ) نر.م. وگ. کریکیټ.

کرکټر (karıkṭár) نر.م. کیریکټر؛ ۱) ممتاز صفت، مشخصه، ممیزه نښه؛ ۲) هره قراردادي نښه؛ ۳) پرځان برلاسی، راسخ عزم.

کرکجن (krakjə́n) ص.نر.م.ج. کتري، کرکه ناک، کرکن، کرکه کوونکی، کرکېجن.

کرکر (۱) (kurkúr) ص. نرم. ځبهار، کورهار.

کرکر (۲) (kərkə́r) نر.م. د یوه شي د کرولو اواز.

کرکرانی (kərkərānáy) نر.م. گرگرانکه، غرغرانکه د کوچنیانو د لوبو یوه لرگینه آله ده.

کرکره (karkará) ښځ.م. (ج. کرکرې) چرخوېل، چرخوالی، قرقره، جوغه، د چرگ تاج.

کرکري (kurkurí) ص. نب. نر. ښځ. م. ۱) خوړل شوی؛ ۲) چخن، چوخن.

کرکری (۱) (kərkaráy) نر.م. دښتخدو په اندازه یوه مرغۍ ده چې په سینه کې سپین تکی لري.

کرکری (۲) (kırkəráy) نر.م. تیپچه، غنکی، غنگی، کرکری، یوه آله ده چې د مرز اواز ترې وباسي.

کرکړی (kərkaṛáy) نر.م ۱) کړکړی، گراره، کرگړی، له ځاځخه د اوبو ایستلو ځرخ؛ ۲) لرگینه کړی چې د ځاروي په غاړه کې اچوي او پرې وړپوړې ترې؛ وگ. کړکړی.

کرکړې (karkaṛé) ښځ.ج. غرغړې.

کرکن (krəká́n) ص.نر.م.ج. وگ. کرکجن.

کرکنډ (karkánḍ) نر.م. ۱) لویه اواره تیږه چې له غره رارغړي؛ ۲) یوه توته ډوډۍ.

کرکنډول (karkanḍawə́l) مص.مت. رغړول، کولول، تولول.

کرکنډه (karkánḍa) ښځ.م. ۱) کانډه، کنډه، لویه تیږه؛ ۲) لویه تیږه چې له غره ځخه راغړي؛ ۳) مج. غوره، لاپه.

کرکنډېدل (karkanḍedə́l) مص.ل. رغړېدل، کولېدل، تولېدل.

کرکڼ (karkáṇ) نر.م. جاخه، بجغې، گڼ او ځنگلي نباتات چې یو په بل کې سره ننوتلي وي.

کرکڼه (kərkáṇa) ښځ.م. یوه اغزنه ونه ده، سري داني کوي چي خوړل کېږي.

کرکول(۱) (karkawə́l) مص. مت. تخم شیندل، تخم کرل، ځمکه کرل، کرهنه کول.

کرکول(۲) (karakúl) نر.م.ج. قرقل، قره قل، قره قلي؛ ۱) د مرکزي آسیا پسه؛ ۲) غړند، ول ول او پت لرونکي پوستکي دي چي له نوي زېږېدلي وري څخه لاس ته راځي.

کرکولي (karakū́li) ښځ.م. قره قلي، قره قولي، ۱) یو ډول خولۍ ده چي د کرکول له پوستکي څخه یې جوړوي؛ ۲) ص.نب. په کرکول اړوند.

کرکه (krə́ka) ښځ.م (ج. کرکې) ۱) نفرت، تنفر؛ ۲) وېره، ډار، بیم؛ ۳) ځان ژغورنه.

کرکه کول (krə́kakawə́l) مص. مت. ۱) نفرت کول؛ ۲) بد راتلل؛ ۳) وېره کول؛ ٤) ځان ژغورل.

کرکه ناک (krəkanā́k) نر.م. وګ. کرکجن.

کرکی (karkáy) نر.م. خر.

کرکۍ (karakə́y) ښځ.م. پال، سسپاره، سپاره، سرسپار.

کرکېدل (kárkedə́l) مص. ل. زراعت کېدل، تخم کرل کېدل، ځمکه کرل کېدل.

کرکیله (karkíla) ښځ.م. کرکیل، کرنه، کرهنه، کرونده.

کرکیمه (karkíma) ښځ.م. کرکیمه، کوړکۍ، کړکومه، کپس، قفس، پنجره.

کرګدن (kargadán) نر.م. یو غټ، غنبتلی تر مېښي لوی او اوږد حیوان دی.

کرګر (kargár) نر.م. بزګر، کرکوونکی، څوک چي ځمکه کري.

کرګري (kargári) ښځ.م. بزګري، کرونده ګري، دهقاني.

کرګس (kargás) نر.م. ۱) کجیر، یو غټ الوتونکی مرغه دی؛ ۲) د سیني هغه برخه چي ګروې ته نږدې ده.

کرګۍ (kargə́y) ښځ.م. یو بوټی دی، واړه اغزي او تېره پاڼې لري.

کرل(۱) (karə́l) مص. مت. کښت کول، تخم اچول، زراعت کول.

کرل(۲) (karál) نر.م. ۱) کنګل، یخي؛ ۲) پېروی، رش، قیماق؛ ۳) ډبرینه لنګرۍ، ډبرین اونګ.

کرله (karə́la) ښځ.م. کرهنه، کښت وکر.

کرم(۱) (karám) نر.م. ۱) سخاوت، ورکړه، بخشش ۲) مهربانه؛ ۳) د ګوپي په څېر سابه دي.

کرم(۲) (kurm) نر.م. کورم، یو ډول څرمنه ده.

کرماچو (karmā́cū) نر.م. د یوه بوټي نوم دی، سري داني کوي. وګ. کچماچو

کرمچ (kırmíč) نر.م.ج. کیرمیچ؛ ۱) یو ډول سپک بوټونه دي؛ ۲) یو ډول کلک ټوکر دی.

کرملاغ (karməlā́ğ) نر.م. سرلاتۍ، سرکونډۍ، د سراو کونې اوښتلو عمل.

کرمن (karmə́n) ص. نر.م.ج ۱) بې خوبه، شوګیر وهلی؛ ۲) چینجن، چنجي وهلی.

کرمنتوب (karməntób) نر.م. کرمنوالي، بې خوبي، شوګیره، شپه وهنګ، شپه رونونګ.

کرمنګ (kurmáng) نر.م. تنځري، تمځري، یوه مشهوره مرغۍ ده.

کرمونډ (karmúnḍ) ص.نر.م.ج. بونډۍ ګوتی، د چا چي ګوته لنډه، نیمګړې یا معیوبه وي.

کرمه (kárma) ښځ.م ۱) د نصیب ګوته، د شهادت ګوته؛ ۲) ځیني خلک یې خمچي ګوتې ته وایي.

کرن (krən) ص. نر.م.ج. خوار، کمزوری، ډنګر، په تن خوار، بې غوښو.

کرنا (karná) ښځ.م. مو. قرنا، ښکر (برغو)، سترسرنی، د موسیقۍ یوه د پو هلو آله ده.

کرنپوهنه (karənpōhána) د کرنې علم، زراعت پوهه، زراعت پېژندنه.

کرنج (karnáj) نر.م. کرنجه، یو ډول اوږده ترېښځه ده، د کولنګ کار هم ترې اخلي.

کرنچکی (krančakáy) نر.م. کنبی، تسکوره، کوبین، یو سری کولنګ.

کرند (kuránd) نر.م. ډاګ، میدان، دښت، سارا، بېدیا.

کرندک (karandák) نر.م. یو اغزن نبات دی.

کرندوی[1] (karandwáy) نر.م. یو ډول ګنهون دی چې د جوال په ښخ کې په عمودي ډول ګنډل کېږي.

کرندوی[2] (karandóy) ص.نر.م.ج. بزګر، کرګر، کښت کوونکی، زارع.

کرندی (kránday) نر.م. تسکوره، تسکوره، یو سری کولنګ.

کرنډ (krənd) نر.م. کلک شوی نو، کلکه شوې زوه، سخته شوې زوه (نو).

کرنډۍ (karandə́y) ښځ.م. ۱) رمبی، ځمځه، ځمځی، چمچه؛ ۲) ګلماله؛ ۳) ماله، پلنه تخته چې اړول شوې ځمکه د غویانو په وسیله پرې اواروي.

کرنک (karánk) نر.م. ۱) کپری، ککری، ځنګه، لوېرنده؛ ۲) کرنکه، د سا اخیستلو نل.

کرنګ[1] (karáng) نر.م. ۱) کنګل، یخی؛ ۲) ص. نر.م.ج. په وینو لړلی؛ ۳) و ګ. کرنه.

کرنګ[2] (kuráng) ص. نر.م. و ګ. کورنګ.

کرنګول (karangawál) مص.مت ۱) په وینو لړل، په وینو ککړول؛ ۲) کنګلول؛ ۳) کلکول.

کرنګېدل (karangedə́l) مص.مت. ۱) په وینو لړندېدل؛ ۲) یخېدل، کنګلېدل؛ ۳) کلکېدل.

کرنمل (karə́nmal) نر.م. د کرنې او کروندې مینه وال.

کرنه (karə́na) ښځ.م. و ګ. کرهنه.

کرنیل (karnáyl) نر.م. کرنل، ډګروال، هغه افسر چې په رتبه کې تر لیفټننټ کرنل لوړ وي.

کرنۍ (karṇə́y) ښځ.م. کاټیری، لاغو، کرېسی، ارکاره، کټیری، کرېځی.

کروا (karwā́) نر.م. (مو.) کهروا، د تومر یو ډول دی چې د کهروا په تال ویل کېږي.

کرواړه (karwā́ṛa) ښځ.م. ۱) کلواړه، د رشې تر اخیستلو وروسته د دانو ټولونه؛ ۲) دخاورو له وړو وړو ټوټو او ډېریو سره لوبې.

کروبي (karúbi) نر.ج. مقربې فرشتې، هغه ملایکې چې عرش عظیم یې پر اوږو ولاړ دی.

کروت (kráwt) نر.م. رخه، حسد، بغض.

کروتی (krawtáy) ص.نر.م. ۱) رخه ناک، رخه لرونکی، حسود؛ ۲) بد خویه، تند خویه.

کروځکی (karóckay) نر.م. کوری، د کوزي د ونې جره چې په دوا کې کارېږي.

کروخ (karúx) نر.م. و ګ. کرخ.

کروړ (kroṛ) ص. نر.م.ج. ۱) کلک؛ ۲) غښتلی؛ ۲) د وړو ضابطانو شلورمه رتبه؛ ۳) عد. لس ملیونه، یا سل لکه.

کروړپتي (krórpati) ص. نب. نر. ښځ. م.ج. ۱) ملیونر؛ ۲) غټ پانګوال.

کروړول (kroṛawál) مص. مت. کلکول، سختول، محکمول، مضبوطول.

کروړه[1] (karoṛá) ښځ.م. ۱) یو ډول متروکه ده؛ ۲) له کړکو جوړه رسۍ.

کروړه (۲،) (karwā́ra) ښځ.م. سپنګیر، یو ازغن بوټی دی چې سرې خوړې دانې نیسي.

کروړی (karwaṛáy) ص. نر.م. بخیل، سوګت، سخت.

کروړېدل (kroṛedā́l) مص. ل. کلکېدل، سختېدل، کروړکېدل.

کروز (krūz) نر.م.ج (عس.) د زیات قدرت لرونکي یو ډول لارښودي شوي توغندي دي.

کروزر (krozā́r) نر.م. ۱) د منځني ظرفیت لرونکې جګړه ییزه بېړۍ؛ د پولیسو موټر.

کروسند (krawsánd) ص.نر.م. کرسند، کروسند، چغجي، هغه شی چې په اسانۍ سره ماتېږي.

کروسه (karwasá) ښځ.م. وګ. کرفس.

کروشان (krūšā́n) نر.م. یو وړوکی لرګی دی چې د پنبې په پونده کې د ښرمنې توتې باندې ننه باسي او بیا یې پرې کلکوي.

کروښکی (kərūṣkáy) ښځ.م. د کور کمبله، هغه تغر چې په ډبه او چوتره کې غوړوي.

کروښی (krósay) نر.م. ۱) د کمیس د غاړې استر؛ ۲) رښکی، د توکر توټه.

کروغ (krоğ) نر.م. وګ. کارګه.

کروکي (kurū́ki) ښځ.م. کرکي؛ ۱) هغه څه چې ظاهر وي او په سترګو ښکاري؛ ۲) نق. هغه نقاشي چې بې رنګه وي.

کرول (kərawā́l) مص. مت. ۱) ګرول، تخریشول؛ ۲) سولول؛ ۳) نر.م. سپینه وربښ چې په توري وربښې کې راخرګنده شي؛ ۲) د شاتو د مچیو قراول.

کرولی (karwaláy) نر.م. کلیک، سپېرخوکی، یو لرګی دی چې په سر باندې کې یې اچوي او د کوندې او جغ اړیکې ساتي.

کروماتیک (kromāṭík) نر.م ۱) رنګ لرونکی، د رنګ؛ ۲) مو. په نیموټونو مخ ته تګ یا د دې استعمال، لکه کروماتیک سکیل.

کرومو (kromó) ت.ت. ۱) لرومه، یو ترنګ توک دی چې د رنګ، رنګه مانا لري، لکه کروموزوم؛ ۲) وګ. کرمه.

کروموزوم (kromozóm) نر.م.ج. (بیا.) میله ډوله مایکروسکوپیک جسمونه دي، چې ارثي صفتونه لېږدوي.

کرونا (kroná) نر.م. کارونا، د لمر تاج، د لمرپورتنۍ برخې ته وایي.

کروندګر (karwandgár) فا.نر.م. وګ. کرونده ګر.

کرونده (karwandá) ښځ.م(ج. کروندې) ۱) کښت، زراعت، کرهنه؛ ۲) د کرلو ځمکه، د کرځمکه.

کرونده ګر (karwandagár) ص.نر.م.ج. کروندګر، کرګر، کرکوونکی، کرونکی.

کرونوسایکل (kronosāykál) نر.م(ژ.) د خبرونو په لیکلو کې هغه ترتیب چې پېښې لکه څرنګه چې منځ ته راغلې وي هغسې ولیکلې شي.

کرونولوجي (kronolojí) ښځ.م. نېټه لیک؛ د تاریخي حوادثو پېښېدو د وخت په اساس د هغو ترتیبه شوې شرحه یا جدول.

کروه (kurṓh) نر.م. ښځ.م. د مسافې یو واحد دی؛ چې تقریباً دوه میله کېږي.

کروي (kurawí) ص. نب. نر. ښځ.م.ج. ۱) د کرې، د کرې په ډول، کرې ته منسوب؛ ۲) نر.م. کره.

کروی (karwáy) ص. نر.م. ۱) کښی، د کښت ساتونکی؛ ۲) د مبالغې او کثرت کلیمه ده.

کروۍ (karwáy) ښځ. م. د تانتهو او پلالې دلۍ.

کروېږه (karwéza) ص. نب. کاواکه، بې مغزه، بې فکره.

کره(۱) (kára) نر.م. د ۱) کور مغیره حالت دی او په اضافي حالت کې د کور په مانا استعمالیږي؛ ۲) ښځ.م. بهل، یوم.

کره(۲) (kará) ص. نب. ۱) نږه، سوچه، خالص؛ ۲) هن. له نقده تېر؛ ۳) ښځ.م. وښې، دبنګړي په ډول دسرو یا سپینو زرو یوګانه ده.

کره(۳) (kará) ف. کاره، دکړلو استمراري ماضي ده.

کره(۴) (kurá) ښځ.م. (ج. کرې) ۱) هرګردی او مدور شی؛ ۲) مج. ځمکه، د ځمکې کره؛ ۳) داسې کروي سطحه چې د هغې ټولې نقطې له مرکزه یو برابر فاصله ولري؛ ٤) بتې، د پښې اورغالی.

کرهار (karahā́r) صوت. نر.م. کرهاری، کرار، کراری.

کره بین (karabín) نر.م. کربین، کارابین، غربین پخوانی لوی خولی توپک.

کره توب (karatób) نر.م. ۱) کره والی، سوچه والی، نږه توب؛ ۲) وګ. کره کتنه.

کرهډ (karháḍ) ص. نر.م.ج. ۱) ښېرازه، تروتازه، سمسور؛ ۲) خړوب؛ ۳) نر.م. دکیکر ونه.

کره کتنه (karákatána) ښځ.م. (هن.) نقد، انتقاد، نقد ګري، ادبي نقد، رښتینی قضاوت، د نقد یا انتقاد فن؛

ادبي کره کتنه: وینا پېژندنه، د ادبي آثارو د ارزښت او قیمت پېژندنې او د هغو د شرحې او تفسیر څخه عبارت دی.

کره کتونکی (karákatúnkay) ص. نر.م. «کره کوونکی» ناقد، نقد کوونکی، انتقاد کوونکی کریتیک، رښتینی قضاوت کوونکی.

کره کول (karakawā́l) مص. مت. ۱) سم و ناسم سره بېلول؛ ۲) انتقاد یا نقد کول، ادبي نقد کول، رښتینی قضاوت کول.

کرهڼه (karhā́ṇa) ښځ.م. کر، کرنه، کرونده، کرکیله، کښت، زراعت.

کره والا (karawā́lā́) ص. نر.م. بهلدار، بهل والا.

کره والی (karawā́lay) ص. کره توب، معیاریوالی، معیاریتوب.

کرهه (karhá) ښځ.م. کراهت؛ ۱) کرکه، نفرت؛ ۲) نه خوښېدنه.

کرهېړ (karhéṛ) نر.م.ج. کربېړ، شنکاړ، کاړ، سنګېړ، میده کاڼي.

کره ییز(۱) (kurayíz) نر.م.ج. وګ. کروي.

کره ییز(۲) (karayíz) ص. نر.م.ج. د کره ګولو، په کره ګولو اړوند، د کره، په کره اړوند.

کرۍ (karáy) ص. ښځ.م.ج ۱) ټوله، ګرده، تمامه، له میاشتې، اونۍ، شپې او ورځې سره کارېږي، لکه کرۍ میاشت، کرۍ ورځ؛ ۲) ښځ.م. کړۍ، حلقه؛ ۲) د سپلاو خته چې وچه شوې او چاودلې وي؛ ۳) داویدلو یو ډول لاسي آله ده.

کری (karáy) نر.م. ۱) یوشین مرغه دی؛ ۲) خبر، پیغام؛ ۳) کوری، ترنګړ.

کریاب (karyā́b) ص. نر.م. کریابه؛ ۱) اړ، محتاج؛ ۲) ځنډېدلی، معطل؛ ۳) بېکاره.

کریابول (karyābawā́l) مص. مت. ۱) اړ کول، محتاجول؛ ۲) ځنډول؛ ۳) بېکاره کول.

کریابي (karyābí) ص. نب. ۱) وګ. کریابول؛ ۲) ښځ.م. اړه، احتیاج، ضرورتمندي.

کریابېدل (karyābedā́l) مص. ل. ۱) اړېدل، احتیاجېدل، ۲) ځنډېدل.

کریانه (karyā́ṇa) ښځ.م. ۱) چرچین سامان، د کارېدنې بېلابېل توکي؛ ۲) اوربشې، سارایي وربشه.

کرېب (krcb) نر.م. د اس رکاب.

کریپ (krip) نر.م. یو ډول نازک، نفیس سونډی یا وربښمین ټوکر دی.
کریتا (kritá) نر.م. پشورمه، تبرغان.
کرېټ (karēṭ) نر.م. د مېوو یا ... د ساتنې او لېږدولو لرګین سوندخ.
کرېټیسیزم (kreṭisizam) نر.م. ۱) د قضاوت کولو او محاکمې عمل، ګوته نیونه؛ ۲) و ګ. کره کتنه؛ ۳) د کره کتونکي فن، اصول او مېتودونه.
کریټیک (kriṭik) ښځ. نر.م. ج. ۱) ګوته نیونه؛ ۲) و ګ. کره کتونکی.
کریچ (krič) نر.م. کرچ، کراچ، یو ډول توره ده چې تر توري نری وي.
کریچی (kričay) نر.م. ۱) یو ډول ترخه وابنه دي چې واړه واړه ګلونه کوي؛ ۲) یو ډول غرنی بوټی دی؛ ۳) صوت. کرچی، د غابښونو د چیچلو اواز.
کریږ (karij) ص. نر.م. و ګ. کرونده ګر.
کرېډیټ (kredit) نر.م. کرېډټ؛ ۱) و ګ. قرض[۲]؛ ۲) اعتبار؛ ۳) د سرلوړتیا منبع.
کریر (krir) نر.م. تلکه، تلک، لټ.
کرېړ (karēṛ) نر.م. ج. کاړ، کانې، جغل، یو ډول کلکه سپینه تیږه ده.
کریړ (kriṛ) ښځ.م. کریړه، یوه غرنۍ ونه ده، لرګی یې چغزي، اغزن او ژر ماتېدونکی دی.
کرېړی[۱] (karerạy) نر.م ۱) کېږی، ماچونګن، یوه حشره ده؛ ۲) یو ډول وړوکی مارغه دی؛ ۳) کراېي، د ګوړې پخولو لویه کړاېي.
کرېړی[۲] (krerāy) نر.م. کک، ګاټه شربت، ټینګ شربت، خټه شربت، د ګوړې ژاوله.
کریړی (kıriṛāy) نر.م. یو ډول بوټی دی.
کرېز[۱] (kurēz) نر.م. ۱) بنکې غور ځونګ، د مرغانو د بنکو تو یېدو ناروغي؛ ۲) مرغانو ته آرام او دمه ورکول.
کرېز[۲] (krez) نر.م. کرېږ، خېږ، خوږ، خیګ، د زخم پېروی.
کریزه (kriza) ښځ.م. و ګ. کریغه.
کریږه (kriza) ښځ.م. و ګ. کریغه.
کریستالین (kristālin) ص. نر.م. بلوري؛ ۱) له کریستل څخه جوړ؛ ۲) روڼ، شفاف.
کریستل (kristál) نر.م. کرستل، بلور، ډنګی، ۱) یو صاف او روڼ کوارتز؛ ۲) یوه خورا صافه او ځلېدونکې ښیښه.
کریسمس (krismās) نر.م. د حضرت عیسی (ع) د زېږېدو اختر چې مسیحیان یې د ډیسمبر په (۲۵ مه) شپه جوړوي او مذهبي اختر ګڼل کېږي.
کریشبا (krišba) ښځ.م. ځولی، چانټه، طبراق، شخولی.
کریغه (kriğa) ښځ.م. (ج. کریغې) کریږه، کرږه، کرېغه، کریکه، له ویرې څخه په زوره چیغه.
کرېکښ (krekāṣ) ص. نر.م.ج. کراکش، کراکښ، کراوړونکی.
کریکه (krika) ښځ. م. و ګ. کریغه.
کرېکی (krekāy) ښځ.م. جلته، له نریو لښتو څخه جوړ شوی کندو.
کریکیټ (krikiṭ) نر.م. (لو.) د کریکیټ لوبه، یوه لوبه ده چې په ډنډه او ګېند سره اجرا کېږي.
کرېله (karelá) ښځ.م. کرېړه، د توري په څېر د سبو یو بوټی دی. سابه یې ترخه او ژېړ رنګ لري.
کرېلی (kureláy) نر.م. واسکټ ډوله کورتی ده چې لستوني نه لري.

کريم[۱] (krim) جن. ۱) د شيدو سر؛ ۲) خوږ رازه خواړه چې له کريمو څخه جوړېږي – آيس کريم.

کريم[۲] (karím) ص. نر. م ۱) بخښونکی؛ ۲) سخي، څوانمرده؛ ۳) د پاک خدای(ج) يو صفت دی.

کرېمن (kremán) ص. نر. م. ج. نمجن، نمناک، زېمناک، زېمجن، کرېږمن، مرطوب.

کريمي (krimí) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. ژېړ وېره سپين، ژېړ ډوله سپين، د کريمو رنګ.

کرېن (kren) نر. م. (ج. کرينونه) شاول، جرثقيل، د درندو بارونو د کښته او پورته کولو ماشين.

کريه (kəryá) ښځ. م ۱) پيغام؛ ۲) حکم؛ ۳) هدايت ٤) سپارښت.

کړ (kaṛ) نر. م. ۱) کړاو، ربړ؛ ۲) نشايسته؛ ۳) لکړ، کنګر، کانګړ؛ ٤) د ديوال د رغېدلو غېږ؛ ۵) ف. (ګر.) فعلي ريښه ده چې کول ورڅخه جوړېږي؛ ٦) وګ. سلوک.

کړا (kaṛā́) ښځ. م. د زړک اواز.

کړاپ (kaṛā́p) ص. نر. م. ج. زوړ، خوار او کمزوری غويی.

کړاپی (kṛā́pay) نر. م. لږه فاصله، لنډ مزل.

کړاچه (kṛā́čá) وګ. کړاچی.

کړاچی (kṛā́čay) نر. م. کړاچه، کړاچی، نابالغه هلک، هغه هلکی چې مراني نه وي وهلي.

کړاسکه (kṛā́ska) ص. نر. م. ج. جګ، دنګ او لوړ ځوان.

کړاسو (kṛāsū́) ص. نب. ۱) غونج، ګونجي، جينګ، زوړ، ګونځي؛ ۲) وروست، پوده.

کړاغ[۱] (kṛāǧ) ص. نر. م. ج. ۱) کمزوری، خوار، ناتوانه؛ ۲) نر. م. وګ. کارګه.

کړاغ[۲] (kuṛāǧ) ص. نر. م. ردی، بټ سترګی، بق، سترګی، چغر سترګی.

کړاغتيا (kṛāǧtyā́) ښځ. م. کړاغندتوب، کمزورتيا، کړاغندتيا، خوارېدنه، ضعف، ضعيفي.

کړاغند (kṛā́ǧənd) ص. نر. م. ج. ۱) ډېر کمزوری، ضعيف، ټاپ ټيپ؛ ۲) پوده، وروسته.

کړاغندول (kṛāǧəndawā́l) مص. مت. کمزوری کول؛ ورستول.

کړاغندېدل (kṛāǧəndedā́l) مص. ل. ۱) کمزوری کېدل ضعيفېدل؛ ۲) ورستېدل.

کړاک[۱] (kaṛā́k) نر. م. کړاو، تکليف، ربړ، کړېدنه، ځورېدنه.

کړاک[۲] (kṛā́k) نر. م. د نخودو په اندازه غونډ شی يا غونډاري.

کړان (kaṛā́n) نر. م. کړاو، ربړ، زحمت، تکليف.

کړاند (kaṛā́nad) ص. نر. م. ۱) لالهانده، سرګردان؛ ۲) خوابدی، غمجن؛ ۲) پريشان.

کړانکيچ (kṛānkíč) نر. م. کاکيشکی، کاکيچکی، کلکوډنه، يوه لوبه ده.

کړانګی (kṛā́ngay) ص. نر. م. بينګا، چيک، چپ سترګی، کړينګا، کوږ سترګی.

کړانوې (kṛā́nawe) ښځ. م. کوچنۍ زينه ډوله وسيله ده چې شلور پښې لري.

کړاو[۱] (kaṛā́w) نر. م. (ج. کړاوونه) کړ، کړاک، ربړ، کړان، زحمت.

کړاو[۲] (kṛā́w) نر. م. ۱) ورزش، تمرين؛ ۲) عمل.

کړاوو (kaṛāwū́) ص. نر. م. ۱) کړاوی، زيارکښ، زحمت کښه؛ ۲) څوک چې ډېر کړېږي.

کړاوه (karāwá) ښځ. م (ج. کړاوې) کناوه، کرمه، يو ډول پاپوښه ده چې له لرګي څخه يې جوړوي.

کړاوي (kaṛāwí) ص. نب. ۱) کړاوو، زيارکښه؛ ۲) ژړندوکی، هغه کوچنی چې ډېر ژاړي.

کړای (kṛāy) ف. د تېرې زمانې استمراري فعل دی.

کړايي (karā́yi) ښځ. م. کړی، لوی فلزي لوښی دی چې ځينې خواړه په کې سره کوي.

کړبابو (karbābó) ښځ. م. يو ډول مرغۍ ده.

کړبو (karbū́) ص. نر. م. ج. سپي داړلی.

کړبه (karába) ښځ. م. د جوارو تانته.

کړبېزن (karbezán) ص. نر. م. کربيزن، کړمېزن، کتېزن، هغه حيوان چې تر خولې او پوزې يې ګيازې او اوبه راځي.

کړبېزي (karbezí) ښځ. م. کړمېزي، کربېزي، ګيازې.

کړبيکه (karbíka) ښځ. م. موتۍ، د ييوې موتی، موتانه؛ د کولبې موتۍ.

کړپ (krap) صوت. نر. م (ج. کړپونه) ۱) د کلک شي دغورځېدلو اواز؛ ۲) ق. نابېره، ناڅاپه.

کړپا (krapā́) صوت. ښځ. م. کړپهار، کړپار، کړپها، کړپی، د قدمونو پرله پسې اوازونه.

کړپړ (karpár) صوت. نر. م. ۱) ګډې وډې خبرې؛ ۲) کراری، دکلکو شيانو د غورځېدلو اواز.

کړپند (krapánd) ص. نر. م ۱) کړپندوکی، کړپنده، بې ځايه ړغېدونکی؛ ۲) تيږې لرونکې لاره.

کړپندوکی (karpandū́kay) نر. م. کرپندوکی، نرم هډوکی، کړپندی، ککرکی، غضروف.

کړپنده (krapánda) ص. نب. ۱) کاږيز، لاره، له تيږو ډکه لاره؛ ۲) ښځ. م. يوه غرنۍ ونه ده.

کړپندی (krapandáy) نر. م. وګ. کړپندوکی.

کړپوز (karpū́z) نر. م. کتبېزی، د خولې کوری، د ښاروپو پوزکی.

کړپ و کړوپ (krápūkrū́p) نر. م. ۱) ځوږ، غوربز، شور؛ ۲) د لوښو د سره لګېدلو اواز.

کړپول (krapawə́l) مص. مت. ۱) لوښي او... سره جنګول او اواز ځنې ايستل؛ ۲) مص. ل. په چا بې ځايه او بې واکه چتې خبرې کول.

کړپه (krapá) ښځ. م. ۱) کړپی، ناأواره لاره؛ ۲) مج. بندېز.

کړپهار (krapahā́r) نر. م. صوت. ۱) د لوښو يا... د جنګېدلو اواز؛ ۲) کړپا، کړپی.

کړپی (krapáy) نر. م ۱) کړپهار؛ ۲) بې ځايه خبرې کول.

کړپۍ (krapáy) ښځ. م. کړپنده لاره، کړه وړه او کږه لاره چې په غره يا دښته کې وي.

کړپېدل (krapedə́l) مص. ل. ۱) لوښي يا تيږې... يو له بله سره لګېدل؛ ۲) بې ځايه ړغېدل.

کړت(۱) (kurát) صوت. نر. م. کړتهار، کړت کړت، کوړت کوړت، د کوړکې چرګې اواز.

کړت(۲) (krat) نر. م. قړت، يو توری، يو تکی، يوه کليمه.

کړتکی (kartákay) نر. م. داسې څپلۍ چې يو تلې او يو وندنۍ (بند) ولري.

کړتن (krə́tan) ص. نر. م. ج. قړتو، قړتن، کړپال، کړتو.

کړتنه (krə́taná) ص. ښځ. م. وګ. کړتن.

کړته (krə́ta) ښځ. م. خوږ مجلس، خوږې خبرې کول.

کړتې (krə́te) ښځ. م. عبث خبرې، بې ځايه خبرې، چتې خبرې.

کړتېدل (krətedəl) مص. ل. قړتېدل، کړتې کول، ډېرې او بې ځايه خبرې کول.

کړچ (krač) صوت: نر. م. ۱) د دوو کلکو شيانو د سره لګېدلو اواز؛ ۲) د ټوپک لټ وهنه.

کړچا (kračā́) صوت. ښځ. م. کړچهار، کړچی؛ د اوسپنيزو يا لرګينو شيانو سره لګېدلو اواز.

کړچول (kračawə́l) مص. مت. ۱) غاښونه چيچل، د غاښو کرنجول؛ ۲) دټوپک لټ وهل.

کړچېدل (kṛačedə́l) مص. ل. د غاښو کړنجېدل، د غاښو کرچېدل، د توپک لټ وهل.

کړځ (kṛaǰ) نر.م. پچه، بټس، کوره، داښ، داش، د خاورينو لوښو پخولو داښ.

کړځو (kaṛcú) نر.م. کړځی، کړچس، کړسو، کړځو، ارکاره، هرکاره.

کړځی (kaṛcáy) نر.م. ۱) کرنډی، کاچوغه؛ ۲) و.گ. کړځو؛ ۳) په «يوازينۍ پښتو» کې د «روغن داغ» په مانا راغلی دی.

کړخه (kaṛə́xa) ښځ.م. ۱) ژوره، کنده؛ ۲) دغره يا غونډۍ په خواکې کنډ و کپر ځمکه.

کړدود (kaṛdod) گر. د فعل خبري او انشايي وجه.

کړده (kaṛdá) ښځ.م. ۱) کرده، عمل؛ ۲) جوله، څېره، اندام؛ ۳) بندوبست، نظم، انتظام.

کړړی (kiṛṛáy) نر.م. و.گ. کريړی(۱).

کړز (kṛəz) نر.م. کمزوري او خوارشاروی.

کړس (kṛas) صوت. نر.م. ۱) ټس، د کلک شي د ماتېدو اواز؛ ۲) نر.م. ځوږ، شور، غالمغال.

کړسا (kṛasā́) صوت. ښځ.م. کړسهار؛ دلرگي يا بل کلک شي د پرله پسې ماتېدو اواز.

کړساو (kṛasā́w) ص. نر.م.ج. کړساغ، کړواس، جگ سړی چې مغ يې اوږد وي.

کړسپ (kaṛsáp) نر.م. قصابي شوی، بوټۍ بوټۍ.

کړستاينوم (kaṛstā́ynūm) گر. فعلي صفت، هغه ستاينوم چې له فعل څخه رغېدلی وي.

کړسند (kṛasə́nd) نر.م. ۱) و.گ. کروسند؛ ۲) سرمغزن.

کړسول (kṛəsawə́l) مص. مت. ۱) په ځېېړو وهل، تکول؛ ۲) په خبرو سره ځورول.

کړسېدل (kṛasedə́l) مص. ل. ۱) په ځپېړو سره وهل کېدل؛ ۲) په ډېرو خبرو سره ځورېدل.

کړشب (kaṛšáb) نر.م. ناره، ناو؛ د دوو غرونو يا غونډيو ترمنځ ژور ځای.

کړشپ (kaṛšáp) ص. نر.م. و.گ. کړشوپ.

کړشوپ (kaṛšúp) ص. نر.م.ج. کړشپ، شوپ، غاښ وتلی، کړشوپی، غاښ لوېدلی.

کړشوپه خوله (kaṛšúpaxwlə́) ښځ.م. بې غاښو خوله، کړشپه خوله، شوپه خوله، ښپه خوله.

کړښت (karəsṭ) کړاو، کړېدنه، درد.

کړغ (kṛəǵ) ص. نر.م. کړاغ، کمزوری، ضعيف.

کړغېچ (kaṛǵéč) ص.نر.م.ج. ۱) تلولی، وارخطا، پرېشانه؛ ۲) مراوی، زمول، شيته.

کړک (kṛək) نر.م. ۱) دورمه، نی، کړکی؛ ۲) ص. نر.م. خوار، ډنگر؛ ۳) نر.م. کړېکی، له لښتو يا دورمو څخه جوړ شوی کندو؛ ٤) گيېړکه، عککه.

کړکاچ (kaṛkā́č) نر.م. ۱) کړکېچ، خرنج، جنجال، کج بحثي؛ ۲) چنې وهنه.

کړکاچي (kaṛkā́či) ص.نب. ۱) کړکېچن، کج بحثه، کړکاچ کوونکی؛ ۲) چنه وهونکی.

کړکچو (kaṛkacó) نر.م. ځوږ، شور، غالمغال.

کړکيچو (kaṛkicó) ص. نر.م. ۱) خوځېدونکی، کړچند، ړچند؛ ۲) مج. خوار، کمزوری.

کړکړی (kəṛkəṛáy) نر.م. ۱) د ځاله څخه د اوبو را ايستلو څرخ؛ ۲) د بېړۍ د تناو څرخ؛ ۳) د ماشومانو يوه لوبه ده؛ ٤) يوه لرگينه کړی ده پرې پکې کلکېږي او د ښاروي په غاړه کې ددې لپاره اچول کېږي چې د زوروهلو په وخت کې پرې د ښاروي مرۍ ته پرهنوځي او ساه يې وربنده نه کړي.

کړکنډی (kaṛkundáy) نر.م. ترخه هندوانه.

کړکومه (kaṛkúma) ښځ. م. کړکيمه؛ ۱) دمرغانو نيولو آله؛ ۲) قفس، پنجره.

کړکه (káṛka) ښځ.م. شرغشی، یو ډول وابښه دي، لەوچو ښخه بلې او د بامو ښندلي هم جوړوي.

کړکۍ (۱) (kəṛkə́y) ښځ. م. ۱) دریڅـه، دریچه، روزن؛ ۲) ورسی، کنکۍ.

کړکۍ (۲) (kaṛakə́y) ښځ.م ۱) کیبی، کوین، ترښځ تەورتە آلە دەچې بوټي پرې راباسي؛ ۲) یو ډول غټ ګونځې ګونځې کمیس دی.

کړکۍ (۳) (krəkə́y) ښځ.م. د کارېز تاوکښې، د کارېزه کېرلیچی.

کړکی (kaṛkáy) نـر.م. ۱) دورمـه، نـی (قلـم)؛ ۲) د چلم نل؛ ۳) کنکی، د اورلګیت خلی.

کړکیته (kaṛkíta) ښځ.م. د مارغانو نیولو لټ.

کړکېچ (kaṛkéč) نر.م. و ګ. کړکاچ.

کړکېچن (kaṛkečə́n) ص.نر.م ۱) و ګ. کړکاچی؛ ۲) پېچلی، کالکوچن، مغلق.

کړکېچو (kaṛkečó) ص.نب.نر.ښځ.م.ج. ترټري، ګرګري، نیم ژبی.

کړکېچ والی (kaṛkečwā́lay) نر.م. پېچلتیا، مغلقتوب، مشکلوالی.

کړکیمه (kaṛkíma) ښځ.م. و ګ. کړکومه.

کړکین (kaṛkín) نر.م. سپنسي، تاري، نخي.

کړکی ورکی (kaṛə́kaywáṛkay) ص. نـر.م. نتلی، غمجن، پرېشانه، غمګین.

کړګس (kaṛgás) نر.م. کرګسه، رمبی، چـاری، د ګوري لرلو لویه ښمځی.

کړل (kṛəl) مص. مت. ۱) کـول؛ ۲) د پیدا کـول، خلق کول، پنځول، پەمانا مکمل فعل دی.

کړم (kaṛə́m) ص. نر.م. ۱) لړم وهلی، لړم چیچلی؛ ۲) دردېدلی، غم ځپلی؛ ۳) نـوخ، پـرې، کت؛ ۴) ژوبل؛ ۵) جنجالي او بد معامله سړی.

کړمبو (kaṛambáw) نر.م. سرپوښ لرونکې توکری دەچې لەمزرو ښخه جوړېږي.

کړمتوب (kaṛamtób) نر.م. کړموالی، ۱) دلړم چیچنه؛ ۲) غم، مصیبت؛ ۳) غوڅـوالی؛ ۴) بدمعامله ګي.

کړمچه (kaṛmáča) ښځ.م. ورەخمچه، د لاس کچه ګوته.

کړمڅی (kaṛamcáy) نر.م. روستاړی، جلیغ، د خره تانګ، د خره تانګی، د خره ښوړ.

کړمن (kaṛamán) ص.نر.م ۱) کړېدلی، ځورېدلی؛ ۲) مج. خپه، خوابدی.

کړمنتوب (kaṛamantób) نر.م. کړمنوالی، خپه والی، خوابدی.

کړمنول (kaṛamənawə́l) مص. مت. کړمن کول؛ ۱) ځورول، کړول؛ ۲) خپه کول، غمجنول.

کړمنېدل (kaṛamənedə́l) مص. ل. ۱) ځورېدل؛ ۲) خپه کېدل، خوابدی کېدل، دردېدل.

کړمول (kaṛamawə́l) مص.مت. ۱) لړم چیچل؛ ۲) خپه کول، دردول؛ ۳) داړل.

کړمه (káṛma) ص. ښځ.م. مېروښه، هغه ښځه چې مېړه لري.

کړمیازه (kaṛmyáza) ښځ.م. ګیازه، قرمیازه، هغه اوبه او مایعات چې دښاروبو لەخولو بهېږي.

کړمېدل (kaṛəmedə́l) مص. ل ۱) چیچل کېدل؛ ۲) غمجنېدل؛ ۳) غوڅېدل؛ ۴) بدمعامله کېدل.

کړمېزن (kaṛmezə́n) ص. نـر.م.ج. کـرېـزن، کرمیزن، قنا، کنا، کرویزن، ګرنګن.

کړمېزي (kaṛmézi) جن. ربیز، کرنګ، قنهی، د خولې او پوزې مایعات.

کړن (kṛan) نر.م. چار، چاره، عمل، کار، کړنه، کړ.

کړنج (kṛanj) صوت. نر.م. پەکوم لوښي کې د وړو دروند شي د اچولو اواز.

کړنجا (kṛanjā́) صوت. ښځ.م. کړنجي، کړنجها، کړنجاری، کړنجهار، کړنچهار.

کړند (۱) (kṛənd) ص. نر.م.ج. تکړه، کاریګر، فعال، کارکونکی، کارند.

کړند (۲) (kaṛə́nd) ص. نر.م. ۱) لالهانده، کړېدلی؛ ۲) ړقند، سست؛ ۳) بې پروا، بې اعتنا؛ ٤) آزاد او بې خنډه.

کړندپېر (kṛandper) ګر. فاعلي حالت.

کړندتوب (kaṛəndtób) نر.م. کړندوالی ۱) لالهاندي سرګرداني؛ ۲) ړقندوالی؛ ۳) بې خنډه.

کړندول (kaṛəndawə́l) مص. مت. ۱) لالهانده کول، سرګردانه کول؛ ۲) سستول، ړقول(لق).

کړندر (kaṛəndár) نر.م. ګرندر، شمېر، شمار، حساب.

کړنده (kaṛindá) ښځ.م. کرنده؛ ۱) سپینه سرېښناکه ماده ده چې د لنګون پر وخت د شاروي له فرج څخه راووځي؛ ۲) سپینه سرېښناکه ماده چې د پېچ او اسهال پر وخت خارجېږي.

کړندېدل (kaṛəndedə́l) مص. ل. ۱) لالهانده کېدل، سرګردانه کېدل؛ ۲) سستېدل، ړق کېدل.

کړنګ (kṛang) نر.م ۱) و.ګ. کړن؛ ۲) د دريې غړ؛ ۲) نر.م. یو لرګی دی چې د شاروي غاړې ته يې وراچوي؛ ۳) و.ګ. کړینګ.

کړنګا (kṛangā́) صوت. ښځ.م. کړنګی، کړنګار، کړنګهار؛ د فلزي شیانو د لګېدلو اواز.

کړنګوالی (kṛangwalay) نر.م. و.ګ. کړینګوالی.

کړنګول (۱) (kṛangáwəl) مص. مت. فلزونه یو له بله سره جنګول او اواز ترې را ایستل.

کړنګول (۲) (kṛingawə́l) مص. مت. و.ګ. کړینګول.

کړنګه (kṛánga) ص. ښځ.م. کړکه، کوړکه، هغه چرګه چې هګۍ يې بس کړي وي.

کړنګه څله (kṛángacəlá) ښځ.م. سخته څله، د ژمي د څلې زیات او سخت ساړه.

کړنګی (kṛingáy) نر.م. و.ګ. کړینګ.

کړنګېدل (kṛangedə́l) مص. ل. له فلزي شیانو سره جنګېدل او اواز ځنې پورته کېدل.

کړنلاره (kṛanlā́ra) ښځ.م. تګ لیاره، پروګرام، خط مشي، دستورالعمل.

کړنوږ (kṛ nuẓ) د کړ جنس، د فعل جنس.

کړنوم (karnum) فعلي نوم، له فعل څخه رغېدلی نوم.

کړنه (kṛə́na) ښځ.م. ۱) عمل، کردار؛ ۲) کول، کونګ.

کړو (karū́) نر.م. کړي، لاونډ، لاوړ، تودې شړومبې.

کړواس (kaṛwā́s) ص. نر.م. و.ګ. کړساو.

کړوال (kaṛwā́l) د کړ اړوند، کړيز، پر فعل اړوند.

کړواله غونډله (kaṛwālağondlá) فعلي غونډله، فعلي جمله.

کړوب (krōb) نر.م. کړوبی، کنوبی، پساو، پاتې شونې شوروا چې غوړ و نه لري.

کړوپ (krūp) ص. نر.م.ج. ۱) کوپی، شاتیتی، تیتها؛ ۲) کنډوکپر، چخپیت؛ ۳) کوږ، منحني.

کړوپتوب (kṛuptób) نر.م ۱) کړوپتیا، کړوپوالی ۲) کنډوکپروالی؛ ۳) کوږوالی، انحنا.

کړوپول (krūpawə́l) مص. مت. ۱) ملاتیتول، شاتیتول؛ ۲) کنډوکپرول؛ ۳) کږول.

کړوپه (krūpá) ښځ.م ۱) ډوغل، کنده؛ ۲) د کجورې د ونې په تنه کې خندان.

کړوپېدل (krūpedə́l) مص. ل. ۱) کوپېدل، په ملا تیتېدل؛ ۲) چیتېدل؛ ۳) کږېدل، منحني کېدل.

کړوپیښ (krūpiṣ́) نر.م. کړیش، کته پیښ، ترینګی.

کړوتی (kaṛwatáy) ښځ. م. يو ډول گياه ده.
کړوچ (kṛuč) نر.م. ۱) خندق؛ کنډ؛ ۲) کمر.
کړوس (kṛūs) نر.م. کړس، د لرگي د ماتېدو اواز.
کړوستي (kṛōstí) نر.ج. کړيس، ښکري، کړېږ، پلی، د مشنگو يا نورو حبوباتو پلی.
کړوسند (kṛawsánd) نر.م. و گ. کروسند.
کړوسی (kaṛwasáy) نر.م. (ج. کړوسي) د زوی يا لور لمسی، د لمسي زوی.
کړول (kaṛawə́l) مص. مت. ۱) ځورول، زحمت ورکول؛ ۲) البيل، وريتول، په اور کبابول.
کړومبه (kṛombá) ښځ.م. ۱) کړومبې، اوبلنې مستې؛ ۲) د مستو اوچکې اوبه؛ ۳) مج. يخه پخه او بې غوړو ښوروا.
کړومبی (kṛombáy) نر.م. ۱) د کړومبه مصغر؛ ۲) پيتار، د لوخو يا مزور وړه سرپوښ لرونکي توکری.
کړومبې (kṛombé) جن. کړومبه، نرۍ او اوبلنې مستې.
کړون (kṛūn) نر.م. و گ. کړن.
کړونچ (kṛunč) صوت. نر. م. و گ. کورنچ.
کړونکی (kṛū́nkay) نر.م. کړونی، کارکوونکی، فاعل.
کړونگی (kṛū́ngay) نر.م. کړونگه، ځروبی، زاوه.
کړونگه (kaṛongá) ښځ.م. سپېره زېمنه، سپېره ښوروا.
کړونگی (kṛū́ngay) نر.م. ۱) و گ. کړونکی؛ ۲) غوري ډوله خاورين لوښی.
کړونه (kaṛawə́na) ښځ.م. ۱) کړونگ، ځورونه، په کړاو اخته کول؛ ۲) وريتونه، کبابونه.
کړوه (kaṛwá) ښځ.م. ټوټه، توکری، رنجه، پارچه.

کړوهول (kṛohawə́l) مص.مت.و گ. گروهول
کړوه کړوه (kaṛwakáṛwá) ص. ښځ.م. ق. ټوټه ټوټه، تکه تکه، پارچه پارچه.
کړوېزن (kaṛwezə́n) ص. نر.م. و گ. کرمېزن.
کړوۍ (kaṛwə́y) ښځ.م. وړه شکرۍ، وړنکی، شکور، وړه شکرۍ.
کړه (۱) (kṛa) ف. ۱) کړل، کول، کړ؛ ۲) عمل، فعل؛ ۲) ښځ.م. جوله، څېره، بڼه.
کړه (۲) (kaṛá) ښځ.م. ۱) کسره، هغه گانه چې د بنگړي په څېر وي؛ ۲) کړۍ، الغه، حلقه؛ ۳) صوت. . کړې، کشې د چرگ د شړلو اواز.
کړه (۳) (kúṛa) ښځ.م. يو ډول ژېړ رنگې مرغۍ ده.
کړهار (kaṛahár) صوت.نر.م. ۱) د چرگې کړتا، ۲) د تيرو يا د خښتو د دېوال د رغړېدلو اواز.
کړهاند (kaṛahā́nd) ص.نر.م. ج. لالهانده، سرگردان، په کړاو اخته.
کړه وړه (kṛáwṛá) نر.ج. ۱) جوله، څېره، بڼه؛ ۲) عمل، کردار، فعل، خوی او خصلت.
کړهی (۱) (kaṛaháy) نر.م. کړايي، کړی.
کړهی (۲) (kuṛháy) نر.م. اوړۍ، وړۍ، د غلې د اندازه کولو تاکلې پيمانه.
کړۍ (kaṛə́y) ښځ.م. (ج. کړيانې) ۱) الغه، حلقه، کړۍ لرونکی: (بيا.) حلقوي چينجيان، اينليډ، اني ليډا؛ ۲) اټه، د تارونو کلاوه؛ ۳) مج. زولنه، زولانه؛ ٤) لړۍ، سلسله.
کړي (kaṛí) ښځ.م. و گ. کړو.
کړی (káṛay) ۱) مفعولي صفت کړی، کړلی، اجرا کړی؛ د قريبي ماضي صيغه ده - کار يې کړی دی؛ ۲) نر.م. کړايي، کړهي؛ ۳) هغه خواږه چې په کړايي کې پاخه شوي وي.
کړې (káṛe) ښځ.م. کړه، کشې، د چرگ د شړلو اواز.

کړیت (kṛit) نر.م وگ. کړت (۲).

کړیچی (kṛĭčáy) ښځ.م. کړیځی، تورنکه، کویله، تورانکه، غرنۍ بلبله.

کړیځ (kṛic) نر.م. کړیسکی، کړیځی، کوړیځی، د ځارویو د اینې یو ډول چینجی دی.

کړیځکه (kṛicaká) ښځ.م. یو ډول سور رنګی نبات دی، پلنې پاڼې لري.

کړیځن (kṛicán) ص.نر.م. ج. کوړیځی، کړیسن، د اینې د چینجي لرلو په ناروغۍ اخته ځاروی.

کړېځی (kṛecáy) ښځ.م. ۱) وگ. تورانۍ؛ ۲) وگ. کړیځ.

کړېځی (kaṛecáy) نر.م. ۱) لویه څمڅی؛ ۲) کړځو، کېړی، ارکاره، کرچی.

کړېدل (kaṛedə́l) مص.ل. ۱) ځورېدل، په کړاو اخته کېدل؛ ۲) د یوه کار د اجرا په تمه د چا شا وخوا ته گرځېدل؛ ۳) وریتېدل، کبابېدل؛ ٤) کوټ کوټ کول (چرگې)؛ ٥) له پاسه ټیټېدل، رغړېدل.

کړېړ (kṛeṛ) نر.م. کړېس، کړېسی، کړوستی، پلی، نیامک، د کورخې، میو او... پلی.

کړېزن (kṛezán) نر.م. ج. ناروغ ځاروی.

کړېس (kṛes) نر.م.وگ. کړوستی.

کړېسکی (kṛéskay) نر.م، وگ. کړیځ.

کړیسی (kṛisáy) ښځ.م. وگ. کړستی.

کړیغ (kṛiğ) ص. نر.م. ج. کړیغ، کمزوری، ډنگر، خوار، بې غوښو.

کړیغه (kṛíğa) ښځ.م. کړیکه، کریغه، کروه، په زوره چیغه، تېزه چغه یا ناره.

کړیکه (kṛíka) ښځ.م ۱) درد، سوی، د خوږ و درد، : تپ درد؛ ۲) وگ. کریغه.

کړینده (kṛínda) ص. ښځ. م. خواره (غوښه)، بې وازدې (غوښه)، اړبې غوښه.

کړینگ (kṛing) ص. نر.م. ج. کړنگ، کړینگی؛ ۱) هغه سړی چې اوږې یې راوتلې وي؛ ۲) مج. کوږ ووږ سړی؛ ۳) کړینگا، چپ سترگی.

کړینگ پړینگ (kṛingpṛíng) ص. نر.م. ج. گورگوتې، گاړگوتې، گړکوتې.

کړینگ والی (kṛingwā́lay) نر.م. ۱) داوږو بوتوالی؛ ۲) د سړي کږوالی؛ ۳) چغر والی.

کړینگول (kṛingawəl) مص. مت. ۱) د اوږو راایستل، اوږې کږول؛ ۲) سترگې چپول.

کړینگېدل (kṛingedə́l) مص. ل. ۱) اوږې راوتل؛ ۲) سترگې کږېدل، سترگې چپېدل.

کړې وړې (kaṛewáṛe) ص. نب. ترسره شوی، اجراء، اجرا شوی.

کړیې (kaṛyé) ښځ.م. ج. د ځرخې منهرمنې چې خپلې وړی و وریشي، خپل تول ځرخي سره تول کړي نو د یوه ځرخي د سنۍ یو سر په خپل یوه لاس کې نیسي بیا یوازې سنۍ پر لاس رااړوي او کښته یې ابله کوي چې درې ځرخي پر دغه وره سنۍ پر بل لاس باندې رااړوي. او چې لاس یې له سنیو څخه ډک شي، نو ښځې وایي چې دغه نو یوه کړیې شوه.

کزلاخ (kazalā́x) نر.م. قزلاق، جل، بړرا، یو ډول مرغۍ ده چې ښه رېز کوي.

کژبل (kažbə́l) نر.م. بور، پړانگ.

کږ (kaẓ) نر.م. د ژامې هډوکی، ذزنې هډوکی.

کږتیا (kaẓtyā́) ښځ.م. کوږوالی، کږوالی، انحنا.

کږدلی (kaẓdaláy) ښځ.م. د غنې یا جولاگې ځاله.

کږدی (kaẓdáy) ښځ.م. کېږدۍ، د کوچیانو خېمه، له وړغنو څخه جوړه شوې کېږدۍ.

کږښانگه (kaẓṣā́nga) ښځ.م. د گیند ډنډه، د توپ لرگی، چوگان.

کړکه (kaẓaka) ښځ. م. ۱) کبشکره، کاغی، ورروغ، وراغ؛ ۲) غربی، گربی، غربا.

کړکی (kaẓákay) نر. م ۱) هغه هډوکی چې د پسه له راشپېله سره نښتی وي؛ ۲) کانتیه، دشولو یوه ناروغي ده چې وږی او دانې یې توربېږي.

کړل (kaẓə́l) مص. مت. له پامه بد راتلل، له نظره بد راتلل، سپېره گڼل، بد گڼل، په بدو نیول.

کړلړمی (kazlaṛmáy) نر. م. د خامک یو ډول گنډون دی.

کړلکه (kazláka) ښځ. م. گزلکه، چړوکی.

کړلېچ (kazléč) نر. م. کړلېچې، گولایي، ورسک، گوټ پېر.

کړلېچی (kazléčay) ص. نرم. کوږ، ښنگلی، هغه سړی چې ښنگلی او لېچی یې کږې وي.

کړندی (kaẓanday) ص. نر. م ۱) ضعیف، کمزوری ۲) څوک چې کږې خبرې کوي.

کږوالی (kaẓwálay) نر. م. کږووالی، انحنا، د سموالي ضد.

کږوبی (kaẓubay) ص. نر. م. ۱) مراوی، زمل، خپه؛ ۲) عیبي، عیبناک، عیبجن.

کږول (kaẓawə́l) مص. مت. کوږول، انحنا ورکول؛ د سمول ضد.

کږوه (kaẓáwa) ښځ. م. کږووالی، اوښتنه.

کږویلنی (kaẓwelánay) نر. م. کاږه ویلنی، کاږه یلنی، بادیان.

کږه (kaẓá) ښځ. م. ۱) د کوږ (یو څناور) ښځه؛ ۲) ص. ښځ. م د کوږ مؤنث؛ ۳) وگ. کږه خبره؛ ٤) ښځ. م (پ. ک) غلطي پرېکړې ته کږه وایي.

کږه خبره (kaẓáxabarə́) ښځ. م. پ. ک. په جرگه او مرکه کې چېه خبره یا هغه خبره چې بې دلیله ویله شوې وي او ضمناً د جرگې او د دعوې د مقابل طرف بې احترامي په کې وي.

کږه لیکه (kaẓálika) ښځ. م. منحنی کرښه، کږه کرښه، منحني خط، انحنا لرونکې کرښه.

کږېدل (kaẓedə́l) مص. ل. ۱) کوږ کېدل، منحني کېدل؛ ۲) له لارې چپېدل.

کس (kas) نر. م. (ج. کسان، کسه) ۱) تن، څوک، سړی، شخص، فرد؛ ۲) ناله، اگل، هلی.

کسات (kasát) نر. م. (ج. کساتونه) بدل، پور، سوز، بدله، انتقام.

کساد (kasád) ص. نر. م. ج. ۱) تروټه، کوټه، بې رواجه؛ ۲) اق. د کسب و کار د فعالیتو دانحطاط یوه دوره چې بیې کمې او بېکاري زیاته وي؛ ۳) بې رونقه.

کسالت (kasālát) سستي، تمبلي، کهالي.

کسب (۱) (k(ı,a)sb) نر. م. کار، شغل، چاره، پېشه، حرفه.

کسب (۲) (kasb) نر. م ۱) ترلاسه کونه، حاصلونه؛ ۲) سره راټولونه؛ ۳) روزي لټونه؛ ٤) رو. د زده کړې له لارې زده شوی.

کسبت (kısbát) نر. م. کسوت ۱) ډوبگی، د نایانو د څرمني بکس چې دځپل ضرورت وړ شیان په کې ږدي؛ ۲) ډډی، د توپک د دارو کڅوره.

کسبگر (kasbgə́r) ص. نر. م. ج. کسبه؛ د کسب خاوند، کسبي، کاسب، د یوه شغل څښتن.

کسبول (kasbawə́l) مص. مت. ۱) لاسته راوړل، حاصلول؛ ۲) رو. د زده کړې له لارې یو څه زده کول؛ ۳) سره راټولول؛ ٤) رزق لټول.

کسبه (kasabá) نر. ج. د کاسب جمع. وگ. کسبگر.

کسبي (kasbí) ص. نب. نر ښځ. م. ۱) وگ. کسبگر؛ ۲) د راټولونې؛ ٤) هر هغه څه چې د زده کړې له لارې زده کېږي؛ ۵) په کسب اړوند.

کست (kast) نر.م. قست؛ ۱) بغض، کینه، عناد؛ ۲) رخه؛ ۳) عزم، نیت، د قصد مفغن.

کستره (kastará) ښځ.م. کستیری، کستیر، کشتره؛ یو ډول نبات دی، گل یې سپین دی.

کست ناک (kastnák) ص. نر. م. کست ناکی، کست کوونکی، رخه لرونکی، حاسد.

کستوره (kastūrá) ښځ.م. یو ډول بې هډوکو سمندري حیوان دی.

کستوري (kastorí) جن. ۱) مشک، نافه؛ ۲) ښځ.م. د موسیقۍ یو بسیط مقام دی، اته سُره لري او بې رغه دی.

کستیج (kastíj) نر.م. د پرتوگ درزیا چاک.

کستیر (kastír) نر.م. و گ. کستره.

کستیری (kastiráy) نر.م. و گ. کستره.

کسچیچونکی (kasčičū́nkay) نر.م. یوه خزنده ده، خلک چیچي، په اوبو کې اوسي.

کسر (kásar) نر.م (ج. کسرونه) ۱) ماتېدنه، ماتوالی، ماته؛ ۲) عیب، نقص؛ ۳) کمښت؛ ٤) و گ. کسره؛ ٥) اد. د شعر مقطع، د شعر مطلع؛ ٦) ری. ترصحیح واحد لږ عدد، لکه ۲/۱ نیم.

کسرت (kasrát) نر.م. بدني روزنه، سپورټ، ورزش.

کسرمن (kasarmán) ص. نر. م. ج. کسري؛ ۱) معیوب؛ ۲) زیانمن، تاواني.

کسره (kasrá) ښځ.م. کسر، زېر، د حروفو له حرکتو څخه یو حرکت دی.

کسرۍ (kasráy) ښځ.م. شکرۍ، کشرۍ.

کسري (kasrí) ص. نب. نر. ښځ.م. ج. ۱) مات؛ ۲) کسر په کې واقع شوی؛ ۳) په کسر اړوند، کسر لرونکی؛

کسکر (kaskár) نر.م. ۱) متهکوري شولې، پټ او پوټکي لرونکې شولې؛ ۲) ص. نر.م. ج. توټه توټه؛ ۲) سوی، وریت؛ ۳) وچه او کلکه ډوډۍ؛ ٤) تباه او برباد، ورک.

کسکرول (kaskarawә́l) مص. مت ۱) توټه توټه کول؛ ۲) وریتول؛ ۳) وچول؛ ٤) تباه کول.

کسکرېدل (kaskaredә́l) مص. ل. ۱) توټه توټه کېدل؛ ۲) بربادېدل؛ ۳) وچېدل؛ ٤) وریتېدل.

کسل (۱) (ksә́l) مص. ل. کتل، لیدل.

کسل (۲) (kasál) ص. نر. م. ج. ناراسته، سست پست، غړند، مړ پړ، کاهل.

کسنه (ksә́na) ښځ.م. لیدنه، کتنه.

کسوت (kәswát) نر.م. و گ. کسبت.

کسور (kasū́r) نر.م. ۱) قصور، کوتايي، گناه، تقصیر؛ ۲) بدل، بدله، انتقام، پور.

کسوري (kasūrí) ص. نب. ۱) عاجز، خوار، بې وزله؛ ۲) زیانمن، عیبي، نقصاني.

کسوف (kusū́f) نر.م. تندره، د لمر تندره، د لمر تندر، د لمر تندرنیونه، لمرنیونگ.

کسی (kә́say) نر.م (ج. کسي) ۱) دسترگو تور، باتوره، باتور، د سترگو ککی.

کسیا (kasyā́) ښځ.م. ۱) گرد، گرد، دوړه، باد؛ ۲) ذره، خخوسکی، میده گي.

کسیټ (kәsíṭ) نر.م. کیسټ؛ ۱) فیته، د ټیپ ریکارډر فیته؛ ۲) دجواهرو دساتلو سندوخچه.

کسیره (kasirá) ښځ.م. د یوې پخوانۍ سکې نوم دی چې ډېره لږه بیه یې درلوده.

کسیز (kasíz) ص. نر. م. ج. د کسو، دافرادو د کسانو.

کش (kaš) نر.م ۱) جنجال، مزاحمت؛ ۲) ص. نر.م. کنبې، راښکونه، ښکولی، رابنکلی، کش شوی؛ ۳) صوت. نر.م. کشې، د مرغیو شرلو اواز؛ ٤) نر.م. (تن.) و گ. ډیش؛ ٥) وهنه، وهنگ؛ ٦) دوام، ادامه.

کشاف (kašā́f) ص. نر.م. ج ۱) کشف کوونکی، ښکاره کوونکی، اوځاروونکی، موندونکی؛ ۲) ځری، استازی.

کشافي (kašā́fī) ښځ.م. کشفونه، موندنه، برملا کونګ، لوځونه، پیدا کول.

کشاله (kašālá) ښځ.م ۱) لانجه، جنجال، کړکیچ؛ ۲) مج. ستونزه، مشکل.

کشب (kıšə́b) نر.م. و ګ. کیشپ.

کش پش (kašpaš) نر.م. ۱) زړه نازړه کارکول، تذبذب، تردد؛ ۲) کښن، د پښو خفیف حرکت.

کشت[1] (kašt) ص. نر.م. ج. ۱) له نظره وتلی؛ ۳) وروستی، وروستنی.

کښت[2] (kıšt) نر.م. د شطرنج په لوبه کې د مقابل لوري پاچا ته خپل ګوټ سره خبرتیا.

کشتره (kaštrá) ښځ.م. و ګ. کستره.

کشتری (kaštrə́y) ښځ.م. شکری، وړوکی او ژور شکور چې له لوخو یې جوړ وي.

کشتم (kaštám) نر.م. ۱) کستم، ګمرکي محصول ؛ ۲) دګمرکي محصول دراټولولو اداره.

کشتوړی (kıšt(o,ū)ṛáy) ښځ.م. وړه کښتی، کوچنۍ بېړۍ، کمکۍ کشتۍ.

کشته[1] (kıštá) ښځ.م. اشاړی، مسولی، کښته، کیښته؛ وچ زردالو.

کشته[2] (kuštá) ښځ.م. په پخواني طب کې د احراق په نامه یوه عملیه وه چې د ځینو شیانو طبي طبیعت اړوي، د هغو تېزي یې لړوله، قوت یې کماوه، زهریت یې له منځه وړ او ...

کشتی (kıštáy) ښځ.م. ج. و ګ. کښتۍ.

کشتي (kıštī́) ښځ.م. یو ډول ژور غوری دی چې ننګولی په کې اچوي.

کشتیوان (kıštiwā́n) نر.م. و ګ. کښتیوان.

کشر (kášər) ص. نر.م. (ج. کشران) په سن (عمر) کې تر بل چا کم، د مشر مقابل.

کشرتوب (kašartób) نر.م. کشرتیا، کشروالی، کمکي توب، د سن د لږوالي حالت.

کشروټی (kašróṭay) نر.م. ۱) د کشر مصغر؛ ۲) ډېر کشر، تر ټولو کشر.

کشروکی (kašrū́kay) نر.م. د کشری مصغر، وړه شکری، وړوکی شکور.

کشری[1] (kašaráy) ص. نر.م ۱) کمکی، کوچنی، تر ټولو کوچنی؛ ۲)

کشری[2] (kašráy) نر.م. ۱) لویه ټوکری؛ ۲) داوړو لندولو او کورت زدوولو لوښی.

کشرۍ (kašráy) ښځ.م. ۱) کشره، د کشر مؤنث؛ ۲) شکری، کشتری.

کشرین (kašrín) ص. نر.م. ډېر کشری، ډېر کوچنی، ډېر وړوکی، تر ټولو وړوکی.

کشړوپ (kašṛū́p) نر.م. ج. و ګ. کړشوپ.

کشش (kašíš) نر.م. کښښ؛ جاذبه، د کشولو قوه یا عمل، د جاذبې قوه.

کشف (kašf) نر.م ۱) موندنه، معلومونه، لوځونه، ښکاره کونګ، څرګندونه؛ ۲) عس. په محاربه کې د غلیم په اړه د هغوی د اراضي معلومات ترلاسه کول.

کشفول (kašfawə́l) مص. مت ۱) موندل، لوځول، څرګندول، جوتول؛ ۲) عس. د غلیم او مطلوبو ځمکو په اړه معلومات ترلاسه کول؛ ۳) پلټل، سپړل.

کشفېدل (kašfedə́l) مص. ل. ۱) موندل کېدل، څرګندېدل؛ ۲) عس. دغلیم او مطلوبو ځمکو په اړه معلومات ترلاسه کېدل؛ ۳) پلټنا کېدل.

کشک[1] (kušk) نر.م. و ګ. کوشک.

کشک (۲) (kašík) ص. نر. م. څوکیدار، چوکیدار، د کلي یا د یوه ځای ساتونکی.

کشک (۳) (kašák) نر. م. هغه ربړي مزی چې کشېږي او پرتاګه ته یې وراچوي.

کشکاب (kaškáb) نر. م. اوړوب، کشکاو، د بتهو لیتې، روز، د اوربشو د اوړو اتوب.

کشکارل (kəškārə́l) مص. مت. چوچو کول، ښکارل، نسی کول، دتکارل.

کشک چي (kašıkčí) ص. نر. م. څوکیدار، چوکیدار، د کلي او بازار ساتونکی.

کشکره (kəškára) ښځ. م. کرغچکه، کیشکره، ګیرکه، ګوبی، ربی، یوه مرغۍ ده.

کشکل (kaškál) ص. نر. م. پک، ګنجی.

کشکودل (kaškodə́l) مص. مت. کشول، راښکل.

کشکوره (kaškū́ra) ښځ. م. یو ډول برګه، توره او سپینه چیچونکې خزنده ده.

کشکې (káške) ند. کاشکې، کشکې، کاش، افسوس، ارمان.

کشمالو (kašmālū́) نر. م. ببری، کشمالی، ریحان، څوکه (و ګ. ریحان ۱).

کشمش (kıšmíš) نر. م. ج. ممیز، وځکې؛ وچ کړي انګور.

کشمش خونه (kıšmısxūná) ښځ. م. وځکوځی، وځکخونه، هغه خونه چې ممیز په کې وچوي.

کشمشي (kıšmısí) نر. ج. ۱) یو ډول انګور دي چې ممیز ترې جوړوي؛ ۲) ص. نب. نر. ښځ. م. د کشمشو په څېر.

کشمکش (kašmakáš) نر. م ۱) لانجه، کړکېچ، جنجال؛ ۲) ځکول راځکول، وهل ټکول.

کشمیره (kašmirá) ښځ. م. (ج. کشمیري) وړین یاسپنسین توکر دي چې ډول ډول رنګونه لري.

کشمیری (kašmiráy) نر. م. ۱) یو ډول ګل دی؛ ۲) ص. نر. م. کشمیر ته منسوب، په کشمیر کې جوړ شوی.

کشنده (kušandá) ص. نب. ۱) مهلک، وژونکی، له خطره ډک؛ ۲) ق. ک. ښځ. م. د نورو له منځه د یوه قاتل په ګوته کول، چې په بدل کې ووژل شي.

کشو (kašū́) نر. م. دمشنګو پلی چې له دانو سره یو ځای په اوبو کې وخوټول شي.

کشور (۱) (kašū́r) نر. م. مورچه خورکه، یوه مرغۍ ده، اوږده ژبه لري او مېږیان خوري، مېږي خوره؛ ۲) یو چینجی دی چې وښتان لري.

کشور (۲) (kıšwā́r) نر. م. ۱) هېواد، وطن، اېواد، مملکت؛ ۲) سیمه، لته.

کش وکړپ (kašukṛáp) نر. م. کش وکوش؛ ۱) کشمکش، جنجال؛ ۲) د پښو د حرکت اواز.

کشول (kašawə́l) مص. مت. ۱) راښکل، کش کول، کشکودل، ځکول؛ ۲) مج. څوک په تحقیر له ځانه سره بوول؛ ۳) اوږدول، زیاتول.

کشه (kə́ša) صوت. ښځ. م. کیشه، کیشې، کړې، د مرغانو او چرګانو د شړلو اواز.

کشهار (kəšahā́r) ص نر. م. و ګ. کنبهار.

کشی (kašə́y) ښځ. م ۱) د اوسپنې توته؛ ۲) کوداله، کودالۍ، ینګه، کوچنی تسکوره، کوبین.

کشی (kašáy) نر. م. ۱) د مورو پلار یکی یو زوی؛ ۲) ښی، ککی؛ د ورشو او یا د فصل ساتونکی.

کشې (káše) صوت. ښځ. م. کیشه، کشه، کړې، د چرګ یا مرغیو د شړلو اواز.

کشېدل (kašedə́l) مص. ل. ۱) ځکېدل، راښکل کېدل؛ ۲) اوږدېدل؛ ۳) په تحقیر بیول کېدل.

کشیده (kašidá) ښځ. م. و ګ. کنبیده.

کښ (۱) (kaṣ) صوت. نر.م. ۱) د یوه شي د حرکت خفیف اواز؛ ۲) نر.م. ست، سلا؛ ۳) د پسونو خارښت؛ ٤) نرۍ لاره، روګی؛ ۵) خاپ، پل؛ ٦) یو وروستاړی دی چې له اسمه صفت او بل اسم جوړوي-خواریکښ.

کښ (۱) (kıṣ) اد. کښې، کې.

کښاند (kaṣā́nd) نر. م. ۱) خاپ، پر ځمکه باندې د یوه شي د راښکلو نښه؛ ۲) مشوش، پرېشانه؛ ۳) کښونکی، راکښونکی.

کښانده (kaṣā́nda) ص. نب. مشوش، پرېشانه، وسواسي، په تشویش کې.

کښایل (kuṣāyā́l) مص.مت ۱) خلاصول، پرانیستل ۲) مج. روژه ماتول.

کښت (kạst) نر.م. ۱) کر، کرونده، کرهنه، فصل؛ ۲) کیشت، قسط، و ګ. قسط ۵)؛ ۳) ورسک، کړلیچ، ګولایي، توکښ، د غره کړلیچې.

کښتګر (kaṣtgár) ص. نر.م. بزګر، دهقان.

کښتل (kaṣtā́l) مص.مت. ننه ایستل، ننه ویستل.

کښتنی (kṣatanáy) ص. نر.م. لاندېنی، کورتنی، کوزنی، د پورتني ضد.

کښته (kaṣtá) ښځ.م ۱) و ګ. کښت ۱)؛ ۲) و ګ. کشته (۱)؛ ۳) ق. ښکته؛ ٤) کوز، لاندې، ټیټ؛ ۵) ص. نب. مغلوب؛ ٦) پست.

کښته توب (kṣatatób) نر.م. ښکته توب، ۱) ټیټوالی، کښته والی؛ ۲) تنزل، مغلوبیت.

کښته کېده (kṣatakedá) نر.ج. ښکته کېده؛ ۱) ټیټېده، کوزېده؛ ۲) مغلوبېده.

کښتۍ (kaṣtáy) ښځ.م. بېړۍ، کشتۍ، د وړو او راوړو یوه وسیله ده چې د اوبو پر سر ځي.

کښتي (kaṣtí) ص.نب. د کښت، زراعتي، د زراعت کښتیزه.

کښتیوان (kaṣt(i,əy)wā́n) ص.نر.م. مانو، بېړۍ چلوونکی، مانګی.

کښښ (kā́ṣaṣ) نر.م. و ګ. کشش.

کښکر (kaṣkár) ص.نر.م ۱) وچ کلک؛ ۲) ښکر، کښکرکی، هغه ځمکه چې ډېره کلکه وي.

کښکری (kaṣkā́ray) نر.م. ۱) د صابون رشمه، یوه چکۍ صابون؛ ۲) ززغولی، چزغولی؛ ۳) و ګ. کښکر.

کښکوله (kaṣkóla) ښځ.م. د شرابو پیاله.

کښکولی (kaṣkólay) نر.م. توقه، شوقله، کوشکلې، پړچوخې، پټونه، د جوار د وړو پوستکی.

کښکۍ (kəṣkáy) نر.م ۱) له یوه شي اواز ایستنه؛ ۲) معتدل کال.

کښکۍ (۱) (kəṣkā́y) ښځ.م. زهر بوټی، یو زهرجن نبات دی.

کښکۍ (۲) (kaṣakā́y) ښځ.م. کښنده، ماته ګوډه، ګډه وډه (لکه کښکۍ پښتو) پښتو.

کښکېلی (kaṣkeláy) ښځ.م. خوښکوری، چوښکوری، چوښتی، چوښکی، خوښکی.

کښل (۱) (kṣəl) مص.مت ۱) ښکل، ایستل، باسل، ویستل، کاږل؛ ۲) لیکل؛ ۳) رسمول.

کښل (۲) (kṣul) نر.م ۱) توښېح؛ ۲) و ګ. ښکل.

کښلول (kṣulawā́l) مص.مت. ۱) و ګ. ښکلول ۲) توښېح کول.

کښندری (kaṣandā́ray) نر.م ۱) کښه، کښوندری، کوږ لرګی دی چې د بار ترلو پر مهال د واښو په سر کې ترل کېږي او بار ورباندې کلکوي؛ ۲) موړی؛ هغه لرګی چې ښاروي پرې تړي.

کښندی (kəṣandáy) نر.م. ۱) بزګر، کروندګر، کښتګر؛ ۲) ښوندی، ښوېندی، یخمالک.

کښنه (kṣána) ښځ.م. کښنګ؛ ۱) ایستنه، باسنه؛ ۲) لیکنه؛ ۳) رسم یا انځور ایستنه.

کښوایل (kṣwāyə́l) مص. مت. فتح غوښتل.

کښول (kaṣawə́l) مص.مت. ۱) یو شی پر بل شي مښل او اواز تري ایستل؛ ۲) ښکول، راښکل.

کښوندی (kaṣwandáy) ښځ. م. کوښه، د پړي هغه سرچې د بار تړلو دکاږه لرګي (کښندري) سره تړل کېږي او بیا پړې بار تړي.

کښوندی (kaṣwandáy) نر.م. د کېږدۍ کوږ لرګی چې د کېږدۍ پړي ورپورې تړي.

کښونکی (kṣū́nkay) نر.م. ۱) راکشوونکی، راښکونکی؛ ۲) ص. محرر، لیکونکی.

کښه[1] (káṣa) ښځ.م. ۱) کښندری، د بار تړلود پړي په سرکې دوه ښاخی لرګی؛ ۲) دوښاخه، ذ لښتې لاستي یا دوه ښاخي.

کښه[2] (kaṣá) ښځ.م ۱) وړین ترنګړ؛ ۲) کښندری؛ ۳) کیله، کیل، کرک.

کښهار (kṣahā́r) صوت.نر.م. کشهار، کښهارى، د یوه شي د راښکلو او کشولو اواز.

کښی (kaṣáy) نر.م. ۱) د اوبو د راوستلو او ساتلو مؤظف اجیر؛ ۲) د فصل یا ورشو ساتندوی؛ ۳) کښت ته اوبه ورکوونکی کروندګر.

کښې (kṣe) اد. ۱) کې، کښ؛ ۲) ق. د کښې لـه خوا، له کښته لوري؛ ۳) نر.م. نازل، وربدلی؛ ٤) ق. دننه، داخل.

کښې ایستل (kṣeistə́l) مص. مت. کښېیستل؛ ۱) اخته کول، مبتلاکول؛ ۲) په غم او جنجال اړول؛ ۳) ننه ایستل؛ ٤) راکښته کول.

کښېباسل (kṣebāsə́l) مص.مت. و ګ. کښې ایستل.

کښېتوب (kṣetób) نر.م. ۱) کښېوتنه، کېوتنه؛ اخته کېدنه؛ ۲) راځلېدنه؛ ۳) راکښته والی.

کښېختل (kṣexatə́l) مص. مت. ۱) شرمېدل، خپېدل؛ ۲) نښتېځل؛ ۳) کېمنډل، کښېکښل.

کښیده (kaṣidá) ښځ.م. کشیده؛ ۱) نقش و نګار، نقش کاري، ګل دوزي، ۲) خامک کاري.

کښیده ګر (kaṣidagár) ص. نر.م. ج. ۱) کښیده ایستونکی، نخش و نګار کوونکی؛ ۲) خامک کوونکی.

کښېښودل (kṣeṣodə́l) مص.مت. کښېښوول، اېښودل، اېښوول، کېښودل.

کښېښوول (kṣeṣowə́l) مص.مت. کښېښول، کښېښودل، اېښودل، اېښول، ږدل، کېښودل.

کښېکښل (kṣekṣə́l) مص.مت. کېمنډل، کښېمنډل؛ ۱) تخته کول؛ ۲) چاپي کول.

کښېمنډل (kṣemanḍə́l) مص.مت. و ګ. کښېکښل.

کښېناستل (kṣenāstə́l) مص. مت. و ګ. کښېنستل.

کښېنستل (kṣenastə́l) مص. مت کښېناستل، کېناستل؛ ۱) کوناتوته د ځمکې سره تماس ورکول؛ ۲) کښته کېدل؛ ۳) تل ته رسېدل.

کښېنني (kṣenanáy) نر.م. و ګ. کښېنی.

کښېنول (kṣenawə́l) مص.مت. ۱) کېنول؛ ۲) کښته کول؛ ۳) ته نشینه کول؛ ٤) نصبول؛ ۸) ایسارول؛ ۹) سپرول؛ ۱۰) ارامول (بغاوت).

کښېنی (kṣenáy) ص. نر.م. کښېنني، کښتني، ښکتني، کوزني، لرني.

کښېواته (kṣewātá) نر.ج. ۱) اخته کېده، ګېرېده؛ ۲) په غم اخته کېده؛ ۳) ننه ایسته.

کښېوتل (kṣewatə́l) مص. ل. ۱) اخته کېدل، ګېرېدل؛ ۲) په جنجال اخته کېدل؛ ۳) کوزېدل، راکښته کېدل؛ ٤) بوختېدل، لګیا کېدل.

کښېور (kṣewā́r) نر.م. کروونکی، بزګر، دهقان.

کښېيستل (kṣey(a,ı)stə́l) مص. مت. وګ. کښې ايستل.

کغ (kağ) صوت. نر.م. تغ، چرګ يا بله مرغۍ چې له مرۍ ونيولی شي، د کغ اواز يې له خولې وځي.

کغاچ (kağā́č) ص.نر.م ۱) مخالف سړی؛ ۲) درې ګوتيزه؛ ۳) ناسم، کوږ؛ ٤) مج. غلط سړی.

کغاچتوب (kağāčtób) نر.م. ۱) کغاچي، کږتيا، کغاچوالی؛ ۲) غلطوالی؛ ۳) مخالفت.

کغاچول (kağačawə́l) مص.مت. کغاچ کول؛ ۱) کږول؛ ۲) مخالفول؛ ۳) غلطي کول.

کغاچي (kağačí) ښځ.م. ۱) وګ. کغاچتوب؛ ۲) ص.نر.م.ج. جنجالي، غلط، لانجه مار.

کغر (kağár) ص. نر.م. وګ. چغر.

کغن (kağə́n) ص.نر.م. کغند، کغنده؛ هغه څوک يا مرغۍ چې مرۍ يې کغهارۍ کوي، ژرن.

کغند (kağánd) نر.م. ۱) وګ. کغن؛ ۲) زانه، زانې، زانيه،؛ (وګ. زانې).

کغنده (ká̆gandə) ص. نب. وګ. کغن.

کغول (kağawə́l) مص. مت. تغول، تغهارۍ ترې ايستل.

کغهار (kağahā́r) صوت. نر.م. کغا، کغکی، د چرګ يا بل مرغه پرله پسې تغهار.

کغېدل (kağedə́l) مص. ل. کغارۍ کول، تغېدل، کغهار کول، کغکی کول.

کف (kuf) نر.م. چوف، چُف، دم، کوپ.

کفارت (kafārát) نر.م. کفاره، بدله، توږغ؛ په لغت کې د پټولو په مانا دی او په شرعه کې د جنايت بدل ورکول دي.

کفاره (kafārá) ښځ.. وګ. کفارت.

کفاف (kafā́f) نر.م. ۱) هغه اندازه روزي چې انسان ته بس وي؛ ۲) کفايت، بسيا، بسنه.

کفالت (kafālát) نر.م. ۱) دچا کفيل کېدل، دچا ضامن کېدل، واکدار کېدنه؛ ۲) ضمانت.

کفائت (kafāát) نر.م. کفو کېدل، مساوات، سيال کېدل، يو ډول کېدنه، کفاء؛ يو شرعي دستور دی چې د نکاح په وخت اعتبار ورکول کېږي.

کفايت (kıfāyát) نر.م. ۱) بسوالی، بسېدنه، پوره کېدنه، بسيا، بسنه؛ ۲) قابليت، اهليت.

کفايي (kıfāyí) ص. نب. کفائي، کفايه، د واجب ضد.

کفتان (kıftā́n) ص. نر.م. وګ. کپتان.

کفچه مار (kafčamā́r) نر.م. يو ډول مار دی چې سر يې پلن او د څمڅۍ په څېر دی.

کفر (kúf(ə)r) نر.م. ۱) ناشکري، بې سپاسي؛ ۲) د ايمان نقيض، بې ديني، الحاد.

کفران (kufrā́n) نر.م. ۱) ناشکري، بې سپاسي؛ ۲) بې ايماني.

کفسچه (kafasčá) ښځ.م. قفسچه، کوچنی کپس، وړوکی قفس، کمکی پنجره.

کفن (kafán) نر.م. هغه کالي چې مړی په کې پېچل کېږي او له مړي سره خاورو ته سپارل کېږي.

کفو (kūfwə) نر.م. ج. سيال، د يوه نسبه، د يوه جنسه، مثل، نظير، همتا.

کفيل (kafíl) ص. نر.م. (ج. کفيلان) ۱) کفالت کوونکی، ضامن؛ ۲) څوک چې د يوې وزارت يا موسسې اداره په لاس کې اخلي؛ ۳) د تصفيې مامور.

کک (kak) نر.م. ۱) خلی، لخنی، ذره؛ ۲) لږ څيز؛ ۳) کرېړی، د ګوړې ژاوله؛ ٤) يو ډول مرغۍ ده.

ککاو (kakā́w) ښځ.م. کاکاو؛ د تودو سيمو يوه ونه ده، د لرګي رنګ يې سور دی، د دانو رنګ يې په پخېدو سره ژېړ يا سور کېږي.

ککر (kakár) نر.م. کړی، دومبکی، کیکار، د مچیو منګوټ، تمبکه، د مچیو ځاله، شکرګنی.

ککره (۱) (kakára) ښځ.م. ککری، کوپړی، د سر پاسنی برخه.

ککره (۱) (kakára) ښځ.م. غټ لرګي چې د ویالې له پاسه د پورې وتلو لپاره ایښودل شوی وي.

ککرۍ (۱) (kakaráy) ښځ.م. ۱) ککره، کوپړی؛ ۲) مج. سر؛ ۳) څوکه، ورسک، پیزه.

ککرۍ (۲) (kakráy) ښځ.م. د مثانې تیږه، د مثانې ګیتۍ.

ککړ (kakáṛ) ص. نر.م.ج. ۱) لړلی، لبت پیت؛ ۲) مج. فسادي، شیطان؛ ۳) ناولی، چټل.

ککړتوب (kakaṛtób) نر.م ۱) ککړتیا، ککړوالی، چټلوالی؛ ۲) شیطاني، فساد.

ککړول (kakaṛawál) مص.مت. ۱) لړل، لیت پیت کول؛ ۲) چټلول؛ ۳) اخته کول، په غم اړول.

ککړه (kakáṛa) ښځ.م. (ج. ککړې) چکړې، چکړه، د زرکې یا چرګې اواز یا ناره.

ککړېدل (kakaṛedál) مص.ل. ۱) لړل کېدل، لیت پیت کېدل؛ ۲) چټلېدل؛ ۳) اخته کېدل، مبتلا کېدل، په جنجال او ښتل.

ککښ (kakáṣ) نر.م. پخی، د کوتې د پوښښ چڼې، وسکې، لاړې.

کک لیدونی (kaklidúnay) نر.م.و ګ. ذره بین.

ککنکی (kakánkáy) نر.م. یوه مرغۍ ده چې ډېره ګرندۍ الوځي.

ککو (kakáw) ښځ.م.، جن. و ګ. ککاو.

ککوبی (kakobáy) جن. د ګلابو څوښه، د ګلابو اوبه.

ککوری (۱) (kakóray) نر.م. کوم کولالي لوښی دی.

ککوری (۲) (kakóray) نر.م. ۱) تیکلی، کولچه؛ ۲) څکی، تیکله؛ ۳) و ګ. ریکاټ.

ککوری (۳) (kakúray) ص.نر.م. ککړی، ځوانی ته رسېدلی.

ککوړي (kakóṛi) ښځ.م. د مېږې یا وزې د لګنېدو شیریني چې چاته په زیږي کې ورکول کېږي.

ککوی (۱) (kakúy) نر.م. ګوډی چرګ، پینکی، ملاچرګک، پوپوګک، توتوپښی.

ککوی (۲) (kakáwáy) نر.م. تیو تیوکه، بابوجان، بګلی، تتاری، یوه مرغۍ ده.

ککی (kákay) نر.م. ۱) ډېر کوچنی ماشوم؛ ۲) یو ډول چکن دوزي (ګنډون) ده.

ککۍ (kakáy) ښځ.م. ۱) د سترګو تور، د سترګو کسی؛ ۲) مشرې ښځې ته وایي.

کل (۱) (kal) نر.م. جن. و ګ. کونجاړه.

کل (۲) (kul) ص. نر.م.ج. ق. ۱) ټول، ګرده، ګرد، تمام، غونډ؛ ۲) مجموعه؛ ۳) عموم.

کلا (kalā́) ښځ.م ۱) قلعه، قلا، حصن، جګ حصار ۲) کور، مېنه؛ ۳) (مو.) ماتره، ماترا یا د تال واحدونه؛ هغه څه چې د یوه لګ سره برابر وي او اندازه یې د یوه جوړ انسان د نبض د یوه سکون او حرکت سره سمه وي.

کلابند (kalabánd) ص.نر.م.ج. قلابند، محصور، ایسار، قلعه بند، محاصره.

کلابندېدل (kalābandedál) مص.ل. کلابند کېدل، ایسارېدل.

کلاچه (kalācá) ښځ.م. قلعچه؛ بانډه، کوټکی، چمبر، د کلا مصغر.

کلار (kalā́r) ص. نر.م.ج. ق. و ګ. کرار.

کلارنټ (klārnáṭ) نر.م. مو. کلیرنیټ، د یوې اوږدې سورنا په شکل د موسیقي یوه آله ده.

کلاسیک (klāsík) ص. نر. م. ج. لرغونی، پخوانی، اولنی، قدیم، تاریخي.
کلاسیکه موسیقي (مو.): لرغوني موسیقي یا د لرغونو اساسونو سره سمه جوړه شوې نوې موسیقي.

کلاسیکي (klasikí) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. کلاسیک، کلاسیکل؛ ۱) لرغونی، پخوانی، اولنی؛ ۲) ستر، ډېر عالي؛ ۳) اصیل، اصلي.

کلاغي (kalāğí) نر. م. کلغی، سربند، سرتړونی، سرپېچک.

کلاکلا (kalákalá) ښځ. م. د کوچنیانو د سپښتو یو راز لوبه ده.

کلال (kulál) ص. نر. م. څوک چې خاورین لوښي جوړوي.

کلالي (kulālí) ښځ. م. ۱) د کلال کسب یا شغل؛ ۲) ص. نب. په کلال اړوند؛ ۲) کلال جوړ کړی.

کلام (kalám) نر. م. ۱) خبره، قول؛ ۲) هغه جمله چې له مسند او مسند الیه څخه ترکیبه شي او مانا وښندي؛ ۳) اشعار؛ ٤) پوښتنه او ګروېږنه.

کلان (klán) نر. م. کلین، د نسبي خپلوۍ یو اولنۍ واحد دی چې غړي یې په یوه اساطیري انا یا نیکه پورې تړلي وي.

کلانتر (kalāntár) ص. نر. م. ۱) تر ټولو لوی؛ ۲) مشر، د یوې سیمې مشر او ساتونکی؛ ۳) په هرخېل کې چې د قبیلوي پېښو د حل وفصل لپاره یو مشر ټاکل کېږي، هغه ته کلانتر وايي.

کلانکار (kalānkár) ص. نر. م. ج. ۱) لوی چاری، مغرور، کبرجن؛ ۲) کاشواز.

کلاوتي (kalāwatí) نر. ښځ. م. یو ډول راګ دی.

کلاوسن (klāwsín) نر. م. (مو.) د موسیقۍ یوه آله ده. له کلیو (کلي، پرده لکه د ارمونیې) یا کي بورډ لرونکو آلو څخه ګڼل کېږي.

کلاوه (kalāwá) ص. نب. ۱) وریت، کباب شوی، تلېدلی؛ ۲) ښځ. م. اټه، اټی، ماشله، ماشوره، ډنداره، دتارو ګونجي.

کلاویکورډ (klawikórd) نر. م. د موسیقۍ تاریزه آله ده چې کلیو یې (د ارمونیې په څېر پردې) یا کي بورډ لري.

کلاین (kalāyín) ښځ. م. کلایي، شینشوب، رنګ شوی، په اوبو سره وریجي له شګو څخه پاکونه.

کلایي (kalāyí) ښځ. م. و ګ. کلاین.

کلب (۱) (kalb) ص. نر. م. ج. ۱) قلب، کلپ، ټګ؛ ۲) کوټه، کلپه، ناچله.

کلب (۲) (klab) نر. م. و ګ. کلوپ.

کلبیون (kalbıyún) نر. ج. و ګ. سینیک.

کلپ (۱) (kalp) ص. نر. م ۱) قلب، ټګ؛ ۲) کوټه، ناچله؛ ۳) منافقه؛ ٤) مج. کلک، زبردست؛ ۵) ق. یوشدت بخښونکی قید دی چې د زیات، سخت، مفرط ماناګانې لري.

کلپ (۲) (kulp) نر. م ۱) کولپ، جندره، قفل، قلف؛ ۲) ص. نر. م. کولپ شوی، قفل شوی، تړلی.

کلپ (۳) (klap) نر. م. و ګ. کلوپ.

کلپکی (kulpakáy) نر. م. کمکی کولپ، کوچنی کلپ، وړوکی قفل، ورکوټی قلف، وړه جندره.

کلپول (۱) (kulpawál) مص. مت. کولپول، کلپ وراچول، کلپ کول، قفلول.

کلپول (۲) (kalpawál) مص. مت. ناچله کول، قلبول، کوټه کول.

کلپي (kalpí) ښځ. م. دروه، ټګي، چل، منافقت.

کلپېدل (۱) (kalpedál) مص. ل. ۱) قلب کېدل، ناچله کېدل؛ ۲) چل کول، منافق کېدل.

کلپېدل (۲) (kulpedál) مص. ل. کولپېدل، جندره کېدل، کلپ کېدل، بندېدل.

کلت (kulát) جن. د نسکو په ښهر یو ډول حبوب دی چې پخوي یې.

کلتور (k(a,u)ltū́r) نر.م. و گ. کولتور.

کلتوري (k(a,ū)ltūrí) ص.نب. نـر. ښځ.م. ج. و گ. کولتوري.

کلچ (klač) نر.م. د خاورو چلولو بوریا یا ځولۍ چې له ورېو یا له مزرو ښخه جوړېږي.

کلچ (kalač) نر.م. په موټراو ... کې د موټروان د پښو وکینې خواته یو پایډل دی.

کلچر (kalčár) نر.م. و گ. کولتور.

کلچه (kulčá) ښځ.م. و گ. کولچه.

کلداره (kaldára) ښځ.م. د هند او پاکستان پیسې چې پولي واحد یې روپۍ نومېږي.

کلستر (klastә́r) نر.م. که دوه یا زيات کانسونينتونه په يوه سېلاب کې متصل سره راشي او ددوی په منځ کې واول نه وي، کلستر یې بولي.

کلغچکه (kalğәčáka) ښځ.م. گولۍ، ږلۍ، گبۍ، کیشکره، کښکره، گیږکه، کرغچکه، گیږکه.

کلغی (kәlәğáy) نر.م. و گ. کلاغي.

کلفک (kulfák) نر.م. و گ. کولپک.

کلک (klak) ص. نـر.م. ج. ۱) مضبوط، ټینگ؛ ۲)غښتلی؛ ۳)کلک؛ ٤)سره نښتي.

کلک پلک (klákplák) ص. نـر.م. ج. ۱)ډېـر سخت، ډېر مضبوط؛ ۲) ډېر غښتلی.

کلک تالو (kláktālū́) نر.م. د تالو هغې برخې تـه وایي چې که خوله پټه ونیوله شي او ژبه عادي حالت ولـري نو د ژبې د مخنۍ برخې په مقابل کې واقع وي.

کلکتوب (klaktób) نر.م. کلکي: ۱)کلکوالی، کلکتیا؛ ۲)مضبوطوالی؛ ۳)غښتلتـوب؛ ٤)ممسکي، کنجوسي.

کلک زړی (klákzaṛay) سخت زړی، بې رحم، بې عاطفې.

کلکسیون (kolıksyū́n) نر.م. و گ. کولکسیون.

کلکل (kalkā́l) نر.م. کړکړ، شور، ځوږ، غالمغال، گنې خبرې.

کلک واگی (klakwā́gay) ص.نر.م. شقب آس، مست آس.

کلکول (klakawә́l) مص.مت ۱) سختول، ټینگول؛ ۲)پیاوړي کول؛ ۳)مـقاومت ته چمتو کـول؛ ٤)نصبول؛ ٥) تړل(ور).

کلکېدل (klakedә́l) مـص. ل. ۱) سـختـېـدل، ټینگېدل؛ ۲) قوي کېدل؛ ۳) مقاومت ته چمتو کېدل؛ ٤) په خپله خبره درېدل؛ ٥) نصبېدل.

کلگی (kalәgáy) نر.م. ۱) ککری، کپړی، ککره؛ ۲)د رخچینې سر، دسپکې خولۍ پاسنۍ برخه.

کلل (kalә́l) مـص.مت. اندازه یاکچ اخیستـنه؛ د شیانو ترمنځ اندازه یا واټن معلومونه.

کللتوب (kalәltób) نـر.م. انـدازه اخیستنه، کچ اخیستنه، میچ اخیستنه.

کللی (kalә́lay) مـف. نـر.م. اندازه شـوی، میـچ شوی، کچ شوی.

کلماغ (kalmā́ğ) ص. نر.م. ج. ۱)په ناز او نخرو تلونکی، خرامانه؛ ۲)په خوند خوند روان.

کلمک (kalamák) نر.م. ج. یو ډول سپین، نازک کندهاري انگور دي.

کلمول (kalamawә́l) مص.ل. قلمول: ۱)پـرې کول، قطع کول؛ ۲)د ونو پیوندول.

کلمه (۱) (kulmá) ښځ.م. و گ. کولمه.

کلمه (۲) (kalamá) نر.م. ج، ښځ.م. قلمه.

کلمېدل (kalamedә́l) مص.ل. قلمېدل: ۱)پرې کېدل، قطع کېدل؛ ۲) پیوندېدل.

کلن (kalán) ور. کلنی؛ د کال یاکلونو؛ د یوه وروستاړي په توګه له عدد سره استعمالېږي.

کلندرۍ (kalandrə́y) ښځ.م. یو خربوټی دی د ګل پر ځای غوټه کوي.

کلنګ (۱) (kəláng) نر.م (ج. کلنګونه) ۱) قلنګ، نغد نذر یا شکرانه؛ ۲) باج؛ ۳) کرداري، کرد؛ ٤) د ناوې جهیز؛ ٥) یو ډول لوبه ده.

کلنګ (۲) (kuláng) نر.م. (ج. کلنګونه) ۱) دوه سري تسکوره، کتی؛ ۲) زانه، یوه مرغۍ ده.

کلنګي (kulángaí) ص.نب.نر.ښځ.م. ۱) جنګي اودنګ چرګ؛ ۲) مج. قوي او غټ سړی.

کلنه (kalána) ښځ.م. ۱) کلل، کږ کول، مېچول؛ ۲) د کلن مؤنثه بڼه.

کلنی (kalanáy) ص.نر.م. ۱) د کال، کالنی، د یوه کال؛ ۲) نر.م. یو کلن؛ ۳) ور. و ګ. کلن.

کلنیک (kliník) نر.م. و ګ. کلینیک.

کلو (kalű) نر.م. تېغو، قلیشی، پړانګ مرغی، یوه مرغۍ ده، خلک یې غوښه نه خوري.

کلواځه (kalwā́ca) ښځ.م. پور، ساز، دین، هغه جنس یا پیسې چې د مقتول ورثه یې له قاتل څخه د قصاص په بدل کې اخلي.

کلواړه (kalwā́ṛa) ښځ.م. و ګ. کرواړه.

کلوپ (klūp) نر.م. کلپ؛ د راغونډېدو کوټه، هغه کوټه یا تعمیر چې د غونډو لپاره وي.

کلوټ (۱) (kalóṭ) ص.نر.م. توریخن، توروشمه، تور ویره.

کلوټ (۲) (kalwáṭ) نر.م. پولګی، پولکی، پلګی، هغه پلچک چې د سړله په اوږدو کې معمولاً ډېر جوړېږي.

کلوټی (kalótay) نر.م. کوچنی کلی، د لږو کورونو کلی، د کلي مصغر.

کلوچ (kluč) ص.نر.م. ۱) څخېدلي، څخېدلې ډوډۍ؛ ۲) ګونځې ګونځې؛ ۳) غونج؛ ٤) کروپ (لکه فلز)؛ ٥) بدمخی، بدرنګه.

کلوچول (klūčawal) مص. مت. ۱) څخول (لکه ډوډۍ)؛ ۲) ګونجې ګونجې کول؛ ۳) غونجول؛ ٤) کروپول، چیتول؛ ٥) مخ په بدرنګ لړل.

کلوچی (kaločáy) نر.م. څرخه، څوبنه، څوخه، د تارونو دوریشلو آله او څرخه.

کلوچېدل (klūčedә́l) مص.ل. ۱) څخېدل (لکه ډوډۍ)؛ ۲) ګونجې ګونجې کېدل؛ ۳) غونجېدل ٤) چیتېدل؛ ٥) بدمخی کېدل.

کلوروفیل (klorofíl) جن. کلوره فیل، د نباتاتو زرغونه او زموږ د ژوند د بقا یوه حیاتي ماده ده.

کلوشه (kaláwša) ښځ.م. (ج. کلوشې) کلوبنه، یو ډول ربړي ګاولـه ده چې په منځ کې د تهوکر پوښښ هم لري.

کلوښته (kloṣtá) ښځ.م. ۱) ګورګوتي، ګرګوتي، ویښته؛ ۲) ببده، وچه رشکه؛ ۳) متروکه؛ ٤) هغه تارونه چې یو پړی ترې جوړېږي.

کلول (۱) (kalűl) جن. مېږ، له ورو لوبیاو کوچنی تر میو لږ غټ یو ډول حبوب دی د خوراک لپاره هم کارول کېږي او څارویو ته یې هم ورکوي.

کلول (۲) (kalawә́l) مص.مت. و ګ. خرول (۱).

کلونکی (kalűnkay) فا.نر.م. کږ کوونکی، مېچ کوونکی.

کلوله (kulolá) ښځ.م ۱) غوټه، کوکړۍ، د تارونو وروکی غونډاری؛ ۲) غونډاری.

کلوو (kalwű) جن. و ګ. خوږ ویلنی.

کله (kála) ق. څه وخت، کوم مهال، کوم وخت، په کومه نېټه.

کله پنډی (kalapanḍáy) ښځ.م. بغوټ، بغوتی، کلچرک، مغوټ، غونډ وربوزی، بغوندي.

کله غوچک (kalağučák) نر.م. یوډول انگور دي.

کله منار (kalam(a,ū)nā́r) نر.م. د انسانانو له سرونو څخه جوړ شوی ځلی (مینار).

کله کله (kə́lakə́la) ق. ۱) کله ناکله، ځینې وختونه، ځینې اوقات؛ ۲) څه وخت.

کله ناکله (kəlanākə́la) ق. و گ. کله کله.

کلي (۱) (kıli) ښځ.م (ج. کلیانې) ۱) نوسه، کونجي، چابې، نیسي؛ ۲) حل، حلوونکی (د پوښتنو).

کلي (۲) (kalí) ښځ.م. د پتپتانې په لوبه کې هغه څوک چې وسوځي نو نور لوبغاړي هغه وهي.

کلي (۳) (kulí) ص. نب. نر. ښځ.م. ۱) زیات، ټول، گرده؛ ؛ ۲) من. هغه لفظ چې په یوه ځانگړي او تاکلي شي پورې اختصاص ونه لري.

کلی (kəláy) ص.نر.م ۱) سونگی، بونډی، کونډی، بې ښکرو؛ ۲) نر.م. گڼ کورونه؛ ۲) د محلو مجموعه چې کنډرونه په کې پراته وي.

کلې (kā́le) صوت. ښځ.م. د مرغیو د شړولو اواز.

کلی (kəláy) ښځ.م . ۱) ملته ببډی، مولته ببډی؛ ۲) سپېرکونډی؛ ۳) یو ډول اغزن بوټی دی؛ ٤) کلی، غوټی؛ ۵) ترازه، قاش، دره.

کلیات (kulyā́t) نر.ج. ۱) تولې چارې، تول امور؛ ۲) د یوه شاعر یا لیکوال د آثارو جونگ.

کلیان (kalıyā́n) نر.م. مو. ۱) کلیاڼ، نره کلیان؛ ۲) کلیان تاپ؛ ۳) د سري راگ یو پتر دی.

کلیت (kulıyát) نر.م. ۱) کلي والی، کلیتوب؛ ۲) په بیان کې چې کل ذکر شي خو مراد ځنې جز وي.

کلېچ (klec) ص. نر.م.ج. غښتلی، کلک، هغه تار یا سپڼسی چې کلک غښتل شوی وي.

کلېچول (klečawə́l) مص.مت. سختول، کلکول، غښتل، غړل، تاوول.

کلېچېدل (klečedə́l) مص. ل. سختېدل، غښتل کېدل، غړل کېدل، تاوېدل.

کلي دان (kəlıdā́n) نر.م. ۱) د لرگي سپېر خوکی، د لرگي قلفک؛ ۲) ورتړنه، د دروازې بندونه.

کلي رد (kəlirád) ص. نر.ج. تپلی، بې دستوره، بې رواجه، بې دوده، بدخویه (سړی).

کلیز (kalíz) نر.م. کالیز؛ ۱) سالگره، تلین؛ ۲) جنتري؛ ۳) کلن، له عدد سره د وروستاړي په توگه استعمالېږي.

کلیسا (kalisā́) ښځ.م. (ج. کلیساوې) د مسیحیانو عبادت ځای، د ترسایانو معبد.

کلیشه (kališā́) ښځ.م. (ج. کلیشې) دچاپ فلزي صفحه، د زنگو گرافۍ تر عمل وروسته فوتو.

کلیم (kalím) ص. نر.م. هم صحبته، څوک چې د یوچا سره خبره لري.

کلیماټولوجي (klaymāṭolojí) ښځ.م. اقلیم پوهنه، دجوي پدیدو د منځني حد مطالعه.

کلیمه (kalima) ښځ.م. (ج. کلیمې) کلمه، ۱) خبره؛ ۲) مانا لرونکی لفظ، ویی، مورفیم، د څو گړو (سیلبل) مجموعه؛ ۳) کلیمه طیبه.

کلیمي (kalimí) ص.نب. نر. ښځ.م. یهوذي، د موسی علیه السلام پر لاره روان.

کلین (kalín) نر.م. کلنی حق العمل، دکال حق الزحمه.

کلینر (klinár,) ص. نر.م. (ج. کلینران) د باري یا غټ موټر... د موټروان مرستیال.

کلینیک (klinı́k) نر.م. (ج. کلینیکونه) کلنیک، کوچنی روغتون؛ هغه ځای چې د راز راز ځانگو ډاکټران د ناروغانو کتنه او درملنه کوي.

کلیوال (kəliwā́l) ص. نر.م.ج. ۱) د کلي، د یوه کلي اوسېدونکی، د کلي خلک؛ ۲) سارایي.

کلي والا (kəliwālā́) نر.ښځ.م ۱) دکلي خاوند؛ ۲) د کلي خلک؛ ۳) ص. نب. کلي سره تړلی.

کلیوالي (kəliwālí) ص.نب. نر. ښځ.م.ج. سیمه ییز، محلي، د کلي یا سیمې.

کلیه[1] (kulyá) ښځ.م. (ج. کلیې) ۱) څه چې د کلیت وصف لري؛ ۲) ص.نب. ټول، گرده.

کلیه[2] (kılyá) ښځ.م.(ج. کلیې) بډوډی، توسی، پښتورگی.

کم[1] (kəm) ض. استفهامي ضمیر دی؛ کوم؟.

کم[2] (kam) ص.نر.م.ج. ۱) لږ، کم مقدار؛ ۲) ووړکی؛ ۳) نر.م. کمیت، مقدار.

کماج (kamā́j) نر.م. مو. کهماج، کماچ، کهماچ؛ په گجرات کې د یوه ښار په نامه، د نیمې شپې یوه راگني (دون) ده.

کماچو (kamāčū́) نر.م.ج. کچماچو، یو ډول سابه دي. په یوناني طب کې هم کارېږي.

کم اصل (kamásəl) ص. نر.م.ج. ۱) کچه، بدل؛ ۲) بې کولتوره؛ ۳) مج. بداخلاقه، بدذاته.

کمال (kamā́l) نر.م. ۱) تمام، بشپړېدنه؛ ۲) معرفت؛ ۳) پرمختگ؛ ٤) مج. کسب، فن، پېشه؛ ٥) کرشنه، هنر.

کمان (kamā́n) ښځ.م. و گ. لینده کی.

کمانچه (kamānčá) ښځ.م. مو. غجکه، غیچکه؛ لېندکی؛ د موسیقۍ یوه لرگینه آله ده.

کماندو (kamāndó) ص.نب.ښځ.م.و گ. کوماندو.

کمانکښ (kamānkáṣ) ص. نر.م. ۱) وړنگن، شوغله کوونکی؛ ۲) ځلېدونکی، ځلانده.

کمانکښي (kamānkaṣí) ښځ.م. لیندۍ ویشتنه، هغه لینده چې د غشي ویشتلو د لیندۍ په څېر جوړه شوې وي او غشي کانې پکې ویشتل کېږي.

کمانه (kamā́na) ښځ.م. و گ. لینده کی ٤).

کمانی (kamānə́y) ښځ.م.ج. فنر، لیف سپرینگ؛ د عراده جاتو ارابو ته څېرمه د څو فلزي اوږدو پټو یا تراډو مجموعه ده.

کمباوتي (kambāwatí) نر.م(مو.) و گ. کنباوتي.

کمبتی (kambatə́y) ښځ.م. ۱) د بتې گوتې گانه؛ ۲) غته گوته، بته گوته، سبابه.

کمبخت (kambáxt) نر.م.ج ۱) بدمرغه، بدبخته؛ ۲) مج. غریب، بېچاره.

کمبر (kambár) ص. نر.م.ج. کم سوری.

کمبری (kambarə́y) نر.م. ۱) گمبیزی، نارنج؛ ۲) ص. نر.م. کمبر، کمبره، کم سوری.

کمبري (kambarí) ص. نب. نر. ښځ. م.ج. ۱) نارنجي، د نارنج د پوستکي په څېر رنگ؛ ۲) کم سوروالی.

کمبل (kambál) نر.م. و گ. کمبله.

کمبله (kambála) ښځ.م. (ج. کمبلې) ۱) تغر، گیلم، گلیم؛ ۲) کمبل، کمپل، کمپله، شړۍ.

کمبلی (kambalə́y) ښځ.م. ۱) کمپلی، څمڅلکی ماښام ځکالی؛ ۲) وړه کمپله؛ ۳) ووړکی تغر.

کمبو (kambū́) نر.م. ۱) غوندی، جوال، غونج؛ ۲) گینده، گونده.

کمبوت (kambū́t) ص. نر.م.ج. کمبود؛ ۱) کم، تش؛ ۲) نیمگړی.

کمبوتي (kambūtí) ښځ.م. کمبودي؛ ۱) کموالی، کمښت، تش والی؛ ۲) نیمگړتیا.

کمبود (kambū́d) نر.م.ج. و گ. کمبوت.

کمبوزی (kambū́zay) نر.م. پوزکی، کروکی، کټبوزی، کټبیزی، د خولې کوری.

کمبه (kambá) ښځ.م. خمبه؛ ۱) لوی کندو؛ ۲) انبارخونه.

کمبله (kambelá) ښځ.م. و ګ. کامبیله.

کمپ (kamp) نر.م. کیمپ؛ ۱) خیمه، ستره خیمه؛ ۲) دخیمو، جونګړو... یو ګروپ چې د موقتي اوسېدو لپاره وي؛ ۵) نظامي ژوند.

کمپار (kampā́r) ص. نر.م. کلال، کولال، کومبار، د خاورینو لوښو جوړوونکی.

کمپاین (kampā́yn) نر.م. ۱) د یوه شي د لاس ته راوړلو لپاره د ځینو چارو یوه سلسله؛ ۲) د یوه ځانګړي هدف لپاره د نظامي عملیاتو لړۍ.

کمپلکس (kamplíks) نر.م. کامپلکس؛ ۱) مجتمع، مجموعه، سیستم، هغه شی چې له څو اړوندو برخو څخه جوړ وي؛ ۳) مغلق، پېچلی.

کمپله[۱] (kampála) ښځ.م. (ج. کمپلې) کمپل، شړۍ، توس.

کمپله[۲] (kampála) ښځ.م. د ډلې ټپلې، ملګرتیا، ګروپ او پلویانو په مانا په لفظي مفرد ډول کارېږي.

کمپلۍ (kampaláy) ښځ.م. و ګ. کمبلۍ ۱).

کمپنۍ (kampanáy) ښځ.م. کمپنی؛ و ګ. شرکت۲).

کمپوټ (kampót̤) نر.م. کمپوټ؛ ۱) دبورې په شربتو کې پخه شوې مېوه؛ ۲) داسې مېوه چې په بندې کوتۍ کې ساتله کېږي.

کمپوډر (kampoḍár) نر.م. کمپونډر، درمل تطبیقوونکی، دواساز، دوا جوړوونکی.

کمپوز (kampóz) نر.م. کمپوزېشن؛ ۱) مو. بدله او ساز جوړول، تصنیف، د یوه موسیقیز یا موزیکال اثر تخلیق؛ ۲) د تورو تولونه؛ ۳) ادبي تخلیق؛ ٤) د لغتو څخه ترکیبونه جوړول؛ ۵) ترتیبول، برابرول، سمول.

کمپوزر (kampozár) نر.م. کومپوزیټور، کمپوزګر، نغمه ګر، هغه څوک چې کمپوز کوي، هغه څوک چې ترتیب او سمون کوي.

کمپیوټر (kampyūṭár) نر.م. ۱) شمېرونکی، محاسب؛ ۲) یوه آله ده چې په زیاتې چټکتیا سره منطقي یا ریاضي محاسبې کوي، هغه سره غونډوي، زېرمه کوي یې، اړیکې یې مومي او چاپ ته یې چمتو کوي؛ ۳) مجازاً. د پیاوړي حافظې څښتن.

کمتوب (kamtób) نر.م. کموالی، کمبوتي، کمتیا، کمي، لږوالی، لږتوب.

کم جراتي (kamjuratí) ښځ.م. بې زړه توب، زړورتیا نه لرنه.

کم جنسه (kamjánsa) ص.نب. نر. ښځ.م.ج. کم اصله، کم اصل، بد ذاته.

کمچ (kamáč) نر.م. تیرک، څکېز، وڅکېز، سدام، ستنې، د کېږدۍ تیر.

کمچه (kamáča) ښځ.م. ۱) د بار د تړلو لرګی؛ ۲) د مړي یا شاروېو د لېږد لرګی؛ ۳) کوچنۍ پښتۍ.

کمڅی (kamcáy) ښځ.م. و ګ. کوڅی.

کمڅېری (kamceráy) نر.م. یو ډول مرغه دی.

کم خرڅه (kamxárca) ص. نر. ښځ.م ۱) څوک چې ډېر لګښت نه کوي؛ ۲) کافي پیسې یا نور لازم توکي نه لرنه.

کم خوبي (kamxobí) ښځ.م ۱) بې خوبي؛ ۲) لږ خوب لرنه، لږ خوب کول.

کم خوره (kamxóra) ص. نب. نر. ښځ.م.ج. کم خوري، څوک چې لږ خوراک کوي.

کم خونه (kamxū́na) ص.نب. نر. ښځ.م.ج. په فقرالدم (انیمیا) اخته، د وینې په کمښت اخته.

کم ذاته (kamzā́ta) ص. نب. نر. ښځ. م. کم اصله، کم اصل، بدذاته.

کمر (kamár) نر. م. ۱) په غره کې غتې تیږې، د غره یا غونډۍ په ډډه کې جګ ځای؛ ۲) برگ آس.

کمربند (kamarbánd) نر. م. ملاوستنی، تسمه، د ملا پټی، هغه پټۍ چې ملا پرې تړل کېږي.

کمرچین (kamarčín) نر. م. هغه کمیس چې د ملا برخه یې گونځې ولري.

کمرشکن (kamaršıkán) ص. نر. م. ج. ملا ماتوونکی، له اقتصادي اړخه درونـد کار.

کمرغالی (kamarğā́lay) نر. م. د کمر غولی، په کمره کې اوار ځای.

کمرغوږی (kamarğwā́ẓay) ص. نر. م. د هوښ له مخې منځنی، متوسط العقل.

کمرک (kamrák) نر. م. بې پانو اغزن بوټی دی، دانې یې خوړې وي.

کمرکښ (kamarkáṣ) جن. کمرکس، د پلوڅې کنډ، کتیرا.

کمرکه (kamaráka) ښځ. م. الماری.

کمرگل (kamargwál) نر. م. د کمر خوری، یو ډول بوټی دی چې د کمر او تیږې د پاسه شین کېږي او ژېړ گل کوي.

کمره (۱) (kamrá) ښځ. م. ۱) کوټه، خونه؛ ۲) و گ. کېمره.

کمره (۲) (kamára) ښځ. م. ۱) قمري غونډې خړ رنگې مرغۍ ده، ښه رېز کوي؛ ۲) نکاح شوې ښځه؛ ۳) یو ډول سابه دي.

کمره (۳) (kamára) ښځ. م (ج. کمرې) غرگی، تیږه، هغه تیږه چې [illegible] لا[illegible] کې نیـ[illegible]ول کېـ[illegible]ای او نهري غورځول کېدای شي.

کمری (۱) (kamaráy) نر. م. د وریجې پوستکی.

کمری (۲) (kamráy) نر. م. اوگردان، لوملاغه، ډونگری، لویه ملاقه.

کم زامن (kamzāmə́n) نر. ج. کوچني زامن، لږ زامن.

کمزورتیا (kamzortyā́) ښځ. م. کمزوري، ضعف، ضعیفي، کمزوروالی.

کمزورول (kamzōrawə́l) مص. مت. کمزوري کول، ضعیفول، ناتوانه کول، له قوته اچول.

کمزوری (kamzóray) ص. نر. م. ضعیف، کمزور، خوار، ناتوانه.

کمزورېدل (kamzōredə́l) مص. ل. کمزوره کېدل، ناتوانه کېدل، ضعیفېدل.

کم سوری (kamsóray) ص. نر. م. کم بره، کمبری، کم سوره.

کمشنر (kamıšnə́r) نر. م. ۱) صلاحیت لرونکی چارواکی؛ ۲) د پلاوي یوغړی؛ ۳) د یوه سیمه ییز سیاسي واحد اداره کوونکی.

کم طاقته (kamtáqáta) ص. نر. ښځ. م. ج. کم طاقت، کمزوری، ضعیف.

کم عقل (kamʿáqal) ص. نر. م. کم عقله، ناپوه، بې عقله، ساده، احمق، شوده، سوډر.

کم فکره (kamfíkra) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. کم فکري، ۱) بې فکره؛ ۲) بې حافظې.

کم فهمه (kamfáhma) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. څوک چې د درک د قوې له خوا کمزوری وي.

کم قوته (kamqūwáta) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. ضعیف، بې سیکه، کمزوری، ناتوانه.

کمک (kumák) نر. م. و گ. کومک، مرسته.

کم کاڼی (kamkā́ṇay) نر. م. د مثانې ډبره، ککری، د مثانې گیتی.

کمکلی (kamkaláy) ص. نر. م. کمکی، ډېر وړوکی، کوچنی، کوچنوټی.

کمکوټی (kamkóṭay) ص. نر. م. کوچنوټی، ورکوټی، وړکنکی، کمکلی.

کمکی (kamkáy) نر. م. وړوکی، کوچنی، ووړ.

کمکیتوب (kamkítób) نر. م. وړوکتوب، کوچنیتوب، وړوکوالی، کمکیوالی، کمکینه.

کم له کمه (kámlakáma) ق. کم تر کمه، لږ تر لږه.

کملی (kamláy) ص. ښځ. م. ج. هغه ښځه چې د دوو کسو پرې دعوا وي او د لانجې د حل لپاره د ربیمګړي ته ورکړې شي.

کم مایه (kammāyá) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. د لږې پانګې خاوند، د کمو شتو خاوند.

کمند (kamánd) نر. م. ۱) خمند، لومه، جال، دام؛ ۲) کمان، پړی، طناب؛ ۳) هغه پړی چې آسونه پرې تړل کېږي.

کمندری (kamandráy) نر. م ۱) مندری، جندری، لوېشتکی؛ ټیټ قدی؛ ۲) کمزوری، ضعیف.

کم نصیبه (kamnasībá) ص. نر. ښځ. م. ج. بدمرغه، بدبخته، سپېره، کم نصیبی.

کم نظری (kanazáray) نر. م ۱) د کمزورو سترګو خاوند؛ ۲) سپک نظری. په درنه نه کتونکی.

کمڼ (kamáṇ) ص. نر. م. ۱) مراوی، شیته، زموړی؛ ۲) ارام، غلی، کرار، قرار.

کمڼوالی (kamaṇwā́lay) نر. م. ۱) مراویتوب، شیته والی؛ ۲) کراروالی، غلیتوب.

کمڼول (kamṇawə́l) مص. مت. ۱) مراوي کول، جینجړول؛ ۲) ارامول، غلي کول، کرارول.

کمڼېدل (kamaṇedə́l) مص. ل. ۱) مراوي کېدل، شیته کېدل؛ ۲) کرارېدل، غلي کېدل.

کم واکی (kamwā́kay) ص. نر. م. بې واکی، د لږ واک او اختیار خاوند؛ ۲) ضعیف.

کموالی (kamwā́lay) نر. م. ۱) لږوالی، لږېدنه، تر یوه ټاکلي حد راکښته کېدنه.

کمودې (kamóde) جن. اعلی نرۍ وریجې.

کموډ (kamóḍ) نر. م. متیازغالی، مستراح.

کمول (kamawə́l) مص. مت. ۱) لږول، لږ کول؛ ۲) پټول، غلاکول؛ ۳) ګرځول، ستنول.

کموله (kamóla) ښځ. م. ج. جن. کموده، نرۍ وریجې، نرۍ وریجه.

کمون (kəmū́n) نر. م. کومیون؛ ۱) عوام؛ ۲) وړه ټولنه (کمیونیټي)؛ ۳) وړوکې اتحادیه ۴) اشتراکي کرونده.

کمونیزم (kəmūnízəm) نر. م. کمونیسم؛ پرګنواله، اشتراکي نظریه، اشتراکي مرام یا اصول، کمونیستي.

کمونیسټ (kamūníṣt) ص. نر. م ۱) د پرګنوالي پلوي، د اشتراکي نظریې څښتن؛ ۲) د کمونیسټ د ګوند یو غړی.

کم همته (kamhımáta) ص. نب. ښځ. م. بې غیرته.

کمی (kəmáy) نر. م. ۱) کمښت، کمبوټي، لږوالی؛ ۲) کم بختي؛ ۳) یو ډول اغزن بوټی دی چې پلنې پاڼې لري او ژاولې ترې لاس ته راځي.

کمي (kamí) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. ۱) مقداري، د اندازې د کمیت، په کمیت اړوند، د کیفي ضد؛ ۲) و. ګ. کمی ۱).

کمیابه (kamyā́ba) ص. نب. نر. ښځ. م. ناویاته، نادر، کمیاب، لږ پیدا کېدونکی شی.

کمیت (kamyát) نر. م. څومره والی، اندازه، مقدار، شمېر، تعداد، د یوه شي یا پدیدې، زماني او مکاني مختصات.

کمیټه (kamiṭá) ښځ.م (ج. کمیټې) ۱) خصوصي انجمن، جرګه، خصوصي ټولنه، هیئت، کمیټي، انجمن؛ ۱) د یوه ګوند ټاکل شوي کسان.

کمیدان (kūmaydā́n) یو عسکري لقب دی چې د امیر شېرعلیخان په وخت کې د پښتو په «ناب» واړول شو.

کمېدل (kamedə́l) مص.ل. لږېدل، کم کېدل، تر یوه ټاکلي کمیت یا کیفیت راکښته کېدل.

کمیډي (kumiḍí) ښځ.م. و ګ. کومیډي.

کمیز (kamíz) نر.م. سراب، پیریان اوبه.

کمیس (kamís) نر.م (ج. کمیسونه) خت، قمیص، هر یوه جامه چې د بدن پاسنۍ برخه پرې پټوي.

کمیسار (kəmisā́r) نر.م. ص. ۱) کلانتر، د ښار د یوې برخې د امنیت ساتونکی؛ ۲) کمشنر؛ ۳) سرحد دار؛ ٤) عس. زېرمه وال.

کمیسیان (kəmisyā́n) نر.ج. مغزي، هغه ځرمنې چې په ګلابتونو ښکلې شوې وي.

کمېسیون (kəmesyū́n) نر.م. ۱) د خاصو چارو د ترسره کولو لپاره یو صلاحیت لرونکی مقام؛ ۲) انجمن، پلاوی، هیئت؛ ۳) اجرا، اعمال.

کمېشن کار (kamešənkā́r) نر.م. ص. څوک چې د کمېشن اخیستلو کسب کوي.

کمیک (kumík) ص.نر.م. و ګ. کومیک.

کمین (kamín) ص.نر.م. ۱) څارو، څارځای؛ ۲) څو، پټونی؛ ۳) عاجز، خاکسار.

کمینه (kamína) ص.نب. نر. ښځ.م ج. عاجز، حقیر و فقیر، خاکسار، کم نوسی، متواضع.

کمیني (kaminí) ښځ.م. کم نوسي، خاکساري، عاجزي، تواضع.

کناره (kınārá) ښځ.م ۱) ګوښه، څنډه، غاړه، بغل؛ ۲) ساحل؛ ۳) ص. نب. څنګرن. منزوی.

کناری (kunāráy) نر.م. چرمه، زرمه، ځرمی، پلنې او نرۍ ټوټې چې یو څه ګلابتون هم په کې وي.

کنال[1] (kunā́l) نر.م. ۱) کنډولی، کنډول، خاورې؛ ۲) تغاره، تغار، طشت.

کنال[2] (kanā́l) نر.م. د جریب څلورمه، پنځه بسوې، شل مرلې.

کنامکه (kanāmə́ka) ښځ.م. د مرغیو نیولو اوسپنیز لټ (تلکه، تلک).

کناوېز (kanāwéz) نر.م. و ګ. قناویز.

کنایه (kināyá) ښځ.م. (ج. کنایې) کنایت؛ ۱) د بیان د علم یو بحث؛ ۲) که متکلم یوه مانا په داسې لفظونو کې ذکر کړي چې د مطلوبې مانا لپاره یې وضعي مانا د دلیل حیثیت ولري.

کنباوتي (kanbāwatí) نر.م. (معو.) کنبهاوتي، کنبهاوتي؛ د مالکوس یوه ګاډو راګني ده.

کنپل (kanpál) نرم. د پښې لومړی منډ، د پل اثر، پل، د لومړي پل یا قدم اثر.

کنتراپون (kantrāpón) نر.م (مو) کاونټرپوائنټ په موسیقي کې د حرکت او اجرا په وخت کې د څو میلوډیو د توافق او همغاږۍ توب فن.

کنټرول (kanṭról) نر.م. ۱) نظارت او کره کول؛ ۲) چک کول، امتحانول؛ ۳) څارنه، هدایت؛ ٤) زغم؛ ۵) واګې په لاس کې نیول، ایسارول.

کنټکین (kanṭkín) نر.م. سپینسین ټوکر، نخي ټوټه.

کنج[1] (kanj) نر.م. قنج، ناز، کرشمه، نخره.

کنج[2] (kunj) نر.م. (ج. کنجونه) کونج؛ ۱) ګوټ، زاویه؛ ۲) د ګڼو ونو سیوری.

کنجاړه (kunjā́rá) جن. و ګ. کونجاړه

کنجپوړ (kanjapóṛ) نر.م. چونګابی، چنګا...، کونې کاټر، کنجپوړ، کونې کبر.

کنجخور (kanjxór) ص. نر.م. کم خور، څوک چې لږ خوراک کوي.

کنجد (kunjíd) جن. و گ. کونځله.

کنجر (kanjā́r) ص. نر.م.ج. ۱) بې حیا، سپین سترگی؛ ۲) بداخلاقه.

کنجرخ (kanjráx) نر.م. د اوبو بند، بند.

کنجرۍ (kanjráy) ښځ.م.ج. ۱) کنچنۍ، کچنۍ، کنجره، بې حیا؛ ۲) بداخلاقه ښځه.

کنجړ (kanjā́ṛ) نرم. کنځړ، برستن، شیرک، تلتک.

کنجړان (kanjṛā́n) نر.م. بغوټ، مرغړې، بغوتی، مغوټ.

کنجغوت (kanjağū́t) نر.م ۱) تورتم، توره تیاره؛ ۲) تیاره او تنگ ځای؛ ۳) هغه پردې ځای چې څاروي په کې څروي یا یې په کې ایساروي.

کنجک (kanják) نر.م. ۱) گورگوتي وښبته؛ ۲) غوبلرگی، اوږد لرگی دی چې سر یې کوږ وي او د درمند د میده کولو څپر وړپورې تړل کېږي.

کنجکاو (kunjkā́w) ص. نر.م.ج. څیر، څوک چې په یوه خبره پسې ډېر گرځي او غواړي چې جزئیات یې ځان ته څرگند کړي.

کنجکاوي (kùnjkāwí) ښځ.م. څیرتیا، څیرنه، غور، دقت، د یوه خبر جزئیات یې ځان ته څرگندول.

کنجکدار (kunjəkdā́r) نر.م. تکي تکي مار، خال خالي منگور، برگ ماړ.

کنجکه (kunjə́ka) ښځ.م. ۱) کونجکه؛ ۲) مج. لږشی، کم څیز.

کنجکی(۱) (kanjakáy) نر.م. ۱) کولپی ستن، قلفي سنجاق، پینگ؛ ۲) سیخک.

کنجکی(۲) (kunjakáy) نر.م. ۱) د کنج مصغر، وړوکی گوټ؛ ۲) درې کونجی پټی.

کنجن (kanjə́n) ص. نر.م ۱) کنج کوونکی، نازولی؛ ۲) دل، ورغستلی، نیم میده، نیم تکولی.

کنجواله (kanjwā́la) ښځ.م. ځان خوښونه، په ځان مینتوب، ایگوییزم.

کنجوس(۱) (kanjū́s) نر.م. سخت، ممسک، شوم، بخیل.

کنجوس(۲) (kanjawás) نر.م. هغه ځوړنده کونده چې آس سواره په کې د لاس د وزگارولو لپاره څه ځوړندوي.

کنجوغه (kanjuğá) ښځ.م. قنجوغه؛ اسپنډوکی، د بایسکل، موترسایکل تر شا فلزي وسیله ده چې شیان په کې کلکېږي.

کنجول (kanawə́l) مص.مت. ۱) کنجېیل، ناز کول، قدرمنول؛ ۲) نازول، قدرول.

کنجي (kunjí) ښځ.م. ۱) و گ. کونجي؛ ۲) ص. نب. د کنج، د زاویې، په کنج اړوند.

کنجېيل (kanjeyə́l) مص.مت. و گ. کنجول.

کنځا (kanǰā́) ښځ.م. ښکنځا، ښکنځل، کنځله.

کنځرۍ (kanǰəráy) نر.م. شیرخشت، د کنډ په څېر درمل دی.

کنځړ (kanǰā́ṛ) نر.م. کنجړ، شیرک، برستنه، برستن، تلتک.

کنځکی (kanǰəkáy) نر.م. اوږد تیر دی چې په کېږدۍ کې په افقي ډول نصبېږي.

کنځل (kanǰə́l) نر.ج. ۱) کنځا، ښکنځا، کنځلې؛ ۲) و گ. ښکنځل.

کنځله (kanǰə́la) ښځ.م. ۱) و گ. ښکنځا؛ ۲) د هندي میاشت نوم.

کنځلې (kunǰə́le) ښځ.م. ښځ.م. ازغکی، کاربزه، یو بوټی دی چې ژېړ گلان کوي. دانې یې د غنمو له دانو سره خوږو ته یو ځای نیني کوي.

کنځوره (kanǰúwára) ښځ.م. یو بوټی دی چې د کوځک او د نس د چینجیو د لمنځه وړلو لپاره کارېږي.
کنځول (kanǰúl) نر.م. بالاپوښ، بالاپوش.
کنځه (kanǰa) ښځ.م. شیین غټه، بونډه، کرمه، د نصیب گوته، د شهادت گوته.
کند (kand) نر.م. ۱) وگ. قند؛ ۲) درز، چاود؛ ۳) خوږ، لگد، سم؛ ٤) گودرۍ، گنځ، گند؛ د فقیرانو کمیس ډوله پوښاک چې ډېر دروند وي.
کندال (kandā́l) نر.م. خورځونه، د ټوپک د شپېلۍ هغه برخه چې کارتوس په کې ننوځي.
کندانی (kandanáy) ښځ.م. کندلوښی، قندانی، هغه لوښی چې قند و بوره په کې ږدي.
کندپوښ (kandpóṣ) ص.نر.م. گنځ اغوستونکی، کند اغوستونکی، فقیر.
کندره (ḱandrá) ښځ.م. وگ. کنده(۱).
کندری[۱] (kundráy) نر.م. هغې وړینې کڅوړې چې خپلوانې ښځې یې د واده په ورځ د واده د مبارکۍ په نامه د هلک کورته وروړي.
کندری[۲] (kandráy) نر.م. ډاگ، اوار میدان.
کندغالی (kandğā́lay) نر.م. ۱) ډوغل، کنده، ژور ځای؛ ۲) غار، سوړه.
کندکی (kandakáy) نر.م. یو ډول وربښمین گنډون دی چې د زړوکي په څنډوکې کېږي.
کندل (kandā́l) مص.مت. کیندل، کینل، ژوروول.
کندو (ḱandú) نر.م. (ج. کندوان) خمبه، خاورین لوښی دی چې غله او اوړه په کې ساتي.
کندوړی[۱] (kandūṛáy) نر.م. وړوکی کندو.
کندوړی[۲] (kandóṛay) نر.م. کودرکی، کونډی، د خاورین مات شوي لوښي ټوټه.

کندوړی (kandoṛáy) ښځ.م. وړه کنده، کوچنۍ کنده، ورکوټې کنده، وړوچکې کنده.
کنده[۱] (ḱánda) ښځ.م. (ج. کندې) کندره، په ځمکه کې اوږد ژور ځای چې کم سوری وي.
کنده[۲] (kūnda) ښځ.م (ج. کندې) وگ. کونده۳).
کندی (kandáy) نر.م. (ج. کندی) کورنی، پلرینه؛ ۱) په قبیلوي واحد کې یو محلي ناحیوي واحد دی چې ترکلي کوچنی وي؛ ۲) د وړیو پړی، د وړیو بیاسته، وړین واښ.
کندیدار (kandidā́r) ص. نر.م. ۱) د کندي مشر، د کورنۍ مشر؛ ۲) د یوه کندي خلک.
کندي کودري (ḱandikawdā́ri) ص. ښځ.م. کندې کوندې، کندې کندې ځمکه.
کندیل (kandíl) نر.م. ۱) خندک، خندق، ژور ایستل شوی ځای؛ ۲) خاورین ښانک.
کنډ (kanḍ) جن. ۱) کنډوري، زرکنډ، هر شی چې له ونې څخه ترشح کوي بیا کلکېږي؛ ۲) کنډاتي، وروړه؛ ۳) تري، بوره؛ ٤) ص.نب. غوټې، کنډ کنډ.
کنډا (kanḍā́) ص. نب. ښځ.م. ۱) کنډاو، کونډۍ، هغه غوا یا غوېي چې ښکر یې مات وي؛ ۲) شونډور، شونډو، هغه څوک چې شونډه یې چاود ولري.
کنډاتي (kanḍā́ti) جن. کنډاس، اووړه.
کنډاس (kanḍā́s) ص.نر.م.ج ۱) د هغه چا چې د خولې مخنی یو یا دوه غاښونه غوړ دلي وي؛ ۲) کرشوپ، کنډول.
کنډاستوب (kanḍāstób) نر.م. ۱) کنډاسوالی، کنډاستیا؛ ۲) کرشوپتیا، کرشوپوالی.
کنډاسه (kanḍā́sa) ښځ.م. (ق.ک.) په جگړه کې دیوه چا غاښ ماتولو یا ایستلو ته کنډاسه وایي.

کنډال (kanḍā́l) نر.م. ۱) کنډول؛ ۲) خاورين بهانک؛ ۳) ارکاره، کرڅو؛ ٤) طشت، تغاره.

کنډاله (kanḍālā́) ښځ.م. ۱) خنجر؛ ۲) وګ. کونداله.

کنډاو (kanḍā́w) نر.م. ۱) کنډو؛ ۲) درز، چاود؛ ۳) تنګی، ناو؛ ٤) غابنی؛ ٥) نيمګړی، ناقص؛ ۲) هغه غويی چې ښکر يې مات وي.

کنډر (kanḍár) نر.م. (ج. کنډرونه) ۱) دکوټې ځلور دېوالونه چې سر يې پټ شوی نه وي؛ ۲) خرابه، کنډواله؛ ۲) مج. ساده او غريبانه کور.

کنډری (kanḍáray) نر.م. ۱) يو ډول واړه او ګرد اغزي دي؛ ۲) ص. نر.م. چې د بل چا په کور يا کوټه کې مېشت وي، ګاونډی، همسايه.

کنډک (kanḍák) نر.م (ج. کنډکونه) ۱) د مېږو او وزو يوه ټاکلې رمه؛ ۲) کنډوی، ټوک؛ ۳) عس. بټيلين، د پياده لښکر درېو يا څلورو ټولېو ته کنډک وايي.

کنډکپر (kā́nḍkapár) نر.م.ج. کنډوکپر، ناهموار، کنډې کپرې، لوړ و ژوړ.

کنډکټر (kanḍaktā́r) نر.م. وګ. کانډکټر.

کنډکمشر (kanḍakmā́šər) ص. نر.م. (عس.) څوک چې د کنډک مشر وي (جګړن).

کنډکنډ (ká́nḍkā́nḍ) ص. نب. ۱) غوټې غوټې، هغه ونې چې غوټې غوټې شوې وي؛ ۲) هغه اوبنکې چې غونډې غونډې راروانې وي.

کنډکی (kanḍakáy) نر.م. پارچه، ټوټه، ټوکر. د کنګل کنډکی.

کنډکين (kanḍkīn) نر.م.ج. کنټکين، نخې ټوکر.

کنډلی (kanḍaláy) ښځ.م. د يوه بوټي نوم.

کنډنسر (kanḍansā́r) نر.م. (ج. کنډنسران) کانډنسر، کانډنسا تور، وګ. خازن ۲.

کنډو (kanḍáw) نر.م. ۱) کنډاو، غابنی، ګابنی؛ ۲) دډېوال سوری؛ ۳) مج. کنډم، مات، ناقص.

کنډواله (kanḍwā́la) ښځ.م (ج. کنډوالې) ويرانه، خرابه، کنډر.

کنډور (kanḍū́r) جن. يوه ماده ده چې د کاغذ پرمخ مښل کېږي چې رنګ پرې نشر ونه کړي.

کنډوري (kanḍū́ri) جن. وګ. کنډ ۱).

کنډوری (kanḍū́ray) نر.م. ګاړګوزی، ګاړسوری، د شهادت او غتې ګوتې ترمنځ واټن.

کنډوسکي (kanḍū́ski) ښځ.م. د جوارو غوټی، د جوارو توکي، دجوارو شېتې.

کنډوکنډو (kanḍawkanḍáw) ص. نب. ۱) کنډم، مات مات؛ ۲) نيمګړی؛ ۳) غابنی غابنی.

کنډوکی (kanḍū́kay) نر.م. ۱) د خواږه شي ټوټه (توکوری)؛ ۲) د لمنځې او نښتر ژاوله.

کنډول (kanḍól) نر.م ۱) کونډول، کنډولی، خوری؛ ۲) مات شوی خاورين لوښي؛ ۳) نر.م.ج. کړشوپ، کنډاس، نپ؛ ٤) مات.

کنډوله (kanḍóla) ښځ.م. ۱) د ورې مولۍ په څېر يو غرنی نبات دی؛ ۲) ګلدانی.

کنډولی (kanḍoláy) نر.م. ۱) خاورينه کاسه، خوری، تولګی، کنډول؛ ۲) خاورينه پياله.

کنډولي (kanḍóli) ښځ.م. د کنډول جمع؛ (وګ. کنډوله ۱).

کنډووالی (kanḍawwā́lay) نر.م. کنډم والی، نيمګرتيا، ناقص والی، نشتوالی.

کنډوول (kanḍawawā́l) مص.مت. ۱) کنډوکول، کنډمول؛ ۲) نيمګړی کول؛ ٤) مج. لمنځه وړل؛ ٥) کمول.

کنډوی (kanḍáway) نر.م. کټره، کنډک، ټوټه، د ډوډۍ ټوټه.

کندوېدل (kandawedál) مص.ل. ۱) کندو کېدل؛ ۲) نیمګړي کېدل، ناقصېدل؛ ۳) مج. له منځه تلل؛ ۴) لړېدل، کمېدل.

کنډه (kandá) ښځ.م. ۱) زرتله، کوچنۍ تله چې زر او دارو پرې تلي؛ ۲) پیمانه؛ ۳) پانګ، دړه؛ ۴) جیره، په ټاکلي اندازه خوراک؛ ۵) سرچینه؛ ۶) مجسمه؛ ۷) د غره غټه تیږه (چې رغړول کېږي).

کنډۍ (kanḍáy) ښځ.م ۱) کوتمخه، ځېرۍ، کوډل، کوډله؛ ۲) کنې، کنۍ، تانسته، تنسته.

کنډیاله (kandyā́la) ښځ.م. ۱) کنډواله، خرابه؛ ۲) هغه ځای چې ښاروي په کې دمه کوي.

کنډیل (kandíl) نر.م. کاشین، خاورین لوی ښانک چې اوره په کې اغږي.

کنرکی (kanárkay) نر.م. د لاندي کباب، د وچې شوې غوښې کباب.

کنزه ګوته (kánzagwáta) ښځ.م. نسیبه، کنځه، کرمه، بونډه، مسواکه، د شهادت ګوته.

کنس (kans) ص. نر.م. حل، منحل، حل شوی، اوبه شوی.

کنست (kanást) ف. ۱) کینست، د کنستل فعلي ریښه ده؛ ۲) کیند، کنسته، د لېږې ماضي استمراري فعل دی؛ ۳) نر.م. کیندنه، کنستنه.

کنستر (kunastár) نر.م. کونستر؛ ۱) کوینی، د دېګ ښخ، کوېلي؛ ۲) د غره اړخ، اړخی.

کنستک (kanasták) ص. نر.م. کنسکی، بخیل، کنجوس، ممسک، سخت، شوم.

کنستل (kanastál) مص. مت. کندل، کیندل، ژورول.

کنسرټ (kansárt) نر.م. کانسرټ؛ مو. ساز و اواز، همغاړي ساز و اواز، بدلې ویل.

کنسرتو (kansartó) ښځ.م. کنچرتو، کنسرتو، د سنفونیکي موسیقۍ یو فورم دی.

کنسرواتور (kansarwātór) نر.م. کنسرواتوار؛ د موسیقۍ او ننداریېزو هنرونو ښوونځی.

کنسروه (kansárwa) کونسرف، کانسرو، کنسرو جن. هغه خواړه، مېوې او... چې په سرتړلو فلزي، ډبلیو کې خوندي شوي وي.

کنسکتوب (kansaktób) نر.م. کنسکتیا، بخیلي اسیتوب، ممسکي، شوموالی، سختي.

کنسوی (kansáway) نر.م. ۱) کونسوی، بې ځینه په اس سپرېدل؛ ۲) کونسوی، هغه ننګولی چې په دېګ کې وسوځي او دېګ ښخ ونیسي.

کنښت (kanáṣt) ف. و ګ. کنست.

کنغاره (kanğára) ښځ.م. کونغره، کنغره، کونډۍ، تور هډوکی، د کوناټي هډوکی.

کنغښی (kanğaṣáy) نر.م. و ګ. کرغښی.

کنف (kanáf) نر.م. ج. و ګ. کتان.

کنفدراسیون (kanfidrāsyún) نر.م. و ګ. کانفدرېشن

کنفرانس (kanfaráns) نر.م. کانفرانس؛ ۱) پر یوې جدي موضوع باندې بحث؛ ۲) د مذاکرې او مباحثې لپاره د څو کسو رسمي غونډه.

کنکرک (kankarák) ص.نر.م ۱) ککر، کوکله؛ ۲) کنګل، یخ شوی، یخی.

کنکری (kankáray) نر.م. کریانک، پوشتکی، خرسوونکی، کرپوونکی، پاپړ.

کنکوک (kankúk) نر.م. بادیوه، ګوډۍ، کاغذباد، کاغذپران، ګوډي پران.

کنګاش (kangā́š) نر.م. سلا، مشوره مصلحت.

کنګال (kangā́l) نر.م. ۱) نرمېیه، غړده، اندریه، اوکښه، آبکش؛ ۲) خوار، نېستمن؛ بې خیره.

کنګالول (kangālawә́l) مص. مت. ۱) غړول، اوکښول، اوبه پرې تېرول؛ ۲) خوارول.

کنګالي (kangāli) جن. هغه اوبه چې کالي او لوښي پرې پرېولل شوي وي.

کنګالی (kangālay) نر.م. د شيانو مينځلو لوښی، هغه لوښی چې نور شيان په کې کنګالېږي.

کنګالېدل (kangāledә́l) مص. ل. غړېدل، اندړېدل، اوبه پرې تېرېدل، مينځل کېدل.

کنګخړ (kangaxә́ṛ) نر.م. ج ۱) ګنګخړ، ګنګخړه، خڅله، نيز وړی؛ ۲) مج. بې توښې شيان.

کنګر (kangír) نر.م. سوګلونی، سنګپای.

کنګرخل (kangirxál) نر.م. ج. کنګر، کنکړ، د څارويو له خوراکه پاتې شوني بې پانو واښه.

کنګرو (kangrū́) نر.م. ۱) يو ډول تور وريښمين مزی دی؛ ۲) يو ډول منحني ډوله بخی ده.

کنګره(۱) (kangará) ښځ.م ۱) د اوبو په مخ د کنګل نری پرده؛ ۲) و.ګ. کانګرس؛ ۳) حزبي کنګره: د ګوند د رهبرۍ تر ټولو لوړ مقام او اورګان.

کنګره(۲) (kangrá) ښځ.م(ج. کنګرې) ۱) کتاره، د بام مخې ته حفاظتي کتاره؛ ۲) د ښار دساتنې دېوال؛ ۳) د غره او دېوال پاسنۍ لوړه برخه.

کنګره(۳) (k(a,u)ngurá) ښځ.م(ج. کونګرې) په اوبدلو کې يو ډول څنډه ده.

کنګری (kangrā́y) ښ.م. ۱) تاخچه، طاقچه؛ ۲) دېوالي الماری؛ ۳) د دېوال کتاره.

کنګرېزی (kangrezә́y) نر.م ۱) انګازه؛ ۲) اهتزاز لړونکی موزون اواز؛ ۳) شنګار، په غوږونو کې شرنګی.

کنګړ (kangә́ṛ) نر.م. ج. ۱) کړ، کانکړ، کنګرخل، د وښو پاتې شوني؛ ۲) نر.م. وښې، کنګې، د زرو يا ژېړو کړی؛ ۳) کنګل، يخی، يخ.

کنګړی (kangṛáy) نر.م. ګرګی، ګرېکړی، د پړلې وړې وړې دانې.

کنګس (kángas) نر.م ۱) ټکرخوړونه؛ ۲) غوږځېدنه ګوزارېدنه؛ ۳) له مقام څخه ګوښه کېدنه؛ ٤) مج. کنګسي، ځان ناګاره کول.

کنګل (kangál) نر.م. (ج. کنګلونه) ۱) يخی، يخ، د اوبو يخی کېدل؛ ۲) مج. سوړ؛ ۳) پړلی.

کنګل ځی (kangaljáy) نر.م. کنګاځی، کنګلنی، يخدان، د يخي د جوړولو او ساتلو ځای.

کنګلنی (kanglә́ṇay) نر.م. و.ګ. کنګل ځی.

کنګلول (kángalawә́l) مص. مت. يخی کول، يخی جوړول، يخ نيول، منجمدول.

کنګلېدل (kángaledә́l) مص. ل. ۱) يخی کېدل، يخ کېدل، منجمد کېدل؛ ۲) مج. له چلنده وېستل.

کنګڼ (kangә́ṇ) نر.م. و.ګ. کنګړ۲).

کنګڼه (kangaṇá) ښځ.م. يو ډول لښتی دی چې تر عادي لښتيو اوږدې دي.

کنګو (kangó) جن. و.ګ. زعفران.

کنګوره (kangorá) ښځ.م. کندی، د پوړنی يا... په څنډو کې منکسر ډوله مزی چې وګنډل شي.

کنګوسی (kangūsáy) نر.م. و.ګ. کنګس۲).

کنګه (kә́nga) ښځ.م. ۱) تبی، شنخته، کنګی؛ ۲) ص. ښځ.م. پوره پېغله، کورانګه، چته، هغه پېغله چې جګه او دنګه ونه ولري.

کنګي (kangí) ښځ.م. ج. مرداري، چټلي، ناولتيا.

کنګی (kangә́y) ښځ.م. و.ګ. کنګه۱).

کنګينه (kanginá) ښځ.م. و.ګ. کنګوله.

کنل (k(a,i)nal) مص. مت. و.ګ. کيندل.

کنوانسيون (kanwānsyū́n) نر.م. کانوانسيون، کونونسيون؛ ۱) مجمع، غونډه، جرګه، انجمن، مجلس؛ ۲) د سياسي، مذهبي، تجارتي او...

منسوبینو یا هیئتونو دوره یي اسامبله؛ ۳) تر
دغسي اسامبلي تهر شوی ترون، ژمنلیک.
کنوبی (kanobáy) نر.م. کروب، کروبی، هغه
ښوروا چې د دیګي په ښخ کې پاتې شي.
کنود (kanód) ص. نر.م. کچوت، ناشکره، څوک
چې د نعمت په قدر نه پوهېږي.
کنودل (kanodə́l) مص. مت. کیندل، کنل، کینل،
کنستل، کنول.
کنوښی (kanóṣay) نر.م. د اس زین.
کنه (kanə́) ۱) یوه کلیمه ده چې د ذکر شوي کومې
موضوع د تأکید او تصدیق لپاره راوړله کېږي؛
۲) د «که نه» لنډون؛ ۳) ښځ.م. کنې، کینکه،
د سپږې تخم.
کنی (kanə́y) ښځ.م. ۱) د کبانو د نیولو جال؛
۲) د څمکې څنګونه چې یبوې څخه پاتې شي.
کنیت (kunyát) نر.م. و.ګ. کنیه.
کنیزه (kanīza) ښځ.م. ۱) مینځه، وینځه؛ ۲) مج.
خدمتګاره، مزدوره.
کنیسه (kanisá) ښځ.م. د نصارا (نصاري، ترسا،
عیسوي) کلیسا او د یهودو معبد.
کنیه (kunyá) ښځ.م (ج. کنیې) کنیت؛ ۱) له اصلي
نامه پرته یو نوم دی؛ ۲) لقب.
کڼ (kaṇ) نر.م. ۱) ګرنګ، قنبي، کنی، د پوزې
مایع؛ ۲) غربدنه؛ ۳) شر، د مایعاتو د توېدو
اواز.
کڼاخه (kaṇā́xa) ښځ.م. ۱) ګنجې، ګنجی، پکه
بابنه؛ ۲) کارګه، کارغه، کوراغ.
کڼاکې (kaṇake) ښځ.م. د جوارو نیني، د جوارو
پولی.
کڼاوه (kaṇawa) ښځ.م (ج. کڼاوې) کړاوه، کورمه،
یو ډول ساده لرګینه ګاوله ده.

کڼاوه ماتې (kaṇāwamā́te) ښځ.م. (لو.) د
کوچنیانو یوه لوبه ده.
کڼ بکڼ (kaṇbakā́ṇ) نر.م. ج. بکره، بکوره،
پڼډبکر، چقماق، چقمق.
کڼتیا (kaṇtyā́) ښځ.م. کڼوالی؛ و.ګ. کونټوب.
کڼزرګه (kaṇzárga) ښځ.م. زرګه، یو اغزن بوټی دی.
کڼوڅکی (kaṇóckay) ص. نر.م. د کوڼ مصغر،
کڼ هوڅ، کوڼ، په غوږو درونډ.
کڼول (kaṇawə́l) مص. مت. ۱) په غوږو درڼول؛
۲) څوک په ډېرو خبرو سره ستړی کول.
کڼ هوڅ (kaṇhóc) نر.م. و.ګ. کڼوڅکی.
کڼه ورغه (kaṇawárğa) ښځ.م. ټپوس، مرکباز،
کارغه غوندې یو مارغه دی.
کڼی (kaṇáy) نر.م ۱) تنسته، تانسته؛ ۲) بوډی کټ؛
۳) پېرختوني، یو ډول نبات دی چې پر نورو
نباتاتو راتاوېږي او پتوني ته ورته ګل کوي.
کڼی (kaṇáy) ښځ.م ۱) دښمني، بدي؛ ۲) د پتې یوه
څنډه؛ ۲) د لرګي پیاله.
کڼیا (kaṇyā́) ص. نب. بې حده، ډېر، بې اندازې.
کڼېدل (kaṇedə́l) مص.ل. کوڼ کېدل؛ ۱) په غوږو
درنېدل؛ ۲) له ډېرو خبرو څخه ستړی کېدل.
کڼي والا (kaṇiwalā́) ص نب. جولا، کڼي اچوونکی،
د تنستې اوبدونکی.
کو (۱) (kaw) نر.م. کوپان، کوپ، کوهان، ګوپ،
بوک؛ د اوښ د ملا د پاسه راوتلې برخه، د
غوایي پر ولیو د پاسه بوټ ځای.
کو (۲) (kū) نر.م. قو، ۱) بګېل مرز په لاسونو نیول
او د خولې په هوا سره ستړ یا ایستنه؛ ۲) اوږده
ناره؛ ۳) یو ډول ونه ده.
کواټ (kwāṭ) ص. نر.م. جونګ، جونګی؛ ۳-۴
کلن اوښ چې نوی بار وړلو ته چمتو شوي وي.

کواټګی (kwaṭgáy) ص. نر.م. د کواټ مصغر.

کواټل (kwāṭál) مص. مت. و ګ. کوټل.

کواټه (kwāṭá) ص. نب. کرټو، قرټو، قرټو، قرټن، اپلاکې ويونکی، پرتې ويونکی.

کواټۍ (kwāṭáy) ښځ.م. ۱) کوټی، ژغورګی، کوانۍ ۲) لو. د پنډوس يوه لوبه ده.

کوار (kwār) نر.م. ج. و ګ. ګوار.

کوارچه (kawārčá) ښځ.م. کوچنی کوار، د لښتو-وره کجاوه (ټوکرۍ).

کواره (kawārá) ښځ.م. (ج. کوارې) د لښتو لويه کجاوه (ټوکرۍ).

کواړه (kwāṛá) ښځ.م. کهواړه، د تارونو کړی او کلاوه له نښې چاپېره پړدي، کله چې د نښې ويشتونکی نښه ونه ولي او په کړي يې غشی ننوځي، نو د هغه دبرياليتوب نښه يې ګڼي.

کواړی (kawāṛáy) نر.م. هغه کلنګ (ميتی) چې د کارغه د منبوکې په څېر وي.

کوازه (kawāzá) ښځ.م. (ج. کوازې) کوبزه، پاړ، خوازه.

کواغۍ (kwāğáy) ښځ.م. کاغۍ، زاغچکه، يو ډول کوچنی کارغه دی چې غاړه يې سپينه ده.

کواندی (kawánday) نر.م. د اوښانو يو ډول مهار دی چې له رنګارنګو سنيو څخه جوړېږي.

کوانۍ (kwāṇáy) ښځ.م. (لو.) د کوچنيانو يو ډول لوبه ده.

کوای کوای (kwáykwáy) نر.م. د سورلنډي سورې، د ګيدړ نارې.

کوب(۱) (kūb) ص. نر.م.ج. کوپ، شاټيټی، ټيټا، کوړپ، ډوډی.

کوب(۲) (k(wa,ū)b) نر.م. بوک. بوکان، ګوپ، د اوبو بوک.

کوبای (kawbā́y) ص. نر.م. کاوبای، کاوبوای؛ ۱) غوبه، ګوروان؛ ۲) نر.م. يو ډول ابي، ښين، کلک ټوکر دی.

کوبايي (kawbāyí) ص. نب. نسر. ښځ.م. ۱) په کاوبای اړوند، د ګوروان؛ ۲) د کوبای کارونه.

کوبړ (kūbə́r) ص. نر.م.ج. مراوی، جينګ، پېزي، شيته، کمڼ، کومړ.

کوبلکه (kobaláka) ښځ.م. ګوڅی، ستوری، مرخېړی، پوڅکی، يو ډول خواړه ډنډر لرونکي ګوڅي دي.

کوبها (kobhá) ښځ.م. د کابل د سيند تاريخي نوم دی. ذکر يې په رګ ويد کې شوی دی.

کوبی (kūbay) نر.م. ۱) دسترخوان؛ ۲) ص. نر.م. کوپ، کوپی، کوړپ، شاټيټی، ملاټيټی.

کوبۍ (kūbáy) ښځ.م.ج ۱) حباب، پوکڼۍ، برېوکې ۲) کبۍ؛ يو ډول خواړه دی.

کوبيزم (kobízam) نر.م. و ګ. کيوبيزم.

کوپ(۱) (kop) نر. (ج. کوپونه) ۱) خېز، ټوپ، دانګ؛ ۲) تېښته، له جنجال، عذاب، نقص څخه ځان الونيا کول؛ ۳) کوهان، کوپان.

کوپ(۲) (kūp) ص. نر.م. ج. ۱) کوپی، شاټيټی، شاکوپی؛ ۲) مات، راکوږ؛ ۳) چخپيټ.

کوپا(۱) (kopā́) ص. نر.م. هغه خرڅې ديرغه اس په څير ځغلي.

کوپا(۲) (kūpā́) ص. نب. نر. ښځ.م. و ګ. کوپ(۲).

کوپار (kūpā́r) ص. نر.م. ۱) تکره، ۲) عجب کار، هنر؛ ۳) ناتار.

کوپال (kopā́l) نر.م. د يوې چوترې (ډبې) په څېر لوی لرګين تخت.

کوپان (kopā́n) نر.م. ۱) د اوښ کوهان، بوکان؛ ۲) و ګ. کوپون.

کوپتیا (kūptyā́) ص. نب. ۱) ناوره؛ ۲) پریشان، ګډوډ.

کوپراتیف (koprātīf) نر. م. مرستندویه موسسه، تعاوني شرکت؛ معمولاً د انتفاعي موسسې یو شکل دی چې د یوې موسسې د څښتنانو او مسؤلانو د مشترکې ګټې لپاره فعالیت کوي.

کوپره (kopara) جن. ناریال، کوپره، کوپرا، هندي جوز، کوکه نټ.

کوپړ (kopáṛ) نر. م. ازبکي خولۍ، د ازبکانو جګه خولۍ.

کوپړۍ[1] (kopṛáy) ښځ. م. ککرۍ، ککره، کپرۍ.

کوپړۍ[2] (kūpṛáy) ښځ. م. ۱) د څرمنې ډبه، چرمي ډبه چې تېل او ... پکې ساتل کېږي؛ ۲) غونج، ګونځ، راغونډ، زوړ، بوډا، کړوپ.

کوپړی (kopṛáy) نر. م. د زنګون شاتنۍ ژوره بوخه.

کوپلتۍ (koplatáy) ښځ. م. ښکلی، رنګین، کوچنی تغر چې د ناوې په اوښ یې اچوي.

کوپله[1] (kopā́la) ښځ. م. بې ډوله غټه او درنه چینه.

کوپله[2] (kūplá) ښځ. م. سپېره کونډه، توپازن، کلی، مشهوره مرغۍ ده.

کوپلۍ (kopláy) ښځ. م. کوپۍ، د زین قاش، د زین پوښ.

کوپنۍ[1] (kopaṇáy) ښځ. م. مثانه، دمتیازو کڅوړه.

کوپنۍ[2] (kopaṇáy) ښځ. م. خوله له باده پرسونه.

کوپول (kupawal) مص. مت. ۱) کړوپول، پیتول؛ ۲) خوله بندول؛ ۳) ملاتیتول؛ ٤) راکړول.

کوپون (kopū́n) نر. م. کوپان؛ ۱) ونډه، سهم؛ ۲) دولت د کال په پیل کې مامورینو ته د مرستې لپاره یوه چاپي کتابچه ورکوي چې د اړتیا وړ

مواد په کې ذکر شوي وي. دا مواد په ارزانه بیه له ټاکلي مغازې څخه ترلاسه کوي.

کوپه (kopá) ښځ. م ۱) تاکې، کوپۍ، دڅاه پاټکی؛ ۲) په دېوال کې د ډېوې ایښودلو لپاره وړوکی تاقګی؛ ۳) ګرپه، کورپه، په یوه خاص ترتیب سره د ویښتانو لنډونه؛ ٤) د تېلو لویه ډبه؛ ۵) مج. لافه، باټه؛ ٦) د ښځو یو ډول پسول؛ ۷) ص. نب. نر ښځ. م. چاغ، شلند، پړسېدلی.

کوپی[1] (kūpáy) ص. نر. م. کوپا، کوب، کوپ، شاتیتی، ملاتیتی.

کوپی[2] (kopáy) نر. م. لوغونه، لوغی، د غوا لوشلو لوښی.

کوپۍ (kopáy) ښځ. م ۱) و ګ. کوپه؛ ۲) و ګ. کوپلۍ ۳) د ښېرې د دانې پوستکی؛ ٤) بوتل.

کوپي (kūpí) ښځ. م. کوپوالی، کوپېدنه.

کوپېدل (kūpedə́l) مص. ل. ۱) چیتېدل، پیتېدل؛ ۲) په ملاتیتېدل؛ ۳) راکړېدل.

کوت[1] (kwat) ص. نر. م. ج. ۱) ګونځه، ګونځې؛ ۲) جینګ؛ ۳) نر. م. ګوټ، کونج؛ ٤) نااواره.

کوت[2] (kot) ص. نر. م ۱) وړی؛ ۲) ف. کټه، لتاوه د کتل له مصدره د استمراري غایب صیغه ده؛ ۳) نر. م. هغه سوره چې د سارا خلک د یخنۍ په موسم کې څاروي په کې ساتي؛ ٤) قصابي.

کوتار (kawtā́r) ص. نر. م. اخته، بوخت، لګیا.

کوتان (kotā́n) نر. م. ۱) قوتان، د زانې په څېر یوه مرغۍ ده؛ ۲) ص. نر. م. کوت، هغه مرغۍ او څاروي چې ډېر خوراک کوي؛ ۳) نر. م. ژور ځای چې جوړوي او سر یې په لښتو پټوي، په دغه ځای کې په پسرلي کې وري او ورغومي ساتي.

کوتر[1] (kawtár) ص. نر. م ۱) اوتر، تلولی، وارخطا؛ ۲) نر. م. کوتره؛ ۳) د کوترې مذکر شکل.

کوتر[۲] (kūtár) نر.م. لوی ختکی چې ژوري ژوري کربښې لري.

کوترام (kotrám) ص. نر.م. و ګ. کوترم.

کوترغاړی (káwtarğāṛay) نر.م. یو ډول کناوېز دی.

کوترکی (kūtarkáy) نر.م ۱) د مرغیو نیولو یو ډول کړکومه چې د وزو له وژغنو څخه جوړېږي؛ ۲) و ګ. کوتری(۱).

کوترم (kotrám) ص. نر.م. ج. ۱) متراکم، ۲) یو پر بل لوېدلی؛ ۳) په خپلو منځوکې نبږدې او راټول شوي.

کوتره[۱] (kawtára) ښځ.م. (ج. کوترې) کفتره، کفتر، کوتر، یو مشهوره مرغۍ ده.

کوتره[۲] (kotrá) ص. نب. ۱) ټوک ټوک، ټوکر ټوکر، پارچه پارچه؛ ۲) ذرې ذرې؛ ۳) مج. ډېر وهل شوی.

کوتری[۱] (kūtráy) نر.م. کوکری، کونګری، کوکرکی، د سپي وړوکی بچی.

کوتری[۲] (kawtaráy) نر.م. هغه لرګي چې د چوکاټ دواړه خواوې پرې کلکېږي.

کوتری غوندی (kūtrayğūnday) نر.م. هغه لوی جوال (غوندی) چې په اوبښ وړل کېږي.

کوتړه[۱] (kūtṛá) ښځ.م. دځنګ جېب، د بغل جېب.

کوتړه[۲] (kotáṛa) ښځ.م. یو ډول غرنی بوټی دی چې لوی ډنډر لري.

کوتغالی (kwatğālay) نر.م. د غره په لمنه کې د لمرخاته خواته وړوکی ځای.

کوتک (koták) نر.م. ۱) دبی، څوباړی، د کالیو مینځلو وړوکی لرګی؛ ۲) لوړ، لوکی، ډانګ.

کوت کوت (kwātkwāt) ص. نر.م. ۱) ګونځې ګونځې؛ ۲) کت کت، قات قات.

کوتل[۱] (kotál) نر.م. (ج. کوتلونه) ۱) غاښی، کنډو؛ ۲) بوچې پسه، بونډی ګډ؛ ۳) پېچومی؛ ٤) ص. نر.م. هغه اس چې د بل اس سره خالي په جلب کې رواْن وي.

کوتل[۲] (kūtál) مص. مت. ۱) حلالول، ذبح کول؛ ۲) پرې پرې کول؛ ۳ پوستول؛ ٤) ټپي کول.

کوتلځی (kūtáljāy) نر.م. مسلخ، د حلالېدو ځای.

کوتلی (kūtláy) ښځ.م. هغه شیان چې د کفن په ګنډلو او ورکولو کې کارېږي.

کوتنه[۱] (kotaná) ښځ.م. ښځینه پرتو ګ چې ساده وي او ګونځې و نه لري.

کوتنه (kūtána) ښځ.م. ۱) حلالونه، ذبح کونه؛ ۲) وتنه، کوتان، کوتاڼ.

کوتو (kūtū) نر.م. (ج. کوتوان) د خراړې په څېر یو نوره مرغۍ ده چې ګاټي خوري.

کوتور (kwātawār) ص. نر.م. کوت لرونکی، ګونځه لرونکی، کوتدار.

کوتول (kwātawāl) مص. مت. کوت کول، ګونجه کول، ګونځې کول، چین ورکول.

کوتونی (kūtūnay) نر.م. هغه پسه چې په رنګونو ښکلی کړی شوی وي او د ناړې د پلار کره یې وړولي.

کوتې[۱] (kóte) صوت. ښځ.م. کورې، چغه، خچه، د سپي د شړلو اواز.

کوتې[۲] (kwāte) صوت. ښځ.م. تیو تیو، د کونګري د رابللو اواز.

کوتی[۱] (kūtay) نر.م ۱) کونګری، کوکری، کوتری د سپي وړوکی بچی؛ ۲) حلاله ذبح، قصابي.

کوتی[۲] (kwātay) نر.م. ۱) قوتی، ګوتی، په کونج کې وړوکی ځای؛ ۲) زنخدان؛ ۳) دمتې او

ځنګلي ترمنځ ژور ځای؛ ٤) د زنګانه سترګې شاته ژور ځای؛ ٥) ډوغل، ژور ځای.

کوتی (kūtáy) ښځ.م. قوتۍ، دبلی، ډبلی، کوتی، مقوایي یا فلزي محفظه.

کوتي لال (kū́tilā́l) نر.م.ج. د تودو سیمو یو نبات دی، ګڼ شنه کبیري، دانې یې سرې زې.

کوټ(۱) (koṭ) نر.م. (ج. کوټونه) ۱) کلا، قلا، ټینګه کلا، لویه جنګي کلا؛ ۲) کرتی، بالاپوښ ۳) ص. نر.م. وسله تون، سلاح کوټ.

کوټ(۲) (kūṭ) نر.م. ۱) هفت جوش، یو ډول کلک ترکیبي فلز دی؛ ۲) سخت سرې سړی.

کوټ(۳) (k(wa ū)ṭ) کوټ کوټ، کورت کورت، د چرګې پر له پسې کړتې.

کوټ بند (koṭbánd) نر.م. هغه ځای یا آله چې کالي پرې ځوړندوي.

کوټخه(۱) (kūṭáxa) ښځ.م. ۱) هغه خولۍ چې غوږونه هم په کې پټېږي؛ ۲) کتبیزی، پوزبند.

کوټخه(۲) (koṭáxa) ښځ.م ۱) کوټه ګۍ، وړه کوټه، ګوډخه؛ ۲) کوډله، کوډلۍ.

کوټرکی (kūṭárkay) نر.م. کوټکنکی، وړوکی کوتی، کوچنۍ کوتی، د کوتي مصغر.

کوټرنډ (koṭránḍ) ص. نر.م. اساوی، څوک چې په کوټ (کلا) کې ناست وي.

کوټک (kūṭák) نر.م. کوتی، زنخدان، د زنې ژور ځای.

کوټکار (kūṭkā́r) نر.م. یو غټ اغزن ځېږبوټی دی، اغزي یې اوښان خوري.

کوټ کوپار (kóṭkūpā́r) نر.م. کلپه ګراني، سخته قیمتي.

کوټکوټانی (kūṭkūṭā́nay) ښځ.م. ۱) د کوچنیانو یوه لوبه ده؛ ۲) مج. ډېر وتل ننوتل، خرې متی، د چرګې کوټ کوټ کول؛ په څه تمه له چا سره ښه راشه درشه.

کوټګی (koṭgáy) نر.م. ۱) وړوکی کوټ، کوچنی کلا؛ ۲) کوچنی کرتی، د کوټ مصغر.

کوټل (kūṭál) مص.مت ۱) دربل، له درانه شي سره نور شیان کېمندل؛ ۲) ټکول، کوفته کول، قیمه کول؛ ۳) کوتره کول؛ ٤) اندېښمن کول، غمول.

کوټنه (kūṭána) ښځ.م. کوټنګ: ۱) تخته کول، کېمندنه؛ ۲) کوفته کول؛ ۳) کوتره کول.

کوټنی(۱) (kwaṭanáy) ښځ.م. وړه کوټه، وړه دلۍ، کوچنۍ دلۍ.

کوټنی(۲) (koṭanáy) ښځ.م ۱) وړه کوټه، کوټګی؛ ۲) هغه وړې کوټې چې کوچنیان یې جوړوي.

کوټوال (koṭwā́l) نر.م. (ج. کوټوالان) ۱) د کوټ ساتونکی، د کلا محافظ؛ ۲) د کلي څوکیدار؛ ۳) سپایي، سپاهي؛ ٤) تانه دار.

کوټونه (koṭawána) ښځ.م. دلۍ کول، کوټه کول.

کوټه(۱) (koṭá) ښځ.م (ج. کوټې) ۱) خونه، اطاق؛ ۲) داوښ د کټې د شاتنۍ برخې لوړه اوجګه خوا؛ ۳) ناچله پیسې؛ ٤) وچه غوا یا مېږه چې لرمیبه ولري.

کوټه(۲) (kwáṭa) ص. نب. ۱) خره، دلۍ، سر په سر اینښوول شوي؛ ۲) ښځ.م. راغونډ شوي شیان.

کوټه(۳) (kwaṭá) ص. ښځ.م. کړکه، کوړکه چرګه، هغه چرګه چې هګۍ اچول یې بس کړي وي.

کوټه(٤) (kū́ṭa) ښځ.م. خره، ګټ، کمر، لویه تیږه.

کوټه ګرم (koṭagrám) ص.نر.م. ګرم، بېکاره، لټ.

کوټه توب (koṭatób) نر.م. کوټه والی، ناچلتوب، کوټه کېدنه، د پیسو ناچل والی.

کوټه غویی (koṭáǧwayay) نر.م. لټ غویی، دربدلی غویی.

کوټه کريابه (koṭákaryāba) ص. ښځ. م. ۱) دېدني لرونکې ښځه؛ ۲) بدنصيبه، بدمرغه، محتاجه ښځه.

کوټې[1] (kūṭe) ۱) د (لږ) له کليمې سره د وروستاړي په توګه راځي؛ ۲) صوت. نر. م. اشه، د خره او کوټي د شړلو اواز.

کوټې[2] (kwáṭe) ق. کوټه، ډېر، زيات، دلې.

کوټی[1] (kūṭay) نر. م. کڅکی، کوڅکی، کورنګی، خرګندی، د خرې بچی، کوټرکی.

کوټی[2] (koṭáy) نر. م. ۱) سر، د انسان او حيوان سر؛ ۲) کوپړی، د انسان د سر ککرۍ.

کوټی[3] (kwaṭáy) نر. م. ۱) د لرګي کندو؛ ۲) تندی، تنده، وچولی.

کوټۍ (koṭáy) ښځ. م. ۱) ماڼۍ، قصر؛ ۲) کور، تعمير، مبنه، د پول د دواړو سرونو هغه جګ ځای چې په وچه کې وي او پول پرې ايږدي.

کوټيالۍ (kūṭyaláy) ښځ. م. ځانګړې لوښی يا پياله ده چې زرګران زر په کې ويلې کوي.

کوټېدل (kwaṭedál) مص. ل. کوړ کېدل، کوړ ک کېدل، د چرګې هګۍ بس کېدل.

کوټېښن (k(ū,o)ṭešán) نر. م (تن.) د نقل نښه، ناخونک، د تميز نښه؛ په ليک نښو کې يوه علامه ده چې شکل يې داسې دی: « ».

کوجرکي (kojárki) نر. ج. د شمزۍ بندونه، د ملا د تير بندونه، د ملا د هډوکي مورې (مهره).

کوجکۍ (kojakáy) ښځ. م. دوه واړه لرګي دي چې د اوبو د کتې په آخر کې کلک شوي وي.

کوچ[1] (kwáč) جن. ناويلې يا د غوړيو لوښی توکی چې د پيو له شاريلو لاس ته راځي.

کوچ[2] (kōč) نر. م ۱) لښته، لېږد، ېدنه، کډه کول؛ ۲) کډه، د کور لوښي او سامان.

کَوچ[3] (kawč) ص. نر. م. ج. ۱) تش، ګوګ، ډډ؛ ۲) نر. م. سيټ، د ناستې اووده چوکۍ.

کوچ[4] (kūč) صوت. د سپي د رابللو اواز.

کوچټ (kūčáṭ) ص. نر. م. وړوکی هلک، کوچنی هلک، کمکی، وړکی.

کوچټتوب (kūčaṭtób) نر. م. کوچټوالی، وړوکوالی کوچنيوالی، وړکتوب.

کوچخول (kūčxól) نر. م. پټکی، لونګۍ، پګړۍ، پړګۍ، لمستنۍ.

کوچکارل (kučkarál) مص. مت. توتوکول، تيو تيو کول، راتو کول، د سپي رابلل.

کوچکين (kočkín) نر. م. ډېرينه مردکه، د تيږې کوچنی مردکی، د تيږې وړوکی ټيق.

کوچلاغ (kūčlāg) نر. م. شپول، کېږ، سرخلاصې احاطه ده چې څاروي په کې دروي.

کوچلانه (kočlāná) ښځ. م. کوچلنه، کوچلنه، د کوچو ټولولو لوښی.

کوچ مال (kočmāl) نر. م. ۱) کوچ مهال، د کوچ (کډه کول) وخت؛ ۲) مزل، تګ.

کوچنډ (kūčand) نر. م. ۱) د ځناور بچی، د سپي کوترې؛ ۲) مج. بچی.

کوچنډی (kūčandáy) نر. م. ۱) کوچنډ؛ ۲) مج. ارمونی، حرامي، حرامزاده.

کوچنوټی (kočnoṭáy) نر. م. کمکی، کچنوټی، کوچنوټکی، کوچنی، وړوکی، ورکوټی.

کوچنی (kūčnáy) نر. م. ۱) کمکی، ماشوم، طفل؛ ۲) ص. نر. م. وړوکی، ورکوټی؛ ۱) په اندازه کې محدود؛ ۳) جزيي، بې اهميته.

کوچنيتوب (kočnitób) نر. م. کوچنيوالی، وړوکوالی، ماشوموالی، ماشومتوب، وړکتوب، کوچنيواله.

کوټه کریابه (koṭákaryāba) ص. ښځ.م. ۱) دیدنی، لرونکې ښځه؛ ۲) بدنصیبه، بدمرغه، محتاجه ښځه.

کوټې(۱) (kūṭe) ۱) د (لړ) له کلیمې سره د وروستاړي په توګه راځي؛ ۲) صوت. نر.م. اشه، د خره او کوټې د شړلو اواز.

کوټې(۲) (kwáṭe) ق. کوټه، ډېر، زیات، دلې.

کوټی(۱) (kūṭay) نر.م. کڅکی، کوڅکی، کورنګی، خرګندی، د خرې بچی، کوتړکی.

کوټی(۲) (koṭáy) نر.م. ۱) سر، د انسان او حیوان سر؛ ۲) کوپړی، د انسان دسرککری.

کوټی(۳) (kwaṭáy) نر.م. ۱) د لرګي کندو؛ ۲) تندی، تنده، وچولی.

کوټۍ (koṭə́y) ښځ.م. ۱) ماڼۍ، قصر؛ ۲) کور، تعمیر، مېنه، د پول د دواړو سرونو هغه جګ ځای چې په وچه کې وي او پول پرې ایږدي.

کوټیالۍ (kūṭyaláy) ښځ.م. ځانګړی لوښی یا پیاله ده چې زرګران زر په کې ویلې کوي.

کوټېدل (kwaṭedə́l) مص. ل. کوړ کېدل، کوړ ک کېدل، د چرګې هګۍ بس کېدل.

کوټېښن (k(ū,o)ṭeṣə́n) نر.م (تن.) د نقل نښه، ناخونک، د تمیز نښه؛ په لیک نښو کې یوه علامه ده چې شکل یې داسې دي: « ».

کوجرکي (kojárkí) نر.ج. د شمزۍ بندونه، د ملا د تیر بندونه، دملا د هډوکي موري (مهره).

کوجکۍ (kojakáy) ښځ.م. دوه واړه لرګي دي چې د اوښ د کټې په آخر کې کلک شوي وي.

کوچ(۱) (kwáč) جن. ناویلې یا د غوړیو لومړی توکی چې د پیو له شاربلو لاس ته راځي.

کوچ(۲) (kōč) نر.م ۱) لښته، لېږدېدنه، کډه کول؛ ۲) کډه، د کور لوښي او سامان.

کوچ(۳) (kawč) ص. نر.م.ج. ۱) تش، ګوګ، دړ؛ ۲) نر.م. سیټ، د ناستې اوږده چوکۍ.

کوچ(۴) (kūč) صوت. د سپي د رابللو اواز.

کوچټ (kūčə́ṭ) ص. نر.م. وړوکی هلک، کوچنی هلک، کمکی، وړکی.

کوچنټوب (kūčaṭṭób) نر.م. کوچټوالی، وړوکوالی کوچنیوالی، وړکتوب.

کوچخول (kūčxól) نر.م. پټکی، لونګۍ، پګړۍ، پړګې، لمستنۍ.

کوچکارل (kučkarál) مص. مت. توتوکول، تیو تیو کول، راتو کول، د سپي رابلل.

کوچکین (kočkín) نر.م. ډبرینه مردکه، د تیږې کوچنی مردکی، د تیږې وړوکی تیق.

کوچلاغ (kūčlāǵ) نر.م. شپول، کبر، سرخلاصې احاطه ده چې ښاروي په کې دروي.

کوچلانه (kočlāná) ښځ.م. کوچلنه، کوچلنه، د کوچو تولولو لوښی.

کوچ مال (kočmā́l) نر.م. ۱) کوچ مهال، د کوچ (کډه کول) وخت؛ ۲) مزل، تګ.

کوچنډ (kūčand) نر.م. ۱) د ځناور بچی، د سپي کوتری؛ ۲) مج. بچی.

کوچنډی (kūčanḍáy) نر.م. ۱) کوچنډ؛ ۲) مج. ارموني، حرامي، حرامزاده.

کوچنوټی (kočnoṭáy) نر.م. کمکی، کچنوټی، کوچنوټکی، کوچنی، وړوکی، ورکوټی.

کوچنی (kūčnáy) نر.م. ۱) کمکی، ماشوم، طفل؛ ۲) ص. نر.م. وړوکی، ورکوټی؛ ۱) په اندازه کې محدود؛ ۳) جزیي، بې اهمیته.

کوچنیتوب (kočnitób) نر.م. کوچنیوالی، وړوکوالی، ماشوموالی، ماشومتوب، وړکتوب، کوچنیواله.

کوچوان (kočwān) ص. نر.م. ګاډي وان، بګی والا، ټانګې والا.

کوچومرغی (kūčumarğáy) ښځ.م. زېړانکه، ژېړانکه، ژړانګه؛ يوه زېړه مرغۍ ده.

کوچه[۱] (kawčá) ښځ.م. ۱) چمچه مار، منګور، مار، کبچه مار، منګری؛ ۲) يو ډول کاچوغه ده.

کوچه[۲] (kočá) ښځ.م. غنم او نور حبوبات چې په دېګ کې پخېږي.

کوچه[۳] (kúča) ښځ.م ۱) د خرو يو ډول ناروغي ده؛ ۲) رېښه، تيله.

کوچي (kūči) جن. کوچ، غوړه ماده ده چې د مستو له شاربلو څخه لاس ته راځي.

کوچۍ (kočáy) ښځ.م. کوڅی ۱) له لمڅي څخه جوړ شوی کوټ يا چپنه؛ ۲) يو رنګين ټوکر چې د هلکانو د کميس په غاړه کې يې ګنډي.

کوچی[۱] (kočáy) ص.نر.م. (ج. کوچيان) ۱) پغونده، کډه په سر، هغه کډوال چې د شارويو د روزنې او ساتنې د لارې خپل ژوند پرمخ بيايي؛ ۲) مج. پونده؛ ۳) نر.م. د پوندې د پاسنۍ برخې پله يا وژه؛ ٤) کوڅی، کوتی، دخرې بچی؛ ۵) ښځ.م. توتکۍ، توتکرۍ، يوه توره مرغۍ ده.

کوچی[۲] (kúčay) نر.م. اد ک، مرنۍ، چيتی، چولی، لپانکی، پلنه تيږه چې کوچنيان پرې په يوه پښه د چيتيو لوبه کوي.

کوچياني (kočyānáy) ص.نر.م. د کوچي، د کوچيانو، د کوچي ګرۍ، کوچي ته منسوب.

کوچيتوب (kočitób) نر.م. د کوچي د ژوند طرز او خصوصيات، کوچياني ژوند.

کوچېدل (kočedál) مص. ل. ۱) الېږدېدل، کډه بارول؛ ۲) له يوه ځايه بل ځای ته کډه وړل.

کوځړی (kūjŕáy) ښځ.م. يو نبات دی چې په غنمو کې راشين کېږي.

کوڅ (kwáč) نر.م. ۱) د لرګيو پړی؛ ۲) د لرګيو او خځلو دلۍ.

کوڅر (kawc(á,ó)r) نر.م. وزر؛ ۱) د مرغه وزر؛ ۲) ادانه، دوتنه، کانتی، پوښ، وقايه.

کوڅره (kawcará) ښځ.م. کناوه، کوډمه، کوسره، پنه.

کوڅک (kawcák) نر.م. و ګ. کڅوک.

کوڅکه (kocáka) ښځ.م. کوڅه، نانڅکه.

کوڅکی (kūckáy) نر.م. کوتی، کوترکی، د خره بچی.

کوڅو (kocáw) نر.م. د لمڅي چپنه يا کوټ چې لنډ لستوني لري.

کوڅه[۱] (kwacá) ښځ.م. ۱) جالکی، په کوټه کې د نغري او چرګۍ خواته د لرګيو ايښودلو ځای؛ ۲) هڅه، هاند، کوښښ، زيار.

کوڅه[۲] (kūcá) ښځ.م. ۱) چوله، په کلي يا ښار کې د کورونو ترمنځ اوږده فاصله؛ ۲) جاده.

کوڅه[۳] (kówca) ښځ.م. کوڅی، کونڅی، د ښځو د سر د وېښتانو کوڅی.

کوڅه[٤] (kóca) ښځ.م. و ګ. کوڅکه.

کوڅه بندي (kūcábandí) ښځ.م. د کوڅي سر، د کوڅي بام او پوښښ.

کوڅه دربه (kucadrába) ص. نب. نر. ښځ.م. لډر، کوڅه ګرده، ابله ګرده.

کوڅه ډبه (kucaḍába) ص. نب. نر. ښځ.م. ج. ۱) لډر، کوڅه دربه، کوڅه ګرده، ابله ګرده؛ ۲) هغه سپی چې په کوڅو کې ګرځي.

کوڅی (kawcáy) ښځ.م. ج. کوڅه، کونڅی، چونتی، د ښځي د سر وېښتان چې درې درې پيلتې سره اودل شوي وي.

کوخ (kūx) نر.م. کوخک، قخک، کوخه، کوخۍ، په مقعد کې واړه واړه سپين چينجي دي.

کوخۍ (kūxáy) ښځ.م. يو ووړه خزنده ده.

کود (۱) (kod) جن. و گ. کوډ(۱).

کودالۍ (kodāláy) ښځ.م. ۱) کوداله، کدالۍ، تسکوره؛ ۲) هغه توکرۍ چې خاورې يو ته په کې واښه اېښودل کېږي.

کودتا (kūdatā́) ښځ.م. د «فتحې» يو شکل دی چې دهغه په ترڅ کې د دولتي او نظامي مقاماتو په زور سره يو دولت ناببره تغيير کوي.

کودرکی (kawdárkay) نر.م. کودره، کودړۍ، کودی، کودونی، د مات خاورين لوښي ټوټه.

کودړک (kudaṛák) نر.م. شاتيينگه.

کودړۍ (kawdáṛay) نر.م. د مات خاورين لوښي ټوټه.

کودن (kawdán) ص. نر.م.ج. شوده، بېعقل، ساده، کم عقله، احمق.

کودونی (kawdū́nay) نر.م. و گ. کودړۍ.

کوده (۱) (kawdá) ښځ.م. قوده، موټی، غمچه، شست.

کوده (۲) (kodá) ښځ.م. ۱) د کاريز غاړه چې بوگه او خوړينه شوې وي؛ ۲) جن. د غلو دانو کوم جنس دی.

کودی (kawdáy) نر.م. ۱) د خاورين لوښي ماته شوې غټه ټوټه؛ ۲) د کروسي زوی، د کروسي او پردي ترمنځ.

کوديک (kowdík) نر.م. يو ډول خاورين لوښی دی.

کوډ (koḍ) جن. ۱) کود، امبار، سره، پارو؛ ۲) نر.م. د قوانينو او مقرراتو جونگ؛ ۲) د هدايت او لارښوونې لپاره د اصولو او قواعدو مجموعه؛ ۴) د سري ليکنې يو سيستم.

کوډبېلی (koḍbeláy) نر.م. بلاتگوری، خرپاند، گوډه بلی؛ يو ډول مېږه ده چې په ونو کې اوسي.

کوډخل (koḍaxā́l) نر.م. کوډغاله، کوډخه، کوډله، کوټخه، جونگړه، کوډی، کوډکه.

کوډخه (kūḍáxa) ښځ.م. ۱) کوډله، جونگړه، کوډخل، کوډۍ؛ په غرو کې له ډبرو او لرگو څخه جوړه شوې کوډله؛ ۲) دځنگله دساتونکو کوټه؛ ۳) مج. کوچنی او د غريبي کور.

کوډر (koḍár) نر.م. پاره، چارۍ، ببل غونډې يوه فلزي آله ده خو تېکک نه لري.

کوډغاله (kūḍğála) ښځ.م. و گ. کوډله.

کوډکه (kūḍáka) ښځ.م. ۱) کوډۍ، کوډنۍ، څپره، څپرۍ؛ ۲) کوډله.

کوډگر (koḍgár) ص.نر.م. کوډې کوونکی، ساحر، جادوگر.

کوډل (kūḍál) نر.م ۱) و گ. کوډله؛ ۲) مرغانچه، د چرگانو وړه کوټه.

کوډلا (kūḍlā́) ښځ.م. هغې پردې چې څوکسه يې د گرمۍ په وجه د چترۍ په څېر پر سرونو نيسي.

کوډلوبی (koḍlóbay) ص. نر.م. مداري، شعبده باز.

کوډله (kūḍála) ښځ.م ۱) کوډلۍ، کوډخه، کوډغاله کوډغلی، کوټخه، جونگړه؛ ۲) مج. کور، مېنه.

کوډلۍ (kūḍaláy) ښځ.م. ۱) کوډله؛ ۲) کوډۍ، څپرۍ، څپره.

کوډوۍ (koḍwā́y) ښځ.م. خاوري، خورۍ، کنډول، کنډولی، خاورينه کاسه.

کوډه (koḍa) ښځ.م. ۱) جادو، سحر؛ ۲) د غوزانو، مرد کيو يا پيسو د جوارۍ کوټۍ.

کوډهل (kūḍhál) نر.م. کډل، کډۍ، ژور.

کوډۍ[۱] (kūḍáy) ښځ.م. جونګړه، څپره، څپرۍ، له لوخو او ښو څخه جوړه شوې کوټه.

کوډۍ[۲] (kawḍáy) ښځ.م. کونجکه، هغه صدف چې د کوچنیانو په غاړه کې یې اچوي.

کوډې (kóḍe) ښځ.ج. کوډه، سحر، جادو.

کوډی (koḍáy) ص.نر.م. جادوګر، کوډګر.

کوډیکه (koḍíka) ښځ.م. پنبانګه، پنبونګه، د ګوډي او مشک پنبه.

کور[۱] (kor) نر.م. (ج. کورونه) ۱) مېنه، سرای، استوګنځی، حویلۍ؛ ۲) د یوې کورنۍ غړي؛ ۳) د یوه پخواني تبوکر نوم.

کور[۲] (kūr) صوت. نر.م. ۱) د چونګښې اواز؛ ۲) د مرز اواز.

کور[۳] (kwar) نر.م.ج. ۱) انګور، مېلوه؛ ۲) برابر، سم؛ ۳) نمجنه څمکه.

کوراجی (korājáy) ص.نر.م. کورنی، مقیم، کورغاری.

کوراړی[۱] (kúrāṛay) نر.م. کوچنی پټی.

کوراړی[۲] (korāṛay) نر.م. ۱) پر کور ناست، بېکار؛ ۲) څوک چې د برمتې په ډول بندي وي؛ ۳) کلابند؛ ٤) مج. بندي.

کوراکور (korākór) ص.نب.ق. ۱) کور په کور، په هر کور؛ ۲) بېل بېل کور، ځانګړی کور.

کوربانه (korbāná) ص.نر.م.ج. ۱) د کور خلک، د کوربه جمع؛ ۲) د کوربه متغیر حالت.

کوربچه (korbačā) ښځ.م. هغه نالي (توشک) چې اوږدوالی یې زیات او پسور یې لږ وي.

کوربل (korbál) نر.م. کوربله، نارې سورې، نریاد، نالبنت او فریاد، واوېلا، په رینګټ ژړل.

کوربنه (korbaná) ص.ښځ.م. د مېلمنې متضاده، د کور خاونده، مېزبانه.

کوربه (korbá) ص.نب.نر.ښځ.م.ج. مېلمه پال، د کور خاوند، مېزبان.

کورپچه (korpačá) ښځ.م. کوربچه.

کورپښا (korpaṣ̌á) ص.نر.م. کډه په سر، کوچی.

کورپه (kūrpá) ښځ.م. ۱) هغه شوتل او رشقه چې له ربېلو وروسته بیا راټوکېدلي وي؛ ۲) سرسري ربېنه؛ ۳) ص.نب. کورپه وېښتان.

کورت (kwrat) جن. کرت، قرت، قروت.

کورتاژ (k(ū,o)rtáž) نر.م. اص. د زیلان (رحم، زهدان) تراشل او پاکول.

کورتک (kwarták) نر.م. قرتک، کرتک، اوګره، اتوب.

کورت کانی (kwaratkā́ṇay) نر.م. یو راز سپین غونډ او کلک کانی دی.

کورت ماچې (kwaratmāčé) جن. آشک، آش.

کورتوبه (kūrtobá) ښځ.م. و.ګ. رخپین.

کورتۍ (k(ū,wa)rtáy) ښځ.م.ج. کوټۍ، کرتۍ، یو ډول لستوڼي لرونکی لباس دی.

کورتې (kūrté) صوت. ښځ.م. پسونو او مېږو ته د اوبو ورکولو او خبېلو په وخت کې یې وایي.

کورتین (kwratín) ص.نرم. د کرتو، د کورتو، د قرتو، له کورتو څخه جوړ.

کورټ (kūráṭ) ق. کرټ، هېڅ، بالکل، قطعاً، له سره، هیڅکله.

کورجی (kūrajáy) نر.م. کرج، کرچ، زوړ باز.

کورچوړ (korčáwṛ) ص.نرم. بې کاره، خراب، له کاره وتلی.

کورچوړی (korčwáṛay) ص.نر.م. کورډاګی، کورخوری، کورګډی، کورورانی.

کورخراپی (korxarā́pay) نر.م. ۱) و.ګ. کورچوړی؛ ۲) پیلاتي؛ ۳) تکره، ماهر.

کورخوری (korxōray) ص. نر.م. وگ. کورچوری.
کورخه (kurxá) ښځ.م. فاسولیا، فاصلیه، یو ډول پلې دي چې د کتنغ په توګه پخیږي.
کورداتا (kordātā́) نر.م.ج. فقاریه حیوانات، شمزۍ لرونکي.
کورداري (kordārí) ښځ.م. ۱) کوروالی، د مېږه او ماینې جنسي اړیکې؛ ۲) د کور چارې.
کوردره (kordārá) ښځ.م. نرۍ لاره چې په کښت کې تللې وي.
کورډ (kord) نر.م. (مو.) ۱) اکورډ، اکرډ، اکور، اکر، هارموني؛ د درو یا څو ټونو (صوتو، سُرو) یوځای کول؛ ۲) د یوې موسیقیزې آلې تار.
کورډاګی (kordāgay) ص.نر.م. وګ. کورچوری.
کورډیپلوماتیک (kordiplōmatík) نر.م. ډیپلوماتیک هیئت، د بل هېواد په پلازمېنې کې د یوه هېواد د سیاسي استازو پلاوی.
کورډېټ (kordet) نر.م.ج.. فقاریه حیوانات، شمزۍ لرونکي.
کورړا (kūrṛa) ښځ.م. د چونګښې اواز.
کورړېدل (kūrṛedəl) مص. ل. ۱) دځینو الوتونکو ږغ او نارې کول؛ ۲) کولېدل، رغړېدل.
کورزو (kūrzo) ښځ.م. کیې، د بوټو ایستلو یو ډول تربنځ ډوله آله ده.
کورزومی (korzūmay) نر.م. هغه زوم چې له واده وروسته د خپل خسر کره اوسېږي.
کورس[۱] (k(o,wá)rs) نر.م. ؛ د ځینو علومو یا د علم د یوې څانګې د تدریس ځای.
کورس[۲] (korás) نر.م. (مو.) ۱) ډله ییزې بدلې، ډله ییزې سندرې؛ ۲) آرکستر.
کورس[۳] (kwárs) نر.م. ول ول وینښتان، ګوږګوټي وینښتان، مجعد وینښتان.

کورسپېری (korspéray) ص. نر.م. هغه څوک چې کور یې له شتمنۍ سره برباد شوی وي.
کورسوځل (korswajā́l) مص. مت. کور سېځل، په قبیلوي ټولنه کې یو ډول سزا ده. دا هغه چاته ورکوي چې په لویو قومي پرېکړو کې له ټاکلو حدودو څخه تېری وکړي.
کورشکی (koršakáy̌) ښځ.م. (لو.) کورګیانۍ، کرسکۍ، د وړو نجونو او هلکانو یوه لوبه ده.
کورښکی (kūrəṣkay) نر.م. یو ډول معدني سره خاوره ده چې خاورین لوښي پرې رنګوي.
کورغ (kwrág̃) نر.م. ۱) یو ډول تریخ غرنی بوټی دی؛ ۲) ځاروي چې له کښت څخه منع شي.
کورغاری (korg̃āray) ص. نر.م. کوراجي ته منسوب، له جهانه بې خبر.
کورغالی (kurg̃ā́lay) نر.م. ورکوټی پټی چې د نورو پټیو په منځ کې وي.
کورغنډل (korg̃anḍál) نر.م. قارغندل، کارغندل یو اغزن بوټی دی.
کورغوچو (kurg̃ucū́) نر.م. (لو.) کورغوچونی، د کوچنیانو یوه لوبه ده.
کورغول (korág̃awál) مص. مت. قرغ کول؛ ۱) انحصارول؛ ۲) له کښت څخه ځاروي منع کول.
کورغی (kūrg̃ay) نر.م. ۱) سونګی پسه، بونډی ګډ، بوچی پسه؛ ۲) کورغالی، وړوکی پټی.
کورغېدل (korag̃edál) مص. ل. قرغ کېدل؛ ۱) انحصارېدل؛ ۲) له کښت څخه ځاروي منع کېدل.
کورک[۱] (korák) نر.م ۱) پوچ حبوب؛ ۲) کوچنی انار؛ ۲) لویه خمبه. لوی کندو.
کورک[۲] (k(ū,o)rk) نر.م. یو ډول ټوکر دی چې دوزوله وړغنو څخه په لاس جوړېږي.

کورکشه (korkəšā́) ښځ.م. دچرګې لومړنۍ هګۍ.

کورکمن (kūrkamán) جن. کرکومن، کورکمند، کورکمان، یو ډول نبات دی.

کورکوډې (kūrkū́ḍe) ښځ.م. یوه ښکلې زرغونه مرغۍ ده.

کورکوډۍ (korkūḍáy) ښځ.م. کوتڼه، کوډله، کوډۍ، د غریبۍ کور.

کورکور (kūrkū́r) صوت. نر.م. ګړاري، د چلم د ځکولو اواز؛ د کوټي د رابللو اواز.

کورکورکه (kūrkūráka) ښځ.م. کورکوړۍ، یوډول پاختکه ده چې رنګ یې سوربخن دی.

کورکوري (kūrkūráy) نر.م ۱) چیچکي، چخچنی، قوتي مخی؛ ۲) میده خښته چې مسګران پرې خیرن لوښي پاکوي؛ ۳) کورکوړۍ، یوډول مرغه دی چې کورکوړ کوي.

کورکورۍ (kūrkūráy) ښځ.م. هغه ځمکه چې اوبه نه جذبوي او ژر بخونه سپینه خاوره لري.

کورکوړ (kūrkū́ṛ) نر.م. د کورکوري اواز.

کورکوړی (kurkū́ṛay) نر.م ۱) و.ګ. کرکوری؛ ۲) (لو.) خانې خانې، د کوچنیانو یوه لوبه ده.

کورکوړۍ (kūrkūṛáy) ښځ.م. کورکوړکه، یوه خړه شناورګې یا سور بخنه مرغۍ ده.

کورکونایي (kūrkūṇāyí) جن. یو ډول سابه دي چې د خوړو لپاره یې پخوي.

کورکونی (kūrkū́ṇay) نر.م. د کاسني په څېر یو زهرجن نبات دی، اوبه یې د کوخکو ضد درملو په توګه اماله کوي.

کورکه (koráka) ښځ.م.. (ج. کورکی) کورک، پوچ حبوب، د جوارو دانه چې پولۍ نه شي.

کورکی(۱) (korakáy) نر.م. کورګی، وړوکی کور.

کورکی(۲) (korákay) نر.م. ۲) کوڅی، کوتی، کوتانی، کوترکی؛ ۳) هغه پتې او لرګي چې د یوې دایرې په ډول اېښودل کېږي او بیا اور وراچوي.

کورکی(۳) (kūrkáy) نر.م.ج. ۱) کورهار، د چلم د ځکولو اواز؛ ۲) رغی ځاه، لبرژور کوهی؛ ۲) د کښت په منځ کې کاریز کوچنی رغی ځاه.

کورکیانی (korkyānáy) ښځ.م. و.ګ. کورشکی.

کورګډی (korgáḍay) ص. نر.م. ۱) کونډ، ښځه مړی، د چا چې ښځه مړه شوې وي؛ ۲) د خلکو کور خرابوونکی.

کورګوټ (korgwáṭ) ص. نر.م. تاوراتاو، کوږ وږ.

کورګی (korgáy) نر.م. وړوکی کور، د کور مصغر.

کورګیري (korgirí) ښځ.م. ګاونډیتوب، همسایګي د ګاونډیتوب په دود پوهېدنه او د هغه پالنه.

کورلنډی (kūrlánḍay) نر.م. (ج. کورلنډي) د یوه ډانګ یا لرګي په سرکې د پړي یوه کړۍ اچوي چې نا اشنا سپي پرې مهاروي او بیایي یې.

کورلی (kūrláy) ص. نر.م. لنډی بوچی خر، هغه خرچې غوږ او لکۍ یې پرې وي.

کورلۍ (kūrláy) ښځ.م. میتی، ملته، ببډس، هغه سپینسته چې سر یې مات یا نیم وي.

کورمښت (kormā́ṣt) نر.م. ۱) سترګې مړل، په سترګو کې سو ک مړل؛ ۲) له درده تاو راتاو کېدل.

کورمانه (kormānā́) ص. ښځ.م. د کور واکداره، د کور مېرمن.

کورمک (kūrmák) ص.نر.م. ټاپ ټيپ، د ناروغۍ او کمزورۍ له امله بې دمه او ډنګر (سړی).

کورمکې سترګې (kūrmákestarge) ښځ.م. تنګې او سره ننوتې سترګې.

کورمنگ (kūrmáng) نر.م. و گ. کرمنگ.

کورناست (kornast) متقاعد ، خانه‌نشین.

کورنځی[1] (koranǰáy) ښځ.م. کمزوري، ناتواني، ضعیفي، کراکنډي، تر ناروغۍ وروسته کمزوري، نقاهت.

کورنځی[2] (kuranǰáy) ښځ.ج. د یوه لوی غم او مصیبت له امله په رینګټ ژړل.

کورنډه (kūránḍa) ښځ.م. د شپیشتو او نورو شیانو له ربیلو نه پاتې شوی ښځ.

کورنډی (kūranḍáy) ښځ.م. هغه کڅوره چې د بزګر د بیوې سامان په کې وي.

کورنګ (kūrang) ص.نر.م. کورنګی، کرنګ، سوربخن اس.

کورنګی (kūrangáy) نر.م. کوځي، کوتی، د خرې بچی.

کورنی (koranáy) ص.نر.م. کورن، دکور، خانګي، په کور اړوند.

کورنۍ (koranáy) ښځ.م.ج. کورمه، کهول، خاندان، خېلخانه، فامیل.

کورنېټ (kornéṭ) نر.م. یوه پوکېدونکې موسیقیزه آله ده چې د ترمپیټ پر کورنۍ اړه لري.

کوړواکی (korwā́kay) ص.نر.م. د کور واکدار، هغه چې په کورنیو چارو کې آزاد وي.

کوروالا (korwālā́) ص.نب.نر.ښځ.م. ۱) متاهل؛ ۲) دکور څښتن یا خاوند.

کوروالی (korwā́lay) نر.م. کوروالـه، کورولی، د مېړه او ښځې جنسي مناسبات.

کورودانه (korwadā́na) ښځ.م ۱) مج. ماندینه، ماینه، اورتـه، ښځـه، کـورودانې؛ ۲) منـنه، خوښنه، تشکر، شکریه، خوښي کول.

کورودانې (korwadā́ne) ښځ.ج.م. و گ. کورودانه.

کوروراونونکی (korwrānawúnkay) نر.م. څوک چې دیوه کور یا کورنۍ یاکلي خلک په خپلو منځو کې سره جنګوي.

کوروړانی (korwrā́nay) ص.نر.م. و گ. کور ورانوونکی.

کوروراني (korwrā́ni) ښځ.م ۱) مج. د چا مېړمنه مـړه کېدل؛ ۲) بې اتفاقي؛ ۳) له شتو (مال) څخه خلاصېدنه.

کورو سر (kór(u,o)sár) ق. له هره کوره، د کور پر سر، د ګډ کار لپاره د وسایلو یا د مرستې یو معیار دی.

کوروکورو (kūrūkūrū́) صوت. نر.م. کورکور، د خره او خرې د رابللو اواز.

کوروکهول (kór(o,ū)kahól) نر.م. ۱) کور او کورنۍ؛ ۲) کور او ټبر.

کورول (korawál) مص. مت. ۱) تتول، تت کول، بې ځلا کول؛ ۲) مج. باطلول.

کوره[1] (korá) ص. نب. ۱) باطل، مردود؛ ۲) تت ۳) شډل، څیرې؛ ٤) ښځ.م. نوی خاورین لوښی.

کوره[2] (kawā́ra) ښځ.م. کوری، کومبر، بډه اوبښ، یو ډول غرنی حبوب دی.

کوره[3] (kūrá) ښځ.م. بټۍ، دابښ، داش.

کورهار (kūrahā́r) نر.م.ص. د چلم څکولو پر له پسې اوازونه یا دغونګښې اوازونه.

کوره‌کی (kōrákay) حجره، سلول.

کوری[1] (kwáray) نر.م. ۱) یو ډول اغزن بوټی دی؛ ۲) ترنګړ، ترنګې؛ ۲) کتبېزی، پوزکی؛ ۳) لیکې لرونکې غټه مشکنه، رګداره مری؛ ٤) یو ډول خوندور نبات دی.

کوری[2] (kōray) نر.م. نمکدانی، د میده مالګې لوښی.

کوری(۳) (kawráy) نر.م. د جوارو او نورو شیانو درمند.

کورې (kwáre) صوت. ښځ.م. چخه، چخې، کوتې، د سپي د شړلو اواز.

کوري (kūrí) ښځ.م ۱) یو ډول پسته ځرمنې ګاوله؛ ۲) دځټک اوږد او هوار مخ، دځتی مقابل لوری.

کورۍ(۱) (kūráy) ښځ.م. ۱) ډبری؛ ۲) دلی؛ ۳) وړه غونډۍ.

کورۍ(۲) (kawaráy) ښځ.م. لوغو، دکی، ډیبی، لوغی، خاورین لوښی چې غوا په کې لوشي.

کوریځ (kūríj) نر.م. کریځ. کریز، کـوریز، بنهکې تـونه، مرغان چې خپلې زړې بڼکې تویې کړي.

کوریر (kūriyár) نر.م. ۱) ځانګړی پوسته وړونکی؛ ۲) هغه ډیپلوماټ چې د خپل هېواد مراسلې او پېغامونه د باندېنې هېواد ته وړي.

کورېز (kūréz) نر.م. و ګ. کوریځ.

کوري غم (kurigám) نر.م. کورغم، د کـور پر سر غم (مالیه).

کوریلی (kūreláy) نر.م. د ځرمنې سینه بند چې د سینه بغل ناروغ ته وراغوستل کېږي.

کوړ(۱) (kūṛ) صوت. نر.م. ۱) کوړ کوړ، چړ، د اوبو د تویېدو اواز؛ ۲) دمعدې غُرغُر.

کوړ(۲) (kwáṛ) نر.م ۱) د شوملو په چاتی پرته تخته چې په سوري کې یې مندانو ځرخېږي؛ ۲) کهر؛ ۱) پړنګ، خوراړه، جذام؛ ۲) برګ، پېس.

کوړ(۳) (kōṛ) ص. نر.م. ۱) کړوپ، راکوز، راکښته؛ ۲) راځوړنده، راکوږی؛ ۳) البري، ایسته.

کوړازغی (koṛazğáy) نـر.م. یو سـارانی اغزن نبات دی چې اوښ یې خوري.

کوړاغ(۱) (koṛáğ) نر.م. کوراغ، تبخ، تبک، تبق، د ځارویو یوه ناروغي ده.

کوړاغ(۲) (kwaṛáğ) نر.م. کارګه، کاغه، وراغ.

کوړاکوړا (koṛākoṛá) ص. نـر.م. کـوږغ کـوږغ برېتونه، چنګ چنګ یا تاو تاو برېتونه.

کوړت (kwaṛát) نر.م. د کوړ کې چرګې کوړتا.

کوړتک (kūṛták) نر.م. ۱) اوماچ، یو ډول خواړه دي؛ ۲) اتوب، قورتک.

کوړته (kóṛta) ق. کښته، کوز، لر، ښکته.

کوړچ (kūṛáč) نر.م. په بیدیا یا دښته کې ترځمکې لاندې د کښېناستو پټ ځای.

کوړچالی (kūṛčaláy) نر.م. پتاته، کچالو.

کوړځ (kūṛác) نر.م. ګاش، پنډ غالی، شپولغالی.

کوړکوړۍ (kūṛkūṛáy) ښځ.م. کـور کوړی، سره کڅی، موسیچه، خړه سوربخنه مرغۍ ده.

کوړکه (kūṛáka) ص. ښځ.م. چرګه، هغه چرګه چې هګۍ اچول بس کړي.

کوړکۍ (kūṛkáy) ښځ م. ۱) کړکومه، د مرغیو نیولو یوه آله ده؛ ۲) دوه بېاخیز لرګی چې وابنه په کې وړل کېږي؛ ډوګر.

کوړکی (kūṛakáy) نـر.م. ورکوټی پتی، کوچنی کروندہ.

کوړم (kwṛám) نر.م. ۱) ډېم، ډب، ولاړې اوبه؛ ۲) ډنډ، تالاب، جـوور؛ ۳) په غریزه سیمه کې بند او سخت ځای چې لارونه لري.

کوړم ګی (kwṛámgáy) نر.م. کوچنی طبیعي ډنډ یا حوض، د کوړم مصغر.

کوړمن (kwaṛmán) نر.م. ۱) کړمن، رنځور، ناروغه؛ ۲) دپېم او خارښت په رنځ رنځور.

کوړمه (koṛmá) ښځ.م. کورنۍ، کهول، خاندان، خېلخانه، فامیل، ربغر، ال اولاد.

کوړنج (kwṛánj) نر.م. کړانج، کوړنج، کوړنجی، دضربې واردولو په وخت د سپي اواز.

کوړنچا (kwṛančā́) ښځ.م. صوت. کوړنچي، کړنجا، د سپي د وهلو په وخت اوازونه.

کوړنچول (kwṛančawə́l) مص.مت. کړونچول، په وهلو سره د سپي له خولې کوړنچا ايستل.

کوړنچېدل (kwṛančedə́l) صوت. مص.ل. کړونچېدل، د وهلو په اثر د سپي کوړنچا وتل.

کوړنګ (kawṛáng) ص. نر.م. ډنګ، ډينګ، هغه سړی چې ونه يې جګه او کړه وړه وي.

کوړول[1] (kūṛawə́l) مص. مت. له چلم او... څخه کوړاري ايستل.

کوړول[2] (koṛawə́l) مص. مت. ځړول، ځوړندول، کوړيول.

کوړوی (kūṛwáy) نر.م ۱) کوړی، داوړي ځلورمه، د غنمو د پيمانې کولو لوښی چې يو کيلوګرام غنم نيسي؛ ۲) د لوخو وړه ټوکری.

کوړه[1] (kawṛá) ص. نب. ۱) ناغيجن، جنجالي او کج بحثه سړی؛ ۲) ښځ.م. خځلې، خاشه.

کوړه[2] (kwaṛá) ښځ.م. خړه (xara)، دلۍ، کوټه، خرې، ډېر شيان چې سره غونډ شوي وي.

کوړه[3] (koṛá) ښځ.م ۱) د مړد کيو لوبه؛ ۲) يو ډول غرنی اغزن بوټی دی؛ ۳) ص.نب. پېچلی.

کوړی[1] (kūṛáy) نر.م. و ګ. کوړوی.

کوړی[2] (káwṛay) نر.م. چتهو، د لرګي اونګ، د لرګي بغرۍ.

کوړی[3] (koṛáy) نر.م. ۱) خوسکی، خوسی؛ ۲) خوسا او چينجن تپ؛ ۳) يوه غرنۍ ونه ده؛ ۴) دلۍ، انبار.

کوړی[4] (kūṛay) نر.م. کوړ، جذام.

کوړۍ[1] (kūṛə́y) ښځ.م. ۱) د کوچني درمندګي دلۍ؛ ۲) داوښ د زنګانه بند؛ ۳) د مېره تمباکه، تنده غالبوزه؛ ۴) هغه لرګی چې قصابان پرې غوښه ټوک ټوک کوي؛ ۵) ص.ښځ.م. منجيله، د مار د تاو راتاو پرتوالي حالت.

کوړۍ[2] (kawṛə́y) ښځ.م. ۱) دينار، پيسه، حبه؛ ۲) يو ډول ساراني سابه دي.

کوړۍ[3] (koṛə́y) ښځ.م ۱) شل تيران يا دستکې؛ ۲) دوريښمو او ګلابتونو يو ډول ګنډوړه دی چې په خولۍ کې کېږي.

کوړۍ[4] (kūṛə́y) ښځ.م. کوړمه، فاميل، کورنی.

کوړيت (kūṛit) ص. نر.م. ۱) منجيله شوی؛ ۲) کوت شوی، ګونځې شوی.

کوړېدل[1] (kūṛedə́l) مص.ل. قوړېدل، د چلم له څکلو کوړاري وتل.

کوړېدل[2] (koṛedə́l) مص. ل. ځوړندېدل، ځړېدل، کوړيېدل.

کوړۍ کوړۍ (koṛə́ykoṛə́y) ښځ.م. ۱) د ناغوبل شوو غنمو واړه واړه درمندونه؛ ۲) د سوارو (دروزو) وړه دلۍ؛ ۳) ص. نر.م. ج. پېچ پېچ، تاو راتاو.

کوړيکه (kūṛika) ص. ښځ.م. م. کوړکه، کړوکه (چرګه).

کوړينګ (kūṛing) ص.نر.م. جګ او راکړوپ شوی سړی؛ جګ سړی چې اوږې يې راوتلې وي.

کوړينګېدل (kūṛingedə́l) مص.ل. ۱) راکړوپېدل ۲) راکړېدل.

کوز (kūz) ق. ۱) لاندې، کښته؛ ۲) ص. نر.م.ج. ښکته، لر، کوږته.

کوزده (kozdā́) ښځ.م. کوژده، کوژدن؛ دسمال ورکول، شيريني خوري، نامزاده کېدل.

کوزړګۍ (kūzaṛgə́y) ښځ.م. وړه کوزه.

کوزړۍ (kūzaṛə́y) ښځ.م ۱) وړه کوزه، کوزړګۍ؛ ۲) د بشکې په څېر يو ډول سابه دي.

کوزسترګی (kūzstə́rgay) ص. نر.م. خر، ملامت، شرمېدلی، کوزګوری، ټیټ سترګی.

کوزغالی (kūzğálay) نر.م. کپری، کوږغالی، کورنی، د خاورین لوښي ماته ټوټه.

کوزګوری (kūzgóray) ص. نر.م. خر، ملامت، شرمېدلی، ټیټ سترګی.

کوزموګرافي (kozmogrā́fī) ښځ. م. د نړۍ یوه عمومي تشریح یا څرګندونه.

کوزمیک (kozmík) نر.م. ۱) په کازموس (کاینات، د وجود د عالم نظام) اړوند؛ ۲) له ځمکې پرته په کایناتو مربوط.

کوزنی (kūzanáy) ص. نر.م ۱) کښتنی، لاندېنی؛ ۲) لرنی، کوزتنی.

کوزوالی (kūzwálay) نر.م. لاندې والی، ښکته والی، کښته والی، کوزته والی.

کوزوپاس (kūzopás) نر.م. ۱) ټیټ و پاس، پورته و کښته؛ ۲) غوره مالي.

کوزول (kūzawál) مص. مت. ۱) کښته کول، کښېاسل؛ ۲) مج. رااچول، راغورځول.

کوزه (kūzá) ښځ.م. (ج. کوزې) مسین یا خاورین لاستي لرونکی یا بې لاستي لوښی دی.

کوزۍ (kūzáy) ښځ.م. وړه کوزه، کوچنۍ کوزه.

کوزیانه (kūzyā́na) ښځ.م. د خسر کورنۍ ته د زوم ورروستل او معرفي.

کوزېدل (kūzedə́l) مص. ل. ۱) کښته کېدل؛ ۲) راغورځېدل.

کوژده (koždá) ښځ.م. و ګ. کوږده.

کوژه (kožá) ص. نب. بوزه؛ روژه خوروونکی.

کوږ (koẓ) ص، نر.م. (ج. کاږه) ۱) خم، اریب؛ ۲) مج. منحرف، بدقوله؛ ۳) نر.م. کوږبل، تې لرونکی حیوان دی، ایرن رنګ لري.

کوږبل (koẓbál) نر.م. و ګ. کوږ۳).

کوږدنه (koẓdána) ښځ.م. کوژدنه (کوژده).

کوږسترګی (koẓstə́rgay) ص. نر.م. چغر، چیک، کاږېنګ، کږسترګی، بېنګا.

کوږل(۱) (koẓál) مص. مت. ۱) د څاروېو پوستکي ایستل؛ ۲) کالي کښل؛ ۳) بهرکول.

کوږل(۲) (kūẓál) مص. ل ۱) ربړ ګالل، زیار کاږل؛ ۲) حرکت کول، کوږېدل؛ ۳) مص. مت. حلالول.

کوږمغزی (koẓmáğzay) ص. نر.م. بدمغزی، بدخویه، توندخویه.

کوږنرخ (kóẓnárx) نر.م. (پ. ک.) کله چې په جرګه کې د یو چا پر ضد د ولس له قانون (نرخ) څخه مخالفه پرېکړه وشي، دې ته کوږ نرخ وایي.

کوږنګوری (koẓangū́ray) نر.م. تره، چمبړخیال، یو ډول سابه دي چې اوږده او تاو تاو وي.

کوږوالی (koẓwálay) نر.م. کږوالی، کوږتیا، کږتیا، اریبوالی.

کوږوکین (koẓokíṇ) نر.م.ج. ۱) کوږووږ، د کږو او ناسمو اندامو خاوند؛ ۲) منحرف.

کوږول(۱) (koẓawál) مص. مت. و ګ. کږول.

کوږول(۲) (kūẓawál) مص. مت. ښورول، خوځول، ښنډل، ښنډول.

کوږووږ (kóẓwóẓ) ص. نر.م. (ج. کاږه واږه) و ګ. کوږوکین ۱).

کوږه (kwaẓá) ښځ.م. هاند، زیار، کوښښ، ربړ.

کوږېدل (kūẓedál) مص. ل. خوځېدل، ښورېدل.

کوس(۱) (kwás) نر.م. د ښځینه جنس فرج (تناسلي آله).

کوس(۲) (kwas) نر.م. خوګ، کوږ، خنزیر.

کوس(۳) (kūs) نر.م. (مو.) کوست، ډول، لوی طبل.

کوستېزن (kwastezán) ص. نر.م. دووس، دله.

کوسره (kawsará) ښځ.م. (ج. کوسرې) کوسره، کوخره، پنه، کپی، موچنه.

کوسرې (kawsári) ښځ.م. شنې. شنی، تیتاقې، د خنجک او شنی د ونې مېوه.

کوسری (kwasráy) ص. ښځ.م.ج. کاسیره، فاحشه: ۱) بد اخلاقه ښځه.

کوسره (kawsará) ښځ.م. کوسره؛ پنه، موچنه.

کوسمیک (kosmík) نر.م. و گ. کوزمیک.

کوسنگ (kawsáng) نر.م. کوسنگي، درمند چې واخیستل شي یو څه غنم په آخر کې پرېږدي او دغه غنم په کوچنیانو او خوارانو وېشي.

کوسه (kosá) ص. نر.م.ج. څوکړ، کوڅه، چوکړ، هغه سړی چې ږیره یې رنگړې وي.

کوسی (kosáy) نر.م. (ج. کوسي) کوڅی، گنډی، هغه کوڅو چې له لمځي څخه جوړ شوی وي.

کوسی (kawsáy) نر.م. د لمسي لمسی.

کوشالی (košāláy) نر.م. کورشالی، د کوناتي هډوکی.

کوشتوړی (kūštūṛáy) ښځ.م. هغه هندوانه چې تر نورو هندوانو وروسته پخېږي او کوچنۍ وي.

کوشش (košiš) نر.م. و گ. کوښښ.

کوشک (košák) نر.م. کُشک، برجل ماڼی، لوړه ودانۍ.

کوشکن (koškán) نر.م. دالېز، دهلېز، د خونې یا خونو مخې ته دالیز.

کوشېر (kawšér) نر.م. پیوند: ۱) مات فلزي شی چې په قلعي سره بېرته پیوند شي: ۲) هډوکی چې مات شوی وي او بېرته جوړ شي.

کوشېرول (kawšerawə́l) مص.مت. پیوندول، فلزي شی یا مات هډوکی بېرته جوړول.

کوشېرېدل (kawšeredə́l) مص.ل. پیوندېدل، فلزي شیان، هډوکي... بېرته سره پیوندېدل.

کوښار (kawṣā́r) نر.م. چمیار، موچي.

کوښت (kweṣt) نر.م ۱) د برستنې کوت؛ ۲) درز، چاک، چاود؛ ۳) ځولۍ، د ځادر ځولۍ چې وابنه او پانې په کې اچوي.

کوښته (kostá) ښځ.م. جاده، لوی سړک، خیابان.

کوښښ (kosáṣ) نر.م. (ج. کوښښونه) زیار، هڅه، هاند، خواري، کوږه، کوشش.

کوښښي (kosaṣí) ص. نب. نر.ښځ.م. کوششي، خواریکښ، زیارکښ.

کوښکه (۱) (kawṣáka) ښځ.م. لینگته، د پالوانی یو چال دی.

کوښکه (۲) (kawṣáka) ښځ.م. لرگین مروړی چې په دېوال کې یې وهي او څاروي پوړې تړي.

کوښل (kūṣə́l) مص.مت. کښل، لیکل، لیک کول.

کوښه (kā́wṣa) ښځ.م. (ج. کوښې) ۱) د ښځو پنه، د ښځو پیزار؛ ۲) دوه خوښې، د بار تړلو کوږ لرگی دی چې د پړي په سر کې یې تړي.

کوغ (kwağ) نر.م. ۱) غته چونگښه؛ ۲) ص. نر.م. کروپ، کوپ، توغ، پر ملا کروپ.

کوغاتی (koğā́tay) نر.م. و گ. کوغالی.

کوغالی (koğā́lay) نر.م ۱) دوغل، ورغالی، د سپي لرگین لوښی؛ ۲) کوډله، جونگړه؛ ۳) ښوڅی، ژغوری، جرغالی؛ ٤) مج. غونډ او گردی لوښی.

کوغلغل (kūğalğál) نر.م.ج. د کنه ورغې او نورو غوښه خورونکو مارغانو د شړلو اواز.

کوغې سترگې (kū́ğestárge) ښځ.ج. ننوتې سترگې، لوېدلې سترگې.

کوستېزن (kwastezán) ص. نر.م. دووس، دله.

کوسره (kawsará) ښځ.م. (ج. کوسرې) کوسړه، کوځره، پنه، کپی، موچنه.

کوسري (kawsári) ښځ.م. شنې، شنی، تیتاقي، د ځنجک او شنی د ونې میوه.

کوسری (kwasráy) ص. ښځ.م.ج. کاسیره، فاحشه: ۱) بد اخلاقه ښځه.

کوسړه (kawsará) ښځ.م. کوسره؛ پنه، موچنه.

کوسمیک (kosmík) نر.م. و گ. کوزمیک.

کوسنگ (kawsáng) نر.م. کوسنگي، درمند چې واخیستل شي یو څه غنم په آخر کې پرېږدي او دغه غنم په کوچنیانو او خوارانو وېشي.

کوسه (kosá) ص. نر.م.ج. څوکړ، کوځه، چوکړ، هغه سړی چې ږیره یې رنګړې وي.

کوسی (kosáy) نر.م. (ج. کوسي) کوځی، گنډی، هغه کوځو چې له لمخي ځځه جوړ شوی وي.

کوسی (kawsáy) نر.م. د لمسي لمسی.

کوشالی (košāláy) نر.م. کورشالی، د کوناتي هډوکی.

کوشتوړی (kūštūṛáy) ښځ.م. هغه هندوانه چې تر نورو هندوانو وروسته پخېږي او کوچنی وي.

کوشش (košíš) نر.م. و گ. کوښښ.

کوشک (košák) نر.م. کُشک، برجل مانی، لوړه ودانی.

کوشکن (koškán) نر.م. دالېز، دهلېز، دخونې یا خونو مخې ته دالیز.

کوشېر (kawšér) نر.م. پیوند؛ ۱) مات فلزي شی چې په قلعي سره بېرته پیوند شي؛ ۲) هډوکی چې مات شوی وي او بېرته جوړ شي.

کوشېرول (kawšerawə́l) مص. مت. پیوندول، فلزي شی یا مات هډوکی بېرته جوړول.

کوشېرېدل (kawšeredə́l) مص.ل. پیوندېدل، فلزي شیان، هډوکي... بېرته سره پیوندېدل.

کوښار (kawṣā́r) نر.م. چمیار، موچي.

کوښت (kwəṣt) نر.م ۱) د برستنې کوت؛ ۲) درز، چاک، چاود؛ ۳) ځولی، دڅادر ځولی چې وانښه او پانې په کې اچوي.

کوښته (kostá) ښځ.م. جاده، لوی سړک، خیابان.

کوښښ (kosə́ṣ) نر.م. (ج. کوښښونه) زیار، هڅه، هاند، خواري، کوړه، کوشش.

کوښښي (kosəsí) ص. نب. نر. ښځ.م. کوششي، خواریکښ، زیارکښ.

کوښکه (۱) (kawṣáka) ښځ.م. لینګته، د پالوانی یو چال دی.

کوښکه (۲) (kawṣə́ka) ښځ.م. لرگین موړی چې په دېوال کې یې وهي او څاروي پوړې تړي.

کوښل (kūṣál) مص. مت. کنبل، لیکل، لیک کول.

کوښه (kə́wṣa) ښځ.م. (ج. کوښې) ۱) د ښځو پنه، د ښځو پیزار؛ ۲) دوه خوښی، د بار تړلو کوږ لرگی دی چې د پړي په سر کې یې تړي.

کوغ (kwağ) نر.م. ۱) غته چونگښه؛ ۲) ص. نر.م. کړوپ، کوپ، توغ، پر ملا کړوپ.

کوغاتی (koğā́tay) نر.م. و گ. کوغالی.

کوغالی (koğā́lay) نر.م ۱) دوغل، ورغالی، د سپي لرگین لوښی؛ ۲) کوډله، جونگړه؛ ۳) ښوځی، ژغوری، جرغالی؛ ٤) مج. غونډ اوگردی لوښی.

کوغلغل (kūğal ğál) نر.م.ج. د کنه ورغې او نورو غوښه خوړونکو مارغانو د شړولو اواز.

کوغې سترگې (kūğestárge) ښځ.ج. ننوتې سترگې، لوېدلې سترگې.

کوفت (koft) نر.م. (ج. کوفتونه) ۱) ازار، ځور، ضرر، تکلیف؛ ۲) قهر، تاو، غضب.

کوفته (koftá) ص. نب. ۱) ټکولی، ورژلی؛ ۲) ښځ.م. ځپنه، ټکونه؛ ۳) جن. قیمه.

کوفي (kofí) ص. نب. ۱) د کوفې ښار ته اړوند؛ ۲) یو لیک دی چې په ظاهره په کوفه کې پیدا شوی دی او تر پنځمې هجري پېړۍ پورې قرآنونه او دیني مطالب لیکل کېدل.

کوک[۱] (kok) نر.م ۱) لودره، ټک، ګنډون دستنې ټک؛ ۲) یو ډول غرنی بوټی دی؛ ۳) کوکه، کریزه، کوکاره؛ ٤) چالانونه، شروع کول، کلي ورکول؛ ۵) یو ډول سکاره دي؛ ٦) کوکین؛ ۷) یوه تجارتي نښه یا ټرېډمارک دی؛ ۸) جن. کوکاکولا یو غیر الکولي څښاک دی.

کوک[۲] (kūk) نر.م. ۱) غرنی پیاز؛ ۲) هغه پسه چې ذاتي یې غوږونه بوچې وي.

کوکاره (kūkára) ښځ.م. کریږه، چیغه، کریکه، کریغه.

کوکاڼی (kūkáṇay) نر.م. یو ستوری دی.

کوکایین (kokāyín) جن. کوکین، کوکاین، یوه ماده ده چې د کوکاو د ونې له پاڼو را ایستل کېږي.

کوکب (kawkáb) نر.م ۱) ستوری؛ ۲) یو ډول ګل دی؛ ۳) اوجه؛ ٤) توره؛ ۵) مېخ؛ ٦) زندان.

کوکره[۱] (kūkrá) ښځ.م. هغه لرګي چې د اوښ د کټې په دواړو خواو کې ورکول کېږي.

کوکره[۲] (kokrá) ښځ.م د سترګو تراخم.

کوکری (kūkráy) نر.م. کوتری، کوتی، کوترکی، کوچنډی، د سپي وړوکی بچی.

کوکرۍ (kokaráy) ښځ.م ۱) د سپېرکونډې په څېر یوه مرغۍ ده؛ ۲) د سپي بچی.

کوکړ (kūkáṛ) نر.م. ۱) لړومی، اوږد او لړونی چې د داښ او پرې لري؛ ۲) یو ډول مشنګ دی؛ ۳) د صحرایي چرګ یو ډول دی.

کوکړی (kokáṛay) نر.م. وګ. ککوړی.

کوکړې (kokṛé) ښځ.م ۱) د لمڅي دځنډو کلوښتې؛ ۲) رنګه وړی چې د لمڅي ګلان ترې جوړوي.

کوکړۍ (kūkṛáy) ښځ.م. وګ. کمبلۍ.

کوکل (kū́kal) جن. یو ډول واښه دي چې زیاتره په سیوري کې راشنه کېږي.

کوکله (koklá) ص. نب. یخ وهلی، څوک چې د سړو (یخ) له امله غونج منج شوی وي.

کوکنار (koknár) نر.م.ج. یو بوټی دی چې افیون (تاریاک) ترې استخراجېږي.

کوکڼه (kūkáṇa) ښځ.م. ۱) کمپلۍ، تاروګی، بابښکی، بورا؛ ۲) کونډاله، کوکڼۍ، ګلدانۍ؛ ۳) منج. ګل.

کوکڼۍ (kokaṇáy) ښځ.م. کونډاله، ګلدانۍ.

کوکو[۱] (kokó) ص. نب. ۱) واوا، ښکلی؛ ۲) ګل، کولکۍ، جنډۍ؛

کوکو[۲] (kūkú) صوت. نر.م. د کوکو شتکې اواز.

کوکو[۳] (kawkáw) نر.م. زګېروی، نالبنت، فریاد، د کوچني فریاد.

کوکوبه (kūkobá) جن. کوکوبې، عرق ګلاب.

کوکوپښ (kūkūpǝ̂ṣ) نر.م. ملاچرګک، ملاتوتکی، بابوکی، یو ښکلی مرغه دی چې اوږده منبوکه او پر سر تاج لري.

کوکوړی (kokóṛay) نر.م.وګ. ککوړی.

کوکوشتو (kūkūkštu) ښځ.م. وګ. ګوګوشتو.

کوکوګېډۍ (kūkūgedáy) ښځ.م. د ګلو ګېډۍ، د ګلانو دسته، ګلدسته.

کوفت (koft) نر.م. (ج. کوفتونه) ۱) ازار، ځور، ضرر، تکلیف؛ ۲) قهر، تاو، غضب.

کوفته (koftá) ص. نب. ۱) ټکولی، ورژلی؛ ۲) ښځ.م. ځپنه، ټکونه؛ ۳) جن. قیمه.

کوفي (kofí) ص. نب. ۱) د کوفې ښار ته اړوند؛ ۲) یو لیک دی چې په ظاهره په کوفه کې پیدا شوی دی او تر پنځمې هجري پېړۍ پورې قرآنونه او دیني مطالب لیکل کېدل.

کوک[1] (kok) نر.م ۱) لودره، ټک، ګنډون دستنې ټک؛ ۲) یو ډول غرنی بوټی دی؛ ۳) کوکه، کریزه، کوکاره؛ ۴) چالانونه، شروع کول، کلي ورکول؛ ۵) یو ډول سکاره دي؛ ۶) کوکین؛ ۷) یوه تجارتي نښه یا ټریډمارک دی؛ ۸) جن. کوکاکولا یو غیر الکولي څښاک دی.

کوک[2] (kūk) نر.م. ۱) غرنی پیاز؛ ۲) هغه پسه چې ذاتي یې غوږونه بوچې وي.

کوکاره (kūkắra) ښځ.م. کریږه، چیغه، کریکه، کریغه.

کوکانۍ (kūkắṇay) نر.م. یو ستوری دی.

کوکایین (kokāyín) جن. کوکین، کوکاین، یوه ماده ده چې د کوکاو د ونې له پاڼو را ایستل کېږي.

کوکب (kawkáb) نر.م ۱) ستوری؛ ۲) یو ډول ګل دی؛ ۳) اوجه؛ ۴) توره؛ ۵) مېخ؛ ۶) زندان.

کوکره[1] (kūkrá) ښځ.م. هغه لرګي چې د اوښ د کټې په دواړو خواو کې ورکول کېږي.

کوکره[2] (kokrá) ښځ.م د سترګو تراخم.

کوکرۍ (kūkráy) نر.م. کوترې، کوتې، کوترکۍ، کوچنډۍ، د سپي وړوکی بچی.

کوکرۍ (kokaráy) ښځ.م ۱) د سپېر کونډۍ په څېر یوه مرغۍ ده؛ ۲) د سپي بچی.

کوکړ (kūkáṛ) نر.م. ۱) لرومی، اوږد او لړونی چې د داښ او پرې لري؛ ۲) یو ډول مشنګ دی؛ ۳) د صحرایي چرګ یو ډول دی.

کوکړی (kokáṛay) نر.م. و.ګ. ککوړی.

کوکړې (kokṛé) ښځ.م ۱) د لمڅي دځنډو کلوښتې؛ ۲) ارنګه وړی چې د لمڅي ګلان ترې جوړوي.

کوکړۍ (kūkṛáy) ښځ.م. و.ګ. کمبلۍ.

کوکل (kűkal) جن. یو ډول واښه دي چې زیاتره په سیوري کې راشنه کېږي.

کوکله (koklá) ص. نب. یخ وهلی، څوک چې د سړو (یخ) له امله غونج منج شوی وي.

کوکنار (koknắr) نر.م.ج. یو بوټی دی چې افیون (تاریاک) ترې استخراجېږي.

کوکنه (kūkắṇa) ښځ.م. ۱) کمپلۍ، تاروګۍ، باښکۍ، بورا؛ ۲) کونډاله، کوکنۍ، ګلدانۍ؛ ۳) منج. ګل.

کوکنۍ (kokaṇáy) ښځ.م. کونډاله، ګلدانۍ.

کوکو[1] (kokó) ص. نب. ۱) واوا، ښکلی؛ ۲) ګل، کولکۍ، جنډۍ؛

کوکو[2] (kūkű) صوت. نر.م. د کوکوشتکې اواز.

کوکو[3] (kawkáw) نر.م. زګېروی، نالښت، فریاد، د کوچني فریاد.

کوکوبه (kūkobá) جن. کوکوبي، عرق ګلاب.

کوکوپښ (kūkūpáṣ̌) نر.م. ملاچرګک، ملاتوتکی، بابوکی، یو ښکلی مرغه دی چې اوږده منبوکه او پر سر تاج لري.

کوکوړی (kokóṛay) نر.م.و.ګ. ککوړی.

کوکوشتو (kūkūkštu) ښځ.م. و.ګ. ګوګوشتو.

کوکوګیډۍ (kūkūgeḍáy) ښځ.م. د ګلو ګېډۍ، د ګلانو دسته، ګلدسته.

کوکول (kokawál) مص. مت. کوک کول؛ ۱) کوک ورکول؛ ۲) چالانول؛ ۳) ځوک ډېرو خبرو کولو ته چمتو کول (منفي صبغه).

کوکومرغه (kūkūmurğá) نر. م. و گ. گوگوشتو.

کوکومیو (kūkūmyáw) نر. م. کونگ، گونگ، کونگی، جغد، بوم، یو مرغه دی.

کوکوولہ (kūkūwála) ښځ. م. کوکی، ولـه، یو ډول وله ده.

کوکه[1] (kūka) ښځ. م. ناره، د زور چغه او ژړا.

کوکه[2] (koká) ښځ. م. ۱) یو ډول تسبیح دي؛ ۲) هغه سوندوخ چې میوه په کې وړي؛ ۳) پلکه پنکی، وړوکی میخ؛ ٤) غرفه.

کوکی[1] (kūkay) نر. م. گندنه، اښکی، یو ډول سابه دي، او مه هم خوړل کېږي.

کوکی[2] (kawkáy) نر. م. ۱) کوولی، کوپلی، یوه اوسپنیزه آله ده چې د اوړو اښکلولوښي پرې پاکوي؛ ۲) کوگیر، کفگیر.

کوکی[3] (kokáy) نر. م. ککی، هلک، کوچني ته د ناز او گرانښت کلیمه ده.

کوکی[4] (kawakáy) نر. م. ۱) چاکو؛ ۲) چاري، ببلچه.

کوکۍ[1] (kūkáy) ښځ. م. مج پړانگ، غنه، غنې، جولاگی.

کوکۍ[2] (kokáy) ښځ. م. ج. ۱) دماتې شوې ښیښې ټوټه؛ ۲) کوکو، جنډۍ؛ ۳) بانهکی، کوکړی، کمبلی یوه حشره ده چې پرگل مینه ده؛ ٤) مچکه، مچه، پچی؛ ۵) ښځ. م. کوچنیانو ته د ناز په ډول کارېدونکی کلیمه ده؛ ٦) یوه غرنۍ ونه ده.

کوکیالی (kokyāláy) نر. م. رنگین او گل لرونکی ټوکر.

کوکیانه (kokyána) ښځ. م. ۱) گلزار، گلستان، د گلو بڼ؛ ۲) مج. بڼ، باغ.

کوکېدل (kokedál) مص. ل. کوک کېدل؛ ۱) فنر ډکېدل، لکه د ساعت؛ ۲) چالانه کېدل ۳) د یوه منفي صفت په توگه د ډېرو خبرو سر اینښوول.

کوکۍ گوته (kokáygwáta) ښځ. م. شین غته، سکروته، مسواکه، سبابه، د شهادت گوته.

کوکۍ وله (kokáywála) ښځ. م. یو ډول وله ده.

کوگل (kogál) نر. م. گوگل.

کوگۍ (kogáy) ښځ. م. ج ۱) خوله، کوکۍ، مچه؛ ۲) کوچني ته د ناز او گرانښت کلیمه ده.

کوگیر (káwgir) نر. م. (ج. کوگیرونه) کفگیر؛ یوه اوسپنیزه آله ده چې شکل یې کاچوغې ته ورته دی خو تر کاچوغې ډېره اوږده او لویه ده.

کول[1] (kawál) جن. ۱) زهر، جر، گنډېر؛ ۲) مص. مت. کړل، یو عمل اجرا کول؛ ۳) ترسره کول؛ ٤) بشپړول؛ ۵) مج. جنسي مقاربت.

کول[2] (kūl) نر. م. ۱) نسل؛ ۲) د یوه عمر، په یو منگ، همزولی؛ ۳) مج. زوزاد، آل اولاد.

کول[3] (kwal) نر. م. ځوک چې په سر ولاړ وي او پښې یې آسمان ته جگې نیولې وي.

کولاځ (kūlác) نر. م. کولاچ، قولاچ، وازه، په افقي ډول سره د خلاصو نیولوشویو لاسونو اندازه.

کولبه (kolbá) ښځ. م. ۱) ییوې، ییوه، قلبه؛ ۲) دوه غوایان چې ییوې پرې کوي.

کولپ (kolp, kwalp') نر. م. (ج. کولپونه) کلپ، قلپ، چوړک، قلف، قفل، جندره.

کولپک (kūlpák) نر. م. (ج. کولپکونه) کلپک، بلوټ، لټ، کلفک، قلفک، قفلک.

کولپکی (kūlpakáy) نر. م. هغه لستونی چې خوله ولري، کف لرونکی لستونی.

کولپول (kūlpawə́l) مص. مت. کولپ کول، قلف یا قفل کول؛ ۱) بندي کول؛ ۲) خوندي کول.

کولپي (kūlpí) ښځ. م. ج. ۱) یو ډول گڼهون دی؛ ۲) ص. نب. نر. ښځ. م. هغه څه چې قیدیږي، کولپي ستن؛ و گ. کنجکی(۱) ۱).

کولپۍ (kūlpə́y) ښځ. م ۱) کولپی، کاشین، قولپي، کټوې غوندې خاورین لوښی دی؛ ۲) سر تړلی لوښی چې هرڅه په کې خوندي وي.

کولپېدل (kūlpedə́l) مص. ل. قلف (قفل) کېدل؛ ۱) تړل کېدل؛ ۲) بندي کېدل؛ ۳ خوندي کېدل.

کولپي ستن (kūlpístan) ښځ. م و گ. کنجکی(۱) ۱).

کولتور (kūltur) نر. م. (ج. کولتورونه) کلتور، کلچر؛ ۱) دود، دستور، آداب او تاسیسات؛ ۲) ثقافت، فرهنگ؛ ۳) تمدن؛ ٤) تهذیب.

کولتوري (kūlturí) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. د کولتور، د کلچر، د فرهنگ، دودیز، مدني، ثقافتي،، تهذیبي.

کولچه (kūlčá) ښځ. م. (ج. کولچې) ۱) ټیکلی؛ ۲) یو ډول خواږه یا مالگین خواږه دي؛ ۳) ښځ. م. تاغمه، داغمه، تغمه.

کولچه پخوونکی (kūlčápaxawúnkay) نر. م. کلچه پز، څوک چې کولچې، کیکونه پخوي.

کولر (kolar) نر. م. سړوونی؛ ۱) یوه آله یا کانتېنر دی چې شیان یخوي یا یې یخ ساتي؛ ۲) هر شی چې سړونګ کوي؛ ۳) فریج، یخچال.

کولرا (kolə́ra) ښځ. م. و گ. کالرا.

کولسترول (kūlıstról) جن. کلیسترول، مومي ماده ده چې له غوړو سره بدن ته ننوځي او د صفرا په مرسته په وینو کې جذبېږي.

کولک (kolák) نر. م. ۱) وتکی، دریڅه، روزان؛ ۲) سترغلی، د سترگو کاسه.

کولکسیون (kūleksyún) نر. م. جونگ، مجموعه، اجتماع؛ سره راغونډ شوي شیان، لکه د پوستي ټکسو.

کولگی (kūlgə́y) ښځ. م. یو ډول خوندور بوټی دی چې وړې دانې او نری ډنډر لري.

کولمه (kūlmá) ښځ. م. (ج. کولمې) د انسان او حیوان په نس کې اوږده پیپونه دي چې خواړه له معدې څخه هغو ته داخلېږي.

کولن (kūlán) نر. م. ۱) تن، و گ سپږنۍ؛ ۳) بیا. قولون، د بدن کولمه ده، د پنډو کولمو یو برخه.

کولنډ (kolánd) نر. م. کلنډ، کولنډی، هغه لرگی چې د څاروي یا سپي په غاړه کې یې اچوي.

کولنگي (kulangí) ص. نب. کلنگي، قلنگي؛ اصیل (چرگ)، جنگي چرگ.

کولنی (kolánay) نر. م. یو ډول بوټی دی چې له ببخه یې نباتي شیدې راباسي.

کولوار (kūlwár) نر. م. د ملنگانو هغه ځولۍ یا بکسه چې د گدایۍ او خیرات سامان پکې ساتي.

کولول (kūlawə́l) مص. مت. ۱) رغړول، تولول؛ ۲) توړل، تراشل؛ ۳) ځمکه ایشول (لکه د سرکې په وسیله).

کولولو (kūlūlú) نر. م. د مټ شیطان، شیطان خوټ، د شگو شیطان؛ یوه خړه کوچنۍ حشره ده چې په میده شگو کې اوسي.

کولولی (kūlawə́lay) نر. م. ۱) رغړولی، تیلولی؛ ۲) توړل شوی؛ ۳) ځمکه ایشولی.

کولون (kūlúm) نر. م. و گ. کولن.

کولونټه (klonṭá) ښځ. م. د لومې (دام) اضافه برخه، د لومې د تناو سر.

کوله(۱) (kawlá) ښځ. م. (ج. کولې) نلۍ، توقه، قولته، د کارتوس تولۍ.

کوله⁽²⁾ (kawə́la) ښځ.م. پخل، پخنه، سرای، د درمند د دلې ګېډې پرانستنه او د غوایانو ښو نه د مېده کولو لپاره د هغې اچونه.

کوله⁽³⁾ (kūlá) ښځ.م. (ج. کولې) ډولی، غرانګه، د سپي يو ځانګړی اوږد اواز؛ ۲م د ډبرو سکرو يو ډول.

کوله⁽⁴⁾ (kūwalá) ښځ.م. د ختو نغري چې د فلزي انګيټۍ په څېر جوړ شوی وي.

کولا (kolá) ښځ.م. د ډبرو سکاره، ذغال سنګ.

کوله بوله (kólabóla) ښځ.م. د خواخوږۍ او غمخورۍ يوه کليمه ده.

کولۍ (kwaláy) ښځ.م.ډ غره نرۍ لاره چې پېچومي او پاتکي ولري.

کولی⁽¹⁾ (koláy) نر.م. کودلی، کوکی، اوسپنيزه آله چې د اوړو اغږلو لوښي پرې پاکوي.

کولی⁽²⁾ (kūláy) نر.م. کندو، خمبه، د ختو کندو چې غله په کې اچوي.

کولی⁽³⁾ (kūláy) ق. ټول، تمام، ګرد.

کولي (kawlí) نر. ښځ.م. ۱) د بدلزنو هنديانو د بقاياو يوه طايفه ده؛ ۲) پنډی، جوالي.

کوليار (kolyā́ṛ) نر.م. يو ډول غرنۍ ونه ده، پلي يې پخوي.

کولېدل (kūledə́l) مص.ل ۱) رغړېدل؛ ۲) تورل کېدل؛ ۳) ايشېدل (لکه څمکه په سر کې سره).

کولير (kolír) نر.م ۱) زنار، طوق؛ ۲) بند، کولنډ.

کوليغه (kūliǧā́) جن. د سوځېدو مواد چې په عربي يې (وقور) بولي.

کوم⁽¹⁾ (kūm) ض. (ګر.) کم، کوم، يو استفهامي ضمير دی چې د يوه شي يا سړي د ذات د تعيين د پوښتلو پر وخت استعمالېږي.

کوم⁽²⁾ (kawə́m) ف. (ګر.) د استمراري حال لپاره د متکلم مفرد صيغه ده چې د «کول» له مصدره جوړېږي.

کوما (komā́) ښځ.م. بېهوښي، بېحالي، په ځان د نه پوهېدو يو عميق حالت دی.

کوماچ (kūmā́č) جن. ۱) هغه غنم چې نوې يې داني نيسولې وي؛ ۲) ګوړماچ، يو ډول خواږه دي؛ ۳) نر.م. د پتيرې ډوډۍ لوی کنډک يا کتره؛ ۲) څڅېدلې ډوډۍ.

کوماله (kūmā́la) ښځ.م. يو ډول غرنۍ خوندور بوټی دی.

کومبار (kūmbā́ṛ) نر.م. کولال، کلال، کمپار، د خاورينو لوښو جوړوونکی.

کومبړ (kumbə́ṛ) نر.م. کومړ، ۱) دکاليو لوی سوری؛ ۲) ټپ، زخم، لوی زخم.

کومره⁽¹⁾ (kūmrā́) ښځ.م. د پښې د کار د وسايلو صندوق.

کومره⁽²⁾ (kūmarā́) نر.م. د اوښانو د خوراک يو ډول ګيا ده چې ګردې پاڼې لري.

کومړ (kūmə́ṛ) نر.م. و ګ. کومبړ.

کومړی (kūmṛáy) ښځ.م.ج. د يو ډول بوټي اغزن غوټداری دی.

کومک (komák) نر.م. کمک، مرسته، لاس کول، امداد کول.

کومکۍ (kūmakáy) ښځ.م. يو ډول کوکوکوتره ده.

کومکي (komakí) ص. نب. نر. ښځ.م. (ج. کومکيان) ۱) مرستيال، مرسته کوونکی؛ ۲) په کومک اړوند.

کومل (komál) نر.م. (مو.) دروند سُر، بم سُر د تيبر په مقابل کې دروند يا بم سُر، ښکته سُر.

کومڼ (kumə́ṇ) ص. نر.م. ۱) مراوی، شيته او خوسا؛ ۲) ارام، غلی.

کومنتوب (kūmantób) نر.م. ۱) کومنتیا، کومنوالی، شیته والی؛ ۲) آراموالی، غلیتوب.

کومنول (kūmanawə́l) مص.مت. ۱) شیته کول، مراوې کول؛ ۲) غلی کول، ارامول.

کومنېدل (kūmanedə́l) مص.ل. ۱) شیته کېدل، مراوې کېدل؛ ۲) کرارېدل، غلی کېدل.

کومول (kūmól) نر.م. ډینګ، کمول، چغنی، لګ لګ، د اوبو یو مرغه دی چې اوږدې پښې او جګه غاړه لري او غوښه یې خوړله کېږي.

کومه (kúma) ښځ.م. بوک، بوکان، کیو، ګوپ، کوهان، د اوښ په ملا کې راوتلی ځای.

کومی (kūmáy) نر.م. ۱) و.ګ. کومه؛ ۲) له غاښو څخه تر ستوني پورې برخه؛ ۲) داور ژغورګی، نغری؛ ۳) د هر شي مرکز یا عمق.

کومیډي (kūmiḍí) ښځ.م. کمیډي؛ ۱) هره ادبي ننداره یا کمپوزېشن چې پر ویر او ماتم پای ته ورسېږي؛ ۲) خندوونکې یاخوشالوونکې پېښه.

کومیک (k(o,ū)mík) نر.م.ج. و.ګ. کمیک.

کون (kawn) نر.م. ۱) هستي، د وجود عالم؛ ۲) نړۍ، جهان؛ ۳) موجودوالی، هستوالی.

کونات (kūnát) نر.م ۱) د کوزې ببخ؛ ۲) کونک، د هګۍ ببخ.

کوناټور (kawnāṭawə́r) ص.نر.م. ۱) سومباټور، د غټو کوناټیو خاوند؛ ۲) مج. بې غیرته.

کوناټی (kūnāṭáy) نر.م. (ج. کوناټي) د انسان د ورنونو او ملا تر منځ پسته او راوتلې برخه.

کوناری (kūnāráy) نر.م. (ج. کوناري) قصاب.

کوناستی (kūnāstáy) ښځ.م. د کوچنیانو یو ډول بازو لرونکې څوکۍ ده.

کوناستی (kūnāstáy) نر.م. ۱) د کوچني لومړۍ کښېناستنه؛ ۲) د ناروغ لومړنۍ کښېناستنه.

کوناغ (konā́ğ) نر.م. کتغ، ننګولی، نګولی.

کونتاله (kūnatālá) ښځ.م. شنه لښته چې سر یې مات شوی وي.

کونتی (kūntáy) ص.نر.م. ۱) کونتی، راکوږ؛ ۲) هغه دېوال چې ډډ شوی وي.

کونټی (konṭáy) ښځ.م. ۱) کږه سري لرګی؛ ۲) کږه سرې امسا (لکړه).

کونج (k(wa,o)nj) نر.م. کنج، ګوټ.

کونجاړه (kūnjā́ṛá) جن. کنجاړه، خنجاړ، کل، هغه مواد چې له پنبه دانې او شړشمو څخه پاتې او تېل ځنې بېل شي.

کونجت (kunjə́t) جن و.ګ. کونځله.

کونجری (kūnjəráy) نر.م. کنبیده، نقش و نګار، په دېوال کې نقاشي شوی.

کونجړ (kūnjáṛ) نر.م. سابه خرخوونکی، د شنو خرخوونکی.

کونجک (kūnjā́k) نر.م. ۱) کنجک، کنجکی، د کونج مصغر؛ ۲) ګوټ، کونج.

کونجکه (kwánjəká) ښځ.م. کنجکه، یو ډول مرۍ ده چې د کوچنیانو په غاړو اچول کېږي.

کونجلغ (kūnjləğ) ص.نر.م. ۱) منجیله، ګونجه شوی، ګونځه شوی؛ ۲) تونډ موند، کونجغکه، سوټ بوټ.

کونجي (kunjí) ښځ.م. کنجي، چابي، کیلي.

کونجی (kūnjáy) ښځ.م. ۱) یو ډول ډبره ده چې د ژرندې پل ځنې جوړوي؛ ۲) د اوبه چینلو خاورین لوښی؛ ۳) ص.نر.م. کړوپ؛ ۴) ډېر بوډا، ډېر زوړ.

کونجی (kūnjáy) ښځ.م. څرخی، ګونجی، د سپنسو کلاوه، د تارونو کلوله.

کونجیتې (konjáte) جن. و.ګ. کونځله

کونځله (konjála) ښځ.م.ج (ج. کونځلې) کونجدې، کونجتي، کونجنت، کنجد، یوه ګیاه ده چې دانې یې ۶۰٪ غوړي لري.

کونځی (kowncáy) ښځ.م. و ګ. کوځی.

کونداژه (kūndáza) ښځ.م. پیاله، کنداژه، د چایو او اوبو څښلو لوښی.

کونداغ (kwándāġ) نر.م. کنداغ، قنداغ، د ټوپک یاماشیندار لرګینه برخه چې له سینې سره لګوله کېږي.

کوندروزی (kūndrū́zay) نر.م. ۱) مرچک، سره مرچک؛ ۲) جوع البقر؛ یو ډول ناروغي ده چې لوږه په کې ډېره وي.

کوندروکی (kūndrúkay) نر.م. وړوکی دسترخان، کوچنی دسترخان.

کوندری (kūndráy) نر.م. ۱) دسترخوان؛ ۲) د برستنې مخ؛ ۳) ښکلې بوجګۍ چې خښتې د ناوې کورته خونې په کې وړي؛ ٤) ژورغالی.

کوندریزی (kūndrézay) نر.م. دریندی، د پسونو یوه ناروغي ده.

کوندس (kūndás) نر.م. ګل کند، ګل قند.

کوندوړی (kūndúṛay) نر.م. کنده، ژوره، ډوغل، غوجوړی.

کونده (kūndá) ښځ.م. (ج. کوندې) ۱) کنده، غټ لرګی دی چې د یبوې غشی، موټانې او سسپار یا پال پکې کلکېږي؛ ۲) درد او تکلیف له منځه تلنه؛ ۳) د رسیدونو، بیلونو، ټکسونو او... د پاڼو پاتې شوې برخه.

کوندی (kūnday) نر.م. ۱) د مجنوغزې پړی؛ ۲) له ډېره درده پرله رغښتل؛ ۲) هغه پړی چې د غوندې خوله پرې تړي.

کوندي (kūndí) ښځ.م. په وړې یا سرښو سره، زرینې او سوچه خولۍ پاکونه.

کونډ[۱] (kwánḍ) نر.م. روزمانه، د مېږو او وزو د لنګېدو وخت.

کونډ[۲] (kwánḍ) ص.نر.م. ۱) هغه سړی چې ښځه یې مړه وي؛ ۲) دغره څوکه؛ ۳) حیض.

کونډا (kūnḍā́) ښځ.م. تغاره، تغار، لویه خاورینه تغاره.

کونډاله (kūnḍālá) ښځ.م. ۱) کوکنۍ، ګلدانی؛ ۲) د بنګو سولولو لوښی؛ ۲) ماته لښته.

کونډتوب (kwánḍtob) نر.م. کونډوالی، کونډتیا، هغه حالت چې د سړي ښځه مړه او د ښځې مېړه مړ وي.

کونډتون (kūnḍtūn) نر.م. کونتون، هغه ښځه چې د مېړه ترمرګ وروسته بل مېړه نه کوي.

کونډغالی (kwánḍġālay) نر.م. ۱) کوټڅه، کوډله؛ ۲) د غریبۍ وړه کوټه؛ ۳) په غره کې د پسونو او مېږو موقتي ځای چې تش وي.

کونډکي (kūnḍáki) ښځ.ج ۱) کونډیاري، د ونو لاندې خځلې؛ ۲) لنډ ویښته، لنډ ویښتان.

کونډکی (kūnḍakáy) ص. ښځ. م. غونډکی، ټنډکی، وړه او غونډه منډه ښځه.

کونډلژغ (kūnḍalẑáġ) نر.م. زغلنډی، ژغنډی، دجغ دوه لرګي چې د غوبې غاړه په کې وي.

کونډلی (kūnḍaláy) ښځ.م. کرهڼ، کونډۍ، مرکونډۍ، یو ډول اغزن بوټی دی.

کونډوکی (kunḍūkay) نر.م. و ګ. کونډکی.

کونډول (kūnḍawál) مص.مت. ۱) لومړی ځل په بغرۍ کې د شولو ټکول؛ ۲) د سړي ښځه وژل یا د ښځې مېړه وژل.

کونډوه (kunḍáwa) ښځ.م. دسترخوان، دسترخان.

کونډه(۱) (kūnḍa) ص. ښځ. م (ج. کونډې) هغه ښځه چې مېړه یې مړ وي.

کونډه(۲) (kondā́) ښځ. م. ۱) روپۍ ته چې وره کړې وراچوله کېږي؛ ۲) دزنځیر کړۍ یا حلقه؛ ۳) دځیګر مرغېږي ٤) کنډه، سرچینه؛ ٥) د کب نیولو چنګک.

کونډی (kwánḍay) ص. نر. م ۱) لنډ؛ ۲) کلی، کنډا، بې ښکرو؛ ۳) پاتې، مغلوب؛ ٤) مونډه، بونډۍ هغه ونه چې یوازې ستنه یې پاتې وي.

کونډۍ(۱) (kondā́y) ښځ. م. ۱) د لرګي ورو کې کاسه؛ ۲) د کوناتي د پاسه هډوکی.

کونډۍ(۲) (kūndā́y) ښځ. م. ۱) وګ. کونډلی؛ ۲) د لاس یو پسول دی.

کونډۍ کول (kūndaykawā́l) مص. مت ۱) کونډی کول، پېچل، تاوول؛ ۲) کړشپ کول.

کونډیاري (kūndyā́ri) ښځ. م.. وګ. کونډکی.

کونډېدل (kundedal) مص. ل. ۱) بې مېړه کېدل؛ ۲) ښځه یې مړه کېدل.

کونړۍ (kūnərā́y) ښځ. م. ۱) کتوه، کتو، کتوی، د مستو کتوه؛ ۲) په تأنیثي صفت سره کونړ ته منسوبه.

کونستر (konastə́r) نر. م. وګ. کنستر.

کونسترکی (konastárkay) نر. م. هغه تو کر چې د کوچنیو له کوناټیو او ښنو څخه راچاپېر بېږي.

کونسټ(۱) (k(wa,o)nsáṭ) نر. م. ۱) په ایره خول کې پخه شوې ډوډۍ؛ ۲) ببخ، وبخ؛ ۳) کونسټه د ونې ستنه یا ببخ.

کونسټ(۲) (kwansáṭ) ص. نر. م. شل، ګوډ، شا، وهوپ، شیل.

کونسټه (kwansáṭa) ښځ. م. کونسټ؛ ۱) ستنه، ببخ؛ ۲) مج. د زیات قدرت خاوند.

کونسل (konsíl) نر. م. قونسل، قنسل، قونصل؛ هغه استازی چې د یوه پردي هېواد په یوه ښارکې د خپل هېواد او د هغه د ښاریانو حقوقي او اقتصادي ګټو ممثل او ساتندوی وي.

کونسلګري (konsalgarí) ښځ. م. کونسل خونه، قنسلګري، د کونسل رسمي دفتر.

کونسوی (konasáway) ص. نر. م. وګ. کونه سوی، ببخ سوځېدلی، وبخ سوی.

کونسۍ (kawnsā́y) ښځ. م. کوڅی، کونځی.

کونسیه (kawnsiyā́) ښځ. م (مو.) کانسیه، کجری، ځانته یا بېل راګ نه دی، هاغه یمن کلیان دی چې په مدهم یې وایي.

کونغو (kūngū́) نر. م. د سوجي هډوکی، د کونه ډوب هډوکی.

کونک (kūnák) ق. ۱) اخیر، پای؛ ۲) وروستـه؛ ۳) نر. م. د انګورو دوبچه یا جویه؛ ۲) دهګۍ پچک (پچ).

کونکورۍ (kūnkūrā́y) ښځ. م. کونۍ، د خاورو وړه کټوړۍ چې په پنجره کې مارغانو ته په کې اوبه یا دانې اچوي.

کونګ(۱) (kwáng) نر. م. ګواټی، کونګو، کونګی، یوه مرغۍ ده چې په رڼا کې څه نهویني.

کونګ(۲) (kawáng) نر. م. وګ. کونه(۱).

کونګارې (kūngā́re) ښځ. ج. کولې، قولې، غرانګې، د سپي اوردې نارې.

کونګڅ (kūngáč̣) نر. م. ازانګه، انګازه، پژواک.

کونګره(۱) (kongrá) ښځ. م. کوکره، کوکرې، د سترګو د تراخم ناروغي.

کونګره (۲) (kūngərá) ښځ. م. وګ. کنګره(٤).

کونګری (kūngráy) نر. م. کونګرکی، کوکری، کوتری، کوترکی.

کونګړ (kūngáṛ) نر.م ۱) ښنسټ، ښخ؛ ۲) پ. ک. د ښنټنو یو دود دی: د چا چې اولاد نه پاتېږي، نو د خپل زوی یا لور غوږ سوری کوي او هغه ته منډری یا کړی وراچوي اوخیرات کوي.

کونګوټي (kūngūṭí) ښځ.م. ۱) ګوته ورکول، شاغوټول؛ ۲) پېغورونه؛ ۳) پیشاړه، تمسخر.

کونګه (kūngá) ص. نب. ښتابه، ناکراره، په کړاو اخته.

کونګی (kūngáy) نر.م.وګ. کونګ(۱).

کونه(۱) (kawána) ښځ.م. کړنه، کونګ، عمل.

کونه(۲) (kwána) ښځ.م ۱) سوغی، سومبی، غره، مقعد؛ ۲) ښخ، وېخ، قاعده.

کونه سوی (kwanasáway) نر.م. کونسوی؛ هغه نګولی چې سوی وي یا د سوي خوند ولري.

کونه غری (kwanaǵáray) نر.م. دکوناټي هډوکی، د کونډۍ هډوکی.

کونه ګوته (konagóta) ښځ.م. انې بهانې، پلمه کول، ځان تېرونه.

کونی(۱) (kū́nay) نر.م ۱) د وزو او مېږو په پوستکي کې یوه حشره ده؛ ۲) مج. زیارکښه، پر کاره.

کونی(۲) (kwánay) جن. کوینی، لبنبوین، کوولی.

کوني (kūní) نر.م. سوپری، غانډو، پُشت، ډوره، مفعول.

کونۍ(۱) (konáy) ښځ.م ۱) صماخ، دغوږ د سوري ورستی برخه؛ ۲) د انډوخر په لوبه د لوبغاړي د. درېډو دایره.

کونۍ(۲) (kwánay) ښځ.م.ج. ۱) کاسیره، فاحشه؛ بداخلاقه ښځه ۲) هغه ښځه چې خپل مقعد دمقاربت لپاره وړاندې کوي.

کونیڅی (kwaníc̣ay) نر.م. نغاړی، منجیله، هغه لوخې یا توته چې ښځې یې د سر د پاسه د منګي لاندې ږدي.

کونیز (kūníz) نر.م. دومباله پوړ، دمبالپوړ، یو ډول پخوانی توپک دی.

کوني کاټړ (kūnikáṭar) نر.م. چونګاښ، چنګاښ، کونیکبر، کنجپوړ، کنجیپوړ.

کونیکبر (kūnikábar) نر.م.ج. چونګاښ، کنجپوړ، سرطان، پنجه پاو، خرچنګ.

کونین (kawnáyn) نر.ج. دکون تثنیه، دوه جهانه، دنیا او آخرت.

کوڼ(۱) (kūṇ) ص.نر.م. (ج. کاڼه) په غوږو درونډ، چا چې د سامعې حس له لاسه ورکړی وي.

کوڼ(۲) (koṇ) نر.م. یو ډول بوټی دی.

کوڼتوب (kūṇtób) نر.م. کڼوالی، کڼتوب، کوڼتیا، کوڼوالی؛ په غوږو درونډوالی یا کڼوالی.

کوڼکی (kūṇkáy) ښځ.م. کڼکی، کړکی، ورسی.

کوڼول (kūṇawál) مص. مت. ۱) کڼول، کوڼ کول، په غوږو درنول؛ ۲) مج. په جګو آوازو او غوږ سره د چا غوږونه ځورول.

کوڼی(۱) (kūṇáy) ښځ.م. ۱) د تکۍ سر، د زنګانه سترګه؛ ۲) ککری، کوپړی؛ ۳) کونکوری، په قفس کې د مرغیو د اوبو لوښی؛ ٤) لو. د خانې خانې لوبه، د کوچنیانو یوه لوبه ده.

کوڼی(۲) (koṇáy) ښځ.م. کوټخه، جونګړه، کوډخه، د غریبې کور یا کوټه.

کوڼی(۳) (kawaṇáy) ښځ.م. د متک یوه خوا، د غوز یوه پله، د یوه غوز نیمه پله.

کوڼی (kū́ṇay) نر.م ۱) وینه، واینه، لرګی خوړونکی چینجی؛ ۲) ګوڼی.

کوڼېدل (kūṇedál) ز ګ. کڼېدل.

کوڼیک (kūṇík) نر.م. منګوره، خیڅیک، کتمل.

کوواوې (kūwāwé) ص. ښځ.م. کلکه یا سخته یا کنه (لمحکه).

کووکی (kawūkay) نر.م. کوېلی، کوګیر، کفګیر.

کوولی (kowālay) نر.م. کولی؛ ۱) فلزې آله ده چې د اوړو د اخښلو (اغړل) لوښي پرې پاکوي؛ ۲) کولی، هغه ډېګ چې ښځې ونیسي.

کوونکی (kawūnkay) فا. نر.م. کړونکی، شوک چې د یوه کار یا فعل کړونکی وي.

کووېډی (kuwéday) نر.م. ۱) حدود؛ ۲) ننبه؛ ۳) څروی، شیشې، لولو، ډوری.

کوه (kōh) نر.م. دوه څوښې، دوه ښاخې لرګی چې په سرکې یې د ښېرې د راښکلو پرې وي.

کوهان (kohān) نر.م. و.ګ. کومه.

کوهړ (kūhāṛ) نر.م. سخته او کلکه متروکه.

کوه نور (kohinūr) نر.م. مشهور، تاریخي او د زیاتې ښې لرونکی الماس دی.

کوهی (kohāy) نر.م (ج. کوهي) کویی، ښاه.

کوهیل (kohīl) نر.م. کوهیله، کویل؛ ۱) توره ترکه، ډانګ لکۍ؛ ۲) د یو ډول مرغه نوم دی.

کوی[۱] (kāway) نر.م. ۱) ننکۍ، چیچک، یوه بده پورې کېدونکې ناروغي ده؛ ۲) ف. کوای، کولای، کولی.

کوی[۲] (kuay) نر.م. تخمور، تخور، کاه، کهه، خارښت، تخمار.

کوی[۳] (koy) جن. کوینی، کویلی، د ډېګ پاتې شوې برخه.

کویان (koyān) نر.م. هغه حالت چې غوا لنګوان ته نږدې شي؛ غولانځه یې غټه شي او ...

کوېډل (kawedāl) مص. ل. ۱) زګېروی کول، فریاد کول؛ ۲) د سپي غپېدل.

کوېدن (kwedān) نر.م. کوزده، کوژده، څونی اچونه.

کوېدی (kwedāy) نر.م. کهار، هغه سړی چې ناوې د مېړه کره بیایي.

کویزه (kwīza) ښځ.م. ۱) کوازه، هغه درول شوی لرګی چې څتګر پرې درېږي؛ ۲) غټ لرګی چې پر اوړو له پاسه د درانو شیانو د انتقال لپاره اېښودل کېږي.

کوېږه (kawēẓa) ښځ.م. یوه سپینه غرنۍ ونه ده چې پاڼې یې د ښونه د ونې په څېر دي.

کوینښ (kwiṣ) نر.م. ۱) لیک، خط؛ ۲) لیکنه، تحریر.

کوینښل (kwiṣāl) مص. مت. کښل، لیکل، ښکل، تحریر کول.

کویل (koyāl) مص. مت. ۱) پاکول؛ ۲) نر.م. ګوټ، ګوټک؛ ۳) کوهیل، کوېله، یو مرغه دی چې اوږده لکۍ لري؛ ٤) مص. مت. کینل، کنل، توږل، (کویی) هم د دې ریښې څخه دی.

کوېلی (kwélay) نر.م. ۱) کوینی، کوولی، کونی، کنستر، کونسوی؛ ۲) کفګیر، کوګیر.

کویلې (koyāle) ښځ.م. ژړا، فریاد.

کوین[۱] (kawyīn) نر.م. ۱) کولنګ، کینتری؛ ۲) میتی، تسکوره.

کوین[۲] (kūyīn) نر.م. په څینو پښتني سیمو کې نکاح ته وایي.

کوینی (kwénay) نر.م. و.ګ. کوېلی ۱.

کویه (kūyā) ښځ.م. پویه، بزه، پیه، اوبزی، یوه حشره ده چې وړین کالي خوري.

کویی (kwyāy) نر.م. (ج. کویان) و.ګ. کوهی.

کوېلی (koyēlay) نر.م. کوکی، کوګیر، کفګیر، کووکی، کوېلی.

کـه (kə) ف. ۱) کړ، کاوه، د مـفـرد او جمع غـایب لپاره د استمراري مـاضي صیغه ده؛ ۲) کـړه، کړه؛ مفرد مخاطب ته د کولو امر دی.

کهار (kahā́r) نر.م ۱) سورتور بخن آس چې زنګونه يې تور وي؛ ۲) کورنۍ مینتایي؛ ۳) کویدی؛ هغه شوک چې له ناوې سره د پلار له کوره د زوم کور ته ځي؛ ٤) هغه سړی چې د ناوې سامان راټولوي او د زوم کره يې وړي؛ ٥) ص. نر.م.ج. سکاڼ، غنم رنګی.

کهاره (kahārá) ښځ.م. وګ. کواره.

کهاړه (kahā́ṛa) ښځ.م. ۱) نغـوری، کونیـځی، منجیله؛ ۲) موخه، هدف، نښه، نښکه، تکی.

کهال (kahā́l) ص. نر.م.ج. کهاله؛ ۱) لټ، تمبل؛ ۲) کمزوری، ضعیف.

کهالول (kahālawə́l) مص. مت. ۱) لټول، لټ کول، سستول؛ ۲) کمزوری کول، ضعیفول.

کهالي (kahālí) ښځ.م. ۱) لټي، سستي، تمبلي؛ کهالي کـښل، غځـوونـي کـول، ستړیا کښل؛ ۲) کمزوري.

کهالېدل (kahāledə́l) مص. ل. ۱) لټېدل، لټ کېدل، سستېدل؛ ۲) ضعیفېدل.

کهربا (kahrūbā́) ښځ.م. اکـربـه، خس او خاشـه راښکونکې تیږه.

کهړکی (kahıṛkáy) ښځ.م. د سترګـو کـولـک، د سترګې شا و خوا ژور ځای.

کهښت (kahā́şt) نر.م. خارښت، کاه، کاهښت.

کهکشان (káhkašā́n) نـر.م. اسمان لاره، دلدل لاره، مجره، په آسمان کې ورېځې غوندې کرښه ده چې له ملیونو ستورو څخه جوړ شوې ده.

کهنګه (kahánga) ص. ښځ.م. تـرنګـه، ګنګـه، دنګه، جګه، د پېغلې یو صفت دی.

کهنه (kahə́na) ښځ.م. ظرفیت، ګنجایش.

کهول(۱) (kahól) نـر.م. ۱) کور؛ ۲) کورنۍ، ټبر، خاندان، د کورنۍ د غړیو مجموعه ده.

کهول(۲) (kahawə́l) مص. مت. قی وهلو ته اړ کول، خوا ورګرځول.

کهه (kahá) ښځ.م. ۱) قی، کانګې؛ ۲) خارښت.

کهۍ (kahə́y) ښځ.م.ج. ۱) کښې، کیی، کیی، د تېښتې په څېر یوه آلـه ده؛ ۲) د ژرندې د پـل تیر.

کهی (kaháy) نر.م. ۱) کجاه، د لښتـو او ویـو پټم چې اوبـه پـرې بندېږي؛ ۲) یـو ډول ځیـږ نبات دی؛ ۳) ص. نر.م. ډنګر، لغړ؛ ٤) نر.م. خندق؛ ٥) سکره، د مزري بوټی.

کهېدل (kahedə́l) مص. ل. ۱) ډنګرېدل، خوارېدل؛ ۲) خوا ګرځېدل، په استفراق کښېوتل.

کهین (kahín) ص. نر.م.ج ۱) د کرکې وړ، منفور؛ ۲) پند، ډبل.

کې (ke) اد. کښې.

کیاځه (kayā́já) ص. نب. مـراوی، زموّل، شیته، جینګ، شوته.

کیارۍ (kyārə́y) ښځ.م. پټی، څمکه.

کیازه (kayā́za) ښځ.م. ۱) ویښ، ګیازه، د څارویو د خـولې لاړې، نارې؛ ۲) مج. د انسان د خولې لاړې.

کې ایستل (keıstə́l) مص. مت. ۱) کـېباسـل، کښېیستل، اخته کول؛ ۲) کار پیل کول.

کېبر (kebə́r) نـر.م. ښاخۍ، سکو، دوه ښاخه، د بوسو باد ولو آله.

کېبل (kebə́l) نـر.م. (ج. کېبلونه) ۱) پلن او پند سیم؛ ۲) پلن او پند واښ؛ ۳) د کښتۍ پړی.

کېت (ket) نر.م. دین، کېش، ایین.

کیته (kīta) ص. ښځ.م. وازه، خلاصه، ویته، د خولې یو صفت دی.

کېټ (keṭ) نر.م. شهرازه؛ ۱) هغه دېوال چې د کلا د ورځ له مخې څخه راتاوېږي؛ ۲) تر کلا چاپېره دېوالونه.

کېټلی (keṭaláy) ښځ.م. مرغانچه، د چرګو او چرګانو کوټنۍ.

کېج (kej) ص. نر.م. ۱) کېږ، قبج، کلک، هغه سابه چې کلک شي او له خوراکه وځي؛ ۲) نر.م. هغه پېړی چې کلک غنبتل شوی وي.

کېجلی (kejə́lay) نر.م ۱) اسې، بخیل، ممسک، شوم؛ ۲) بد چلنده.

کېجم (kejám) نر.م. شاګوری، نمله، هغه لمخی چې د آس د زین لاندې اچول کېږي.

کېچ (keč) نر.م. د خامتا (بیستی) په څېر یو ډول اوبدل شوی څادر.

کېچټ (kečáṭ) ص. نر.م. د لږ عمر، کم عمره، کم سنه، د لږ عمر خاوند.

کیچړی (kičṛáy) جن. و ګ. کچړی.

کیچیړي (kičaṛī) جن. چکړ، چکړې، چقړې، ختې.

کیچی (kicáy) ص. نر.م. ووړکی، کمکی، کوچنی.

کېڅ (kec) نر.م. ډوری، قبر، ګور، مړیستون.

کېڅکنی (keckə́nay) نر.م. ص. قبر ایستونکی، ګور کنونکی، قبرکن.

کېڅی (kecáy) ښځ.م. ۱) ډوبګی، کسبت، د نایانو د سامان کڅوړه؛ ۲) کڅوړه، کیسه.

کیخکه (kīxaká) ښځ.م. کوشتوری، هغه هندوانه چې تر نورو وروسته پخه شي.

کیخه (kīxa) ښځ.م. خرماشی، خرمیاسی، خرنګې غوماشه.

کیخی (kīxay) نر.م. کخی، کوخک، کوخی، واړه سپین چینجي چې په مقعد کې پیدا کېږي.

کېداره (kedārá) ښځ.م. (مو.) کېدارا، کېدار، د دیپک راګ یوه اوډوراګني ده.

کېدای (kedā́y) ف. کېدلای، کېدی، کېدلی، د فعل د امکاني حالت څرګندوونکې کلیمه ده.

کېدل (kedə́l) مص.ل. ۱) شول، واقع کېدل؛ ۲) موجودېدل، موندل کېدل؛ ۳) زېږېدل.

کېدونی (kedúnay) نر.م. شوونی، د کېدلو وړ چاره یا شی.

کېده (kedə́) نر.ج. ۱) شول، شوه؛ ۲) نر.م. زېږېده؛ ۳) ف. کېدنګ، ترسره کېده.

کېدئ (keday) ف. کېده، (اجزاء، وقوع).

کیر (kir) جن. کهیر، نری شیدو وریجې.

کیرانه (kirāṇá) ښځ.م. پرچون شیان، پرچون مال.

کېرته (kertá) ښځ.م. د ګندنې په څېر یوه ګیاه ده چې پاڼې یې کلکې او تېرې دي.

کیرړی (kirṛáy) نر.م. چینچار، کریړی، کرړی؛ یوه حشره ده چې جامه وهي.

کېرغه (kerğá) ښځ.م. یو بوټی دی چې سپین ګل کوي او بېخ یې نری وي.

کیرکیرک (kirkirák) نر.م. کب خورکه، یوه مرغۍ ده چې خوراک یې کب دی.

کېرندی (kerandáy) ښځ.م. تیپچه، کرکری، یوه آله ده چې د مرز په څېر اوازونه تري وباسي.

کېره (kéra) ښځ.م. یوه ونه ده چې سرې سرې دانې کوي او پاڼې نه لري.

کېری (keráy) نر.م. څوک چې دسیند له شګو زر بېلوي.

کېری (kerā́y) ښځ.م. ۱) دغرخ او اراېي غاړه؛ ۲) هغه غلبېل یا ناوه چې شګه او زر سره بېلوي د شګو د زرو چانوونکی غلبېل.

کیري توب (kiritób) نر.م. له شګو څخه د زرو ایستلو (استخراج) کسب.

کېړ (keṛ) نر.م. (ج. کېړونه) ۱) شپول، پنډ غالی؛ ۲) وېره، اړه؛ ۳) منداوو، غابنور؛ ٤) فرشي دروازه او کړکی؛ ٥) کنار، چیل، لین.

کیړکیچو (kiṛkičo) ښځ.م. ۱) تېرتېری، تتله؛ ۲) سست، لړزانده، بي ثباته.

کېړه (keṛá) ښځ.م. ۱) کړېکی، کوتره ډوله کندو چې له کړکو او لښتو څخه جوړ شوی وي؛ ۲) پېکل، چجکی؛ ۳) پولکی، دوه ښاخی مېخ چې پال پرې په کونده کې ټینګوي.

کېړه ګی (keṛagā́y) ښځ.م. اوار دایروي لوښی چې له لښتو څخه جوړېږي.

کېړی (keṛay) ښځ.م.ج. څپلی، هغه څپلی چې له څرمنې او منج څخه جوړېږي.

کېږ (kež) ص. نر.م.و ګ. کیج۱).

کېږ (kiẓ) نر.م. نازل شوی، اورېدلی، کښېنی، کینښ.

کېږدل (keẓdā́l) مص. مت. ایښوول، کېښوول، کېښودل.

کېږدی (keẓdā́y) ښځ.م.ج. و ګ. کږدی.

کېږلی (keẓálā́y) نر.م ۱) کږلی، رټلی؛ ۲) ذلیل، حقیر.

کېږه (kéẓa) ص. ښځ.م. وتره، وتره ځمکه، اړولو ته برابره ځمکه.

کېس (kes) نر.م. پت، آب، عزت، ابرو.

کیسر (kaysár) ص. نر.م. قیصر؛ ۱) تود سوړ؛ ۲) هغه بار وړونکی څاروی چې خوله یې د هوا له امله وچه شي او بیا ناروغه شي.

کیسه(۱) (kisā́) ښځ.م. (ج. کیسې) ۱) قصه، نکل، مواسه، ناول، داستان؛ ۲) له بدن څخه د خیرې پاکولو وړه کڅوړه چې لاس ته اغوستل کېږي؛ ۳) (بیا.) کڅوړه، خریطه، سیسټ، په نباتاتو او ژویو کې هر کڅوړه ډوله جوړښت؛ ۲) جیب.

کېسه(۱) (kesā́) ښځ.م. ۱) کودالی، کهی، کنبی؛ ۲) کبله، یو خوړه مېوه ده.

کیسه بر (kisabū́r) ص. نر.م. ګنډکپ، ګنټکپ، څوک چې جېبونه وهي.

کیسی (kisā́y) ښځ.م.ج. آړه، اړې، کسی، اړونه، لغز، چیستان.

کېسی (kesā́y) ښځ.م. و ګ. کېڅی.

کیسي (kaysí) نرم.ج. قیسي، خورماني، یو ډول زردالو دی، رنګ یې سپین او څه سوروالی لري.

کېش (kes̆) نر.م. (ج. کېشونه) ۱) کېچ، یو ډول سپنسین څادر دی؛ ۲) دین، مذهب؛ ۳) ګروهه، عقیده؛ ٤) ایین؛ ٥) لاره.

کیش (kis̆) صوت. نر.م. کیشه، کشې، کیشې، د چرګ او مرغیو د شړلو اواز.

کیشپ (kis̆ā́p) نر.م (ج. کیشپان) کشپ، کیشو، کاسه ګرپ، شمشتی، میچنی، شوتتی.

کیشک (kis̆ā́k) نر.م ۱) څار او تعقیب؛ ۲) پېره داري.

کیشکارل (kis̆kārā́l) مص.مت.ښکارل، کشکارل ورتوکول، سپی توکول.

کیشکره (kis̆kā́ra) ښځ.م. ۱) کاغی غونډې یوه خره مرغی ده؛ ۲) کاغی، ککېږکه، عکک؛ ۳) یوه مرغی ده، په دري کې یې خبرک بولي.

کیش کیش (kis̆kis̆) صوت. نر.م. د مرغیو او چرګانو د شړلو اواز.

کيشور (kišór) نـر.م. يو ډول ويښته لـرونکی او پت لرونکی چينجی دی.

کښت (keşt) نر.م. ټينګلر، مقاومت.

کيښکري (kişkarí) نـر.ج. ١) زرې، خـڅـوزې؛ ٢) چزغولې، زربوکې، څغغولې.

کښکل (keşkál) مص.مت.و ګ. کښـکښل

کښودل (keşodál) مص.مت. کېښوول، ايښودل، ايښوول.

کـيښه (kişá) ښـځ.م. ښـيښـه، هـينداره، آئـينـه، شيشه.

کيښی (kişáy) ص.نر.م. خصي.

کيغاچ (kigắč) نر.م. ١) قيغاچ، نامستقيم، کوږ، دځمکې يېوې کولو داسې طرز چې له يوه کونج نه تـربل کـونج پـورې کار وشي؛ ٢) مج. اړي کوونکی، حاسد، مخالف.

کيف (kayf) نـر.م. ١) د کميت مقـابل، کـيفيت؛ ٢) خوند، لذت، خوښي؛ ٣) نشه، مستي.

کيفر (kayfár) نر.م. سزا، جزا، مکافات، د ښـو او بدو بدله.

کيفي (kayfí) ص.نب.نر.ښځ.م.ج. دکمي مقابل؛ ١) مـاهيتي، مـاهـيوي، کـيفيت ته منسـوب؛ ٢) کيف لرونکی.

کيفيت (kayfiyát) نر.م. ١) څرنګوالی، د يوه شي صفت، حالت، اوڅنګه والی؛ ٢) کيف.

کيفيتي (kayfyatí) نر.ښځ.م ١) دکيفيت، کيفي؛ ٢) جنجالي، کيفيت لرونکی.

کېک (kek) نـر.م. (ج. کـېکـونه) (پـخ.) يو ډول خواږه دي.

کيکار (kikấr) جن. ١) کـکـر، ګـبين، شـات؛ ٢) ډومبکی.

کيکته (kikáta) ښځ.م. يو ډول لړ ده.

کېکټس (kektás) نر.م. کاکټوس؛ و ګ. زقوم.

کيکر (kikár) نر.م ١) يوه ونه ده چې پاڼې يې څېرې دي؛ ٢) يو ډول ښکلی کورنی چرګ دی.

کيکوړی (kikóṛay) نر.م. ١) ککوړی، کوچنی ډوډۍ، وره ډوډۍ؛ ٢) و ګ. ريکاټ.

کيل (kil) نر.م. (ج. کيلونه) سير، کيله، کـرک، د ييوې کرښه.

کېل (kel) نر.م. ١) راز، نياز؛ ٢) لوبه، مشغولا.

کېلک (kelák) نر.م. ١) پښندي، څولانه، د آس د پښې پړی؛ ٢) د تبکي تسمه.

کيلک (kilák) نر.م. کيليک، ژغنډی، جغلنډی، ژغونډی، زغلنډی، څغلنډی، جغنډی.

کېلو (k(i,e)ló) ت.ت. يـو ترنډتوک دی چې په ميټريک سيستم کې کارېږي اود «يو زر» مانا لري ،لکه دکيلوګرام، کيلوواټ....په کليمو کې.

کېلوګرام (k(e,i)logrấm) نر.م.د کتلې او زن يو واحد دی چې له زروګرامو سره مساوي دی.

کېلول (kelawấl) مص. مت. ١) د حبوباتو سرسر کول؛ ٢) د غلې او حبوبو څپ وهل.

کېلومتر (kelomítər) نـر.م. کيلومېټر؛ د واټن يا طـول يو واحد دی چې لـه ١٠٠٠ مترو سره مساوي کېږي.

کېلوواټ (kelowắt) نر.م. کېله واټ،د برقي قوې يـو واحـد دی چې له ١٠٠٠ واټو سـره مساوي کېږي.

کيله (kíla) ښځ.م. ١) و ګ. کـيل؛ ٢) د کښت هغه ځمکه چې نژدې ٤٠ جريبه کېږي.

کېله (kelấ) ښـځ.م. ١) يـو ډول خـوږه مېوه ده؛ ٢) چونې، کلکه او مضبوطه نظامي کلا.

کېلی (keláy) نر.م. مېخک، د پښې ،مېخ، د پښې په پوټکي کې کلک ځای.

کېمپ (kemp) نر.م. (ج. کېمپونه) وګ. کمپ.

کیمخ (kimux) نر.م. کیمخت، ساغري څرمن، تنجه څرمن، یو ډول پخه او دانه داره څرمنه.

کیمخت (kimúxt) نر.م. وګ. کیمخ.

کېمره (kemrá) ښځ.م (ج. کیمرې) کامره، کمره، یوه آله ده چې انځورونه پرې اخیستل کېږي.

کېمنډل (kemanḍál) مص.مت.وګ. کښېمنډل.

کېمه (kemá) ښځ.م. دبه، د تورو تېلو لوښی چې له څرمنې څخه جوړ شوی وي، له ګانې څخه تېل پرې را اخیستل کېږي او په نورو لوښو کې اچول کېږي.

کېمیا (kemyā́) ښځ.م. ۱) کیمیا، شیمي، هغه پوهنه چې د مادې له ترکیب، جوړښت، خواصو او تعاملاتو څخه ږغېږي؛ ۲) ګډون، اختلاط.

کېمیابوټی (kemyābúṭay) نر.م. ۱) د کېمیا بوټی؛ ۲) د ناویاته والي کنایه.

کېمیاپوه (kemyāpóh) ص. نب. نر.م. کېمسټ، د کېمیا متخصص، د رمل جوړوونکی، کېمیاګر.

کېمیاګر (kemyāgár) نر.م ۱) اېلکمیسټ، هغه څوک چې د سرو زرو لټون او دارزانو فلزاتو څخه یې د طلا د جوړولو په لاره کې خپل ژوند وقف کړی وي؛ ۲) کېمیا پوه.

کېمیاوي (kemyāwí) ص. نب. نر. ښځ.م. کېمېکل؛ ۱) په کېمیا اړوند؛ ۲) نر.م. ښځ.م. جن. هره هغه ماده چې د یوې کېمیایي عملیې په وسیله لاس ته راغلې وي یا په داسې عملیه کې کاریږي.

کین (kin) نر.م. کینه، بغض، ځیل، حسد.

کېناستل (kenāstə́l) مص.ل. کښېناستل، کښېنستل.

کېناستون (kenāstún) نر.م. کېناستنه، ناسته، کښېنستنه، کښېناستنه.

کېناوه (kenāwá) ف. کښېناوه، کښېنوه.

کیندل (kində́l) مص.مت. کینل، کندل، کنودل، کنستل.

کینډۍ (kinḍə́y) ښځ.م. قالب، چوکاټ.

کینکه (kináka) ښځ.م. کنه، کنیې، د سپږې تخم او بچي.

کینګاري (kingā́ri) ښځ.ج. وګ. کونګاري.

کینګرۍ (kingrə́y) ښځ.م. کاږ، کربړ، میده کاڼي، جغل.

کینل (kinə́l) مص. مت. کیندل، کنستل، کنودل کندل.

کینودی (kinóday) نر.م. سورنګ، سرنګ، اوږد نقب.

کېنول (kenawə́l) مص. مت. وګ. کښېنول.

کینه (kiná) ښځ.م (ج. کینې) ۱) دښمني، عداوت؛ ۲) کرکه، نفرت، تنفر؛ ۳) غچ، بدله، انتقام؛ ٤) رخه.

کینه ګر (kinagár) ص. نر.م.ج. کینه توز، کینه کښ، کینه کوونکی، د کینې خاوند.

کیڼ (kiṇ) ص.نر.م.ج. چپ، ګڅ، ګڅی، د ښي ضد.

کیڼ ګرز (kiṇgárz) نر.م. (عس.) کیڼ ګرځ، یوه قوماندہ ده چې د هغې په ورکولو سره عسکر خپل کیڼ لورته د ۹۰ درجو په اندازه ګرځي.

کیڼی (kiṇáy) ص.نر.م. ۱) ګڅی، چپی، کیڼ لاستی؛ ۲) نر.م. یو ډول سارانی نبات دی.

کېواته (kewātá) نر.ج. ۱) کښېواته، کېوته، ګبربده؛ ۲) کوزېده، کښېته کېده (له موټر، اس یا ...).

کیوا ړ (kiwāṛ) نر.م. کولپ، قلف، قفل، جندره.

کیوبیزم (kyūbizəm) نر.م. (نق.) کوبیزم، د عصري نقاشۍ یو مکتب دی چې د طبیعت د ریالستیک څرګندون پرځای په انځورو کې له هندسي کرښو، مکعبو او داسې نورو مجردو او ذهني شکلو څخه کار اخلي او سیوري له منځه وړي.

کېوتل (kewatəl) مص. مت. ۱) کښېوتل، ګېرېدل، اخته کېدل؛ ۲) راکوزېدل.

کیوټین (kyūṭin) جن. (بو.) موم وزمه ماده ده چې د سیلیولوس په ګډون د ډېرو نباتاتو پوستکی جوړوي.

کېول (kewəl) نر.م. د یو ډول ګل نوم دی.

کېون (keun) نر.م (ج. کېونونه) میتی، کېونګی، لکه د تسکورۍ په څېر د تیږو او بوټو ویستلو یوه آله ده.

کېونګی (keungay) ص. نر.م. د کېون مصغر، وګ. کېون.

کیهان (kayhān) نر.م. ۱) جهان، نړۍ، دنیا؛ ۲) روزګار؛ ۳) فضا، هوا.

کیی (kayáy) نر.م. کیی؛ ۱) کړکۍ، نی (قلم)؛ ۲) دورمه، نی.

گ

گ (gāf) نر.م. د پښتو الفبې څلوردېرشم توری چې ابجدي ارزښت يې «۲۰» دی.

گابژ (gābáž) نر.م (ج. گابژونه) خوفناک، وېروونکی، ډاروونکی.

گاپه (gā́pa) ښځ. م. (ج. گاپې) ډوغل، کنده، خړخوړی، خاړخوړی.

گات (gāt) نر.م. (ج. گاتونه) محصول، ټیکس.

گاتری (gātráy) ښځ. م. ج. گاترې، لور، يو ډول لور دی چې د اړي په څېر غاښونه لري.

گاتريار (gātryā́r) فا. نر.م. د آسونو لپاره زين جوړوونکی.

گاتل (gātál) مص. مت. ژوبلول، ټپي کول، زخمي کول، گواتل.

گاتمونی (gātmū́nay) نر.م. (ج. گاتموني) گتموی، اورلړونی، شکروه، د اور لړلو لرگی.

گاټ (gāṭ) نر.م. ۱) محصول، چونگی؛ ۲) گټ، غټ کاڼی؛ ۳) څوکیدار، پهره دار.

گاټړی (gāṭráy) ښځ.م.ج. پنډوکی، پنډه کی، گاټلی، غوټه، گنډه، گېډی، گالی، بنډل.

گاټلی (gāṭláy) ښځ.م.ج. غوټه، گنډه، پنډه کی، گېډی.

گاټه (gā́ṭa) ښځ.م. (ج. گاټې) ۱) ټينگ مايع شی؛ ۲) په وياله کې د اوبو کمېدنه؛ ۳) نيمگړتيا، کمی؛ ٤) گواټه، د څپياکو ډېری.

گاټی (gā́ṭay) نر.م (ج. گاټي) ۱) گاټ ټولوونکی، محصول ټولوونکی، عشر اخيستونکی، تحصيلدار؛ ۲) د سترگو ککی، د سترگو تور و سپين.

گاټي (gā́ṭi) نر.ج. ۱) واړه کاڼي؛ ۲) د گاټی جمع. د سترگو تور و سپين.

گاټی (gāṭáy) ښځ.م.ج. گېټی، د چلم گېټی.

گاجره (gājára) ښځ.م. (ج. گاجرې) گازره، زردکه.

گاچ (gāč) نر.م. (ج. گاچونه) نازک یا نری ټوکر، یو ډول نازکه ورېښمینه ټوټه، گاچی.

گاچی (gāčáy) نر.م. (ج. گاچي) شپولغالی، پنډغالی، شپول، د رمې پنډولو ځای.

گاڅ (gāc) نر.م.ج. گال، غوښت، یو ډول وړې وړې دانې دي چې له انسانانو پرته د مرغانو خوراک هم دي.

گاډړ (gādáṛ) ص. نر.م. (ج. گاډړان) بې عقله، ناپوه، نادان.

گاډر (gādə́r) نر.م. (ج. گاډرونه) د اوسپنې تیر یا بش.

گاډۍ[1] (gāḍə́y) ښځ.م.ج. بگۍ، ټانگه.

گاډۍ[2] (gāḍə́y) ښځ.م.ج. ډبر، سومبې، کونه.

گاډی (gāḍay) نر.م. (ج. گاډي) موټر، گاړی، د سپرلیو یا سامان آلاتو د وړو راوړو یوه وسیله لکه موټر، لارۍ او...

گاډی بول (gāḍayból) نر.م. موخی، پیتو، له ټیکري نه جوړه شوې موخی چې کوچنیان ورباندې لوبې کوي.

گاډي پلور (gāḍiplór) نر.م. گاډي پلورنه، گاډي پلورنځی، موټر پلورنځی، موټرپلورنه.

گاډي پلوری (gāḍiplóray) ص. نر.م. (ج. گاډي پلوري) گاډي پلورونکی، موټر خرخوونکی، موټر فروش.

گاډی چلوونکی (gāḍayčalawū́nkay) فا.نر.م وگ. گاډیوان.

گاډېر (gāḍér) نر.م. گاډېل، گاډېله، دغنمو، جوارو له گډو شویو اوړو نه پخه شوې گډوله ډوډۍ.

گاډېنۍ (gāḍenə́y) ښځ.م.ج. گاډۍ، گیراړی، د کوچنیانو د لوبو یوه آله چې رغړول کېږي.

گاډی والا (gāḍaywālá) نر.م. ۱) د گاډي خاوند؛ ۲) گاډیوان، گاډي چلوونکی.

گاډیوان (gāḍiwā́n) ص.نر.م. دگاډي چلوونکی، گاډي والا، بگۍ والا.

گار (gār) نر.م. (ج. گارونه) ۱) تاوان، نقصان؛ ۲) ص. وران ویجاړ، ضایع، توی؛ ۳) لاحقه.

گارډ (gārḍ) نر.م. ساتندوی، ساتندویان، گارد، د چارواکو د ژغورنې یا ساتنې ټولی.

گارکی (gārkə́y) ښځ.م. بې نظمه او وړوکی کور، کورگی.

گارنیزون (gārnizū́n) نر.م (ج. گانیزونونه) چونۍ، د ښار د امنیت ساتنې لپاره پوځي کلا.

گارو (gārū́) نر.م. یو ښه بوی والا بوټی دی چې سپین گل کوي.

گارول (gārawə́l) مص. مت. تاوانول، نقصان کول، گارونگ، گارونه.

گاره (gā́ra) ښځ.م. (ج. گارې) ۱) د گنو ډبرې چې تر خاورو لاندې پټه کړې شوې وي. ۲) سمڅه، په غره کې طبیعي غار؛ ۳) شگلنه او کانېزه ځمکه.

گارې (gā́re) ص.ج. شلېدلې، ټوټې ټوټې، رنجې رنجې، څیرې پیرې، گارې بگارې، گارې وارې.

گارېدل (gāredə́l) مص.ل. تاوانېدل، نقصانېدل، بې فایدې خرڅ کېدل، گارېدنه، گارېده.

گارې گرېتې (gāregríte) ص.ج.وگ. گارې.

گارې وارې (gārewā́re) ص.ج. ټوټه، ټوټه، گارې بگارې، شلېدلې.

گاړ (gāṛ) ص. نر.م. ۱) گډوډ، وران ویجاړ، ړنگ؛ ۲) نر.م. کاړ، کانېزه ځمکه، ډبرین، تراړه.

گاړبوزه (gāṛbū́za) ښځ.م (ج. گاړبوزې) گړگوزه، گاگړوزه، گاړگوزه، له یخنۍ ړچېدنه.

ګاړکوزی (gāṛkūzáy) نر.م. ګاړبوزی، ګړوزی، نینګاړی، ګاړګوزی.

ګاړګوټی (gāṛgūṭay) ص.نر.م.ج. ګونجې ګونجې ویښته، ګوړګوټې، ګالګوټې، اړګوټې.

ګاړګونېدل (gāṛgūnedə́l) مص.ل. ویښته ګونجې ګونجې کېدل، ګالګوټې کېدل.

ګاړل (gāṛə́l) مص.مت. ګډوډول، ورانول، ویجاړول.

ګاړه (gā́ṛa) ښځ.م. (ج. ګاړې) ۱) د مستو ښځ ؛ ۲) ژې، ډډه، مورګه؛ ۳) پنډغالی، شپول، ګاش، ګاچی، خوشته وچه مېوه، چې د خوراک لپاره وچه شوې وي.

ګاړی (gā́ṛay) ښځ.م.ج. د سپرلیو یا نورو سامان آلاتو د وړلو بګۍ.

ګاړیال (gāṛyā́l) نر.م. (ج. ګاړیالونه) دېوالي ساعت، لویه ګړۍ چې دېوال ته ځوړندېږي.

ګاړین (gāṛín) ص.نر.ج. کانېز، شګلن، د کاڼو او شګو.

ګاز (gāz) نر.م. ۱) غاز؛ ۲) بیاتي، قیچي.

ګاش (gāš) نر.م. وګ. ګاړه.

ګاښ (gāṣ) نر.م. وګ. غاښ.

ګاک (gāk) نر.م. ګاکي، لاګی، بیپاري.

ګاګ (gāg) نر.م. چینه، رود، ویاله.

ګاګره (gāgrá) ښځ.م. ۱) کلکه باجري، سره نښتي کاني؛ ۲) نر.م. یو ډول کوتره.

ګاګریه (gāgnyá) ص.ښځ.م. د ګاګرې، کومه ځمکه چې سره نښتي تیږې ولري.

ګاګړ (gāgáṛ) ص.نر.م. چاغ او څورب سړی، دبو صفته سړی.

ګاګړه (gāgáṛa) ښځ.م. (ج. ګاګړې) ۱) د کوچنیانو په خوله پخه خبره؛ ۲) زړه پخه ښځه.

ګاګه (gā́ga) ښځ.م. (ج. ګاګې) ناوه، پرناله.

ګاګی (gāgáy) نر.م. څروی، څېره، وېروونکی چې په کروندو کې د مرغانو او ځناورو د وېرولو لپاره درول کېږي.

ګاګی (gāgə́y) ښځ.م. په ګاګ پورې اړوند، وګ. ګاګ.

ګاګیر (gāgír) نر.م ۱) بې پروا؛ ۲) وارخطا، سرهوا کاواک، سرایله.

ګاګیرتوب (gāgirtób) نر.م. بې پروایي، ګاګیرتیا.

ګاګیرول (gāgirawə́l) مص.مت. بې پروا کول، هواګیرول.

ګاګیره (gāgirá) ښځ.م. بې پروا، وارخطا، سرهوا، هغه چرګه چې ترهګیو اچولو وروسته نوره پرځای نه کېښېني.

ګاګیرېدل (gāgiredə́l) مص.ل. بې پروا کېدل، هواګیرېدل.

ګاګېړی (gāgéṛay) ص.نر.م. ۱) کم عقل؛ ۲) چتیات ویونکی؛ ۳) خیرن سړی.

ګاګېړنه (gāgeṛána) ص.ښځ.م. چتله او خیرنه، مردار خوره ښځه.

ګاګېل (gāgél) نر.م. انګار، سور اور.

ګالکوټی (gālkūṭay) نر.م. وګ. ګاړګوټی.

ګالل (gālə́l) مص.مت. ۱) زغمل؛ ۲) ساتل، محفوظول؛ ۳) سرته رسول، خلاصول.

ګالې ګېټې (gālegéṭe) ښځ.م. ویټې چیټې، ناز او نخرې، ګالې ګیچې.

ګالې ګېچې (gālegéče) ښځ.م. ناز او نخرې.

ګالی (gālə́y) ښځ.م. وګ. ګاټری.

ګام (gām) نر.م. (ج. ګامه، ګامونه) ۱) قدم، له یوه قدمه تر بل قدمه فاصله؛ ۲) مج. اندازه؛ ۳) تېرېدل.

گام پر گام (gāmpərgā́m) ق.نر.م. پرلپسې، پلهٔ پر پلهٔ، قدم پر قدم.

گامور (gāmawár) ص. نر.م. د اوږدو قدمو خاوند، لوی لوی گامونه اخیستونکی.

گامول (gāmawə́l) مص. مت. اندازه کول، په قدمونو اندازه کول، گامونه.

گامېدل (gāmedə́l) مص. ل. په قدمونو ځمکه اندازه کېدل، کچ کېدل، گامېدنه.

گامېښه (gāméṣa) ښځ.م. و گ. مېښه.

گان (gān) ص.نر.م. ۱) لایق، موزون؛ ۲) لاحقه ده چې د ځینو مذکرو نومونو په پای کې راځي او جمع جوړوي، لکه: آلو – آلوگان.

گانټو (gānṭū́) نر.م. کوره، یو ډول کوره.

گانټه (ganṭa) ښځ.م. گېنټه، ساعت، گړۍ.

گانچه (gānčá) ښځ.م. یو ډول نښه یي ځیز، چې ځښل کېږي.

گانده (gā́nda) ص. گهانده، گهنده، سبا، راتلونکی وخت، آینده زمانه، مستقبل.

گاندۍ (gāndə́y) ښځ.م. ۱) د گانۍ یا ارهټ میل چې غوایان یې گرځوي؛ ۲) یو ډول گانه.

گانډو (gānḍū́) نر.م. کوني، کونه ورکوونکی، مفعول.

گانډوله (gānḍúla) ښځ.م. د پښو په سر د ناستې طریقه.

گانډولی (gānḍólay) نر.م. گنډولی، کمیس، گنډی.

گانډه (gā́nḍa) ښځ.م(ج.گانډې) ۱) پرتوغابښ؛ ۲) غټ پنډه کی، گنډه؛ ۳) یو ډول پسول.

گانډۍ (gānḍə́y) ښځ.م.ج. د شاتو د مچیو ځاله.

گانډی (gānḍay) نر.م. ورخ، بند، تړه.

گانډیاله (gānḍyā́la) ښځ.م. (ج. گانډیالې) و گ. گنډیاله.

گانډېل (gānḍél) نر.م. ۱) غنډلی، د شړشمو سابه؛ ۲) هغه پیاز چې تخم لپاره پرېښودل کېږي.

گانزه (gānzá) ښځ.م. د لاس ځلورمه گوته، هغه گوته چې گوتمۍ وراغوستل کېږي.

گانکړ (gānkáṛ) نر.م. گانگړ، دایره، حلقه، شپول.

گانگوړه (gānguṛ́a) ص. ښځ.م. (ج. گانگوړې) ترټرۍ، هغه خبره چې په نښتې ژبه وکړی شي، ترټره.

گانگوړی (gānguṝay) ص.نر.م. ترټری، تتری، هغه څوک چې نښتې خبرې کوي.

گانه (gāná) ښځ.م. (ج.گانې) لوبه، سندره، په ترنم سره د شعرونو ویل.

گانۍ (gānə́y) ښځ.م.ج. د گونگړو گانو پټۍ چې د څارویو په غاړه کې اچول کېږي.

گاني (gāní) نر.م. د آسمان تر ځلورمې برخې د لمر جگېدل.

گاڼل (gāṇə́l) مص. مت. پسولل، گاڼه وراچول، سینگارول، جوړول.

گاڼه (gāṇá) ښځ.م. (ج. گاڼې) ۱) پسول، کالي؛ ۲) گرو.

گاڼه چي (gāṇačí) ص. نر.م. هغه څوک چې د چا ځمکه په گاڼه واخلي.

گاڼه وال (gāṇawā́l) ص. نر.م. گروي دار.

گاڼه وړی (gāṇawáṛay) ص.نر.م. گاڼې والا، گروی والا.

گاڼه ییز (gāṇayíz) ص.نر.م. گاڼه شوی، گرو شوی لکه کور.

گاڼه ییزه (gāṇayíza) ص.ښځ.م. (ج. گاڼه ییزې) گاڼه شوې، گرو شوې لکه ځمکه...

گاڼۍ (gāṇə́y) ښځ.م.ج. د تېلو یا گنیو کارخونه.

گاڼي مار (gāṇaymā́r) ص. نر.م. گاڼي مار، د گاڼي مزدورکار، گاڼي وال.

گاڼي وال (gāṇaywā́l) ص. نر.م. د گاڼي خاوند، گاڼي لرونکی سړی.

گاوچو (gāwčū́) نر.م. هغه ترنګړ چې د زنبېل غونډې دوو خواوو ته لرګي ولري.

گاور (gāwár) نر.م. قهر، غوسه، غضب.

گاوز (gāwáz) نر.م. (ج. گاوزونه) غرڅه، يو ډول غرنی حيوان چې لوی لوی ښکرونه لري.

گاوسره (gāwsára) ښځ.م. و گ. گاولی.

گاوشاړه (gāwšā́ṛa) ښځ.م. يو ډول مرغی دی.

گاوله (gā́wla) ښځ.م. (ج. گاولې) بوټان، پايزار، يو ډول بوټان چې کوچيان يې اغوندي.

گاولی (gā́wlay) نر.م. ١) گاوله؛ ٢) گاوسره؛ ٣) واسکټ.

گاومېښ (gā́wmēṣ) نر.م. سنډا، د مېښې نرينه.

گاوڼ (gā́waṇ) نر.م. د ښځو گډا او سرود.

گاونډی (gāwanḍáy) نر.م. همسايه، کوڅه شريک، خواته اوسېدونکی.

گاونډتوب (gāwanḍtób) نر.م. گاونډيتوب، په يوه چم کې نېږدې نېږدې سره اوسېدنه.

گاونه (gā́wna) ښځ.م. هغه لرگينه پاړه چې په گاڼي کې گوره پرې لړل کېږي.

گاووکی (gāwū́kay) ښځ.م. د ښځو د پېکي يو ډول اوبدل يا جوړول.

گاوه (gāwá) ښځ.م. لاوڼ، کړو، تودې کړې شوملې.

گاوېز (gāwéz) نر.م. غټه بېډۍ، غټه سپڼسته.

گاهر (gāhár) نر.م. پاده، گورم، گوار.

گاهک (gāhák) نر.م. ١) گواښنده، گواښونکی؛ ٢) پېرونکی، اخيستونکی.

گاهنامه (gāhnāmá) ښځ.م. کليز، جنتري.

گاهو (gāhū́) ص. نر.م. پاده وان، شپون.

گاهی (gā́hay) نر.م. ژور زخم، ژور تپ.

گای (gāy) نر.م. ژمنه، لوز، قول، وعده.

گايل (gāyál) نر.م. ١) تپي، ژوبل، زخمي؛ ٢) مص. زخمي کول، کبلول، ځورول.

گايېدل (gāyedә́l) مص. ل. خبرې کول.

گب (gab) نر.م. ١) غټ، ځورب؛ ٢) سور و سپين؛ ٣) په گبېده بچې.

گبر (gábar) نر.م. ١) اور لمانځونکی؛ ٢) مج. کافر.

گبری (gábray) نر.م. ترهېدلی، اوتر، وارخطا.

گبړۍ (gabṛә́y) ښځ.م. گېټس، د جرابو بند.

گبړه (gabṛá) ښځ.م. غټه گټه، د کاڼي پلنه تخته چې د پورته کېدو وړ وي.

گبړي (gabṛí) نر.م. و گ. گڼی.

گبڼ (gabáṇ) نر.م. حمل، بار، بچی.

گبڼی (gabaṇáy) ښځ.م. ١) حامله، بلاربه؛ ٢) رېړدېدنه، گړېبدنه، ترېدنه.

گبڼې (gabaṇé) ښځ.م.ج. بگڼې، ديوې غرنۍ ونې د مېوې نوم دی چې کروړې ته ورته ده.

گبه (gabá) ښځ.م ١) و گ. گبړه؛ ٢) يوه تيره ده چې کوچنيان يې د لوبې په وخت کې په لرگي وهي.

گبين (gabín) نر.م. عسل، گبينه، انگبين.

گبين ژاوله (gabinžā́wla) ښځ.م. موم، د شاتو پاتې شونې.

گبين وږی (gabinwáẓay) نر.م. د گبينو چک يا تمبکه، د گبينو گگ، گبين پياڅه.

گبينی (gabínay) نر.م. و گ. گبين وږی.

گپ (gap) نر.م. ١) په وربڅو کې لاره؛ ٢) توکه، گپه، گپ شپ، توکه ټکاله؛ ٣) غټه مری.

گپاگپ (gapāgáp) نر.م. ژر ژر خوړنه.

گپاله (gapā́la) ښځ.م. غټه مړی خوړنه.

گپاوو (gapā́wū́) ص. نر.م. ډېرې خبرې کوونکی، گپي، کړتو.

گپړشپړ (gapaṛšapáṛ) نرم کپړ سپړ، گډې وډې خبرې، اپلتې.

گپن (gapán) نر.م. يو ډول توپ.

گپندی (gapandáy) ښځ.م. يو ډول توپ.

گپڼ (gapáṇ) نر.م. ۱) ناکاره؛ ۲) خوړين.

گپو (gapū́) ص. نر.م. ۱) کړتو، قړتو، چې يوازې خبرې کوي؛ ۲) و گ. گپي.

گپه (gapá) ښځ.م. ۱) غټه مړی؛ ۲) لنده خاوره؛ ۳) لوټه، چم؛ ٤) وړوکی کمر؛ ٥) ټوکه ټکاله.

گپ گپه (gapgapá) ښځ.م. کنډه، غونډاری، چم.

گپي (gapí) ص. نر.م. ۱) ملنډي، مزاقي، ټوکي؛ ۲) جلب، ترسېری، ملونه، واگه؛ ۳) پېزوان، د مال د پوزې پېزوان، مار.

گپی (gapáy) نر.م. ۱) کينې لاسی، چپی؛ ۲) هغه پړی چې د واگو پر ځای کارېږي.

گتاوه (gatāwá) ښځ.م. اړداوه، بتاوه، د څارويو خوراکه چې له بوسو سره نورې دانې گډې شي.

گتکه (gatká) ښځ.م. ۱) هنر، مهارت؛ ۲) دوکه، چل؛ ۳) د چا د وژلو سلا؛ ٤) قلعې.

گتکه بازي (gatkabāzí) ښځ.م. دوکه بازي، غولونه، دوکه کونه.

گتگتی (gatgutáy) ص. نر.م. بدنام، سپک شوی.

گتکی (gatkáy) نر.م. يو ډول توپ لوبه.

گتلکه (gatláka) ښځ.م. ۱) پېغلتوب، ښايسته جلی؛ ۲) هغه جلی چې په بدو کې ورکول کېږي.

گتلی (gatláy) ښځ.م. ۱) يو ډول پلن سپېره بوټی دی؛ ۲) يو ډول پنې يا موچنې دي.

گټي (gaṭí) نر.م.ج. ۱) هغه زړوکی چې سينې په کې پټې وي؛ ۲) بوجگی.

گټ (gaṭ) نر.م. ۱) غټ کاڼی، کنډه، گوسه؛ ۲) توره وربخ؛ ۳) د دېوال کنج؛ ۲) ترواده يوه يا دوه ورځې مخکې د جلی د پلار کره د ناستې ځای.

گټکی (gaṭkáy) نر.م. ۱) و گ. گټ؛ ۲) زړی، مندکه، د مېوې تخم.

گټکی (gaṭkáy) ښځ.م. گيټی، جغل، واړه کاڼي.

گټل (gaṭə́l) مص. مت. ۱) گټه موندل، گټه کول؛ ۲) غچ اخيستل؛ ۳) په مقابله کې بريالي کېدل.

گټلی (gaṭláy) ښځ.م. گنډه، غوټه، پنډه کی.

گټندوی (gaṭandóy) فا.نر.م. گټه کوونکی، گټمن.

گټن (gaṭán) نر.م. و گ. گټل.

گټنگوی (ganṭangóy) فا.نر.م. غم خوار، فرياد رس، هغه څوک چې په بده ورځ لاس نيوی کوي.

گټنه (gaṭə́na) ښځ.م. گټه کول.

گټور (gaṭawár) ص. نر.م. فايده من، مفيد.

گټونکی (gaṭū́nkay) نر.م. ۱) گټندوی، گټه کوونکی، بريالی، سوبمن.

گټه (gáṭa) ښځ.ج. ۱) سود، نفع، حاصل؛ ۲) کاڼی؛ ۳) غټه گوته.

گټه (gáṭa) ښځ.م. ۱) گردنۍ؛ ۲) د لسو کارتوسو شمېره.

گټه من (gaṭamə́n) ص. نر.م. گټمن، گټور.

گټه وټه (gáṭawáṭa) ښځ.م. گټه څټه، گټه پچه، نفع، فايده.

گټيالی (gaṭyāláy) نر.م. و گ. گټور؛ گټونکی.

گټی رنگ (gaṭayráng) نر.م. ۱) آسماني رنگ؛ ۲) د آبي رنگو ستر گو خاوند.

گټیر (gaṭír) ص. نر.م. د غره کړلیچ، تاو راتاو.

گټین (gaṭín) نر.م. د گټو او تیږو ځای.

گټینه (gaṭína) ښځ.م. گټې لرونکې ځمکه، تیږنه ځمکه.

گج (gaj) نر.م. یو سارانی بوټی دی چې له ولیو څخه یې پړی جوړوي.

گجات (gajāt) نر.م. پاسو، شوم، بخیل.

گجاتي (gajātí) ښځ.م. بخیلي، شومتوب.

گجره (gajára) ښځ.م. (ج. گجرې) د ښځو د لاسونو د سرو یا سپینو زرو بنگړي، گجرۍ.

گجرۍ (gajrə́y) ښځ.م. و گ. گجره.

گج گول (gajgól) نر.م. و گ. گج وگول.

گجوله (gajawála) ښځ.م. یو ډول دوا ده چې له اوربشو نه جوړېږي.

گجولۍ (gajolə́y) ښځ.م. کجۍ، کږه وږه.

گجوی (gajwáy) نر.م. د بوټو شیدې.

گجوینه (gajwína) ښځ.م. د اوربشو او د غنمو د گډو اوړو ډوډۍ، گډوله، ارگجه.

گجه (gajá) ښځ.م. ۱) د شفتالو زړی؛ ۲) د بېدیو یو ډول لوبه، د گیټو لوبه.

گچ (gač) نر.م. ۱) سپینونه؛ ۲) ملهم؛ ۳) یو ډول سپینه معدني خاوره ده؛ ٤) د تگ په وخت کې له سینې سره د اوښ د مټ لگېدل.

گچ بټۍ (gačbaṭə́y) ښځ.م. د گچ د پخولو بټۍ.

گچگر (gačgár) ص. نر.م. ۱) رنگو، ختهگر، د گچ کار کوونکی؛ ۲) گلکار، معمار.

گچل (gačál) مص. مت. گچ ورکول، سپینول.

گچ ځای (gačʒāy) نب. د گچ معدن.

گچنه (gačə́na) ښځ.م. و گ. گچل.

گچ وگول (gačugól) نر.م. حیران دریان، اریان دریان، هېښ پېښ.

گچول (gačū́l) ص. نر.م. آوارهٔ گرد، بې فایدې گرځېدونکی، وزگار، ولگرد.

گځ (gaǰ) نر.م. میده شوی، میده، ټکېدلی.

گځاري (gaǰā́ri) نر.ج. ۱) نسوار؛ ۲) گیزاری.

گځموځی (gaǰmū́ǰay) ص.نر.م. گځموزی، هغه سړی چې د زړه راز چاته نه ښکاره کوي، گونځ.

گځموړی (gaǰmū́ẓay) نر.م. د شرومبو پر سر هغه کوچ چې لا تول شوي نه وي.

گڅ (gac) نر.م. کیڼ، چپ.

گڅه (gacá) ښځ.م. گوسه، ډیکه، تېله، گسه.

گڅه (gáca) ښځ.م. د منځوی او کچی ترمنځ گوته، څلورمه گوته، لاکوکړه.

گڅی (gácay) نر.م. کیڼ لاسی، چپی، چپ لاسی.

گد (gad) نر.م. سوال، خواست.

گدا (gadā́) ص. نر.م. چړگر، سوالگر، دروېزگر.

گداتوب (gadātób) نر.م. گدایي توب، ملنگي، سوال کونه، گداگري، گدایي.

گداز (godā́z) نر.م. سوز، سول، ویلېدنه.

گدام (godā́m) نر.م. و گ. گودام.

گدام دار (godāmdā́r) ص. نر.م. دگدام واکدار، د گدام خاوند.

گدانه (gadā́na) ص. ښځ.م. و گ. گدا.

گدره (godará) ښځ.م. لاړی، ډاگه، د ستک، بروږ.

گدری (godráy) ښځ.م. ۱) کندری، د فقیرانو یو اوږد څادر دی؛ ۲) البم، البوم.

گدگودام (gadgodām) نر.م. ۱) لړزگرز، نوی زوږ؛ ۲) د بگ شریک، گډ؛ ۳) مج. کس ناکس.

گدله (gadála) ښځ.م. کند، زړه جامه، گنځ.

گدلۍ (gadlə́y) ښځ.م. کرتۍ، چپنه.

گدم (gadám) نر.م. ۱) یو ډول دماغي ناروغي؛ ۲) دسکتې ناروغي؛ ۳) مبرگي.

گدود (gadū́d) نر.ج. رسولي، غوټه، يو ډول غدود چې د ناروغۍ له امله پړسېږي او غټېږي.

گدور (gadū́r) ص. نر.م. ټيټ، رذيل، پست.

گده (gadá) ښځ.م. گدېلې، گدۍ، د حکومت يا پيرانو مسند.

گدي (gıdáy) ص. نر.م. کم عقل، نادان، ناپوه.

گديکه (gadíka) ښځ.م. د څرخې لرگی چې تار پرې رېشل کېږي.

گدېلې (gadelé) ښځ.م. زړې او شلېدلې جامې، زړې او خيرنې جامې، گده.

گدۍ (gadə́y) ص. ښځ.م ۱) بد رگه او بد عمله ښځه؛ ۲) ښځ.م. مجلس، بنډار؛ ۲) تخت، مسند ۳) د توکر موړه چې د سنډا په څټ کې د رېړې د کشولو پر وخت اچول کېږي.

گډ (gaḍ) نر.م ۱) مخلوط، شريک؛ ۲) پيل، شروع؛ ۳) مړ، پسه، غټ پسه.

گډا (gaḍā́) ښځ.م. ۱) نڅا، رقص؛ ۲) خوشحالي؛ ۲) لاسولونې، چلمچي.

گډامۍ (gaḍāmə́y) ښځ.م. د ښځو او نرو گډه نڅا، گډه گډا، گډ اتڼ.

گډاندی (gaḍāndáy) نر.م. همخياله، همفکره، هماندی، همسوچه.

گډاندې (gaḍāndé) ښځ.م. همخيالې، همفکرې، هماندې، همسوچې.

گډانديز (gaḍāndíz) نر.م. همخيالانه، همفکرانه.

گډبز (gaḍbáz) نر.م. تربوزک، تمبوزک.

گډبنه (gaḍbaná) ښځ.م. شپونکی، گډبه.

گډبول (gaḍból) نر.م. گډگول، يو ډول تربو بوټی دی، چې دانې يې د جوارو په اندازه دي.

گډبون (gaḍbū́n) نر.م. شپون، هغه چې رمه پيايي.

گډبه (gaḍbá) نر.م. گډې څروونکی، شپونکی.

گډتوب (gaḍtób) نر.م. سره گډېدنه، گډښت، گډون، گډه، گډتيا.

گډر (gaḍár) نر.م. کورنی سپی.

گډرۍ (gaḍaráy) نر.م. کورنی چرگ، خسک چرگ.

گډرک (gaḍrák) نر.م. و.گ. شاتينگه.

گډسوله ييز ژوند (gaḍsolayízžwánd) نر.م. په سوله کې گډ ژوند، يو تربله د سولې ژوند.

گډکه (gaḍká) ښځ.م. تاپوره، تاپوره.

گډکی (gaḍkáy) نر.م. د کوچنيانو پای روک.

گډگاډېر (gaḍgāḍér) نر.م. گاډېره، گډگډېره، ارگجه، انجړنجړ، سره گډ کړی شوي.

گډگډک (gaḍgḍák) نر.م. و.گ. چيندرۍ.

گډگول (gaḍgól) نر.م. ۱) و.گ. گډبول؛ ۲) د يو تربو خوندي بوټي مېوه.

گډل (gaḍál) نر.م ۱) د شولو په پټي کې په غواپانو سره د منډاوو گرځول؛ ۲) په غواپې سره ختې پخول.

گډله (gaḍə́la) ښځ.م. گډلی، د اوربشو او غنمو له گډو اوړو څخه پخه شوې ډوډۍ.

گډلی (gaḍálay) نر.م. ۱) و.گ. گډله؛ ۲) د جوارو ډوډۍ، سوکړک.

گډلی ايښونی (gaḍálayīṣū́nay) نر.م. مرکب مسند (خبر)، ترېښتي کړ لرونکی خبر.

گډندی (gaḍandáy) ص. نر.م. نڅاگر، بازينگر، هغه چې گډېږي.

گډنل (gaḍnál) نر.م. لاس پلی، لانديس، د يوې ونې پلې چې د درملو په توگه کارېږي.

گډو (gaḍū́) نر.م. هغه چلم چې له بوټي يا کاغذ نه جوړ شوی وي.

گډوالی (gaḍwā́lay) نر.م. گډون، گډوډ کېدنه، گډه.

گډوډ (gaḍwáḍ) نر.م. ۱) بې ترتيبه، بې طريقې؛ ۲) سره گډ؛ ۳) مج. وران، خراب؛ ٤) ناساز.

ګډوډتوب (gaḍwaḍtób) نر.م. ۱) ګډوډوالی، بې ترتيبي؛ ۲) ګډون؛ ۳) ورانی؛ ٤) ارګجه توب.

ګډوډول (gaḍwaḍawə́l) نر.م. ۱) سره ګډول؛ ۲) خلط کول؛ ۳) وارخطا کول؛ ٤) بې ترتيبول؛ ٥) خرابول، ماتول؛ ٦) ارګجه کول.

ګډوډه (gaḍwáḍa) ص. ښځ.م. سره ګډ، ګډوله، ارګجه، ګډلې، کوک.

ګډوډی (gaḍóḍay) نر.م. ګاډولې، يو سپېره بوټی دی، چې ورې ورې دانې لري.

ګډوډې (gaḍwáḍe) نر.ج. و ګ. ګندکی.

ګډوډېدل (gaḍwaḍedə́l) مص. ل. ۱) ګډېدل، خلط کېدل؛ ۲) وارخطا کېدل؛ ۳) بې ترتيبه کېدل؛ ٤) خرابېدل، پرېشانه کېدل؛ ٥) ارګجه کېدل.

ګډورکی (gaḍū́rkay) نر.م. ورکوټی ګډوری، ورکوټی ګډ، وری.

ګډوری (gaḍū́ray) نر.م ۱) وری، د مېږې نر بچی؛ ۲) جنګي وری.

ګډوزی[1] (gaḍū́zay) نر.م ۱) ګانډوزی، ګړبوزی، د خپور والي په حال کې د غټې او شهادت ګوتو د سرونو تر منځ فاصله، ګړوزی؛ ۲) بالښت، سروبېړدی، تکيه.

ګډوزی[2] (gaḍwázay) ص. نر.م. شرير، شر اچوونکی، پساتي.

ګډوکی (gaḍū́kay) نر.م. ۱) يو ډول لوبه ده؛ ۲) ورډکی وری؛ ۳) بازينګر، نڅاګر.

ګډول (gaḍawə́l) مص. مت. ۱) رقصول؛ ۲) يو ځای کول؛ ۳) خپرول؛ ٤) تاوول؛ ٥) شاملول؛ ٦) شاټول؛ ۷) محتاجول.

ګډوله (gaḍulá) ص. ښځ.م. له هر ډول غلې نه ګډه پخه شوې ډوډۍ

ګډولی (gaḍoláy) ص.نر.م. اپوټه، اړولې، پړمخې.

ګډون (gaḍū́n) نر.م ۱) سره يو ځای کول، شريکول؛ ۲) اختلاط کول؛ ۳) شراکت کول.

ګډونبيه (gaḍūnbáya) ښځ.م. د ګډون نرخ، وجه اشتراک، حق الشمول، حق الاشتراک.

ګډووي (gaḍuwī́) فا. نر.م. څرخبانې.

ګډوه (gaḍwá) ښځ.م. لوټکه، لوټه، مسي کوزه.

ګډوی (gáḍway) نر.م. اوږد غاړې کوزه، ګډوه، صراحي.

ګډه (gáḍa) ښځ.م ۱) مېږه؛ ۲) اشتراک؛ ۳) د مال لپاره بوس او شنه ګياه سره ګډول؛ ٤) مشهوره، عامه؛ ٥) يو ځای، ګډ ګاډېر.

ګډه امی (gaḍaāmáy) ښځ. د ښځو او نارينه و ګډه نڅا او اتڼ.

ګډه غونډله (gaḍağwandḍla) ښځ.م. مرکبه جمله.

ګډه ګډوله (gaḍagaḍóla) ښځ. بې نظمي.

ګډه وډه (gaḍawáḍa) ښځ.م. ۱) سره ګډ؛ ۲) بې ترتيبي؛ ۳) وارخطا.

ګډهل (gaḍhál) نر.م. ۱) د اوبو لوی لوښی، سطل، بالټی؛ ۲) منګی، بوکه.

ګډه هل (gaḍahál) نب. د ځمکې کنده يا کوتې.

ګډی (gaḍáy) ص. ښځ.م. پليته او زناکاره ښځه.

ګډی (gaḍáy) نر.م. ۱) مجلس، صحبت؛ ۲) مېږ؛ ۲) مخلوط النسله عالم.

ګډی (gaḍáy) نر.م. پسه، مږ، ښکرور، جنګي ګډ.

ګډې (gaḍé) ښځ.ج. و ګ. ګډه ۱).

ګډی خر (gaḍayxár) ص. نر.م. نادان، کم عقل.

ګډېدل (gaḍedə́l) مص. ل. ۱) مخلوط کېدل؛ ۲) رقصېدل؛ ۳) په خبرو کې داخلېدل؛ ٤) په اوبو کې ګډېدل؛ ٥) شريکېدل

ګډېر (gaḍér) نر. ۱) اختلاط، مجلس؛ ۲) ګډون؛ ۳) شاتينګه.

گډېره (gadérá) ښځ.م ۱) ګډون، غونډه، مجلس، ټولنه، جلسه؛ ۲) ارګجه.

ګډېری (gaderáy) نر.م. و ګ. ګړوبی.

ګډېله (gadéla) ښځ.م. ۱) ګډ، مخلوط؛ ۲) له غنمو او نورو غلو نه ګډه پخه شوې ډوډۍ.

ګډېوه (gadewá) ښځ.م. ۱) لوټه، ګډوی؛ ۲) پیاله یا کنډول چې له منګي نه پرې اوبه څښل کېږي؛ ۳) کڅوره

ګډې وډې (gadéwadé) ښځ.ج. کاواکې خبرې.

ګذر (guzár) نر.م. ۱) چم، کوڅه؛ ۲) ګودر؛ ۳) لاره.

ګذشت (guzášt) نر.م. ۱) زغم؛ ۲) حوصله، برد باري؛ ۳) مج. بخښنه، له یو شي نه تېرېدل.

ګر (gar) نر.م. ۱) مصیبت؛ ۲) ظلم، جبر؛ ۳) غر؛ ٤) خارښت؛ ٥) چل، هنر؛ ٦) داو؛ ۷) لاحقه، لکه جادوګر؛ ۸) دجامو د ځیرېدو آواز.

ګرا (garā́) نر.م. ۱) نوکر، مربی؛ ۲) نایي؛ ۳) یو ډول ببلچه، چاړي؛ ٤) دبېړیو یو ډول لوبه.

ګراب (garā́b) نر.م. تبق، دڅاروېو یوه ناروغي.

ګراتی (garātáy) ښځ.م. یو ډول کرتی.

ګراټه (garā́ṭa) ښځ.م. (ج. ګراټې) څپیاکه، ټپیاکه، ګواټه، د څپیاکو ډېری.

ګراج (garā́j) نر.م. ګراج، د موټرو د ودرولو کوټه.

ګراربی (grārbáy) نر.م. غاړکی، امېل.

ګراري (garārī́) نر.م. ګرارې لرونکی.

ګرارۍ (garāráy) ښځ.م. غاښونه لرونکې ګاډۍ چې په ماشینونو ګرځولو کې کارېږي.

ګرام (grām) نر.م. ۱) د وزن یو واحد؛ ۲) سیمه، استوګنځی، تاټوبی.

ګرامر (grāmár) نر.م. ژبنی دستور، د ژبې قواعد وضوابط، د صرف و نحوې علم.

ګراموفون (grāmufū́n) نر.م. یوه ماشیني آله ده چې له ریکارډ نه آواز باسي.

ګرامي (grāmí) ص. نب. ۱) ګران بیه، ارزښتمن؛ ۲) قدرمن، عزتمن.

ګران (grān) نر.م. ۱) مشکل؛ ۲) قیمتي؛ ۳) ص. محبوب، خوږ؛ ٤) مج. درونډ.

ګران ومنلی (grānu manálay) نر.م. ښاغلی او منلی، عزیز و ګرامي.

ګران بها (grānbahā́) نب. ګران بیه، قیمت بها، ډېره قیمته، قیمتي.

ګران بیه (grānbáya) نب. و ګ. ګران بها.

ګرانتوب (grāntób) نر.م ۱) ګرانښت، ګرانوالی، ګرانتیا؛ ۲) قیمتي؛ ۳) مشکل والی.

ګرانپلوری (grānplóray) ص. نر.م. قیمته خرڅوونکی، ګران خرڅوونکی.

ګرانپلوري (grānplorí) ښځ.م. ګران پلورنه، ګران خرڅونه.

ګراندرملی (grāndarmálay) نر.م. سخت درملی، صعب العلاج.

ګرانښت ومنښت (grānaṣ̌t u manáṣ̌t) نر.م. محبوبیت و مقبولیت.

ګرانول (grān awál) مص. مت. ۱) نرخ خېژول؛ ۲) خوښول؛ ۳) مشکلول؛ ٤) نایابول.

ګراني (grani) ښځ.م. قیمت لوړېدنه، نرخونه ډېرېدنه، نرخونه لوړېدنه.

ګرانېدل (grānedál) مص. ل. بیه اوچتېدل؛ ۲) خوښېدل؛ ۳) مشکلېدل؛ ٤) نایابېدل.

ګراهه (grāhá) ښځ.م. یو ډول ببلچه.

ګرایي (grāyí) نر.م. ښوچنده، یو پرڅو.

ګرباده (garbādá) ښځ.م. برېوکی، دپېریانو ډولی، د باد چورلنډی.

ګړبړه (garbáṛa) ص. ښځ.م. شدیاره، غټې غټې لوټې لرونکې ځمکه.

ګربشول (garbašū́l) نر.م. بې نظم و بې ترتیب.

ګربل (garbíl) نر.م. ګربېل، ځیرې شوې جامې.

ګربولی (garbū́lay) نر.م. خراشکی، بلغم.

ګربه خورک (gurbaxorák) نر.م. ګربه خور، ګلخوره.

ګربېټ (garbéṭ) نر.م. سوړسک، د جوارو ډوډۍ.

ګربېل (garbél) نر.م. سورۍ شوې جامې.

ګربېنی (garbenáy) نر.م. ۱) د مچیو ځاله، د مچیو تمبکه؛ ۲) د وړو حشرو جاله.

ګرپی (garpáy) نر.م. یو ډول بوټی دی.

ګرټی (gurṭáy) نر.م. و ګ. ګورټی.

ګرج (graj) نر.م. ۱) کینه، حسد، رخه؛ ۲) ص. کوږ، کړوپ.

ګرجمن (grajmán) ص. نر.م. رخه ور، کینه ور، حاسد، کینه ناک.

ګرځ (garǰ) نر.م. دور، ګرځېدنه.

ګرځانده (garǰāndá) ص. ښځ.م. ښنده، وار ګرځونکې، هغه ښځینه حیوان چې تېربېږي خو بلاربېږي نه.

ګرځانه (garǰāna) ص.نر.م ۱) ګرځنده، ګرځېدونکی؛ ۲) چورلېدونکی، تاوېدونکی؛ ۳) سیلاني.

ګرځبند (garǰbánd) نر.م. ګرځبندي، د ګرځېدنې بندېز، د ګرځېدو قیودات.

ګرځپلی (garǰapálay) ص.نر.م. ظلم ځپلی، اسکېرلی، مظلوم.

ګرځند (garǰánd) ص. نر.م. و ګ. ګرځانه.

ګرځندونی (garǰandū́nay) ص.نر.م. و ګ. ګرځانه.

ګرځندوی (garǰandóy) ص.نر.م. سیلاني، سیلګری، سیاح.

ګرځندويي (garǰandoyí) ښځ.م. سیلاني توب، سیلګري، سیاحت.

ګرځنده (garǰánda) نر.م. ۱) و ګ. ګرځانه، سیار؛ ۲) هغه کوچنی چې نوی په ګرځېدو راغلی وي.

ګرځنده ټېلفون (garǰándaṭelfū́n) نر.م. ګرځند لرغږون، سیار تلیفون، موبایل.

ګرځنده سینما (garǰándasenamā́) ښځ.م. ګرځېدونکی سینما، سیاره سینما.

ګرځندی (garǰandáy) نر.م. ۱) خرخ؛ ۲) کړلېچی، کړلېچ؛ ۳) د لوبو پر پرکی، بغندی.

ګرځنی (garǰanáy) نر.م. ۱) کړلېچ، کړلېچی؛ ۲) ګردنی؛ ۳) کښن، چې بوڼ پرې غړي؛ ۴) چاښې چې وژغنې پرې غښتلی کېږي.

ګرځول (garǰawə́l) مص. مت. ۱) حرکت ورکول، چکر ورکول؛ ۲) حقدار ثابتول؛ ۳) بل ته اړول؛ ۴) ګرځون کول، قی کول.

ګرځون (garǰū́n) نر.م. قی، کانګي، باقې.

ګرځېدل (garǰedə́l) مص. ل. ۱) روانېدل، حرکت کول؛ ۲) سیل کول؛ ۳) له ژبې اوړېدل؛ ۴) له پرېښول؛ ۵) د سر چورلېدل.

ګرځېدونی (garǰedū́nay) نر.م. ستنېدونکی، بېرته ګرځېدونکی، واپس کېدونکی.

ګرځېنده (garǰénda) ص. نر.م. و ګ. ګرځانه.

ګرد (gard) نر.م. ۱) ټول، تمام؛ ۲) چاپېره.

ګرد (gard) نر.م. ۱) ګرد، دوره؛ ۲) غونډی، ګول؛ ۳) چیلم.

ګرداب (gardā́b) نر.م. ۱) ګرداو، د اوبو چکر، چورلنډی؛ ۲) غولې، خارخوری، ښرخاو.

ګرداړه (gardā́ṛa) ښځ.م. غونډاره، هغه غونډاری چې کوچنیان پرې لوبې کوي.

ګرداړی (gardā́ṛay) نر.م. و ګ. ګرداړه.

گرداگرد (gardāgárd) نر.م. ۱) له ښلورو خواوو رابند، چاپېره؛ ۲) معمور، د. ک.

گردان (gardā́n) نر.م. بیا بیا وینه، سبق تکرارونه، مشق و تمرین کول.

گردانگ (gardā́ng) نر.م. پلېتین، د جولا یوه آله.

گردانول (gardānawə́l) مص. مت. ښوځلي سبق تکرارول، بیا تکرار کول، یادول.

گردانېدل (gardānedə́l) مص.ل. ۱) بیا بیا ویل کېدل، تاوېدل؛ ۲) دویم ځل ویل کېدل.

گردباد (gardbā́d) نر.م. بوربوړکی، دوړ دوړکه، هغه باد چې دوړې او خځلې له ځان سره الوځوي.

گردسره (gárdsara) نب. ټول، له ښېرمې، بالکل.

گردچاپېر (gardčā́per) نر.م. تاوراتاو، گېرچاپېر، چاپېر.

گردک (gardák) نر.م. ۱) غونډ منډ، گردمرد، دایروي شکله؛ ۲) مج. تبر.

گردکی (gardakáy) نر.م. ۱) مج. ووروکی تبر، تبرگوتی؛ ۲) غونډموند، وړکی.

گردگاړی (gardgā́ṛay) نر.م. و.گ. گرگاړی.

گردلمی (gardlámay) نر.م. یو ډول گردی بوټی دی، چې زېړ گل کوي.

گردماچو (gardmačū́) نر.م. مازو، یوه سوربخونه مایع ده چې چینجی د ښېري ونه ژوبلوي او له هغې نه بهررا وځي.

گردمه (gardamá) ښځ.م. شپول.

گردمېز (gardméz) نر.م. گردی مېز، مدورمېز.

گردی مېز (gardaymẽz) نر.م. و.گ. گردمېز.

گردنی (gardanáy) ښځ.م. ۱) نامزادگي، چغل بازي؛ ۲) له کوژدې نه وروسته د خسر کره د شو ورځو لپاره د زوم دېره کېدنه؛ ۳) د کارتوسو پېټی، غاړکی؛ ٤) پـه ښځ باندې برپ ورکونه.

گردو (gardū́) نر.م. د بوټو ایستلو تسکوره.

گردول (gardawə́l) مص. مت. غونډول، ټولول.

گردومه (gardūmá) ښځ.م. گردمه، شپول، دایروي کربښه چې تر سپوږمۍ راچاپېره شوې وي.

گردون (gardū́n) نر.م. ۱) آسمان ښرخه، فلک گرزون؛ ۲) گرداو، چورلانډېس.

گردونه (gardūná) ښځ.م. هغه ښځه چې د دوو کسانو پرې دعوا وي او د جگړې د مخنیوي لپاره یې بل درېمگړی په نکاح واخلي.

گرده[1] (gardá) ښځ.م. ۱) غوښتنه، سوال کونه؛ ۲) خام چرس، گرده؛ ۳) خاکه؛ ٤) گردی، شپول ۵) یو ډول خمیره ډوډۍ؛ ٦) لاړې، ډاگه، لوړ؛ ۷) کوتک، همسا.

گرده[2] (gurdá) ښځ.م. ۱) پښتورگی، بډوډۍ؛ ۲) مج. حوصله، همت، جرئت.

گردی (gardáy) نر.م ۱) مندری، پیشتکی، لنډۍ؛ ۲) گردی، هاله، شپول؛ ۳) د پتون هډوکی.

گردۍ (gardə́y) ښځ.ج. د ښرخي گاډینۍ چې تار زیات نه پرېږدي، چرمکی، بورک.

گردۍ کنډوله (gardə́ykandúla) ښځ.م. زنکي نار، د مولۍ په څېر یو نبات دی.

گرړ (garáṛ) ص.نر.م. هغه آس چې ښلور واړه پښې او تندی یې سپین وي؛ باښ، سبلمی، سبلکی.

گرړول (garṛawə́l) مص. مت. ۱) رغړول؛ ۲) له یو شي نه په زوره آواز ویستل.

گرړه (garáṛa) ښځ.م. یو ډول غرنی نبات دی.

گرړېدل (garṛedə́l) مص.ل. ۱) له یو شي نه په زوره آواز راوتل؛ ۲) رغړېدل.

گرړۍ (garṛáy) ښځ.م. ۱) کند، کنداړی، د ملنگانو جامې؛ ۲) نر.م. چیچکی؛ ۳) یو ډول مرغی ده؛ ٤) غونډمنډ، گردی.

ګرړی (garṛáy) ښځ.م. ۱) وګ. ګرګاړی؛ ۲) یو سُین بوټی دی چې ګردی ګل کوي.

ګرز[1] (garz) نر.م. ۱) امسا؛ ۲) خاوره، دوړه.

ګرز[2] (gurz) نر.م. دوولس درځنه.

ګرز[3] (guráz) نر.م. د اوسپنې یوه درنه آله چې په جنګونو کې کارېده.

ګرزوهلی (garzwahálay) ص. نر.م. سپېره، خړپړ، په خاورو او دوړو ککړ.

ګرژول (garažawál) وګ. بګارول.

ګرړل (garazál) مص. مت. ۱) ګرول؛ ۲) تراشل، توږل، په نوکانو باندې توږل.

ګرړه (garáza) ښځ.م. ګرړی: ۱) خارښت، کهه، کهښت؛ ۲) نوکاره، شوکاره.

ګرست (grast) نر.م. په بېل یا کوداله باندې ځمکه نرمول یا ګوړ کونه.

ګرستی (grástay) نر.م. هغه یوم یا بېل چې ځمکه پرې اړول کېږي.

ګرسره (gársara) نب. بېخي له سره، قطعاً، بالکل چورلټ.

ګرکڼه (garkáṇa) ښځ.م. بې آزاره مچۍ چې د ځان لپاره د خاورو کورجوړوي، کولاله مچۍ.

ګرکی (gárkay) نر.م. د مېچنې ګرځولو آواز.

ګرګ (garg) نر.م. ۱) د حیواناتو یوه ناروغي، پم؛ ۲) یو بوټی چې ژېړ واړه ګلونه کوي؛ ۲) هغه چینجی چې د حیوان په ځیګر کې، د ګرګ د بوټي د خوړولو له امله پیدا کېږي.

ګرګابی (gargābáy) ښځ.ج. یو ډول پنې یا موزې.

ګرګاړی (gargā́ṛay) نر.م. هر هغه غونډ شی چې د رغړولو یا تاوولو وړ وي، ګردګاړی.

ګرګاس (gargás) نر.م. ۱) ګرګس، تښر، ځیګر؛ ۲) مج. د زړه سر؛ ۳) لېونی غنم، یو ډول ګیاه ده.

ګرګانی (gargā́ṇay) نر.م. چم، غونډاري، ګېه.

ګرګټ (gargáṭ) نر.م ۱) وګ. ګرګوټی؛ ۲) د اوښ د پښې هډوکی؛ ۲) د کربوړي په څېر یو رنګ بدلوونکې خزنده.

ګرګټه (gargutá) ص. ښځ.م. بوډۍ ښځه.

ګرګچی (gargačáy) ښځ.م.ج. د تاک یوه وړه وچه کونده.

ګرګر (gargár) ص. نر.م. کوړ وړ، کوړ کوړ، کوپ کوپ.

ګرګر (gargár) نر.م. ظالم، تېري کوونکی، تېرغمال.

ګرګري (gargarí) ښځ.م. ظلم و تېری، زوړ زیاتی.

ګرګرام (gargarā́m) نر.م. ادړ ګدړ، زوړ پوړ.

ګرګره[1] (gargurá) ښځ. د ببرې مېوه.

ګرګره[2] (gargará) ښځ.م. ۱) تکبدلی متېرراړه؛ ۲) شنه تږخله.

ګرګره[3] (girgirá) ښځ.م. ۱) د غنمو او ... دلده؛ ۲) نامنظمه شدیاره؛ ۳) وړوکې مېچن.

ګرګ زړی (gargzáṛay) نر.م. تږقه، کنډوسکی.

ګرګل (gargál) نر.م. خارښت، پم، کهه.

ګرګله (gargalá) ښځ.م. ګردله، ګردباد.

ګرګنډه (gargáṇḍa) ښځ.م. د لرګي دړه یا کونده.

ګرګنه (garganá) ښځ.م. د ګرګي حیوان ځیګر.

ګرګو (gargū́) نر.م. ۱) د ښځو یو راز ګڼا؛ ۲) ښځ.م. انګازه، هنګامه؛ ۳) د پسونو یوه ناروغي.

ګرګوښه (gargū́ṣa) ښځ.م. ګورکښ، غسی، ګورلټی، هغه ځناور چې مړي راوباسي.

ګرګه (gárga) ښځ.م. ۱) ګوسه، د ونې ښخ؛ ۲) غټ بش، شاتیر؛ ۳) مج.ص.نر.م. غټ پټ سړی.

ګرګي (gargí) ص. نر.م. ۱) پمن، خارښتي؛ ۲) پوخ روږدی یا عملي لکه د چرسو، شرابو او...، کوږ عملي.

گرگی (gargáy) ښځ.م.ج. ۱) کوچنی گرگه؛ ۲) یو سپیره بې پاڼو بوټی.

گرگی (gárgay) نر.م. ۱) یو ډول لوبه؛ ۲) غاښور، منډاوو؛ ۳) د هډوکو تړل، استخوان بندي.

گرلاټ (garláṭ) نر.م. کودنی، کودړه، کودوړی، کودری، د مات خاورین لوښي ټوټه.

گرلاڅه (garlácá) ښځ.م. ترنگړ، ترنگې، د مزرو کوری، غوندی، گرلڅه، گرلسه.

گرلبی (gárlabay) نر.م. خراشکی، بلغم.

گرلت (garlát) نر.م. خربیلی سر، کټوخه.

گرلڅه (garlacá) ښځ.م. وگ. گرلاڅه.

گرلنډ (garlánḍ) ص. نر.م. ۱) غټ، څورب سړی؛ ۲) نر.م. د چورلېدو له امله سرگرځېدنه.

گرلې (garalé) ښځ.م. د ډال خلقه یا کړی.

گرلی (garláy) ښځ.م.ج. پېټی، پنډ.

گرم[1] (grám) نر.م. ملامت، پړ.

گرم[2] (gárm) نر.م. ۱) تود؛ ۲) مج. تېز، چټک؛ ۳) مج. مین، عاشق؛ ٤) ص. جذباتي.

گرم[3] (garúm) نر.م. ۱) غم، رنځ، نول؛ ۲) دماغي پرېشاني؛ ۳) د دق مرض؛ ٤) د ځینو ونو په ډډ کې غوټه، گروم، خنډ، رخټ، وزغی.

گرماگرم (garmāgarm) ص. نر.م.ج. تېز، توده په توده، ډېر گرم چې زور او شور په کې وي.

گرماله (garmālá) ښځ.م. خټ موښې، گلماله، ختماله.

گرمانه[1] (gramāná) ښځ.م. (ج گرمانې) توغم، گناهکاره، جرمانه.

گرمانه[2] (garmāná) ښځ.م. گرم دارو، تود شی.

گرماني (garmāní) ښځ.م. توغمونه، جرماني گناهکارې.

گرمتیا[1] (grámtyā) ښځ.م. ملامتیا، گرموالی.

گرمتیا[2] (gármtyā) ښځ.م. تودوخه، گرموالی.

گرمټ (garmáṭ) نر.م. ۱) نېزه، د غشي څوکه؛ ۲) هغه آله چې یو سر یې دروند وي او فرش یا ځمکه پرې د کیندلو لپاره ټک وهلی شي، درمټ؛ ۲) د ترکاڼ مخصوصه برمه.

گرمسېر (garmsér) نر.م. ۱) توده سیمه؛ ۲) هغه ښوونځي چې په گرمۍ کې رخصت وي.

گرمکه (garmáka) ښځ.م. گرم دانه.

گرمل (guramál) مص. مت. وگ. گربل.

گرملی (gurmálay) نر.م. کوت، کُنجلک، کړت، گونجی، سرسري او گونجې گنډل شوې.

گرمناک (garmnāk) ص. نر.م. تاوجن، تودوخه ورکوونکی، گرموال.

گرمنه (gurmána) نر.م. وگ. گرملی.

گرموالی (garmwālay) نر.م. تودوالی، تودوخه.

گرمول[1] (gramawə́l) مص. مت. ملامته کول، پړ کول، پړ ثابتول.

گرمول[2] (garmawə́l) مص. مت. ۱) تودول؛ ۲) تېزول، شوق ورکول؛ ۳) په غوسه کول.

گرمه (garmá) ص. ښځ.م. ۱) هغه ښځینه څاروی چې نر څاروی غواړي؛ ۲) نب. هغه مېوه چې ژر رسېږي؛ ۲) یو ډول ختکی، گرمک.

گرمه گورمه (garmagórma) ص. ښځ.م. گنه گونه.

گرمي (garmí) ښځ.م. ۱) تودوالی، تودوخه؛ ۲) غوسه، قهر؛ ۳) سوزاک، آتشک.

گرمېدل[1] (gramedə́l) مص. ل. ملامت کېدل.

گرمېدل[2] (garmedə́l) مص. ل. ۱) تودېدل؛ ۲) شوق [illegible] ۳) غوسه [illegible] [illegible]ېدل.

گرمېل ([illegible]) نر.م. څیو[illegible] [illegible] حامي.

گرناټی (garnāṭə́y) ښځ.م.ج. د [illegible] وچنیانو یوه لوبه ده.

گرنټه (garanṭá) ښځ.م. هغه ...
لپاره کرل کېږي.
گرنج (granj) نر.م. ۱) گرنج، دېکا...
۲) يو ډول پلاو.
گرنجاری (granjā́ray) نر.م. گرنج...
گرنجانی (granjānáy) نر.م. جرڼ...
گرنځ (granǯ) نر.م. په هوا کې د يو ...
گرند (grand) نر.م. ۱) يوه غرنۍ ...
۲) جغل، زنګال؛ ۳) دهندوانو ...
گرندوکی (garandúkay) نر.م. د...
کولو آله.
گرنده (garandá) ښځ.م. مرغړی، ...
گرندی[1] (gránday) نر.م. ۱) بڅ...
روغه، سوله؛ ۲) د صحاف چوړ...
گرندی[2] (gıranday) نر.م. تو...
سامان بوجگی.
گرندی[3] (garandáy) ص. نر.م. ...
گرنډه (granḍá) ښځ.م. يوه هندوستا...
اچار ورنه جوړېږي.
گرڼی (graṇáy) ښځ.م. د کوچنيانو ...
گرو (graw) نر.م. ۱) گانه، گېڼه؛ ۲) ک...
۳) تړ، تړون، ناغه.
گروبله (grúbla) ښځ.م. گروبلی، بلغ...
گروبی (grubáy) نر.م. وگ. گروربی...
گروپ (grūp) نر.م. ۱) ټولی، ډله؛ ۲...
گروپی (grū́pay) نر.م. وگ. بگړی ۲...
گروت (garū́t) نر.م. ۱) لاس ورکول؛ ...
کوده، قوده.
گروټی (grū́ṭay) نر.م. پتيره ډوډۍ.
گروچکی (grū́čkay) نر.م. يو ډول دانې...
تړې جوړېږي.

گرنټه (garanṭa) ښځ.م. هغه بوټی چې د ښکلا لپاره کرل کېږي.

گرنج (granj) نر.م. ۱) گړنج، د پتیلو او لوښو آواز؛ ۲) یو ډول پلاو.

گرنجاری (granjāray) نر.م. گړنگهار، کړنگار.

گرنجانی (granjānáy) نر.م. جرس، گینگړی.

گرنځ (granǰ) نر.م. په هوا کې د یو شي د تېرېدو غږ.

گرند (grand) نر.م. ۱) یوه غرنۍ اغزنه ونه ده؛ ۲) جغل، زنگال؛ ۳) د هندوانو مذهبي کتاب.

گرندوکی (garandūkay) نر.م. د آسونو د خرخره کولو آله.

گرنده (garandá) ښځ.م. مرغړی، غدود، مروړی.

گرندی[۱] (gránday) نر.م. ۱) بخښنه، خلاصی، روغه سوله؛ ۲) د صحاف چوړکی.

گرندی[۲] (gıranday) نر.م. توبره، د ترکاڼ د سامان بوجگی.

گرندی[۳] (garandáy) ص. نر.م. گړندی، تېز.

گرنډه (granḍá) ښځ.م. یوه هندوستانۍ مېوه چې اچار ورنه جوړېږي.

گرنۍ (granáy) ښځ.م. د کوچنیانو یوه لوبه ده.

گرو (graw) نر.م. ۱) گانه، گېڼه؛ ۲) کفالت، قید؛ ۳) تړ، تړون، ناغه.

گروبله (grúbla) ښځ.م. گروبلی، بلغم، خراشکی.

گروبی (grubáy) نر.م. و گ. گروړبی.

گروپ (grūp) نر.م. ۱) ټولی، ډله؛ ۲) غونډه.

گروپی (grūpay) نر.م. و گ. بگړی ۲).

گروت (garūt) نر.م. ۱) لاس ورکول؛ ۲) موتی، کوده، قوده.

گروټی (grūṭay) نر.م. پتیره ډوډۍ.

گروڅکی (grūckay) نر.م. یو ډول دانې چې مربا ترې جوړېږي.

گروړبی (garūṛbay) نر.م. ۱) د سینې درد؛ ۲) بلغم، کروړبی، خراشکی، گروبی.

گروزی (grūzay) نر.م. و گ. کړبوزی.

گروس (grūs) نر.م. ځمکنی توت.

گروشېیل (grušeyә́l) مص.مت. و گ. بگارول.

گرول (garawә́l) مص. مت. ۱) نوکارې کول؛ ۲) پوستکی پرې کول، تووړل؛ ۳) حاصلول.

گرولی (grūlay) نر.م. بلغم، خراشکی، کروړبی.

گروم (grūm) نر.م. ۱) خپگان، خواشیني، د زړه غوټه؛ ۲) خنډ، دونو په تنه کې غوټه.

گرومجن (grūmjә́n) ص.نر.م. غمگین، پرېشان.

گروونی (garawūnay) نر.م. نوسی، یو سیخ دی چې له تناره نه وریانډې ډوډۍ راباسي.

گروه[۱] (gráwa) ښځ.م. ۱) د اوږې او څټ تر منځ هډوکی؛ ۲) د کمیس کالر؛ ۲) تنې، بتهن، گلمبخې، غینډۍ.

گروه[۲] (groh) نر.م ۱) دین، مذهب؛ ۲) ټولی، ډله؛ ۳) قوم.

گروه توپیر (grohtawpír) نر.م. د عقایدو اختلاف، د عقایدو توپیر.

گروهن (grohә́n) نر.م. ۱) راغب؛ ۲) مهربان؛ ۳) له ظلم نه ترهه لرونکی.

گروهنه (grohána) ښځ.م. ۱) مهرباني؛ ۲) مینه؛ ۳) وېرېدنه؛ ٤) لورنه، پېرزوینه.

گروهوځی (grohūcay) نر.م. گراڅه، لنده.

گروهول (grohawә́l) مص.مت ۱) پام راگرځول؛ ۲) له ظلم نه وېرول؛ ۳) عقیدتمن کول.

گروهه (gróha) ښځ.م. گروه، امنا، باور، عقیده، یقین.

گروهه او پوهه (gróhaawpóha) ښځ.م. عقیده وعلم، علم وعقیده.

گروهېدل (grohedә́l) مص. ل ١) متوجه کېدل؛ ٢) وېرېدل؛ ٣) عقيدتمن کېدل.

گروهيز (grohíz) نر.م. عقيدوي، اعتقادي، عقيده يي، ايماني.

گروې (gráwe) ښځ.ج. گرۍ، د اوږې او څټ ترمنځ هډوکی.

گروی (garwáy) نر.م. و گ. زګېروی.

گروېږل (grawezә́l) مص. مت. پوښتنه کول، لټون کول، غوښتنه کول.

گروېږن (grawezә́n) نب. د ګوډي او ژي لپاره د حلال شوي مال د پوستکي ايستلو طريقه.

گروېږونی (grawezū́nay) نر. م. پلټونکی.

گرويليک (grawilík) نر.م. ګانه ليک، ګروي خط، ګانه خط.

گره (gará) ښځ.م. په خاوروکې دساتل شويو ګنوډېرې.

گرهار (garahā́r) نر.م. ګر، دجامو شلېدلو آواز.

گره بره (garabára) ښځ.م. نانډوله، سرسري، لنډ تنګ، سطحي.

گرهچ (garhác) نر.م. ډوغل، کنده، ګرهوڅ.

گرهو (gârhū́) ص. نب. زړه ماتوونکې خبرې.

گرۍ (garáy) نر.م ١) درمندګی؛ ٢) ص.نر.م. دارو، هغه څوک چې بې ډوله او راوتلي غاښونه ولري.

گري (garí) نر.ج. د شولو هغه دانې چې په بوټي کې نيمې پخې شوې وي.

گرۍ (gray) ښځ. م. د دروازې چوڼ يا لخک.

گريب (grib) نر.م. د اوبو کوب يا بوکان، کويب.

گريټ (griṭ) نر.م. هغه لويه ډوډۍ چې ګوره هم په کې اچول شوې وي.

گرېټۍ (greṭáy) ښځ.م. د ګېلو مانو خبرې.

گرېدل (garedә́l) مص. ل. ١) کږه کېدل، خارښتېدل ٢) رژېدل، ګونجې کېدل؛ ٣) پوستکی لېرې کېدل؛ ٤) مج. حاصلېدل، پوشي بودېدل.

گريس (gris) نر.م. يو ډول سرېښناکه غوړه ماده ده.

گرېښک (grešk) نر.م. غټه ګوته، کټه ګوته.

گرېګرکی (gregar̥kay) نر.م. ګرېګرۍ، ږلۍ، له باران سره د واورې نرۍ نرۍ دانې ورېدنه.

گرېله (grelá) ښځ.م. توشکه، تولايي، نالۍ.

گرېڼ (gren) نر.م. تخم، غله، دانه، د يوې نيمې رتۍ وزن.

گرين[1] (grin) نر.م. سينه.

گرين[2] (garín) نر.م. مزی يا تار چې دوه يا درې واره غبتل شوی يا تاو شوی وي.

گرينډۍ (grinḍáy) ښځ.م.ج. کجاوه، له لښتو نه جوړه شوې لويه کجاوه يا کارۍ.

گرېو (grew) نر.م. ګروه، ګانه، رهن.

گرېوان (grewā́n) نر.م. ګرېوه، ګېږ، د کميس هغه برخه چې په سينه پرته وي.

گريولی (gríwlay) نر.م. خراشکی، بلغم.

گريوه (griwá) ښځ. م. د تنۍ سورۍ.

گرېوه (garewá) ښځ.م. وروکی غر، غرګوټی.

گرېيل (gareyә́l) مص. مت. و ګ. ګرول.

گړ (gaṛ) نر.م. ١) کلا، قلا؛ ٢) دلاحقې په توګه د ظرفيت مانا ورکوي، د اوسېدو ځای؛ ٣) د ښځو د ويښتانو زرورق؛ ٤) لفظ، خبره، وينا، سپڼ، مورفيم، دژبې ترټولو کوچنی مانيز يوون (واحد).

گړاواز (gaṛāwā́z) نر.م. مورفو فونيم، صوتي اريکه، صوتي رابطه، هغه اواز، چې د يوه ګړ بېلا بېلو څېلونو (بلګړونو) په لړ کې راځي

گړاواز پوهنه (gaṛāwā́zpohána) ښځ.م. د ژبپوهنې هغه څانګه چې ګړاوازونه څېړي.

گړاچی (gṛā́čáy) ص. نر.م. و ګ. ګړچند.

ګړاکو (grākū) نر.م. ۱) د تماکو او زړي ګوړي مرکب چې په چلم کې څکل کېږي؛ ۲) همدغه چلم.

ګړب (grab) نر.م ۱) ګړپ، تېزې او تونږي خبرې؛ ۲) د دوو شیانو سره خپلو کې د لګېدو آواز؛ ۳) د مور کانو نیولو پنجره؛ ٤) غټه سوره.

ګړبا (grabā) ښځ.م. ۱) تونږي خبرې؛ ۲) د دروازې یا نورو شیانو سره د لګېدو آواز.

ګړباده (garbādá) ښځ.م. بړبوکی، د پېریانو ډولی.

ګړباوو (grabāwū) ص. نب. کرتن، ډېرې خبرې کوونکی.

ګړباوه (grabāwá) ښځ.م. ۱) د اوبو د وتو ځای؛ ۲) کانېزه څمکه.

ګړبړ (garbar) نر.م ۱) د ګېډې د قرېدو آواز، قرقر؛ ۲) مج. بې‌نظمي، ګډوډي؛ ۳) ګړبډنه؛ ٤) په اراده یا بیان کې توپیر راتلنه؛ ٥) وارخطایي.

ګړب ګروب (grabgrūb) نر.م. ۱) خبرې اترې؛ ۲) د دروازې د خلاصېدو او پورې کېدو آواز.

ګړبن (grabán) ص. نر.م. ګړبند، بې ځایه او چټي خبرې کوونکی، ګړبو، سرماغزن.

ګړبند[1] (garaband) ص. نر.م. ګړبن، قرتو، ترتو.

ګړبند[2] (graband) ص. نر.م. ۱) زوړ، کم‌زوری، ضعیف، بوډا؛ ۲) ډېر استعمال شوی.

ګړبنده (grabanáda) ښځ.م. ۱) په غره کې لوی طبیعي غار؛ ۲) د غټو کانو او تیږو ځای.

ګړبنی (grabnáy) ښځ.م. کانېزه څمکه.

ګړبو (grabū) ص. نب. و.ګ. ګړباوو.

ګړبوزه (garbūza) نر.م. ړچېدنه، ړچ، ګرګوزه.

ګړبوزی (garbūzáy) نر.م. ۱) غزی؛ ۲) بالښت؛ ۳) ګورت، د دوګوتو ترمنځ فاصله.

ګړبول (grahawál) مص. مت. ۱) له دروازې نه آواز ویستل؛ ۲) له یو چا نه چټي خبرې ویستل؛ ۳) په غوسه کول؛ ٤) زړول، ډېر استعمالول.

ګړبهار (grabahār) ص. نر.م. ګړبار، د دوو شیانو سره خپلو کې د لګېدلو آواز.

ګړبېدل (grabedál) مص. ل. ۱) له یو شي نه آواز ختل؛ ۲) ډېر استعمالېدل؛ ۳) چتیات ویل ٤) غوسه کېدل؛ ٥) څړیکې وهل.

ګړبېزن (garbezán) ص. نر.م. ګړبېزن، هغه سړی چې پوزه یې تل له ګند نه ډکه وي، خیرن، خچن.

ګړپوهنیز (garpohaníz) نر.م. مورفولوجیکي، ګړپوهیز.

ګړپوهه (garpóha) ښځ.م. ګړپوهنه، مورفیم پوهنه، واژه شناسي.

ګړچ (grač) نر.م. ۱) تېزې او تونږي خبرې؛ ۲) په لوښي کې د ننه د یو شي د ړچولو آواز.

ګړچاوو (gračāwū) ص. نر.م. ۱) هغه سړی چې زوم دخسر کور ته بیایي؛ ۲) تونږي خبرې کوونکی.

ګړچند (gračand) نر.م. ړچن، ړق، هغه شی چې د ګړچ ګړچ آواز کوي.

ګړچول (gračawál) مص. مت. د خوځولو له امله د یو شي نه آواز پیدا کول.

ګړچه (gráča) ښځ.م. د خولې بحث.

ګړچهار (gračahār) نر.م. د ګړچ ګړچ آواز.

ګړچېدل (gračedál) مص. ل. د خوځېدو په وجه له دروازې یا بل شي نه آواز پیدا کېدل.

ګړد[1] (gard) نر.م. دوره، ګرد.

ګړد[2] (gard) ص. نر.م. ګردی سړی.

ګړداګړد (gardāgárd) ص. نر.م. ګرداګرد، شا وخوا، چپ چاپېر.

ګړدان (gardān) نر.م. ۱) د غره لمن؛ ۲) د بتیارانو لوټکی؛ ۳) و.ګ. ګردان.

ګړدانول (gaṛdānawə́l) مص. مت. وګ. ګردانول

ګړداو (gaṛdáw) نر.م. ۱) لوی سېلاب؛ ۲) اوبګرځی، ګرداو.

ګړدګاډی (gaṛdgā́ḍay) نر.م. هر هغه غونډی شی چې غړولی یا تاوولی شي.

ګړدود (gaṛdód) نر.م. ویناډود، لهجه، ډیالیکټ.

ګړدوداطلس (gaṛdōdatlás) نر.م. ګړدودي اطلس، لهجوي اطلس.

ګړدودپوهنه (gaṛdodpohána) ښځ.م. ګړدود پوهه، د ګړدود اړوند علم، لهجه پېژندنه.

ګړدودي (gaṛdodí) ښځ.م. د ګړدود اړوند، د لهجې اړوند.

ګړدودي ځمکپوهنه (gaṛdodiǰmakpohána) ښځ.م. لهجوي جغرافیه، لهجوي جغرافیا.

ګړدوکی (gaṛdū́kay) نر.م. د خیمې اړم، ګرده تخته چې په خیمه کې کارېږي.

ګړدی (gaṛdə́y) ص. ښځ.م. ۱) غونډه، حلقه، ګیر چاپېره، تاوراتاو؛ ۲) ښځ.م. خرخې چکر.

ګړدی (gaṛdáy) نر.م. ۱) ټکی، چرمکی؛ ۲) ص. مندری، چیتکی، لنډی.

ګړز (gṛaz) نر.م. تېز او دروند آواز.

ګړزا (gṛazā́) ښځ.م. ګړزهار، ګړزار، ګړزګړوز، د ډزو پرله پسې آواز.

ګړزول (gṛəzawə́l) مص. مت. ۱) له یو شي نه د ګړز ګړز آواز ويستل؛ ۲) ډزول، ډزې کول.

ګړزېدل (gṛazedə́l) مص. ل. ګړزګړوز کېدل، په پرله پسې توګه ډزې کېدل.

ګړشپه (gaṛšū́pa) ښځ.م. وګ. ګړشوپ.

ګړګاډېر (gaṛgāḍér) ص. نر.م. ګړګاډېره، هغه څه چې بل شی په کې ګډ شوی وي، ګاډېره.

ګړګړ (gaṛgáṛ) نر.م. د ګېډې یا د اوبو آواز.

ګړګړو (gaṛgurū́) نر.م. تورتورو، ستونی، حلقوم، غړې، غړوی، د مرۍ سوری، حلق.

ګړګړی (gaṛgaṛáy) نر.م. چورلندی، څرخ.

ګړګوتی (gaṛgūtáy) نر.ج. ګونځې، ګونجې، ګالګوتي، هغه وېښته چې تاوراتاو وي.

ګړګور (gaṛgū́r) نر.م. د آسمان ګړاری، ګړار، تنا.

ګړګوزه (gaṛgóza) ښځ.م. ګړبوزه، د تبې لړزه.

ګړګی (gaṛgə́y) ښځ.م. دایره، ګرد، ګردی.

ګړماچی (gaṛmāčáy) نر.م. وګ. ګړونج.

ګړماګړ (gáṛmāgáṛ) نر.م. ډېر شور، شور ځوږ.

ګړماله (gaṛmālá) ښځ.م. وګ. ګرماله.

ګړمانج (gaṛmā́ng) نر.م. مازو، ګړوانجو، د ښېرې د ونې غوټه.

ګړمبهار (gṛambahā́r) نر.م. ګړمبا، د توپ او بم د چاودنې پرله پسې آوازونه.

ګړمچی (gaṛamčáy) نر.م. وګ. ګړونج.

ګړمن (gaṛmán) ص. نر.م. شپه روني، بې خوبه.

ګړن (gaṛán) ص. نر.م. ۱) شپه روني؛ ۲) ستړی.

ګړنپوهنه (gṛanpohána) ښځ.م. غونډ پوهه، هغه څانګه چې له ګړنو څخه ګړېږي، اصطلاح پېژندنه، فقره پېژندنه.

ګړنج (gṛanj) نر.م. شرنګ، شرنګ، د تورو جنګېدو آواز.

ګړنجانی (gṛanjānáy) نر.م. ګینګړی، جرس، ګړنجوونی.

ګړنجول (gṛanjawə́l) مص. مت. له تورو نه شرنګا ويستل، شرنګول.

ګړنجار (gṛanjahā́r) نر.م. د جرس د ټنګېدو پرله پسې آواز.

ګړنجېدل (gṛanjedə́l) مص. ل. د تورو جنګېدو له امله نری شرنګ وتل، شرنګېدل، کړنګېدل.

گړنجی کتار (graṇjaykatā́r) نر.م. د کوچنیانو یوه لوبه ده.

گړند (garánd) ص. نر.م. ۱) خوله ور، ژبور؛ ۲) مج. چالاک سړی؛ ۳) یوه اغزنه غرنۍ ونه ده.

گړندر (graṇdár) نر.م. کرندر، شمهر، عدد.

گړندوالی (garaṇdwā́lay) نر.م. خوله ورتوب، ژبور توب، په خبرو کې تېزوالی.

گړندی (g raṇdáy) ص. نر.م. ۱) چست و چالاک، تکړه، چابک؛ ۲) مج. رسېدلی مرشند.

گړندۍ (garaṇdə́y) ښځ. م. ج. چرموښکی، چخوړکی، د کورونو یوه خزنده ده.

گړندي والی (g raṇdaywā́lay) نر.م. چستي، چالاکي، تېزي او تونډي.

گړنگ[۱] (garáng) نر.م. ۱) لویه کنده؛ ۲) په غره کې لویه کنده، د سیند لوی ژور ځای.

گړنگ[۲] (graṇg) نر.م. ۱) د پزې تېنګه مایع، کړمېزه، گړینگ؛ ۲) مج. د سترگو اوبه.

گړنگن (graṇgán) ص. نر.م. کړمېزن، گړنگور، گړنگوش، هغه څوک چې پوزه یې تل بهېږي.

گړنگین (garaṇgín) ص. نر.م. لوړ، هسک.

گړنه (graṇa) ښځ.م. هغه لغوي گروپ چې یوه دریمگړې مانا ښندي، اصطلاح، محاوره.

گړنی (graṇáy) نر.م. گړهاري، ويناییز، شفاهي.

گړنی ادب (graṇayadáb) نر.م. گړهاري یا ويناییز ادب، شفاهي ادب.

گړنیز (graṇíz) نر.م. د گړنې (اصطلاح، محاورې) اړوند، اصطلاحي، محاوروي.

گړو (garū́) نر.م. گراکو، چلم، چېلم.

گړوانجو (garwānjū́) نر.م. و گ. گړمانج.

گړواز (garwā́z) ص. نر.م. ۱) ارت، وېر، پراخ؛ ۲) سرلوڅی، سرخلاصی.

گړوب (guṛū́b) نر.م ۱) گړب، په اوبو کې د یوشي د رالوېدو آواز؛ ۲) نرویه ختهاو نور شیان.

گړوبر (garubár) نر.م. گړه بړه، خبرې اترې کونه.

گړوبن (garobán) ص. نر.م. بلغمي؛ هغه څوک چې په سینه یې بلغم پراته وي.

گړوبول (grubawə́l) مص. مت. ۱) په یو ځل ورانول؛ ۲) ښورول، خوځول، شنډول.

گړوبی[۱] (guṛubáy) نر.م. ۱) د گوړې شربت؛ ۲) ډېر خوږ شی.

گړوبی[۲] (grūbáy) نر.م. د سینې بلغم یا خراشکی.

گړوبی[۳] (garubáy) نر.م. پس آو، هغه اوبه چې په ویاله کې تر تړلو وروسته بهاندې وي.

گړوبېدل (grubedə́l) مص. ل. ښورېدل، او په یو ځل ورانېدل.

گړوځه (garū́ja) ښځ.م. بې پیو او وچه غولانځه.

گړول (garawə́l) مص. مت. په خبرو راوستل، له چا نه خبرې راوېستل.

گړونج (garwánj) نر.م. گړونچی، گروچی، گړماچی د منگي اینبودلو لپاره د لرگي کتکی.

گړونگه (garwánga) ښځ.م. جروبی.

گړوۍ (garwə́y) ښځ. م. ج. جیسرۍ، کوزنۍ، کوزه گی، هغه لوښی چې لاستی لري.

گړوېزونه (garwezū́na) گر. گړدودي ویبونه، واژهای گویشي.

گړهار (garahā́r) نر.م. ج. گړېړ، گړوبړ، خبرې اترې، گپ شپ.

گړهاري (garhārī́) ښځ.م. ويناییز، گړنی، شفاهي، محاوروي.

گړه بنده (garabánda) ښځ.م. په غره کې لویه سمڅه.

گړهل (garhə́l) نر.م. ۱) یو بوټی چې ښایسته گل نیسي؛ ۲) ډول، بالټی، متکی.

گړی (garáy) نر.م. ۱) منگی؛ ۲) برج، شینگړی، اتاری، بورجل.

گړۍ (garáy) ښځ.م.ج. ۱) گېنتهه، ساعت؛ ۲) په سیند کې ډېر ژور ځای؛ ۳) زېمناک ځای.

گړیال (garyā́l) نر.م. زنگ لرونکې ډېوالي گړۍ.

گړیال برج (garyālbráj) ص.نر.م. ساعت واله برج، گړۍ واله برج، هغه برج چې ساعت پکې ټینگ شوی وي.

گړیالی (garyā́lay) نر.م. ساعت ښیونکی، هغه سړی چې د ساعت ښودلو وظیفه لري.

گړۍ بند (garə́ybánd) نر.م. دگړۍ بند یا تسمه، د گړۍ زنځیر.

گړیچ (grič) نر.م. سخته لاره، داسې لاره چې تگ راتگ پرې گران وي.

گړیچۍ (garičə́y) ښځ.م. غوچاړی، کوغالی، په ځمکه کې د نیالگیو کینولو لپاره وره کنده.

گړېدل (garedə́l) مص.ل. ۱) خبرې کول، گړه بړه کول؛ ۲) گړېدل، کړېدل.

گړیز (garíz) نر.م. د گړ اړوند، د مورفیم اړوند، مورفیمیک.

گړۍ ساز (garaysā́z) ص.نر.م. گړۍ والا، ساعت ساز، گړۍ جوړوونکی.

گړۍ سازي (garaysāzí) ښځ.م. د ساعت جوړونې کارخونه، ساعت جوړونه، گړۍ رغېدنگځای.

گړۍ ستن (garaystə́n) ښځ.م. د ساعت ستن، عقربک.

گړیستنه (garistə́na) ښځ.م. ببلنگ، آرپوهه، اشتقاق و تصریف، فقه اللغة.

گړۍ گر (garaygár) ص.نر.م. گړۍ ساز، ساعت ساز، ساعت جوړوونکی.

گړېگینه (garegína) ښځ.م. د لم جزغالی.

گړیل (garayə́l) مص.مت. د ډېواله ښخ سپړل د خوځولو لپاره.

گړۍ ماتی (garaymā́tay) نر.م. دکوچنیانو یوه لوبه.

گړینگ (gring) نر.م. و.گ. گړنگ[۲].

گړینگی (gringáy) نر.م. جرس، وړوکی گونگرو.

گړي وال (gariwā́l) ص.نر.م. هغه سړی چې په کتهوو کې مستې د کلیو نه بازار ته د خرڅولو لپاره راوړي.

گړۍ والا (garaywālā́) ص.نب. ساعت پلورونکی.

گړۍ والا (garaywālā́) ص.نر.م. ۱) منگی خرڅوونکی؛ ۲) مج. کلال.

گز (gaz) نر.م. ۱) د طول د اندازه کولو یو واحد دی؛ ۲) دتوپک سیخ؛ ۳) و.گ. غز؛ ۴) د لرگي یوه آله چې د اوړو پېړه پرې د تبۍ پاسه اواروي؛ ۵) یو ډول غشی دی؛ ۶) دام. لومه.

گزابی (gazābáy) ص.ښځ.م. بې عقله، لوړه دنگه، کم عقله او کچه ښځه.

گزار (guzā́r) نر.م. وهل، وار، گوزار، ډب، درب.

گزارش (guzārə́š) نر.م. ۱) عرض؛ ۲) بیان.

گزارل (guzārə́l) مص.مت. ۱) گوزارول، غوزارول؛ ۲) ادا کول، ترسره کول.

گزارول (guzārawə́l) مص.مت. ۱) گوزارول، غوزارول؛ ۲) ځملول، په ځمکه راویشتل.

گزاره (guzārá) ښځ.م. گوزاره؛ ۱) گزران، وخت اړونه؛ ۳) مج. زغم، حوصله.

گزاري (gazā́n) نر.ج ۱) دخولې نسوار؛ ۲) گیزاري ؛ د غنمو میده شوي وړي.

گزارېدل (guzāredə́l) مص.ل. گوزارېدل، غوزارېدل پرېوتل، ارتاوېدل.

گزانه (gazānā́) ښځ.م. په گز، د گز په حساب.
گزبره (gazbára) ښځ.م. اعلی ورېښمين قناوېز.
گزبوټي (gazbū́ṭi) نر.ج. دستک، لاړي.
گزک (gazák) نر.م. ۱) د زخم پاړسوب، د زخم اوبه پټونه؛ ۲) ص. پړسېدلی، نمجن، التهاب.
گزک بوټی (gazakbū́ṭay) نر.م. د بارتنگو بوټی.
گزکه (gazáka) ښځ.م. کوړکی، لومه، پړکه، د وړو مرغيو نيولو لپاره پړکه.
گزگومبت (gazgombā́t) ص. نر.م. گډوډ، وران، ويجاړ.
گزمه (gazmá) ښځ.م. (ج. گزمې) د شپې گرځېدنه، پيره دار.
گزول (gazawā́l) مص.مت. ۱) گز کول؛ ۲) اندازه لگول؛ ۳) مج. غځول، خورول، اوږدول.
گژدنه (gažˇdána) ښځ.م. تنفس، سا اخيستنه.
گژوژ (gažˇwā́žˇ) ص. نر.م. گډوډ، کوږ وږ.
گژې (gážˇe) ص.ج. کاږه، په ترخ، په ډډه.
گژی (gažˇā́y) ص. نر.م. ۱) جوتي غوبی چې د قولبې يا گانې لپاره تيار شي؛ ۲) بلد، رضا.
گږ (gaẓ) ص.نر.م ۱) گږويښتی، د پاخه عمرخاوند؛ ۲) نيمه پخه شوې مېوه؛ ۳) يو ډول مرز؛ ٤) برگ، ابلق؛ ٦) مج. دوه مخی، منافق.
گږويښتی (gaẓwiṣṭáy) ص. نر.م. هغه څوک چې نيم ويښته يې تور او نيم سپين وي.
گږويښتي (gaẓwiṣṭí) ص.نر.م: کره توب، د پاخه عمرخاوند توب.
گږهار (gaẓahā́r) نر.م. گږکی، د کلکو شيانو يو بل سره دلگېدو آواز.
گږی (gaẓáy) ص. نب. د نهيلی او مايوسی په حالت کې کاږه کاږه کتل.
گس (gas) ص. نر.م. کين، چپ، گڅ.

گستاخ (gustā́x) ص. نر.م. ناړامه، بې ادبه، بې شرمه، چاودينک، سپين سترگی، بې حيا.
گستره (gastára) ښځ.م. غوڅکی، سخوندره، هغه خوسی چې پوره کېدو ته نېږدې وي.
گسکه (gaská) ښځ.م. کتمل، منگوړه، خسک.
گسه (gasá) ښځ.م. ۱) تهله، ډيچکه، ديکه، تېل؛ ۲) نقصان ورکونه؛ ۳) هغه آله چې اوږد لاستی لري او گوړه پرې پخېږي.
گسيا (gasyā́) ص. ښځ.م. ۱) سوده، خالص؛ ۲) راکښلی شوی؛ ۳) سره نښتی، ورپورې.
گشت (gašˇt) نر.م ۱) چکر، دور؛ ۳) پېره، څوکی؛ ۳) سيل، گرځېدنه.
گشتی (gašˇtáy) ص. ښځ.م. ۱) شليته؛ ۲) مج. متېزه؛ ۳) آواره گرده.
گښت (gaṣt) نر.م. ۱) عمل، استعمال؛ ۲) سيل، دور، دوران.
گفت (guft) نر.م. ۱) خبره، وينا؛ ۲) مج. ازار، ښېرا، گف.
گک (gak) نر.م. د تصغير علامه، لکه سترگک.
گکږی (gakẓáy) نر.م. جزغالی، کښکری، ززغاله، بوگری، سره کړې وازده.
گگ (gag) ص. نر.م. ۱) د سرو مچيو څاله؛ ۲) مج. د ښځې غتوالی؛ ۳) ځپياکه؛ ٤) ډډ، ډانچه.
گگر (gagár) نر.م. ۱) آهنگر؛ ۲) مضبوط، تکړه.
گگروزه (gagrū́za) ښځ.م. ۱) ړچ، رپ، رږی؛ ۲) د تبې لړزه.
گگره[1] (gagára) ښځ.م. جغل، کانېزه شگه، هغه شگه چې واړه واړه کاڼي په کې وي.
گگره[2] (gágra) ښځ.م. گاگره، شره نښتې تيږې.
گگره[3] (gagrá) ښځ.م. ۱) هغه اوږد کميس چې ټټر يې واز وي؛ ۲) ټټر، سينه.

ګګری (gagráy) نر.م. غوز، اکوړ، چارمغز.
ګګړ (gagúṛ) ص. نر.م. ګاګړ، زوړ، بوډا، بوډغ.
ګګړوزه (gagṛū́za) ښځ.م. ګړبوزه، ګکروڅه.
ګګژی (gagžáy) نر.م. و ګ. ګکړی.
ګګو (gagū́) نر.م. روی، باګو، بګاولی، شیشکه.
ګګۍ (gagə́y) ښځ.م. ځلۍ، سنۍ، سوتلۍ.
ګل(۱) (gal) نر.م. غته غته ړلۍ، هغه ړلۍ چې غټې غټې دانې ولري.
ګل(۲) (gwal) نر.م. ۱) جنډۍ، کوګۍ، سپېرلې شوې غوټۍ؛ ۲) په بدن کې دداغ نښه ۳) خندق.
ګلاب (gwalā́b) نر.م. ګل ګلاب، یو ډول ګل دی.
ګلابتون (gwalabatū́n) نر.م. ج. زرتار، زرتاری.
ګلاب جامن (gwalābjā́mən) ص. نر.م.ج. یو ډول غوټۍ غوټۍ متایي.
ګلابوماتابو (gwalābū́mātābū́) نر.ج. د کوچنیانو یو ډول لوبه، میرغالی، میرغواله.
ګلابي (gwalābí) ص. نر.م. ۱) نایي، ډم، دلاک، سلماني؛ ۲) ګلاب رنګی، ګلاب ته ورته.
ګلاټه (gulā́ṭa) ښځ.م. و ګ. ګلاله.
ګلارګین (gulārgī́n) ص. نر.م. سخت، درشت.
ګلاله (gulālá) ښځ.م. ګلالی، کوتالی، ګلاټه، پخه شوې سره ببره.
ګلالی (gwalālə́y) ص. نر.م. ښایسته، ښکلی.
ګل اندام (gwalandā́m) ص. نر.م. ۱) نرم و نازک بدن لرونکی؛ ۲) مج. معشوقه. محبوبه.
ګلانه (gulā́na) ښځ.م. هغه شی (پیسې) چې چاته د زېږي په راوړو ورکول کېږي.
ګلبارخو (gwalbārxū́) ص. نر.م. ګل [illegible]ګي، ګلعذار، ګل رخسار.
ګل ببری (gwalbabrā́y) نر.م. دزنانه وو په ټیکر یو کې یو ډول ګلکاري.

ګلبخور (gwalbaxúr) نر.م. ګلخوریه، سونګری، هغه بوټی چې د قوت باه د زیاتولو لپاره په چلم کې څکل کېږي.
ګلبدن (gwalbadán) ص. نر.م. ۱) نرم و نازک بدن لرونکی؛ ۲) مج. معشوق، محبوب؛
ګلبرګ (gwalbárg) نر.م. د ګل رنګینې پاڼې.
ګلبڼ (gwalbáṇ) نر.م. ګلباغ، د ګلو باغ، ګلستان، ګلزار.
ګلبوټی (gwalbū́ṭay) نر.م. د ګل بوټی، بته ګل.
ګلپاڼه (gwalpā́ṇa) ښځ.م. د ګلو پاڼه، د ګل پاڼه، ګلبرګ.
ګل پاڼېزک (guwalpāṇizák) نر.م. یو ډول سابه.
ګلپرخه (gwalpárxa) ښځ.م. پرګلپاڼه پرته پرخه، پرګلپاڼه شبنم.
ګلپرهر (gwalparhár) نر.م. د پرهار ګل (شاعرانه تخیل).
ګلپلور (gwalplór) ص. نر.م. ګل پلورنه، ګل خرڅونه، ګل فروشي.
ګلپلوری (gwalplóray) ص. نر.م. ګل خرڅوونکی، ګل پلورونکی، ګل فروش.
ګلپوش (gwalpṓš) نر.م. مف. ۱) په ګلانو کې پټ شوی؛ ۲) مج. دګلونو په څېر جامې اغوستی.
ګلپي (gwalpí) نر.م. ګوپي، یو ډول سابه دي.
ګل تنۍ (gwaltaṇə́y) ښځ.م. د اسپې په غاره کې ترل شوې پټۍ، پټاره یې هم بولي.
ګل توت (gwaltū́t) نر.م. د غټو پاڼو لرونکی هغه توت چې د کاغذ په جوړولو کې کارځنې اخلي.
ګلټ (gılát) نر.م. ج. ۱) زېړ رنګ لرونکی فلز؛ ۲) د تورېک ګېټ.
ګلټول (gılaṭawə́l) مص. مت. رنګول، په ګلټو ملمع کول، زرل، زرو بول.

گلټي (gılcı́) ص. نب. د گلټ، گلټ ته منسوب.
گلټېدل (gılaṭedə́l) مص.ل. په گلټو باندې يو شی ملمع کېدل.
گل جړی (gwaljaṛə́y) ښځ.ج. گل ځړی، نښه، ځړی، نښانه، نښکه، کهاړه، گل ځړی.
گلچ (gıláč) نر.م. توبره، خورځی، خورجين.
گلچين (gwalčín) ص. نر.م. ۱) کوکې ځانی، گل ځان، څوک چې گلان ټولوي؛ ۲) مج. باغوان.
گلځاند (gwalčánd) ص.نر.م. (ج.گلځاندي) گل ځانی، گل ځاندی، گلچين.
گلځاندي (gwalčāndí) ښځ.م. گل اوښنه، گل اونون، گلچيني.
گل ځانی (gwalčāṇáy) ص.نر.م. وگ. گلځاند.
گل څېر (gwalčér) ص. نر.م. گلچهره.
گلخونه (gwalxṹna) ص. ښځ.م. د گلونو ساتلو ځای، کوکی خونه.
گلخرينگه (gwalxaríṅga) ښځ.م. مينا، ښارو، ښارونی؛ يوه مرغۍ ده چې زر روږدې کېږي.
گلخوره (gwalxurá) ښځ.م. وگ. گلبخوره.
گلخی (gwalxə́y) ښځ.م. دارو، يو نغری چې کوچنيان په کې گازرې پخوي.
گلخينگی (gwalxíngay) نر.م. يو تريخ بوټی چې شين گل لري.
گلدانی (gwaldānə́y) ښځ.م. گلنی، د گلو د ايښودلو کلالي لوښی.
گلدوز (gwaldúz) فا.نر.م. هغه څوک چې په ټوکرانو کې گلان گنډي.
گلډ (glaḍ) نر.م. خريلی سر، بې ويښتو سر.
گل ډاگ (gwalḍā́g) نر.م. گل دښت، گلميره، گل بيابان.
گلډانگ (gwalḍā́ng) نر.م. يو ډول سپی.

گل رانی (gwalrāṇáy) ښځ.م. کمبلی، بابکی، ببيرکه، يو ډول الوتونکی حشره ده.
گلرخ (gwalrúx) ص.نر.م. گلالی، پی مخی، گلرو، گل مخی، د گل په څېر مخ لرونکی.
گلزار (gwalzā́r) نر.م. ۱) د گلونو ځای، د گلشن، کوکيانه؛ ۲) مج. باغ، گلستان.
گل زويه (gwalzoyá) ښځ.م. د غره چای، سمسوک، يو ډول گل دی چې د چايو پر ځای کارېږي.
گل زېړی (gwalzeṛə́y) ښځ.م. وگ. گلجړی.
گلږلی (galẓalə́y) ښځ.م. گل (gal) هغه غته ږلی چې فصلونه خرابوي.
گلساز (gwalsā́z) ص.نر.م. خپلاسي (مصنوعي) گل جوړوونکی.
گلسرين (galısrín) نر.م. يو ډول مايع غوړ دارو.
گلسيمه (gwalsíma) ښځ.م. د گلو سيمه، د گلو منطقه، ساحه، گل.
گلشک (gwalšák) نر.م. گلاشک، يو ډول غرنی گل دی چې بنفش رنګ لري.
گلعذار (gwalʕuzā́r) ص. نر.م. ۱) د گل په څېر رخسار لرونکی؛ ۲) مج. معشوق، گل غوټی.
گل غوټی (gwalğuṭə́y) ښځ.م. گل مونگره، ناغوړېدلی گل، منجره، بنجره.
گل غونچه (gwalğwančá) ښځ.م. گلموښته، گلغنچه، گل گېډی، د گلو گېډی.
گلفام (gwalfā́m) ص. نر.م. گلفم، تنگه خوله؛ ۲) مج. مشعوق، محبوب.
گلقند (gwalgánd) نر.م. گل کند، يو راز دارو دی چې د گلابو له گل څخه جوړېږي.
گلکار (gılkā́r) ص. نر.م. ختمگر، معمار.
گل کاري (gwalkārí) ص. ښځ.م. په جامو او کې د گلانو او بوټو نقشې جوړولو کار.

گلکاري (gılkārí) ص. ښځ.م. د ختو او تیږو یا خښتو دېوال جوړونه، معماري، ختګري.

گل کڅ (gwalkáć) نر.م. گل ورشو، گل لرونکی کڅ.

گلکڅونه (gwalkacū́na) نر.ج. د گلونو کڅونه، د گلونو ورشوګانې.

گل کر (gwalkár) نر.م. د گلو کر، گل کرنه.

گل کنکړ (gwalkankáṛ) نر.م. گل ډنډر، بندک.

گلگنډ (gwalgánḍ) نر.م. گل گنډنه، سکوینه، گل دوزي.

گلگنډنه (gwalganḍə́na) ښځ.م. و.گ. گلگنډ.

گلگون (gwalgū́n) ص. نر.م. ۱) د گل په څېر، گلرنگ؛ ۲) مج. سور رنگ.

گلگی (gılagáy) نر.م. دغوا وروکی خوسکی.

گل گېډۍ (gwalgeḍə́y) ښځ.م.ج. گلدسته، گل غونچه، د گلونو گېډۍ.

گل گل (galgál) نر.م ۱) کلکل، غرتو، تتو، غرتن؛ ۲) د نارنج په څېر یوه مېوه.

گل گوتي (galguṭí) ص.نر.ج. و.گ. گاړگوتي.

گل گوتو (gwalgūṭū́) نر.م. ۱) د ښاروېو د مرۍ بندېدو یوه ناروغي؛ ۲) مج. د مرۍ غوټه.

گل لښته (gwallaṣ́ta) ښځ.م. د گلو لښته، د گل څانگه، شاخچه، گل.

گلماخۍ (gwalmāxə́y) ښځ.م. ۱) د سپینو زرو یوه ښځینه گاڼه؛ ۲) یو ډول بوټی دی.

گلماله (gılmālá) ښځ.م. ختموښی، ختماله.

گلمخې (gulmáxe) ص. ښځ.م.ج. د گل غوندې مخ لرونکې، گلرخه، گلرو.

گل مړ (gwalmáṛ) نر.م. کافرگل، نمرگله

گلمل (galmál) نر.م. ککړ، لیت پیت وینو او نورو شیانو ککړ، لړلی.

گلملتوب (galmaltób) نر.م. [illegible]

گلملول (galmalawə́l) مص. مت. ککړول، په ختو، وینو او نورو شیان لیت پیتول.

گلملېدل (galmaledə́l) مص.ل. ککړېدل، لیت پیتېدل.

گل موښته (gwalmuṣ́ta) ښځ.م. گل گېډۍ، گل غونچه.

گل مونگره (gwalmūngrá) ښځ.م. گل غوټۍ، خوغاړه.

گلمیا (gulmyā́) ښځ.م. د کبانو د جال هغه خانې چې رسۍ په کې اچول کېږي.

گل مېخ (gwalméx) نر.م. غټ سری مېخ، گل مېخی.

گل مېخۍ (gulmexə́y) ښځ.م.ج. د سپینو زرو یو ډول پسول دی چې په لستونو کې یې ټک وهي.

گلنار (gwalnā́r) نر.م. ۱) د انار گل؛ ۲) سور رنگ لرونکی؛ ۳) نرگس ته ورته؛ ٤) یوه بې مېوې ونه چې د انار په څېر ده.

گلندوری (glandū́ray) نر.م. مرچ، سورمرچکی.

گلو[1] (gulū́) نر.م. هغه لرگی چې د ژرندې تیر له پل سره تینګوي.

گلو[2] (galū́) نر.م. ۱) توکه، شتی، ټانته؛ ۲) د کیوړې گل؛ ۳) ډومبکی، تمبکه، پیاځې، د گبین وړی.

گلواره (galwārá) ښځ.م. د آس څولۍ، خورجین.

گلوانډ (gulwánḍ) نر.م. د شومړو د کڅوړې د راغوړندولو تناب.

گلوبند (gulūbánd) نر.م. ۱) غاړه کۍ، یوه ښځینه گاڼه ده؛ ۲) دغاړې دسمال.

گلوټ (galwáṭ) نر.م. د غوښې توټه.

گلوټه (galuṭá) ص. ښځ.م. ۱) د غوښې یا د ختو غټه ټوټه؛ ۲) غټه مرۍ، غټ کپ، خمڅه.

گل ورشو (gwəlwarṧó) ښـځ. م. د گلـو ورشـو، گلسیمه، بیشه، گل.

گلورین (gulwarín) نـر. م. گل وروونکـی، گل نولونکی، گل باران، گلرېز.

گلوزمه (gwəlwázma) ښـځ. م. گلـرنگه، گل ته ورته، گل غوندې، گلفام.

گلوزم (gwəlwázam) نر. م. گل بوی، د گل بوی.

گلوښته (galúṣta) ښځ. م. متروکه، قمچینه.

گلول (gwalawə́l) مص. مت ۱) اور مر کول؛ ۲) مج. زغمل، تحمل کول.

گلوله (galulá) ښځ. م ۱) وروکی غونداری، گیتۍ؛ ۲) گلگله، پکوړه؛ ۳) گولۍ، کارتوس.

گل وله (gwəlwála) ښځ. م. د گلونو والا وله، گل بید.

گلوه (galwá) ص. نـر. م. ۱) یو ډول مرز چې توره یا سـره غـاړه لـري؛ ۲) ص. ښـځ. م. د غـوایي د خرمنې شا وخوا چې گندل شوې وي.

گله (galá) ښځ. م. رمه، پاده، کنډک، گورم.

گله بان (galabā́n) ص. نر. م ۱) شپون، شپونکی؛ ۲) پاده وان، ساروان؛ ۳) اسبون، اسبه.

گله گله (gálagála) د مرزانو د نیولو لپاره آواز.

گله گرگی (galagárgay) نر. ج. گگرگی، د واورې وړې وړې دانې چې د ږلۍ غوندې وربېږي.

گلۍ (galə́y) ښځ. م ۱) ږلۍ؛ ۲) د کوچنیانو یوه لوبه.

گلی (guláy) نـر. م. ام الصبیان، د کـوچنیانو یوه ناروغي ده.

گلي (gulí) ص. یو ډول سره منه.

گلې (galé) ښـځ. ج. یوه ناروغي ده چې په مـرۍ کې غوټې پیدا کېږي.

گلیا (galyā́) ص. نب ۱) ډېر پوخ، خوږین؛ ۲) وېلې شوې؛ ۳) ډنگر، لاغر، خوار.

گلیخار (gulixā́r) نـر. م. یو ډول سره درمل چې د ستر گو او خولې پخېدو لپاره کارېږي.

گلټي (guloṭáy) ص. نر. م. یو ډول ټوپک و.

گلېدل (galedə́l) مص. ل. ۱) ډنگرېدل، خـوارېدل؛ ۲) وېلې کېدل.

گلېډنډه (galeḍánda) نـر. م. ډنډه گولۍ، شوټی ډنډې، کیېچ ډنډې، د کوچنیانو یوه لوبه.

گلېگه (galegá) ښځ. م. شودیاره شوې څمکه.

گلیم (glím) نر. م. تغر، ځبنۍ، کښلی.

گلیون (gwalyū́n) نر. م. د گلو سیال، په گلونو کې گرځېدنه، گل ننداره، گلگشت.

گم[(1)] (gam) نـر. م. ج. ۱) سرېښ، ښلېښ، سرېښ؛ ۲) اوری، د غاښونو ښخ پوښونکې غوښه.

گم[(2)] (gum) ص. نر. م. ۱) ورک، غایب؛ ۲) ضایع، توی؛ ۳) ناپیدا؛ ٤) مج. پریشان، وارخطا.

گمارل (gumārə́l) مص. مت. ۱) گـومـارل، امر کول؛ ۲) مقررول، سپارل؛ ۳) پـارول، پاځول؛ ٤) انگېدل، ننگېدل.

گماروني (gumārū́nay) ص. نر. م. ۱) مشر، د سر سړی؛ ۲) لارښودونکی.

گمان (gumā́n) نر. م. و گ. گومان.

گمبش (gambúṧ) ص. نر. م. دلویو ږیرو یا پنجو خاوند.

گمبزی (gambízay) نر. م. نارنج.

گمبېزي سورن (gambézaysurán) نـر. م. نارنجي کونگ او مست اس.

گمبله (gambelá) ښـځ. م. کمـبله، گـومبـله، یوناني دوا ده چې ځاروېو ته ورکول کېږي.

گمراه (gumrā́) نر. ج ۱) بې لارې، ښویېدلی؛ ۲) مج. بې دینه؛ ۳) اوړېدلی، بې لارې.

گمرک (gumrák) نر. م. هغـه دولتي اداره چې له سرحد نه د مالونو دصادرولو او واردولو مالیه

او محصول اخلي.

گمند (gamánd) ص. نر.م. گمنده، چاغ سړی.

گمه (gamá) ښځ.م. ورو کی لښتی چې د مرغیو نیولو دام په کې ږدي.

گمیزه (gamíza) ښځ.م. و.گ. گومبته.

گن (gan) نر.م. ۱) عادت، خوی؛ ۲) ښه والی؛ ۳) جوهر، هنر؛ ٤) غوزه، د اوښانو او غوایانو غټ منگور.

گناه (gunāh) ښځ.نر.م. ۱) وبال، بدکار، بد عمل، جرم، خطا؛ ۲) نافرماني.

گناهکار (gunāhkā́r) ص.نر.م. د خدای گناهکار، مجرم، بدکاری، گناهگار.

گنانگول (gunāngúl) نر.م. غرنی پالک، شلخی.

گنايي (ganāyī́) ښځ.م. دژرندې آبخانه، لمخانه، د ژرندې تر کوټې لاندې د اوبو د تېرېدلو ځای.

گنترې (gantráy) نر.م. گنتی، گېنتۍ، کو لنگ.

گنته (gantá) ښځ.م. گونته، گنتی.

گنتی (gantáy) ص. نر.م. لنډی، منډی، چیتکی، ټیټکی سړی، مندری.

گلتی (gal táy) ښځ.م. غرنی بوټی دی چې ښځې یې د کالو پر یمینځلو لپاره کاروي.

گنټه (gɪnṭá) ښځ.م. شپېته دقیقې، یو ساعت.

گنټۍ (ganṭáy) ښځ.م. گنته، گنترې، یو ډول کودالی چې سخته ځمکه پرې کنستل کېږي.

گنج (ganj) نر.م. ۱) خزانه، گنجینه؛ ۲) زېرمه، گودام؛ ۳) د مېوې راغونډولو شکرې؛ ٤) د سر وېښته نه کېدل، گنجیتوب.

گنجایش (gunjāyáš) نر.م. ۱) ځایېدنه، ځای؛ ۲) مج. فایده، بچت.

گنجپور (ganjpū́r) نر.م. کونی کبر، چنگابښ، کوني‌کاتر.

گنجرخی (ganjarxáy) نر.م. د ورخونو موړی په ورخونو کې د اوبو د وېشلو لرگی.

گنجره (ganjrá) ښځ.م. غازه، سرخي، پوډر.

گنجلک (gunjulúk) نر.م. و.گ. گونجلک.

گنجور (ganjū́r) ص.نر.م ۱) خزانه؛ ۲) خزانه دار.

گنجی (ganjáy) ص. نر.م. ۱) پک، لمبډا؛ ۲) د جوارو هغه وږی چې یو څو دانې په کې وي.

گنجۍ (ganjáy) نر.م ۱) جاکټ، بنیان؛ ۲) غونډاری، د سنیو غونډاری؛ ۳) ښځ.م. ج. ټپوس غونډې. یو مردار خور مرغه.

گنجینه (ganjína) ښځ.م. خزانه، مخزن، زېرمه.

گنچه (gančá) ښځ.م. گنځه، غوري مست، یو ډول خودرویه خوشبویه بوټی دی.

گنځې (gunjé) ص. ښځ. م. ج. و.گ. گونجه.

گنځپه (ganjapá) ښځ.م. ۱) گنځپه؛ یو ډول گیډړه ده؛ ۲) نولی.

گنځه (ganjá) ښځ.م. ځنځه، خنځه گوته

گند(۱) (gand) نر.م. ۱) خځلې؛ ۲) چټلي، ناپاکي؛ ۳) مج. بدبويي؛ ٤) خوسا.

گند(۲) (gand) اد. گونډې، گنې، گڼه، گنې.

گنداو (gandā́w) نر.م. ولاړې اوبه، ولاړې خوسا شوې اوبه.

گندبلا (gandbalā́) ښځ.م. ناولتیا، بېکاره او معمولي شی.

گندخېره (gandcéra) ښځ.م. ځانبکه، ښارکه، شامتوره، یو ډول توره مرغۍ ده.

گندک (gandák) نر.م. گوگړ، گندهک، گیگړ، یو ډول کېمیاوي معدني سلفر.

گندکه (gandaká) ښځ.م. د بېډې یا سپېښتې یو ډول لوبه چې (سه بجل) یې هم بولي.

گندگي (gandagí) ښځ.م. ناولی ځیز، خوسا شی.

ګندنه (gandaná) ښځ.م. اړکۍ، کوکۍ.

ګنده (gandá) ص. ښځ.م. ۱) ناپاک، ناولی، پلید؛ ۲) بدکردار، شرير؛ ۳) زړه خرقه، د ملنګانو کنډ؛ ٤) هغه غله چې نايي يا استاکار يې د کال په پای له خلکو نه اخلي.

ګنده بوټی (gandabū́ṭay) نر.م. يو ډول تريخ، خودرويه بوټی دی.

ګندړی (gandəṛáy) نر.م. يو غرنی بوټی دی چې بدبوی لري او ګنده فېروزه ورنه لاس ته راځي.

ګنده خړ (gandaxáṛ) نر.م. ګنده خړی، نېزوری، هغه خټلې چې سېلاوله ځان سره راوړي وي.

ګنده خړه (gandaxáṛa) ص. ښځ.م. ناولې، چټله.

ګنده لېوه (gandálewa) نر.م. سرکوزی، خنزير، سور، بدځناور، يېږ.

ګنده مار (gandamā́r) نر.م. ۱) زووېل، زاويل، خول؛ ۲) ګندګير، کوچکر، لاګ ساک.

ګنده نل (gandanál) نر.م. دورمه، کړکی.

ګنده هوږه (gandahū́ẓa) ښځ.م. ګندنه.

ګندېر (gandér) نر.م. و.ګ. ګنډېری.

ګندېرڅر (gandercár) نر.م. ګندېرچر، ګنډېری، زهربوټی، ګنده څر.

ګنډ (ganḍ) نر.م ۱) ګينده، جوړېښت سکوی، ټکی؛ ۲) ډول، هغه ټوټه چې د ګرېوانه لاندې ګنډل کېږي؛ ۳) پاموړه.

ګنډاسه (ganḍā́sa) ښځ.م. درنه چاړه، توکيا، توکه.

ګنډڅېره (ganḍcerá) ښځ.م. ځابنکه.

ګنډکپ (ganḍkáp) ص.نر.م. ګڼ ګپ، دوکه باز، کيسه بر، جېبونه وهونکی.

ګنډګين (ganḍgín) ص.نر.م. نخي، سپنسين.

ګنډل (ganḍə́l) مص. مت. ټکوهل، بخي، تېړول، سره يو کول (په ستن ياد خياطی په ماشين).

ګنډل پېړل (ganḍəlperə́l) مص. مت. ګنډل، سکڼل، په ستن او تار کار کول.

ګنډلی (ganḍaláy) ښځ.م. ګنډه، غوټه، پنډه کی، پنډوکی، ګټلی.

ګنډنی (ganḍanáy) ص.نر.م. لنډ او بې لستوڼو کميس، ګنډولی، ګنډی.

ګنډوپړ (ganḍupáṛ) نر.م. ترنه پرانيستنه، اړوتړ، چل وتړ.

ګنډون (ganḍū́n) نر.م. ګنډنه، ګنډل، پيوند.

ګنډونکی (ganḍū́nkay) فا. نر.م. خياط، ګنډونی، هغه چې کالي ګنډي، درزي.

ګنډونی (ganḍū́nay) فا. نر.م. ګنډونکی، خياط.

ګنډه (gánḍa) ښځ.م. غوټه، پنډوکی؛ ۲) بډه، د پړتوګابډ ځای؛ ۳) د لرګي غوټه؛ ٤) مج. جادو.

ګنډه څر (ganḍacár) نر.م. ګنډېری، ګنډېر، خرزهره، سم الحمار.

ګنډه ګنډه (gánḍagánḍa) ص. ګونځې ګونځې، ګونجې ګونجې، کالکوټې.

ګنډه تل (ganḍatál) نر.م. و.ګ. ګندنه.

ګنډه کول (ganḍakawə́l) ښځ.م. غوټه کول.

ګنډهېر (ganḍhér) نر.م. ۱) ګنډېر، د زهرو په څېر ډېر تريخ؛ ۲) مج. د زهرو، وژونکی.

ګنډی (ganḍáy) ص. نر.م. ۱) و.ګ. ګنډولی؛ ۲) د دمړي څلورمه برخه، ۳) د پخوانی پيسې شپاړسمه برخه؛ ٤) د کوچنيانو لنډو لستوڼو والا کميس.

ګنډۍ (ganḍə́y) ص. ښځ.م. د وړيو يا پنبې جاکټ، کوچی، جمپر، د شپانه چينه.

ګنډياره (ganḍyā́ra) ښځ.م. يو ډول نبات دی چې ګنډياله يې هم بولي.

ګنډېر (ganḍér) نر.م. و.ګ. ګنډهېر.

گنډبرڅه (ganḍercá) ښځ.م. غټه مېره.
گنډېرمری (ganḍermaráy) ښځ.م. زهر مهره، تریاق، یو ډول مهره چې د زهرو اثر لیرې کوي.
گنډېرن (ganḍerə́n) نر.م. زهر لرونکی، هغه شی چې زهر لري.
گنډېری (ganḍeráy) ښځ.ج. د سپین کرې گني توته، ککیری، منتېری، گنېرکه.
گنډېری (ganḍeráy) نر.م. یو غنګلي او غرنی بوټی دی چې سره او سپین گلان کوي.
گنر (ganár) ص. نر.م. زوړ او ډنگر غویی.
گنس (gans) ص. نر.م. گیج، بې سده، بې هوښه.
گنستوب (ganstób) نر.م. بېهوښي، سرندالي، واګنتوب، گنستیا، سرگرداني.
گنسول (gansawə́l) مص.مت ۱) بېهوښه کول، گیچول؛ ۲) سرگردان کول، پریشانه کول.
گنسېدل (gansedə́l) مص.ل. ۱) بېهوښه کېدل، بې سده کېدل؛ ۲) پریشانه کېدل.
گنکي (gankí) ص. نب. د کومې سختې ضربې له امله بېهوښي پیدا کېدل.
گنگ (gáng) نر.م. ۱) دکوژدې بلنه؛ ۲) ص.نر.م وارخطا، اوتر؛ ۳) نر.م. تهکس، هغه پیسې چې یو هندو به د ځان د ژغورنې لپاره یو پښتون ته ورکولې؛ ۲) یو ډول مرغی؛ ۳) مج. ختیځ.
گنگان (gangā́n) نر.ج. یو ډول بوټی دی چې د پانو دوره یې د کوچنیانو په مغانو کې اچول کېږي.
گنگټ (gəngáṭ) نر.م. و گ. گونگټ.
گنگخر (gangxár) نر.م. وگ. گنده خر.
گنگخړ (gangxáṛ) نر.م (ج. گنگخړي) د سېلاب په مخکې واره واره لرگي.
گنگر (gangár) نر.م. د سندا د ملا تیر.
گنگره (gangrá) ښځ.م. کړاو، تکلیف، زحمت.

گنگري (gangarí) ص. ښځ.م. تېنگه ختېه.
گنگړ (gangáṛ) نر.م. یو ډول گانه یا پسول.
گنگس (gangs) ص.نر.م. ۱) وارخطا، سرگردان؛ ۲) بې خوده، بېهوښه، بې سده.
گنگستیا (gangstyā́) ښځ.م. گنگستوب، گنگسي، بېسدتیا، گیجي.
گنگ سنگ (gangsáng) ص.نر.م. گنگ منگ، غلی، چوپ، گونگ سونگ.
گنگسوونکی (gangasawū́nkay) نر.م. بېسدوونکی، بېهوښه کوونکی.
گنگلو (ganglū́) نر.م. تېپر، شلغم.
گنگو (gangū́) نر.م. ۱) زعفران؛ ۲) مج. زېړ، زېړونکی.
گنگوچه (gangučá) ښځ.م. د انگورو وړی، د انگورو غونچه، گنگوری، واښکی.
گنگوری (gangū́ray) نر.م. ډنډوری، د انگورو غوشه، د کېلو وړی، واښکی، د خرما وړی.
گنگوړه (gangūṛá) ښځ.م. گانگوړه، یو بوټی دی.
گنگوړی (gangū́ṛay) نر.م ۱) گانگوری؛ ۲) ترتری توتوری، تتله؛ ۳) گنگوسی، گونگوسه.
گنگوسه (gangūsá) ښځ.م. ۱) آوازه، شهره، انگازه ،ښکالو؛ ۲) افواه، د دروغو خبره خپرېدنه.
گنگوسي (gangūsé) ښځ.ج. و گ. گنگوسه.
گنگوماښام (gangūmāṣā́m) نر.م. رڼا ماښام، ماښام چې پوره تیاره نه وي، گونگوڼ ماښام.
گنگي (gangí) نر.ج. ۱) گنده گي، پلیتوالی؛ ۲) خخله؛ ۳) د تنې مرداري.
گنگېلا (gangelā́) ښځ.م. (ج. گنگېلاوې) انگولا.
گنگیله (gangilá) ښځ.م. و گ. انگوله.
گننی (gananáy) نر.م. وروکی ښیدی رودونکی وری.

گننی (gananáy) ښځ.م.ج. د اوښ پچه ، د اوښ سوټه.

گنوار (ganwā́r) ص.نر.م. ۱) باندېچی ، باندیځی؛ ۲) مج. ساده کلیوال سړی.

گنه(۱) (guná) ښځ.م. نښه ، گونه ، نښان ، علامت.

گنه(۲) (gána) اد. ۱) بارې ، گنې؛ ۲) ښځ.م. و گ. گناه.

گنهار (ganhā́r) نر.م. گنهار ، انگازه ، گوبار.

گنه درو (ganadráw) نر.م. ۱) د رشقې او شوتلو لومړنی لو؛ ۲) گنه درب ، نارسېدلی توت.

گنهر (ganahár) نر.م. یو ډول سابه دي.

گنهگار (ganahgā́r) نر.م. گنې ، نیشکر.

گنهگاره (gunahgā́ra) ښځ.م. گناهگاره ، جرمانه ، توغم ، جریمه ، کفاره ، د گناه معاوضه ، ناغه.

گنې (gáne) اد. نو ، نوبیا ، گوندې ، گنه.

گنی (ganáy) نر.م. (ج. گنې) نیشکر.

گنۍ (ganə́y) ښځ.م.ج. د مچیو یا ډنبرو گبین.

گڼ (gaṇ) نر.م. ۱) ډېر زیات ، په شمېر زیات ، گڼ گور ، سره نښتې دي؛ ۲) گورم ، پاده

گڼا(۱) (gaṇā́) ښځ.م. د گوڼ گوڼ اواز.

گڼا(۲) (gaṇā́) فا.نر.م. څوک چې په پوزه کې گڼ گڼ کوي ، چې ژبه یې نښلي ، د پوزې د هوا په مرسته خبرې کوونکی.

گڼاری (gaṇā́ray) نر.م. په پوزه کې د خبرو آواز ، د گڼېدو آواز ، د گوڼ گوڼ آواز.

گڼتوب (gaṇtób) نر.م. گڼتیا ، گڼوالی ، ډېروالی.

گڼ رنگی (gáṇrangay) نر.م. فصل رنگړی کونه ، له فصل نه گڼ بوټي ایستنه ، نري کول.

گڼږی (gaṇžáy) نر.م. گنگوسه.

گڼ شمېر (gáṇšmer) نر.م. گڼ ، ډېر ، زیات شمېر ، زیات تعداد.

گڼ کپ (gaṇkáp) ص. نر.م. و گ. گنډ کپ.

گڼ کوریز (gaṇkoríz) نر.م. هغه کلي ، سیمه چې گڼ کورونه ولري ، خانه های متراکم.

گڼکی (gaṇkáy) ص.نر.م. گڼ ، د گڼ تصغیر نوم ، لږ گڼ.

گڼ گچه (gaṇgacá) ښځ.م. د انگورو وږی.

گڼ گڼ (gáṇgaṇ) نر.م. په پوزه کې خبرې کونه؛ گونېدل ، بنگېدل.

گڼ گڼی (gáṇgaṇy) ص.نر.م. غوڼی ، په پوزه کې خبرې کوونکی ، خنخونی ، گوڼ گوڼی.

گڼ گور (gaṇgū́r) ص. نر.م. و گ. گور.

گڼ گوندیز (gaṇgwandíz) نر.م. گڼ گوندي ، ډېر گوندي ، ډېر حزبي ، څو گوندیز.

گڼ گین (gaṇgín) ص. نر.م. د سپنسیو ، سپنسین.

گڼل (gaṇál) مص. مت. ۱) قیاس کول ، خیال کول ، گومان کول؛ ۲) شمېرل؛ ۳) منل ، قبلول.

گڼل کېدل (gaṇalkedál) مص. ل. پوهېدل.

گڼ مېشتی (gaṇmeštay) ص.نر.م. گڼ استوگن ، پرنفوس لکه ښار یا هېواد.

گڼ مېشتي (gaṇmeští) ص. ښځ.ج. گڼ استوگني ، پرنفوسي ، تراکم نفوس.

گڼنی (gaṇanáy) نر.م. زیلانځ ، زیلان ، رحم.

گڼوالی (gaṇwā́lay) ص.نر.م. گڼتیا.

گڼ وگړی (gáṇwagə́ray) ص.نر.م. گڼ وگړنی ، پرنفوس ، گڼ مېشتی.

گڼول(۱) (gaṇawə́l) مص. مت. په خبرو راوستل ، گړول ، پوښتل.

گڼول(۲) (gaṇawə́l) مص.مت. ۱) گورول؛ ۲) ډېرول زیاتول.

گڼ ولسي (gaṇwuləsí) ص.ښځ.ج. گڼ ملیتي څو ملیتي ، چند ملیتي.

ګڼون (gaṇū́n) نر.م. شمېرل، شمارل، ګڼول.

ګڼونه (gaṇawə́na) ښځ.م. ۱) ډېرول، ګڼ ګورول؛ ۲) ګڼونه، په خبرو راوستنه.

ګڼونی (gaṇū́nay) فاعل.م. شمېرونکی، محاسب.

ګڼه (gáṇa) ښځ.م. ۱) شماره، نمبر، شمېره، د اخبار یارسالې یا بل شي لمبر، جلد؛ ۲) لکه چې.

ګڼهار (gaṇahā́r) نر.م. غونهار، ګنهاری.

ګڼه بوز (gaṇaṭ ū́z) نر.م. زړور، مضبوط او تکړه، په خبرو اترو کې تکړه او جزار.

ګڼه خور (gaṇaxwár) نر.م. هغه څرځای یا ورشو چې وابنه ډېر ولري.

ګڼه ګونه (gaṇagū́ṇa) ښځ.م. د خلکو زیاتوالی، کثرت، یا د خلکو ازدحام.

ګڼه وهل (gaṇawahə́l) مص.مت. شماره وهل، نومره وهل، نمره زدن.

ګڼ هېوادیز (gaṇhewādíz) نر.م. ګڼ هېوادي، څو هېوادي، چند کشوري.

ګڼی (gaṇáy) نر.م. غوټی، په پوزه کې خبرې کوونکی.

ګڼېدل(۱) (gaṇedə́l) مص.ل. ډېرېدل، زیاتېدل.

ګڼېدل(۲) (gaṇedə́l) مص.ل. په پوزه کې خبرې کول، ګڼ ګڼ کول.

ګڼېښ (gaṇéṣ) ص.نر.م. کمزوری او ضعیف سری، مانده سری.

ګڼیه (gaṇyá) ښځ.م. ګانه، ګرو.

ګڼیه وال (gaṇyawā́l) نر.م. ګروي دار.

ګو (go) نر.م. ږو، سوګند، د ګواه مخفف، خدایږو.

ګواتل (gwātə́l) مص.مت. تېپي کول، ژوبلول.

ګواټه (gawāṭá) ښځ.م. ډېرۍ، ډېری، د خپیاکو ډېری، ګوهاټه.

ګواټی (gowāṭáy) نر.م. بوم، ګونګ، یوه مرغه دی چې د شپې له خوا واړه مرغان ښکار کوي.

ګواخ (gwā́x) نر.م. ۱) مرسته، ارخ، مدد، پره؛ ۲) پخلا کونه.

ګواخل (gwāxə́l) مص.مت. ۱) پخلا کول؛ ۲) مرسته کول، مدد کول.

ګوار(۱) (gwā́r) نر.م. ۱) پاده، ګله، کوهار؛ ۲) د مزاج مطابق؛ ۳) مج. خوندور؛ ۴) بخیل؛ ۵) بدشکل؛ ۶) پوچ، ګنده؛ ۷) یو ډول مالګه ده چې ښاروېو ته ورکول کېږي؛ ۸) سور، ګورا، پیرنګی؛ ۹) ډول، قسم.

ګوار(۲) (gowā́r) ص.نر.م. ساده باده، بوله، جټ، بې تعلیمه، جاهل، شوده بوده.

ګوارچي (gawārčí) ص.نر.م. پاده وان، ګله بان، غوبه، ګواري، شپونکی.

ګوارۍ (gawārə́y) ښځ.م. بوري، د مزرو ځولۍ چې د خاورو چلولو لپاره کارېږي.

ګواښ (gwāṣ) نر.م. ۱) د جنګ نه جلا کونه؛ ۲) ثالثي، منصفي، منځګړتوب؛ ۳) درکه، دارونه، تهدید؛ ۴) جګړې ته راولاړېدنه.

ګواښکېښ (gwāṣkéṣ) نر.م. جنګ و سوله، ژغورل، خلاصول، منځګړتوب.

ګواښ ګر (gwāṣgár) نر.م. و.ګ. ګواښ ګرندی.

ګواښ ګرندی (gwāṣgrə́nday) ص.نر.م. درېمګړی، منځګړی، ګواښ ګر، ګواښ ګری.

ګواښل (gwāṣə́l) مص.مت. ۱) ژغورل، بچ ساتل؛ ۲) جنګ ته تیارول، راپارول.

ګواښلیک (gwāṣlík) نر.م. اخطارلیک، اخطاریه.

ګواښندوی (gwāṣandúy) نر.م. و.ګ. ګواښ ګرندی.

ګواښنه (gwāṣána) ښځ.م (ج. ګواښنې) ګواښول، ګوتڅنډنه، اخطار.

ګواښېدل (gwaṣedə́l) مص.ل. ۱) تهدید کول، غورېدل؛ ۲) آماده کېدل، جنګ ته تیارېدل.

گواکې (gwā́ké) اد. لکه چې، گويا، دا چې، گنې.

گوال (gwā́l) نر.م. د غره يا غونډۍ د لمنې ځمکه چې هوړنده وي.

گوالل (gwā́lə́l) مص. مت. شهادت ورکول، گواهي ورکول، گواهي لودل.

گوانجه (gawā́njá) ښځ.م. منداوو، غابنور، کبر.

گواه (gawā́h) ص. نر.م. شاهد، گواهي ورکوونکی، ثبوت ورکوونکی.

گواهل (gawā́hə́l) مص. مت. گوالل.

گواهي (gawā́hí) ښځ.م. شهادت ورکونه، شاهدي.

گواهي لل (gwā́hilə́l) مص. مت. شهادت ادا کول، گواهي ورکول.

گوبا (gobā́) ص. ښځ.م. کم عقله، غټه او چاغه ښځه، احمقه يا نادانه ښځه.

گوبری (gubaráy) ص.نر.م. له ختې يا خاورې يا چونې او خاورې نه جوړ.

گوبلکه (gubaláka) ښځ.م. ۱) يو ډول مرخېړی؛ ۲) پوکانی.

گوبه (gubá) ښځ.م. کرکوره، يوه مرغۍ ده.

گوبيړ (gubī́ṛ) ص. نر.م. گوبار، بوډا، ډېر زوړ سړی، شيخ فاني.

گوپ (gūp) نر.م. ۱) د غويي يا اوښ کوپان؛ ۲) گوجر؛ ۲) د سرو زرو زنځير؛ ۳) د سهيل ستوري، د مني ستوري.

گوپال (gupā́l) نر.م. يو ډول گل دی.

گوپالا (gupālā́) ص. نر.م. تيارخور، وريا غټې غټې مړۍ اخيستونکی.

گوپان (gopā́n) نر.م. د گوپ ستوري، د سهيل ستوري، د مني ستوري.

گوپر (gupár) نر.م. و.گ. گوار.

گوپژن (gupžán) نر.م. تبديلي، تغيير، بدلون.

گوپړی (gupṛáy) نر.م. د گوډي، ژي يا مشک د څرمنې پيوند.

گوپله (guplá) ښځ.م. ۱) مړی، نونۍ، نواله؛ ۲) وړيم، د خولې خوسا بوی.

گوپی (gupáy) نر.م. و.گ. گلپی.

گوت (gut) نر.م. گوتمی، گوته، گوتمه، ځلی، يو ډول ښځينه گاڼه چې ښځې يې په گوته کوي.

گوتار (gūtár) ص.نر.م. کوتار، نښتی، اخته، ککړ، لړلی، بوخت، مبتلا.

گوتاوه (gutāwá) ښځ.م. بوتاوه، ځاربوته د شوتلو اوبوسو دروشته.

گوتڅنډنه (gwatčanḍána) ښځ.م. گواښ، گواښنه، توربربښ، غابښ چيچې.

گوتخند (gwatxána) نر.م. د سپښتې يو ډول لوبه ده.

گوتره (gutrá) ښځ.م. يو بوټی دی چې په اوبو کې شين کېږي او لوی ډنډر کوي.

گوتری (gutráy) ښځ.م. گوترې، پتاق، تباره، کاسه، د مچوغنې يا ليندې کاسه.

گوتکې (gwatkáy) ښځ.م. گوته، گوتې.

گوت گوت (gwátgwát) نر.م. پېچ پېچ، يو ډول لوبه ده چې د منځنۍ گوتې په ښکاره کولو ترسره کېږي.

گوتگوتی (gwatgūtáy) ص.نر.م. بدنام، سپک شوی، شاغو شوی.

گوتلکه (gwatláka) ښځ.م. و.گ. گتلکه.

گوتلکی (gwatlákay) نر.م. رسوا، د ژبو په سر، په خولو کې، انگشت نما.

گوتگی (gwatkáy) نر.م. خچه گوته، ووړکې گوته.

گوتمنډی (gwatmanḍáy) نر.م. ۱) گوتم ورکونه؛ ۲) عيب لټونه، اعتراض، الزام.

گوتمو (gwatmū́) ښځ.م. ۱) گوتمیر، گوتماغو، د گنډلو یوه آله ده چې ښځې یې په گوته کوي؛ ۲) د تنې سوري، کاج.

گوتمه (gwatmá) ښځ.م (ج. گوتمې) و گ. گوتمۍ.

گوتمۍ (gwatmáy) ښځ.م.ج. گوته، گوتمه، یوه گانه ده چې په گوته کې اچول کېږي.

گوتنیونه (gwatniwə́na) ښځ.م. گوتنیوی، غندنه، نیوکه، تنقید.

گوتنیوی (gwatniwáy) نر.م. و گ. گوتنیونه.

گوتوري (gwatūŕi) نر.ج. دستاني، لاس پېلې، گوتمې، هغه دستاني چې د باز یا د باښې په لاس کښېولو پر وخت په لاس کېږي.

گوتول (gwatawə́l) مص. مت. ۱) گوتې ورکول؛ ۲) عیب لټول، اعتراض کول؛ ۳) الزام لگول.

گوته (gwáta) ښځ.م ۱) د لاس یا پښو گوته؛ ۲) یوه پښتني گانه چې په گوته کېږي؛ ۳) یوه لوبه ده.

گوته په خوله (gwtápaxulá) ص. ښځ.م. گوته په غاښ، حیران دریان، حق حیران.

گوت لکه (gwatláka) ښځ.م. ۱) شوره، گلکه، هغه جنې چې په بدو کې ورکول کېږي؛ ۲) په نښه کول.

گوتی (gū́tay) نر.م.ج. د ښکاري ټوپک د دارو وزن او اندازه.

گوټ[1] (gwaṭ) نر.م. کونج، زاویه، گوښه.

گوټ[2] (guṭ) نر.م. ۱) غړپ؛ ۲) د کوژدې یو رسم چې د جنۍ ورکولو اقرار په کې کېږي او د هلک خپلوانو ته شربت ورکول کېږي؛ ۳) د جولاگانو یوه آله؛ ۲) د سطرنج دانه؛ ۳) غبي او تنبل.

گوټ[3] (goṭ) ص.نر.م. (مونثه بڼه یې گوټه) پخ ذهنه، تنبل، کم استعداده، چې سبق یې زر نه زده کېږي.

گوټ پېر (gwaṭpér) نر.م. گوټ پېرې، د لارې کوږوالی یا کږلېچ.

گوټ پېره (gwaṭpéra) ښځ.م. تاو راتاو، گوټ پېچومې.

گوټخونه (gwaṭxū́na) ښځ.م. کوټنۍ، کوټگۍ، پسخانه.

گوټ غاری (gwaṭğāráy) ص. نر.م. گوټ ناستی، هغه څوک چې له خلکو نه گوښه ناست وي.

گوټک (guṭák) نر.م. ۱) د جرثقیل او نورو څرخ؛ ۲) و گ. گوټکه[1].

گوټکه[1] (guṭka) ښځ.م. د تار گوټ یا کلوله.

گوټکه[2] (gwaṭáka) ښځ.م. سپما، پس انداز.

گوټ گورت (gwaṭgurát) نر.م. د کوژدې یو رسم دی چې هلک ته په کې نکریزې پورې کېږي.

گوټل (guṭə́l) مص.مت. غړپ کول، په گوټ گوټ څښل.

گوټله (guṭlá) ښځ.م. ۱) د ټوپک گوټله، د ناوه یې ټوپک لټ یا گېټ؛ ۲) د تار گوټ یا کلوله.

گوټلۍ (guṭláy) ښځ.م. د کوچنیانو لته یې چوشک چې غوړي، شریني او ... پکې ورکول کېږي.

گوټ مېچ (gwaṭméč) نر.م. د گوټ (زاویې) د مېچ آله، زاویه سنج.

گوټ ناسته (gwaṭnásta) ص. ښځ.م. گوښه ناستی، اعتکاف، گوښه گیري.

گوټناستی (gwaṭnástay) ص.نر.م. گوټناست، گوښه یي، گوشه نشین.

گوټن (gwaṭán) نر.م. گوټین، گوټیز، زاویه لرونکی، گوشه دار.

گوټ والی (goṭwálay) نر.م. نالایق توب، پخ ذهني، تنبلي، کم استعدادي.

گوټول (guṭawə́l) مص. مت. غبي کول، نالایقه کول، پخ ذهنه کول.

ګوټه (guṭá) ښځ.م. ۱) د سطرنج دانه؛ ۲) یادونه، حفظ کونه.

ګوټه ګن (guṭagán) نر.م. دوبندی، په سر ک یا دره کې د ننوتو لاره.

ګوټي (guṭí) ښځ.م. ګوټلی، یو تریخ بوټی دی چې په یوناني درملنه کې هم کارېږي.

ګوټی (gwaṭáy) نر.م. ګونیا، کچه، یوه آله ده چې معماران وربانديې د میزان کارونه برابروي.

ګوټۍ (guṭə́y) ښځ.م.ج. د سطرنج تخته.

ګوټېدل (goṭedə́l) مص. ل. غبي کېدل.

ګوټین (gwaṭín) ص. نر.م. ګوټ لرونکی، زاویه لرونکی.

ګوجر (gujár) نر.م ۱) یوه طایفه چې د غوا - مېښو ساتلو او پیو خرخولو کار وبار کوي؛ ۲) د یو قوم نوم دی، ژبه یې ګوجرو یا ګجراتي بلل کېږي.

ګوجرکی (gugarkáy) نر.م. د ملا د تیر مهره.

ګوجرو (gujró) ښځ.م. د ګوجر قوم ژبه، ګجراتي ژبه.

ګوجک (guják) نر.م. پتیره، د خمیره ضد.

ګوجکه (gujáka) ښځ.م. یو ډول سوررنګی وره حشره ده، د غره پیشی، حلزون.

ګوجی (gūjáy) نر.م. ۱) ګوډړ، شاپېتی، صدف، یو بحري لعاب داره حیوان؛ ۲) د سترګې ګل؛ ۳) کونجکه، خرمهره؛ ۴) خول، پوستکی.

ګوجي (gují) نر.ج. هغه پې چې شلومبې په کې واچول شي او سېمدلاسه ماسته جوړ کړی شي.

ګوچی (gučáy) ښځ.م.ج. لپانکی، سمتی، اد ک، یو ډول لوبه ده، لشپاک بازي.

ګوځ مُوځی (gujmūjáy) نر.م. ګځموزی، ګونس، غلی، هغه څوک چې ډېرې خبرې نه کوي.

ګوځڼ (guǰáṇ) نر.م. ګوزاڼ، ګوزڼ، فالج، د بدن د ړچېدو مرض.

ګوڅری (gucráy) نر.م. پنه، ګاولی، کبی، کوڅره، موچنه.

ګودا (gudā́) ښځ.م. ګوده، زړی، زنی، مغز، د مېوې یا تخم منځ برخه.

ګوداړه (gudāṛá) ښځ.م. ګوسره، په ورمېږ وهنه.

ګودام (gudā́m) نر.م. ګدام، ډېپو، زېرمه تون، د غلو دانو او نورو شیانو د زېرمه کولو ځای.

ګودان (gudā́n) نر.م. چرچوبی، چارچوبی.

ګودانه (gudā́na) ښځ.م. ناوه، پرناله.

ګودر (gudár) نر.م. (ج. ګودرونه، ګودرې) ۱) له سیند نه د پورې وتو لاره؛ ۲) د سیند، چینې، کارېز یا څاه هغه ځای چې ښځې ترې اوبه راوړي؛ ۳) لاره، ړو.

ګودره (gudára) ښځ.م. لاړی، برګه، ډاګه، دستک.

ګوډړ (gudáṛ) نر.م. ۱) تیوکی، رخت، زړه توټه؛ ۲) ص. نر.م. زوړ او بوډا خاروی؛ ۳) زوړ او بېکاره؛ ۴) نر.م. صدف، سیپی؛ ۵) د کاغذ یا تیوکر توټه، خرڅوری، زړه لته، لیتاړه.

ګوډړوالا (gudaṛwālā́) فا. نر.م. کباړي، زوړ پلوری، کهنه فروش.

ګوډړه (gudáṛa) ښځ.م. ګاډړه، زړه او ډنګره ښځه.

ګوډړۍ (gudaṛə́y) ص. ښځ.م.ج. کند، د ملنګانو ګنځ، زوړ او پیوندي څادر.

ګوډړی ګوډړی (gudṛáygudṛáy) ص. نر.م. زړې زړې، توټې توټې، میده میده.

ګوده[1] (gudá) ښځ.م. ۱) د مال د تړلو کوټه؛ ۲) هغه کوټه چې د اوسېدو وړ نه وي، ګاوخونه.

ګوده[2] (gwáda) ص. نر.م. ګوډ.

ګوډ (guḍ) نر.م. ۱) اللون، خښتاوه، ګوړ؛ ۲) د تار ګوټ، د تار غوټه؛ ۳) د نهر یا ویالې د اوبو د خېژولو لپاره د لرګیو او خاشاکو تړل شوی بند.

گوډا (۱) (gwaḍā́) ص. نر.م. گوډ، په پښه معیوب، لنګ.

گوډا (۲) (guḍā́) نر.م. ۱) گوډۍ، پتنګ، بادیوه؛ ۲) نانځکه، گوډۍ، ناوکۍ؛ ۳) هغه سړی چې د بل په اشاره کار کوي.

گوډاگی (guḍāgáy) نر.م. ۱) نانځکه، ناوکۍ؛ ۲) ص. لاس پوڅی، د بل لاس آله.

گوډانه (guḍānā́) ښځ.م. ۱) گوډۍ؛ ۲) جبب، د تخرگ جبب؛ ۳) یو ډول کڅوړه ده چې د ننه په خیمو کې یې گنډي؛ ٤) لسوډچکی، وړوکې بوجۍ؛ ۵) د مېوو تولولو څادر.

گوډبانی (guḍbā́nay) نر.م. پېټواری، هغه نوکر چې د سفر یا ښکار په وخت کې چا سره وي او د هغه د مال و اسباب ساتنه کوي.

گوډبه (guḍbá) نر.م. هغه کاریز کنستونکی چې د کاریز پر کوهي باندې کار کوي.

گوډچکی (guḍčákay) نر.م. گوډانه، گوډکی، گوډچکه، وړوکی انبان.

گوډری (guḍáray) نر.م. د گوډي یا غړکې پښه.

گوډکی (gūḍakáy) نر.م. وړوکی گوډۍ، کوچنۍ ژۍ.

گوډل (guḍál) نر.م. غوجل، د څارویو د تړلو ځای.

گوډلاسی (gwaḍlā́say) نر.م. معذوره، یو لاسی.

گوډمار (guḍmā́r) فا نر.م. گوړ کوونکی، گوډیمار، للون والا.

گوډوالی (gwaḍwā́lay) نر.م. گوډتوب.

گوډول (guḍawál) مص. مت. د کروندې ځمکه په رمبي یا تېسکورې نرمول، فصل صفا کول.

گوډوی (gwaḍwáy) نر.م. گډوې، گډوه، د شرابو لوښی.

گوډه (guḍá) ښځ.م. ۱) گونته، په ادب کښناستنه؛ ۲) ځیر کېدنه، متوجه کېدنه.

گوډه بلی (guḍabálay) نر.م. موش پرانګ، نولی، خر پانډۍ، خرپاندۍ.

گوډی (۱) (gū́ḍay) نر.م. ۱) هغه څرمنې شی چې دانې، غوړي او نور پکې اچوي؛ ۲) د غړکې لاستی؛ ۳) د جوارو شپټی.

گوډی (۲) (gwaḍáy) ص.نر.م. ۱) گوډ، په یوه پښه گوډه؛ ۲) د څارویو یوه ناروغي؛ ۳) د جوارو بوټي یو ډول چینجی؛ ٤) د بوسو خوسی، ډډ.

گوډی (۳) (góḍay) نر.م. د للون، خښتاوې یا گوړو کوچنی لور.

گوډي (goḍí) ښځ.م. گوډیګر، خښتاوه کوونکی.

گوډ یاري (gūḍyārí) نر.ج. د غړکې څلور لاستي چې پرهغو سره په خرک کې ځوړندېږي.

گوډیاری (goḍyāráy) ښځ.م. چاګله، د اوبو ورکوټې ژی، مشکوله.

گوډیال (guḍyā́l) نر.م. د بوټو ایستلو تېسکوره.

گوډی چرگ (gwaḍayčárg) نر.م. ملاچرګک، هُدهُد.

گوډی خادمی (guḍayxādámay) ښځ.م. یو ډول سمسباره، دسمساري په څېر یوه خزنده.

گوډ یکه (gūḍyáka) ښځ.م. ۱) وړوکی گوډۍ؛ ۲) ډانگوره، د گوډو شلو ډانگوری؛ ۳) د تار رېشلو د څرخي پایه.

گوډېدل (gwaḍedál) مص. ل. گوډ کېدل، په پښه معیوبېدل.

گوډیکه (۱) (gwaḍyáka) ښځ.م. د گوډانو د تخرگ لرگی.

گوډیکه (۲) (gūḍiká) ښځ.م. ۱) وړوکې ناوه کی؛ ۲) د سپنسیو د تاوولو پایه.

گوډیه (gūḍyá) ښځ.م. د تروړاشړومبو د غړکې د لاستي د تړلو تسمه.

گور[1] (gūr) نر.م. ۱) گڼ، ډ ک او خپورور، ډ ب ډوب؛ ۲) گورم، پاده.

گور[2] (gor) نر.م. ۱) مړیستون، قبر، مزار؛ ۲) اور لمانځونکی، گبر؛ ۳) ص.نر.م. برابر، سیال، ثاني، جوړه، ساری.

گوراځه (goráca) نر.م. گډړی، کند، گنځ، گوراځه، هغه لباس چې ډېر پیوندونه ولري.

گوراډی (gurāḍáy) ښځ.م. ناولې، بدشکله، پوواړه، پوهاړه.

گوراری (gurāráy) نر.م. غرغر کونه، گوربدنه، قهر، غوسه.

گوراگور (gorāgór) ص.نر.م. تېز، تونډ، چټک.

گوربت (gorbát) نر.م. (ج. گوربتان) عقاب، شاهین.

گوربتگوټی (gorbatgóṭay) ص.نر.م. د گوربت بچی، د عقاب بچی.

گوربتوزمه (gorbatwázma) ص. نر.م. د گوربت غوندې، د گوربت په څېر.

گوربته (gorbatá) ښځ.م. عقابه، شاهینه.

گوربند (gorbánd) نر.م. د اوبښ یا غوایي پېش بند.

گورت (gwrát) نر.م. ۱) د گوتو ترمنځ فاصله؛ ۲) د مسواکي او گتې گوتې ترمنځ واټن.

گورتوب[1] (gurtób) نر.م. گوروالی، گڼ توب، گڼوالی، گورتیا.

گورتوب[2] (gortób) نر.م. مقابله، همسري، مساوي توب، گورتیا.

گورتی (gwaratáy) نر.م. هغه شی چې د شهادت او غټې گوتې ترمنځ ځای نیسي.

گورټی (gurṭáy) نر.م. گوتمه، گوتمی، گرټی.

گورجه (gūrjá) ښځ.م. سره آلوچه.

گورجی (gūrjáy) ښځ.م.ج. یو ډول پښواني ښځینه پڼې.

گورجی سپی (gūjay spáy) ص. نر.م. یو ډول ښکاري سپی.

گورڅه (gūrcá) ښځ.م. (ج. گورڅې) باړخو، غمبوری، اننگی، غومبوری، بغون، لغون.

گورخر (goraxár) نر.م. گوراخر، گورزی، غیره، غیړه، یو ځنگلي خر چې غوښه یې حلاله ده.

گورزی (gorzáy) نر.م. ۱) هغه کوچنی چې په قبرکې له مړي موره پیدا شي؛ ۲) گورخر.

گورستان (goristān) نر.م. قبرستان، هدیره، مقبره، د مړو ښخولو ځای.

گورسنگ (gawarsáng) نر.م. یو ډول توره کلکه تیږه ده چې د ژرندې میل وربانډې څرخي.

گورک (gorák) نر.م. گوارچي، گواره ساتونکی.

گورکښ (gorkáṣ) نر.م. قبرکنستونکی، قبرکن.

گورکښه (gorkáṣa) ښځ.م. گورگټی، بغسه، غسه، یو حیوان دی چې مړي له قبر نه وباسي.

گورکن (gorkán) ص. نر.م. و گ. گورکښ.

گورگابی (gūrgábay) نر.م. یو ډول ژور بوټ.

گورگټی (gorgaṭáy) ښځ.م. و گ. گورکښه.

گورگرندی (gorgránday) نر.م. قبرکن، هغه څوک چې قبر کنستل یې کسب وي.

گورگور (gúrgur) نر.م. غرغر، گوربدنه، گرومبدهٔ، له قهر نه گوربدنه یا غربدنه.

گور گوره (gwargūra) ښځ.م. یوه غرنۍ اغزنه ونه ده چې توري وړې خوږې دانې لري.

گورلټی (gorlaṭáy) ښځ.م.ج. گورکښ، غسی، هغه حیوان چې گور لټوي او مړي ترې راباسي.

گورلځ (gūrlác) ص. نر.م. تندرست، چاغ، سور و سپین، غټ پټ.

گورم (gūrám) نر.م. ۱) پاده، گله؛ ۲) السویه ډله، لوی جمعیت.
گورمټ (gūrmáṭ) نر.م. گرمټ، سوک، موک، گورموټ.
گورمکی (gūrmakáy) ښځ.م.ج. یو ډول چرګه، پستکې چرګه.
گورمل (gūrmál) مص.مت. ۱) سرسري او گونځې گونځې گنډل؛ ۲) ص.نر.م. غوسه ناک، برچن، بروس، غورځنګ کوونکی.
گورملتوب (gūrmaltób) نر.م. بروس والی، کاږساوی، گروت والی، خپگان، غوسه، قهر.
گورموځ (gurmúǰ) ص.نر.م. غصه ناک، قهرجن.
گورموز (gurmúz) ص.نر.م. و.گ. گورموځ.
گورنده (gūránda) ښځ.م. کوندغال، کندغالي، کنده، ډوغل.
گورنډ (goránḍ) نر.م. تنګ تروش، تیاره کور، زوړ ژور قبر.
گورنډه (gūránḍa) ښځ.م. ۱) وړوکی او تنګ کور؛ ۲) زوړ قبر؛ ۳) غوجله.
گورنر (gawarnár) ص.نر.م. ۱) د یوې صوبې حاکم؛ ۲) ماشین ته د گیس رسولو پرزه.
گورنگی (gūrangáy) ص.نر.م. سور رنګ لرونکی آس.
گورو (gurū́) نر.م. ۱) پیر، مرشد؛ ۲) د علم وفن استاذ؛ ۳) مج. شریر، مفسد؛ ٤) هوښیار.
گوروالی (gūrwā́lay) نر.م. د گوارې ساتلو کار، گله وان، پاده واني، گاهوتوب، شپون توب.
گوروان (gūrwā́n) ص.نر.م. پاده وان، گله وان.
گوروانکه (gūrwānáka) ښځ.م. شامتوره.
گورول (gūrawə́l) مص.مت. ۱) گڼ او گور کول؛ ۲) قهر ورته کول، په غوسه او غضب ورته خبرې کول.
گوره (gū́ra) ښځ.م. ۱) هغه لوی سوری یا ډوغل چې د سیند د لارې په غاره ځمکه کې شوی وي؛ ۲) نر.م. تجارتي نخښه؛ ۳) ښځ.م. سپنځې، سپنخول، د اوسپنې بوره.
گورهار (gurhā́r) نر.م. ۱) د زلزلې آواز؛ ۲) په پرله پسې توګه غرویش کول.
گوره گل (guragə́l) نر.م. غوره گل، وچه لنده خټه.
گورهند (gūrhánd) نر.م. گورنډه، گورهنډه.
گورهنډه (gūrhánḍa) ښځ.م. تنګ و تیاره غار، ډوغل، گورنډه، لویه کنده؛ ۲) مج. قبر.
گوریېز (gurayíz) نر.م. یو ډول گلبتي توپک.
گوري (gurí) ښځ.م. تکې برګې، په لوبو کې دوکه.
گورۍ (gawráy) ښځ.م.ج. گور، دلده، ورغستلی، ارغستي، ارغستلي.
گوری (gūráy) نر.م. گوره، د اوسپنې میده گي، وسپنخرې.
گوریجن (gūrejә́n) فا.نر.م. دوکه باز، چلي.
گورېدل (gūredə́l) مص.ل. ۱) گڼ کېدل، گورېدنه؛ ۲) گنېدل، ځان سره گڼ گڼ کول، غرېدل.
گوري سمسه (gūrisamsá) ښځ.م. ۱) کوېل، د یو مارغه نوم؛ ۲) تورانی، تارانکه، کویله.
گوریله (gūrilá) ښځ.م. گوریلا؛ ۹) گوریلایي، چریکي پوځ؛ ۲) دښادو یو ډول.
گوریمار (gūrimā́r) نر.م. دوکه باز، چلباز.
گوری موری (gū́raymū́ray) نر.م. ناڅاپه، نابېره، ناگهان، سمدلاسه.
گوړ (gū́ṛ) نر.م. ۱) و.گ. گوره[1]؛ ۲) و.گ. گوډ[1].
گوړ (goṛ) نر.م. په گېډه کې د باد آواز.
گوړا (guṛā́) ښځ.م. ۱) یوه خره ونه ده؛ ۲) یو ډول ماله ده چې پټي پرې اواروي.

گورابی (gūṛābáy) ښځ.م. ۱) هغه اوبه چې له یو سوري نه راووځي او د څرخوبي شکل جوړوي؛ ۲) د کوچنیانو یو ډول لوبه ده.

گوراخر (goṛāxár) نر.م. اوښغویی، گورخر.

گوراکو (gūṛākū́) نر.م. ۱) د غومبسو ځاله، د مچیو ځاله؛ ۲) یو ډول خوږ تماکو.

گوربانی (gūṛbā́nay) نر.م. ۱) توښه، توشه، ځوری، بانی؛ زادراه؛ ۲) ص. توښه وړونکی.

گورباهی (gūṛbā́hay) نر.م. و گ. گورابی.

گوربی (gūṛbáy) نر.م. گروبی، گرداو، چورلندی، خارخوری، څرخاو، گرځنی.

گوردانې (gūṛdā́nē) نر.ج. د غنمو وریته چې گوزه ورسره گډه وي.

گوردم (gwaṛdám) نر.م. غټ چارتراش.

گورکه (guṛká) ښځ.م. د تارو کلوله.

گورماچ (gūṛmā́č) نر.م. تاو شوې کولمه.

گورمار (gwaṛmā́r) فا.نر.م. گوړپز، گوړساز، گوري، هغه چې گوړه پخوي.

گورمکی (gūṛmakáy) ښځ.م.ج. یو ډول چرگه ده.

گورنج(۱) (guṛánj) نر.م. غولغولی، چورلندی، گرداب، زغومی.

گورنج(۱) (gwaṛanj) نر.م. سوڼ، وروورو غبر، پسېدل، غلې څه ویل.

گورو (guṛū́) نر.م. ډېر خوږ، ډېر ښه سړی.

گوروبی (goṛūbáy) نر.م. ۱) د گوړې شربت؛ ۲) ډېر خوږ شی.

گوره(۱) (gwaṛá) ښځ.م. د گني د شربت نه جوړه شوې خوږه ماده.

گوره(۲) (guṛá) ښځ.م. تانگه.

گورکی (gwaṛakáy) ښځ.م. د گور گوري په څېر د یوې غرنۍ ونې مېوه.

گوري (goṛí) ص.نر.م. گوړپز، گوړساز، په گانې کې د گوړې پخولو ماهر سړی.

گوړی (gūṛáy) ښځ.م ۱) مالوچ، پاغونده؛ ۲) د تارو کلوله؛ ۳) د جوارو پولی؛ ٤) د ونې یا نباتاتو شوده؛ ۵) د څوز د گل خوږه ماده ده چې ترنجبین تري لاس ته راځي؛ ٦) نری ازغی چې د حیواناتو د خوراک وړ وي؛ ۷) یو ډول بوټی دی.

گوړي (gawṛí) ص.نر.م. یو ډول غنم چې غټې او اوږدې دانې او وږی لري.

گوز (gawz) نر.م. ښایست، ښکلا.

گوزار (gozā́r) نر.م. غوزار، درب، ډب، وار، وهل.

گوزارل (gozārə́l) مص.مت. ۱) ویشتل، غورځول، گزارول؛ ۲) اداکول، ترسره کول.

گوزارول (guzārawə́l) مص.مت. ۱) غوزارول؛ ۲) څملول، پرځمکه راویشتل.

گوزاره (guzārá) ښځ.م ۱) وخت تېرونه، وخت اړونه، ساعت تېرونه؛ ۲) مج. زغم، حوصله.

گوزاري (gozā́ri) نر.م. تیک، د غوز یا بلورو په لوبه کې غټ غوز.

گوزارېدل (guzāredə́l) مص.ل. غوزارېدل، پرېوتل، ارتاوېدل.

گوزاریز (guzārī́z) نر.م. گوزاروالا، ضربې والا، ضربتي.

گوزران (guzrā́n) نر.م. و گ. گوزاره.

گوزلېکه (gozléka) ښځ.م. د یو شي ډېره لږه برخه.

گوزموز (gozmū́z) ص.نر.م. ۱) الېړې خبرې کوونکی؛ ۲) گوزموزی، غلی پلی.

گوزڼ (guzáṇ) نر.م. رپ رپی، گوزنډ، فالج، د بدن د لړزېدو یا رچېدو مرض.

گوزڼ وهلی (gozaṇwahálay) فا.نر.م. گوزنډ وهلی، د فالج په مرض اخته.

ګوړوی (gūẓwáy) نر.م. قلبه یي، د قلبې غوایی.

ګوړۍ (gūẓə́y) ښځ.م. تاو شوې سنې.

ګوسره (gosrá) ښځ.م. مضبوطه او سخته څپېړه.

ګوسندل (gūsandə́l) مص. مت. ۱) ناګومانه کول، غافلول؛ ۲) ځان ناګاره کول، ګوسنډل.

ګوسڼه (gusáṇa) ښځ.م. ګوسڼ، ګوسره، یو ډول غټ او پنډ مار.

ګوسه (gawsá) ښځ.م. ۱) سنګړه، کرکنډه، غټ کانی؛ ۲) یو ډول غرني سابه دي.

ګوسه (gosá) ښځ.م. تېله، ډیکه، دیکه، تېل وهل، پورې وهل.

ګوسی (gusə́y) نر.ج. یو ډول غرني سابه دي.

ګوش (goš) نر.م. ۱) یو ډول توره او غوړه ګیاه ده؛ ۲) د جنګ جګړې فیصله، روغه جوړه.

ګوشاړ (gošā́ṛ) نر.م. صحرانی غوایی یا غوایه.

ګوشپال (gošpā́l) نر.م. د میرې مار، یو ډول خطرناک صحرایي مار.

ګوش خوره (gušxorá) ښځ.م. دنوکانو د لاندېني پوستکي پورته کېده، د اوریو غوښه خوړل کېده.

ګوشواره (gošwārá) ښځ.م. (ج. ګوشوارې) د حساب کتاب لنډیز، میزان، ټوټل.

ګوشي (góši) ښځ. نر.م. د رمو څارویو محصول.

ګوښواله (goṣwā́la) ښځ.م. ګوښه والی، ځانله والی، تجرید، انزوا.

ګوښه (goṣá) ښځ.م. ۱) ګوټ، کونج، کنج، کناره؛ ۲) خلوت، یوازې؛ ۳) کوټه، حجره، خونه.

ګوښه ناست (goṣánā́st) ص. نر.م. په ګوټ کې ناست، ګوټ ناستی، ځانله ناست.

ګوښی (gū́ṣay) ص. نر.م. یوازې، تنها، ځانله.

ګوښیځ (goṣíǰ) نر.م. ۱) تاخچه، تاقچه، تاق؛ ۲) محراب، مهراب، تاخوری.

ګوښېدل (gūṣedə́l) مص. ل. ګوښی کېدل، یوازې کېدل، یوازېتوب، ځانله پاتې کېدل.

ګوښېدلی (gūṣedə́lay) نر.م. له دین نه ګرځېدلی، مرتد شوی.

ګوښی ګوښی (gūṣaygū́ṣay) ص. نر.م. ځانله ځانله، تنها تنها، یوازې یوازې.

ګوګ(۱) (gog) ص. نر.م. ۱) هغه څه چې منځ یې تش وي، ډډ، کاواک؛ ۲) بې وقوف، کم عقل، شوده؛ ۳) نر.م. غړاسپی، غړسپی؛ ٤) تشی، د انسان او حیوان د پښتۍ او ډډوډې ترمنځ برخه.

ګوګا (gogā́) ښځ.م. شور وځوږ، شور غوغا، ژړا انګولا.

ګوګار (gugā́r) نر.م. لویه سپنبته، لویه ببړۍ.

ګوګری (gugrá́y) نر.م. له مشکنو، مریو، مرجانو یا سپینو زرو نه جوړ شوی ګل دی چې ښځې یې پر تنډو ځوړندوي.

ګوګړ (gogə́ṛ) نر.م. ۱) اورلګیت، ګوګرد؛ ۲) یو ډول غرنی ګل دی چې غرنی زنبق یې هم بولي.

ګوګړسازي (gogaṛsāzí) ښځ.م. د ګوګړو کارخونه، د اورلګیتو فابریکه، د اورلګیتو کارخانه.

ګوګړغر (gogaṛǧár) نر.م. آتفشان غر، هغه غر چې چوي او اور پرې لګي.

ګوګړه (gogṛá) ص. ګینګړی، وریته شوي یا نیني شوي نخود یا چڼې.

ګوګړۍ (gogṛə́y) ښځ.م.ج. پاختکه، کوړکوړۍ، کوړکوړکه، ګوګوشتکه.

ګوګل(۱) (gogə́l) نر.م. ۱) د زړه صندوق، د زړه خونه، د سینې قفس؛ ۲) د سینې تر تټر دننه خیزونه لکه زړه، ینه، توری، سږي او...

ګوګل(۲) (gugə́l) مص. مت. په منځ کې تشول، ګوګول، ډډول.

گوګلی (goglə́y) نر.م. د بسترو ایښودلو یو ځای چې دوه دیوالونه لري او سر یې پوښ وي.

گوگو (gogó) ص. نر.م. ۱) احمق، کم عقل، ساده؛ ۲) نر.م. د خطري چیغه یا غږ، آلارم، تلې.

گوگوالی (gogwā́lay) نر.م. ډډوالی، ډډتیا، تش والی.

گوگوشتکه (gogoštáka) ښځ.م. گوگوشتو، پاختکه، کورکوری، ببوغه، بابوغی.

گوگوشتو (gūgūštū́) ښځ.م. ۱) بغدادي کوتره، یو ډول غټه پاختکه ده؛ ۲) ص. کم عقل، ساده، ناپوه.

گوگول (gogawə́l) مص. مت. د یو شي منځ تشول یا خالي کول.

گوگی (gogáy) نر.م. و گ. گوګلی.

گوګېدل (gogedə́l) مص. ل. په منځ کې تشېدل، ډډېدل، خالي کېدل.

گوگېل (gogél) نر.م. گوګل، سترغلی.

گول (gol) نر.م. ۱) ساده، کم عقل؛ ۲) فریب، مکر؛ ۳) ص. حیران، پریشان؛ ٤) ځار، قربان، نثار؛ ۵) په غوبل کې هغه غوایي چې پر خپل ځای ولاړ او نور غوایان ترې چاپېره گرځي؛ ٦) غونډ، غوبلرگی، گرد؛ ۷) تاوراتاو؛ ۸) د لوبو په ډگر کې هغه ځای چې د لوبو د گټلو لپاره غوره شوی وي؛ ۹) گډ، خلط.

گولر (golár) نر.م. یو ډول انځر چې مېوه یې پېکه وي، ځنگلي انځر.

گولگن (golagán) نر.م. یو ډول وابښه دي چې سپین گل کوي او اوږد ډنډر باسي.

گولگوله (gulgulá) ښځ.م. ۱) پکوړه؛ ۲) خگینه.

گول مال (golmā́l) ص. نر.م. ۱) گډ، یو ځای؛ ۲) شکمن؛ ۳) نر.م. سازش؛ ٤) غبن، خیانت.

گولول (golawə́l) مص. مت ۱) حیرانول، پریشانول؛ ۲) ویلې کول؛ ۳) ځارول، قربانول؛ ٤) گردول، غونډول؛ ۵) تاوراتاو کول؛ ٦) فتنه راپاڅول.

گوله (golá) ښځ.م. ۱) کپ، نمړی، قپ؛ ۲) روزي، رزق؛ ۳) گرده درنه سکه؛ ٤) د توپ گلوله؛ ۵) ص. نر.م. ناپوه، کم عقله، شوده.

گوله انداز (golaandā́z) ص. فا. نر.م. گلوله ویشتونکی، توپچي.

گوله بارود (golabarū́d) نر.م. گولۍ او باروت، وسله، مېخزین.

گولۍ (golə́y) ښځ.م.ج. ۱) د ټوپک گلوله، مردکی؛ ۲) ټابلېټ، د دوا گولۍ؛ ۳) کلوله؛ ٤) شوتی.

گولي پنج (gūlipánj) نر.م. چنگاښ، پنجه پړاو.

گولیدار (golidā́r) نر.م. هغه ټوپک چې د چرو پر ځای په کې مردکي یا گولۍ استعمالېږي.

گولېدل (goledə́l) مص. ل. ۱) فتنه را او چتېدل؛ ۲) پریشانېدل؛ ۳) ویلې کېدل؛ ٤) ځارېدل؛ ۵) غونډې کېدل؛ ٦) پېچیده کېدل.

گوما (gumā́) ښځ.م. یو ډول هوسی ده.

گومارل (gumārə́l) مص. مت. مامورول، مؤظفول، دنده ورسپارل، مقررول، استخدامول.

گومارلی (gumārə́lay) نر.م. موظف کړی، مقرر کړی، استخدام کړی.

گومارنه (gumārə́na) ښځ.م. مامورونه، مقررونه، استخدامونه.

گوماگی (gumāgáy) نر.م. ۱) یو ډول هوسی ده؛ ۲) ځبره، هغه ځبره چې په کرونده کې یې د حیواناتو او مرغانو د وېرولو لپاره دروي.

گوماملی (gūmāmlə́y) ښځ.م. یو ډول نبات دی هلم، چې تخم یې د ملنگان په ځبر تور وي.

گومان (gomā́n) نر.م. ۱) یقین، خیال؛ ۲) قیاس، اټکل؛ ۳) شک، شبهه؛ ٤) وهم.

گومانډو (gūmānḍū́) نر.م. گومانډی، یو ډول مرغېړی یا ستوری.

گوماني (gūmānī́) ص. ۱) شکي؛ ۲) یقیني؛ ۲) مج. حتمي.

گومباټه (gūmbāṭá) ښځ.م. قبا، تاخ، محراب.

گومبته (gūmbáta) ښځ.م. (ج. گومبتې) گمبته، گومبزه، گومبده.

گومبزه (gūmbáza) ښځ.م. وگ. گومبته.

گومبوری (gūmbū́ray) نر.م. غومبوری، غمبوری، اننگی، رخسار.

گومبۍ (gūmbə́y) ښځ.م.ج ۱) کبۍ، قبه، گومبدي ډوله وړوکی او گردی شی؛ ۲) د بکیانۍ، بوکانۍ دانه.

گومل (gomál) نر.م. د پلار د مال و جایداد له میراث څخه کنایه ده.

گومنځی (gūmanʒáy) نر.م. یو ډول سارانی نبات دی چې د کرکې قلمونه ورنه جوړوي.

گومنډ (gūmánḍ) نر.م. غولی، غوچاری، د اوبو ژور ځای.

گومه (gūmá) ښځ.م. ۱) وېره، خوف، اندېښنه، بېره؛ ۲) گومان، شک.

گومی (gomáy) نر.م. ۱) شک، گومان؛ ۲) وېرې اخیستی، ډار اخیستی.

گون (gūn) اد. ۱) نسبتي کلیمه ده چې د اعدادو په پای کې د عدد نسبت ښکاره کوي – لسگون؛ ۲) نر.م. په ښاروېو د باړولو بوری، با ځولی؛ ۳) پلوشه، دپلوشې ونه؛ ٤) سرښې، لامده سرښې.

گونټ (gonṭ) نر.م. گوډ، گوټ، د تار گونجۍ چې د کاغذ له نېچې نه تاو شوې وي.

گونټه (gónṭa) ښځ.م. د شطرنج دانه، گوټ.

گونجلک (gūnjlák) نر.م. گونځې، گنجلک، تاوراتاو، غنجلک، چملک.

گونجنی (gūnjanáy) نر.م. چنی، د لوبښو کودو د اېښودلو ځای.

گونجه (gūnjá) ښځ.م. گونځه، گونجتوب، چملکې.

گونجۍ (gūnjə́y) ښځ.ج. گنجۍ، د تارونو گولۍ، څرخۍ یا اټېران چې تارونه پرې خېږي.

گونځه (gū́nǰa) ښځ.م. وگ. گونجه.

گونځې (gunǰé) ښځ.ج(م. گونځه) وگ. گونجه.

گوند[1] (gwand) نر.م. گوندری؛ ۱) حزب، ډله، گروپ؛ ۲) پره، جمبه.

گوند[2] (gond) ص. نر.م. برابر، یو هومره.

گوند[3] (gūnd) نر.م. ج. گنډ. کنډ، کنډوری.

گوندری گوندری (gundráygundráy) ص. ډله ډله، گروپ گروپ.

گونده (gū́nda) ښځ.م. ۱) وگ. غوندی؛ ۲) ص. نر.م. پوخ و تجربه کار سړی؛ ۲) مج. ناولی؛ ۳) گوندیمار، ملگری، د جنبې اندیوال.

گوندی (gū́nday) نر.م. وگ. غوندی.

گوندي (gūndí) ښځ.م. ۱) پارټي بازي، ډله بازي، گوندیماري؛ ۲) تربگني، دښمني، میرځي، سیالي.

گوندې (gondé) اد. وگ. گنې، کوندې، گواکې.

گوندی کور (gūndaykwár) نر.م. ځنگلي کور، ځنگلي انگور، تور انگور.

گوندیمار (gūndimā́r) ص. نر.م. پرې جنبې والا، حزبي ملگرتوب، پارټي باز، ډلې والا، ملگرتیا والا.

گونډېتوب (gondetób) نر.م. یو شان والی، ورته والی، همرنگي، هم شکلي.

گونډ (gonḍ) نر.م. گرداب، چورلنډی، اوبگرځنی.

گونډار (gonḍā́r) نر.م. زهري شوملي، لاونډ.

گونډه[۱] (gonḍá) ښځ.م. ۱) د راغبرگې كړې پښې زنگون؛ ۲) د حيوان د بار يو اړخ، انډی.

گونډه[۲] (gūnḍá) ښځ.م. يو ډول نبات دی.

گونډی[۱] (gūnḍáy) نر.م. د غوبل نه وروسته د غنمو هغه ورړی چې پوره غوبل شوي نه وي.

گونډی[۲] (gonḍáy) نر.م. د اوښ زنگون بند، يو پړی دی چې د اوښ زنگون پرې تړي.

گونډېل (gonḍél) نر.م. د مست اوښ د دواړو گونډو غاړې سره د تړلو طريقه.

گونډيمال (gūnḍimā́l) نر.م. گنډيمال، د گونډي دويم ځل غوبل كول.

گونر (gūnár) نر.م. يو نبات دی چې خوړل كېږي.

گونگ (gwang) ص. نر.م. گونگی، گونگا، له څه ويلو او خبرو كولو بې برخې، گونگو.

گونگټ (gungáṭ) نر.م. مرغـتهانه، غوزاړی، خزكه؛ ۱) يو تور رنگ خزنده ده؛ ۲) ص. تک تور و چالاک لنډی سړی.

گونگټۍ (gungaṭáy) ښځ.م.ج. يوه سور رنگې وره حشره ده چې د سبزيو پاڼې خوري.

گونگرو (gūngrū́) نر.م. جرس، گنگرو، د سپينو زرو جرنگانی يا شرنگانی.

گونگري (gūngrī́) نر.ج. واړه واړه جرسونه چې د ښاروپو په غاړه كې يا ډمې يې پښو ته د شرنگاري لپاره اچوي.

گونگرۍ (gūngráy) ښځ.م. پايزېب، پايله.

گونگړ (gūngáṛ) ص. نر.م. ۱) شاديوان، اجړ؛ ۲) يو غرنی قوم چې مال ډنگر ساتي.

گونگړی (gūngaṛáy) ص.نر.م. ۱) وگ. گونگ؛ ۲) تتله، نسبت ژبی، چاړا؛ ۳) د گونگړي مفرد.

گونگړي (gūngṛī́) نر.ج. چولې، تومبولی، د چنو، جوارو يا نورو حبوباتو ايشولې شوې دانې، شورنخود.

گونگړی (gūngṛáy) ص.نر.م. گانگوړی، تړتړی، نسبت ژبی.

گونگړي والا (gūngṛiwā́lā) ص.نر.م. گونگړي خرڅوونكی، چولې والا.

گونگ سونگ (gū́ngsūng) ص. ۱) گم سم، كوڼ و چاړا؛ ۲) بېخي غلی او چوپ.

گونگڼی (gūngṇáy) نر.ج. وگ. گونگړي.

گونگو (gungū́) نر.م. ۱) گنگو، زعفران؛ ۲) يو ډول بوټی دی؛ ۳) وگ. گونگ.

گونگوالی (gungwā́lay) نر.م. ۱) خبرې نه كول، د خبرو توان نه لرل؛ ۲) ابهام، پټوالی.

گونگور (gungū́r) نر.م. يو غرنی بوټی دی چې زېړ رنگ ورنه جوړېږي.

گونگوری (gungū́ray) نر.م. د انگورو وابنكی.

گونگوړه (gungū́ṛa) ښځ.م. وگ. گانگوړه.

گونگوړۍ (gungū́ṛáy) ښځ.م.ج. وگ. گانگوړی.

گونگوسه (gungusá) ښځ.م. وگ. گنگوسه.

گونگوماښام (gū́ngūmāṣā́m) نر.م. تياره ماښام، وگ. گنگوماښام.

گونگه (gūngá) ښځ.م. يو بوټی دی چې د سترگو د ناروغيو لپاره يې لوگی كوي.

گونگه روږه (gū́ngaruža) ښځ.م. چوپه چوپتيا، قراره قرار، بشپړه چوپتيا، غلي غليا.

گونگی (gūngáy) نر.م ۱) بوم، يو سپېره مارغه دی؛ ۲) وگ. گونگ؛ ۲) د انگورو وابنكی؛ ۳) چاړا.

گونگېدل (gūngedə́l) مص.ل. گونگ كېدل، گونگی كېدل، چې خبرې نه شي كولای.

گونه (gūná) ښځ.م. څېره، رنګ، بڼه، جوسه.
گونه زېړ (gūnazēr̤) ص. نر.م. زېړ مخی، زېړا، زېړبورق، زېړ غوږی.
گونۍ (gūnáy) ښځ.م.ج. ۱) بورۍ، بوجۍ؛ ۲) لوی جوال، گوندی، گونۍ.
گونې (gūné) ښځ.م. گونیه، د تار غوندې شنه څرمن چې د پښو په پسکیو کې یې د ...ول لپاره گنډي.
گونیا (gūnyā́) ښځ.م. ۱) گونیا، د ختگرو د لرگي یوه آله چې د دېوال کوږوالی پرې معلوموي؛ ۲) د گوټې هغه ځای چې غمی په کې کېښودل کېږي؛ ٤) یو درې څنډیزه هندسي آله.
گوڼ (gūn̤) نر.م. ۱) گونه، څېره، بڼه؛ ۲) و گ. بوڼ؛ ۳) و گ. گونۍ؛ ٤) په پوزه کې بنگېدل، بنگ بنگ کول.
گوڼس (gūn̤ás) ص. نر.م. گوزموزی، هغه چې د زړه حال چاته نه وایي.
گوڼه (gūn̤á) ښځ.م. د جلال الدین اکبر پاچا د زماني یوه سکه.
گوڼی (gūn̤ay) نر.م. د حبوباتو یوه وړه سپېره.
گوڼۍ (gūnáy) ښځ.م.ج. گاونه.
گوڼېدل (gūn̤edə́l) مص. ل. گوڼاری کول، گوڼ گوڼ کول، غلې غلې خبرې کول، پسېدل، بنگېدل.
گوواټه (gūwāṭá) ښځ.م. گوواټه، د غوایو گوهاټه، د څېیاکو ډېری، گواټه.
گووار (gūwā́r) نر.م. گوهار، د غوایانو پاده.
گوهر (gawhár) نر.م. گهر، جوهر؛ ۱) مرغلره، ملغلره، یو قیمتي کانی؛ ۲) اصل، نژاد، ببخ.
گوهري (gawharí) ص.نر.م ۱) گوهر خرڅوونکی، گوهر والا؛ ۲) د گوهرو په څېر.
گوی[1] (goy) نر.م. ۱) بلد، سره، هغه غوایی چې په بیوې کې بلد وي؛ ۲) د ژرندې غټ لرگی؛

۳) پندوس، بندوسکه.
گوی[2] (gáway ...) ...م. د غره غابنې، وړوکی کوتل، کنډو.
گویا (goyá) ق. ... لکه چې، غوندې، مثل، ته به وایې؛ ۲) ... ... بالفرض؛ ۳) ص. خبرې کوونکی، ... ...نکی، ښه تقریر کوونکی.
گویایي (goyāyí ...) ښځ.م. جرارتیا، د وینا طاقت، د خبرو کولو ...ت.
گوېر (gawír) نر... د غوایانو پاده.
گوېږ (gawéz̤) نر... پوښتنه، گروېږنه، تپوس.
گوېږل (gawez̤ə́l ...) ...ص. مت. گېږل؛ ۱) لټول، پوښتنه کول، معلو...ل؛ ۲) د چا خبر اخیستل.
گویک (guyák) نر.م ... ښځینه کوښو نعل.
گویول (goyawə́l) مص. مت. جوتې کول، غویی قولبې کولو ته چمتو کول.
گویې (góye) ښځ.ج. کنځاوې، بدې خبرې.
گه (gah) یو وخت، کله.
گهل (gahə́l) مص. مت. ۱) گډوډ او بې ترتیبه گنډل، رفو کول؛ ۲) د جوال خوله گنډل.
گهوټي (ghoṭí) ښځ.م. گوټي، د یوه بوټي نوم چې په ی...اني درملنه کې کارېږي.
گهور (ga...r) نر.م. ۱) چټل او ناولی؛ ۲) خړ او ناړو...
گهه (...ahá) ښځ.م. ۱) بې ترتیبه او گډوډ گنډل؛ ۲) ...اړی، گل کنه.
گهی (...háy) ص.نر.م. ژوبل، تپي، زخمي، گایل.
گهۍ (gahə́y) ښځ.م. ۱) د جوال سنې؛ ۲) د سامان لپاره وړه کوټه.
گهیځ (gahī́ǰ) نر.م. سبا، سحر، سهار.
گهیځ ښه (gahiǰṣá) ق. گهیځ دې ښه، سهار دې ښه، سهار په خیر.

گهیځ مهال (gahiǰmahā́l) نر.م. سهار مهال، د گهیځ پروخت، بامدادان.

گهیځني (gahiǰanə́y) ښځ.م. سهارنی، سباناری، بربڅري،

گهیځ نېکمرغه (gahiǰnekmárğa) ق. و.گ. گهیځ ښه.

گې (ge) د پښتو الفبې د (ږ) توري تلفظ یا غږ.

گی (gay) اد. د تصغیر نښه ده، لکه بالښت گی.

گیا (gayā́) ښځ.م.ج. واښه، د څارویو لپاره واښه.

گیاچو (gyāčū́) نر.م. و.گ. گاوچو.

گیاخور (gayāxór) ص. نر.م. وښور، واښه خور، گیا خورونکی.

گیاخوري (gayāxorí) ښځ.م. واښه خورنه، گیا خورنه.

گیان (gayā́n) نر.م. ۱) علم، پوهه، دانش؛ ۲) عقل؛ ۳) علم الهي، علم ومعرفت.

گیاني (gayā́ní) ص. نر.م. ۱) عالم، فاضل، پوه، دانا، پوهاند؛ ۲) بزرگ.

گیاو (gayáw) ص.نر.م. و.گ. گهی.

گېبی (gebáy) نر.م. یو ډول تنگې پایڅې لرونکی گونڅو والا پرتوگ، گونڅور پرتوگ.

گیپ (gip) نر.م. سمدستي، په ناخبره کې.

گیت (git) نر.م. ۱) فرار، تېښته؛ ۲) سندره، نغمه.

گیتار (gitā́r) نر.م. د موسیقي یوه آله ده چې په شاباز غږول کېږي.

گیتره (gitrá) ښځ.م. وره څولۍ.

گیتگیتانی (gitgitā́nay) نر.م. یوه لوبه ده.

گیت وهل (gitwahál) نر.م. له یو مجلس نه ځان ویستل.

گیتۍ (gitáy) ښځ.م.ج. چره، گولۍ، د بم چره.

گیتی (gitáy) نر.م. د تارگونجی، کوکړی، گونټ.

گېټس (geṭə́s) نر.م. هغه پټی چې پوځیان یې پر عسکري بوټانو له پاسه تړي.

گیټکی (giṭkáy) ښځ.م.ج. وړوکې گیټۍ، گټکۍ، وړوکي کاڼي.

گیټه (giṭá) ص. نب. د غوسې له امله خواشینی، خپه، غلی.

گیټۍ (giṭə́y) ښځ.م. ۱) گیټکۍ، وړوکي غونډې کاڼي؛ ۲) د چلم د توپې یا سرخانې گردې لوټه؛ ۳) د تار کلوله؛ ٤) د پښې ښنگري یا بجلک.

گېټی (geṭáy) نر.م. ټیکری.

گیچ (gič) ص.نر.م. ۱) گنگس، بېهوښه، بې حاله؛ ۲) د چیني لوښو ماتې ټوټې.

گیچه (gičá) ښځ.م. پوتل، پرتل، ځوکل، گیخه، د ځینو شیانو فضله، تفاله.

گیچی (gičáy) ښځ.م.ج. ۱) دهډوکي مغز، چغزی، چزغی؛ ۲) پوڅه.

گید (gid) نر.م. نرښځی ټپوس، هغه ټپوس چې وېل کېږي شپږ میاشتې نر وي او شپږ میاشتې ښځه.

گیدانه (gidānā́) ښځ.م. هغه شی چې په اغزو، لتو او رینجو کې پټ وي.

گیدړ (gidáṛ) نر.م. ۱) شغال، چغال؛ ۲) ص. وېرېدونکی، ډارن، بزدل.

گیدړ باغ (gidaṛbā́ğ) نر.م. و.گ. کچماچو.

گیدړ تیره (gidaṛtíza) ښځ.م. یو ډول متبرکه تیره ده چې خلک یې په جېبو کې گرځوي.

گیدړسنگ (gidaṛsáng) نر.م. و.گ. گیدړسینگی.

گیدړسینگی (gidaṛsingáy) ښځ.م ۱) گیدړسنگ، یوه کُلکه غوټه چې د گیدړ له تندي نه لاس ته راځي؛ ۲) یو ډل متبرکه تیره.

گیدړکور (gidaṛk[illegible]) نر.م. گیدړباغ، کچماچو، یو ډول خوندور سابه دي.

گیدړواده (gidaṛwā́da) نر.م. په شنه آسمان کې د باران وربدنه.

گیدړی (gidaṛáy) ښځ.م. ۱) د گیدړې په شان چاپلوسي؛ ۲) ځان سره خندل؛ ۳) بلونگړی، یو ووړکی حیوان چې اوږده ویښتان لري.

گیدو (gidó) ښځ.م. زړه گیدړه.

گېدی (gedáy) ص. نر.م. کم عقل، احمق، نادان.

گېډبند (geḍbánd) نر.م. د خره او اوښ تر گېډې لاندې یو پړی دی، چې بار یا ورې ټینګ ساتي.

گېډبنگ (geḍbáng) ص. نر.م. گېډو، گېډور، د گېډې مین، ډېر خور.

گېډبه (geḍbá) نر.م. ۱) گېډې وړونکی، گېډې والا؛ ۲) گېډور، خېټور.

گېډو (geḍū́) ص.نر.م. (ج. گېډوان) گېډور، ډېرخور.

گېډور (geḍawár) ص. نر.م.ج. خېټور، د لویې گېډې خاوند.

گېډه (géḍa) ښځ.م. خېټه.

گېډی (geḍáy) نر.م. ۱) بار، پن؛ ۲) جنین.

گېډۍ (geḍáy) ښځ.م. ۱) د گلو یا بل څیز غونچه، د گلانو گېډۍ یا دلۍ؛ ۲) د غنمو سترۍ.

گېډی کېډل (geḍaykeḍál) نر.م. ۱) گېډی جوړېدل، جوړول؛ ۲) پر دښمن د حملې په صورت کې اتحاد او اتفاق.

گېر (ger) نر.م. ۱) حصار، بند؛ ۲) د کوچنیانو یوه لوبه ده.

گیرا (girā́) ص.نر.م.ج ۱) بلد، روږدی؛ ۲) چالاک.

گېرچاپېر (gerčāpér) ق. نر.م. شا وخوا، چاپېر.

گېروپېر (gerwpér) نر.م ۱) و.گ. گېرچاپېر؛ ۲) چال و فریب، دوکه.

گېرگاډی (gergā́ḍay) نر.م. گرگاډی.

گیرگیره (gírgirá) ښځ.م. دلده.

گېرگیری (gergiráy) نر.م ۱) گرگری؛ ۲) د پایې په څېر یوه غونډې پرزه؛ ۳) د کوهي څرخ.

گیرل (gayrál) مص. ل. قې کول، کانګې کول.

گېرو (gerū́) نر.م ۱) یو ډول سره خاوره؛ ۲) د دېوال په څنګ کې بل دېوال چې د پردې لپاره جوړېږي.

گیره (gīrá) ښځ.م. ۱) تویره، وړه خولی؛ ۲) هغه لرگی چې د بیوې تیر له کونډې سره کلکوي؛ ۳) ص. د جنګ لپاره تکړه کړې شوې مرز.

گېری (geráy) نر.م. ۱) د عرابې کړۍ یا حلقه؛ ۲) د کوترې نر؛ ۳) یو ډول سابه.

گیری (giráy) ښځ.م. ۱) د جوارو په وړې کې نرۍ پرده؛ ۲) د نوکانو د بېخ د غوښې خوره، مخاله؛ ۳) یو ډول غتېدونه ده؛ ۴) د قولبې یوه آله.

گیرې بیرې (gírebíre) ص. پرې پرې، هغه سترگې چې د کومې ناروغۍ یا صدمې له امله ستورې ستورې غونډې ښکاري.

گیزاری (gizā́ray) نر.م. راشتلی، گځاری، د غنمو یا جوارو هغه پاتې شونې دانې چې درشې د تللو نه وروسته په درمند ځای کې پاتې شي.

گیزکه (gízaka) ښځ.م. عککه، ویږې، ویکپې، گوبکه، یو اوږده لکۍ لرونکی مرغۍ ده.

گیس (gays) نر.م. یو ډول ډېوه یا څراغ.

گیشکی (giškáy) نر.م. جیزگی، شیزگی، اجغی، د شکوڼ د کورنۍ یو حیوان دی.

گیگړ (gigáṛ) نر.م. یو غرنی بوټی دی چې سور رنګی گل کوي.

گېل (gel) نر.م. رغړېدلی، رغښتی، کولېدلی.

گېلاس (gelā́s) نر.م. ۱) د آلو بالو په څېر یوه مېوه ده؛ ۲) د اوبو یا چای څښلو اوږد لوښی.

گېلټ (geláṭ) نر.م.ج. یو ډول فلز دی.

گېلول (gelawál) مص. مت. کولول، رغړول.

گیله (gilá) ښځ.م. شکوه، مانه، شکایت.
ګېله ګوڅه (gelágocá) ښځ.م. شکوه شکایت، ګېله مانه، ګیله ګوزاره.
ګیله ګي (gilagáy) نر.م. خوسکی، دغوا نریچی، ګېلګي.
ګیله مانه (gilámanā́) ښځ.م. (ج. ګیلې مانې) ګېله ګوڅه، شکوه، شکایت.
ګیله من (gilamán) ص. نر.م. ګیله مند، هغه چې له یو چا نه ګیله ولري.
ګېلېده (geledá) نر.ج. کولېده، رغړېده.
ګیلې مانې (gilémānē) ښځ.ج. وګ. ګیله مانه.
ګیم (gim) نر.م. د سیند د غاړې د اوبو شېله.
ګین (gin) نر.م. پنډوس، د لوبو توپ.
ګېنټه (gentá) ښځ.م. ۱) د مرغۍ نیولو د لومو هغه پاتې برخه چې د دام تر غورړولو وروسته پاتې او هغه له آخري مورې سره ږدي؛ ۲) د لاس ساعت؛ ۳) ۶۰ دقیقې وخت.
ګیند (gind) نر.م. پنډوس، ګین، د لوبو توپ.
ګینده (gindá) ښځ.م. نګېده، بخۍ؛ هغه ټکونه چې پر ستن او تار سره توتوته ورکول کېږي.
ګینډۍ (gindáy) نر.م. کرګدن، یو څناور دی چې تر فیل کوچنی او تر سنډا لوی وي یو ښکر لري او نور څناور ښکار کوي.
ګینګري (gingráy) نر.م. وړوکی ګونګرو.
ګینګړو (gingṛó) ښځ.م. د څنکدن آخري حالت.
ګینګړی (gingṛáy) نر.م. وړوکی زنګ، وړوکی ګینګړو.
ګینی (gináy) ص. بلوري، منیري شینولی.
ګېښنی (geṇánay) نر.م. زیلانغ، رحم، بچه دان.
ګېښه (geṇá) ښځ.م. ګانه، پسول، د ښځو زېور.
ګېښۍ (geṇáy) ښځ.م. ګېړنۍ.
ګېښه بند (geṇabánd) نر.م د اوښ زنګون بند.
ګین لوبه (giṇlóba) ښځ.م. پنډوسلوبه، توپ لوبه، توب بازي.
ګیول (gayawə́l) مص. مت. وګ. ګیل.
ګییځ (gayə́j) نر.م. وګ. ګهیځ.
ګییږل (gayeẓə́l) مص. ل. د حال و احوال پوښتنه کېدل.
ګییل (gayayə́l) مص. مت، بوڼېل، ګیول؛ د بوڼ تار تېرول.
ګېیونی (geyū́nay) نر.م. د غوندې ستری، هغه تار چې د غوندې خوله وربانديې ګنډي.

ل

ل (lām) نر.م. د پښتو الفبې پنځه دېرشم توری دی، ابجدي ارزښت یې (۳۰) دی.

لا (lā) ۱) دَ عطف توری، لیا، تر اوسه پورې، تر دې وخته، کله؛ ۲) ص. زیات، پرې د پاسه، دویم؛ ۳) نه، یه.

لاابال (lāabāl) ص.نر.م. لاوبال، ۱) بې پروا، بې فکره؛ ۲) رند، شرابي؛ ۳) بې شرمه.

لااقل (lāaqál) ق. کم تر کم، لږ تر لږه.

لاانتها (lāintihā́) ق. هغه شی چې څه حد او آخر یې څرګند نه وي.

لابراتوار (lābrātwā́r) نر.م. (ج. لابراتوارونه) د ازمویني ځای، هغه ځای چې علمي کارونه په کې سرته رسېږي.

لابل پرون (lābalparū́n) نر.م. تر ورمې ورځ د مخه ورځ، له پرون او بل پرون نه وړاندې ورځ، تېره شوې دریمه ورځ.

لابل سبا (lābalsabā́) نر.م. سبا نه بل سبا پسې ورځ، راتلونکې دریمه ورځ، لابل ګهیځ.

لابوړي (lābóṛi) ښځ.ج. خوشامندي، غوړه مالي.

لاپک (lāpák) ص.نر.م. لاپو، لاپوک، لاپې والا.

لاپه (lā́pa) ښځ.م. (ج. لاپې) لافه، لاپه شاپه، لاپې، دوزه، ځان ښودنه، د ځان ستاینه.

لاپېړی (lāpeẓáy) ص. نر.م. مړاوی، پژمرده، مړغیچن، مړخین.

لاتري (lā́tri) ښځ.م. پچه، لاټري، خسنی.

لاته ورم کال (lātawaṛámkā́l) نر.م. تر ورم کال دمخه کال، پروسږ کال نه هابل کال، درې کاله پخوا.

لاته وړمه شپه (lātawaṛ maṡpá) ښځ.م. تر ورمې شپې دمخه شپه، پرون شپه نه ها بله شپه، درې شپې مخکې شپه.

لاتې لګاتې (lā́telagā́te) ق. خپوروور، شاولې واولې.

لاټ (lāṭ) نر.م. ۱) د یو واحد جنس کوټه یا دلی؛ ۲) ډېر اوچت عمارت یا ستنه؛ ۳) شغله.

لاټکی (lāṭkáy) نر.م. توکه، د جوارو شیټی.

لاټو (lāṭū́) نر.م. ۱) چورلندی، چورلکی؛ ۲) د کوکنارو تشه غوزه یا ډوډه؛ ۳) د کوچنیانو د لوبو یوه آله؛ ٤) یوه اوږده لکۍ لرونکی مرغه.

لاټورل (lāṭorál) ص. نر.م. ۱) چندی، شاعر، شعر ویونکی؛ ۲) مج. سندرغاړی، سندربول.

لاټول (lāṭól) نر.م. پاړکیوال، چندی، شاعر.

لاټولي (lāṭolí) ښځ.م. پاړکیوالي، چندیتوب، شاعري.

لاټی (lāṭáy) ښځ.م.ج. ۱) کوتک، لوړ، همسا؛ ۲) یوه ونه ده؛ ۲) هغه وړوکی لرگی چې د اوښ په سپږمو کې د مهار د تړلو لپاره اچول کېږي.

لاټېن (lāṭén) نر.م. الیکین، څراغ، ډیوه، ښیښه یي فانوس.

لاثاني (lāsānī́) ص. بې ساري، بې مثله، بې نظیره، یکتا.

لاجرم (lājarám) نر.م. بې شکه، یقیناً؛ مجبوراً، بالضرور.

لاجواب (lājawā́b) ص. نر.م. لاځواب؛ ۱) غلی، چوپ؛ ۲) مغلوب، عاجز؛ ۳) دروغجن؛ ٤) بې مثله، لاثاني چې جواب یې نه وي.

لاجورد (lāj wárd) نر.م. یو ډول آسماني رنگه معدني ځلېدونکی کاڼی دی.

لاجوردي (lāj wardī́) ص. دلاجورد په څېر، آسماني یا آبي رنگی.

لاچار (lāčā́r) ص. ۱) ناچار؛ ۲) مجبور، بې وسه؛ ۳) محتاج، غریب، بې وسه، نادار.

لاچکه (lāčaká) ښځ.م. لاچې، لوچکه، یو ډول سپی چې لږ وېښتان لري.

لاچی (lāčáy) نر.م. لاچکه، لوچکه، یو ډول سپی.

لاحقه (lāhiqá) ښځ.م. روستاړی، وروسته، په کوم لفظ پسې بله لگېدونکې کلیمه.

لاخ (lāx) نر.م. هغه ځای چې یو شی په زیات مقدار کې موجود وي.

لاداره (lādā́ra) ښځ.م. د خره یا آس تېزه منډه.

لادباد (lā́dbād) نر.م. طاقت، زور، توان.

لادوا (lādawā́) ص. بې درملنې، بې دوا، لا علاجه.

لاډنگ (lāḍáng) ص. نر.م. ډینگ، لوړ قدی او د بې نظمه اندامونو لرونکی سړی.

لاډو (lāḍū́) نر.م. ۱) کم عقل؛ ۲) د کوکنارو تشه غوزه؛ ۳) لاټو؛ ٤) د غره هغه کمر چې کاواک او رابېل شوی وي؛ ۵) نازدانه؛ ٦) ناوې.

لاډوری (lāḍūráy) نر.م. غندلی، یو ډول سابه.

لاډوډنگه (lāḍoḍánga) نر.م. تورمخی، هغه هلک چې مخ تور کړي او نقلي ږیره او ځانگړې جامې ورته په غاړه کړي او په کوڅو کې د باران کېدو په پار د خیرات راغونډولو لپاره گرځوي.

لاډونی (lāḍū́nay) نر.م. غټ او گرد لرگی.

لاډېرگړی (lādergáṛay) نر.ج. د ډېر گړي ډېر گړی، جمع الجمع.

لاډیز (lāḍī́z) ص. نر.م. آواره، خوشې تښې.

لار (lār) ښځ.م. ۱) لاره، لیاره، لیار، د تگ ځای؛ ۲) قاعده، طریقه، روش؛ ۳) اصول، اسلوب، قانون.

لاراواری (lārāwáray) نر.م. لارهواری، لاره اوارونه، لاربرابرونه، زمینه سازي.

لاربه (lārbá) ص. لارښود، لارښودونکی، رهنما.

لارد (lārd) نر.م. قطعي، یقیني.

لارډ (lārḍ) ص. نر.م. ۱) خدای، رب؛ ۲) مالک؛ ۳) خاوند؛ ٤) سید، پیر؛ ۵) خان، ملک.

لارساتی (lārsātay) ص.نر.م. لارساتونکی، د لارې څارندوی، د لارې محافظ.

لارشوکی (lāršūkáy) ص. نر.م. شوکمار؛ لارشوکوونکی، لاروهونکی، قطاع الطریق.

لارښود (lārṣód) ص. نر.م. لاربه، لارښوونکی، لارښودونکی، رهنما.

لارښودل (lārṣodál) مص. مت. لاره سمول، لاره نېغول، لارښودنه.

لارښوده جرگه (lārṣodajargá) ښځ.م. لارښوده شورا، د رهبرۍ شورا.

لارښوول (lārṣowál) مص.مت.و گ. لارښودل

لارغمی (lārǧamáy) نر.م. یو ډول خړ رنگی نبات دی چې وړې وړې پاڼې لري.

لارغه (lārǧá) ص. ۱) ډیل، ځنډ، د [illegible] تأخیر؛ ۲) وړاندې تېر شوی، لرغونی، پخوانی، ځنډنی.

لارغه يي (lārǧayí) ښځ.م. ډیل واله، ځنډوالا، شبه يي، شبه ییز.

لارلباري (lārlabārí) ښځ.م. داد و فریاد.

لارلیک (lārlík) نر.م. لېږد لیک، عبور لیک، عبورنامه.

لارنیونه (lārniwána) ښځ.م ۱) لارنیول، لاروهنه، لارشوکونه؛ ۲) غلا.

لارنیوونکی (lārniwūnkay) فا.نر.م. ۱) راهزن، لاروهونکی، قطاع الطریق؛ ۲) غل.

لارو (lārū́) نر.م. لاروونی، لاروی، لارغوخوونکی، هغه چې په لاره کې روان وي.

لاروا (lārwā́) ښځ.م. د چینجي له هگۍ نه راوتلی بچی.

لاروركی (lārwrákay) ص.نر.م. گمراه، هغه چې لار ترې ورکه شوې یا لار ترې غلطه شوې وي.

لاروونی (lārawū́nay) فا.نر.م. و گ. لاروی.

لاروهل (lārwahál) مص.مت. ۱) لارشوکول، په لاره خلک لوټول؛ ۲) مزل کول، سفر کول.

لاروهونی (lārwahū́nay) نر.م. ۱) لارشکوونی، شوکمار، ډاکو؛ ۲) مساپر، روان، رهي.

لاروی (lārawáy) نر.م. ۱) لارو، لاروونی، په لاره تلونکی؛ ۲) پردی، نا آشنا، نابلده.

لاره (lārá) ښځ.م. آهنگ، نغمه، سرود.

لارهٔ (lārá) نر.م. ۱) د لور مغیره حالت، پېرزوینه، لورېینه؛ ۲) درلود، د درلود مغیره حالت.

لاره چاره (lāračára) ښځ.م. ۱) چل، هنر، روگودر، تدبیر، تجویز؛ ۲) تعلق، راشه درشه.

لاړی (lāṛáy) ښځ.م. ج. چکله موټر، ترک.

لارې چارې (lārečáre) ښځ.ج. لارې وسیلې، امکانات، لارې گودرې.

لاریز (lāríz) ص. نر.م. په لار اړوند، راهدار.

لاریزه (lāríza) ښځ.م. چوک، دوه طرفه.

لارې لارې (lārelāre) ص. هغه څه چې ډېرې لارې په کې وي، ډېرې لارې لرونکی.

لاریون (lāryū́n) نر.م. ځاو، مارش، مظاهره، راه پیمایي.

لاړ (lāṛ) نر.م. ولاړ، د تلل ماضي حالت-کورته لاړ.

لاړپاکی (lāṛpākay) نر.م. د لاړو پاکولو دسمال، د کوچني د لیاړو پاکولو څپوتی.

لاړجن (lāṛján) نر.م. ورخاړی، یو ډول سابه دي.

لاړژن (lāṛžán) ص. نر.م. ۱) لاړن، لاړو، لاړجن؛ ۲) لاړگیر، لاړگیرک.

لاړگرک (lāṛgarák) نر.م. لاړژن، لاړجن، لاړگیر.

لاړن (lāṛán) ص. نر.م. لاړجن، لاړژن، لیاړجن، لاړو، هغه چې له خولې نه یې لاړې بهېږي.

لاړول (lāṛawál) مص. مت. ختمول، برباد ول، تباه کول، ضایع کول.

لاړه (lāṛa) ښځ.م. ۱) توکانه، لعاب، د خولې اوبه؛ ۲) بهير، هجوم، د خلکو گڼه گونه؛ ۳) د ښځينه لپاره د تلل ماضي حالت.

لاړې (lāṛe) ښځ.ج. (م. لاړه) ناړې، د خولې لاړې.

لاړی (lāṛay) نـر.م. ۱) دستک، داگه؛ ۲) هغه لرگی چې د ول پرې وهل کېږي.

لاړۍ (lāṛáy) ښځ.م.ج. د ييوې لاړۍ، هغه لرگی چې د ييوې په آخر کې لگول شوی وي.

لاړېجن (lāṛeján) ص. نـر.م. ۱) و گ. لاړزن؛ ۲) ورخاړی، يو ډول خوندور سابه دي.

لازم[۱] (lāzím) ص. نر.م.ج. ۱) وروسته لگېدلی، نښتی؛ ۲) اړين، ضروري؛ ۳) گـر. هغه مصدر چې فاعل لري.

لازم[۲] (lāzám) نر.م. ۱) پښېمان؛ ۲) ستومانه.

لازموالی (lāzımwā́lay) نـر.م. ضرور کېدنه، لازمېدنه، حتميوالی، ضرورت.

لازمـول (lāzımawә́l) مص. مـت. ۱) اړيـنـول، ضروري گرځول؛ ۲) پښېمانول، ستومانول.

لازمه (lāzımá) ښځ.م. ضروري سامان اسباب.

لازمي (lāzımí) ص. ښځ.م. ۱) ضـروري، اړيـن؛ ۲) ف. هرو مرو، بالضرور.

لازمېدل (lāzımedә́l) مص.ل. ۱) اړيـن کـېـدل، ضروري کېدل؛ ۲) پښېمانېدنه، ستومانېدنه.

لازوال (lāzawā́l) ص. تل تر تله پاتې کېدونکی.

لاږ (lāẓ) نـر.م. جوړه شـوې رسـۍ، غـښـتل شـوې رسۍ.

لاس (lās) نر.م. ۱) د انسان په بدن کې له اوږې نه د منگولو تر گوتو پورې برخه؛ ۲) زور، طاقت؛ ۳) لياقت، قابليت؛ ٤) وار، ځل.

لاسا (lāsā́) ښځ.م. سرېښ، گوند، کند، يو ډول چېپر (سرېښ) چې له ونو څخه لاس ته راځي.

لاس اخيستنه (lāsaxistә́na) ښځ.م. تېرېدنه، استعفا، صرف نظر.

لاس اخيستی (lāsaxístay) نـر.م. (ج. لاس اخيستي) تېـر شـوی، مسـتـعفي، صرف نظر شوی.

لاس اړی (lāsáṛay) ص.نـر.م. محتاج، حيـران، لاس تنگی، لاس بندی.

لاس اکتوی (lā́saktáway) ص. نر.م. د بل لاس ته ناست، لاس کتونی، لاس کوڅی، محتاج.

لاس انگۍ (lāsangáy) ښځ.م.ج. يو ډول لوبه ده.

لاس باړه (lāsbāṛá) ښځ.م. د لاس محنت مزدوري د باړې د محنت عوض يا بدله.

لاس بری (lāsbáray) نر.م. غالب، زورور، فاتح.

لاس برۍ (lāsbaráy) ښځ.م. لاس برکېدنه، غلبه، وس، توان، طاقت.

لاس بېله (lāsbelá) ښځ.م ۱) دستکله، لاس ماغو، دستکشه؛ ۲) دستانه، سخاوت.

لاس پاک (lāspā́k) نـر.م. دست پاک، لاس وچونی، لاس چوره، دست پاک.

لاس پاکی (lāspā́kay) نـر.م. ۱) پر بل چا گناه اچونه؛ ۲) پر بل چا پړه اچونه.

لاس پراخی (lāsparā́xáy) ص. نر.م. د خلاص لاس خاوند، د خلاص مټ څښتن، سخي.

لاس پرانيستی (lāsprānístay) ص. نـر.م. و گ. لاس پراخی.

لاس پړک (lāsp ṛák) نر.م. لاس پړق، چک چکې.

لاس پړکا (lāspṛakā́) ښځ.م. لاس پړک، لاس پړکونه، چکچک.

لاس په سر (lā́spəsár) ص. نر. بېزار، فارغ، خلاص، وزگار، هغه چې اړيکي يې سره ختم وي.

لاس په لاس (lāspalā́s) نر.م. ژر تر ژره، فوري، سمدلاسه، پر وخت، هغه ساعت.

لاس پورې کول (lāsporekawə́l) نر.م. شروع کول، پیل کول، ابتدا کول.

لاس پیلي (lāspaylí) ښځ.م. پیل، آغاز، شروع.

لاس تر زنې (lāstərzə́ne) ف. ۱) خواشینی، حیران، پرېشان؛ ۲) مج. مین، عاشق.

لاس تړلی (lāstaṛə́lay) ص. نر.م. ۱) بندي، ولچک، زولانه شوی؛ ۲) مجبور، محتاج.

لاس تړونی (lāstaṛū́nay) نر.م. ۱) هغه څه چې لاس پرې تړل کېږي؛ ۲) ګانه، ګرو.

لاس تنګی (lāstángay) ص. نر.م. لاس اړی، لاس بندی، محتاج.

لاستور (lāstawə́r) ص. لاستی لرونکی، دسته دار، هغه څه چې لاستی لري.

لاستوره (lāstawə́ra) ښځ.م. څمڅۍ.

لاسته (lā́sta) ښځ.م. ۱) لوری، اړخ؛ ۲) سیمه.

لاسڅپوټی (lāscapū́ṭay) نر.م. دسمال، دستمال.

لاس چوړه (lāsčūṛá) ښځ.م. لاس پاک، لاس وچونی، لاس وچ، رومال.

لاس خه (lāsxá) ښځ.م. د لاس خاوند.

لاستی (lā́stay) نر.م. لاسکی، د آلاتو لاسنیوځای، موټه، دسته، چومبی.

لاسرغاوګر (lāsrağāwgár) ص. نر.م. لاسکاري، لاسي صنعتکار.

لاسرغاوه (lāsrağāwá) ښځ.م. لاسي رغاوه (صنعت)، لاسي کار.

لاسرغاویز (lāsrağāwíz) نر.م. د لاسي کار اړوند، د لاسي صنعت اړوند.

لاسروغبړ (lāsroğbáṛ) نر.م. لاسي ستړي مه شي، لاسي هرکلی.

لاس شخولی (lāssxwálay) نر.م. لاسکڅوره، کیسه، خلته، دستکول.

لاس کاری (lāskā́ray) ص. نر.م. (ج. لاس کاري) کسبګر، ورهڼګر، لاسرغاوګر.

لاس کاري (lāskārí) ښځ.م. (ج. لاس کارۍ) ورهڼه، ورهڼګري، کسبکاري.

لاس کتوی (lāskatáway) نر.م. ترلاس لاندې.

لاس کوڅی (lāskocay) ص. لاسپوڅی، اہل، لاس لاندې، مطیع، فرمان وړونکی.

لاس کونی (lāskū́nay) نر.م. د نانوایانو د ډوډۍ پخولو لستونی.

لاس ګاډی (lāsgā́ḍay) نر.م. لاسي کراچۍ، لاسي ریړه.

لاس ګټه (lāsgáṭa) نر.م. د لاس مزدوري.

لاس ګری (lāsgə́ray) نر.م. مرستندوی، دستیار.

لاس ګیر (lāsgír) ص. نر.م. ۱) بندي، اسیر؛ ۲) د دروازې موتی.

لاس لستونی (lāsləstóṇay) ص. ۱) لاس په لستونی، نهېډې، جوخت؛ ۲) مج. کلیوال.

لاس لیک (lāslík) نر.م. ۱) امضاء، دستخط؛ ۲) دستاویز، اقرارنامه.

لاس ماغو (lāsmāğū́) نر.م. لاسپله، دستکله، دستانه.

لاس منډون (lāsmanḍū́n) نر.م. مداخله، د بل چا په کار کې لاس وهنه.

لاس نجت (lāsnját) نر.م. په پنجه کې کلک رانیونه

لاس نجتول (lāsnjatawə́l) مص. مت. په پنجه کې کلک رانیول، په لاس کې رانیول.

لاس نیولی (lāsniwálay) نر.م. ۱) له لاسه نیولی؛ ۲) ص. سوال کوونکی، غوښتونکی.

لاس نیونه (lāsniwə́na) ښځ.م. مرسته، مدد، له اړ سره مرسته کونه.

لاسنیوه (lāsniwə́) ښځ.م. پاتا، فاتحه اخیستنه، فاتحه گیری، پرکوژده د رضایت دوعا.

لاس نیوی (lāsníwaý) نر.م. ۱)لاسنیوه، بیعت، مریدي، د چا مریدي اختیارول؛ ۲)مرسته.

لاس وچ (lāswə́č) نر.م. وگ. لاس چوړه.

لاس وچونی (lāswəčū́nay) نر.م. لاس پاک.

لاس ورکړه (lāswárkṛa) ښځ.م. ۱)مدد، امداد، حمایت؛ ۲)روغبړ؛ ۳)بیعت.

لاس ولونی (lāswlū́nay) نر.م ۱)لاس مینځونی، لاسلونی، چلمچي؛ ۲)ځوک چې د نورو لاسونه مینځي.

لاسوند (lāswánd) نر.م. سند، دلیل، مدرک.

لاس وندل (lāswandə́l) مص.مت. سند گرځول، لاربښوونه کول، تره جوړول، دلیل جوړول.

لاس وندی (lāswandáy) نر.م. ۱)سند، دلیل، تره، دستاویز؛ ۲)باهو، باوو، وښی.

لاس وهاند (lāswahā́nd) فا. نر.م. لاس وهونکی، لاسمنډی، مداخله کوونکی.

لاس وهنه (lāswahə́na) ښځ.م. مداخله کونه.

لاس ویپنی (lāswipánay) ص. جوته شوی، لاس وهل شوی، گوتې وهلې شوې، لاسی.

لاس وینځونکی (lāswinǰū́nkay) نر.م. چلمچی، لاس وینځونی، د لاس وینځلو لوښی.

لاسي (lāsí) ص. د لاس، لاس ته منسوب، هغه شی چې په لاس جوړ شوی وي.

لاسی (lāsáy) ښځ.م.ج. لاس وهلی، پاتې شوی.

لاش (lāš) نر.م. ۱)لاښ، مړ وجود، مړ شوی بدن؛ ۲)سخره، درنگه.

لاشعور (lāšusū́r) نر.م. پټ عقل، خفیه عقل.

لاشعوري (lāšusurī́) ښځ.م. په ناپوهۍ کې، په نافهمۍ کې.

لاشوړه (lāšoṛá) ښځ.م. شوړه، یوه جگه ونه چې خوشبویه سپین گل کوي، د آلو هومره بیضوي شکله بې خونده میوه نیسي؛ سپستان، اطباء الکلیه، دبق.

لاشه (lāšá) ښځ.م. ۱)لیاشه، لشکه، لیښه، لشه؛ ۲)د غنمو، اوربشو د وږي لشکه؛ ۳)د ماهي تېره هډوکی؛ ۴)د مچۍ، لړم او... تېره لشکه؛ ۵)لاش؛ ۲)ص. کمزوری، مانده، نړی.

لاښ (lāṣ) نر.م. ۱) وگ. لاش؛ ۲)دغره بهرته راوتلې ډډه؛ ۳)تش کړی شوی باغ یا پټی، د تول شوي فصل او میوې پاتې شوې برخه.

لاښول (lāṣawə́l) مص.مت. له باغ نه میوه تولول، باغ تشول.

لاښه (lā́ṣa) ق. ډېر ښه، ډېر اعلی.

لاښي (lāṣí) ښځ.م. هغه بېکاره یا پاتې میوه چې په ونو کې تر شوکولو وروسته پاتې وي.

لاښېدل (lāṣedə́l) مص.ل. له باغ او پالېز نه میوه تولېدل، باغ تشېدل.

لاعلاج (lāṣilā́j) نر.م. ۱)بې درملنې، لادوا؛ ۲)هغه څه چې حل یې نه راوځي، لاینحل.

لاغو (lāǧū́) نر.م. ارکاره، کړیچی، کتوری.

لاغورنیکه (lāǧwarníka) نر.م. د نیکه نیکه.

لافه (lāfá) ښځ.م. (ج. لافې) وگ. لاپه.

لاک (lāk) نر.م. ۱) بند شوی، تړل شوی؛ ۲)سل زره، لک؛ ۳) نر.ج. له چینجو پیدا کېدونکې یو ډول سرښیناکه ماده.

لاکړه کاکړه (lā́kṛakā́kṛa) ښځ.م. د کوچنیانو یو ډول ناروغي ده، اونۍ.

لاکن (lākə́n) اد. لیکن، مگر، خو، اما.

لاکولکړه (lākūlákə́ṛa) ښځ.م. د شهادت ګوته.

لاکي (lākí) ص. ۱) د لاکو په شېر رنګ لرونکی، سور بخن؛ ۲) د لاکو، له لاکو نه جوړ.

لاګ (lāg) نر.م. ۱) اړیکه، تعلق، نسبت؛ ۲) مینه؛ ۳) خوند؛ ٤) شوق؛ ٥) دښمني؛ ٦) چل، غـزه؛ ۷) جادو، کوډې؛ ۸) دارو؛ ۹) مـرسته، مدد؛ ۱۰) تجارتي لین دین، کاروبار، بیوپار، راکړه ورکړه.

لاګدار (lāgdā́r) ص. نر.م. ۱) هغه سړی چې د چا سره یې تجارتي لین دین وي؛ ۲) خپلوان.

لاګي (lāgí) ص. ښځ.م. اعتباري، معتمد.

لال (lāl) نـر.م. ۱) لعل، یو ډول کاڼی؛ ۲) ص. سور؛ ۳) یو ډول انګور؛ ۳) پرتوګاښ؛ ۲) ګونګی، ګونګ؛ ۳) ترټري، چاړا، نښت ژبی.

لالا (lālā́) ص. نر.م ۱) خدمتګار؛ ۲) صاحب، معزز؛ ٤) بنیا، ساهوکار؛ ٥) خوږ، ګران.

لالچ (lālác) نر.م. ۱) لالچ، حرص، طمع، لېوالتیا؛ ۲) شور و غوغا، جار و جنجال.

لالک (lālák) ص. نر.م. لالکو، د مشر ورور لقب.

لالکو (lālakó) ص.نر.م. ورورکی، مشر ورورته د مینې خطاب.

لال لرګی (lāllargáy) نر.م. د پرتوګاښ ډکی، باګې سوروونی.

لالګی (lālgáy) نـر.م. اوړی، یو ډول ښایسته او رنګینه د مشکنو غاړکۍ ده.

لالن (lālán) ص. نر.م. لالی، محبوب، معشوق.

لالنه (lālána) ښځ.م. مینه، محبت.

لالهاند (lālahā́nd) ص. نـر.م. اوتـر، سرګـردان، پرېشان، ګډوډ، ترور، وارخطا.

لالهاندتوب (lālahāndtób) نـر.م. اوترتیا، پرېشاني، سرګرداني، وارخطایي.

لالهاندول (lālahāndawə́l) مص. مت. سرګردانول، اوترول، پرېشانه کول، ترور کول، وارخطا کول.

لالهاندېدل (lālahāndedə́l) مص.ل. اوترېدل، پرېشانه کېدل، سرګردانېدل، وارخطا کېدل.

لاله (lālá) نـر.م. خاټول، غاټول، سور رنګی سارانی ګل دی چې په منځ کې تور داغ لري.

لاله رخ (lālarúx) ص. نر.م. ۱) ښایسته، ښکلی، لاله رخسار، لاله رو؛ ۲) محبوب، معشوق.

لاله زار (lālazā́r) ص. نـر.م. ۱) هغه ځای چې د لاله ګل په کې ډېر وي؛ ۲) چمن.

لاله سری (lālasáray) نر.م. ۱) یو ډول سور سر لرونکی مرغه، ترمی؛ ۲) یو ډول غټ مار.

لاله فام (lālafā́m) ص.نر.م ۱) سور رنګ لرونکی، هغه چې خوله یې ښایسته وي؛ ۲) ښکلی.

لالی (lāláy) نر.م ۱) لاله، مشر ورور؛ ۲) محبوب؛ ۳) غاړه کۍ، د غاړې یو پسول.

لالۍ (lāláy) ښځ.م. ۱) معشوقه؛ ۲) مینا، ښارو.

لالېدل (lāledə́l) مص. ل. للېدل، ځوړندېدل.

لام (lām) نر.م. ۱) د «ل» توري تلفظ؛ ۲) د پوځ یا پلټنې مجموعه؛ ۳) د جنګ تیاری؛ ٤) تص. عالم لاهوت؛ ٥) ص. کوږ ووږ، تاو راتاو.

لامبل (lāmbə́l) مص. مت. لمبل، غسل کول.

لامبو (lāmbó) ښځ.م. په ژورو اوبو کې د ګرځېدو یا تېرېدو فن.

لامبوزن (lāmbozán) ص.نر.م. و ګ. لامبوګر.

لامبوګر (lāmbogár) ص.نر.م. لامبو وهونکی، لامبوزن، د لامبو په فن پوه.

لامده (lāmdá) ص. ښځ.م. لنده، لونده، نمجنه.

لامذهب (lāmazháb) نـر.م. بې دینه، دهري.

لامسه (lāmisá) ښځ.م. یو شي ته د ګوتو وړو قوت، په ګوتو د یو شي د معلومولو قوت.

لامعه (lāmısá) ښځ.م. ځلېدونکې، روښانه.

لام کلام (lāmkalā́m) نر.م. خبرې اترې، ګړه بړه.

لامل (lāmə́l) نر.م. کبل، سبب، علت، دلیل، عامل، وسیله، موجب، لاسوند، انګېزه.

لام لباس (lāmlıbā́s) نر.م. جامه، کړه وړه، چال چلند.

لاملپېر (lāmlapér) نر.م. توسنپېر، علتیه پېر، علتیه حالت.

لاناوې (lānā́we) ښځ.م. د مشر وررور د ښځې لقب، لالاناوې.

لانجه (lā́nja) ښځ.م. ۱) مصیبت، پېښه، جنجال، شخړه؛ ۲) پېچیده خبره، تاو راتاو خبره.

لانجه مار (lānjamā́r) ص.نر.م. لانجه کوونکی، لانجمار، بدمعامله، جنجالي، لانجه یي، داوه ګر.

لانجمن (lānjmán) ص.نر.م. لانجه یي، لانجه ییز، شخړه ییز، نانډریز، متنازع فیه.

لانجین (lānjín) نر.م. د چونې او مسالې جوړه او کنده.

لاندی (lā́ndáy) نر.م. وچه غوښه.

لاندې (lā́ndé) ښځ.م. کوز، کښته.

لاندې باندې (lā́ndébā́ndé) ق.نر. ښځ.م. کوز و پاس، کښته پورته، تول؛ ۲) یو د بل د پاسه.

لاندې باندې لاس (lā́ndébā́ndélā́s) نر.م. د کوچنیانو یوه لوبه ده.

لاندېستل (lāndestә́l) مص.مت. ۱) لاندې باسل، لاندې کول؛ ۲) راپرځول، راځملول، راغورځول؛ ۳) ګېرول، رانیول، راوړل.

لاندېنی (lāndenáy) نر.م. هغه چې لاندې وي، ښکتنی، کوزنی، لاندنی، ښکینی.

لاندېنی مخ (lāndenaymáx) نر.م. استر، د توشکې یا بل شي لاندېنی پوښ.

لانډو (lā́nḍo) نر.م. ډېر لږ وخت.

لانډیس (lānḍī́s) نر.م. لنډیس، چنبرخیال، خلاص پلی، د کوچنیانو یوه دوایي ده، لاس پلی.

لانګه (lānga) ښځ.م. ۱) لنګه، پیاړمه، د کښې پچاړی؛ ۲) یو ډول ونه ده.

لاڼه (lā́ṇa) ښځ.م. لاڼی، یو ډول واښه دي چې ایره یې د جامو د وینځلو لپاره کارېږي.

لاڼی (lā́ṇay) ښځ.م. ۱) لاړی، د کورونو د چت لرګی؛ ۲) ګانه، پسول.

لاوارث (lāwārә́s) ص.نر.م. هغه چې میراث خور یې نه وي.

لاوبالي (lāwbālí) ص.نر.م. وګ. لاابالي.

لاوری (lāwaráy) نر.م. یو ډول واښه دي چې ژېړ ګل کوي او څاروي یې خوري.

لاوړم (lāwaṛә́m) ص.نر.م. لابل، له بل نه وړاندې، تېر شوی، عموماً له کال سره راځي.

لاوړمه شپه (lāwaṛm ašpá) ښځ.م. وګ. لاته وړمه شپه.

لاوړی (lāwṛáy) نر.م. مولی، غریڅی.

لاوڼ (lāwә́ṇ) نر.م. وګ. لاونډ.

لاونډ (lāwә́nḍ) نر.م. ۱) لاوڼ، تودې کړې شړومبې؛ ۲) ننګولی، ترکاري.

لاوڼې لګاوڼې (lā́wṇelagā́wṇe) ښځ.ج. چغل ماري، چغلي، وړه راوړه.

لاوی (lāwáy) ښځ.م. یو ډول لوبه ده.

لاهم (lāhә́m) نر.م. ۱) تر اوسه، لا پورې؛ ۲) نور پرې د پاسه.

لاهو (lāhū́) ص. ۱) اوبو ډوب کړی، غرق، اوبوړی؛ ۲) ضایع، توی؛ ۳) په اوبو کې په لامبو کښته تلنه.

لاهوت (lāhū́t) نر.م. تص. هغه چې سالک په کې د فنافی الله مقام حاصلوي.

لای (lāy) نر.م ۱) لی، ختته؛ ۲) مایع شی چې د لوښي په ښخ کې کښېني.

لایتناهي (lāyatānāhí) ص. بې انتها، چې سر او پای یې معلوم نه وي.

لایځ (lāyj̄) نر.م. څرګند، ښکاره، ظاهر.

لایحه (lāyja) ښځ.م. ۱) څرګنده، ښکاره، واضح شی، ښکاره شی؛ ۲) ثبوت؛ ۳) فهرس؛ ۴) پروګرام، منصوبه.

لایحه (lāyha) ښځ.م. د یوه کار قانوني شرحه، لیک پاڼه.

لایسنس (lāysáns) نر.م. اجازت پاڼه، جواز لیک.

لایق (lāyaq) ص. نر.م. ۱) وړ، قابل، مناسب، موزون؛ ۲) جایز، صحیح، سم؛ ۳) اهل، جوګه.

لایموت (lāyamūt) ص. نر.م. ۱) هغه چې مرګ نه لري؛ ۲) هغه خوراک چې د ژوندي ساتلو لپاره کافي وي.

لاینحل (lāyanhál) نر.م. نه حل کېدونکی، ګران، پېچیده، مشکل.

لاینفک (lāyanfák) نر.م. نه جلا کېدونکی، نه پرې کېدونکی، مسلسل.

لایه (lāyá) ښځ.م ۱) تش، وزګار، لیه، خوشې، ابله؛ ۲) برتي، د واسکټ او... استر؛ ۲) کم قیمته شی چې په بل شي کې ګډ شي او مطلوبه مقدار برابر کړي.

لب[1] (lab) نر.م. ۱) تول، تمام؛ ۲) اسره، دریغ.

لب[2] (lub) نر.م. جوهر، ۱) رس، اوبه، پخوړ، مغز؛ ۲) عقل، پوهه.

لباړ (labāṛ) نر.م. ناپوهه، کم عقل، ناخبره.

لباس (libās) نر.م ۱) نمری، جامه، کالي، پوشاک؛ ۲) شکل، وضع؛ ۳) مج. ظاهرداري، دول دال؛ ۴) ریاکاري، ځان ښودنه؛ ۵) چل ول، تګي.

لباسي (libāsi) ص. ریاکار، تګ، دوکه باز.

لبالب (labālab) نر.م. ترمورګو، ژی په ژی، ښه ډک، مالامال.

لب جب (lábjáb) نر.م. تهل تال، لپ جپ، چل ول.

لبډر (labḍár) ص. نر.م. غټ کټ، بدشکله، بې ډوله.

لبرال (librāl) ص. آزادخیال، خودمختار.

لبریز (labréz) ص. نر.م. ۱) ډک، خولې ترخولې؛ ۲) مج. حوصله او زغم ختمېدل.

لبړو (labṛó) ص. ښځ.م. دروغجنه، بکواسي ښځه.

لبړه (lábṛa) ښځ.م. مسئله، لانجه، ربړه، شخړه.

لبغ (labáğ) نر.م. ډینګ، یوه مرغۍ ده چې اوږدې پښې او اوږده غاړه لري.

لبغړی (labağáṛay) ص. نر.م. ۱) نادار، مفلس؛ ۲) لوڅ لغړ، بربنډ، کمزوری؛ ۳) بې زړه، بې جرئته.

لب لباب (lóbilubāb) نر.م. نچوړ، پایله، حاصل، لنډیز.

لبلبکی (láblabakáy) نر.م. یو ډول نبات دی.

لبلبو (lablabū) نر.م. جوغندر، چغندر، یو ډول خوړ نبات دی.

لبنیات (labanyāt) نر.ج. له شیدو څخه جوړ شوي شیان.

لبوزوکی (labuzūkay) نر.م. د نغري راوتلې برخه.

لبوزی (labūzay) نر.م. لبوړی، د غره کړلیچ، د غره وربوز، ورسک، د غره پوزه، لبوزه.

لبی (labáy) نر.م. د مرغیو نیولو یو ډول دام.

لپانډی (lapānḍáy) نر.م. ګونډی، کچی، چلی، د کوچنیانو لوبې له کانو جوړ ګردی شی.

لپانکی (lapāṇkáy) نر.م. ادک، ادی، سمتی، پړلپانډي سره لوبه.

لپ څټ (lápcat̤) ص. نر.م. آباد، بښېراز.

لپ خور (lapxór) نر.م. ملامت، پښېمان، ستومان.

لپړ (lapáṛ) نر.م. ۱) رېږدېدنه، رپ رپې، لړزېدنه؛ ۲) ګډوډ، کنډوکپر؛ ۲) غیرمهذب؛ ۳) خوشې ګرځېدونکی؛ ٤) ص. نر.م. بربنډ، لوڅ سره استعمالېږي؛

لپړل (lapṛə́l) مص. مت. په لوبه کې د دوو میرانو هلکانو ځانته د نورو ملګرو انتخابول. لپړنه.

لپړو (lapṛū́) ص.نر.م. ۱) لاپوک، لاپو، لافوک؛ ۲) خوشې ګرځېدونکی، آواره ګرد.

لپړه (lapaṛá) ښځ.م. بدکاره، کنجره، بدچلنه.

لپړي (lpaṛí) ښځ.م. ۱) بېکاره ګرځېدنه، اواره ګردي؛ ۲) پټی، دسماله؛ ۳) پټکی، پګړۍ؛ ٤) زړه شلېدلې توټه، صافي.

لپړی (lapṛáy) نر.م. ختې، چقړې.

لپ ست (lápsát) نر.م. و ګ. لپ څټ.

لپکی (lapakáy) ښځ.م. ۱) لرګینه اوږد لاستې ځمځۍ چې له کوهي او حوض څخه پکې اوبه څښي؛ ۲) د ژرنده ګړي لپکۍ؛ ۳) دایک.

لپو (lapū́) نر.م. د اوبو یو څپه، موج، چپه.

لپوس (lapū́s) نر.م. تش لاسی، ناچار، مفلس.

لپونکی (lapū́ṇkáy) نر.م. د ټانګې غونډې یو نبات دی چې خوړل کېږي.

لپه (lápa) ښځ.م. د دواړو لاسو د پنجو د غبرګو نیولو اندازه، د دواړو غبرګو منګولو اندازه.

لپی (lapáy) نر.م. پاو.

لپیت (lapít) نر.م. د پنیر اوبه.

لت (lat) نر.م. ۱) خراب عادت؛ ۲) خوی، خصلت؛ ۳) لته، لغته؛ ٤) وهل، ټکول.

لتاړ (latā́ṛ) نر.م. ۱) اخته، نښتی؛ ۲) چخنې شوی، پایمال؛ ۳) تباه، ویجاړ.

لتاړپتاړ (latā́ṛpatā́ṛ) نر.م. و ګ. لتاړ.

لتاړول (latāṛawə́l) مص. مت. ۱) چخنې کول، پایمالول؛ ۲) ویجاړول؛ ۳) اخته کول، نښلول.

لتاړېدل (latāṛedə́l) مص. ل. ۱) چخنې کېدل، پایمالېدل؛ ۲) اخته کېدل؛ ۳) تباه کېدل.

لت پت (látpat) نر.م. لټ پټ. ۱) لړلی، ککړ؛ ۲) خراب؛ ۳) لتولی، چاپ کړی شوی.

لت کوپړی (látkopṛáy) ښځ.م. کډه کوډه، لوښې لرګي، ډول ډبلې، کاډې کوډې، لټ کوپړی.

لتوپړی (latópṛay) نر.م. و ګ. اتوب.

لتوکی (latū́kay) نر.م. یوه پلن پاڼې ونه ده.

لته (látá) ښځ.م. ۱) منطقه، سیمه؛ ۲) لار، لاره؛ ۳) لغته، لګته؛ ٤) زړه توټه، ٥) زړې جامې.

لتی (latáy) ښځ.م. لنګتې، د غېږې نیولو یو چل، انګړیتې.

لټ (laṭ) نر.م. ۱) محور، څورلیځ؛ ۲) د مرغانو یا ګیدړانو د نیولو پړکه، اوسپنیز دام؛ ۳) د توپک ګېټ؛ ٤) ص. نر.م. تنبل، بېکاره، ناارام؛ ٥) نر.م. پوله، برید؛ ٦) لړی، ولونه؛ ۲) رسۍ، بیاسته.

لټا (laṭā́) ښځ.م. غوښتل، پلټل.

لټ پټ (láṭpaṭ) نر.م. ۱) ډېر زیات لتول شوی؛ ۲) اړول شوی را اړول شوی.

لټ توب (laṭṭób) نر.م. سستي، تنبلي، لټي، لټتیا، لټوالی.

لټپټی (laṭpaṭə́y) ص. ښځ.م. اوړېدونکې راوړېدونکې کوتره، ملاقې کوتره.

لټ پر لټ (laṭparlaṭ) نر.م. اړخ پر اړخ، لټ په لټ، ډډې په ډډې، لټ په لته، ګوټ په ګوټ.

لټ پېر (laṭpér) نر.م. ۱) حمله، یرغل، هله؛ ۲) د کوچنیانو یوه لوبه ده.

لټرپټر (laṭárpaṭár) نر.ج. الا بلا، بلابېټ، يو څه بل څه، مختلف شيان، لته پته.

لټرى (laṭrə́y) ښځ.م. لوبيا، کرخې.

لټکه[1] (laṭáka) ښځ.م ۱) دوه سرى، لنډى منګور؛ ۲) پڅه توره، خوله اړولې توره.

لټکه[2] (laṭká) ښځ.م. ۱) د پنډ هغه برخه چې بکرې ته يې راخلاصوي او اور ترې پيدا کېږي؛ ۲) د ټوپک ماشه، ليندۍ.

لټل (laṭə́l) مص. ل. پاڅېدل. درېدل.

لټنډ (laṭánd) وارخطا، ناقرار؛ ۲) لټوونکى، پلټنډ، متجسس.

لټول (laṭawə́l) مص.مت. ۱) معلومول، کتل، لټون کول؛ ۲) پارول، رمول.

لټون (laṭún) نر.م. ۱) تلاښ، معلومونه، لټونه، پلټنه؛ ۲) وګ. لټول.

لټه[1] (láṭa) ښځ.م. نارامه، ناراسته.

لټه[2] (laṭá) ښځ.م. ۱) يو ډول سپينه نخي ټوټه؛ ۲) غم، د زړه نول، درد؛ ۳) تانګ، دخره د کتې او بار د ټينګولو پټه.

لټه پېر (laṭapér) نر.م. ټېل ټال، اندوخر.

لټېدل[1] (láṭedə́l) مص.ل. ناراستېدل، سستېدل.

لټېدل[2] (laṭedə́l) مص.ل. ۱) معلومېدل، تالاشي کېدل؛ ۲) پاڅېدل، جګېدل؛ ۳) پارېدل، په غوسه کېدل.

لټېره (laṭerá) ښځ.م. ناراسته، لټه، آرام طلبه، سسته.

لټينګر (laṭingár) نر.م. يو ډول لټ ملخ دى.

لج (laj) نر.م. ۱) مخالفت، ځېل، سرتنبګي، هوډه؛ ۲) لانجه، شخړه.

لجاجت (lajājat) نر.م. ځېل کول، ضد کول، هرډه کول؛ ۲) لانجه کول.

لجام (lajā́m) نر.م. واګې، لګام، ملونه.

لچ (lač) نر.م. ۱) دسترګو او ګوتو خوږ؛ ۲) د خطمي ګل؛ ۳) د زخم ځريکه، د زخم درد.

لچر (lačár) ص. نر.م ۱) سرزور، سرتمبه؛ ۲) مج. کم اصل، بې شرم؛ ۳) لچرکى، لوچک، لنډوور.

لچرتوب (lačartób) نر.م ۱) سرزوري، بدخويي؛ ۲) مج. رذالت، بې شرمي، لچرتيا، لچري.

لچک (lačák) نر.م. ۱) د سرتړلو دسمال؛ ۲) پوست والى؛ ۳) کوږوالى؛ ٤) په اجسامو کې د غځېدو، کېږېدو، راغونډېدو څخه بېرته خپل حالت ته راتګ؛ ۵) په سر کړي ټيکري يا زروکي کې د څه شي لکه سبو، مېوې او نورو د اچولو لپاره د يو ځانګړې پنډه کې موقتي جوړونه، چې معمولاً مخې ته ځوړند وي.

لچکى (lačakə́y) نر.م. ناورى، په دوک تاو شوى تار، د څرخې د دوک تاو شوى تار.

لچن (lačán) ص. نر.م. د سترګو درد، د سترګې يا ګوتې زخم چې ځريکې وهي.

لچنه (lačána) ښځ.م. پليته، کنجره، لچره.

لچه (láča) ښځ.م. بيړه، عجله.

لچه پيټو (láčapiṭó) ښځ.م. د ماشومانو يوه لوبه.

لڅاوو (lacāwū́) ص. نر.م. لوڅاوو، برسېرانډ، رابرسېرروونکى، لوڅوونکى، پيدا کوونکى.

لڅى (lacə́y) ښځ.م. ګنجي، پوڅي، په لاس نه وريښل شوي وريو ګونجي، پونۍ.

لحاظ (lihā́z) نر.م. ۱) خاطر، مخ؛ ۲) خيال، پام؛ ۳) نظر؛ ٤) مج. حيا؛ ٦) مروت، سرېټوب.

لحد (lahád) نر.م. ډوره، د قبر په څنډه هغه ژوره کنده چې مړى په کې ايښودل کېږي.

لحظه (lahzá) ښځ.م. ۱) شېبه، سترګې رپ، دم؛ ۲) مج. ساعت، ګړى.

لحن (láhan) نر.م. ښه آواز، خوږ آواز.

لختی (laxtáy) ص. ګډېدونکی، ابجرا

لخړ (laxáṛ) نر.م. نيم پاو.

لخک (laxak) نر.م. چتی، چوړ، د دروازې چوڼ.

لخکي (laxakí) دانډی دانډی، رنګړي، هغه غنم چې يو يو بوټی شنه شوي وي، رنګړي.

لخه (láxa) ښځ.م. يو ډول خړ رنګې مرغی.

لد (lad) نر.م. ۱) ترنګن، ترنګړ؛ ۲) المن، د کميس لمن؛ ۳) د ختو او خوشايو ګډوالی.

لدړه (ladáṛa) ښځ.م. دلی، کوټه، انبار.

لدي (ladí) ص. پيوندي، د فلزاتو او نورو شيانو يو بل سره لېم يا پيوند.

لډامی (laḍā́may) نر.م. وربښمين دسمال چې د نوي زېږېدلي کوچنی پر مخ يې اچوي.

لډر (laḍár) ص. نر.م ۱) کباړي، د زړو شيانو کار و بار کوونکی؛ ۲) ابله ګرد؛ ۳) مج. جوالي.

لډو (laḍū́) نر.م. د اس-خرۀ غوشيان، خاشنه، پرشنه.

لډه (laḍá) ښځ.م. ۱) دوبښو پنډ؛ ۲) منجيله.

لډي (laḍí) نر.م. يو ډول مرز.

لذا (lızá) اد. ځکه، دې لپاره، ترو، نور نو.

لذت (lızát) نر.م. خوند، مزه، ذايقه.

لذيذ (lazíz) ص نر.م. خوندور، مزېدار، خوږ خوندی.

لر (lar) نر.م. ۱) کښته، لاندې، کوز؛ ۲) ارزان، کم قيمته؛ ۳) سپک، د ادنیٰ درجې؛ ٤) مغلوب، ماتې؛ ٥) ص. نر.م. لړ، صادق.

لراوښی (lárawṣay) نر.م. اوښی، دښځې ورور.

لربر (lárbar) نر.م. ۱) لاندې باندې، کوز و پاس، ښکته پورته؛ ۲) تول، لـه څېرمې، له څلمې، له يوه مخه.

لرتېرمهال (lartermahā́l) نر.م. تېره بعيده زمانه، ماضي بعيده.

لرزان (larzā́n) نر.م. لړزان، رېږ، رپ رپی، لرزه، لرسپ.

لرزه (larzá) ښځ.م. وګ. لړزه له تولو صيغو سره.

لرزی (larzáy) نر.م. د څرمنو دستکلې دې چې د ځينو ازغنو بوټو د ريښو لپاره استعمالېږي.

لرستاينوم (larstāynúm) نر.م. هغه ستاينوم (صفت) چې ترخپل ستايلي (موصوف) وروسته په خبري برخه کې راځي.

لرشين (laršín) نر.م. لېرشن، لـرسن، د حيواناتو په لړي کې ګنډګي يا خوشايي.

لرغن (larğán) ص. نر.م. ۱) ناکرار، ناقرار، ناآرامه؛ ۲) بې خوبه.

لرغږون (largazū́n) نر.م. لـرغـږی، ټېلفون.

لرغون (larğū́n) نر.م. وړاندې، مخکې، ړومبی.

لرغونپلور (larğūnplór) نر.م. د لرغونو څيزونو پلورنځی، عقيقه پلورنځی، عقيقه فروشي.

لرغونپلوری (larğūnplóray) ص. نر.م. د لرغونو څيزونو پلورنکی، عقيقه پلورونکی، عقيقه فروش.

لرغونپوه (larğūnpóh) نر.م. لرغونپېژندونکی، لرغونپوهاند.

لرغونپوهاند (larğūnpohā́nd) نر.م. چې په لرغونپوهنه کې يې پوهاندي اخيستې وي.

لرغونپوهنه (larğūnpohána) ښځ.م. د لرغونو اثارو د څېړنې علم، ارکيالوجي.

لرغونپوهنيز (larğūnpohaníz) نر.م. د لرغونپوهنې اړوند، ارکيالوجيک.

لرغونتوب (larğūntób) نر.م. وړاندې والی، مخکې والی، لرغونوالی، وړاندېتوب.

لرغونی (larğū́nay) نر.م. لرغون، پخوانی، قديمي.

لرغی (lárğáy) نر.م. پخوا، زوړ وخت.

لرکړی (larkáṛay) نر.م. با لواسطه مفعول.

لرکړی پېر (larkaṛypér) نر.م. دبا لواسطه مفعول حالت.

لرګبان (largbā́n) ص.نر.م. لرګبه، د لرګیو کار کوونکی، لرګي خرڅوونکی، لرګي والا.

لرګبه (largbá) ښځ.م. لرګو واله، لرګي خرڅوونکې.

لرګتوړاند (largtoẓā́nd) نر.م. د لرګي توړنې ماهر، په لرګیو کې انځور جوړوونکی، کنده کار.

لرګتوړنه (largtoẓə́na) ښځ.م. لرګي توړنه، د لرګي توړنې پوهه، کنده‌کاري.

لرګی (lárgáy) نر.م. د ونو ډډ یا ښاخونه.

لرګۍ (largə́y) ښځ.م. لېرګۍ، د غوږو پوځکې یا نرمۍ.

لرګین (largín) ص. نر.م.د لرګي، له لرګي جوړ.

لرل (larál) مص. مت. ۱) درلودل، ساتل؛ ۲) په قبضه کې کېدل؛ شته کېدل، سره موجود کېدل.

لرلری (larlaráy) نر.م. دوره، ګردش، پېر.

لرلید (lərlíd) نر.م. سترګلید، دورنما.

لرلیدوال (lərlidwā́l) نر.م. لرلیدپال، دورنماګرا.

لرلیدواله (lərlidwā́la) ښځ.م. لرلید پالنه، دورنماګرایي.

لرلیدی (lərlíday) ص.نر.م. لروین، لروینی، دوربین (انسان،عینک).

لرلیدیز (lərlidíz) نر.م. لرلیدي، د لرلید اړوند، دورنمایي.

لرلیکنی (lərlikánay) نر.م. هغه لیک ماشین چې مخابراتي لیک تاپیوي.

لرلیکون (lərlikū́n) نر.م. ټېلګرام او د ټېلګراف ماشین.

لرلیکونپوهه (lərlikūnpóha) ښځ.م. د ټېلګراف پوهه، د ټیلګراف علم.

لرلیکوال (lərlikwā́l) نر.م. ټېلګرافچي.

لرلیکوني (lərlikūní) ښځ.م. ټېلګرافي.

لرمل (larmál) نر.م. مازیګر ،نمازدیګر، مازدیګر.

لرنغوتنومځری (lərnaǧwatnūmʒáray) ق.نر.م لرې اشارې ضمیر.

لرواټنی (lərwāṭánay) ق. نر.م. د لرې فاصلې، لېرې مزلی (توغندی، وسله)

لروکی (larū́kay) نر.م. د «لور» تصغیر.

لرول (larawə́l) مص. مت. ماتې ورکول، په شا تمبول، مغلوبول.

لروین (lərwín) ق. نر.م. لرڅرک، لرلیدونکی، لروینی، لرلیدی، دوربین.

لروینون (lərwinū́n) ق.نر.م. ټېلوېژن، تلوېزیون.

لره (lará) اد. لپاره، له‌خاطره، له.

لری (lə́ray) نر.م. د ښاروېو معده.

لری (laráy) نر.م. نه‌بریا ،ناکامي، ماتې، لاس نه رسېدنه.

لرې (láre) ص. ۱) لېرې، ببرته، په ډېره فاصله؛ ۲) خوا ،ډډې ته، ورک؛ ۳) خلاص، پرانیستی.

لري توب (lareṭób) نر.م. لېرېتوب، لریوالی.

لرېدل (laredə́l) مص. ل. ماتې خوړل، په شا تمبېدل، ناکامېدل.

لری سوپری (láraysoparáy) نر.م. ۱) لتړپتړ، د ښاروي لری، کولمې، پړپوس او نور دننني غړي؛ ۲) مج. فضول او بېکاره شی.

لري لارغه (larilā́rǧa) ص. ډېر زیات ځنډ.

لړ (laṛ) نر.م. ۱) سلسله، قطار؛ ۲) هار، امېل؛ ۳) ول. ګونځه؛ ٤) د مچوغنې پړی.

لړاوڅناو (laṛā́wcaṭā́w) نر.م. ۱) لړل ځټل؛ ۲) ګوزاره، قوت لایموت؛ ۳) اخلې پخلې.

لړاک (laṛā́k) ص. نر.م. ناړامه، ګستاخ، شوخ.

لړاوو (laṛāwū́) ص. نر.م. جنګړه.

لړپوس (laṛpū́s) نر.م. کباب، وریته، وریت، ستې.

لړزونی (laṛzū́nay) نر.م. د اوبښانو یوه ناروغي ده چې توخې کوي.

لړزه (laṛzá) ښځ.م. رېږدېدنه، رچېدنه، رپ رپی، لړسپ.

لړزېدل (laṛzedə́l) مص. ل. ۱) رېږدېدل، لرزېدل، رېږدېدل؛ ۲) وارخطا کېدل، وېرېدل.

لړسپ (laṛsáp) نر.م ۱) ناکراري، زګېروی، فریاد؛ ۲) و.ګ. لړزان.

لړسن (laṛsán) نر.م. و.ګ. لړشین.

لړشم (laṛšám) نر.م. لړشین؛ و.ګ. لړشین.

لړشوب (laṛšób) نر.م. لړشوپ، بېکاره نګولی، ډېر اوبزن او نروب نګولی.

لړغمی (laṛğámáy) ص.نر.م. ۱) ناآرامه، ناقراره؛ ۲) پرېشانه، وارخطا.

لړل[1] (laṛə́l) مص. مت. سره ګډول، په کاچوغه یا لرګي یا بل څه سره یو ځای کول.

لړل[2] (laṛə́l) مص. مت. ځان بوختول، وخت تېرول.

لړلیک (laṛlík) نر.م لیکلړ، نیولیک، د سرلیکونو فهرست.

لړم (laṛám) نر.م. یوه مضره چیچونکې حشره ده، عقرب، ګژدم، د لمریز کال اتمه میاشت.

لړمکه (laṛamáka) ښځ.م. لړمه، پټ، یو ډول جلدي ناروغي ده چې پر بدن موقتي سرې دانې راخېژي.

لړمون (laṛmū́n) نر.م. لړمین، ۱) لړمانږ، د ګېډې دننه برخه؛ ۲) مج. باطن، د ننه، روح، زړه.

لړمون خورینی (laṛmū́nxoṛínay) ص.نر.م. ۱) زاره چاودی، هغه چې په مړ زړه کار کوي؛ ۲) هغه چې دننه زړه یې خوړین وي.

لړمه (laṛamá) ښځ.م. و.ګ. لړمکه او لړمی.

لړمی (laṛamáy) ښځ.م. لړمه، ۱) پېښوګی، پی، یو ډول چینجی؛ ۲) د غنې په څېر یوه خزنده ده.

لړو (laṛū́) ص. آواره، فضول خرڅ، خوشکی، خوشې ګرځېدونکی.

لړوبی (laṛóbay) نر.م. ګډه مایع، مخلوطه مایع.

لړوپتو (laṛū́patū́) ص. بې نظمه او بې ډوله.

لړوچتو (laṛū́čaṭū́) ص. بې فایدې خرڅ کونه، بې ځایه خرڅ کونه، بې قاعدې ژوند تېرونه.

لړوچړ (laṛūčár) نر.م. بې ځایه اسراف.

لړوختو (laṛū́catū́) ص. ۱) حریص، وږسترګی، تېټ؛ ۲) قوت لایموت.

لړوخ (laṛóx) نر.م. یو ډول وابښه، کارغه خپه، مرغۍ خپه، مرغیکښ، مرغۍ ښپاله.

لړومی (laṛū́may) نر.م. ۱) چخنی، څېښلی؛ ۲) اور لړونی، د اور لړلو لرګی یا سیخ؛ ۲) ص. نوم ورکی؛ ۳) تېز، توند؛ ٤) مین، لېوال.

لړونکی (laṛū́nkay) فا. نر.م. ۱) و.ګ. لړل؛ ۲) کنستونکی، کېندونکی.

لړونکی ځتونکی (laṛū́nkaycaṭū́nkay) نر.م. ځتونکی، هغه څوک چې څه ګټي او هغه ځتي.

لړونی (laṛū́nay) نر.م. لړومی، اور لړونی.

لړه (láṛa) ښځ.م. ۱) تور لوګی؛ خړه ګوره وریځ؛ ۲) سلسله، قطار؛ ۳) جګړه، شر؛ ٤) له وښو یا کېږو جوړه شوې ګاډیلی، څنګه؛ ۵) پندوس؛ ۶) ص. غور ځېدلی؛ ۷) پوړته، اوچت.

لړه غومی (láṛağū́may) نر.م. چور، تالان.

لړی (laṛə́y) ښځ.م. ۱) سلسله، قطار، ردیف، زنځیر؛ ۲) شیندی، بکیانه؛ ۳) د ښځو د چارګل ډنډر؛ ۲) د نجونو یوه لوبه.

لړې تړې (laṛétaṛé) ښځ.م. شور، ځوږ.

لړېڅی (laṛecáy) نر.م. د ډېگ لړلو غټه څمڅۍ یا کاچوغه، ستره څمڅه.

لړی لړی (laṛáylaṛáy) ښځ.م. پرله پسې، یو په بل پسې، مسلسل.

لړېده (laṛedá) ښځ.م. برته، بېرته، په اور یا انگار پاخه شوي بانجان یا باټینگن.

لړېزم (laṛézam) نر.م. یو ډول نگولی دی چې د رواش پاڼې له اوړو سره گډوي او پخوي یې.

لړېزنگ (laṛezáng) نر.م. یو لرگی دی چې د نصوارو په کدو کې وربانديې نصوار سستوي.

لژ (ləž) نر.م. و گ. لږ.

لژکی (lə́žkay) ص. ۱) لږکوټی، لږچکی، لږشانې، یو پوټی، لږغونډې؛ ۲) نږدې، قریباً.

لژند (ləžánd) ص. نر.م. ککړ، په وینو لړلی.

لږ (ləẓ) ص. نر.م. لږ، پوټی، کم. معمولي.

لږ ترلږه (lə́ẓtarlə́ẓa) ص. کم نه کم، لږ نه لږ، لا اقل.

لږتوب (ləẓtób) نر.م. کموالی، لږوالی، لږتیا.

لږتیا (ləẓtyā́) ښځ.م. و گ. لږتوب.

لږچکې (ləẓčaké) ص. و گ. لژکی.

لږځه (lə́ẓca) ص. ډېر لږ شی، ډېر زیات کم.

لږخوری (ləẓxóray) ص. نر.م. کم خور.

لږډېر (ləẓḍér) ص. لږو ډېر، څه ناڅه، کم و زیات.

لږشانې (ləẓšā́ne) و گ. لژکی.

لږغونډې (ləẓǧónde) و گ. لژکی

لږلږ (lə́ẓləẓ) نر.م. کم کم، ډېر کم..

لږنی (ləẓanáy) نر.م. کمترین، کهترین، اقلیت.

لږوبه (ləẓubá) ښځ.م. وچکالي، د اوبو کمي.

لږوډېر (ləẓoḍér) نر.م. کم و زیات، څه ناڅه، تقریبي، تخمیناً.

لږول (ləẓawə́l) مص. مت ۱) کمول، لږوالی راوستل، تخفیف راوستل؛ ۲) مج. سپکول.

لږون (ləẓū́n) کبود، لږوالی.

لږه کی (ləẓakáy) نر.م. لږنی، لږواله، کمترین، اقلیت.

لږه کي (ləẓakí) نر.ج. لږني، اقلیت، ترنورو کم، په اقلیت کې لکه لږکی قوم یا گوند.

لږی (lə́ẓay) نر.م. تفریط، کموالی.

لږېدل (ləẓedə́l) مص. ل. لږوالی راتلل، کمېدل، تخفیف راوستل؛ ۲) سپکېدل.

لسان (lısā́n) نر.م. ژبه، وینا.

لساني (lısānī́) ښځ.م. د لسان سره تړلی، له ژبې سره اړوند.

لسانیات (lısānyā́t) نر.ج. د ژبې د تاریخ علم، د ژبې د پیدایښت او ودې د قانون علم.

لسبه (lasbá) ص. ښځ.م. و گ. گوگ[1].

لست (lıst) نر.م. لِسټ، د شیانو د تفصیل فرد، فهرس، فهرست، نوم لیک، لړلیک.

لستونکی (lastū́nkay) نر.م. د لستوني مصغر، د ډوډۍ پخولو پر وخت لستونی.

لستونی (lastónay) نر.م. د کمیس، کرتۍ هغه برخه چې لاس په کې پټ وي. لستینی.

لسته (lastá) ښځ.م. ۱) طرف، څنډه؛ ۲) ربع.

لسکی (laskáy) ښځ.م. ډبله، د پټو لس خالې.

لسکی (láskáy) ص. شوم، بخیل، وړسترگی.

لسگون (lasgū́n) نر.م. د لسو روپو لوټ، لسیز.

لسنکی (lasankáy) ښځ.م. یو ډول بې گله گیاه ده چې نري ډنډر لري.

لسي (lasí) ص. ۱) د شاتو اوبه؛ ۲) السگون؛ ۳) نري شوده یا شلومبې.

لسیز (lasíz) نر.م. ۱) د لوخو ببخ، لښبېر، شاوړی؛ ۲) ص. نر.م. له لس عدد سره اړوند.

لسیزه (lasíza) ښځ.م. لس کلیزه، دهه، معشر.

لش (laš) ص. نر.م. ناراست، لټ، ناکاره، خوشې.

لشته (lášta) ښځ.م. و.گ. لښته.

لشکه (lašáka) ښځ.م. ۱) لشه، لاشه، د مچیو او نورو لهشه؛ ۲) د ورې لشه، شوغه.

لشکي (lašakí) ص ۱) لشه لرونکی نبات؛ ۲) هغه غنم چې ورې یې لشه ولري.

لشکی (lašakáy) ښځ.م. یو ډول گیاه ده.

لشل (lašə́l) مص. مت. و.گ. لوشل.

لشماتي (lašmā́ti) ص. ترمې اوبه، نیم گرمې اوبه، تمنې اوبه.

لشمکه (lašmáka) ص. ښځ.م. ورانه او چالاکه، نخره بازه، لشمکی، شوخه، لک لکی.

لشن (lašə́n) نر.م. و.گ. لاشه.

لشوړه (lašoṛá) ښځ.م. و.گ. لاشوره.

لشه (lašá) ښځ.م. و.گ. لشکه.

لښتلیک (laṣtlík) نر.م. جدول، گراف، چارټ، دیاگرام.

لښته (lásta) ښځ.م ۱) چوکه، نرۍ څانگه؛ ۲) مج. نرۍ لوړه او ښایسته نجلۍ.

لښتۍ (laṣtə́y) ښځ.م ۱) لولۍ، نخاگره؛ ۲) والۍ، غوړوالۍ؛ ۳) یو ډول نبات دی.

لښتی (laṣtáy) نر.م. ۱) جدول؛ ۲) وړوکې نرۍ ویاله؛ ۳) بادام، غروښتی، وړ ښتی.

لښتی کنډ (laṣtaykánḍ) نر.م. د بادام د ونې کنډ یا چېه چې زر گنډ هم ورته وایي.

لښکر (laṣkár) نر.م. ۱) پوځ، سپاه؛ ۲) گڼ خلک، د ډېرو خلکو ډله.

لښکرتون (laṣkartún) نر.م. لښکرځی، لښکر کوټ، لښکرگاه.

لښکرځای (laṣkarǰā́y) نر.م. چوڼی، قشله، اردوگاه، عسکري قطعه، لښکرکوټ.

لښکرکوټ (laṣkarkóṭ) نر.م. لښکرځای.

لښکرلېږد (laṣkarléẓd) نر.م. پوځي لېږد، لښکر کښي، سفربري (د جنگ لپاره).

لښکرلېږدي (laṣkarleẓdí) ښځ.م. د لښکر لېږد اړوند، سوق الجیشي، د سفربرۍ اړوند.

لښکرماتی (laṣkarmátay) نر.م. لښکر ماتوونکی، پوځ ماتونکی، فوج شکن.

لښکروال (laṣkarwā́l) نر.م. لښکرپال، پوځیوال، نظامیگر.

لښکرواله (laṣkarwā́la) ښځ.م. پوځیواله، نظامیگرايي، نظامیگري.

لښکري (laṣkarí) ص. پوځي، سپاهي، د لښکر سره تړاو لرونکی، د لښکر غړی.

لښکی (láṣkay) نر.م. ۱) د رگ وهلو نشتر؛ ۲) یادښت، یادلرنه؛ ۳) لړکی، لړکوټې.

لښل (laṣə́l) مص. مت. ۱) لهښل، کډه کول، تلل، سفر کول؛ ۲) کوچول، بارول، په سفر روانول؛ ۳) ککړ، لوند؛ ٤) ښتل.

لښونی (laṣū́nay) نر.م. ۱) تلونی؛ ۲) هغه حیوان چې د سفر کالي وریاندې بارېږي.

لښه (lúṣa) ښځ.م. خوی، عادت، لوښه، خصلت کرکتر.

لطافت (lıtāfát) نر.م ۱) ښه والی؛ ۲) سپېڅلتیا؛ ۳) پوستوالی، نرمي؛ ٤) نزاکت؛ ۵) ښایست

لطف (lutf) نر.م. ۱) لور، پېرزوینه، مهرباني ۲) ښه والی؛ ۳) پاملرنه، ٤) خوند، لذت.

لطفاً (lutfán) نر.م. د لطف و مهربانۍ له مخې.

لطیف (latíf) ص. نر.م. ۱) نرم، پوست؛ ۲) صفا روڼ، سپېڅلی؛ ۳) خوندور.

لطیفه (latífa) ښځ.م. ۱) توکه، ټکاله، غوره، خندا خبره؛ ۲) ناآشنا، عجیبه؛ ۳) ښه خبره.

لش (laš) ص. نر.م. ناراست، لټ، ناکاره، خوشې.

لشته (lášta) ښځ.م. و گ. لښته.

لشکه (lašáka) ښځ.م. ۱) لشه، لاشه، د مچیو او نورو لېشه؛ ۲) د ورېښو لشه، شوغه.

لشکي (lašakí) ص ۱) لشه لرونکی نبات؛ ۲) هغه غنم چې وږی یې لشه ولري.

لشکی (lašakáy) ښځ.م. یو ډول گیاه ده.

لشل (lašə́l) مص. مت. و گ. لوشل.

لشماتي (lašmā́ti) ص. تېرمې اوبه، نیم گرمې اوبه، تمنې اوبه.

لشمکه (lašmáka) ص. ښځ.م. ورانه او چالاکه، نخره بازه، لشمکۍ، شوخه، لک لکۍ.

لشڼ (lašáṇ) نر.م. و گ. لاشه.

لشوړه (lašoṛá) ښځ.م. و گ. لاشوره.

لشه (lašá) ښځ.م. و گ. لشکه.

لښتلیک (laṣtlík) نر.م. جدول، گراف، چارټ، دیاگرام.

لښته (láṣta) ښځ.م ۱) چوکه، نرۍ څانگه؛ ۲) مج. نرۍ لوړه او ښایسته نجلۍ.

لښتۍ (laṣtə́y) ښځ.م ۱) لولۍ، نخاگره؛ ۲) والۍ، غوږوالۍ؛ ۳) یو ډول نبات دی.

لښتی (laṣtáy) نر.م. ۱) جدول؛ ۲) وړوکې نرۍ ویاله؛ ۳) بادام، غروښتی، وړ ښتی.

لښتی کنډ (laṣtaykáṇḍ) نر.م. د بادام د ونې کنډ یا چېچه چې زر گنډ هم ورته وایي.

لښکر (laṣkə́r) نر.م. ۱) پوځ، سپاه؛ ۲) گڼ خلک، د ډېرو خلکو ډله.

ښکرتون (laṣkartū́n) نر.م. لښکرځی، لښکر کوټ، لښکرگاه.

لښکرځای (laṣkarǰā́y) نر.م. چوڼۍ، قشله، اردوگاه، عسکري قطعه، لښکرکوټ.

لښکرکوټ (laṣkarkóṭ) نر.م. لښکرځای.

لښکرلېږد (laṣkarleźd) نر.م. پوځي لېږد، لښکر کښې، سفربري (د جنگ لپاره).

لښکرلېږدي (laṣkarleẓdí) ښځ.م. د لښکر لېږد اړوند، سوق الجیشي، د سفربرۍ اړوند.

لښکرماتی (laṣkarmā́tay) نر.م. لښکر ماتوونکی، پوځ ماتونکی، فوج شکن.

لښکروال (laṣkarwā́l) نر.م. لښکرپال، پوځیوال، نظامیگر.

لښکرواله (laṣkarwā́la) ښځ.م. پوځیواله، نظامیگرایي، نظامیگري.

لښکري (laṣkarí) ص. پوځي، سپاهي، د لښکر سره تړاو لرونکی، د لښکر غړی.

لښکی (láṣkay) نر.م. ۱) د رگ وهلو نشتر؛ ۲) یادښت، یادلرنه؛ ۳) لیکی، لیکوټې.

لښل (laṣə́l) مص. مت. ۱) لېښل، کډه کول، تلل، سفر کول؛ ۲) کوچول، بارول، په سفر روانول؛ ۳) ککړ، لوند؛ ٤) ښتېل.

لښونی (laṣū́nay) نر.م. ۱) تلونی؛ ۲) هغه حیوان چې د سفر کالي وړاندې بارېږي.

لښه (luṣa) ښځ.م. خوی، عادت، لوښه، خصلت، کرکتر.

لطافت (lıtāfát) نر.م ۱) ښه والی؛ ۲) سپېڅلتیا؛ ۳) پوستوالی، نرمي؛ ٤) نزاکت؛ ٥) ښایست.

لطف (lutf) نر.م. ۱) لور، پېرزوینه، مهرباني؛ ۲) ښه والی؛ ۳) پاملرنه، ٤) خوند، لذت.

لطفاً (lutfán) نر.م. د لطف و مهربانۍ له مخې.

لطیف (latíf) ص. نر.م. ۱) نرم، پوست؛ ۲) صفا، روڼ، سپېڅلی؛ ۳) خوندور.

لطیفه (latífa) ښځ.م. ۱) ټوکه، ټکاله، غوره، د خندا خبره؛ ۲) نا آشنا، عجیبه؛ ۳) ښه خبره.

لعل (lasl) نر.م. و گ. لال[۱].
لعلي (lasli) نر.م. یو ډول سوربخن رنګ.
لعنت (lasnát) نر.م. رټنه، پېغور، ملامتونه.
لعنتي (lasnatí) ص. پېغلی، لعین، مردود.
لغ (lıg) کوت دې شي د نابالغ
تمام تن، ګرچه وي لغ (شرعة ۱۰۹ مخ)
لغات (luǧā́t) نر.ج. د لغت جمع؛ ۱) الفاظ، ژبې، ۲) فرهنګ، ډیکشنري، قاموس.
لغاز (laǧā́z) نر.م. مسخرې، کټره، ریشخند.
لغت (lūǧát) نر.م. ۱) ژبه، لفظ؛ ۲) کږه خبره، ټکوری، طنز، کنایه.
لغته (laǧáta) ښځ.م. لته، لګته، په پښه ګوزار.
لغړ (laǧáṛ) ص. نر.م. ۱) لوڅ، نیمه بربنډ؛ ۲) بې حیا؛ ۳) خالص، نړه؛ ٤) النوزی، شاهین.
لغړاوښ (laǧaṛaúṣ) ص. نر.م. غټ اوښ.
لغړتوب (laǧaṛtób) نر.م. لغړتیا، لغړوالی، نیمه بربنډتوب؛ ۲) بې حیایي؛ ۳) ببخي نړه.
لغړستنی (laǧaṛstánay) نر.م. یو ډول ټوپک دی.
لغړکي (laǧaṛkí) نر.ج. دلاندې د پسونو بې غوښو هډوکي.
لغړګل (laǧaṛgwál) نر.م. شلوړپانیز ګل.
لغړندوکی (laǧaṛandū́kay) نر.م. لولکه.
لغړول[۱] (lǧaṛawál) مص.مت. رغړول، لوغړول، توغړول، په خاورو کې ډډې په ډډې اړول.
لغړول[۲] (laǧaṛawál) مص.مت. ۱) نیمه بربنډول، لوڅول؛ ۲) شرمول؛ ۳) نړه کول، خالصول.
لغړه (laǧáṛa) ښځ.م. نیه بربنده، لوڅه، نیمه برمنده.
لغړېدل[۱] (laǧaṛedál) مص.ل. ۱) نیمه بربنډېدل، لوڅېدل؛ ۲) شرمېدل؛ ۳) خالصېدل.
لغړېدل[۲] (lǧaṛedál) مص.ل. توغړېدل، لغښتل، پرځمکه ډډې په ډډې اوړېدل، رغړېدل.

لغز (laǧz) نر.م. پېچمی، معما، چیشتان، کېسی.
لغزش (laǧzáš) نر.م. پښې ښویېدنه، پرېوتو ته نېږدې کېدنه؛ ۲) خطایي، غلطي، ګمراهي.
لغزول (laǧzawál) مص.مت ۱) ښویول، غورځول، پرېوتو ته جوړول؛ ۲) خطایي کول.
لغزېدل (laǧzedál) مص. ل. ښویېدل، غورځېدل؛ ۲) خطا کېدل، ګمراه کېدل.
لغښتل (lǧaṣtál) مص. ل. و ګ. لغړېدل[۲].
لغکه (laǧáka) ښځ.م. کچه اوربشه، لغړې اوربشې، بې لشکو اوربشې.
لغکي (laǧakí) ص. یو ډول غنم چې اوږدې لشې او تېره سر لري.
لغم (láǧam) نر.م. ۱) کنډر؛ ۲) نغم، دننه سوری، سرنګ، ۳) مج. سازش؛ ٤) کوښښ، لټون.
لغمکه (laǧamáka) ښځ.م. د چلیپا په څېر دوه لرګي دي چې د وزګوري یا خوسي په اوربوز کې یې تړي تر څو د خپلې مور شیدې و نه روي.
لغو (láǧwa) ص.ښځ.م. ۱) پوچ، بې فایدې، چټي؛ ۲) ډلګ.
لغوړن (laǧwaṛán) ص.نر.م. لوغړن، خیرن پیرن، غوړ پړ و لوګجن؛ ۲) مج. بدنصیب، کم بخت، بدمرغه.
لغونه (laǧū́na) نر.م. توتي، طوطي، شین ښکلی مرغه چې کږه زېړ یا سره منبوکه لري.
لغونی (laǧū́náy) نر.ښځ.م. ۱) خاورین ډېګی، کټوی؛ ۲) نر.م. یو ډول غرنی بوټی دی.
لغوي (luǧawí) ص. لفظي، له لغت سره اړوند، لغت سره تړلی، د ژبې.
لغویت (luǧawyát) نر.م. فضولیاو پوچه خبره، بېهوده عمل او حرکت.
لف (laf) ص.نر.م. پېچل، نغښتل؛ ۲) تړل؛ ۳) شامل.

لفاظ (lafáz) ص. نر.م. ۱) خوش بیان، ښه الفاظ ویونکی؛ ۲) خبر لوڅ، قرتن.
لفافه (lefāfá) ښځ.م. ۱) خول، پاسنی پوټ؛ ۲) پاکټ؛ ۳) ظاهري سامان؛ ٤) کفن.
لفټ (lifṭ) نر.م. لفت، هغه ماشیني زانګو چې خلک پکې د ودانۍ لوړو پوړونو ته خېژي.راکوزېږي.
لفظ (lafz) نر.م. ۱) کلیمه، له خولې راوتونکې خبره؛ ۲) ټکی، توری، ګړ.
لفظاً (lafzán) نر.م. د لفظ په اعتبار، په لفظ سره.
لفظي (lafzí) ص. ۱) لفظ ته منسوب، قولي، چې ژمنه یې شوې وي؛ ۲) اصلي، حقیقي، لغوي.
لف و نشر (lafunášar) نر.م. تاوول او خپرول؛ بد. هغه ادبي صنعت چې شاعر په یوه مسره کې یو څو شیان یا صفات ذکر کړي وي او په بله مسره کې یې بیان او تشریح راغلې وي.
لق (laq) نر.م. ړچند، ړچېدونکی، کړپند.
لقب (laqáb) نر.م. د یو ځانګړي صفت له امله پر یو چا ایښودل شوی نوم.
لقمه (luqmá) ښځ.م. مړی، نوړی، کپ، ګوله.
لک (lak) نر.م. ۱) نېغ، ولاړ، شخ؛ ۲) سل زره.
لک پتي (lakpatí) ص. لکي، د لکونو روپیو خاوند.
لکچر (likčár) نر.م. ۱) سبق، درس؛ ۲) وعظ؛ ۳) تقریر، ژبنۍ وینا.
لکچرنوټ (likčarnóṭ) نر.م. هغه یادداشت چې استاد یې شاګرد ته په ټولګي کې په ژبني ډول وایي او شاګرد، هغه یاداشت اخلي.
لک څک (lákcak) نر.م. ۱) غوږ څکی، ببخي نېغ، بوڅ؛ ۲) څیر، متوجه، ښه څیر.
لکړ (lakáṛ) نر.ج. تانګر، تانکر، بې پانو ټانټه.
لکړه[۱] (lakáṛa) ښځ.م ۱) امسا، عصا؛ ۲) د توغ ډاګه؛ ۳) چوکه، اوږده لښته؛ ٤) نری وچه ونه.

لکړه[۲] (lakṛá) ښځ.م. شش کباب.
لکړی (lakaṛáy) ص. نر.م. نری او لوړ سړی.
لکشوه (lakašáwa) ښځ.م. لکښو، هوسۍ نرکشه، لکه ښویه.
لکښو (lakṣó) ښځ.م. و ګ. لکشوه.
لک لک (laklák) نر.م. ډینګ، لګ لګ، چغنی، د اوبو یو مارغه چې اوږده غاړه او اوږدې پښې لري.
لکلمی (láklamay) نر.م. لم غړی، لم ګنډی، لم ګوری، لم ګونډی، لم چړ، لم ګوډی.
لکمونی (lakamúnay) نر.م. و ګ. لکلمی.
لکنت (liknát) نر.م. ترټري توب، په خبرو کې د ژبې بندېدل، په نښتې ژبه خبرې کول.
لک و بوک (lákubúk) نر.م. ښکته پورته، لک وڅک بوتا، بوڅبوڅکی.
لکوټي (likūṭí) ص. لږکوټي، لږ شان، لږ غونډې.
لکوړی (lakūṛáy) نر.م. یو ډول مېوه ده.
لکوک (lakūk) ص. نر.م. هغه اوبښ چې د تګ په وخت کې یې پښې سره لګېږي.
لکول (lakawál) مص. مت. ۱) نېغول، شخول؛ ۲) نصب کول، په یو ځای کې یو شی درول.
لکه (láka) اد. غوندې، ساری، ورته، په څېر.
لکه (laká) ښځ.م. خاپ، چاپ، داغ، عیب، تور.
لکه دار (lakadār) ص. نر.م. داغدار، عیب ناک.
لکه ډکه (lákaḍáka) ښځ.م. د لک څک مونثه بڼه؛ و ګ. لک څک.
لکۍ (lakáy) ښځ.م.ج. ۱) دحیواناتو د ډونګې لـه پاسه برخه؛ ۲) د مارغانو وروستنۍ بڼکی.
لکیور (lakaywár) نر.م. لکۍ مار، لکۍ لرونکی، لکۍ وال، هغه چې لکۍ ورپورې وي.

لکېدل (lakedə́l) مص. ل. ۱) اوچتېدل، نېغ ودرېدل، ولاړېدل؛ ۲) نصبېدل.

لکی وال ستوری (lakəywālstóray) نر.م. لکيور ستوری، لکی والا ستوری.

لګاو (lagā́w) نر.م. ۱) کلک ګوزار؛ ۲) لګښت، خرڅ، مصرف.

لګاوو (lagā́wū) ص. نر.م. خرڅ کوونکی؛ ۲) جګړه جوړوونکی، فتنه راولاړوونکی، فتنه ګر.

لګاوول (lagāwawə́l) مص. مت. وهل ټکول، ډبول، سخت سخت وهل.

لګاوه (lagā́wa) ص. ښځ.م. فاحشه، کنجره.

لګاوېدل (lagāwedə́l) مص. ل. وهل خوړل، ډبېدل، وهل کېدل.

لګت (lagát) نر.م. دلرګيو د مردکي يوه لوبه ده.

لګته (lagáta) ښځ.م. و ګ. لغته.

لګډ (lagáḍ) نر.م. په غره کې د سېلاب لاره يا خوړګی چې کله کله اوبه لري او زياتره مهال يې نه لري.

لګړ (lagáṛ) نر.م. ۱) دشهين غوندې يو غټ ښکاري مارغه دی؛ ۲) لګر، خوړ.

لګړه (lagáṛa) ښځ.م. بادخورک، يوه مارغه دی.

لګړک (lagṛák) نر.م. لړزه، د کمزوری له امله زنګېدل.

لګښت (lagə́ṣt) نر.م. خرڅ، مصرف، استهلاک، تمويل، لګون.

لګښتتوکي (lagaṣttokī́) نر.ج. دلګښت توکي، د مصرف مواد، استهلاکي مواد.

لګښتوال (lagaṣtwā́l) نر.م. لګښت وال، مصرف کوونکی، استهلاکوونکی، مستهلک.

لګښتي (lagaṣtí) ښځ.م. د لګښت وړ توکي.

لګ لګ (láglág) نر.م. ډينګ؛ و ګ. لک لک.

لګن (lagə́n) نر.م. لګن؛ ۱) د اورو آخښلو لوښی، ښانک؛ ۲) چلمچي؛ ۳) شمعنی، د شمعو بلولو لوښی.

لګني (laganí) ص. هغه پک چې سر يې ښخي بې ويښتو وي.

لګور (lagór) نر.م. يو ډول غرنی بوټی دی چې سره ګلان او اوږد ډنډر لري.

لګول (lagawə́l) مص. مت. ۱) نښلول؛ ۲) سمول؛ ۳) خرڅ کول؛ ۴) بلول؛ ۵) مقررول؛ ۶) لګيا کول؛ ۷) بلاربول؛ ۸) نصبول؛ ۹) کرل.

لګون (lagū́n) نر.م. لګښت، مصرف، خرڅ.

لګونه اچونه (lagawánaačawána) ښځ.م. ګډوډونه، لاندې باندې کونه، بې ځايه کونه.

لګونی (lagū́nay) نر.م. يو ډول بوټی دی چې د ځونډي په څېر سره ګلان کوي.

لګوونی (lagawū́nay) نر.م. پېلوځی، هغه خس او خځلي چې د اور په لګولو کې کار ترې اخلي.

لګه درګه (lágadárga) ښځ.م. ۱) د ډېرو کسانو د منډې وهلو پر وخت د پښو آواز؛ ۲) منډه تړه.

لګيا (lagyā́) ص. نر. ښځ.م. ۱) اخته، اړم، مصروف؛ ۲) پورې کول، لړل، منبل.

لګېدل (lagedə́l) مص. ل. ۱) بلېدل؛ ۲) سره جنګېدل؛ ۳) خرڅ کېدل؛ ۴) مقررېدل؛ ۵) نښتل ۶) زخم خوړل؛ ۷) بلاربېدل؛ ۸) اخته کېدل؛ ۹) نصبېدل؛ ۱۰) سمېدل؛ ۱۱) نيال کېدل.

لل (lal) نر.م. ۱) زور، طاقت؛ ۲) لوظ، قول، ژبه؛ ۳) احمق؛ ۴) ص. ګونګی؛ ۵) مص. لېيل، للل، د شاهدی او سلام سره يو ځای راځي؛ ۶) سپک-ورک، مات، ملامت؛ ۷) لاس پرسر.

لل بل (lálbal) ص. نر.م. حيران، پريشان، لل ګل.

للمه (lálma) ښځ.م. بې اوبو، للمي، باراني ځمکه.

للمي (lalmí) ص. باراني یا د للمي فصل.

للو (laló) ۱) مور خپل ماشوم ته ویده کولو لپاره وایي؛ ۲) ص. احمق، کم عقل، لوده.

للوپتو (lálūpatū) ښځ.م ۱) خوشامندګر، چاپلوس؛ ۲) کوځه ډب؛ ۳) په مشکله ګوزاره کونه.

للوز (lalóz) نر.م. دمرغانو اوازونه، د مرغانو چغار.

للون (lalū́n) نر.م. ۱) ګوډ کونه، خبشاوه کونه؛ ۲) وینا، بیان؛ ۳) کوښښ.

للونکی (lalū́nkay) نر.م. ګواهي ورکوونکی، خبشاوه کوونکی، کوډګر.

للونګر (lalūngár) نر.م. للونوونکی، ګوډګر، خبشاوه کوونکی.

للونول (lalūnawál) مص. مت. خبشاوه کول.

للونېدل (lalaūnedál) مص. ل. خبشاوه کېدل.

للی (lálay) نر.م. ګرینګ، خنی، دپوزې غلیظه ماده.

للېدل (laledál) مص. ل. ۱) ژبه بندېدل، ګونګی کېدل؛ ۲) وارخطا کېدل؛ ۳) ایله سر بنورول؛ ۴) کمزوری حرکت کول، ایله بیله خوځېدل؛ ۵) سپکېدل، ملامتېدل ورکېدل؛ ۶) لاس په سرېدل؛ بېزارېدل.

لم (lam) نر.م. ۱) دمېږو او پسونو پلنه لکۍ؛ ۲) ص. نر.م. ۱) ناراسته، لټ؛ ۲) اوږد غځېدلی؛ ۳) نر.م. ناره یي مرز، غېږیز مرز.

لمار (lmār) نر.م. د کوژدې دسمال.

لماړی (lmā́ṛáy) نر.م. سرسری ګنډ، غټ غټ ګنډ.

لماړي ستن (lamāṛistán) نر.م. نماړي ستن، د برستنو ګنډلو غټه ستن.

لماست (lmāst) ص. نر.م. ۱) ملاست، اوږد غځېدلی یا ډډه آچولی؛ ۲) ویده؛ ۳) همبستر.

لماستل (lmāstál) مص.ل ۱) څملاستل؛ ۲) ډډه آچول، اوږد غځېدل؛ ۳) همبستر کېدل.

لمابنام (lmāṣā́m) نر.م. لمابنامی، مابنام.

لمانځل (lmānǰə́l) مص. مت. عبادت کول، نمانځل، عزت ورکول؛ ۲) پالل، ساتل؛ ۳) المنځل.

لمانځه (lamānǰá) ښځ.م. ۱) تیرک، د ژرندې د پل محور، د ژرندې د پل د منځ موری؛ ۲) د لمونځ مغیره حالت.

لمانځي (lmānǰí) ص. پاک، ستره، نمانځي.

لمبا (lambā́) ښځ.م. لامبا، غسل، ځان پاکونه.

لمباځی (lambā́ǰáy) نر.م. چرچوبی، تشناب، د لمبا کوټه یا ډنډ، غسل خانه، لمبلځی.

لمبر (lambár) نر.م. ۱) نمبر، درجه؛ ۲) منصب، مرتبه؛ ۳) وار؛ ٤) ګڼه، شمېره، عدد.

لمبل (lambál) مص. ل. لامبل، غسل کول.

لمبو (lambó) ص. له حده زیات احمق، لومبړ.

لمبور (lambū́r) نر.م ۱) دکاریز لپاره نوی سوری؛ ۲) د کاریز کېندلو مېتی.

لمبورچي (lambūrčí) ص. نر.م. هغه چې د کاریز لپاره سوری کني.

لمبول (lambawál) مص. مت. غسل ورکول، پاکول، د بل په بدن اوبه تېرول.

لمبه (lambá) ښځ.م. ۱) د اور شغله؛ ۲) تاو، ګرمي؛ ۳) یو ډول مرغی؛ ٤) یوراز ناروغي ده.

لمبی (lambáy) نر.م. لمبه، لمپه، یو ډول څراغ.

لمبېدل (lambedál) مص.ل. غسل کول، په اوبو ځان پاکول، په بدن اوبه تېرول.

لمبېزن (lambezán) ص.نر.م. لامبوزن، دلامبو ماهر.

لمټک (lamaṭák) نر.م. ۱) پست؛ ۲) ناراست سپی، لټ سپی.

لمټی (lamṭáy) ص. پرمنځ شوي وینته.

لمچټ (lamčáṭ) نر.م. لمڅټ، غلیواز، تپوس.

لم چړ (lamčáṛ) نر.م. لم څوکی، لکلمونی، د لم د پاسه وره لکۍ، د پسه، مېږې د لم لکۍ.
لمچه (lamčá) ښځ.م. د سونګ یو ګېډی لرګي.
لمڅټ (lamcáṭ) نر.م. و ګ. لمچټ.
لمڅه (lamcá) ښځ.م. تېوس، یو راز مارغه دی.
لمڅی (lamcáy) نر.م. ۱) وګ. لمڅه؛ ۲) نیمڅی، کراسته، دوړی تغر؛ ۳) یو ډول ښکاري مرغه؛ وګ. لمڅه.
لمڅي ګر (lamcigár) نر.م. کراسګر، کراستګر، لمڅي جوړوونکی.
لمحه (lámhá) ښځ.م. لحظه، ساعت، لږ وخت.
لمدبل (lamdabál) نر.م. لندبل، رطوبت، نم.
لمدول (lamdawál) مص.مت. لوندول، خیشتول.
لمده (lamdá) ص.ښځ.م. لنده، لونده، خېشته.
لمده بل (lamdabál) نر.م. لنده بل. ۱) نګولی، کتغ، سالن؛ ۲) رطوبت، لوندوالی.
لمډی (lamḍáy) نر.م. د کوناتو د پاسه هډوکی.
لمر (lmar) نر.م. ۱) نمر، نور، آفتاب؛ ۱) غارمه.
لمرپرېواته (lmarprewātá) نر.م ۱) دلمر پرېوتو وخت، ماښام؛ ٤) لوېدیځ، مغرب، قبله.
لمرتندره (lmartándrá) ښځ.م. لمر نیونه، د لمر تندر نیونه، کسوف.
لمرټګ (lmarṭág) نر.م. تکنده غرمه، استوا.
لمرڅرک (lmarcrák) نر.م. لمرڅیره، لمر څرېکه، لمرخاته، د لمر راختنه.
لمرڅرکی (lmarcrákay) نر.م. ۱) پېتاو، لمرته مخامخ. ۲) یو ډول سپین مار دی چې د مارانو پاچا بلل کېږي.
لمرڅرېکه (lmarcríka) ښځ.م ۱) د لمر وړانګه؛ ۲) وګ. لمرڅرک.
لمرڅیره (lmarcirá) ښځ.م. لمرڅرک، د لمر راختنه.

لمرخاته (lmarxātá) ص. ۱) لمرختیځ، مشرق؛ ۲) د لمر راختو وخت؛ ۳) لمرڅرېکه.
لمرختیځ (lmarxatíẓ) ص.نر.م. مشرق.
لمرغونډال (lmarǧwanḍál) نر.م. شمسي نظام، شمسي منظومه.
لمرګلی (lmargwálay) نر.م. لمر ګل، کافر ګل، نمرګلی، نمرپرست.
لمرلوېدل (lmarlwedál) مص. ل. لمر لوېدۀ، لمر پرېواتۀ، دلمر پرېوتل.
لمرلوېدۀ (lmarlwedá) ښځ.م. ۱) لوېدیځ، مغرب؛ ۲) لمر پرېواته.
لمرمخی (lmarmáxay) ص.نر.م. ښکلی، نمر مخی، ښایسته، حسین.
لمرمخې (lmarmáxe) ښځ.م. د لمر په څېر سپینه او ښکلې، ډېره ښایسته.
لمرنښان (lmarnıṣán) نر.م. د خپلواکۍ د لمر نښان لنډون، د افغانستان تر ټولو لوړ افتخاري نښان.
لمرنی (lmaranáy) ص. نر.م. لمریز، نمریز.
لمری (lmaráy) ص. نر.م. هغه څه چې په لمر وچ شوي وي، په لمر وچ شوی.
لمریز (lmaríz) ص. نر.م. شمسي، نمریز.
لمریزلېږدي (lmarízlezdí) ښځ.م. لمریز هجري (کال، کلیز) هجري شمسي.
لمړ (lamáṛ) نر.م. د دوو غرونو تر منځ لویه کنده.
لمړزیز (lamṛazíz) نر.م. اول ځل، لمړنی.
لمړنی (lumṛanáy) نر.م. (ښځ. لمړنۍ) لومړنی، ړومبنی، تر ټولو وړاندینی، مخکینی.
لمړۍ (lmaṛáy) ښځ.م. کپ، نواله، ګوله، خمڅه.
لمس (lams) نر.م ۱) ګوتې وروړنه، یو شي ته لاس وروړل؛ ۲) وګ. لمسون.

لمسول (lamsawə́l) مص. مت. ۱) پارول، آماده کول، لمسون کول؛ ۲) یو شي ته لاس وروړل.

لمسون (lamsū́n) نر.م. لمس، لمسه، تحریک، پارول، لمسول.

لمسوونی (lamsawū́nay) نر.م. لمسوونکی، تومبونکی، تحریکوونکی.

لمسووني (lamsawūní) نر.ج. لمسوونکي. پاروونکي، تحریکوونکي.

لمسه (lámsá) ښځ.م. لمس، تحریک، پارونه.

لمسی (lmasáy) نر.م (ښځ. لمسۍ) نمسی، نوسی؛ د زوی یا د لور زوی.

لمسۍ[1] (lamsə́y) ښځ.م. د اسپې په ملا باندې د تړلې شوې پتۍ لاندېنۍ پسته برخه.

لمسۍ[2] (lmasə́y) ښځ.م. ج. د (لمسی) ښځینه، وګ. لمسی.

لمسېدل (lamsedә́l) مص. ل. پارېدل، تحریک کېدل، بدۍ ته آماده کېدل.

لمعان (lamʕā́n) نر.م. ځلند، ځلاند، بل.

لمغړه (lamğáṛa) ښځ.م (ج. لمغړې) ډېره تلوسه، ډېره لېوالتیا، ډېره مینه ښودل.

لمغړی (lamğaṛáy) ص. نر.م. چلباز، غوړه مال.

لمغړۍ (lamağṛə́y) ښځ.م.ج ۱) ژړا فریاد، زاري منت، واوېلا، چغې سورې؛ ۲) وګ. لکموني.

لمغړې (lamğaṛé) ښځ.م. (م. لمغړه) وګ. لمغړه.

لمغوټه (lamğū́ṭa) ښځ.م. لاس تړلی.

لمګنډی (lamganḍáy) نر.م. وګ. لکلمی.

لم ګوړی (lamgūṛáy) نر.م. ۱) د لم تصغیر؛ ۲) وګ. لکلمی.

لم ګونډی (lamgū́nḍáy) نر.م. وګ. لکلمی.

لمن (lamán) ښځ.م. ۱) د کمیس لاندېنۍ ځوړنده برخه، ځولۍ؛ ۲) د یو شي یا ځای غاړه، ژۍ.

لمن انځور (lamənanǰór) نر.م. حاشیه ښکلل، ځنډیزه ښکلا.

لمنځ (lmanǰ) نر.م. ۱) ستاینه، تعریف، درناوی؛ ۲) ص. یو لاسی، هغه چې یو لاس لري.

لمنځل (lmanǰə́l) مص. مت. وګ. لمانځل.

لمنځه (lmánǰa) ښځ.م. د تل شنو ونو د کورنۍ د یوې غرنۍ ونې نوم.

لمن ګۍ (lmangə́y) ښځ.م.ج. یو ډول ګنډون دی.

لمنلیک (lamənlík) نر.م. پایلیک، پایخوړ، حاشیه، پاورقي.

لمنلیکنه (lamənlikána) ښځ.م. پایخوړ لیکنه، حاشیه لیکنه.

لمنلیکونکی (lamənlikū́nkay) فا. نر.م. پایله لیکونکی، حاشیه لیکونکی، محشی.

لمنلیکونه (lamənlikū́na) نر.ج. (د لمنلیک جمع) پایخوړونه، حاشیوي یادښتونه.

لمنور (lamənwár) نر.م. لمنیز، محتشی، لمن لرونکی، دامن دار.

لمنیز (lamənı́z) نر.م. لمنور، لمن لرونکی.

لمور (ləmawár) ص. نر.م. (ښځ. لموره) ۱) لم لرونکی؛ ۲) مج. د غټو کوناټو خاوند.

لموره (lmoṛá) ښځ.م. بېده، وچ واښه.

لمونځ (lmūnǰ) نر.م. نمونځ، د مسلمانانو عبادت.

لمونځغاړی (lmūnǰgā́ṛay) نر.م. لمونځ کړونی، لمونځ کوونکی، لمونځ ګزار، مونځ ګزار.

لمونځ کړونی (lmūnǰkṛū́nay) نر.م. وګ لمونځغاړی.

لمېساند (lmesā́nd) نر.م. کښونکی، لیکونکی، مسوده لیکونکی، رونویس.

لمېسل (lamesə́l) مص. ل. لمېسنه، مسوده کول؛ ۲) لیکل، تحریر کول، کښل، ښکل.

لمېسنه (lmesána) ښ.غ.م. ليکنه، آره ليکنه، مسوده، تسويد.

لمېسه (lmesá) ښ.غ.م. مسوده، تسويد، ليکنه، لمېسنه.

لنبره (lanbára) ښ.غ.م. بې فرشه څمکه.

لنځي (lanǰí) ښ.غ.ج. منت زاري، فرياد، خواستونه.

لنده بل (landabál) نر.م. و.گ. لمدبل.

لندول (landawə́l) مص.مت. و.گ. لمدول.

لندی (landáy) نر.م. له سيند نه ويستل شوې وياله.

لنډ (land) ص. نر.م ۱) مختصر، کوتاه، د اوږد ضد؛ ۲) نژدې، نېږدې، قريب.

لنډاک (landák) ص. نر.م. لنډپاری، بې فکره، تنگ نظری، لنډفکره، ناعاقبت اندېش.

لنډاکتوب (landāktób) نر.م. کوتاه نظري، بې فکري، تنگ نظري.

لنډالواکی (landālwā́kay) نر.م. لنډ ليدی، لنډ وينی، لنډ وين، لنډ نظری.

لنډالواکي (landālwākí) ښ.غ.م. لنډ ليدي، لنډ ويني، لنډ نظري.

لنډان (landā́n) ص.نر.م. کوچنی، ماشوم، هلک.

لنډاندی (landánday) نر.م. لنډاک، پوهلندی، لنډ فکری.

لنډاندي (landandí) ښ.غ.م. لنډاکي، لنډ فکري.

لنډباوری (landbā́waray) نر.م. ژرباوری، ساده.

لنډباوري (landbāwarí) نر.م. ژرباوري، ساده گي، ساده توب.

لنډ بزری (landbazáray) نر.م. و.گ. شاهين.

لنډپاری (landpā́ray) ص. نر.م. ۱) د تنگ زړه خاوند، زر غوسه کېدونکی؛ ۲) مطلب آشنا؛ ۳) لنډ نظری، تنگ نظری.

لنډپوهی (landpóhay) نر.م. پوهلندی، ساده.

لنډ توب (landtób) نر.م. لنډوالی، مختصروالی.

لنډتېرمهال (landtermahā́l) نر.م. لنډه ماضي، قريبه ماضي.

لنډځوابی (landǰawā́bay) نر.م. ژرځوابی، غوځ ځوابی، حاضرجواب.

لنډر (landár) ص.نر.م. و.گ. لنډی.

لنډستاينوم (landstāynū́m) هغه ستاينوم چې ترخپل ستايلي د مخه راځي لکه سورکتاب.

لنډغر (landağár) ص. نر.م. ۱) لکۍ پرې کړی؛ ۲) لنډهر، بې شرمه؛ ۳) آواره، ابله گرد.

لنډفکره (landfíkra) نر.م. و.گ. لنډاک.

لنډفکری (landfíkray) نر.م. تنگ نظری.

لنډکړی (landkáray) نر.م. بې واسطې مفعول.

لنډکړی پېر (landkaraypér) د بې واسطې مفعول حالت، صريح مفعول.

لنډکی (landakáy) ښ.غ.م. د کاريز شاه؛ ۲) ډېر لنډ، ډېر مختصر.

لنډگروهی (landgróhay) نر.م. تنگ وينی، تنگ نظری، لنډ ليدی، تنگالواکی، متعصب.

لنډگروهي (landgrohí) ښ.غ.م. تنگ ويني، تنگ نظري، لنډ ليدي، تعصب.

لنډگروهيز (landgrohíz) نر.م. تنگ نظرانه، تعصبي، متعصبانه.

لنډگنډ (landgánd) نر.م. ۱) سمدواره، په هغه ساعت؛ ۲) ډېر نژدې؛ ۳) ژر؛ ٤) مختصر.

لنډ ليدی (landlíday) نر.م. لنډ نظری، چې لرې نه شي ليدای.

لنډليک (landlík) نر.م. خلاصه ليکنه، تونده ليکنه، ژر ليکنه.

لنډمنگی (landmángay) نر.م. لنډ عمری، لنډ ژوندی، کم پاينېتي.

لنډمهالی (landmahā́lay) د لږ وخت لپاره، موقتي.

لنډواټنی (landwāṭánay) نر.م. لنډ واټن (نرینه نوم لپاره لکه توغندی، توپ...) ، لنډمزلی.

لنډور (landwár) ص. نر.م ۱) لنډ پاری، لنډ فکره؛ ۲) لنډه ور، لویه لنډه لرونکی.

لنډوکی (landū́kay) نر.م. لنډکی، ډېر لنډ، لنډی، د لنډ مصغر.

لنډوکي (landūkí) ښځ.ج. لنډکي لنډکي دستکونه.

لنډول (landawə́l) مص.مت. کمول، مختصرول؛ ۲) فیصله کول؛ ۳) نیږدې کول؛ ٤) مزل کول.

لنډوین (landwín) نر.م. لنډوینی، لنډ لیدی، (انسان، عینک).

لنډه (lánda) ښځ.م. د ملا لاندېنۍ برخه، ډونګه، ډینګله، کونه ډوب؛ ۲) د لنډ مؤنث.

لنډه کا (landaká) ښځ.م. قاز، زانه.

لنډی (landáy) ص.نر.م. ۱) لنډ، د اوږد پرعکس؛ ۲) مج. لنډفکره.

لنډېری (landeráy) نر.م. یو ډول غشی دی.

لنډیز (landíz) نر.م. لنډون، نچوړ، اختصار، خلاصه.

لنګرځی (langarʒáy) نر.م. ډکه (سوات).

لنګری (langaráy) ښځ.مج. ننګری، اونګ، هاونګ.

لنګور (langór) نر.م. شادو، بیزو، یوډول غټ بیزو.

لو (lo) نر.م. قسم، سوګند، لوړه.

لوات (lawā́t) نر.م. پرانیستی، خلاص.

لواتل (lwātə́l) مص.مت. پرانیستل، بېرته کول.

لوبډله (lobdála) ښځ.م. د لوبې ډله، د لوبې تیم.

لوبغاړی (lobğā́ray) نر.م. ورزشکار، سپورت مین.

لوبغالی (lobğā́lay) نر.م. ورزشځای، ورزشځی، د سپورت محل.

لوبوبه (lobobá) ښځ.م. نري مني، مذي.

لوبول (lobawə́l) مص.مت. ۱) په لوبه کې له ځان سره شریکول، لوبه ورزده کول؛ ۲) مج. غولول، تېرویستل.

لوبولی (lobawə́lay) مف.نر.م. ۱) په لوبه کې له ځان سره شریک کړی، پر لوبه پوه کړی؛ ۲) مج. غولولی، تېرویستلی.

لوبیځ (lobíʒ) نر.م. ننداره، د ننداري ځای، د تمثیل ځای.

لوبېدل (lobedə́l) مص.ل. ۱) په لوبه کې شریکېدل، پر لوبه پوهېدل؛ ۲) غولېدل، تېروتل.

لوت (lut) نر.م. تشخیص، پېژندنه.

لوتل (lūtə́l) نر.م. تشخیصول، پېژندل.

لوټ (lwaṭ) نر.م. سبک، متره، څواک، تاب.

لوټ تالان (lūṭtālā́n) نر.م. چور و تالان، چور چپاول.

لوټمار (lūṭmā́r) نر.م. ۱) لوټ تالان، چور چپاول؛ ۲) شوکمار، تالانګر؛ ۳) لوټې میده کوونکی، لوټې ماتوونکی.

لوټن (lūṭə́n) نر.م ۱) لوټ پر لوټ اوښتونکی، لاندې باندې کېدونکی؛ ۲) لوټې (کلوخ) لرونکی.

لوټېری (lūṭeráy) نر.م. لوټوونکی، لوټمار، تالانګر، چپاولګر.

لوټېرې (lūṭeráy) ښځ.ج. لوټوونکې، لوټماره، چپاولګره.

لوڅ (lūc) نر.م. ۱) لغړ، نیمه بربنډ؛ ۲) مج. تش لاسی، بېوزله، غریب؛ ۳) یوه لوبه ده.

لوڅ پوڅ (lūcpū́c) ص.نر.م. لوڅ لغړ، لوڅ لپړ، بالکل لوڅ بېخي بربنډ، برمنډ، لنډلغړ.

لوڅ پوڅ (locpóc) ص.نر.م. اوړېدونکی راوړېدونکی، لوټ په لوټ اوښتونکی، ناکرار، ناارام.

لوڅکه (locáka) ښځ.م. نانځکه، نېنځکه، ناوکی، گوډۍ.

لوڅوالی (lūcwā́lay) نر.م. لوڅتوب، لوڅتیا، بربنډوالی، لغړوالی.

لوڅول (lūcawә́l) مص.مت. بربنډول، لغړول، ښکاره کول.

لوڅي پوڅي (locípocí) ص.ښځ.م.ج. لاس و پښې وهل، ناکراري، پرلپسې مبارزه، زاري.

لوڅېدل (lūcedә́l) مص.ل. بربنډېدل، لغړېدل، ښکاره کېدل.

لوڅېدل (locedә́l) مص.مت. لوڅي پوڅي کول، اوړېدل رااوړېدل، لاس وگرېوان کېدل.

لوخزه (luxáza) ښځ.م. لوخړه، ډډوزه، غروسکه.

لوراند (lawrā́nd) نر.م. ډېر لورېدونکی، ډېر زړه سواند، ډېر مهربان.

لورښود (lorṣód) نر.م. لوري ښوونکی، جهت ښودونکی.

لورنی (loranáy) نر.م. د لور (خوا) اړوند، د لور متعلق (په نرينه نومونو کې).

لورنۍ (loranә́y) ښځ.ج. د لور اړوند، د لور متعلق (په ښځينه نومونو کې).

لورورکی (lorwrákay) نر.م. لار ورکی، ورکلاری، چې لار يې ورکه کړې وي يا لاره ورکوي.

لورين (lawrī́n) نر.م. زړه سواند، مهربان، مشفق.

لوري ورکول (lóraywarkawә́l) مص.مت. لور ښوول، لور ښوونه.

لوړاوی (lwaṛāwáy) نر.م. لوړونه، لوړونگ، غتاوی، درناوی، لمانځنه.

لوړپوړيز (lwaṛporíz) نر.م. جگ پوړيز، لوړ چتی.

لوړتيا پال (lwaṛtyāpā́l) نر.م. برلاسوال، برلاسی غوښتونکی، لوړتيا غوښتونکی.

لوړتيا پالنه (lwaṛtyāpālә́na) ښځ.م. لوړتيا واله، لوړتيا غوښتنه، تفوق طلبي.

لوړتيايي (lwaṛtyāyí) ښځ.م. د لوړتيا اړوند، ارتقايي.

لوړښوونځی (lwaṛṣowanǰáy) نر.م. ليسه، عالي ښوونځی، عالي مکتب.

لوړل (luṛә́l) مص.مت. ۱) له ځايه بېلېدل، جلا کېدل، دروند څيز له ځايه ښورېدل؛ ۲) اړول، چپه کول؛ ۳) باربدل؛ ٤) نړېدل.

لوړه (lóṛa) ښځ.م. سوگند، قسم، حلف، ژمنه.

لوړه (luṛá) ښځ.م. بې غږه، ناست اواز، ډډ غږ.

لوړليک (loṛlík) نر.م. سوگند ليک، سوگند نامه، تحليفنامه.

لوز (loz) نر.م. لينده، غورکمانه.

لوستل (lostә́l) مص.مت ۱) نوستل، شيندل، بادول؛ ۲) لولول، ويل، قرائت کول؛ ۳) لېږدول.

لوستليکی (lwastlíkay) نر.م. د لوست کتاب، درسي کتاب.

لوستوال (lwastwā́l) نر.م. د لوست څښتن، د مطالعې خاوند، لوستونکی.

لوښتل (loṣtә́l) مص.مت. لوړل، پسې لېږدېدل، پسې اوښتل.

لوښتنه (loṣtә́na) ښځ.م. چپه کونه، اړونه.

لوښلوني (loṣlū́ne) ښځ.م. لوښني اوبه، کنگالي، د لوښو د کنگالېدو اوبه.

لوښنپېر (loṣanpér) نر.م. لوښنين پېر، لوښنيز پېر، ظرفي حالت، آلي حالت.

لوښه ييز (loṣayíz) ښځ.م. لوښني، عادتي، خصلتي.

لوښيز (loṣíz) نر.م. لوښني، لوښنيز، لوښنين، آله يي، آلي.

لوښینکړ (loṣínkar) ظرفي فعل.

لوښیننوم (losinnū́m) نر.م. لوښیز نوم، اله نوم.

لوښي ولنه (loṣiwlə́na) ښځ.م. لـوښي پرېولنه، لوښي مینځنه.

لوغ (loğ) نر.م. لوښل، رودل (چوشیدن).

لوغړن (lūğarán) نر.م. لغوړن ۱) په لوګیو تور؛ ۲) خیرن پیرن، غوړپر؛ ۳) بد نصیب.

لوغړول (lūğrawə́l) مص. مت. توغړول، په خاورو او ایرو کې ځملول او اړول را اړول.

لوغړېدل (lūğredə́l) مص. ل. توغړېدل، په خاورو او ایرو کې اړول را اړول کېدل.

لوغزه (lwáğaza) ښځ.م. لنګه غوا یا چېلۍ.

لوغس (láwğas) ص.نر.م. لوغسی، وږ سترګی، اروا وږي، حریص، بخن، سترووږی.

لوغسی (logásay) نر.م. مچ، مګس.

لوغسۍ (lwağasáy) ص. ښځ. م. کتاره، هغه لنګه غاروې چې لوشلو ته خوک ځان ته نه پرېږدي.

لوغل (lwağál مص. مت. لوشل، لوېشل، لوېغل.

لوغول (lūğawál) مص. مت. ۱) رېړول، په تودو ایرو کې توغلول؛ ۲) انګار تازه کول؛ ۳) څه خبره یا معامله جاري ساتل؛ ۴) کړول، تزنول.

لوغونه (lwağū́na) ښځ.م. لوغی، دېګچی، غوا لوشی، ډیبی، دونی، دکی، ګودی.

لوغۍ (lwağáy) ښځ.م. غوالوشی.

لوغېدل (luğedál) مص. ل. په تودو ایرو توغلېدل، پخېدل؛ ۲) ورو ورو بلېدل؛ ۳) څـه معامله یا خبره جاري ساتل کېدل؛ ۴) کړېدل، تزنېدل.

لوک (lok) نـر.م. ۱) لـوګ، پنځـه کلـن اوښ؛ ۲) انسان، بشر؛ ۳) عالم، ارواح؛ ۴) نری.

لوکاټ (lawkā́t) نر.م. یو ډول ژېړ رنګي مېوه.

لوکړ (lokár) نر.م. لوګړ، یو ډول غاښور یا منداوو.

لوکېدل (lūkedál) مص. ل. سوځېدل، لوګی کېدل.

لوګ(۱) (log) نر.م. لوګه، صحرا، بیابان، شاړه.

لوګ(۲) (lawg) نر.م. بې فایدې، فضول.

لوګر(۱) (lawgár) ص.نر.م. لوګری، لوی، رهبونکی.

لوګجن (lūgján) ص. نر.م. لوګن، لوګي وهلی، په لوګي تورشوی.

لوګر(۲) (lū́gar) نر.م. ۱) یو ډول بوټی دی چې په سرکې غونډاری لري؛ ۲) یو ډول ځناور دی.

لوګړ (logár) نر.م. و ګ. لوکړ.

لوګن (lūgán) ص.نر.م ۱) وګ. لوګجن؛ ۲) لوګي کوونکی، هغه شی چې ډېر لوګي کوي.

لوګول (lūgawál) مص. مت. لوګي کول، لوګي ویستل؛ ۲) بلـول؛ ۳) ځـارول؛ ۴) تباه کـول؛ ۵) اوازه خپرول.

لوګه (lóga) ښځ.م. لوګ، شاړه او بې حاصله ځمکه.

لوګی (lūgáy) نر.م. دود، لوخړه، ډډوزه.

لوګی خانه (lūgayxāná) ښځ.م. دودخانه، موری، لوی، د لوګي دوتو لاره، بخوره.

لوګېدل (lūgedál) مص. ل. لـوګي کېدل، لوګي وتل؛ ۲) بلېدل؛ ۳) ځارېدل؛ ۴) تباه کېدل.

لوګیز (lūgíz) نر.م. لوګن، لوغړن، په لوګي رنګ، دودجن.

لولپاند (lūlapā́nd) ص. نر.م. لولپان، لولپه.

لولپه (lū́lapa) ص. نـر. ښځ.م. لولپاند، ۱) ستي پتي، بالکل سوی؛ ۲) د لمبونتوب تر حده د یو شي لمبوال.

لولکۍ (lūlakáy) ښځ.م. بورا، پروانه، ډبی؛ ۲) اوره د بورې سره ګډوي او په غوړو کې یې سره کوي.

لولکی (lolakáy) نر.م. کلوله لرګی.

لوللیکی (lwallikáy) نـر.م. لـېکـچـر نـوټ، لکچر نوټ.

لولمن (lolamə́n) ښځ.م. ۱) پراخه لمن؛ ۲) مج. سخاوت، مېرانه.

لولنګر (lawlangə́r) ص. دربدر، پــورجنی، فضول خرڅ، عیاش.

لولنګري (lawlangarí) ښځ.م. دربدري، پورجني، اواره ګي.

لولو(۱) (lūlū́) نــر.م. توره تو ته چې په فصل کې د مرغیو د وېرولو لپاره ځوړندوي.

لولو(۲) (loló) یو ډول ښځینه د مټ ګاڼه، بازوبند.

لولوباتو (lólobātó) ښځ.م. د نجونو یو ډول لوبه ده.

لولور (lawlór) نـر.م. ۱) فصل ربېنه، لو کونه؛ ۲) کار، خواري؛ ۳) ص. تباه، برباد، تالا.

لولول (walawə́l 1) مص. مت. درس ورکول، په بل لوست کول، لوست ورزده کول.

لولونکی (lwalawū́nkay) نر.م. مدرس، معلم، ښوونکی، درس ورکوونکی، استاد.

لولی (loláy) ښځ.م. ۱) کاسبره، کچنی، فاحشه، للۍ؛ ۲) ډمه.

لوماشین (lawmāšín) نر.م. د لوماشی، د ربېنې ماشین.

لومبړ (lūmbáṛ) نر.م. لمبړ؛ ۱) د ګیدړ په څېر یو ځناور دی؛ ۲) ص. کم عقل.

لومړنی (lumṛanáy) نـر.م. اول، اولنی، مخکې، تر نورو د مخه.

لومړی (lumṛáy) نـر.م. اول، اولـنی، مخکې، تر نورو د مخه.

لومړیتوب (lūmṛitób) نـر.م. مخکښوالی، وړاندېوالی، قدامت، اولویت، اولیت.

لومکه (lūmáka) ښځ.م ۱) لومه، لوینه، غنداری؛ ۲) دام؛ ۳) کړکۍ، کوړکی.

لومني (lomaní) ښځ.م. کبر، لویي، غرور.

لومه (lū́ma) ښځ.م. لومکه، لمکه، دام، لومې.

لومې (lū́məy) ښځ.م. و.ګ. لومه.

لونټه (lū́nṭa) ښځ.م. لکۍ پربکړې، بونډۍ.

لونټۍ مونټۍ (lūnṭaymū́nṭay) نر.م. غوڅ ونه او لکۍ پربکړې، کونډۍ مونډۍ.

لوند (lū́nd) نر.م. خېشت، زېمناک، نمناک.

لوندخېښت (lūndxéšt) ص.نر.م. بېخي لوند، بالکل لوند، لوند خوشت، تول لوند.

لوندمېچ (lūndmeč) نر.م. د لنده بل مېچوونکې اله، نم سنجوونکی.

لوندوالی (lūndwā́lay) نر.م. خېشتوالی، رطوبت.

لوندول (lūndawə́l) مص. مت. لوندونه، لندول، لمدول، خېشتول، خوشتول.

لونده (lwandá) ښځ.م. یو ډول غرنۍ ونه ده.

لوندېدل (lūndedə́l) مص. ل. لمدېدل، خېشتېدل.

لونډ (lawánḍ) نـر.م. ۱) مجـرد؛ ۲) خـوشکی، فضول، او بې کاره سړی.

لونډتوب (lawanḍtób) نر.م. ۱) لونډي، لونډتیا، مجردي؛ ۲) بېکلوي.

لونډر (lawanḍár) نـر.م. آواره ګـرد، بې فایدې ګرځېدونکی؛ ۲) یو ډول خوشبو تېل.

لونډه (láwanḍa) ښځ.م. ۱) مجرده ښځه؛ ۲) آواره ګرده، ګشتۍ ښځه.

لونډي (lawanḍáy) نر.م. لونډتوب.

لونګ (lawáng) نر.م. یو ډول خوشبودار بوټی او د هغه دانې دي.

لونګی(۱) (lungáy) ښـځ.م. ۱) پګړی، پټکی؛ ۲) وربښمین دستار، د اوږې وربښمین شال.

لونګی(۲) (lawangáy) ص. ښځ.ج. یو ډول ښه بوی والا وریجې.

لونګین (lawangín) نر.م. د لونګو امېل.

لونل (lwanál, lūnál) مص. مت. ۱) شیندل، نولل، نوستل، پاشل؛ ۲) بادول، درمند بادول.

لونه (lúna) ښځ.م. خرې، شینی، ښنزه، ننکۍ، ښلونه، د یوې ننکۍ نوم دی.

لونی (lonáy) ښځ.م. شهادت، ګواهي.

لونی (lūnáy) ص. نر.م. بخښونکی، بخښبانده

لونېدل (lūnedál) مص. ل. نستلی کېدل، شیندلی کېدل نوستلی کېدل.

لوڼ (lūṇ) نر.م. مالګه، سوډیم کلورایډ.

لووچه (lowắca) ښځ.م. لویه وچه، براعظم.

لوورځ (lowrắǰ) ښځ.م. ورځلوی، قیامت، حشر، د حشر ورځ.

لووړی (lowáṛay) نر.م. ۱) هغه څه چې وریاندې قسم خوړل کېږي؛ ۲) ص. بزرګ او ښه سړی.

لوول[۱] (lawawál) مص. مت. ۱) لوکول، فصل رېبل؛ ۲) غورځول، اچول.

لوول[۲] (lowál) مص. مت. ۱) شاهدي ادا کول؛ ۲) لوشل (دوشیدن).

لو ولور (láwulor) نر.م. د غنمو او نورو د لو کولو کار و وخت.

لووی (lowáy) نر.م. شاهد، ګواه، لیدونی.

لووار (luwắr) نر.م. پښ، آهنګر، لوهار.

لوه[۱] (lūh) ښځ.م. و ګ. لوهه.

لوه[۲] (lawá) ښځ.م. ۱) اوبه زا وهل، زېمناک، زا؛ ۲) د پسونو یو ډول ناروغي ده.

لوهټ (lūhát̤) نر.م. مرغ زرین، لوېټ.

لوهړ (lawháṛ) نر.م. یو ډول بې مېوې ونه ده چې نارنجي ګلان نیسي.

لوهړه (lūháṛa) ښځ.م. و ګ. لوخړه.

لوهه (lū́ha) ښځ.م. اشتها، لېوالتیا، غوښتنه.

لوی[۱] (lawáy) نر.م. ۱) د تورې خوله؛ ۲) لوګر، رېبونکی.

لوی[۲] (lūy) نر.م. ۱) غټ، ستر، مشر؛ ۲) ارت، لوړ، دنګ؛ ۳) اوږد؛ ۴) پېهر.

لوی (lawáy) ښځ.م. ۱) د لوګرې مزدوري؛ ۲) موری، د پخلنځي روزان.

لوې (lawé) ښځ.م. لنګه، ښځینه څاروی.

لوېټ (lwet̤) نر.م. مرغ زرین، لوهټ.

لوی چاری (loycắray) نر.م. سترچاری، څانخوښي، کلانکار.

لوی څارنوال (loycāranwắl) نر.م. مدعي العموم، دادستان.

لوی درستیز (loydrastíz) نر.م. سربولندوی، اعلی قوماندان، د عمومي حرب رئیس ارکان.

لوېدل[۱] (lwedál) مص. ل. ۱) غورځېدل، پرېوتل، ۲) کمېدل، لږېدل؛ ۳) فریاد کول، للوز کول.

لوېدل[۲] (lawedál) مص. ل. لوکېدل، رېبل کېدل.

لوېدیځ (lwedī́ǰ) نر.م. غرب، نمرپرېواته، قبله.

لوېدیځواله (lwediǰwắla) ښځ.م. لوېدیځپالنه، غرب پالنه، غربیت.

لوی ډنډ (loyḍánḍ) نر.م. جهیل.

لوی رنځ (loyránǰ) نر.م. محرقه، توره تبه.

لوی زړی (loyzáṛay) نر.م. لویه ګرګه، زړور، سخي.

لوېږند (lwéẓand) نر.م. ۱) لوېدل؛ ۲) تیارخور، مفتخور، انګل، طفیلي.

لوېږندپوهنه (lwezándpohána) ښځ.م. د لوېږند (پرازیټ) پوهنه، طفیلي پېژندنه.

لوېښت (lwešt) نر.م. لښت، د غټې او خچې ګوتې ترمنځ فاصله.

لوېښتکی (lweštakáy) نر.م. لښتکی، لنډی، د یوې لوېښت په اندازه، لنډی سړی.

لوېشتول (lweštawə́l) مص. مت. په لوېشتو کول، لېشتول، د لوېشتو په ذریعه اندازه کول.

لوېشتېدل (lweštedə́l) مص. ل. په لوېشتو کېدل، لېشتېدل، د لوېشت په ذریعه ناپ کېدل.

لوېشتینک (lweštínák) نر.م. تېتکی، د یوې لوېشت په اندازه.

لوېشل (lwešə́l) مص. مت. وگ. لوشل.

لویښت (loyáṣt) نر.م. ۱) لویوالی، غټوالی، ستروالی؛ ۲) لوی واله، لوینه.

لویغ (lwiğ) نر.م. لویش، لوشل، لوغ، رودل.

لوی لاسی (loylā́say) ص.نر.م. پراخ لاسی، اوږد لاسی، سخي، سخاوتمند.

لویناب (loynā́b) ص. نر.م. د اماني دورې د نایب الحکومه انډول، نایب الحکومه.

لوینه[1] (lwína) ښځ.م. لومه، دام.

لوینه[2] (lóyána) ښځ.م. لویوالی، غټوالی.

لویول (loyawə́l) مص. مت. ۱) غټول، پېړول؛ ۲) اوږدول؛ ۳) لوړول؛ ٤) ارتول؛ ۵) زیاتول؛ ٦) عزت ورکول؛ ۷) پالل.

لویه جرگه (loyajargá) ښځ.م. افغاني دودیزه جرگه چې صلاحیت یې تر دولت و حکومت لوړ دی.

لویه سلامي (loyasalāmí) ښځ.م. په افغانستان کې په پاچا پورې تړلې بولۍ چې په خواب کې به یې دلښکریانو له خوا داسې ناره جگېده «عمر دې ډېر شه پاچا».

لویه لار (loyalā́r) ښځ.م. لویه لاره، پاچاهي لاره، شاهراه.

لویه ولسوالي (loyawulaswālí) ښځ.م. حکمراني، تر ولسوالۍ لوی اداري واحد.

لویي (loyí) ښځ.م. ۱) کبر، غرور؛ ۲) لوی واله؛ ۳) دوه تا شال، دوه لاشال؛ ۲) بزرگي، عظمت.

لوېدل (loyedə́l) مص. ل ۱) غټېدل؛ ۲) لوړېدل جگېدل؛ ۳) اوږدېدل؛ ٤) پېړېدل؛ ۵) زیاتېدل؛ ٦) پراخېدل؛ ۷) عزتمند کېدل.

لویې لینډۍ (loyelindáy) ښځ.م. لوی قوسونه، نبغې لینډۍ.

لويي مار (loyimā́r) ص. لاپو، دوزمار، باتو.

له (la) اد. ۱) نه، د؛ ۲) تونې (مکانې) سربل دی.

له (la) اد. لره، پاره، ته.

لهار (lahā́r) نر.م. لهر، څپه، موج.

له بده مرغه (labadamárğa) ق. له بدې برخې، له بده قسمته.

له پامه لوېدلی (lapāmalwedə́lay) نر.م. له نظره لوېدلی، فالتو، کرغېړن.

له توغه وتل (latuğawatə́l) نر.م. د یوه کار له توانه وتل، د یوه کار کړنې جوگه کېدل، د یوه کار توان درلودل.

له دې امله (ladeámála) ق. له دې سببه،ددې لپاره، له دې کبله، ددې په خاطر.

له دې کبله (ladekabə́la) وگ. له دې امله.

لهب (lahə́b) نر.م. ۱) تېرې کېدنه، تنده لگېدنه؛ ۲) د اور لمبه، شعله؛ ۳) گرد، دوره.

لهجه (lahjá) ښځ.م. د الفاظو آواز، تلفظ، د وینا طرز، د خبرو انداز.

لهذا (lıhāzā́) اد. ۱) د علت توری دی؛ ۲) دې لپاره، څکه، نو، پس، ترو.

لهر (láhar) نر.م. ۱) د اوبو څپه؛ ۲) شوق، ولوله؛ ۳) وهم؛ ٤) وجد؛ ۵) لېونتوب؛ ٦) دوره، د بیماری جوش؛ ۷) سوز، تاو؛ ۸) خواهش.

لهړ (lahə́ṛ) نر.م. گرنگ، د دوو غرونو ترمنځ ژوره کنده.

لهړی (lahəṛay) نر.م. برگه، داگه، لاړی، دستک.

لهسره (lasára) ق. بالکل، قطعاً، بېخي نه.
له ښه مرغه (laṣ̌amárğa) ق. له نېکه مرغه، له ښه قسمته، خوشبختانه.
له کومه (lakū́ma) ق. له کوم ځای څخه؛ له چا څخه.
له مخې (lamáxe) ق. پرته له استثناء، له یوه مخه، له یوه سره، ټول.
لهنګ (lhang) نر.م. الهنګ، زیات غم.
له نېکه مرغه (lanekamárğa) ق. له ښه مرغه، له ښه بخته، له ښه قسمته.
له واره (lawā́ra) ق. سمدلاسه، دفعتاً، پرته له ځنډ نه.
لهو (láhwa) نر.م. لوبه، بازي.
لهو ولعب (lahwalʿáb) نر.م. چتیات.
لهه (láha) ښځ.م. لیهه، لی، لای، نرمه خته.
لهېدل (lahedə́l) مص. ل. زړه کچه کچه کېدل، زړه چینجېدل، زړه بدېدل.
لئیم (laaím) ص. نر.م. شوم، کنجوس، بخیل.
لی (lay) نر.م. ۱) و.ګ. لهه؛ ۲) لاندې کېناستنه.
لیا (lyā) اد. ۱) و.ګ. لا؛ ۲) ایله.
لیار (lyār) ښځ.م. و.ګ. لار.
لیاروینی (lyārwínay) نر.م. لاره وهونکی، داکو، شوکمار.
لیاړجن (lyāṛján) ص. نر.م. و.ګ. لاړن.
لیاړه (lyā́ṛa) ښځ.م. و.ګ. لاړه.
لیاشه (lyāšá) ښځ.م. و.ګ. لشه.
لیاقت (lyāqát) نر.م. ۱) قابلیت، وړوالی، استعداد؛ ۲) جوهر، ښه والی؛ ۳) پوهه، دانایي.
لیب (leb) نر.م. اړ، حصار، بند، ایسار.
لیپخور (lipxór) نر.م. پښېمان، نادم.
لیپړی (lipṛáy) نر.م. ۱) خوړین پړین، اوبړنه خته؛ ۲) ص. نر.م. شوله پوله، کمزوری سړی.

لیت (lit) نر.م. ۱) الېتکی، بیږی، شونتی، دړوکی؛ ۲) ص. نر.م. سولول شوی، ښویېدونکی.
لیتاړه (litā́ṛa) ښځ.م. و.ګ. ریتاړه.
لیت پیت (lítpít) نر.م. ۱) رنګول شوی، ککړ، لړلی، الوده؛ ۲) بالکل سولول شوی.
لیتړی (litṛáy) نر.م. تیت شوی، خور شوی.
لیتکی (lítkay) نر.م. و.ګ. لیت۱.
لیټ (leṭ) نر.م. و.ګ. لوښټ.
لېټر (leṭár) نر.م. کړوبی، ختمېل، ختوبی، لېټی.
لېټر (léṭar) نر.م. د مایعاتو د اندازه کولو مق...
لېټوګرافي (layṭográfí) ښځ.م. د طباعت هغه طریقه چې د کاڼي او اوسپنې د پلېټ په ذریعه چاپ شي، سنګي چاپ.
لېټی (leṭáy) ښځ.م. اتوب، کاچی، د اوړو شیره.
لیث (lays) نر.م. زمری، مزری.
لېچ (leč) نر.م. مټ، بازو، لېښ، د لاس هډوکی.
لیچ (lič) نر.م. ۱) لیخ، د سترګو یوه ناروغي ده؛ ۲) هغه اوبه چې د ماشوم له خولې څاڅي.
لیچار (ličā́r) نر.م. فضولې او بې ګټې خبرې.
لیچن (ličán) ص. نر.م. د لیچ په ناروغی اخته.
لېچه (léča) ښځ.م. و.ګ. لیچ.
لېچی (léčay) نر.م. کنداغ، یو ډول مېوه چې اغزن پوستکی او خوږ خوند لري.
لېچي (léčay) نر.م. د دروازې بازو، درشل.
لېچي بېچي (léčebéče) ص. ۱) امېړ چمبړ، نښتی، په یو بل کې ورننوتي؛ ۲) په جګړه لاندې وتی؛ ۳) انې بانې.
لېخ (lec) نر.م. و.ګ. لیچ.
لېڅی (lecáy) ښځ.م.ج. دوړې خوره وره ګونجې.
لېڅي (lecí) نر.ج. ۱) متې، مروندونه؛ ۲) څنګلې، د دروازې بازوان.

لید (lid) نر.م. کتل، د لیدلو حس، د باصرې حس.

لید توګه (lidtóga) ق. لیددود، طرز دید.

لیدګوټ (lidgwáṭ) نر.م. لید لوری، لیدزاویه.

لیدل (lidál) مص.ل ۱) ملاحظه کول، کتل، کسل؛ ۲) ملاقات کول؛ ۳) غور کول؛ ٤) زغمل.

لیدل کتل (lidálkatál) مص. ل. کتل، لیدل؛ ۲) ملاقات کول؛ ۳) آشنایي کول.

لیدمېچ (lídmeč) نر.م. د لید (نظر) د مېچ آله، بینایي سنج.

لیدنه کتنه (lidánakatána) ښځ.م. ملاقات، لیدهٔ کاتهٔ.

لیدونی (lidúnay) ص. نر.م. هغه چې د لیدلو وړ وي، هغه شی چې په سترګو ولیدل شي.

لیدهٔ (lidá) ښځ.م. کاتهٔ.

لیدهٔ کاتهٔ (lidákātá) لیدنه، کتنه، لیدل کتل.

لیدهٔ پیدهٔ (lidápidá) ص. دیده و دانسته.

لیډر (liḍár) ص. نر.م. مشر، قاید، لارښود.

لیډرشپ (liḍaršíp) نر.م. مشري، قیادت.

لېر (ler) نر.م. ۱) د کږې‌ډي منحني شکله ډاګه؛ ۲) د سیند د غاړې کنده؛ ۳) لیار، لاره.

لېرانګه (lerānga) ښځ.م. لیره، رته، چېرره، چېړانګه، ریښه، ریښانګه.

لېربون (lerbún) ص. نر.م. (ج. لېربانهٔ) لېربه، د وریو او ورغومو څروونکی.

لېربه (lerbá) ص. نر.م (ج. لېربانه) و.ګ. لېربون.

لېرګی (lergáy) ښځ.م.ج. د غوږ پسته برخه.

لېرلید (lerlíd) نر.م. د لېرې لیدو آله، دوربین.

لېرنه (lerána) ښځ.م. هغه نری لښتی چې د خیمې شا وخوا د باران د وتلو لپاره جوړه شوې وي.

لېروغه (lerwága) ښځ.م. هغه وری چې شپانه ته په مزدورۍ کې ور کول کېږي.

لېړونی (lerúnay) نر.م. بې موره وری.

لېړوونی (lerawúnay) نر.م. هغه خس و خاشاک او خځلې چې سېل له ځان سره راوړي وي.

لېړه (lerá) ښځ.م. ۱) هغه خوړ چې په غره کې د دوو غونډو ترمنځ واقع وي؛ ۲) و.ګ. لېرانګه.

لیړی (líray) نر.م. وری، مرغومی، ورغومی.

لېړۍ (leráy) ښځ.م. نرۍ لاره.

لېړې (leré) ص. لرې، جلا، په ډېره فاصله.

لېړي (léri) نر.ج. د وریو او ورغومو رمه.

لېړې والی (lerewálay) نر.م. سره لېرې.

لېړ (leṛ) نر.م. لړ، سلسله، قطار، لیږ.

لېړجن (leṛján) ص. نر.م. لېړژن، لېړو، لاړن.

لېړو (leṛó) نر.م. بهنګړی، بنډی، یو ډول سابه دي.

لېړه (leṛá) ښځ.م. ۱) لاړه، لیاړه، د خولې اوبه؛ ۲) ربړه، د لرګیو ګاډی.

لېزم (lézám) نر.م. سسته لینده، یو ډول لینده چې ډېره لچکداره وي.

لېږد (lezd) نر.م. کوچ، رحلت، کډه، سفر.

لېږدانځور (lezdanjór) نر.م. فوتوکاپي، فوتوستیټ، د لیکنې انځور.

لېږدپېر (lezdpér) نر.م. لېږندپېر، عبوري پېر، انتقالي دوره.

لېږدچارې (lezdčáre) نر.م. ترانسپورتي یا لېږندویي چارې، حمل ونقل.

لېږدل (lezdál) مص.ل. کډه کول، په سفر تلل، کوچ کول، روانېدل، لېږدېدل، لښل.

لېږدلیک (lezdlík) نر.م. نقل، کاپي.

لېږدنه (lezdána) ښځ.م. نقل، روایت.

لېږدوړ (lezdwáṛ) نر.م. د لېږدولو وړ، د کوچ وړ، د انتقال قابل.

لېږدول (lez̤dawā́l) مص. مت. لېږل، استول؛ ۲) لېښول، کوچول، کډه کول.
لېږدی (lez̤dáy) ص. نر.م. بار وړونکی حیوان.
لېږدي (lez̤dí) د لېږد او هجرت اړوند، هجري.
لېږدېدل (lez̤dedā́l) مص. ل. وګ. لېږدل.
لېږدي کال (lez̤dikā́l) نر.م. دهجري کال.
لېږدي کلیز (lez̤dikalíz) نر.م. هجري کالښود، هجري جنتري، هجري تقویم.
لېږغندی (lez̤ğanday) ص. نر.م. هغه سړی چې د کوچ کولو په کارونو کې مشر وي.
لېږګی (lez̤gáy) نر.م. استر، پوټ، نری پوستکی، پټ.
لېږل (lezā́l) مص. مت. استول، لېږدول، ورلېږل.
لیږل (lizā́l) نر.م. ګومارل، بوختول، مقررول.
لېږمی (lez̤máy) ص. نر.م. چاپلوس، غوړه مال.
لېږمي (lez̤mí) ښځ.م. هلې ځلې، منډې ترړې.
لېږند (lez̤ánd) نر.م. لېږدېدونکی، کوچېدونکی، متعدي (فعل)، ترانزیتي، ترانسپورتي.
لېږندپېر (lez̤andpér) نر.م. لېږدپېر، لېږدېدونکي دوره، عبوري یا انتقالي دوره.
لېږندچار (lez̤andčā́r) نر.م. کوزاتیف، هغه چې علت او فاعلیت څرګندوي.
لېږندچاراړخ (lez̤andčā́rārx) نر.م. د فعل کوزاتیف (صناعتي) وجه یا دود.
لېږندچارتاړی (lez̤andčā́rtāray) نر.م. د کوزاتیف څرګندوونکی تاړی.
لېږندچارکړ (lez̤andčā́rkar) نر.م. کوزاتیف کړ، هغه فعل چې دوه فاعله او دوه مفعوله لري، لکه زمري پر ربدي ډوډۍ وخوروله یا وخوړله.
لېږندکړ (lez̤andkár) نر.م. متعدي کړ، متعدي فعل.
لېږندوی (lez̤andóy) نر.م. لېږد، ترانسپورټ، ترانزیټ، حمل ونقل.
لېږندویي (lez̤andoyí) ښځ.م. لېږدي، انتقالاتي، ترانسپورتي، ترانزیتي.
لېږه (lez̤á) ښځ.م. ورلېږه.
لیس (lays) نر.م. مستقیم، سیده، مخامخ.
لېسانس (lesā́ns) نر.م. د پوهنتون د فارغېدو برې لیک یا تصدیقپانه.
لېسانسه (lesā́nsá) ص. نر. ښځ.م. هغه څوک چې له پوهنتون څخه فارغ شوی وي.
لېست (lest) نر.م. لېسټ، نوملیکه، فهرست.
لېستکی (lestaka̤y) نر.م. یو ډول نبات دی.
لېسه (lesá) ښځ.م. هغه ښوونځي چې تر ۱۲ ټولګي پورې وي.
لېښبور (leşbór) ص. نر.م. زوړ او شکېدلی کمیس.
لېښت (lešt) نر.م. وګ. لوېښت.
لېښکه (lešáka) ښځ.م. وګ. لشکه.
لېښکی (lešakáy) ښځ.م. یو ډول واښه دي.
لېښل (lešā́l) نر.م. وګ. لوښل.
لېښه (lešá) ښځ.م. ۱) وګ. لشه؛ ۲) بې غاښونو ژامه، زامه.
لېښ (leṣ) نر.م. کوچ، تګ، سفر.
لېښل (leṣā́l) مص. مت. ۱) څښتل، په ژبه یوشی پاکول او خوړل؛ ۲) کډه کول، په سفر تلل.
لیښنه (lisána) ښځ.م. هغه ژامه چې غاښ پکې نه وي، بې غاښو ژامه.
لېښول (leṣawā́l) مص. مت. لېږل، ورروانول.
لېښوني (leṣū́ni) نر.ج. کنګالي، د لوېښو تر وینځلو وروسته پاتې شوني اوبه.
لېښېدل (leṣedā́l) مص. ل. کډه کول، روانېدل.
لیغړی (leğaráy) ص. نر.م. خراب، پربد حالت.

لېغونی (legū́nay) نر.م. يو ډول غرنی بوټی دی.
ليک (lik) نر.م. ۱) خط، تحرير؛ ۲) مکتوب، خط، نامه؛ ۳) منظم قطار، لين.
ليک اوزار (likawzā́r) ق. کاغذ باب، ليک سامان آلات، قرطاسيه باب.
ليکانی (likā́nay) نر.م. ليکنی، قلم.
ليکپوهه (likpóha) ښځ.م. ليکپوهنه، خط پېژندنه، ليک پېژندنه.
ليکتوري (liktorí) نر.ج. ليکني توري، تحريري حروف، د ليکني توري.
ليکچه (likčá) ښځ.م. خاته، ورځليکچه، کتابچه، دايرې.
ليکدود (likdód) نر.م. د ليک انداز، رسم الخط.
ليکل (likál) مص.مت. کښل، ښکل، تحرير کول.
ليکلار (liklā́r) ښځ.م. د ليکنې ډول، سبک، ليکندود.
ليکلاره (liklā́ra) ښځ.م. و گ. ليکلار.
ليک لوست (liklwást) نر.م ۱) ليکنه لوستنه؛ ۲) تعليم، ښوونه او روزنه.
ليکمن (likmán) ص. نر.م. برخه لرونکی، حصه دار، برخه وال، ونډه لرونکی.
لېکن (lekán) اد. ۱) مگر، اما، ولې، خو؛ ۲) نر.م. لېکن، د گېډې درد.
ليکنښه (liknaṣ́a) ښځ.م. يوه ليکنښه لکه (، ؛ ...).
ليکنښې (liknáṣe) ښځ.ج. ليک نخښې، د نقطه گزارۍ نښې.
ليکنه (likána) ښځ.م. لمېسنه، کښنه، مقاله، مضمون.
ليکنی[1] (likanáy) نر.م. د ليک اړوند، ليکلی، ليکل شوی يا ليکل کېدونکی.
ليکنی[2] (likā́nay) نر.م. و گ. ليکانی.
ليکڼ (likáṇ) نر.م. و گ. لېکن ۲.
ليکوال (likwā́l) نر.م. کاتب، ليکونکی، محرر، اهل قلم، د قلم څښتن.
ليکوالي (likwālí) ښځ.م. ليکنه، د ليک کار، کتابت.
ليکوالي چارې (likwāličā́re) ښځ.ج. ليکوالي کارونه، امور نويسنده گي.
ليک و شمېر (likušmér) نر.م. حساب و کتاب، کتابت او محاسبه.
ليکونکی (likū́nkay) ص. نر.م. ليکونی، ليک کوونکی، کاتب، محرر، ليکوال.
ليکه (líka) ښځ.م. ۱) قطار؛ ۲) سطر، کرښه؛ ۳) نښه؛ ٤) سړک، لاره؛ ٥) رسم و رواج؛ ٦) راز، مناجات؛ ۷) قولنج.
لېکه (léka) ښځ.م. ۱) برخه، ونډه، حصه؛ ۲) يو شان والی، موزونيت.
ليکه لار (likalā́r) ښځ.م. مستقيمه لاره.
ليکی (likáy) نر.م. کتاب.
ليگه (lígá) ښځ.م. د ليگه، ډاک ډبر، هغه پټی چې کښت په کې نه کېږي، لا مزروع.
ليلام (lilā́m) نر.م. نيلام، د بولۍ يا غېږ په ذريعه يو شی خرڅونه.
ليلامچي (lilāmčí) ص. نر.م. ليلاموونکی، د غېږ په واسطه يو شی خرڅوونکی.
ليلامول (lilāmawál) مص.مت ۱) نيلامول، په ارزانه بيه يو شی خرڅول؛ ۲) د غېږ په واسطه يو شی خرڅول.
ليلامي (lilāmí) ښځ.م. ارزان بيه شی، استعمال شوی شی چې د خرڅولو لپاره عرضه شي.
ليلامېدل (lilāmedál) مص. ل. ۱) نيلامېدل، د غېږ په واسطه يو شی خرڅېدل؛ ۲) په ارزانه بيه يو شی خرڅېدل.

لېله (lelá) ښځ.م. ۱) خوی، عادت، خصلت؛ ۲) الیاره، روده، نول، سبک.

لیلی (lilấy) نر.م. کمزوری خوار و ډنګر هلک.

لیلېدل (liledə́l) مص. ل. ۱) کمزوری، خوار او ډنګر کېدل؛ ۲) هلې ځلې کېدل او زهیرېدل.

لی لېونی (láylewanáy) نر.م. د کوچنیانو یو ډول لوبه چې پرغوزانو یې کوي.

لیلیه (laylyá) ښځ.م. د زده کوونکو او محصلانو د شپې د اوسېدو ځای.

لیمڅی (limcáy) ښځ.م. نیمڅی، کراسته، لمڅی.

لیمو (limū́) نر.م. لیمن، یو ډول ترېوه مېوه ده.

لیمونایډ (limūnā́yḍ) نر.م. دلیمو ګاز لرونکی شربت.

لېمه (lemá) نر.م.ج. سترګې.

لیمۍ (limáy) ښځ.م. ۱) لمده، نمجنه؛ ۲) لوند.

لین (layn) نر.م. لیڼ، لړی، لیکه، قطار، کربنه.

لینده (lində́) ښځ.م. ۱) کمان، د پخوانی زمانې یوه جنګي وسله؛ ۲) غولکه.

لینده کۍ (lindakáy) ښځ.م. ۱) د ټوپک ماشه؛ ۲) د کوچنیانو د بالښت کمان؛ ۳) د سارنګ کمان؛ ٤) وړوکې لینده.

لینده مار (lindamā́r) ص. نر.م. دلیندې ویشتلو ماهر، د لیندې چلولو استاذ.

لینده یي (lindayī́) ښځ.م. لینده ییز، کماني، قوسي.

لیندۍ (lindáy) ښځ.م ۱) الیندکۍ، دماشومانو کمان؛ ۲) دټوپک کمانۍ؛ ۳) دپښو یالاسونو کونډۍ لاندې رګونه؛ ٤) د اوبو فواره؛ ٥) کنده ځمکه؛ ٦) د هجري کال نهمه میاشت، قوس.

لیندی (lindáy) نر.م. ۱) بډه ګال، د لوخې ګل؛ ۲) رسا ویشتونکی، د لیندې ویشتلو ماهر، سیندک.

لیندۍ وال (lindəywā́l) ص. نر.م. لیندۍ لرونکی ټوپک، چاکو او... ، کماني دار.

لېنډا (lendā́) ص.نر.م. ګنجي، پک.

لینګ (ling) نر.م. یو ډول تریخ نبات دی.

لینګاړی (lingā́ṛay) نر.م. ګډین، پیتازی، د زنګنو پرتوګ.

لینګته (lingáta) ښځ.م. لینګتی، غېږې نیولو کې د پښو اچولو یو چل دی.

لینګور (lingawár) ص. نر.م. غټ غټ لینګي لرونکی سړی، لوېې لوېې پنډۍ لرونکی سړی.

لینګی (lingáy) نر.م. دورانه له بېخ نه ترېېدېو یا ښنګرو پورې د پښې برخه، تقریباً تو له پښه.

لینوټایپ (laynoṭā́yp) نر.م. د ټایپ یو ډول ماشین دی.

لیڼ (layṇ) نر.م. و.ګ. لین.

لیڼ دیڼ (láyṇdáyṇ) نر.م. لین دین، راکړه ورکړه.

لیڼ سوټین (láṇsotáyṇ) نر.م. لاندې باندې، ښکته والی، پورته والی.

لېو (lew) نر.م. ۱) نښتی، چمبر، ۲) ډېر نری او ښایسته اخېر؛ ۳) سیم ګل.

لېوال (lewā́l) نر.م. ۱) ارزومند؛ ۲) مین.

لېوالتوب (lewāltób) نر.م. ۱) لېوالتیا، ارزو مندي، اشتیاق، غوښتنه؛ ۲) مینتوب.

لېوالول (lewālawál) مص. مت. آرزومند جوړول.

لېوالېدل (lewāledə́l) مص. ل. ۱) آرزومند کېدل، مشتاق کېدل؛ ۲) مینېدل.

لېوډېو (léwdéw) نر.م. ګوزاره، ساعت تېري.

لېور (lewár) نر.م. د خاوند ورور، د مېړه ورور.

لېورزی (lewarzáy) نر.م. د لېوره زوی، لېورځی.

لېورزۍ (lewarzáy) ښځ.م.ج. لېورځۍ، د لېوره لور.

لېوړی (lewṛáy) ښځ.م.ج ۱) رېوړي، يو ډول خوږه چې د کنځلو دانې په کې ګډې وي؛ ۲) ببهنډی.

لېوکټی (lewkaṭáy) نر.م. د لېوه بچی، د شرمښ بچی، وړوکی لېوه.

لېول (lıyawál) مص.مت. ۱) عادتول، روږدي کول؛ ۲) هڅول، تشويقول، ترغيبول.

لېول (lewál) نر.م. ۱) هواري؛ ۲) د هواری معلومولو آله.

لېون باګی (léwanbāgay) ص.نر.م. لېون ساری، لېون بغری، لېونتاړی، لېونی، ميذوب.

لېونتوب (lewantób) نر.م. لېونتيا، د لېوني کېدو حالت، لېونی کېدنه، دېوانګي.

لېونتون (lewantūn) نر.م. د لېونيانو ځای، دارالمجانين، پاګل خونه.

لېونسدی (lewansáday) نر.م. سودايي، بې سره، وسوسي.

لېون سری (lewansáray) نر.م. و ګ. لېون باګی.

لېون شک (lewanšák) ص.نر.م. نيم لېونی، هغه څوک چې د لېوني شک پرې کېږي.

لېونغرتی (lewanğrtáy) ص.نر.م. ياوه ګوی، چټيات ويونکی، لېون باګی.

لېونغری (lewanğaray) ص.نر.م. و ګ. لېون باګی.

لېونی (lewanáy) ص.نر.م. په ښه او بد نه پوهېدونکی، مجنون، دېوانه.

لېونۍ (lewanáy) ښځ.م.ج. ۱) يو ډول تريخ نبات دی؛ ۲) د (لېونی) ښځينه بڼه، مجنونه.

لېونۍ پښۍ (lewanáypaṣáy) ښځ.م.ج. يو ډول بوټی دی.

لېونی سپېلنی (lewanáyspelanáy) نر.م. ۱) بالکل لېونی؛ ۲) سخت عاشق، وريت پريت، ډېر زيات لېوال.

لېونۍ شپېشتې (lewanáyšpešte) ښځ.م.ج. لېونۍ شپېترې، لېونۍ شپېشتکه، د رشقې په څېر يو ډول تريخ خونده نبات دی.

لېونۍ شوتله (lewanáyšawtala) ښځ.م. د شوتلې په څېر يو ډول نبات دی؛ و ګ. لېونۍ شپېشتې.

لېوول (lewawál) مص.مت. ۱) اخېړول، نری کاګل ورکول؛ ۲) نښلول، ورپورې لګول؛ ۳) سيم ګلول.

لېوه (lewá) نر.م. ۱) شرمښ، يو ځيرونکی ځنګلي ځناور دی؛ ۲) مج.ص. خطرناک سړی، ظالم سړی.

لېوه خويه (lewaxóya) ص.نب. لېوه لوښی، لېوه صفته، ګرګ صفته.

لېوېدل (lewedál) مص.ل. ۱) اخېړېدل، په يو شي باندې دلېټې غوندې ځيږ منبل؛ ۲) نښتل، ورپورې کلک لګېدل؛ ۳) سيم ګل کېدل.

ليه (layá) ښځ.م. ۱) جګړه؛ ۲) ص.ښځ.م. وزګار، فارغ؛ ۲) بېکاره، فضول.

ليې (laye) ص.ښځ.م. وزګارې، بېکارې، فضولې.

ليېدل (layedál) مص.ل. ۱) عادتېدل، بلدېدل، روږدي کېدل؛ ۲) ترغيب موندل، رااوړېدل.

ليل (leyál) مص.مت. ګواهي ورکول، شاهدي ادا کول.

لينه (leyána) ښځ.م. شاهدي، ګواهي.

م

م[1] (mim) د پښتو ژبې شپږدېرشم توری دی، ابجدي ارزښت یې (٤٠) دی.

م[2] (mim) د میلادي کال لنډون نښه ده.

ما (mā) ښځ.م. ۱) پلو، پېڅول، د کېږدۍ پرده؛ ۲) مفرد متکلم ضمیر (ج. موږ).

مآب (maāb) نر.م. ۱) د عزت او درناوي لاحقه ده؛ ۲) د آرام او سکون ځای؛ ۳) دانګازې ځای.

مات (māt) ص. نر.م. ج. ۱) نیم چاودی، توکړې، مات شوی؛ ۲) شکست، تښتېدنه.

ماتحت (mātáht) ص. نر.م. ترلاس لاندې، د حکم تابع، اېل.

ماتر (mātár) نر.م. له ژرندې راپرېوتې اوړه.

مات رامات (mātrāmát) ص. نر.م. مات مات، کوړ ووړ.

مات ګوډ (mātgwáḍ) ص. نر.م. توټې توټې.

ماتل (mātál) ص. نر.م. ځنډ، ټال، معطل.

ماتم (mātám) نر.م. مصیبت، غم، وير؛ واوېلا.

ماتمی (mātamáy) ص.نر.م ۱) غم لړلی، وير لړلی؛ ۲) تاوان، د وررسېدلي تاوان تلافي.

ماتنی (mātanáy) نر.م. تاوان، جرمانه، جریمه، غرامت.

ماتو (mātú) ښځ.م. د کور مالکه، بي بي.

ماتوالی (mātwálay) نر.م ۱) غریبي، بې وسي؛ ۲) د ماتېدو حالت؛ ۳) نرمښت، منښته، منل.

ماتوره (mātorá) ښځ.م. شاړه ځمکه.

ماتوړ (mātóṛ) نر.م. غټ ځټک، پلک.

ماتول (mātawə́l) مص. مت. ۱) نیمول، توکړې کول؛ ۲) خوړل؛ ۳) مغلوبول، ماتې ورکول.

ماتومی (mātomáy) نر.م. کمېشن، کارباړه، کارمزد.

ماتوینی (mātoyánay) ص. نر.م. ملاماتی، د ماتولو قابل، هغه تومانچه چې راماتېږي.

ماته (mấta) ښځ.م. ۱) قات شوی، دوه شوی، جلا شوی، توټې توټې، ماتوالی؛ ۲) یستنه، ماتې؛ ۳) ص. کنده کړی، مات کړی.

ماته خوا (mātaxwấ) ښځ.م. خواشیني، بېزاري، خپگان، مات زړه.

ماته گوډه (mātagoḍá) ښځ.م. نیمگړتیاوې، سودسو، تک توک کار، آخوا دېخوا کار.

ماته لیکه (mātalíka) ښځ.م. منکسر خط.

ماتې (māté) ښځ.ج. ۱) مخه کونه؛ ۲) مغلوبیت، ناکامي، شکست، تېښته.

ماتی (mātáy) نر.م. اروا ورکی، جگنو.

ماتېدل (mātedál) مت.ل. ۱) نیمېدل، ټوکړې کېدل؛ ۲) خوړل کېدل ۳) مغلوبېدل.

ماټس (māṭás) نر.م. ۱) هغه سوی چې د زخم له امله پیدا کېږي؛ ۲) هغه پړسوب چې د وهلو له امله ور پیدا شوی وي.

ماټکی (māṭkáy) نر.م. باهو، بازوبند.

ماټور (māṭawár) ص. نر.م. چاچې زنه خرېیلې او نورې خواوې پرېښې وي.

ماټوره (māṭorá) ښځ.م. بدهضمي، د ډېر خوراک له امله اشتها خرابېدنه.

ماټوره (māṭóra) ښځ.م. پاره.

ماټوس (māṭús) نر.م. ۱) رسولی؛ ۲) غټه دانه؛ ۳) پوپکه.

ماټوی (māṭwáy) نر.ښځ.م. ۱) تیک، د سرو زرو پسول چې په تندي باندې ځوړندېږي؛ ۲) ځنې.

ماټی (māṭáy) نر.م. وگ. ماټور.

ماټی (māṭáy) ښځ.م.ج. ۱) متې، چاتي، مټ، زخم؛ ۲) چکله.

ماټیکی (māṭikáy) ښځ.م.ج. ښه گرانه، په سختۍ سره.

ماجب (mājib) نر.م. ۱) تنخواه، اجرت، وظیفه؛ ۲) هغه رقم چې حکومت یې قبایلو ته ورکوي.

ماجر (mājár) نر.م. له هدیرې نه چاپېر تاوشوی دېوال.

ماجرا (mājrấ) ښځ.م. (ج. ماجراوې) ماجری، کیسه، واقعه، پېښه.

ماجو (mājū́) نر.م. ماځو، مازو، یوه ډول دارو دي چې د ځېرې ونې څخه لاس ته راځي.

ماچانی (mācāṇáy) نر.م. ترنگوټه، مچوغنه، مچنوغزه، مشنوغزه.

ماچلی (mācaláy) ښځ.م. توقه، پوچکه، د کار توسو تشه قوله.

ماچونگن (mācúngan) نر.م. چرچرکه، چینچاره، د ملخ په څېر یوه حشره ده.

ماچه (mācá) ښځ.م. ۱) پله، پته؛ ۲) سودا، د یو شي په بدل کې سودا، مارچه.

ماچې (mācé) ښځ.ج. میچې، له اوسو اوړو جوړ نري تارونه چې تروچېډو وروسته یې په یوه ځانگړي ډول پخوي، سیمیان.

ماځو (mājū́) نر.م. وگ. ماجو.

ماځی (mājáy) ښځ.م. یو زېړ رنگی بې پانو نبات دی چې پر نورو نباتاتو تاوېږي.

ماڅی (mācáy) ښځ.ج. ۱) یو ډول بوټی چې د ببرو په ځانگو کې کېږي؛ ۲) د ببرو یوه ناروغي ده.

ماحصل (māhasíl) نر.م. حاصل، حاصلات، نتیجه، پایله.

ماحول (māháwl) نر.م. چاپېر، گېرچاپېر، چاپېریال، شاوخوا علاقه، سیمه، محیط.

مأخذ (māxáz) نر.م. بنیاد، منبع.

ماخوذ (māxū́z) نر.م ۱) اخذ کړی شوی، اخیستل شوی؛ ۲) گیر، نیول شوی.

ماخوذېدل (māxūzedə́l) مص. ل. ۱) ګېرېدل، نیول کېدل، الزام لګېدل؛ ۲) غاړه بندېدل.

ماخوری (māxūrə́y) ښځ.م.ج. مارخوری، چمچکی، کربوری، یو ډول خزنده.ده.

ماخۍ (māxə́y) ښځ.م.ج. ۱) یو سارانی بوټی دی؛ ۲) څوز، جټ ګون، یو ډول ازغی.

مادنګی (mādangə́y) نر.م.ج. ۱) سست، بېکاره، لټ؛ ۲) ابجرا، هیجرا.

ماده (mādá) نر.م. هغه شی چې په حواسو لمس او حس کېږي؛ ۲) ښځ.م. د قانون یا آئین عددونه

مادي (mādí) ص. ۱) اصلي، ذاتي، قدرتي؛ ۲) په مادې پورې تړلې یا اړوند.

مادیات (mādyā́t) نر.ج. مادي شیان، مخلوقات.

مادیت (mādyát) نر.م. ۱) ماده کېدل؛ ۲) د ماده کېدو حالت؛ ۳) کفري نظریه.

مادینه (mādiná) ښځ.م. و ګ. ماندینه.

ماډل (māḍál) نر.م. موډل، نمونه، نقشه، قالب.

ماذنه (māzána) ښځ.م. مناره، موناره، څلی.

ماذون (māzū́n) ص. نر.م. خلیفه، اجازه ورکړې شوی، اجازت ورکړی شوی.

مار (mār) نر.م. ۱) منګور، منګری؛ ۲) خټ مار.

مارا (mārā́) نر.م ۱) ښکار؛ ۲) د ماله راکړه لنډون.

مارافسون (mārafsū́n) نر.م. د کوډو مار.

مارباغ (mārbā́ğ) نر.م. یو غره نی بوټی دی.

ماربچړی (mārbačráy) نر.م. د ماربچی.

ماربچوړی (mārbačū́ṛay) نر.م. ۱) د ماربچی؛ ۲) خوږې مینچې یا مانچې.

مارپېچ (mārpéč) نر.م. ۱) تاوراتاو، کوږووږ؛ ۲) د جنډې د سر څونډې؛ ۳) جنډه.

مارپېچه (mārpečá) ښځ.م. ۱) تاوراتاو؛ ۲) یو ډول ګنډل.

مارجړی (mārjaṛə́y) ښځ.م.ج. ۱) تریاق، مارډېره؛ ۲) د یو زهرجن بوټي نوم دی.

مارچوب (mārčū́b) نر.م. یو لرګی چې د مار په شکل وي، خلک یې د لکړې یا امسا په ډول کاروي.

مارچونډی (mārčūnḍə́y) نر.م. د ګل رېژېدلې پاڼه.

مارچه (mārčá) ښځ.م. د جنس په بدل کې د جنس سودا.

مارچیچلی (mārčičə́lay) ص.نر.م. هغه څوک چې مار چیچلی وي.

مارڅوه (mārcūwá) ښځ.م. یو بوټی دی.

مارجونګړ (mārjūngə́ṛ) نر.م. مارته ورته حشره ده، مارجونګړه.

مارخور (mārxór) نر.م. ۱) غرڅه؛ ۲) غرڅنی وزه؛ ۳) د هوسۍ یو ډول؛ ٤) مارچیچلی؛ ۵) مارخوړونکی.

مارخورکه (mārxoráka) ښځ.م. یو ډول مرغۍ ده چې ماران خوري.

مارخوری (mārxorə́y) ښځ.م.ج. مارخوری، چمچکی، ځمڅکی.

ماردندان (mārdandā́n) نر.م. جودر، یو ډول نبات دی چې په غنمو کې شین کېږي.

ماردنګی (mārdangə́y) ښځ.م. ۱) شمعه داني، شمعدان، هغه تخته چې ډېوه پرې ایښودل کېږي؛ ۲) لالټین.

مارډوله (mārḍawlá) ص.نب. د مار غوندې، مار وزمه.

مارش (mārš) نر.م. د خلکو ګډ لاریون.

مارشال (māršā́l) نر.م. سرلښکر؛ له ستر جنرال نه لوړه عسکري رتبه.

مارشالا (māršalā́) ښځ.م. پوځي حکومت او قانون.

مارغان (mārğā́n) نر.ج. مرغان، د مارغه جمع.

مارغتی (mārğatáy) نر.م. گوجی، گوجه، اسمان گرینگن، لعاب لرونکی چینجی، اسمان ښار.

مارغه (mārğá) نر.م. الوتونکی.

مارغیت (mārğit) نر.م. دوکه، فریب، مکر.

مارغیتل (mārğitál) ص. دوکه باز، چلباز.

مارفیا (mārfyā́) ښځ.م. د افیونو ست.

مارک (mārk) نر.م. ۱) نښه، علامه؛ ۲) الصبر؛ ۳) د سرو او سپینو زرو پیمانه. ۴) دجرمنۍ دپیسو واحد

مارکب (mārkáb) نر.م. مارماهي.

مارکر (mārkár) نر.م. ۱) نښه لگوونکی؛ ۲) د لوبو منتظم؛ ۳) یو ډول قلم دی.

مارکونډی (mārkonḍáy) ښځ. نب.ج. یو بوټی چې پلی یې اغزن وي، مال کونډی.

مارکه (mārká) ښځ.م. ۱) نښانه، نښه، علامه؛ ۲) د شیعه گانو امام باړه یا تکیه خانه.

مارکېټ (mārkéṭ) نر.م. بازار، منډیي.

مارگرنډی (mārgaranḍáy) ښځ.م. د ماشومانو د یوې لوبې نوم.

مارگه (mārgá) نر.م. تمځری، دراجه، یو مرغه دی.

مارگیر (mārgír) نر.م. هغه څوک چې ماران نیسي. پاړو، پاړوگر.

مارل (mārə́l) مص. مټ. مقررول، په کار لگول، مېرل، گومارل، ټاکل.

مارمری (mārmaráy) ښځ.م. یو ډول ډبره ده.

مارمار (mārmār) نب. مارو مارو.

مارماری (mārmārə́y) مارمهره، مار موره، په جنگ اچونه، جنگ ته اماده کونه.

مارمچی (mārməčáy) ښځ.م. هغه مچی چې لښه یې نه وي، ماکو، ټاکر.

مارمولی (mārmoláy) نر.م. ارامولی، د کوچنیانو یوه ناروغي ده.

مارمهره (mārmohrá) ښځ.م. ۱) هغه مهره چې د مار په سر کې وي او د مار د زهرو اغېز ختموي؛ ۲) تریاق.

مارنگی (mārangáy) ص. د مار په څېر.

مارو (māró) ص. سوبمن، ماتې ورکوونکی، فاتح، وهونکی.

ماره (māra) ښځ.م. غنیمت، لوټ، ښکار.

ماره داړه (māradāṛá) ښځ.م. شوکه ډاکه، لوټمار، لوټنه، وهنه.

ماری (māráy) نر.م. گړندی اوښ.

ماریا (māryā́) تمر. ووژله، ووهله، وواژه، وواهه.

مارې داړې (māredāṛe) ښځ.ج. د مارا داړه جمع.

مارسوه (mārswá) ښځ.م. شاتره.

ماړه (māṛá) ص.ج. د موړ جمع، د موړ مغیره حالت، دولتمند.

ماړې هاړې (māṛehāṛe) د افسوس کلیمه، های های، وای وای.

مړوب (maṛūb) نر.م. سېراب، موړ.

مازغه (māzğá) نب. ماغزه، مغز.

مازو (māzū́) نر.م. د یوې دوا نوم، ماجو.

مازیگر (māzigár) نر.م. د ماسپښین او ماښام تر منځ وخت، عصر.

مازیگرنی (māzigaranə́y) ښځ.م.ج. عصریه.

ماژ (māž) نر.م. گډ، پسه، د گډ یو ډول.

ماس (mās) ص. مراوی، پرسېدلی.

ماسپښین (māspaṣ̌in) نر.م. د غرمې او مازدیگر ترمنځ وخت.

ماسته (māstá) نر.ج. په پخې شیدې چې تومنه ور واچول شي، مستې ترې جوړېږي.

ماسټر (māsṭár) نر.م. تر لسانس وروسته بری لیک درلودونکی، له (۱۸) فارغ، استاد.

ماسخوتن (mā́sxotán) نر.م. د ماښام او شپې ترمنځ وخت.

ماسکه (mā́ská) ښځ.م. هغه قوت چې خوراک د هضم لپاره په معده کې ایساروي.

ماسوا (mā́sewā́) ص. ماسوی، پر دې سربېره، له دې نه پرته، له دې نه علاوه.

ماسه (mā́sá) ښځ.م. د تولې دوولسمه برخه، د اتو رتو وزن.

ماسي (mā́si) ښځ.م. ترور، د مور خور.

ماسی (mā́sáy) ښځ.ج. څرمني جرابې.

ماشت (mā́št) نر.م. گډا، ډانس، ناچ، نڅا.

ماشرنگ (mā́šráng) نر.م. د یوه گل نوم دی.

ماشکي (mā́ški) نر.م ۱) هغه څوک چې په مشک کې په مزدورۍ اوبه راوړي، سقاو؛ ۲) ماشي.

ماشو (mā́šū́) ښځ.م. ترور، ترورۍ، ماسي، خاله.

ماشوخېل (mā́šūxél) ج. د ترور اولاد، د ترور له خوا خپلوان؛ د مومندو یوه پښه ده.

ماشوره (mā́šūrá) ښځ.م. ۱) د تار غوټه، د تار کلاوه؛ ۲) نه سمېدونکی، پېچلې مسئله.

ماشوم (mā́šū́m) نر.م. ووړکی، ورکوټی، کوچنی.

ماشومتوب (mā́šūmtób) ص. نر.م. ووړوکوالی، ماشومتیا، ماشوموالی، کوچنیوالی.

ماشه (mā́šá) ښځ.م ۱) د اتو رتو وزن؛ ۲) د ټوپک د ډز کولو آله؛ ۳) د زخم پوټکی یا پرچوخی.

ماشی (mā́šay) نر.م. ۱) غوماشی، غوماشه، یو ډول یې د ملاریا خورونکی دی، میاسی؛ ۲) ښځ.م. د ټوپک لندی.

ماشینخونه (māšinxūná) ښځ.م. ورکشاپ، د ماشینونو د جوړولو او ترمیمولو ځای.

ماشین ساز (māšinsā́z) نر.م. ماشین جوړوونکی، ماشینکار.

ماشینکار (māšinkār) نر.م. ماشین چلوونکی، ماشینچي.

ماشین گڼ (māšingə́ṇ) نر.م. هغه وسله چې په یو وار تولې گولۍ ولي، اتوماټ ټوپک.

ماشیني (māšiní) ص.نب. پر ماشین اړوند، د ماشین اړوند، پر ماشین جوړ شوی.

ماښام (māṣā́m) نر.م. د مازدیگر او ماسختن تر منځ وخت.

ماښام سترگه (māṣāmstárga) ښځ.م. د ماښام ستوری.

ماښامنی (māṣāmanə́y) ښځ.م.ج. ماښامنۍ ډوډۍ، ماښامنۍ مېلمستیا.

ماښامی (māṣāmáy) نر.م. ۱) د ماښام څکلکی، ماښام ته منسوب؛ ۲) د جمعې په شپه د جومات ملا امام ته خیرات ورکول.

ماضي (māzi) تېره زمانه، تېر وخت.

ماطل (mātál) ص. نر.م. هغه څوک چې د پور په ورکولو کې انې بانې کوي.

ماغ (māğ) نر.م. ۱) د هیلۍ د جنس یوه مرغۍ؛ ۲) د زردشتي مذهب روحاني پیر.

ماغزه (māğzá) نر.ج. ۱) مازغه، مغز، دماغ، د سر ماتخرځي؛ ۲) زړی.

ماغزه څټ (māğzacát) ص. نر.م. هغه سړی چې فضول خبرې کوي، کړتو، دماغ څټ.

ماغو (māğū́) نر.م. لاس پیله، دستکش، لاس ماغو.

ماغوت (māğū́t) نر.م ۱) زیړ رنگه فیرني؛ ۲) یو ډول رخت (ماهوت).

مافوق (māfáwq) ص. اعلی، اوچت، لوړ.

مافي الضمیر (māfizamír) نر.م. هغه څه چې د چا په زړه کې وي، د زړه خبره، نیت، رأی.

مافیها (māfihā́) نر.م. چې څه په دې دنیا کې وي.

ماقبل (māqábal) ق. چې څه وړاندې وي.

ماقوت (māqū́t) ښځ.م. ماغوت، يو ډول رخت دى.

ماکو (mākū́) نر.م. ۱) د جولاګانو يوه آله؛ ۲) يوه وړه بېړۍ؛ ۳) د سرو مچيو يو ډول؛ ٤) ښوښتي

ماکول (mākól) ښځ.م. هغه شى چې خوړل کېږي.

ماکولات (mākolā́t) ښځ.ج. د خوړلو شيان.

ماګۍ (māgáy) ښځ.نب. په دسترخوان پورې نښتې اوړه، د اوړو پېړې، زغالې.

مال (mā́l) نر.م. ۱) دولت، پيسې ټکې؛ ۲) غواوې، مېښې، څاروي؛ ۳) لوى سړک چې دواړو غاړو ته يې ونې وي؛ ٤) ص. روږدى؛ ٥) هغه ښځينه څاروى چې تېره شوې وي؛ ٦) نر.م. هغه ځاى چې اواز پکې انعکاس کوي؛ ۲) انجام، پاى.

مال اسباب (mālasbā́b) نر.ج. د کور قيمتي سامان، تمامي دولت، ټول دولت، نغد دولت.

مالاق (mālā́q) ص.م. برجق، ډک.

مالاقه (mālāqá) ښځ.م. ډکه، لب ريزه، برجقه.

مالامال (mālāmā́l) ص. ډک، تر مورګو ډک، پر مورګو اوښتى، په مال او دولت ښه پوره.

مالت (malát) نر.م. محله، چم ګاونډ، کور-کوڅه.

مالټا (māltá) ښځ.م. مالټه، يوه رس لرونکې خوږه مېوه چې د نارنج له کورنۍ څخه ده.

مالچر (mālčár) نر.م. ورشو، څرځاى.

مالڅړ (mālcáṛ) نر.م. د مال د څړولو ځاى، ورشو، څرځاى.

مال حال (mālhā́l) نر.م. مال و اسباب.

مال خوليا (mālxolyā́) ښځ.م. د دماغ خلل، لېونتوب.

مالدار (māldā́r) ص. نر.م. ۱) دولتمند، د مال خاوند، شتمن؛ ۲) د څارويو مالک.

مال دولت (māldawlat) نر.م. پنګه، شته.

مالره (mālara) ق. ماله، مالپاره، زمالپاره.

مالش (mālíš) نر.م. منبل.

مالک (mālaká) ستا څه دي، پر تا څه دي، څه در شوي.

مالکانه (mālikāná) ص. ۱) د مالک په ډول؛ ۲) د ځمکوالۍ حق.

مالکنډۍ (mālkanḍáy) ښځ.م.ج.و.ګ. مارکونډۍ.

مال کول (mālkawál) مص. مت. د حيوان جنسي غوښتنه، دغوا، وزې او مېږې جنسي غوښتنه.

مالکين (mālkín) نر.م. يو ډول ځيږ رخت دى.

مالګبه (mālgabá) نر.م. د مالګې کاروبار کوونکى.

مالګړوبى (mālgrū́bay) نر.م. مالګړوبى، د مالګې لوښى، هغه لوښى چې مالګوبى پکې جوړوي.

مالګتوب (mālgtūb) نر.م. مالګين والى.

مالګنى (mālganáy) نر.م. نمکدان.

مال ګوانۍ (mālgwā́ṇay) نر.م. ۱) غوبه، پاده وان، ګوجر؛ ۲) شپونکى، ګډبه.

مالګوبى (mālgūbay) نر.م. د مالګې اوبه، مالګينې اوبه، د مالګې محلول.

مالګه (mā́lga) ښځ.م. ۱) نمک، سوډيم کلورايډ؛ ۲) مزه، خوند، ښکلا، رونق.

مالګه وال (mālgawā́l) نر.م. مالګې والا، مالګه پلورونکى، مالګه لرونکى.

مالګين (mālgín) ص. نر.م. ۱) هغه خواړه چې مالګه يې زياته وي؛ ۲) سکاڼ؛ ۳) د مالګې د رنګ يا کاڼ؛ ٤) د هلکانو د يوې لوبې نوم.

مالګينول (mālginawál) مص.مت. مالګين کول.

مالګينى (mālgináy) نر.م. يو ډول نبات دى.

مالګينۍ (mālgiṇə́y) ښځ.م. د ماشومانو يوه لوبه، مارګونۍ.

مالګينېدل (mālginedә́l) مص. ل. ۱) مالګين کېدل، د مالګې خوند پيدا کول؛ ۲) مج. خوږتيا، جذابيت او سير پکې پيدا کېدل.

مالنګو (mālangū́) نر.م. ملنګان، يوه دوايي ده.

مالڼ (mālә́ṇ) ښځ.م. ۱) محبوب، معشوق؛ ۲) دوه کلن، دوه غاښی؛ ۳) مالياره، مالنه.

مالنه (mālә́ṇa) ښځ.م. ۱) محبوبه، معشوقه؛ ۲) دوه کلنه، دوه غاښې؛ ۳) د مالي مؤنث، د باغ ساتونکې، مالياره، مالڼ.

مالوچ (mālū́č) نر.م. هغه پنبه چې پنبه دانه ترې کښل شوې وي.

مالوف (mālū́f) ص. مف ۱) روږدی، عادت شوی، بلد شوی؛ ۲) خوږ، عزيز.

مال ومنال (mālūmanā́l) نر.م. ۱) مال و دولت، مال و جايداد، مال و اسباب؛ ۲) مرتبه.

ماله (mālá) ښځ.م. ۱) د لرګي تخته چې بزګران يې د پټيو د هوارولو لپاره کاروي. ؛ ۲) وګ. مالره؛ ۳) د جولاګانو برش.

مالي (mā́li) نر.م. ۱) ماليار، باغوان؛ ۲) ص. مال ته منسوب.

ماليات (mālyā́t) ښځ.ج. ټېکس.

مالياتي (mālyā́ti) ص. د مال سره تړلی، د مال له معاملاتو سره اړوند، د ماليې.

ماليار (mālyā́r) نر.م. باغوان.

ماليت (mālyát) نر.م. دولت، مال، پانګه.

ماليون (mālıyū́n) ص. ق. قريب، نيږدې، جوخت.

ماليه (mālyā́) ښځ.م. ۱) کسوټ؛ ۲) د محکمې مال ټېکس؛ ۳) د ځمکې د حاصلاتو محصول.

مالېدل (māledә́l) ص. ل. ۱) د ښځينه ښاروي تېرېدل، مال کېدل؛ ۲) غاړه اېښودل.

ماليده (mālidá) ښځ.م. ۱) يو ډول پشمي رخت؛ ۲) ص. مبتلی شوی؛ ۳) هغه ډوډۍ چې غوړي او بوره ورسره ګډ شوي وي.

ماما (māmā́) نر.م. د مور ورور.

ماماخېل (māmāxél) نر.ج. د مور ټبر، ماماګان ماماګنی، مامازي.

ماماغوږ (māmāğwáẓ) نر.م. يو ډول خوږ نبات دی چې اوم خوړل کېږي.

ماماغواګۍ (māmāğwgáy) ښځ.م.ج. يو ډول خاکي رنګه حشره ده چې ډېرې پښې لري.

ماماګلوي (māmāgalwí) ښځ.م. د ماما تابه اړيکه، ماما ولي.

مامته (mamáta) ښځ.م. د کروندې ځمکه چې چاپېره ترې ديوال وي.

مامضی (māmaza) تېر شوی، هغه چې تېر وي.

مامن (māmán) نر.م. د أمن او د ارام ځای، پناهګاه.

مامن کوټ (māmankūṭ) نر.م. وګ. مامن.

مامور (māmū́r) نر.م. ۱) ملازم؛ ۲) پر کومه دنده ګومارلی، ذمه دار کړای شوی.

مامورول (māmūrawә́l) مص. مت. مقررول، په څه عهده لګول، په کومه دنده ګومارل.

مامورېدل (māmūredә́l) مص. ل. پر څه عهده لګېدل، مقررېدل، مقرر کېدل.

ماموس (māmū́s) نر.م.ج. خيرن خچن، خوسا.

مامون (māmū́n) ص. نر.م.ج. محفوظ، په امن.

مامونکه (māmūnka) ښځ.م. مامولکه، د يوې مرغۍ نوم دی.

ماموی (māmū́y) نر.م. وچ زردالو، يو ډول مېوه.

مامي (mā́mi) ښځ.م (ج. مامي ګانې) د ماما ښځه.

مامېره (māmerá) ښځ.م. د يوه غرني بوټي جرړه چې د سترګو دوا ترې جوړوي، ممېرا.

مانا (mānā) نر.م. ۱) د تشبیه توری؛ په رنګ، په شان، ورته؛ ۲) د معنی مفغن؛ ۳) غیرت، همت.

ماناپوهنه (mānāpohaná) ښځ.م. د مانا پېژندنې علم، علم المعاني، معنی شناسي.

ماناتوکی (mānātokáy) نر.م. تر ټولو کوچنی مانیز ګرامري توکی (عنصر).

ماناکښون (mānākṣūn) نر.م. د مانا کښنې سیستم، هغه لیکنی سیستم چې په ټولیز ډول (انځوریز، اندیز یا ویېز) درېواړه سیستمونه راخلي.

مانانوم (mānānūm) نر.م. مانیز نوم، معنی اسم.

ماناونج (mānāwánj) نر.م. مانیز بدلون، مانیز تغییر.

مانته (māntá) ښځ.م. ړمنځ، ړومنځ.

مانج (mānj) ص. ۱) صفا، پاکیزه، وینځلی؛ ۲) نر.م. غاښور چې بزګر پرې ځمکه سموي.

مانجو (mānjáw) نر.م. ترهدیرې تاو شوی دېوال.

مانجول (mānjawā́l) مص. مت. وینځل، پاکول، صفا کول، مانج کول.

مانجوه (mānjawá) ښځ.م. کاسه.

مانجه (mānjá) ښځ.م. ۱) آریومي، ۲) ینجغ؛ ۳) جندرا؛ ٤) هغه تار چې ګډي پران جګوي.

مانجي (mānjí) ښځ.م. ۱) د نجلۍ له لوري د واده بلنه؛ ۲) د جنجي ضد وراباني؛ ۳) نر.م. مانګی ملاح، مانی، لمبوزن.

مانجېدل (mānjedál) مص. ل. پاکېدل.

مانجۍ (mānjáy) ښځ.م.ج. وریېږه، وراباني، اینکه.

مانځل (mānǰál) مص. مت. عزت ورښېل، قدرمن کول، نمانځل.

مانځه (mānǰá) نر.م. د مونځ مغیره حالت، لمانځه، لمونځ، عبادت.

مانځي (mānǰí) ص. پاک، صفا، د لمانځه وړ.

ماندره (māndrá) ښځ.م. ۱) جوړتګ؛ ۲) تناوی، مرانده؛ ۳) ګیله؛ ٤) د خیمې رسۍ.

مانده ګی (māndagí) ښځ.م. ۱) ستوماني، مانده توب، ستومانتیا؛ ۲) کمزورتیا.

مانده (māndá) ص. نر.م. ۱) کمزوری، خوار، تپ؛ ۲) ستړی، ستومانه؛ ۳) ښځ.م. د سېلاب داوبو لاره، خوړ، رود، لښ.

ماندینه (māndiná) ښځ.م. ماینه، ښځه، مادینه.

مانډه (mānḍə́) ښځ.م. ۱) خاپ، تاپ، د پښې نښه؛ ۲) خاورین لوښی؛ ۳) ځپر، جونګړه.

مانډۀ (mānḍa) نر.م. د منډل له فعل څخه د استمراري ماضي د غایب واحد صیغه.

مانع (mānīʔ) فا.ص. ۱) بندوونکی، ایساروونکی، منع کوونکی؛ ۲) د الله یو صفتي نوم.

مانعه (mānıʔá) ښځ.م. ۱) ایسارونه، مخنیوی؛ ۲) صفت، د مانع مؤنث.

مانګړ (māngaṛ) نر.م. ګړ، کوچنی ترین ګرامري مانیز یوون (واحد)، تګمیم، مورفیم.

مانمو (mānmū́) ښځ.م. یو ډول بوټی دی.

مانموله (mānmū́la) ښځ.م. یو دښتي بوټی دی.

مانند (mānánd) د تشبیه توری. په شان، په رنګ، په څېر، غوندې، مثال.

مانو (mā́nū) ښځ.م. د نارینه وو یو ډول رخت دی.

مانوس (mānū́s) ص.ف. روږدی، بلد، عادت.

مانوسیت (mānūsə́t) نر.م. خوښه، توجه، پام، پاملرنه، خیال.

مانه (mānā́) ښځ.م. زیاتره له ګیلې سره د مهمل په ډول راځي، ګیله، سرټکونه، شکایت.

مانی (mānáy) ښځ.م.ج. د ماما د ښځې لقب.
مانیز (māniz) نر.م. مانابیز، معنوي، مانوي.
ماڼګی (māṇgáy) نر.م. بېړۍ چلوونکی، ملاح، ماڼوګی، ماڼو، د بېړۍ مالک، ماڼی.
ماڼو (māṇū́) نر.م. ۱) و.ګ. ماڼګی؛ ۲) د یوه بوټي نوم؛ ۳) یو ډول مېوه ده؛ ٤) په دود او دستور پوه، مهذب؛ ٥) ماکو، تاکر، بې لېښې مچۍ.
ماڼوګی (māṇūgáy) نر.م. د ماڼو تصغیر نوم.
ماڼووالي (māṇūwāli) ښځ.م. بېړیوالي، د بېړۍ چلونې اداره، دریانوردي.
ماڼه (māṇá) ښځ.م. (ج. ماڼې) ګیله، شکوه.
ماڼیجن (māṇižə́n) ص. نر.م. ګیله من، خفه، ناراضه.
ماڼیجوت (māṇijūt) نر.م. د کانۍ نه راد ېخوا د خرمنې نرۍ غونډې پټه چې لاندې جوترو ته رسېدلې وي.
ماڼیګر (māṇigár) ص. ګیله من، مرور، خفه.
ماڼې (māṇé) ښځ.ج. ۱) د مڼه جمع؛ ۲) د اوربشو د کرلو ځمکه.
ماڼۍ (māṇə́y) ښځ.نب. ۱) قصر؛ ۲) مورچه.
ماوا (māwā́) ښځ.م. ۱) د امن ځای، پناه ځای؛ ۲) د ښېر ته راتلو ځای؛ ۳) اصل، جوهر.
ماوت (māwát) نر.م. ۱) فیل ساتونکی، مهاوت، پیلبان، پیلبه؛ ۲) ص. هغه سړی چې خلاصی تري نه وي.
ماورا (māwarā́) ص. وروسته، هغه خوا، پورې غاړه.
ماهودانه (māhūdāná) ښځ.م. و.ګ. جمال کوټه.
ماهي (māhí) نر.م. کب، مهی.
ماهیت (māhyát) نر.م. اصل، جوهر، مغز.
ماهي خورک (māhixorák) نر.م. کب خور، یو ډول مرغۍ چې ماهیان خوري، ماهي خوار.

ماهي غوږ (māhigwáẓ) نر.م. صدف، موتي لال.
ماهي ګیر (māhigír) نر.م. کب نیوونکی.
مایاګولی (māyāgoli) ښځ.م. د هلکانو د یوې لوبې نوم دی.
مایي (māyí) ښځ.م. مور، په نکریزو سور کړی لاس چې ورغوی او د ګوتو بندونه سپین وي.
مایچه (māyčá) ښځ.م. (ج. مایچې) مینچه.
مایع (māyés) ښځ.م. اوبلن، بهېدونکی څیز، نرم څیز.
مایک (māyk) نر.م. و.ګ. مایکروفون.
مایکروسکوپ (māykrūskūp) نر.م. ذره لیدی، خورد بین، ذره بین.
مایکروفون (māykrofū́n) نر.م. د اواز د لوړولو د آلې هغه برخه چې خولې ته نیول کېږي.
ماین ایښوونی (māyniṣūnay) نر.م. ماین ایښوونکی، ماین ایښودونکی، ماین ګذار.
ماین پاک (māynpāk) فا.نر.م. ماین پاکوونکی، ماین شنډوونکی کس یا آله.
ماین پاکي (māynpāki) ښځ.م. ماین پاکونه، ماین شنډونه.
ماین شنډونه (māynšandạwəna) ښځ.م. ماین پاکي، ماین خنثی کونه.
ماین شنډوونکی (māynšandạwūnkay) فا.نر.م. ماین پاک، ماین خنثی کونکی.
ماینه (māyná) ښځ.م. ماندینه، ارتینه، مېرمن.
مایوره (māyū́ra) ښځ.م. د اتوار ورځ، د دویم ورځ، د یکشنبې ورځ.
مایوس (māyū́s) ص. نر.م. نهیلی، ناکام، زړه ماتی، ارماني، ارمانجن.
مایوسي (māyūsí) ښځ.م. نهیلي، خواشینتیا، ناکامي.

مایه (māyá) ښځ.م. ۱) جوهر، اصل؛ ۲) پانګه؛ ۳) هغه شیدې چې تروې شي، تومنه، مېره؛ ۴) هغه اوبښ چې کېږي، کوب، دېډای یې ورووکی وي، او ببر ویښتان ولري؛ ۲) یوه غونډۍ ورړه کوپی یا کړی؛ ۳) د سانقه مایه، کوتی یا ژور ځای؛ ۵) ثشته، رأس المال.

مایه پایه (māyapāyá) ښځ.م ۱) پانګه، سرمایه؛ ۲) موړی، ټول کاینات.

مایه ناز (māyanáz) ص. ۱) د فخر وړ، مشهور، نامتو؛ ۲) معشوق.

مایین (māyín) نر.م. د غــز دوني داني، د غــز د ونې تخم.

مباح (mobáh) ص. جایز، روا، چې نه اجر لري او نه عذاب.

مباحثه (mobāhısá) ښځ.م. مناظره، تکرار، سوال او ځواب، له یوه بل سره بحث کول.

مبادا (mabādá) اد. خدای دې نه کوي، خدای مه کړه، که داسې نه وي، که چېرې، هسې نه.

مبادله (mubādılá) ښځ.م. بدلي، بدلون.

مبادي (mabādí) ق. شروع، پیل، اغاز، ابتداء.

مبارزه (mubārızá) ښځ.م. جنګ، جګړه، شخړه.

مبارک (mubārák) ص. له برکت نه ډک، نېک، پاک، نېکمرغه، بختور.

مبارکي (mubāraki) ښځ.م. د خیر دعا، نېکي.

مباشرت (mubāšırát) فـا.ص. غوونه، د ښځې او مېړه یووالی، کوروالي، جماع.

مبالغه (mubālığá) ښځ.م ۱) له وړې خبرې نه لویه خبره جوړول، دروغ؛ ۲) تبلیغ، اغراق، غلو.

مباهات (mubāhát) نر.م. فخر، ویاړ، لویي.

مبتدا (mubtadá) نــر.م. ۱) پیــل، اغاز، شروع، ابتداء؛ ۲) صفت.

مبتدي (mubtadí) نر.م. پیلوونکی، ابتدا کوونکی.

مبتذل (mubtazál) ص.نر.م. ذلیل، خوار، ډېټ.

مبتکر (mubtakír) نر.م. د نوې څیز راوړونکی.

مبتلا (mubtalá) ص. ښځ.م. ګرفتار، ګېر، اخته، نښتی، لګیا، بندیوان، راایسار.

مبحث (mabhás) نر.م. بحث، د بحث موضوع.

مبدا (mabdá) نر.م. د شروع کېدو ځای، د جوتېدو یا څرګندېدو ځای؛ ۳) ابتداء، پیل، بنسټ، جرړه.

مبدل (mubadál) ص. نر.م. بدل کړای شوی، اړول شوی.

مبرا (mubará) ص. نر.م. ۱) ازاد، خپلواک، بری؛ ۲) پاک، سپېڅلی؛ ۳) بېزار.

مبرز (mabráz) نر.م. چرچوبی، چرچوبی، تټی.

مبرهن (mabrahán) ص. پــه دلیــل ثابت شوی، څرګند، ښکاره، کوتلی، مضبوط.

مبشر (mubašér) ص.نــر.م. زېـری اوروونکی یا رسوونکی، زېری کوونکی.

مبصر (mubasír) ص.نر.م. ۱) بل پوهوونکی، کره کوتنه معلوموونکی، لیدونکی؛ ۲) صراف.

مبعوث (mabʿūs) ص. مف. لېږلی شوی، استولی شوی، پیدا کړی شوی.

مبلغ[1] (mubalíǧ) فا.ص. تبلیغ کوونکی، وعظ کوونکی، رسوونکی.

مبلغ[2] (mabláǧ) نر.م ۱) رقم، مقدار، د مال اندازه؛ ۲) جمع، کل، ټول.

مبني (mabní) ص. بنیاد اېښودل شوی، د بنسټ د اېښودو ځای.

مبهم (mubhám) ص. نــر.م. ناڅرګند، داسې خبره چې مطلب یې څرګند نه وي، مشکوک، شکي.

مبهوت (mabhús) ص. حیران، وارخطا.

مبهي (mubahí) ص. شهوت زیاتوونکی.

مبین[1] (mubín) نر.م. ظاهر، ښکاره، څرګند.
مبین[2] (mubín) ص. بیان شوی، ښکاره کړای شوی.
متابعت (mutābıʼsát) نر.م. پیروي، اطاعت.
متأثر (mutāsír) ص. نر.م. اغېزمن، چې اغېز پرې شوی وي، چې اثر یې قبول کړی وي.
متأخر (mutāaxír) ص. نر.م. وروسته راتلونکی.
متارکه (mutārıká) ښځ.م. وولـه، اوربند، عارضي روغه، کانی اېښودل.
متأسف (mutāsíf) نر.م.ج. افسوس کوونکی.
متأسفانه (mutāsıfāná) ق. له افسوس سره.
متاع (matāʼ) ښځ.م. مال و اسباب، پانګه.
متانت (matānát) نر.م. ټینګتیا، دروندوالی، پاینښت، د خیالاتو درستوالی، مضبوطیت.
متاهل (mutāhíl) ص. نر.م.ج. د واده خاوند، د اهل و عیال خاوند.
متاهله (mutāhíla) ښځ.م. د متاهل ښځینه بڼه؛ وګ. متاهل.
متبادله (mutabādılá) ص. ښځ.م. هغه چې بدل شوی وي.
متبحر (mutabahír) نر.م.ج. ۱) ډېر ستر عالم، علامه؛ ۲) ډېر مالدار؛ ۳) ډېر ډوبېدونکی، غرق.
متبدل (mutabadíl) ص. نر.م. بدل شوی.
متبرک (mutabarík) ص. نر.م. د برکت والا، برکتي، پاک، سپېڅلی، عزتمند، ښادمن.
متبسم (mutabasím) نر.م. خندېدونکی.
متبع (mutabíʼ) ص. نر.م. په چا پسې تلونکی، پیروي کوونکی، پیرو.
متبنی (mutabánā) ص. نر.م. دیني زوی، بالکی، نومولی (نوملی) زوی.
متبوع (matbū́ʼ) ص. نر.م. هغه څوک چې د چا پیروي کولای شي، مشر، پېشوا.

متجاوز (mutajāwíz) ص. نر.م.ج. تېری کوونکی، تجاوز کوونکی، له خپل برید نه تېرېدونکی.
متجسس (mutajasís) ص. نر.م. جاسوس، پلټونکی.
متحارب (mutahāríb) ص. نر.م. په خپلو منځو کې جنګ کوونکي، په خپلو کې سره ښکېل.
متحد (mutahíd) نر.م. اتحاد ساتونکی، متفق.
متحد المال (mutahıdulmā́l) ص. نر.م. عمومي خبرتیا، عمومي اطلاع، عمومي مکتوب.
متحرک (mutaharík) ص.نر.م. خوځند، حرکت کوونکی، خوځېدونکی، روان، ګرځېدونکی.
متحمل (mutahamíl) ص.نر.م. زغمونکی، برداشت کوونکی، ورونکی، صابر، مستقل مزاجه.
متحیر (mutahayír) ص. نر.م.ج. هېښنند، هک پک، تعجب کوونکی، په حیرت کې، حیران.
متخلص (mutaxalís) ص. نر.م. تخلص لرونکی.
متخیل (mutaxayíl) ص. نر.م. په خیال کې راوستونکی، خیال کوونکی، خیالي، وهمي.
متخیله (mutaxayılá) ښځ.م. د خیال قوت، دماغ.
متداول (mutadāwíl) ص. نر.م.ج. هغه چې وار په وار اخیستی شي، لاس په لاس ګرځېدونکی، مروج، رسمي.
متدین (mutadayín) ص. نر.م. دیندار، د پخې عقیدې خاوند.
متذبذب (mutazabzáb) ص.نر.م. تذبذب کوونکی، مذبذب، دوه زړی، وسواس کوونکی.
متذکره (mutazakırá) ص. نر.م. نومړی، یاد شوی، بیان کړای شوی، په یاد کړای شوی.
متر[1] (matár) نر.م. ۱) هغه هلک چې په یوه لوبه کې مشر یا میر وي؛ ۲) اشنا، دوست، ملګری.

متر [2] (mátar) نر.م. هغه تازه کورت چې لا وچ شوي نه وي.

متر [3] (mıtár) نر.م. د اندازه کولو یو واحد دی.

مترادف (mutarādíf) ص. نر.م.ج. هغه لغتونه چې شکلونه یې بېل او مانا یې یوه وي.

متراوڼ (mutrāwaṇ) ص. نر.م. هغه هلک چې په خوب کې متیازې کوي؛ متیازڼ.

متراوڼه (mutrāwaṇa) ص. ښځ.م. د متراوڼ ښځینه بڼه.

مترجم (mutarjím) نر.م. ژباړن، ژباړونکی.

متردد (mutaradíd) ص. نر.م.ج. په شک کې، زړه نازړه.

مترډ (mutaríḍ) ص. نر.م. په متیازو لړلی.

مترشح (mutarašíh) نر.م. ۱) څڅېدونکی؛ ۲) عیان، جوت، څرګند.

مترصد (mutarasíd) ص.نر.م. انتظار کوونکی، څارو، څارن، څارونکی.

مترغزې (matrağzé) نر.م.ج. ماغزه، دماغ.

مترقي (mutaraqí) ص. نب. پرمختللی، پرمختګ کوونکی.

مترکه (matraká) ښځ.م. وړوکی څټک، څټکی.

مترنم (mutaraním) نر.م. ۱) سندرغاړی؛ ۲) سندرېز.

متروک (matrū́k) ص. نر.م. ترک کړی شوی، ختم کړی شوی، پرېښوی شوی.

متروکه (matrū́ka) ښځ.م. قمچینه.

متره (matrá) ښځ.م ۱) نه پیدا کېدونکی، نایاب، حرام؛ ۲) قیمتي، نادر؛ ۳) چرجرانګه، یوه مرغۍ.

متره (mátra) ښځ.م. ۱) همت، طاقت؛ ۲) ماسته، چکه، خرېړی؛ ۳) توان، سیک، ځواک.

متریکه (matriká) ښځ.م. چابک، متروکه.

متری (matrə́y) ښځ.م. وړوکی ګوډی.

متړ (matáṛ) ص. نر.م. ۱) بې وقوف، کم عقل، بې عقل؛ ۲) متیازن، متهانځن.

متزلزل (mutazalzíl) نر.م.ج. خوځېدونکی، رپېدونکی، رېږدېدونکی، زړه نازړه.

متساوي (mutasāwí) ص. نب. د یوه بل سره مساوي، برابر، انډول.

متسلسل (mutasalsíl) ق. پرله پسې.

متشابه (mutašābíh) ص. ښځ.م. په یوه شکل، سره ورته، په یوه ډول.

متشاعر (mutašāṣír) نر.م. نقلي شاعر، هغه سړی یا شاعر چې د بل چا شعرونه په ځان پورې تړي.

متشدد (mutašadíd) ص. نر.م. تشدد کوونکی، سختي کوونکی.

متشکر (mutašakír) ص.نر.م. منندوی، شکر کوونکی.

متشکل (mutašakíl) ص. نر.م. په یوه شکل کېدونکی، شکل اختیاروونکی.

متصادم (mutasādím) نر.م. ډغرې وهونکی.

متصدي (mutasadí) نر.ښځ.م. حساب کتاب کوونکی، منشي، کاتب، پیکار.

متصرف (mutasaríf) ص.نر.م. ښکېلاکګر، قبضه کوونکی.

متصل (mutasíl) ص. نر.م. نښېدې، جوخت.

متصوف (mutasawíf) ص.نر.م. صوفي جوړېدونکی، صوفي.

متضاد (mutazā́d) ص. نر.م. برخلاف، اپوټه.

متعارف (mutaṣāríf) نر.م. ۱) یو بل پېژندونکی سره واقف؛ ۲) مشهور، معروف.

متعجب (mutaşajib) ص. نر. م. حیران، هک پک، اریان، ګوته په خوله.

متعدد (mutaşadíd) ص. نـر. م. ج. ډېر ګڼ، بې شمېره، له یوه نه زیات.

متعدي (mutaşadí) ص. نـر. م. ج. لـه حـد نه زیاتېدونکی؛ ۳) هغه فعل چې مفعول غواړي.

متعصب (mutaşşíb) ص. نر. م. کینه‌ور، بغضي، تعصب کوونکی.

متعلق (mutaşlíq) ص. نر. م. اړوند، تعلق لرونکی، اړیکه لرونکی، علاقه لرونکی.

متعین (mutaşayín) ص. نر. م. مقرر کړای شوی، تعیین کړای شوی.

متغیر (mutağayír) نـر. م. بدل شوی، تقسیم شوی، وېشلی، بې ثباته، پرېشان.

متفرق (mutafaríq) نر. م. بېلابېل، خپاره واره.

متفق (mutafíq) ص. نـر. م. ج. متحد، یو موټی، اتفاق کوونکي، ګډون کوونکي، شامل، ګډ.

متفکر (mutafakír) ص. نر. م. ج. فکر کوونکی، فکرمند، خفه.

متقابل (mutaqābíl) ص. نر. م. ج. د یو بل سره مقابله کوونکی، مخالف، مخامخ.

متقارب (mutaqāríb) نر. م. ۱) یو بل ته نږدې؛ ۲) د عروضو په علم کې د یوه بحر نوم.

متقاضي (mutaqāzí) ص. غوښتونکی.

متقاعد (mutaqāsíd) ص. نر. م. ۱) څانته، ګوښی؛ ۲) تقاعد شوی.

متقدم (mutaqadím) ص. نر. م ۱) مخکې تلونکی؛ ۲) پخوانی، زوړ، لرغونی.

متقي (mutaqí) ص. نب. پرهېزګار، نېک، زاهد.

متکا (mutakā) ښځ. م. د ډاډ ځای، د ډډې لګولو ځای، تکیه ګاه، متکه.

متکبر (mutakabír) نر. م. ۱) کبر کوونکی، غاوره، کبرجن؛ ۲) د خدای جل جلاله یو صفتي نوم.

متکلم (mutakalím) نر. م. خبرې کوونکی.

متل (matál) نر. م. یوه لنډه جمله چې ستر کلتوري او علمي ارزښت په کې پروت وي.

متلاشي (mutalāší) ص. نـر. م. تیت و پرک، مضمحل، هغه څه چې اجزا یې سره تیت وي.

متلاطم (mutalātím) ص. نـر. م. په جوش کې، څپې څپې، موج لرونکی، د سیند څپې.

متلون (mutalawín) ص. نر. م. رنګ بدلوونکی، رنګ په رنګ کېدونکی، خوی بدلوونکی.

متلي (matalí) ص. نـر. م. هغه سړی چې په خبرو کې زیات متلونه راوړي یا یې کاروي.

متمدن (mutamadín) ص. نر. م. ج. مهذب، تمدن لرونکی، دښاراوسېدونکی، فرهنګیالی.

متمرد (mutamaríd) ص. نر. م. ج. یاغي، باغي.

متمني (mutamaní) نر. م. هیله من.

متموج (mutamawíj) ص. نر. م. څپې وهونکی، څپاند، غورځنګ.

متمول (mutamawíl) نر. م. مالدار، دولتمند.

متن (matán) نر. م. د کتاب د منځ اصل عبارت.

متنازعه (mūtanāzısá) ص. نب. هغه څیز چې د هغه په اړه تنازعه وي.

متناقص (mutanāqís) ص. نـر. م. ج. سره اختلاف لرونکی، سره مخالف، د یو بل ضد.

متنفر (mutanafír) نـر. م. نفرت کوونکی، زړه بدی، بېزار، خوابدی، کرکجن.

متنګ (matáng) نر. م. پړی، رسی، بدریشه.

متنوع (mutanawís) ص. نب. رنګارنګ، ډول ډول، هغه چې زیات ډولونه ولري.

متوازن (mutawāzín) ص. نب. سره برابر، انډولیز.

متوازي (mutawāzí) ص. نب. په یوه فاصله؛ هغه خطونه چې سیده یو بل ته مخامخ په یوه واټن کې وي او یو بل سره نه قطع کوي.

متواضع (mutawāzı') ص. نب. ۱) کمینه، عاجزي کوونکی؛ ۲) تواضع کوونکی، عاجز.

متواله (matwāla) فا. نر.م. نېشه، مست، متولا.

متوجه (mutawajjıh) ص. نب ۱) څیر، پام کوونکی، توجه کوونکی، خیال کوونکی؛ ۲) مخاطب.

متوسط (mutawasít) ص. نر.م. ج. د منځ، د اوسطې درجې، منځنی، منځومانه.

متوسطه (matawasıtá) ښځ.م. منځنی ښوونځی، له اوومه تر نهم ټولګي پورې ښوونځي.

متوطن (mutawatín) نر.م. ج. اوسېدونکی، د وطن اصلي هستوګن.

متوفیٰ (mutawafā́) ص. نب. مړ، وفات شوی.

متوفي (mutawafí) ص. نب. مړکېدونکی، وفات کوونکی.

متوقع (mutawaqí') ص.نب. هیله من، امیدوار.

متوکل (mutawakíl) ص. نر.م. بروسه کوونکی، توکل کوونکی، توکلي.

متولد (mutawalíd) نر.م. ج. زېږېدلی، پیدا شوی.

متولي (mutawalí) ص. نر.م. سرپرست، هغه څوک چې یو کار ورسپارل شوی وي.

مته (matá) ښځ.م ۱) برمه، تبخونکی؛ ۲) دلرګي یا بل څیز د سوري کولو آله؛ ۳) څل، وار، نوبت.

متی (matáy) ښځ.م. اوبه، نالی، لښتی.

متی (matáy) نر.م. چابک، تېز، چالاک.

متیازاړی (mıtyā́zāṛay) نر.م. د متیازو لار، د میتیازو لاره.

متیازن (mıtyāzán) ص.نر.م. متیازک، متراوڼ، متیازڼ.

متیازنی (mıtyā́zanáy) ښځ.م. مثانه، د متیازو پوکنی، شاشدان.

متیازڅک (mıtyā́zcak) نر.م. دمتیازنی ناروغي، سلسل البول.

متیازې (mıtyā́ze) ښځ.ج. ادرار، خالي جواب چای.

متین (matín) ص. نر.م. ج. مضبوط، کلک.

متېره (materá) ښځ.م. د ترکارۍ یو ډول دی.

مټ (maṭ) نر.م. ۱) د اوړي نه تر څنګل پورې د لاس برخه؛ ۲) هاند، هڅه، عزم؛ ۳) چاټی، خوم، منګی؛ ٤) د کټ تابع مهمل، بالکل، دغه شان.

مټ (maṭ) نر.م. د سېلاب پسته خټه، ربګ خاوره، لهه.

مټا (maṭā́) ښځ.م. د شړومبو کټوی، متی.

مټاک (maṭā́k) نر.م. ۱) کلک غوز چې چغزی په کې نه وي، متکور؛ ۲) یوه اغزنه ونه.

مټاکو (maṭākó) نر.م. یو ډول واښه دي چې د اوبو د سر د پاسه وي.

مټاکه (maṭā́ka) ښځ.م ۱) هغه پرسوب چې د ماشې، وروږي یا بل خزنده د چیچلو له امله ښکاره شي؛ ۲) ګرمکه دانه؛ ۳) یو رنځ دی؛ ٤) کلکه، سخته.

مټاکې دانې (maṭākedā́né) ښځ.م. ج. د وړې هغه دانې چې پوره پخې نه وي.

مټاکی (maṭākáy) ص. نر.م. کلک، سخت.

مټان (maṭā́n) نر.ج. چاقوان، چړې، توري.

مټایي (mıṭāyí) نر.ج. ځانګړې خواږه خواږه، خوږ څیز، شیریني.

مټ تړ (maṭṭár) نر.م. هغه تعویذ چې په مټ باندې تړل کېږي، مټ تړونی.

مټخ (maṭáx) نر.م. یو خړ رنګی ملخ دی، ملخی.

مټر (maṭár) نر.ج. ۱) یو ډول سبزي ده؛ ۲) یو ډول زېړ رنګه چڼې.

متره (maṭrá) ښځ.م. متره، وګ. ختيهل.
متک (maṭák) ص. نر.م. ۱) غوز؛ ۲) ناز نخره.
متکاوی (maṭkáway) نر.م. مښود، زيار، کړاو، زحمت، محنت.
متکور (maṭkwár) ص. نر.م. له وخته مخکې پوخ شوی؛ ۲) په يوه کار کې ځان نا غرضه کول.
متکورې (máṭakwáre) ص. ښځ.ج. دجوارو هغه نينې چې په چيچلو کې سختې وي.
متکی (maṭkay) ښځ.م ۱) د پتکي هغه برخه چې په اوږو راپرته وي، مچکی؛ ۲) واکی.
متکی[1] (maṭakáy) نر.م. موټکی، جلق وهونکی.
متکی[2] (maṭkáy) نر.م. ۱) هغه پسول چې ښځې يې په مټ تړي، بازوبند؛ ۲) خم.
مټ ګل (maṭgwál) نر.م. هغه کشيده کاري چې په لستوڼو باندې کيږي.
مټ ملي (maṭmalí) نر.ج. د سړيو ګردې ځنې، څوړکي.
متن (maṭán) ص. نر.م. لمده او وچه ځمکه، وتره.
متور (maṭawár) ص.نر.م. پياوړی، ځواکمن، متې لرونکی، د تکړه کورنۍ لرونکی، طاقتور.
متوری (maṭoráy) نر.م. دوپره، متاکه، يو ډول دانه.
متورۍ (maṭoráy) ښځ.ج. ۱) وګ. متوری؛ ۲) تناکه؛ ۳) مبخ؛ ٤) د متوری مؤنث.
متونګه (maṭūngá) ص. ښځ.م. د متيزې لور.
متونګی (maṭūngáy) ص. نر.م. دمتيزې زوی، حرامونی، متنګی.
متونګې (maṭūngay) ص.ښځ.م.ج. متيزه، هغه ښځه چې له بل چا سره وتښتي.
متيه (maṭá) ص. ۱) لټ، کاهل، بېکاره؛ ۲) ښځ.م. پايه، ستون؛ ۳) مټ؛ ٤) طاقت؛ ٥) خوم، چاتۍ؛ ٦) سوډر؛ ۷) ژېړ وزمه نرمه او پسته خاوره، نرمه ختته؛ ۸) د ونې تنه؛ ۹) اړم، بورجی؛ ۱۰) د ګنډلو ستن.
متی (maṭáy) نر.م. د حيواناتو يو ډول ناروغي ده.
متې (maṭé) ق. ايله بيله، متي، مټ، فقط، يوازې.
متيال (maṭyāl) نر.م. متور، زيارکښ، زيارګالی، زحمتکش.
متير (maṭír) نر.م. چيرچاړ، حمله، بريد.
متيران (maṭirān) نر.م. شراب خونه، ميکده.
متيز (maṭíz) ص. نر.م. هغه کس چې له پردۍ ښځې سره له کوره تښتېدلی وي، متيزک.
متيزتوب (maṭiztób) نر.م. د متيزه کېدو حالت، بې حيايي، متيزوالی، متيزتيا.
متيزه (maṭíza) ص. ښځ.م. هغه ښځه يا جنۍ چې له خپلې کورنۍ نه په پټه وتښتي.
متين (maṭín) ص. نر.م. له متينې خاورې جوړ.
متۍ[1] (maṭáy) ښځ.م. ۱) د اوبو د ساتلو خاورين لوښی، د شړومبو د شاربلو لوښی؛ ۲) دګنې بندونه چې په کې سترګه راخېژي؛ ۲) وګ. څرې.
مثال (misāl) نر.م. تصوير، صورت، نمونه، په رنګ، په شان، مثل، بېلګه.
مثانه (masāná) ښځ.م. متيازنۍ، د متيازو پوکنۍ.
مثبت (musbát) ص. نر.م. ۱) تصديق کوونکی؛ ۲) د منفي ضد؛ ۳) د ګرامر، رياضي، برق او نورو علومو يوه اصطلاح.
مثقال (misqāl) نر.م. ۱) د وزن يو مقدار، له ۲٤ نخودو سره برابر؛ ۲) معمولي شی، لږ وزن.
مثل (masál) نر.م. متل، مشهور قول، حکايت.
مثلاً (masalān) ق. د مثال په ډول، لکه چې.
مثلث (musalás) ص. نر.م. ۱) درې ګوټيز، درې ضلعيز؛ ۲) د نظم درې مصرع ييز بند.

مثله (muslá) ښځ.م. د مړي د غوږونو، پزې او نورو اندامونو پرېکونه.

مثمر (musmír) نر.م.ج. مېوه ورکوونکی، ګټور.

مثنیٰ (musanā́) ښځ.م. ۱) دوه برابره، غبرګ، جوړه؛ ۲) له اصل سره سم نقل، دویم نقل.

مثنوي (masnawí) ښځ.م. هغه مسلسل نظم چې د هر بیت مصرع یې ځانته قافیه لري.

مثیل (masíl) ص. نر.م. ساری، نظیر، مشابه، په شان.

مجادله (mujādalá) ښځ.م. جنګ جګړه، شور، بحث، هنګامه، غوربګ.

مجاز (majā́z) ص. نر.م. ۱) روا، اجازت ورکړی شوی، مختار؛ ۲) د حقیقت ضد، غیرحقیقي.

مجازاً (majāzán) ق. په مجازي توګه، فرضاً، د فرض په ډول.

مجازي (majāzí) ص. نر.م. غیر حقیقي، فرضي، نقل، غیر اصلي، مصنوعي.

مجال (majā́l) ښځ.م. ۱) ځواک، طاقت، دخل؛ ۲) د چکر ورکولو ځای؛ ۳) فرصت، وخت.

مجامعت (mujāmeᶜát) نر.م. غوونه، جماع.

مجاور (mujāwír) ص. نر.م. ۱) ګاونډی، نږدې اوسېدونکی؛ ۲) د یوه زیارت جارو کوونکی.

مجاهد (mujāhíd) نر.م. کفارو پر ضد جهاد کوونکی، غازي، کوښښ کوونکی.

مجاهده (mujāhidá) ښځ.م. هڅه کوونکی، زیار ګالونکی، د نفس د ناروا غوښتنو پر ضد جهاد، محنت، ریاضت.

مجبور (majbū́r) ص.نر.م.ج. اړ، اړمن، بې وسه، غریب، ناتوان.

مجبوراً (majbūrán) ق. د اړتیا له امله، له بې اختیارۍ نه، د ناچارۍ نه، له بې وسۍ نه.

مجبورول (majbūrawə́l) مص. مت. اړ ایستل، اړ کول، بې اختیاره کول، بې وسه کول.

مجبورېدل (majbūredə́l) مص. ل. اړ کېدل، بې اختیاره کېدل، بې وسه کېدل، ناچاره کېدل.

مجتنب (mujtanáb) ص. نر.م. ځان ژغوروونکی، پرهېزګار، منع شوی، اجتناب کوونکی.

مجتهد (mujtahíd) ص.نر.م ۱) اجتهاد کوونکی، کوښښ کوونکی؛ ۲) دیني مشعر.

مجدد (mujadád) ص. نر.م.ج. نوی کوونکی، تجدید کوونکی، د مسلمانانو لوی عالم.

مجذوب (majzū́b) ص.نر.م. د جذبې په حالت کې، بې خوبه، مست، بې هوښه.

مجرا[1] (mujrā́) ښځ.م. ۱) د ډمانو د ګډا او سندرو محفل؛ ۲) موجره، کټ شوی؛ ۳) منظور، قبول، منل شوی.

مجرا[2] (majrā́) ښځ.م. د اوبو د وتو لاره.

مجرب (mujaráb) ص. نر.م.ج. ازمایلی شوی، تجربه شوی، موثر، ګټور.

مجرد (mujarád) ص. نر.م.ج. ۱) یوازې، ځانله، یو وزری؛ ۲) لونډ سری؛ ۳) له مادیاتو پاک.

مجردي (mujaradí) ښځ.م. یوازېوالی، لونډ توب، ازادي.

مجرم (mujrím) ص.نر.م. ګرم، جرم لرونکی، ګناهکار، قصوروار، خطا وار.

مجروح (majrū́h) ص. نب. ټپي، زخمي، ژوبل.

مجرور (majrū́r) ص. نر.م. ۱) راکښلی شوی؛ ۲) هغه کلمه چې په پای کې یې کسره راغلې وي.

مجره (mujrá) ښځ.م. ۱) کهکشان؛ ۲) تحفه، ډالۍ، سوغات؛ ۳) د نڅا یو ډول.

مجسم (mujasám) ص. نر.م. ۱) بدن لرونکی، جسم لرونکی؛ ۲) تول؛ ۳) پلن.

مجسمه (mujasimá) ښځ. م. بت.

مجلد (mujalád) ص. نر. م. ج. پوښ والا، پوښ لرونکی، جلد شوی، هغه کتاب چې وقايه ورته لګېدلې وي.

مجلس (majlás) نر. م ۱) د کېناستو ځای، محفل، ګپ شپ؛ ۲) تېنګ تکور.

مجلسي (majlasi) نر. م ۱) ګپ شپ خوښوونکی، جرګه مار، په مجلس کې شريک؛ ۲) سندرغاړی.

مجله (mujalá) ښځ. م. رساله، د بېلابېلو مقالو جونګ.

مجمر (majmár) نر. م. منقل، نغری، کوره، انګيټۍ چې سپېلنی په کې لوګی کېږي او د بګ هم پرې پخېږي.

مجمع (majmás) ښځ. م. ۱) ګڼه ګوڼه، مجلس؛ ۲) د خلکو د راغونډېدو ځای.

مجمل (mujmál) ص. نر. م. ج. ۱) مختصر، لنډ، لنډ؛ ۲) غير واضح، مبهم.

مجملاً (mujmalán) ق. په لنډو، مختصراً.

مجمعه (mujmasá) ښځ. م. مجمه، غوری.

مجموعه (majmūsá) ښځ. م. ۱) جمع کړای شوی؛ ۲) راټول کړی څيزونه؛ ۳) د شاعرۍ، نثر يا نورو مضمونونو څخه جوړ کړی کتاب، رساله.

مجموعي (majmosí) ص. نر. م. ټول، سراسر، کلهم، همګي، تمامي.

مجمه (majma) ښځ. م. (ج. مجمې) غوری، د خوراک لوی لوښی، ښانک.

مجن (maján) نر. م. لينده، ليندۍ.

مجنون (majnūn) ص. نر. م. ۱) لېونی، پاګل؛ ۲) عاشق، مين، شيدا.

مجوزه (mujawizá) ص. ښځ. تجويز کړای شوی يا شوې، وړاندې شوی يا شوې، مقرر شوی.

مجوسي (majūsi) نر. م. اور لمانځی، اور لمانځونکی، د اور عبادت کوونکی، د زردشتي مذهب پيرو، آتش پرست.

مجهول (majhūl) ص. نر. م. ۱) پټ، ناڅرګند؛ ۲) هغه فعل چې فاعل يې معلوم نه وي.

مجی (majáy) ښځ. م. ۱) ناقه، اوښه؛ ۲) هغه رنځور چې له ناروغۍ نه تازه ښه شوی وي.

مځکه (mažáka) ښځ. م. ځمکه، زمکه.

مځکری (mažgəray) ص. نر. م. ژرنده ګری.

مچ (mač) نر. م. ۱) وزر لرونکې حشره، مګس؛ ۲) زړی، دودان، غټی؛ ۳) د تګ په وخت کې د پښې اوښتل؛ ۴) ښځ. م. تيندک، ډغره.

مچان (mačān) نر. ج. د مچ جمع.

مچان (mačān) نر. م ۱) مورګه، ډډه، څنډه، موړه؛ ۲) د زمريانو د ښکار لپاره په ونه کې جوړ کړلی لوړ ځای، جونګړه، منا.

مچ بنک (mačbaṇák) نر. م. د مچانو د شړلو پکی، ببوزی، مچشړ، مچ غړينی، مچوژی.

مچپړانګ (mačprāng) نر. م. ۱) غټ مچ؛ ۲) جولا، غنه، غنې.

مچخ (mačáx) نر. م. ملخ، ملخی، يوه حشره.

مچخړی (mačxáṛay) نر. م. د مچانو هګۍ.

مچر (mačár) نر. م. د ونې کچه څانګه.

مچرۍ (mačaráy) ښځ. م. ج. له ماشونه د ځان ساتلو لپاره جالۍ، پشه خانه.

مچرکې (mačarké) ښځ. م. وچوکی، کمزوری.

مچشړ (mačšáṛ) نر. م. و ګ. مچ بنک.

مچ غړينی (mačğaṛínay) نر. م. و ګ. مچ بنک.

مچغنه (mačağna) ښځ. م. يوه تاريزه يا له مزريو نه جوړ آله چې د مټ په زور په کې کاڼي لېرې ويشتل کېږي. مچغنه، مچغونه، مچلوغزه.

مچک (mačák) نر.م ۱) و گ. مسور؛ ۲) کونتی، اړمکی، کنده؛ ۳) هغه لرگی چې په سر کې یې چنگک وي او د ونو ښاخونه پرې ماتوي.

مچکه (mačáka) ښځ.م. پپه، پپې، مچه، کوکی.

مچکېره (mačkéra) ښځ.م. د گبینو مچی.

مچکی (mačkay) نر.م. سُربي توپک.

مچگیرک (macgirák) نر.م. جولا، غنه، غنې.

مچلک (mačlák) نر.م. د مچغنې د رسۍ نری سر.

مچلکا (mačalká) نر.م. مجلکا، مچلگه، موچلکا، ضمانت، اقرارلیک، لوظنامه، خبرداری.

مچله (mačlá) ص.نـر.م. ۱) توکمار، توقي؛ ۲) غوړوالی.

مچلی (mačláy) ښځ.ج. ۱) دغوړونو گانه، د غوړونو پسول؛ ۲) لنبتی.

مچمچی (mačmačáy) ښځ. م.ج. و گ. مچلی.

مچنه (mačána) ښځ. م. پنه، څپلی، موچنه.

مچو (mačó) نر.م. مچکه، مچ.

مچوړی (mčaúṛay) ص. تاو راتاو، غوټې موټې، چوني مچونی.

مچوژونی (mačwažūnay) نر.م. مچشړ، مچشړونی، مگس کش.

مچول (mačawál) مص. مت. ښکلول، کوکس اخیستل، خوله اخیستل.

مچونی (mačūnáy) ښځ.م. و گ. بوگری.

مچوونی (mačawūnay) نر.م. ښکلوونکی، بوسه گیر، مچه اخیستونکی، کوکی اخیستونکی.

مچونی (mačūnay) ص. نر.م. رانغاړلی شوی.

مچه (mačá) ښځ.م. پپه، پپی، کوکی

مچی (mačáy) ښځ.م. بمبره، ډمبره، ډنداره، مچمچی، مچکی، موچی، غومبسه.

مخرغ (macrág̃) نر.م. یو ډول وابښه دي.

مخرک (macrák) نر.م. کرېوړی، چمچورکه.

مخله (macalá) ښځ.م. د نوک شاته غوښه، وری، مځلی.

مخوڅک (macūcák) نر.م. ۱) د هوسۍ بچی، کبلی؛ ۲) وړوکی حیوان، وړوکی شی.

مخوڅکی (macūckáy) نر.م. یو ډول ژېړ رنگه وابښه دی چې په دوایي کې کارېږي.

محاذ (mahā́z) نـر.م. ۱) د جنگ ډگـر، سنگـر؛ ۲) ص.ق. مخامخ، مقابل.

محاسب (mahāsíb) نـر.م. حساب کـوونکی، حساب و کتاب کوونکی، شمېرونکی.

محاسبه (mahāsibá) ښځ.م. حساب و کتاب کونه، حساب غوښتنه.

محاسن (mahāsín) ج.م. ښکلاوې، ښېگنې، نېکۍ، فایدې، ځانگړنې.

محاصره (muhāsirá) ښځ.م. کلابند، له څلورو خواوو نه راتاوېدنه، چاپېره مخه بندونه.

محافظ (muhāfíz) نر.م. ساتندوی، پهره دار.

محاکمه (muhākimá) ښځ.م. د پرېکړې لپاره د یوه چا وراندې کول.

محال (mahā́l) ص.نر.م.ج. ناممکن، گران.

محاوره (muhāwirá) ښځ.م. خبرې اترې.

محب (muhíb) ص.نر.م. مینه ناک، مینه لرونکی، دوست.

محبت (muhabát) نر.م. مینه، اخلاص، دوستي.

محبس (mahbás) نر.م. جېل، بندي خانه، زندان.

محبوب (mahbū́b) نر.م. خوږ، گران، دلدار.

محبوبا (mahbūbá) ښځ.م. معشوقه، محبوبه.

محبوس (mahbū́s) ص.نر.م. بندي، قیدي، زنداني.

محبوسول (mahbūsawál) مت. ف. قیدي کـول، بندي کول، قیدول، زنداني کول.

محبوسېدل (mahbūsedə́l) مص. ل. قید کېدل، بندېدل، قیدېدل.

محتاج (muhtā́j) ص. نر. م. ج. اړ، ضرورتمند، حاجتمند، غریب، پامته دار، بې وسه.

محتاجول (muhtājawə́l) مص. مت. اړ کول، اړ ویستل، حاجتمنول.

محتاجېدل (muhtājedə́l) مص. ل. اړ کېدل، حاجتمند کېدل.

محتاط (muhtā́t) ص. نر. م. احتیاط کوونکی.

محترم (muhtarám) ص. نر. م. عزتمند، عزتمن، معزز، لوی، د درناوي وړ.

محتسب (muhtasíb) نر. م. حساب اخیستونکی، محاسبه کوونکی، حاکم، کوتوال.

محجوب (mahjū́b) ص. نر. م. ۱) په پرده کې، پټ؛ ۲) شرمندوکی، حیاناک.

محدود (mahdū́d) ق. لږ، لږه اندازه، په ټاکلې حد کې بند، معلوم حد لرونکی، جوت ټک لرونکی.

محراب (mıhrā́b) نر. م. ۱) په جومات کې د امام په لمانځه د دربدو ځای؛ ۲) ډاټ؛ ۳) وسله، سیخ.

محرر (muharír) نر. م. لیکونکی، منشي، کاتب.

محرک (muharík) ص. نر. م. حرکت ورکوونکی، تحریک پیدا کوونکی.

محرم[۱] (mahrám) ص. نر. م. ج. ۱) داسې خپلوان چې نکاح ورسره جایزه نه وي؛ ۲) واقف، خبردار؛ ۳) نر. م. احرام تړونکی.

محرم[۲] (muharám) ص. نر. م. ج. ۱) حرام کړای شوی؛ ۲) نر. م. د قمري کال لومړۍ میاشت.

محروم (mahrū́m) ص. نر. م. ج. حرام کړای شوی، ناکام، بېنوا، بې برخې، مایوسه، نهیلی.

محرومول (mahrūmawə́l) مص. مت. مایوسه کول، ناکامول، نهیلی کول.

محرومېدل (mahrūmedə́l) مص. ل. نهیلی کېدل، بېنوا کېدل، مایوسه کېدل.

محزون (mahzū́n) ص. نر. م. زهیر، غمژن، خفه.

محسن[۱] (mohsán) نر. م. احسانمند، چې نېکي ورسره شوې وي، چې ښه سلوک ورسره شوی وي، چې سخاوت پرې شوی وي.

محسن[۲] (mohsín) نر. م. نېکي کوونکی، احسان کوونکی.

محسوب (mahsū́b) ص. نر. م. حساب کړای شوی، شمارل شول، شمېرل شوی.

محسوبول (mahsūbawə́l) مص. مت. گڼل، شمېرل، په حساب کې راوستل.

محسوبېدل (hsūbedə́l) مص. ل. گڼل کېدل، شمېرل کېدل، په حساب کې راتلل.

محسود (mahsū́d) ص. نر. م. چې کینه ورسره شوې وي، هغه څوک چې په زړه کې کینه ورته ساتل کېږي.

محسوس (mahsū́s) نر. م. حس شوی، هغه څیز چې د حواسو په وسیله معلوم کړای شي.

محسوسول (mahasūsawə́l) مص. مت. حسول، د حواسو په ذریعه معلومول.

محسوسېدل (mahsūsedə́l) مص. ل. محسوس کېدل، په وسیله معلومېدل.

محشر (mahšár) نر. م. قیامت، اخرت.

محصل (muhasíl) ص. نر. م. ۱) د پوهنتون د دورې زده کوونکی؛ ۲) وصولونکی، ټیکس تولونکی، محصول اخیستونکی.

محصن[۱] (muhsín) ص. نر. م. ۱) پرهېزگار، پاکباز؛ ۲) واده کړی.

محصن [۲] (muhsín) نر.م. سموونکی، کلابندوونکی، دېوال راتاوونکی.

محصن [۳] (muhsín) نر.م. ۱) کولپ، قلف، قفل؛ ۲) زنبېل.

محصور (mahsū́r) ص.نر.م.ج. کلابند، د دېوال دننه، گېر، ایسار.

محصول (mahsū́l) نر.م. چونگی، ټېکس، خراج.

محض (máhz) ق. یوازې، صرف، فقط.

محضر (mahzár) نر.م. ۱) د حاضرېدو ځای؛ ۲) هغه کاغذ چې د قاضي مهر پرې لگېدلې وي.

محفوظ (mahfū́z) ص.نر.م. ۱) په امن، اماني، سلامت، ژغورلی؛ ۲) حفظ کړای شوی.

محقق (muhaqíq) نر.م. (ج. محققین) تحقیق کوونکی، څېړونکی، پلټونکی.

محک (mıhák) نر.م. هغه تور کاڼی چې د زرو کره کوټه پرې معلومولای شي، زرکاڼی.

محکم (mohkám) ص.نر.م. مضبوط، کلک، پوخ.

محکمات (mahkamā́t) ښځ.ج. د قرآن شریف هغه ایتونه چې مانا یې جوته او څرگنده وي.

محکمتیا (mahkamıtyā́) ښځ.م. مضبوطوالی، استقامت، مضبوطي، محکموالی.

محکمه (mahmamá) ښځ.م. ۱) د حکم صادرولو ځای، اداره؛ ۲) عدالت.

محکوم (mahkū́m) ص.نر.م.ج. ښکېل شوی، ترحکم لاندې، ماتحت، تابع، تر لاس لاندې.

محل (mahál) نر.م. ۱) ماڼۍ، کور، لوی ځای؛ ۲) وخت، موقع، مال.

محلت (mahlát) نر.م. مالت، د کلي یوه برخه، چم، گاونډ، کندی، محله.

محلسرا (mahalsarā́) نر.م. د پاچا د ښځو هستوگنځای.

محلوج (mahlū́j) نر.ج. وربشلي شوي مالوچ.

محلول (mahlū́l) ص.نر.م. حل شوی، هغه څیز چې په اوبو کې حل شي، اوبه کړای شوی.

محله (mahalá) ښځ.م. وگ. محلت.

محله دار (mahaladā́r) نر.م. ۱) په محلت کې اوسېدونکی؛ ۲) د محلې مشر.

محمل (mahmál) نر.م. یو ډول ډولۍ چې د اوښ په شا وړل کېږي، کجاوه، کیجاوه.

محنت (mıhnát) نر.م. خواري، تکلیف، مزدوري.

محور (mıhwár) نر.م. مرکز.

محوه (mahwá) ص.نر.م. ۱) وران، ړنگ، نابود؛ ۲) فکرمند.

محویت (mahwyát) نر.م. د محوه کېدو حالت، په خیال کې ورک، په تصور کې ډوب.

مخ (max) نر.م. ۱) څېره، بشره، شکل، موشاده؛ ۲) استر؛ ۳) لحاظ، خاطر؛ ۴) وړاندې؛ ۵) د توري خوله.

مخادا ینه (məxādā́yaná) ښځ.م. مخنۍ ادا ینه، وړاندې ورکونه، پېشکي.

مخارتی (mə́xartay) نر.م. مخارتونی، وړانگارتونی، پراجیکټر.

مخاسته (məxā́sta) ښځ.م. د قدم نښه، د پله نښه، چاپ، خاپ، خاپی، منډ.

مخاصم (maxāsím) ص.نر.م. دښمن، مخالف.

مخاصمت (maxasımát) نر.م. دښمني، میرڅي، مخالفت، تربگني، بغض، کینه.

مخاطب (maxātáb) ص.نر.م. فاعل یا ویونکي ته مخامخ.

مخاطبه (maxātıbá) ښځ.م. په خپله منځ کې خبرې کول، یو بل ته مخامخ خبرې کول.

مخالفت (maxālıfát) نر.م. دښمني، تربگني.

مخامخ (maxāmáx) ص. ق. نب. مخ په مخ.

مخامختیا (maxā́maxtyā́) ښځ.م. مخاوی، مخوالی، مخامخېدل، رویارویي.

مخامخول (maxā́maxawə́l) مص. مت. مخامخ کول، مقابل کول.

مخامخی (maxā́maxay) ق. مخامختیا، بدوالی، تقابل.

مخامخېدل (maxā́maxedə́l) مص. ل. مخامخ کېدل، مقابل کېدل.

مخبر (moxbír) نر.م. خبر ورکوونکی، جاسوس.

مخبر (moxbar) مف.نر.م. خبر شوی، اګاه شوی.

مخبنا (máxbınā) ښځ.م. روبنا، روسازی.

مخبېلګه (máxbelgá) ښځ.م. مخنی بېلګه، قبلي نمونه.

مخ پټی (máxpaṭay) نر.م. پړونی، حجاب، برقعه.

مخ په کوزه (máxpakūzá) ق. مخ پر خوړ، مخ پر کښته، مخ پر لاندې.

مخ په مخ (máxpamáx) ق. مخامخ، نېغ په نېغه.

مخ پروړاندې (máxpər wṛāndé) ق. مختلونکی، مخکښ، پېشاپېش.

مختار (muxtā́r) ص. نر.م. اختیارمن، خپلواک، واکمن، مجاز، وکیل، ازاد.

مختارول (muxtā́rawə́l) مص.مت. اختیار ورکول، خپلواکول، ازادول.

مختارېدل (muxtā́redə́l) مص. ل. اختیار میندل، ازادېدل.

مختاړی (maxtā́ṛay) نر.م. مخکې، وړاندې، د وروستاړي ضد، سابقه.

مختالوییز (maxtālūyiz) نر.م. په مخنیو اوریو ادا کېدونکی اواز.

مختص (maxtás) ص. نر.م. خاص کړای شوی.

مختصر (maxtasár) ص.نر.م. خلاصه کړای شوي، خلاصه، لنډ، لږ، ورکوتی.

مختصراً (maxtasarán) ق. په لنډو، لنډه دا چې، په اختصار سره، خلاصه دا چې.

مختګ (maxtág) نر.م. ترقي، وړاندې تلنه.

مختلف (moxtalíf) ص. نر.م.ج. چې یو ډول نه وي، جلا، مخالف، بېل بېل، رنګ په رنګ.

مختلونی (maxtlūnay) ص.نر.م. مخکې تلونکی پرمختګ کوونکی.

مخ تورکېدل (maxtorkedə́l) مص. ل. شرمنده کېدل، شرمېدل.

مختورن (maxtorán) ص. نر.م. شرمنده، ذلیل.

مختوري (maxtorí) ښځ.م. بې عزتي، شرمنده ګي.

مختوری (maxtóray) ص. نر.م. رټل شوی، ملامته، بې عزته، دروغجن.

مختیاری (máxtayā́ray) نر.م. مخنی تیاری، مخکې تیاری، قبلي اماده ګي.

مخڅپونی (máxcapoṇay) نر.م. مخوچونی، مخپاک، د مخ دسمال.

مخدوم (maxdū́m) ص.نر.م. خدمت کړای شوی، بزرګ، عزتمند، بادار، اقا.

مخراڼی (maxrāṇáy) ښځ.ج. ۱) وګ. مرخنی. ۲) دوه مخی.

مخرب[1] (moxarráb) ص. نر.م.ج. ویجاړ شوی، وران شوی.

مخرب[2] (moxarríb) ص. نر.م. ویجاړوونکی، ورانوونکی، خرابوونکی، تخریبکار.

مخرج (maxráj) نر.م. د وتو ځای، سرچینه، منبع.

مخرړی (maxraṛáy) ښځ.م.ج. وګ. مخرنی.

مخرنی (maxraṇáy) ښځ.ج. وګ. مرخنی.

مخروط (maxrū́t) ص. نر.م. ۱) تراشلی شوی، توږلی؛ ۲) یو هندسي شکل دی.

مخروني (maxrūṇi) ښځ.م. سوبه؛ کامیابي، عزت.

مخرونی (maxrūṇáy) ښځ.م. کامرانه، عزتمنده، نېکمرغه.

مخروی (maxroy) نر.م. ځان ښودنه، ریا.

مخریزي (maxrizí) نر.م.ج. ماغزه، دماغ.

مخزن (maxzán) نر.م. دخزانې ځای، دجمع کولو ځای.

مخزېږد (maxzéẓd) نر.م. تر میلاد دمخه، قبل المیلاد.

مخزېږدي (maxzeẓdí) ق. تر زېږد د مخکې مهال اړوند.

مخژبیز (maxžábiz) نر.م. د ژبې پر مخنۍ برخې اداکېدونکی.

مخسور (maxsū́r) نر.م. مخسوري، سرلوړی، مخرونی، ښاغمن.

مخسوري (maxsūri) نر.م. سرلوړي، ښاغمني، مخروني.

مخصوص (maxsūs) ص.نر.م. ځانګړی، خاص کړای شوی، غوره کړای شوی، نامزد شوی.

مخصوصاً (maxsūsán) ق. په ځانګړې توګه.

مخغاښیز (maxğā́ṣiz) نر.م. هغه اوازچې پاسنیو غاښونو ته د ژبې د څوکې په ورجګېدو سره اداکېږي.

مخفف (muxafáf) ص.نر.م. تخفیف کړایَ شوی، کم شوی، لنډ شوی.

مخفي (maxfí) ص. نب. پټ، ناڅرګند.

مخ کاته (maxkātá) نر.م. د ناوې د مخ جوتولو او د کتونکو له لوري ناوې ته پیسې ورکول.

مخکتنه (maxkatəná) ښځ.م. مخروني، د چا پر کتاب باندې کتنه یا کره کتنه چې لومړی ځل لپاره د یوې غونډې په ترځ کې ترسره کېږي.

مخکړ (maxkáṛ) نر.م. کړوال، مختاړی، فعلي مختاړی.

مخکښ (maxkáṣ) ص. نر.م. په مخکې تلونکی، د څارویو سرکښ، مشر، قاید.

مخکښې (maxkṣé) ق. پخوا، مخکې.

مخکوټه (maxkóṭá) ښځ.م. مخنۍ کوټه، مخخونه.

مخکې (maxké) ق. ۱) مخکښې؛ ۲) د یوې غونډۍ هوار، ښوی او مایل لوری.

مخکینی (maxkínay) نر.م. د ټولو په سر کې، وراندینی، لومړنی.

مخګڼه (maxgaṇá) ښځ.م. د مخ شمېره، د مخ ګڼه.

مخګواښ (maxgwāṣ) نر.م. مخنی ګواښ، مخکنی ګواښ، مخکښی اخطار.

مخلص (muxlís) ص. نر.م. سوچه، ریښتینی، خیرخواه، اخلاصمند، صادق.

مخلوط (maxlū́t) ص. نر.م. ګډ، یوځای، شریک.

مخلوق (maxlū́q) نر.ج. ۱) ولس، نړۍ، وګړي؛ ۲) ص. پیدا کړی شوي.

مخلید (maxlī́d) نر.م. پیش منظر، وړاندې منظره.

مخمس (moxamás) نر.م. ۱) پنځه ضلعه ییز شکل؛ ۲) پنځه مصرعه ییز نظم.

مخمسه (maxmasá) ښځ.م. ۱) جنګ، جګړه؛ ۲) زړه نازړه.

مخمل (maxmál) نر.م. نرم رخت، بخمل.

مخمور (maxmū́r) ص. نر.م.ج. نېشه، مست.

مخنث (muxanás) نر.م. نرګت، نرښځی.

مخني (maxanáy) نر.م. مخکيني، پخواني، لومړني.

مخني خبرې (maxanáyxabáre) ښځ.ج. سريزه، سرې.

مخنيوى (maxníway) نر.م. مخ پټونه، مخ نيونه.

مخنيوي وړ (maxníwiwáṛ) ص.نب. د مخنيوي وړ، د مخنيوي قابل.

مخ وچونى (maxwačūnay) نر.م. رومال.

مخور (maxawár) نر.م. ۱) وګ. مخوري؛ ۲) رهبار.

مخوري (maxawarí) نر.م. لحاظ، عزت، خاطر، اعتبار.

مخه (maxá) ښځ.م. مخني لورى.

مخه ښه (maxáṣá) ښځ.م. خداى پاماني.

مخې (maxáy) ښځ.م. ۱) هغه پېغله چې د بلې پېغلې په بدل کې ورکړاى شوې وي؛ ۲) کيسى، بدلګړي، معما، دوره.

مخي (maxáy) نر.م. سيال، مقابل، مساوي.

مخې (maxe) نر.م. ۱) جوړه، پله، ځواب؛ ۲) مخکې؛ ۳) مثال.

مخي توب (maxitób) نر.م. مخي والى، برابرتيا، مقابلوالى او مساويوالى.

مخير (moxayír) ص. نر.م. ۱) خير رسوونکى، فياض، سخي؛ ۲) د اختيار خاوند.

مخينه وال (maxinawā́l) نر.م. مخينه لرونکى، سابقه لرونکى.

مخيونى (maxyūnay) نر.م. پرمختلونى، مترقي.

مد (mad) نر.م ۱) خمار، نښه؛ ۲) رسم، رواج، دود.

مداح (madā́h) ص. نر.م. ثنا ويونکى، صفت کوونکى.

مداخلت (mudāxılát) نر.م. ننوتنه، لاس وهنه، مداخله.

مدار (madā́r) نر.م ۱) زغم، صبر؛ ۲) احترام، ناز، مهرباني؛ ۳) د تاوېدو ځاى، ګردش؛ ٤) زهره؛ ٥) جادو؛ ٦) ښځ.م. ملاحظه، قدر، خاطر.

مداري (madārí) نر.م. کوډګر، جادوکوونکى، شعبده باز.

مدام (mudā́m) ق. تل، تل تر تله، تول عمر.

مدبر (mudabír) ص. نر.م.ج. هوښيار، ځيرک، تدبير والا، تدبيرنيوونکى.

مدت (modát) نر.م. موده، ټاکلى وخت.

مدح (madhá) ښځ.م. هغه نظم چې د چا صفت په کې شوى وي، ستاينه.

مدحيه (madhıyá) ص. ښځ.م. د ستاينې، مدحې ته منسوب، د ستاينې وړ.

مدد (madád) نر.م. امداد، مرسته.

مددګار (madadgā́r) نر.م. مرسته کوونکى، حمايت کوونکى، ملاتړ کوونکى.

مدرس (mudarís) نر.م. تدريس کوونکى، استاذ، ښوونکى.

مدرسه (madrasá) ښځ.م. (ج. مدرسې) د درس او تدريس ځاى، ښوونځى، مکتب.

مدعا (modaṣā́) ښځ.م. موخه، مقصد، غوښتنه.

مدعاعليه (mudaṣāṣalayhí) نر.م. په چا چې دعوا شوې وي.

مدعي (mudaṣí) نر.م. دعوا کوونکى يا لرونکى.

مدغم (mudǧám) ص.نر.م. سره يوځاى، ګډ، ننوتى، شامل.

مدفن (madfán) نر.م. مړيستون، زيارت.

مدفون (madfū́n) ص. نر.م. ښخ شوى.

مدک (madák) نر.م. هغه ترياک چې په چلم کې څښل کېږي.

مدکى (madakáy) ص.نر.م. د مدکو نشه کوونکى.

مدلل (mudalál) ص. نر.م.ج. په دلیل سره ثابت کړای شوی.

مدو جزر (madūjázar) نر.م. د سپوږمۍ له امله په اوبو کې پیدا شوي موجونه.

مدوګی (madogáy) نر.م. د لرګي اوږده چوکه چې په سر کې یې دوه غابښې سیخ لګېدلي وي.

مدنیت (madanyát) نر.م. پرمختګ، تهذیب، تمدن.

مدون[1] (mudawán) ص. نر.م.ج. تدوین شوی، راټول شوی، جمع کړای شوی.

مدون[2] (modawín) فا. نر.م. ټولوونکی، ترتیبوونکی.

مدهوش (madhūš) ص. نر.م. چې د نښې له امله له هوښه وتلی وي، بېخوده، حیران.

مدیر (mudír) نر.م. ۱) چلوونکی؛ ۲) د دفتر مشر.

مذاق (mazā́q) نر.م. ۱) ټوکې، ټکالې، مسخرې؛ ۲) خوند، لذت، ذایقه.

مذاقیه (mazāqyá) ص. د خندا وړ، په ټوکې اړوند.

مذاکره (muzākırá) ښځ.م. په خپل منځ کې بحث او مباحثه کول، خبرې اترې سره کول.

مذاهب (mazāhíb) نر.ج. د مذهب جمع، طریقې.

مذبح (mazbáh) نر.م. وژنځای، د حلالولو ځای، مسلخ.

مذبذب (muzabzáb) نر.م. دوه زړی، استقلال نه لرونکی، مشتبه، ګډوډ، په شک کې.

مذبوح (mazbū́h) ص. ښځ.م. حلال شوی، ذبح کړای شوی.

مذکر (mozakár) ص. نر.م. ۱) نر، سړی؛ ۲) په ګرامر کې هغه اسم چې نر ګڼل کېږي.

مذکور (mazkū́r) ص. نر.م.ج. ویلی شوی، ذکر شوی، بیان کړای شوی.

مذمت (muzamát) نر.م. غندنه، ترټنه.

مذموم (mazmū́m) ص. نر.م. بد، خراب، قبیح.

مذهب (mazháb) نر.م. عقیده، دین، طریقه.

مر (mar) ص.نر.م. مرګ، مړینه.

مراثي (marā́si) نر.م. ډم، سازنده.

مراجعت (murājısát) نر.م. راستنېدنه، پستنه کېدنه، رجوع.

مراحل (marāhíl) نر.ج. پړاوونه، د مرحلې جمع.

مراد (murā́d) نر.م. مقصد، مطلب، مدعا، هدف.

مراسله (murāsılá) ښځ.م. لیک، خط.

مراسم (marā́sim) نر.ج. دودونه، رسمونه، له خپلو سره تګ راتګ، لیدنه کتنه.

مرافعه (murāfısá) ښځ.م. دویمه محکمه عوښتنه، دویم نظر.

مراق (marā́q) نر.م. دماغي ناروغي، سودایي.

مراقبه (murāqıbá) ښځ.م. په ګرېوان کې سر کښته کونه، غور، ځان سره ژور فکر، تصور.

مرام (murā́m) نر.م. مقصد، مطلب، مراد، هیله.

مرانده (mrā́nda) ښځ.م. ۱) د خیمې یا کېږدۍ نرۍ پړۍ؛ ۲) د زره رګونه.

مراوده (marāwıdá) ښځ.م. تړون، سلاکېدل، جوړجاړی، خپلوي، اړه، راشه درشه.

مربا (murabā́) ښځ.م. د مېوې هغه اوبه چې بوره کې پخې شوې وي.

مربع (murabás) ښځ.م. هغه هندسي شکل چې څلور واړه ضلعې یې برابرې وي.

مربوط (marbū́t) نر.م.ج. اړوند، تړون لرونکی، تړلی، متعلق.

مربي (murabí) نر.م. سرپرست، پالونکی، مشر.

مرتب (muratáb) ص. نر.م. ق. ۱) ترتیب کړای شوی، سنجولی؛ ۲) فا. نر.م. ترتیبوونکی.

مرتبان (martabān) نر.م. ښیښه یي لوښی چې اچار، مربا، چکني او نور پکې ساتل کېږي.

مرتبه (martabá) ښځ.م. پوړۍ، درجه، رتبه، کمال.

مرتجع (murtajíʿ) ص.نب. بېرته ګرځېدونکی، رجعتي، رجعت پرست.

مرتد (murtád) ص.نر.م.ج. له اسلامه بېرته ګرځېدلی، ګمراه، کافر.

مرتکب (murtakíb) فا.ص.نر.م. کوونکی، عمل کوونکی، ارتکاب کوونکی.

مرثیه (marsıyá) ښځ.م. ویرنه، هغه نظم چې د مړو په ویر، ماتم، غم او ستاینه کې ویل شوی وي.

مرجان (marján) نر.م. یوه قیمتي سره ډبره ده.

مرجوڼا (marjūṇá) نر.م. لامبوزن، غواص، مرجېوڼ، د مرغلرو پلټونکی.

مرجېوڼ (marjewáṇ) نر.م. لامبوزن.

مرچ (mrač) نر.م ۱) توږې ترخې دانې دي چې په خوړو کې کارېږي. ۲) مرچکی.

مرچړی (marčaṛáy) نر.م. د لوخې بوټی، مرچونی.

مرچک (marčák) نر.م.ج. ۱) و.ګ. اورمېږ؛ ۲) مرچ.

مرچکی (marčakáy) ص.نب.نر.م. ۱) شین او سور مرچ؛ ۲) تونډ مزاجه سړی.

مرچنډوخ (marčanḍóx) نر.م. چنډخ، ښینګابی.

مرچوړی (marčūṛáy) نر.م. و.ګ. مرچړی.

مرڅوړی (marcūṛáy) نر.م. مزری، هغه بوټی چې بوڼ ورڅخه جوړوي.

مرڅنک (marcınák) نر.م ۱) د اور نوسی؛ ۲) د وېښتو ایستلو آله چې ښځې یې استعمالوي.

مرحبا (marhabā́) د تحسین کلیمه: ۱) شاباس، افرین؛ ۲) داد ګیرنه، عدل، په خیر راغلې.

مرحله (marhalá) ښځ.م. پړاو، منزل.

مرحمت (marhamát) نر.م. مهرباني، پېرزوینه.

مرحوم (marhū́m) ص.نر.م. مړ شوی.

مرخص (muraxás) ص.نر.م. رخصت شوی.

مرخنۍ (marxaṇáy) نر.م. مرخانۍ، د بېرو په شېر یوه مېوه ده، عناب، مخرانۍ، مخرونۍ.

مرد (mard) نر.م. ۱) د انګازې ځای، هغه ځای چې اواز انعکاس په کې کوي؛ ۲) نر، سړی.

مردار (murdā́r) ص.نر.م. چټل، حرام، ناروا، پلیت.

مردارول (murdārawə́l) مص.مت ۱) مړ کول؛ ۲) پلیت کول.

مردار مړی (murdārmáṛay) نر.م. پلیت.

مردار هډی (murdārháḍay) ص.نر.م. هغه څوک چې په حرامو لوی شوی وي؛ ۲) خر.

مرداري (murdā́ri) ښځ.م. ناپاکي، پلیتي.

مرداري بڼې (murdārebáṇe) ښځ.ج. د مرغانو د بچو اولنۍ بڼې یا پڅې.

مرداربدل (murdāredə́l) مص.ل. چټلېدل، مړه کېدل، پلیتېدل، خوسا کېدل.

مردان (mardā́n) نر.ج. د مرد جمع، سړي، نارینه.

مردک (mardák) نر.م. د ټوپک او توپ ګولۍ.

مردکی (mardakáy) نر.م. ۱) د چارمغز په څېر ګرد ښوی د لوبې کانی؛ ۲) ګولۍ، مرمۍ.

مردکۍ (mardakə́y) ښځ.م. وړه مردکه.

مردمک (mardumák) نر.م. دسترګې کسی.

مردنګ (mardáng) نر.م. یو مخیز ډولکی، طبله.

مردود (mardū́d) نر.م. رټلی، خوار، ذلیل.

مردي (mardí) ښځ.م. ۱) نرتوب؛ ۲) بتېږه.

مرړی (marṛáy) نر.م. یو ډول سابه دي.

مرړۍ (marṛə́y) ښځ.م. د ټوپک د پاکولو مزی.

مرز (marz) نر.م. ۱) د کرلو وړ ځمکه؛ ۲) ښځ.م. یو ډول بوټی دی چې بند بند ښخ لري.

مرزا (mırzā́) ص. نر.م. ۱) اميرزاده؛ ۲) د مغلو لقب؛ ۳) ليکوونکی، جرېبونکی، منشي.

مرست (mrást) نر.م. ۱) مرسته، کومک؛ ۲) لتون، تلاش؛ ۳) باب، اړه، پاره.

مرستاوړون (mrástāwṛū́n) نر.م. هغه کړاوړون (فعلي صرف) چې د مرستيالکړ په مرسته ترسره کېږي.

مرستليکی (mrástlikay) . نر.م. مرستيال کتاب، درسي مرستيال، درسي ممد.

مرستمهال (mrástmahā́l) نر.م. د يوه مرستيال توک په مرسته منځته راغلي فعلي زمانه.

مرستندوی (mrástandoy) نر.م. مرستی، مرستيال، مرسته کوونکی.

مرستون (mrástū́n) نر.م. د مرستې ځای.

مرستونی (mrástū́nay) نر.م. مرستيال، معاون، کومک کوونکی.

مرسته (mrásta) ښځ.م. کمک، لاس نيوی.

مرستی (mrástay) نر.م. مرستيال، مرستندوی، مرسته کوونکی.

مرستيال (márstyā́l) نر.م. مرسته کوونکی، ملاتړی، حمايت کوونکی، نايب.

مرستيال سيند (mrástyā́lsınd) نر.م. د سيند مرستيال، کوچنی ګډېدونکی سيند.

مرستيالکړ (mrástyā́lkaṛ) نر.م. مرستيال فعل، کومکي فعل.

مرستين (mrástin) نر.م. د وزير مرستيال، معين، د وزارت معين.

مرسل (mursál) فا.نر.م ۱) لېږونکی، لېږل شوی ۲) نر.م. د ګلابو يو ډول.

مرسل اليه (mursalālayhí) نر.م. اخيستونکی.

مرشد (muršíd) نر.م. لارښود، پير، ارشاد کوونکی.

مرصع (murasáʕ) ص. نر.م. ۱) سينګار شوی، په غميو ښکلی کړای شوی؛ ۲) قيمتي، ښايسته.

مرض (maráz) نر.م. رنځ. ناروغتيا، بيماري.

مرضي(۱) (marzí) ښځ.م. خوښي، خوښه، رضا.

مرضي(۲) (marazí) ص. نب. ۱) ناروغ، بيماري لرونکی؛ ۲) کوني، موېستي؛ ۳) بچه باز.

مرطوب (martū́b) ص. نر.م. ج. نمجن، لوند.

مرطوبيت (martūbyát) نر.م. لوندوالی، نمجنتيا.

مرعوب (marʕū́b) ص. نر.م. ډارېدلی، وېرېدلی، وېرول شوی.

مرغ (mərǧ) نر.م. بخت، طالع، فال. مبارک شه!.

مرغټانه (marǧaṭána) ښځ.م. ګونګټ، قنغوزک.

مرغچی (marǧačáy) نر.م. هغه سړی چې پټيو نه مرغۍ شړي، د پټيو ساتونکی.

مرغچيچه (murǧačıča) ښځ.م. کنجکه، خرمهره.

مرغری (marǧaráy) ښځ.م. غوټه، لامبو.

مرغړوه (marǧaṛawá) ښځ.م. يوه غرنۍ ونه ده.

مرغړی (marǧaṛáy) نر.م. په بدن کې د غوښې هغه ګيټکۍ چې لاړې پيدا کوي، پاړسوب، ستغ.

مرغزار (marǧuzā́r) نر.م. چمن، ورشو، روغه.

مرغ زرين (murǧzarín) نر:م. لبېټ، لوېټ، لوهټې.

مرغسته (marǧastá) ښځ.م. نرۍ وربخ.

مرغسن (marǧasán) ښځ.م. د وريځې وړې وړې توټې چې په آسمان کې خپرې وي.

مرغک (marǧák) نر.م ۱) مری، چنغېک، ګوړګوتو؛ ۲) د ژرندې د ځرخ په لاندينۍ برخه کې اوسپنه چې ځرخ پرې ګرځي.

مرغکی (marǧakáy) ښځ.م. نرمه ګياه ده چې د فرش پر ځای يې په جوماتونو کې اچوي.

مرغلره (marǧalára) ښځ.م. لال، يو ډول قيمتي کانی، ملغلره.

مرغلين (marğalin) ص. نر.م. ج. ۱) د مرغلرې اړوند، مرغل مزی، د هار لړ؛ ۲) څوتاو کړي تارونه.

مرغوب (marğūb) ص. نر.م. زړه ته نږدې، ښکلی.

مرغوټی (marğūṭáy) نر.م. د مرې يوه ناروغي، مرغړی.

مرغوڅی (marğūcáy) نر.م. مردکی، مرغوړی.

مرغوړنه (marğūṛana) ښځ.م. غرور، لويي، کبر.

مرغوړی (marğūṛáy) نر.ج ۱) مردکی، بلوری، غونډاری، مرغوڅی؛ ۲) لويي، کبر، غرور.

مرغوزی (marğūzay) نر.م. د الوتونکو بچی، بچونی.

مرغول (marğū́l) نر.م. ۱) گران، مشکل، سخت، کوږ؛ ۲) مغرور، متکبر.

مرغولی (marğoláy) نر.م. برغولی، دهلکانو يوه لوبه.

مرغومڅيه (marğūmcaya) نر.م. ۱) مرغومی، ورغومی، وری؛ ۲) سپرلی.

مرغومکی (marğūmkáy) نر.م. ۱) مرغومی؛ ۲) د ماشومانو د يوې لوبې نوم.

مرغومی (marğū́may) نر.م. ۱) ورغومی، د چېلۍ بچی، د وزې بچی؛ ۲) د لېږدي لمريز کال لسمه مياشت.

مرغه[1] (marğá) نر.م. الوتونکی.

مرغه[2] (marğá) ښځ.م. شينکی، شنه وابنه، کبل.

مرغه چڼه (marğačáṇa) ښځ.م. کبل لرونکې او چمنې ځمکه.

مرغه چيچ (marğačíč) نر.م. مرغه چيچه، کنجکه.

مرغۍ پاپی (marğəypāpay) ښځ.ج. د سابو لپاره يو ډول خپله رازرغونېدونکی بوټی چې پاڼې يې د مرغيو پښو ته ورته دي.

مرغۍ پل (marğaypál) نر.م. د مرغۍ د پنجو په څېر گل.

مرغيړی (marğíṛay) ښځ.م. راشپېل، خووی.

مرغيږ (marğíẓ) نر.م. هغه بوټی چې د سيند په غاړو او شگلنو ځمکو کې شين کېږي.

مرغېړی (marğéṛay) ښځ.م. راشپېل، خووی.

مرغېچی (marğečáy) نر.م. د کرهنې ساتونکی.

مرغېڼا (marğeṇā́) ص. نر.م. ۱) نامرد، ايجړا، هيجړا؛ ۲) تمبل، بېکار.

مرغۍ ډوډۍ (marğəydoḍáy) ښځ.م. پنېرک، د مرغۍ تيکلی، د مرغۍ مخله، سابه.

مرغۍ (marğə́y) ښځ.م. چنچنه، کوچنی الوتونکی.

مرغۍ څکی (marğəycakay) ښځ.م. پنېرک، سابه، پنډېرک، کارگه تکۍ، مرغۍ ډوډۍ.

مرغۍ مرغۍ (marğə́ymarğə́y) ق. کيرې بيرې، خوبولی، ويده.

مرفه (murafáh) ص. نب. آرام، سوکاله، آسوده.

مرقد (marqád) نر.م. قبر، مزار، زيارت.

مرکاوو (markāwū́) نر.م. وگ. مرکچي.

مرکب[1] (markáb) نر.م. د سورلی خر.

مرکب[2] (murakáb) ص.نر.م. ترکيب شوی، ملاو شوی، گډوډ.

مرکچي (marakčí) ص.نر.م. مرکاوو، مرکه چي، مرکوال، مرکه کوونکی، د جرگو مشر.

مرکز (markáz) نر.م. د دايرې د منځ نقطه، منځ.

مرکنډ (markánḍ) نر.م. مرغټ، مری، ورمېږ.

مرکنډۍ (markanḍáy) ښځ.م. ۱) مری، غاړه، څټ؛ ۲) د غوړ شاته گيټۍ؛ ۳) مالکنډی.

مرکوز (markū́z) ص.نر.م. ۱) مضبوط کړای شوی؛ ۲) منظور کړی شوی؛ ۳) تاوراتاو، ښخ.

مرکونډی (markūnḍáy) ښځ. م. و ګ. مارکونډی؛ ص. جګړه ماره ښځه، جګړنه.

مرکوهلی (marakūhlay) نر. م. د کوم ښکاري مرغه نوم دی.

مرکه (maraká) ښځ. م. مجلس، شورا، جرګه.

مرکۍ (marakáy) ښځ. م. د ملغلرو بچی، دریچه، دیرځه، دریځه.

مرګ (marg) نر. م. مړه کېدل، د ژوند پای، مړینه.

مرګانی (margānáy) ص. نر. م. د مرګ سره متعلق، مرګ ته نږدې، د مرګ، مرګونی.

مرګانۍ (margānáy) ښځ. م. یو ډول لوبه ده.

مرګبو (margbo) ښځ. م. و ګ. مرګو.

مرګڅپانی (margcapāṇay) نر. م. مرګڅپنی، مرګڅپې، مرګونی، مړڅپن.

مرګږ (margaẓ) نر. م. یو ډول ناروغي ده.

مرګ ژواک (margžwā́k) نر. م. مړی ژوندی، ښه بده، تولنیزې اړیکې.

مرګ ژوبله (margžóbla) ښځ. م. جنګ جګړه، داسې جګړه چې په کې مړه او ټپیان پکې شي.

مرګ کوونکی (margkawū́nkay) فا. نر. م. قاتل، قتل کوونکی، وژونکی.

مرګو (margó) نر. م. طاعون، وبايي ناروغي.

مرګ وژوند (margožwand) نر. م. مرګ و ژواک، ژوند او مړینه.

مرګونی (margū́nay) ص. نر. م. مرګ ته نیږدې، مرګانی، مړژواندی.

مرګونۍ (margū́nay) نر. م. د پښې کوره، کوتاړی.

مرګي (margí) نر. ج. مېرګي، دماغي ناروغي.

مرله (marlá) ښځ. م. (ج. مرلې) د کانال شلمه برخه.

مرمت (maramát) نر. م. ترمیم کول.

مرمر (marmár) نر. م. یو ډول کاڼی، سنګ مرمر.

مرمرپړی (marmarpaẓay) نر. م. مرمري بدن، سپین مخی، ښکلی.

مرمرتوږاند (marmartoẓānd) نر. م. مرمر توږوونکی؛ مرمر تراش.

مرمروزمه (marmarwazma) ښځ. م. لکه مرمر، مرمر غونډې، د مرمر په څېر.

مرمره (murmurá) ښځ. م. له وریجو نه جوړې شوې پولۍ چې ګوړه په کې ګډه کړې وي، مرنډه.

مرمري (marmarí) ص. نب. په خوړو کې اچول شوې چواره.

مرمرین (marmarín) ص. نر. م. د مرمرو په رنګ سپین.

مرمنډی (marmanḍáy) نر. م. مړوند.

مرموز (marmū́z) ص. نر. م. پټ، مخفي، پوشیده، رازساتونکی.

مرمۍ (marmáy) ښځ. م. ج. د ټوپک ګولۍ.

مرمیله (marmīla) ښځ. م. ورمولې.

مرنجان (marənjā́n) نر. م. یو ازغن بوټی دی.

مرند (maránd) نر. م. د اوبو ورخ.

مرنده (marandá) ښځ. م. دعواګیره ښځه.

مرنډ (maránḍ) ښځ. م. د لوخوبار، د لوخو ځکی.

مرنف (marnáf) ښځ. م. سیلۍ، لشپاک، ګرد کاڼی.

مرنۍ (marnáy) ښځ. م. ۱) ورخاړی، یو ډول سابه، خرفه؛ ۲) یو ډول بوټی دی چې سور ګل کوي؛ ۳) کباړی، غدکه، ردا، دلق.

مرواري (marwā́rí) ص. نر. م. د مرواري په څېر سپین.

مرواريد (marwā́rīd) نر. م. ګوهر، ملغلره، دُر.

مرواله (marwālá) ښځ. م. یو ډول ونه، بان، شوع، د خرولې له کورنۍ څخه یوه ونه.

مروبا (marobā́) ص. ښځ. م. مرکب.

مروت [1] (marwát) نـر.م. بهـادري، مـېـړانه؛ ۲) احسان، مينه، انسانيت.

مروت [2] (marwát) نـر.م. ۱) خندق؛ ۲) لحاظ، اعتبار، خاطر.

مروج (murawáj) ص.نر.م.ج. رواج شوی، رايج.

مرور (marawár) ص. نر.م. خفه، ناراض، زړه بدی، گيله من، زړه توری.

مرورتوب (marawartób) نر.م. خفگان، مرورتيا.

مرورول (marawarawál) مص. مت. خفه کول، ناراضه کول.

مرورېدل (marawaredál) مص. ل. خفه کېدل، ناراضه کېدل.

مرورۍ (marawaráy) ښځ.م. يـو ډول بوټی دی چې سپين گل کوي او د گل منځ يې ژېړ وي.

مروری (marwaráy) نر.م. د بابونې بوټی.

مروړ (mroṛ) نر.م. ۱) چونډۍ، سکونډۍ، مښېنه؛ ۲) په خېټه کې د درد پيدا کېدل.

مروړل (mroṛál) مص. مت. مښل، تاوول.

مروړلی تروړلی (mroṛálay troṛálay) ق. په زور اخيستی، په جبر اخيستی.

مروړه (mroṛá) ښځ.م. مـرړۍ، خـراړه، د ټوپک د نس د پاکولو آله.

مروړی (mroṛáy) نر.م. ۱) پېچـش، نس خـوږي؛ ۲) وړوکی غونډ شی.

مرونډې (mronḍé) ښځ.م ۱) نينې؛ ۲) و گ. مرمره.

مرونډۍ (mronḍáy) نـر.م. ولې ته ورته هغـه بوټی چې د سېلاب د مخنيوي لپاره د خوړونو پر غاړو کښېنول کېږي، مرمونډۍ.

مرهم (marhám) نر.م. ملهم، پهه، پټۍ.

مرهوټي (marhūṭí) ښځ.م. د حشراتو د چيچلو له امله په بدن باندې د دانو پيدا کېدل، لړه مۍ.

مرهون (marhū́n) نـر.م. احسانمند، گانه شوی، گرو شوی.

مرۍ (maráy) ښځ.م. ۱) گوړگوړو، غاړه، مرغټ، غوړه؛ ۲) مشکنه، مهره.

مرېجه (mareja) ښځ.م. و گ. مرېځی.

مرېجي (marejay) ښځ.م. د زوی د پيدايښت پـه شپږمه ورځ خيرات، مرېړي، عقيقه. مرېځي.

مرۍ خوږ (marayxūẓ) نـر.م. سـتوني خوږ، د مرۍ يا ستوني درد.

مرۍ خـوږی (mar[illegible]ūẓay) ص.نـــر.م. ۱) د ستوني په درد اخته؛ ۲) ستوني ناروغي.

مريد (muríd) نر.م. پيرو، بالـکی، منونکی، آرزو لرونکی، شاگرد، فرمان وړونکی.

مريژی (marižay) نر.م. مرېړی، د زوونې له امله بلنه، عقيـقه، د زوی د زوکـړې په شپږمـه ورځ خيرات.

مرېشکۍ (mareškáy) ښځ.م. برگه مـرغۍ ده چې تل د اوبو پر غاړه گرځي.

مريض (maríz) ص. نر.م. رنځور، ناروغه.

مرېله (marelá) ښځ.م. ۱) غنيمت، لوټ، تـالان؛ ۲) نوبت، وار، ياری.

مرينه (mariná) ښځ.م. يو ډول گرم توکر، ورين رخت.

مرينا (mariṇā́) ص. ۱) وران ويجاړ؛ ۲) نيمگړی کار؛ ۳) هغه ځمکه چې د کر لپاره تياره نه وي.

مرينه (maraynā́) ښځ.م. وينځه، مينځه، نوکره.

مريی (mrayáy) نر.م. غلام، مريي، زرخريد سړی.

مريتوب (maryitób) نـر.م. غـلامي، د مريي کېدو حالت.

مرييوال (marayiwā́l) نـر.م. د مـريي يا مريانو ساتونکی، د مريانو څښتن، د غلامانو څښتن.

مړ (maṛ) ص.نر.م (ج. مړي) مړ شوی، بې سا.

مړام (mṛām) نر.م.ج. ناراسته، سست، مړاوی.
مړامتوب (mṛāmtób) نر.م. ناراستي، تمبلتیا.
مړامجا (mṛāmjā́) ص. ۱) ناتوان، کمزوری؛
۲) په ظاهر کې عاجز او په باطن محیل سړی.
مړامول (mṛāmawә́l) مص. مت. ناراسته کول، سستول، تمبل کول.
مړامېدل (mṛāmedә́l) مص. ل. سستېدل، لټ کېدل، ورستېدل، شړېدل، خوساکېدل.
مړان (maṛā́n) ص. نر.م. مړنی، بهادر، تورزن.
مړانجا (mṛānjā́) ص. نر. پرکال، کاړي واړي.
مړانه (mṛā́na) ښځ.م. مېړانه، بهادري، توره.
مړاو (mṛā́w) ص. نر.م. ۱) وګ. مړام؛ ۲) مړ.
مړاوتوب (mṛāwtób) نر.م. سستي، مړاویتوب
مړاوول (mṛāwawә́l) مص. مت. وګ. مړامول.
مړاوی (mṛā́way) ص. نر.م. ۱) د تازه ضد؛
۲) پاتې شونی، هغه کتغ چې تازه نه وي؛
۳) خفه، افسرده.
مړاویتوب (mṛāwitób) نر.م. وګ. مړاوتوب.
مړاوېدل (mṛāwedә́l) مص.ل ۱) خفه کېدل، مړاوي کېدل، ګونځې کېدل؛ ۲) پرېشانه کېدل.
مړپالنه (mәṛpālәna) ښځ.م. د مړي پالنه، د مړي لمانځنه، د مړي عبادت.
مړپړ (mәṛpā́ṛ) ص. نر.م. ۱) مړخپن؛ ۲) لکه د مړ؛ ۳) افسرده، مړاوی.
مړتت (maṛtát) ص. نر.م. ناراسته، ناړامه، شاړي واړي، جنجی، سست او بېکاره.
مړتوب (maṛtób) نر.م. مړتیا، مړ کېدنه.
مړتک (mәṛták) نر.م. ۱) لټ، سست، کاهل؛
۲) سست ګنډل، خامکوک.
مړجوړا (maṛjoṛā́) ص. نر.م. نامرد، ایجړا.
مړځلی (maṛǰálay) نر.م. لاش، جسد.

مړغوی (maṛǰoy) ښځ.م. مړدی، مني، نطفه.
مړچونی (maṛčonáy) ص.نر.م. غمګین، مړخپن.
مړخپن (maṛcapán) ص. نر.م. مړغېږن، کړغېږن، مړاوی، ځپلی شوی، بې خونده، مړخپی.
مړخپی (maṛcápay) ص.نر.م. لټ، تنبل، کاهل.
مړخندی (mәṛxandáy) نر.م. ۱) مکېښند، مړه خندا؛ ۲) ص. نر.م. پس خند.
مړخوبی (mәṛxóbay) ص. نر.م. په ژوره خوب ویده کېدونکی، مړخوبه.
مړخوړک (mәṛxozák) نر.م. ۱) راکښلی شوی؛
۲) مړخوړی.
مړخوړی (mәṛxūzáy) نر.م. ۱) وګ. مړخوړک؛
۲) سل، نري رنځ، توبرکلوز.
مړخولی (mәṛxū́lay) ص.نر.م. مړخولک، هغه سړی چې کمې خبرې کوي، کم ګویه، شرمناک.
مړد (maṛd) ص. نر.م. مرد، تکړه، ځوان.
مړدکی (maṛdakáy) نر.م. مړدک ۱) د کوچنیانو د لوبو د کانی نه جوړ شوی تیک، بلوری؛
۲) ګولی؛ ٤) دسترګوګاتی.
مړز (maṛáz) نر.م. بتهېر، نوړز، ورېږز.
مړزجنګي (maṛazjangī́) ښځ.م. بتهېر جنګي، ویرږز جنګي.
مړزری (maṛzáray) نر.م. منی، مړخوی، نطفه.
مړزړونی (maṛzaṛū́nay) ص. نر.م. مړخپن، خفه، مړزړی.
مړزړی (maṛzáṛay) ص.نر.م. مړخپن، مړغونجا، مرده دل.
مړزګه (mṛazgá) ښځ.م. ۱) ډېر ډنګر، ضعیف؛
۲) خفګان؛ ۳) مرداره، درنګه، لاش، جسد.
مړزګه خور (maṛazgaxor) نر.م. کجیر مرغه، درنګه خور، لاش خور.

مړژواند (marẓ̌wā́nd) نر.م. ۱) ستومانه، بېزاره، غمگین؛ ۲) په ملاسته ساه اخیستنه.

مړسترگی (maṛstárgay) ص. نر.م. تېټ سترگی، بې شرم.

مړستون (mṛastū́n) نر.م. ۱) هدیره، قبر، قبرستان؛ ۲) د سپوږمۍ شپول.

مړشومه (maṛšū́ma) ښځ.م. د مړي د لومړۍ شپې خیرات.

مړښت (maṛáṣ̌t) نر.م. مړېدنه.

مړغنډی (maṛganḍə́y) ښځ.م. بې اتفاقي، نفاق.

مړغون (maṛǧū́n) نر.ن.م. مړغېچن؛ مراوی.

مړغونجا (maṛǧūnjā́) ص. ښځ.م. مړغون، مړغېچن.

مړغونجی (maṛǧūnjáy) ص. نر.م. مړغونجا.

مړغونې (maṛaǧū́ne) ښځ.م. منغونې، کاکوړه، ترخه هندوانه، یو ډول بوټی دی.

مړغېچن (maṛǧečə́n) نر.م. و.گ. مړغون.

مړغېښی (maṛǧeṣ̌áy) نر.م. جاروبوټی.

مړکندي (məṛkandí) نر.م. و.گ. مړغون.

مړکول (maṛkawə́l) مص. مت. وژل، قتلول.

مړکېدونکی (məṛkedū́nkay) مص.ل. ساه وتل، ژوند پای ته رسېدل.

مړل (mṛəl) مص. ل. مړ کېدل.

مړمند (maṛmánd) نر.م. و.گ. مړوند.

مړمونجی (maṛmonjáy) و.گ. مړغونجا.

مړنتوب (maṛantob) نر.م. زړورتیا، مېړانه.

مړنگ (maṛáng) نر.م. مانکی، ملاح، لامبوزن.

مړنی (maṛanáy) ص.نر.م. (ج. مړني) مېړنی، تورزن، زړه ور، باتور، تکړه، دلاور.

مړو (mṛo) نر.م. مېړه، خاوند.

مړوب (maṛób) ص. نر.م. خړوب، سېراب، پنه.

مړوبول (maṛobawə́l) مص. مت. خړوبول، پنه کول، سېرابول، په اوبو مړول.

مړوبېدل (maṛobedə́l) مص. ل. خړوبېدل، په اوبو مړېدل، سېرابېدل، پنه کېدل.

مړوچ (maṛwáč) ص. نر.م. طاقتور، قوي، تکړه.

مړوچتوب (maṛwačtób) نر.م. ځواکمني، پیاوړتیا، قوت، طاقت.

مړوخوا (mṛoxwā́) ښځ.م. د شمال لوری، د مړو په طرف، مقبره.

مړوسه (maṛosā) ښځ.م. د کوټې په دېوالونوکې هغه واړه واړه تاقونه چې د زینت لپاره وي.

مړوشپه (maṛošpá) ښځ.م. د مړو د تازه کولو هغه شپه چې خیرات پکې کوي.

مړوښه (maṛoṣ̌á) ص. ښځ.م. مېړه والا، واده شوې ښځه.

مړوښې (maṛoṣ̌é) ښځ.ج. واده شوې ښځې.

مړول (maṛawə́l) مص. مت. ۱) مړ کول، وژل؛ ۲) ډېر خوراک ورکول، په گېډه مړول.

مړولاند (maṛwlā́nd) ص.نر.م. مړولونی، مړي پرېوونکی، مړي مینځونکی.

مړولونی (maṛwlónay) نر.م. د مړي لمبوونکی، غسل ورکوونکی، مرده شوی.

مړولنه (maṛwləna) ښځ.م. مړي پرېولنه، مړي مینځنه، مرده شویي.

مړولنځ (maṛwlanǰ) نر.م. د مړي ولنځی، د مړي مینځلو ځای.

مړوند (maṛwánd) نر.م. له څنگل نه تر پنجې پورې د لاس حصه، لېچه، مړوندی.

مړوندگانه (maṛwandgā́na) ښځ.م. کړه، باهو، وښې، بنگړي، باوو.

مړوه (maṛawá) نر.م.ج. د امر بنه، په گېډه مړوه، ډکاوه.

مړه (máṛa) ۱) تکیه کلام؛ ۲) شاید.

مړه تبه (mṛátaba) ښځ.م. د نري رنځ تبه.

مړه خوا (məṛaxwā́) ص. ښځ.م. موړ سترگی.

مړه خوږ (mṛaxwáẓ) نر.ج. پټه ناروغي، پټ تکلیف، پټ غم؛ خوږ، درد، مړهی.

مړه خوی (maṛaxóy) ص. ښځ.م. قوي خواړه، چې تر لږ خوراک وروسته د انسان نور خوراک ته خوا نه کېږي.

مړه ژبه (mṛažəba) ښځ.م. هغه ژبه چې له گړهاره لوېدلې وي، هغه ژبه چې ویونکي و نه لري.

مړهکه (maṛhaká) ښځ.م. نری رنځ، سل.

مړهکی (maṛhákay) ص. نر.م. د نري رنځ رنځور.

مړهۍ (məṛaháy) ښځ.م. مړه تبه، نری رنځ، تبه.

مړهۍ تبه (məṛhaytába) ښځ.م. د نري رنځ تبه.

مړه لونې (mṛalū́ne) ښځ.م. نری رنځ، سل.

مړی (máṛay) ص. نر.م. مړ، مړ شوی بنیادم.

مړۍ (maṛáy) ښځ.م. ۱) ډوډۍ، ۲) مبلمستیا؛ ۳) نوړۍ، نمړۍ، لقمه.

مړیتا (mṛitā́) نر.م. صافي، ښځونی.

مړیځی (maṛiǰay) نر.م. د مړي ایښوولو ځای، مړیخونه، مرده خانه.

مړېدل (maṛedə́l) مص.ل. ۱) په خپله مړېدل؛ ۲) ړاړه کېدل؛ ۳) بړای کېدل.

مړي دود (maṛidod) نر.م. د مړي دود و مراسم.

مړیژن (maṛižə́n) ص. نر.م. مړژواندی، مرگونی، مړغبجن، مړغونجی، د مرگ په حال کې.

مړیستون (maṛistū́n) نر.م. ۱) قبر، زیارت؛ ۲) هدیره، ادیره.

مړیکه (mṛiká) ښځ.م. د دق ناروغي، سل.

مړي لېږد (maṛilezd) نر.م. د جنازې لېږدونه، درنگه لېږد.

مړینشمېر (mṛinšmer) نر.م. د مړو شمېر، د مړو سرشمېرنه، آمار وفیات.

مړینه (mṛína) ښځ.م. مرگ.

مز (maz) نر.م. د ژرندگړي مزد، مزدوري.

مزاج (mızā́j) نر.م. خوی، عادت، طبعه.

مزاجاً (mızāján) ق. د مزاج له لحاظه، په فعل پورې تړلی.

مزاح (mazā́h) نر.م. خندا، ټوکه.

مزاحمت (muzāhımát) نر.م. ربړونه، خنډ اچونه، اړی، ایسارونه، مخنیوی.

مزاحیه (mazāhyá) ق. ټوکییز، خنداور.

مزار (mazā́r) نر.م. زیارت، مړېستون، درگاه.

مزایل (mazāíl) نر.م. توغندی، راکټ.

مزد (mazd) نر.م. مز، معاوضه، مزدوري، اجوره.

مزدک (mazdák) نر.م. لمونځخونه، عبادتځای، جومات، معبد، هغه ځلوردېواله چې چت (کاښ) و نه لري.

مزدکمانۍ (mazdkmāṇəy) ښځ.م. د جومات وداني، د عبادتځای مانۍ.

مزدور (mazdū́r) نر م. په اجورې کار کوونکی.

مزدوري (mazdū́ri) ښځ. م. ۱) په بیعه کار کول، خواري؛ ۲) د کار په بدل کې نغدې پیسې.

مزریتوب (mzaritū́b) ص.نر.م. مېړانه، بهادري.

مزری[1] (mzáray) نر.م ۱) یو بوټی دی چې د پاڼو څخه یې کټ بوڼ، پوزي، رسۍ او نور جوړېږي؛ ۲) زمری، شېر.

مزری[2] (mzaráy) نر.م. یو ډول لوبه ده.

مزغاوه (mazğāwá) نر.م. د صابون ځگ.

مزگټو (mazgaṭū́) نر.م. هغه لوښی یا کټوه چې د ژرندگړي شاگردانه گي په کې اچوي.

مزل (mazál) نر.م. ۱) یون، تگ، سفر؛ ۲) واټن.

مزه (mazá) ښځ.م. خوند، ذایقه، لذت، عیش.

مزه ناک (mazanā́k) ص. نر.م. خوندور.

مزی (mázay) نر.م. تار، پړی، رسی، مزید، پوله.

مژ (maž) نر.م. پسه، مږ، گډ، گډوری.

مژک (mažák) نر.م. مږک.

مژگان (mužgā́n) نر.م.ج. بانه.

مژوی (mažwáy) ښځ.م.ج. مېخ، ستن، مږوی.

مژه (muža) ښځ.م.ج. بانه.

مږ (maẓ) نر.م. مژ، گډ، د غره گډ، گډوری.

مږک (maẓák) نر.م. مورک، منږک.

مږکباز (maẓakbā́z) نر.م. یو مارغه دی چې مږې خوري، مږک خور.

مږک دام (maẓakdā́m) نر.م. کیکړی، تلک.

مږک رانه (maẓakrāná) ښځ.م. د مږک سوړه.

مږکمار (maẓakmā́r) نر.م. نولی، خانی، سمور، موش خرما.

مږکوری (maẓakóray) نر.م. د مږک بچی.

مږل (maẓál) مص.مت. ۱) منبل، مروړل؛ ۲) وهل، طی کول.

مږه (máẓa) نر.م. گډوری، پسه.

مږیمه (maẓyéma) ښځ.م. هغه مېږه چې د پسه طلب کوي، هغه مېږه چې وار یې راوړی وي.

مږیه (maẓyá) ښځ.م. یو ډول بوټی دی.

مسابقه (musābiqá) ښځ.م. لوبه، سیالي.

مساحت (masāhát) نر.م. سیمه، پراخوالی.

مسافر (musā́fir) نر.م. ۱) پردی، پردېس، سفر کوونکی؛ ۲) خوار، فقیر، سوالگر.

مسافرت (musāfirát) نر.م. سفر، واټن.

مسافري (musāfarí) ښځ.م. سفر، گرځېدنه.

مساکن (masākín) نر.م.ج. د مسکن جمع، مکانونه، ځایونه، کورونه.

مساکین (masākín) نر.م. خواران، غریبان.

مسام (masā́m) نر.م.د وېښتو په بېخ کې هغه نری سوری چې خوله ترې راوځي.

مساوات (musawā́t) نر.م. سموالی، برابري.

مساوي (musā́wi) ص. نب. په یوه کچه، برابر.

مسأله (masālá) ښځ.م. (ج. مسایل) ستونزه، ربړه، جنجال، لانجه.

مسبب (musabáb) نر.م. سبب جوړوونکی، د خدای تعالی یو صفتي نوم دی.

مست (mast) نر.م. بې خوده، نېشه، بې هوښه.

مستانه (mastāná) ص.نب. لېونی، مست، نېشه.

مستبد (mustabíd) ص. نر.م.ج. ظالم، جابر.

مستپا (mastpā́) ښځ.م. د پنځو کانو لوبه.

مستپانه (mastpāná) ښځ.م. یو ډول واښه دي.

مستثنیٰ (mustasnā́) ص. ښځ.م. ممتاز، بېل.

مستحب (mustahíb) ص.نر.م. خوښ کړای شوی.

مستحق (mustahíq) ص.نر.م. وړ، حقدار، جوگه.

مستحکم (mustahkám) ص. نر.م. ټینگ، مضبوط، سخت، پایښت لرونکی.

مستدام (mustadā́m) ص. تلپاتې، دوام لرونکی.

مسترد (mustarád) ص. نر.م. رد شوی، نامنل شوی، نامنظور شوی.

مستري (mistarí) نر.م. کاریگر، میخانیک.

مستزاد (mustazā́d) نر.م. ۱) زیات شوی؛ ۲) هغه شعر چې یوه مصرع یې اوږده او بله یې لنډه وي.

مستسقي (mustasqí) ص. ښځ. م. ۱) اوبه غوښتونکی، تږی؛ ۲) د استسقا رنځور.

مستشرق (mustašríq) نر.م.د لوېدیزو هېوادونو یو پوه چې په ختیزو ژبو کې علمي لاس ولري.

مستطیل (mustatíl) نر.م. هغه هندسي شکل چې طول یې له عرض څخه زیات وي.

مستعار (mustasʼā́r) نر.م ۱) هغه څه چې په امانت اخیستل شوي وي؛ ۲) بدل، غیر اصلي، پردی.

مستعجل (mustasʼjál) نر.م. په بیړه، د لنډ وخت، د لنډې مودې لپاره.

مستعد (mustasʼíd) ص. نر.م. ج. چمتو، تکړه.

مستعفي (mustasʼfí) ص.نب. استعفی ورکوونکی، ګوښه کېدونکی.

مستعمره (mustasʼmirá) ښځ.م. کالوني، د بل تر واک لاندې.

مستعمل (mustasʼmál) ص. نر.م. کارېدلی، استعمال شوی.

مستغرق (mustağríq) ص. نر.م. ډوب، لاهو، اوبو وړی، ډېر اخته، بوخت.

مستفید (musrtafíd) ص. نر.م. ج. ګټېند، ګټه لاس ته کړی، فایده من.

مستقبل (mustaqbál) نر.م. راتلونکې زمانه.

مستقر (mustaqár) نر.م. ځای پر ځای.

مستقل (mustaqíl) ص. نر.م. خپلواک، آزاد.

مستک (masták) نر.م. یو ډول وابنه دي.

مستکی (mastakáy) نر.م. ۱) مستې؛ ۲) چکه؛ ۳) قروت.

مستلزم (mustalzím) ص.نر.م. ج. ۱) وړ، لازم؛ ۲) بیا غوښتونکی.

مستند (mustanád) ص.نر.م. منل شوی، باوري، د اعتبار وړ، تصدیق شوی.

مستنطق (mustantíq) نر.م. ګروېږونکی.

مستوفي (mastūfí) نر.م. محاسب، حسابوونکی.

مستور (mastū́r) ص. نر.م. پټ، پناه.

مستول (mastawā́l) مص. مت. نېشه کول، په مستی راوستل.

مسته (mastá) ښځ.م. د مست مونثه بنه، بې هوښه.

مستي (mastí) ښځ.م. بې هوښي، خمار، غرور.

مستې (masté) ښځ.ج. تومنه شوې شیدې، ماسته، پېړه.

مستیاره (mastyārá) ښځ.م. یو ډول بوټی دی چې کم رنګه ژېړ ګل لري.

مستېدل (mastedál) مص. ل. بې هوښه کېدل، نېشه کېدل، خمارېدل.

مسجد (masjíd) نر.م. جومات، مزد ک.

مسجع (musajáʼ) ص. نب. هغه عبارت چې د قافیې خیال په کې ساتل شوی وي.

مسح (másha) ښځ.م. په یوه شي باندې لاس راکښل، لاس وهل.

مسخر (musaxár) ص. نر.م. تابع کړای شوی، تسخیر کړای شوی.

مسخره چي (masxaračí) نر.م. ټوکي، ټوکمار.

مسخره‌ګي (masxaragí) ښځ.م. ټوکې ټکالې.

مسخره (masxará) ښځ.م. ص. ۱) ټوکه، وشته؛ ۲) صفت (ټوکي، ټوکمار).

مسدس (musadás) نر.م. ۲) شپږ ضلعي شکل؛ ۲) هغه نظم چې شپږ مصرعې ولري.

مسدود (masdū́d) نر.م.ص. تړلی، بند کړای شوی.

مسرت (masarát) نر.م. سوکالي، خوشالي.

مسرف (musríf) ص.نر.م. فضول خرڅي.

مسرور (masrū́r) ص. نر.م. خوشال، بې غمه.

مسروقه (masrūqá) ص. غلا شوی شی، هغه څیز چې غلو وړی وي.

مسعود (masʼū́d) ص. نر.م. نېکمرغه، بختور، مبارک.

مسک (mask) ص. نر.م. ج. مسېدلی، په خندا.

مسکا (muskā́) ښځ.م. بې اوازه خندا، تبسم.

مسکاره (maskārá) ښځ.م. سپی توکارل، سپی توکول، سپی تحریکول یا کیشکارل.

مسکرات (musakarā́t) نر. ج. نشه يېز شيزونه.

مسکن[۱] (maskán) نر. م. د اوسېدو ځای، وطن.

مسکن[۲] (musakín) نر. م. تسکين کوونکي درمل.

مسکول (muskawә́l) مص. مت. خندول، څوک په مسکا راوستل.

مسکين (miskín) ص. نر. م. بېنوا، اړ، محتاج.

مسکی (muskә́y) ښځ. م. ج. په خندا، خندا کونه.

مسکی (muskáy) نر. م. خندان، خندېدونکی.

مسکېدل (muskedә́l) مص. ل. خندېدل، تبسم کول.

مسگر (misgә́r) نر. م. د مسي لوښو جوړونکی.

مسگري (misgarí) نر. م. د مسي لوښو د جوړولو کار.

مسل (misә́l) نر. م. د مقدمې ليکلی تفصيل، دوسيه.

مسلح (musaláh) ص. نر. م. په وسله سمبال.

مسلخ (masláx) نر. م. وژنځای، د ښارويو د حلالولو ځای.

مسلسل (musalsál) ص. نر. م. ج. پرله پسې، يو پر بل پسې، د يوه مخه، له څېرمې.

مسلط (musalát) ص. نر. م. ج. ۱) ټاکل شوی، گومارل شوی؛ ۲) قابض، غالب.

مسلک (maslák) نر. م. ۱) څانگه، رشته؛ ۲) عقيده.

مسلم[۱] (muslím) نر. م. مسلمان.

مسلم[۲] (musalám) ص. نر. م. منل شوی، بشپړ، پوره، ښکاره، جوت.

مسلماً (musalamán) ق. په منل شوي توگه، په جوته توگه، په څرگنده توگه، په ښکاره توگه.

مسلمان (musulmā́n) نر. م. (ج. مسلمانان) مسلم، د اسلام منونکی.

مسلمان مېشتی (musulmānmeštay) نر. م. د مسلمانانو د اوسېدو سيمه يا ځای.

مسلماني (musulmānī́) ښځ. م. د مسلمان کار، د مسلمان مذهب.

مسلول (maslū́l) ص. نر. م. ج. راکښلی شوی، را ايستلی شوي، د نري رنځ رنځور.

مسله (masalá) ښځ. م. مصله، مصلی، جای نماز.

مسلی (musaláy) نر. م. جټ، جاروکش.

مسمار (masmā́r) ص. نر. م. ړنگ، وران، ويجاړ.

مسموم (masmū́m) ص. نر. م. زهرجن، زهرجن شوی، په زهرو لړلي خواړه، په زهرو ککړ مايعات.

مسمیٰ (musamā́) ص. نب. نومېدلی، نومېدلې.

مسند (musnád) نر. م. تکيه، تخت.

مسنون (masnū́n) ص. نر. م. ج. هغه کارونه چې د اسلام ستر پيغمبر محمد(ص) کړي وي.

مسواک (maswā́k) نر. م. يو ډول ډکی يا لرگی دی چې غاښونه پرې صفا کوي.

مسوده (musawidá) ښځ. م. هغه ليکلې يا ترتيب شوي مواد چې لا چاپ نه وي، تجويز.

مسول (musawә́l) مص. مت. خندول، مسکول.

مسهری (musharáy) ښځ. م. لوی کټ، پالنگ.

مسئله (masәlá) ښځ. م. ستونزه، جنجال، پېچلې خبره، ديني خبره.

مسوول (masū́l) ص. نر. م. ج. مدير، ذمه وار، ذمه دار.

مسووليت (masūlyát) نر. م. ذمه واري، ذمه داري.

مسی (masә́y) ښځ. نب. د يوې گانې نوم دی.

مسی (masáy) نر. م. لمسی، نمسی.

مسي (misí) ص. نب. له مسو نه جوړ شوی څيز.

مسيحا (masihā́) نر. م. ۱) د حضرت عيسی (ع) لقب؛ ۲) مج. پوه ډاکتر؛ ۳) محبوب، گران.

مسین (mısín) ص. مسیین، مسي.

مسېدل (musedə́l) مص.ل. تبسم کول، خندېدل.

مش (maš) نر.م. ۱) دڅنګ جېب، د تخرګ جېب؛ ۲) تخرګ، بغل.

مشابه (mušābíh) ص.نب. ورته، یوډول، یوځېر.

مشابهت (mušāb·hát) نر.م. یورنګوالی، یو ځېروالی، ورته والی.

مشاده (mašādá) ص. نب. نمونه، بڼه، ځېره.

مشاطه (mašātá) ښځ.م. سینګاروونکې، ارایشګره.

مشاعره (mušāʿará) ښځ.م. د شاعرانو غونډه یا محفل چې خپل شعرونه په کې اوروي.

مشاق (mašā́q) نر.م. خطاط، تمرین کوونکی.

مشال (mašā́l) نر.م. ډیوه، څراغ، شمع، رڼا.

مشاور (mušāwír) نر.م. سلاکار، مشوره ورکوونکی.

مشاوره (mušāwırá) ښځ.م. مشوره ورکوونکې، سلاکاره..

مشاهد (mušāhíd) نر.م. کتونکی، لیدونکی.

مشاهده (mušāhıdá) ښځ.م. کتل، لیدل، کتنه.

مشاهره (mšāhará) ښځ.. میاشتنۍ تنخواه.

مشاهیر (mašāhír) ص. نر.م. نومیالي، مېړني.

مشایخ (mašāyáx) نر.م. ج. بزرګان، نېکان.

مشبه (mušabá) ښځ. م. ورته، یوځېر، یوډول.

مشبه به (mušababıhí) نب. متشابه، هغه څه چې مشبه ته ورته وي.

مشبون (mašbū́n) نر.م. غوبون، غوبه.

مشتاق (muštā́q) نر.م. ص. مینه وال، شوقي، لېوال.

مشتبه (muštabıh) ص.نب. شکمن، مشوش شوی.

مشترک[۱] (muštarák) ص. نر.م. ګډ، یوځای، شریک.

مشترک[۲] (muštarík) نر.م. ګډون کوونکی، برخه اخیستونکی، ونډه اخیستونکی.

مشترکاً (muštarakán) ق. په ګډه سره، یوځای.

مشترکین (muštarıkín) نر.ج. برخه وال، ګډون کوونکي، برخه اخیستونکي.

مشتق (muštáq) ص. نر.م. راوتلی، اشتقاق شوی.

مشتکی (muštakáy) نر.م. د ژرندې د مالک لېره غله چې د مېده کولو لپاره یې ژرندې ته وړي.

مشتري (muštarí) نر.م. ۱) رانیوونکی، پېرونکی، اخیستونکی؛ ۲) د یوې سیارې نوم دی.

مشتریان (muštaryā́n) نر.ج. رانیوونکي، پېرونکي، اخیستونکي.

مشتعل (muštaʿíl) ص.نر.م.ج. ۱) بل، روښان؛ ۲) غوسه شوی، راپارېدلی، په قهر شوی.

مشتمل (muštamíl) ص. نر.م. شامل، یوځای، ګډ، برخه اخیستونکی.

مشته (muštá) ښځ.م. د لرګي نه جوړه شوې ډبلۍ چې د څپلیو او بوټانو تلي پرې ټپوي.

مشته (maštá) فا. ص. و.ګ. مېشته.

مشدد (mušadád) ص. نر.م. په کوم توري باندې چې د شد نښه وي.

مشر (məšə́r) ص. نر.م ۱) سپین ږیری، د ډېر عمر خاوند؛ ۲) بزرګ، لوی؛ ۳) شریف، رهنما.

مشرانو جرګه (məšrānojargá) ښځ.م. د سنا جرګه، د سنا مجلس.

مشرانه (məšrāná) ښځ.م. ۱) لنګۍ، د مشرتوب برخه؛ ۲) ماجب چې قبایلي مشرانو ته ورکول کېدل.

مشرتابه (məšartāba) ښځ.م. د مشرتوب مغیره حالت، مشریزه، سرغندویه.

مشرتوب (məšartób) نر.م. سرپرستي، مشري.

مشرح (mušaráh) ص. نب. تشریح شوی، واضح شوی، سپړل شوی.

مشرف (mušaráf) ص. نر. م. عزتمند، نمانځلی.

مشرق (mašríq) نر. م. ختیځ، لمرخاته.

مشرک (mušrík) نر. م. شرک کوونکی، شرک راوړونکی.

مشرکان (mušrıkān) نر. ج. شرک کوونکي، شرک راوړونکي، چې له الله سره بل شریک ګڼي.

مشرکین (mušrıkin) نر. ج. و. ګ. مشرکان.

مشروب (mašrúb) نر. م. د څښلو شیان.

مشروط (mašrút) ص. نر. م. په شرط سره.

مشروطه (mašrūtá) ښځ. م. ص. ۱) هغه قضیه چې شرط په کې وي؛ ۲) هغه حکومت چې په قانون متکي وي؛ ۳) هغه هیواد چې شورا ولري.

مشروطیت (mašrūtyát) نر. م. چې شرطونه ولري، قانونیت.

مشروع (mašrūʿ) ص. نب. روا، په شرع برابر.

مشري (mašrí) ښځ. م. ۱) لارښوودي، رهبري، رهنمايي؛ ۲) عزت، لويي، درنښت.

مشعل (mašʿál) نر. م. رڼا، ډیوه.

مشغول (mašğúl) ص. نر. م. ج. لګیا، بوخت.

مشغولا (mašğūlá) ښځ. م. بوختیا، مصروفیت، شغل.

مشغولک (mašğūlák) ص. هغه هلک چې هر وخت لوبې کوي، لوبغاړی.

مشغولول (mašğūlawál) مص. مت. لګیا کول، اخته کول، بوخت ساتل.

مشغولېدل (mašğūledál) مص. له بوختېدل، په څه کار اخته کېدل، لګیا کېدل.

مشفق (mušfíq) ص. نر. م. نرم زړی، مهربان، خواخوږی.

مشق (mašq) نر. م. تمرین، تکرار.

مشقت (mušaqát) نر. م. زیار، خواري، سختي.

مشک[1] (mašk) نر. م. د اوبو زی، د اوبو ژی.

مشک[2] (mušk) نر. م. هغه خوشبویه ماده چې د هوسۍ په نامه (ناف) کې جوړېږي.

مشکل (muškil) ص. نر. م. ستونزمن، ګران، پېچلی، ربړ.

مشکڼ (muškáṇ) نر. م. (ج. مشکڼي) ۱) نل، کاهي، یو ډول واښه چې په جبو کې زرغونېږي؛ ۲) یو ډول غرنی واښه.

مشکڼه (muškaṇá) ښځ. م. مرۍ چې نجونې یې په کالیو کې د ښکلا لپاره کاروي.

مشکڼی (maškaṇay) نر. م. یو ډول واښه دي چې په غرونو کې زرغونېږي او څاروي یې خوري، د پشکالي لپاره هم وچېږي.

مشکڼیز (muškaṇíz) ص. په مشکڼیو جوړ، په مشکڼیو پېرلی.

مشکور (maškór) نر. م. شکر کوونکی، احسانمند.

مشکورۍ (maškoráy) ښځ. نب. و. ګ. کالنړۍ؛ مښکوړۍ.

مشکوک (maškúk) نر. م. ۱) تر شک لاندې؛ ۲) شکمن، شکاک.

مشکوله (maškolá) ښځ. م. د اوبو وړوکی ژی.

مشکونډۍ (maškūndáy) ښځ. م. ج. د هوسۍ د ناف مشک؛ ۲) د ماشوم د سر نوي رسېدلي وېښتان.

مشکین (muškín) ص. نر. م. تور رنګی، تور، د مشکو په رنګ، مشکي.

مشکي (muškí) ص. نر. م. ۱) تور، مشکین؛ ۲) توره بې لښکې غومبسه، بمبېره.

مشکی (muškáy) ص. تور رنګی آس.

مشلورګی (mašlū gáy) نر.م. هغه پسه ، مېږه یا وزه چې ږیره و ښښتان ولري.

مشلیکی (mašlīkay) نر.م. جېبي کتاب، بغلي کتاب.

مشمول (mašmū́l) ص.نر.م. شریک کړی شوی.

مشنګ (mušúng) نر.ج. یو ډول حبوب دی.

مشنګه (mašangá) ښځ.م. د ختکی په څېر یو ډول خوشبو لرونکې مېوه ده.

مشګینه (mušginá) ښځ.م. د مشنګو ډوډۍ.

مشوانۍ (mušwāṇáy) ښځ.م. د رنګ بوتل، دوات.

مشورت (mašorát) نر.م. مشوره، مصلحت.

مشوره (mašorá) ښځ.م. ۱) مشورت، مصلحت؛ ۲) یو ډول وړین قره قل. و.ګ. ماشوره.

مشوق (mušawíq) نر.م. تشویقوونکی.

مشوله (mašolá) ښځ.م. یو ډول نازک بوټی دی.

مشهور (mašhū́r) ص. نر.م.ج. نوموړی، نوم لرونکی، مخور، نامتو، نومیالی.

مشهورول (mašhūrawə́l) مص. مت. شهرت ورکول، مشهورول، نوم ورکول.

مشیت (mašiyát) نر.م. مرضي، خوښه، اراده.

مشیمه (mašimá) ښځ.م. د ښځې په خېټه کې د ماشوم پرده.

مښا (maṣā́) ښځ.م. هغه پچې چې د پسه په لم او شا وخوا وړیو پورې نښتې او څوړندې وي.

مښتی (muṣátay) ص. نر.م. نښېږدې، جوخت.

مښتیا (muṣtyā́) نر.م. یو د بل سره لګېدلی، یو د بل سره جنګېدلی.

مښک (maṣk) نر.م.ج. و.ګ. مشک(۲).

مښکار (maṣkā́r) نر.م. د ښکار مشر، تکړه ښکاري، ماهر ښکاري.

مښکی (muṣkáy) ښځ.م. یو ډول توره مرغۍ ده.

مښکی (muṣkáy) ښځ.م. ۱) یوه توره مرغۍ ده چې سپینه لکۍ لري؛ ۲) نر.م. مشک(۲).

مښګیرک (muṣgirák) نر.م. مږګیرک، هغه مرغه چې مږکان خوري.

مښل (maṣə́l) مص. مت. په لاسونو مروړل، مږل، سولول، مالش کول.

مښلول (maṣlawə́l) مص. مت. نښلول، لګول.

مښلی (maṣə́lay) ص.نر.م.ج. ۱) چې سولېدلی او مښلی شوی وي؛ ۲) مستعمل.

مښلېدل (maṣaledə́l) مص.ل. لګېدل، اصابت، خوړل.

مښن (maṣə́n) نر.م. و.ګ. مښل.

مښود (maṣū́d) نر.م. زیار، کوښښ.

مښودل (maṣūdə́l) مص. مت. و.ګ. مښل.

مښوده (maṣūda) ښځ.م. مښوکه، تونګه.

مښودی (maṣoday) نر.م. کارېدلی، دویم لاس، مستعمل.

مښوکه (maṣūka) ښځ.م. مښوده.

مښی (maṣay) نر.م. مښنه، چاپي، مساژ، مالش.

مصاب (masā́b) ص. نر.م.ج. په یوه ناروغۍ ککړ، یوې ناروغۍ نیولی.

مصاحب (musāhíb) ص.نر.م. ملګری، انډیوال.

مصاحبه (musāhibá) ښځ.م. مرکه، سوال و ځواب.

مصادره (musādirá) ښځ.م. رد، قید، مسترد دول.

مصادف (musādíf) ص.نر.م.ق. برابر، سم، سمون.

مصارف (masā́rif) نر.ج. لګښتونه، خرڅونه، له لاسه ورکول، بایلل.

مصافحه (musāfihá) ښځ.م. پېژندګلوي، روغبړ، یو بل ته لاس ورکول، ستړي مه شي.

مصالح (masālíh) ښځ.ج. ۱) ګټې؛ ۲) مواد.
مصالحت (masālıhát) نر.م. روغه جوړه.
مصالحه (masālıhá) ښځ.م. جوړجاړی، روغه جوړه، توافق.
مصايب (masāʔíb) نر.ج. د مصیبت جمع، غمونه، دردونه، رنځونه، کړاوونه.
مصبر (masbír) نر.م. یوناني درمل.
مصداق (mısdáq) نر.م. ۱) تصدیق کوونکی؛ ۲) صداقت، ثبوت.
مصدر (masdár) نر.م. ۱) د وتلو ځای؛ ۲) په ګرامرکې هغه لفظ چې په پای کې یې (ول،ېدل) راغلي وي او نور فعلونه ورڅخه جوړېږي.
مصر (musír) ص. نر.م.ج. اسرار کوونکی، ټینګار کوونکی، ضد کوونکی.
مصراع (mısrāʕ) ښځ.م. مصرع، نیم بیتی.
مصرف (masráf) نر.م. لګښت، له لاسه ورکول، خرڅ.
مصرفول (masrafawə́l) مص. مت. لګول، د یو څه په بدل کې پیسې ورکول.
مصروف (masrū́f) نر.م.ص. بوخت، لګیا، اخته.
مصروفيت (masrūfıyát) نر.م. بوختیا، مشغولتیا
مصطلحات (mustalıhāt) نر.ج. اصطلاحات، نوموني، د اصطلاح جمع، ترمېنالوجي.
مصفا (musafā́) ص. ښځ.م. سپېڅلی، پاک، صفا.
مصلح (muslíh) ص. نر.م. سوله کوونکی، جوړه کوونکی، روغه کوونکی.
مصلحت (muslıhát) نر.م. ښه وړاندیز، مشوره.
مصلی (masaláy) نر.م. کډه په سر، مسیالای، چوړی.
مصلي (musalí) ص. نر.م. لمونځ کوونکی.
مصمم (musamím) ص. نر.م. ټینګ، په ژمنه ولاړ.

مصنف (musaníf) نر.م (ج. مصنفین) ۱) لیکونکی، تصنیف کوونکی، مؤلف؛ ۲) کمپوزر.
مصنوعات (masnūʕāt) نر.ج. لاسي تولیدات، جوړ کړی شوی، تولید کړی شوی شیان.
مصنوعي (masnūʕí) ص.نب. نقلي، جعلي.
مصوب (musawıb) نر.م. (ج. مصوبین) تصویب کوونکی، تاییدوونکی، پخلی کوونکی.
مصوبه (musawabá) ښځ.م. تصویب شوی، منل شوی، قبول شوی.
مصور (musawár) ص. نر.م. انځورګر، نقاش.
مصوون (masū́n) ص.نر.م. په امن، محفوظ.
مصوونيت (masūnyát) نر.م. تضمین، محفوظ.
مصيبت (musibát) نر.م. کړاو، درد، ستونزه.
مضار (mazā́r) نر.م. زیان، ضرر، تاوان.
مضاربت (muzārıbát) نر.م. د ګټې او تاوان د شراکت په شرط، د بل چا په پانګه تجارت کول، دسوداګرۍ لپاره چا ته مال ورکول.
مضارع (muzāríʕ) نر.م. ۱) ورته، مشابه؛ ۲) هغه فعل چې په حال او یا راتلونکي زماني دلالت وکړي؛ ۳) د شعر یو بحر.
مضاعف (muzāʕíf) ص. نر.م دوه چنده.
مضاف (muzā́f) نر.م. زیات کړی شوی.
مضاف اليه (muzāfılayhí) نر.م. هغه نوم چې د اضافت «د» ولري یا ورته د یوه څیز د ملکیت نسبت شوی وي.
مضامين (mazāmín) نر.ج. د مضمون جمع.
مضايقه (mazāiqá) ښځ.م. ۱) سره تنګول، سره غورتول؛ ۲) تنګی؛ ۳) ډار، پروا، خاطر.
مضبوط (mazbū́t) ص. نر.م. ۱) ټینګ، کلک، پوخ؛ ۲) تندرست؛ ۳) ضبط کړای شوی.

مضحک (muzhík) ص.نر.م ۱) توکي، توکمار؛ ۲) خندا کوونکی.
مضر (muzír) ص.نر.م. ضرر او تاوان رسوونکی.
مضراب (mızráb) نر.م. د رباب یا ستار د غږولو زخمي، شاباز.
مضروب (mazrū́b) نر.م. وهل شوی، ټکول شوی، د حساب په اصطلاح ضرب شوی عدد.
مضروب فیه (mazrūbfíhı) ص.نر.م. هغه عدد چې بل په کې ضرب شوی وي.
مضطرب (muztaríb) ص. نر.م. وارخطا، خپه، زهیر، غمجن، ناکراره.
مضمحل (muzmahíl) ص. نر.م. تري تم، له منځه تللی، خپور وور، خپاره واره.
مضمر (muzmár) ص. نر.. پټ، په زړه کې ساتل.
مضموم (mazmū́m) ص.نر.م.ج. هغه توری چې پېښ ولري.
مضمون (mazmū́n) نر.م. موضوع، خبره، مطلب.
مطابع (matābíʂ) ښځ.ج. د (مطبعه)، د چاپ خونې جمع.
مطابق (mutābíq) ص. نر.م. سم، یو ډول، برابر.
مطابقت (mutābaqát) نر.م. سمون، یو شان والی، برابري.
مطالب (matālíb) نر.ج. د مطلب جمع.
مطالبه (mutālabá) ښځ.م. غوښتنه، دعوا.
مطالعه (mutālıʂá) ښځ.م. لوستنه، کتنه.
مطبخ (matbáx) نر.م. پخلنځی، پخلنځای.
مطبعه (matbaʂá) ښځ.م. چاپخونه، چاپځای.
مطبوعات (matbūʂát) نر.ج. ۱) خپرونې؛ ۲) چاپي خپرونې.
مطرب (mutríb) نر.م. ۱) سندرغاړی، سازنده؛ ۲) دم چې اوس يې هنرمند بولي.
مطرح (matráh) ص.نر.م. ۱) نوموتی، اوڅار؛ ۲) د اچولو او غورځولو ځای؛ ۳) طرح شوی، وړاندې شوی.
مطلا (mutalā́) ص. نب. ۱) په غوړو کې لړلی؛ ۲) زېړ یا طلایي رنګ ورکړی شوی.
مطلب (matláb) نر.م. موخه، هدف، اراده.
مظلمه (mazlamá) ښځ.م. هغه څه چې په زور او ستم له چا نه اخیستل شوي وي.
مظلوم (mazlū́m) ص. نر.م. هغه څوک چې ظلم پرې شوی وي، په چا چې ظلم کېږي.
مظلومان (mazlūmā́n) ص.نر.ج. د مظلوم جمع.
مظنون (maznū́n) ص. نر.م. شکمن، اشتباهي.
مظنه (mazaná) ښځ.م. د ګومان کولو ځای، نرخ، بیعه، ارزښت.
مظهر (mazhár) نر.م. ښکارندوی، څرګندوی، د ښکاره کولو ځای.
معابر (muʂābır) نر.ج. د معبر جمع.
معادل (maʂādíl) ص. نر.م.ج. برابر، هم وزنه، مساوي، سیال.
معادله (maʂādılá) ښځ.م. د دوو شیزونو تر منځ د کچې معلومول، برابرتیا.
معادن (maʂādín) نر.ج. د معدن جمع، کانونه.
معارضه (muʂārızá) ښځ.م. د یوه شي له بل شي سره پرتله کول.
معارف (maʂāríf) نر.ج. پوهنه، علم، پوهه.
معاریف (maʂāríf) نر.ج. نامتو کسان، نومیالي.
معاش (maʂā́š) نر.م. ۱) ژوندون، د ژوند وسیله؛ ۲) روزګار؛ ۳) تنخواه.
معاشرت (maʂāšırát) نر.م. ګډ ژوند کول، یو تر بله مینه او دوستي کول.
معاشقه (maʂāšıqá) ښځ.م. مینه او محبت کول.

معاصر (maʂāʂír) ص. نر. م. اوسمهاله، همعصر، همدوره، د اوسني زمانې.

معاف (maʂā́f) ص. نر. م. ج. بخښلی شوی.

معافي (maʂāfī́) ښځ. م. بخښنه، ببښنه، د بخښلو عمل؛ معذرت.

معافيت (maʂāfiyát) ص. نر. م. بخښنه، توافق.

معالج (maʂālíj) نر. م. ج. درملونکی، ډاکټر، طبيب، حکيم.

معالجه (maʂālajá) ښځ. م. درملنه، علاج.

معامله (maʂāmalá) ښځ. م لـه يو بل سره راکړه ورکړه، پېرودل او پلورل.

معانقه (maʂāniqá) ښځ. م. ترغاړې کېدنه يا وتنه.

معاني (maʂāní) ښځ. م. د معنا جمع، ۱) مطلبونه، موخې؛ ۲) هغه علم دی چې د کليمو سموالی او د کارونې ځای معلوموي.

معاوضه (muʂāwizá) ښځ. م. بدل، عوض.

معاون (muʂāwín) نر. م. مرستيال، لاس نيوی.

معاهده (muʂāhidá) ښځ. م. ژمنه، تړون، لوظ، وعده.

معاينه (muʂāyiná) ښځ. م. کتنه، ازموينه، پلټنه.

معاينه خونه (muʂāynaxū́na) ښځ. م. د ډاکټر کتنځی، چې رنځوران په کې ګوري.

معبد (maʂbád) نر. م. جومات، د عبادت ځای.

معبر (maʂbár) نر. م. لار، د تېرېدو ځای، سړک.

معبود (maʂbū́d) نر. م. چې عبادت يې کېږي، د عبادت وړ، خدای پاک.

معتاد (muʂtā́d) ص. نر. م. ج. روږدی، عادت شوی.

معتبر (muʂtabár) ص. نر. م. ج. ۱) د باور وړ، د اعتبار وړ؛ ۲) سم؛ ۳) عزتمند، مخور.

معتدل (muʂtadíl) ص. نر. م. ج. د منځنۍ درجې، هغه چې په اعتدال کې وي.

معترض (muʂtaríz) ص. نر. م. مخالف، اعتراض کوونکی.

معترف (muʂtaríf) ص. نر. م. منونکی، اعتراف کوونکی.

معتقد (muʂtaqíd) ص. نر. م. ج. عقيده لرونکی، منونکی، قبلوونکی.

معتقدات (muʂtaqidā́t) نر. ج. هغه چې انسان عقيده پرې لري.

معتکف (muʂtakíf) ص. نر. م. هغه څوک چې خپل ځان ځله کوي، اعتکاف کوونکی.

معتمد (muʂtamíd) ص. نر. م. باوري، اعتمادي.

معجزه (muʂjizá) ښځ. م. خارق العاده کار چې نور انسانان يې له مثل راوړلو څخه عاجز وي.

معجون (maʂjū́n) نر. م. ۱) هغه مرکب درمل چې په ګبينه او... کې اخښل کېږي؛ ۲) اخښلی شوی ۳) ګډوډ، مرکب؛ ٤) يو ډول نشه يي درمل.

معدن (maʂdán) نر. م. کان، خزانه.

معدوم (maʂdū́m) ص. نر. م. نابود کړی شوی، نشت، ورک شوی.

معده (miʂdá) ښځ. م. د بدن هغه غړی چې د خوراک د ورولو او هضمولو چارې پر مخ بيايي.

معذرت (maʂzirát) نر. م. پلمه، عذرغوښتل.

معذور (maʂzū́r) ص. نر. م. ج. ۱) اړ، احتياج؛ ۲) هغه څوک چې عذر يې منل شوی وي، چې عذر يې وړاندې کړی وي.

معراج (miʂrā́j) نر. م. ۱) زينه، پوړۍ؛ ۲) هغه څه چې د هغه په وسيله انسان پورته ځي.

معرفت (maʂrifát) نر. م. پېژندګلوي، پېژندنه.

معرفه (maʂrifá) نر. م. هغه نوم چې د يوه خاص شي لپاره کارول شوی وي.

معرفي (maʂrifī́) ښځ. م. پېژندګلو والا، پېژندنه.

معرکه (maʂrıká) ښځ.م. جنګ، جګړه.

معروف (maʂrūf) نر.م. مشهور، نامتو، مخور.

معرّی (muʂarā́) ص. ۱) لوڅ، بربنډ؛ ۲) د نظم څانګړی ډول چې د قافیې پابندي په کې نه وي شوې.

معزز (muʂazáz) ص. نر.م.ج. عزتمند، درونډ.

معزول (maʂzūl) ص.نر.م.ج. ګوښه کړی شوی، لرې کړای شوی، له منصبه لرې شوی.

معشر[1] (muʂašár) ص. نر.م. د نظم یو ډول چې لس مصرعې لري.

معشر[2] (maʂšár) نر.م. ټولنه، د خلکو یوه ډله.

معشوق (maʂšūq) ص.نب. مین، محبوب، ملګری.

معشوقه (maʂšūqá) ښځ.م. مینه، ملګرې.

معصوم (maʂsūm) ص. ۱) بې ګناه، له ګناه پاک؛ ۲) ساده.

معصیت (maʂsıyát) نر.م. ګناه، جرم.

معضله (maʂazlá) ښځ.م. ستونزه، پرابلم، کړاو.

معطل (maʂtál) ص.نر.م.ج. تال، ځنډمن، په تمه ولاړ، منتظر، ښځینه بڼه یې معطله.

معطلول (maʂtalawál) مص.مت. ځنډول، تالول.

معطلېدل (maʂtaledál) مص. ل. ځنډېدل، تالېدل، ایسارېدل، ختمېدل.

معظم (muʂazám) ص. نر.م. لوړ، قدرمن، ستر، عزتمن، د عزت خاوند.

معقول (maʂqūl) نر.م. چې عقل یې مني، په زړه پورې، وړ، مناسب، هوښیار، د باور وړ، د داد وړ.

معکوس (maʂkús) ص.نر.م.ج. اړولی، سرپه څېنکه، سرچپه.

معلق (muʂaláq) ص. نر.م.ج. ځوړند، کوږای.

معلم (muʂalím) نر.م. ښوونکی، استاد، لارښود.

معلول (maʂlūl) نر.م. ۱) عیبجن، نیمګړی؛ هغه شی چې د علت په واسطه ثبت شوی وي؛ ۲) رنځور، خوار.

معلوم (maʂlūm) ص. نر.م.ج. جوت، څرګند، ښکاره، واضح.

معلومات (maʂlūmát) نر.م. وضاحت، څرګندونې، د معلوم جمع.

معلومښت (maʂlūməṣ́t) نر.م. جوتېدل، ښکاره کېدل، څرګندېدل.

معلومول (maʂlūmawál) مص.مت. لټول، پیدا کول، څرګندول، ښکاره کول.

معلومېدل (maʂlūmedál) مص.ل. څرګندېدل، ښکاره کېدل، جوتېدل.

معما (muʂamā́) ښځ.م. ۱) پټ؛ ۲) اړه کیسې ۳) ګرانه او پېچلې خبره، په رمز سره خبره.

معمار (mıʂmā́r) نر.م. دېوالچي، ختګر.

معمر (muʂmár) ص. نر.م.ج. بوډا، د ډېر عمر څښتن، عمرخوړلی.

معمور (maʂmū́r) ص. نر.م.ج. ۱) ډک، آباد، موړ؛ ۲) بند، تالا شوی.

معمول (maʂmū́l) نر.م.ج. ص. ورځنی، رواجي دود، عمل کړی شوی.

معمولاً (maʂmūlán) ق. همیشنی، عادتاً.

معمولي (maʂmūlí) ص.نب. لږ غوندې، کم ارزښته.

معنوي (maʂnawí) ص.نب. ۱) مانوي، اصلي، حقیقي، ذاتي؛ ۲) دننه، باطني.

معنویات (maʂnawyát) نر.ج. مورال، روحیات، اروایي حالت.

معنی (maʂnā́) ښځ.م. ۱) مانا، مقصد، اراده؛ ۲) مطلب، مدعا؛ ۳) وجه؛ ٤) اصلیت.

معیار (mıʂyā́r) نر.م. د تول اله، پیمانه، کچه.
معیاري (mıʂyārí) ص.نب. منل شوی.
معیت (maʂyát) نر.م. ملگرتیا.
معیشت (maʂıšā́t) نر.م. روزگار، ژوند، گوذاره.
معین[1] (muʂín) نر.م. مرستین، مرستیال، د وزیر مرستیال.
معین[2] (muʂayán) ص.نر.م. ۱) جوت، ثرگند، ښکاره؛ ۲) ټاکلی.
معیوب (maʂyū́b) ص.نر.م.ج. وټ لرونکی، عیب لرونکی.
مغاره (mağārá) ښځ.م. سمڅه، شمڅه، سوړه.
مغازه (məğāzá) ښځ.م. پلورنځی، هټۍ، دوکان.
مغازه وال (mağāzawā́l) نر.م. هټیوال، د لوی پلورنځي څښتن، پلورنځیوال.
مغالطه (muğālıtá) ښځ.م. تګي، دوکه، غولونه.
مغانه (mağā́na) ښځ.م. د ورانه غړی یا عضله.
مغایر (mağāyə́r) ص. نر.م. توپیر درلودونکی.
مغایرت (muğāyrát) نر.م. توپیر، فرق، تضاد.
مغرب (mağríb) نر.م. لوېدیځ، د لمر لوېدو لوری.
مغربي (mağrıbí) ص.نب. لوېدیزوال، په لوېدیځ پورې تړلی، لوېدیځ ته منسوب.
مغرض (muğrı́z) ص. نر.م.ج. مطلبي، غرضي.
مغرور (mağrū́r) ص. نر.م.ج. کبرجن، متکبر.
مغرورېدل (mağruredә́l) مص.ل. په ځان مینېدل، کبرجنېدل، متکبرېدل، ځان ورکول.
مغز (mağz) نر.م. ۱) ماغزه، دماغ؛ ۲) عقل؛ ۳) جرړه؛ ٤) منځ؛ ٦) د وچې مېوې زړی.
مغزن (mağzán) ص. نر.م.ج. ۱) مغز لرونکی؛ ۲) د قوي مغزو څښتن.
مغزی (mağzáy) نر.م. غاړه، څټ، ورمېږ.
مغزۍ (mağzə́y) ښځ.م. پوله، څټ، غاړه.

مغشوش (mağšū́š) ص. نر.م. مشوش، خپه.
مغضوب (mağzū́b) ص. غضب کړی شوی، تر غضب لاندې.
مغفرت (mağfırát) نر.م. بخښنه، له گناه تېرېدنه.
مغلق (muğláq) ص. نر.م.ج. پېچلی، رټ.
مغلوب (mağlū́b) نر.م.ج.ص. ماتې خوړلی.
مغلوبول (mağlūbawә́l) مص. مت. ماتول، ماتې ورکول، ناکامول.
مغلوبېدل (mağlūbedә́l) مص.ل. ماتې خوړل، ناکامېدل، له منځه تلل.
مغموم (mağmū́m) ص. نر.م. خواشینی، خپه، فکرمند.
مغولی (mağúlay) نر.م. یو ډول سابه دي.
مغیلان (muğaylā́n) نر.م. یو اغزنه ونه ده چې اغزي یې ځیړه وي، د باقلي په څېر دانې لري.
مفاجات (mufājā́t) نر.م. ناڅاپه برید-د زړه حمله.
مفاد (mafā́d) نر.م. گټه، فایده.
مفاهمه (mufāhımá) ښځ.م. یو تړلـه خبرې اترې کول، په خپل منځ کې رضا کېدل.
مفت (muft) ص. نر.م.ج. وړیا، هسې، بې بیې.
مفتخر (muftaxír) ص.خـ.م. ویاړمن، ویاړ کوونکی.
مفتخور (muftxór) ص.نر.م. طفیلي، تیارخور.
مفتش (mufatíš) نر.م. پلټونکی، تفتیش کوونکی، نظارت کوونکی.
مفتن (mufatán) ص. نر.م. فتنه اچوونکی.
مفتي (muftí) نر.م. فتوا ورکوونکی، فقیه.
مفرد (mufrád) ص. نر.م.ج. ۱) یوازې، گوښی؛ ۲) یو، یوګړی؛ ۳) غیر مرکب.
مفردات (mufradā́t) نر.ج. لړلیک، توکي، مواد، عناصر.

مفسد (mufsíd) نر.م. فساد کوونکی، فسادي.

مفسر (mufasír) نر.م. تفسیر کوونکی، د قرآن شریف د ایتونو تشریح کوونکی.

مفصل[1] (mufasál) ص.نر.م. په تفصیل سره، واضح، څرګند، په فصلونو وېشل شوی.

مفصل[1] (mafsál) نر.م. بند، د هډوکي بندونه.

مفصلاً (mufasalán) ق. په بشپړه توګه، په تفصیل سره، له پوره جزیاتو سره.

مفصلات (mufsalā́t) نر.ج. د بنارچاپېره سیمه، کلي.

مفعول (mafʂū́l) ص.نر.م. ۱) په ګرامر کې object ؛ ۲) هغه څوک چې ناوړه کار ورسره شوی وي.

مفغن (mufağán) ص.نر.م.ج. پښتو ژبې ته له نورو ژبو نه راغلي او د پښتو له قواعدو سره سم برابر شوي لغتونه.

مفقود (mafqū́d) ص. ورک، پټ، غیب.

مفکر (mufakír) نر.م. (ج. مفکرین) پوه، فکر کوونکی.

مفکوره (mafkūrá) ښځ.م. (ج. مفکورې) خیال، فکر، نظریه.

مفلر (maflár) نر.م. د غاړې رومال، ګلوبند.

مفلس (muflís) ص.نر.م. غریب، اړ، محتاج.

مفلوج (maflū́j) ص.نر.م.ج. ګوزن وهلی.

مفلوک (maflū́k) ص.نر.م.ج. ۱) تباه، برباد؛ ۲) محتاج، اړ.

مفهوم (mafhū́m) ص.نر.م. ۱) مانا، مطلب، پوهېدنه؛ ۲) منشا، مدعا؛ ۳) پوه شوی.

مفید (mufī́d) ص.نر.م. ګټور، فایده من.

مقابل (muqābíl) ص.نر.م ۱) مخامخ؛ ۲) دښمن، مخالف؛ ۳) سیال، برابر.

مقابله (muqābalá) ښځ.م (ج. مقابلې) ۱) مخامخ کېدنه؛ ۲) برابرېدنه؛ ۳) مخالفت؛ ٤) جګړه.

مقاتله (muqātılá) ښځ.م. (ج. مقاتلې) د وینې توېدنه، د یوه بل وژنه، عام قتل.

مقارن (muqārín) نر.م.ج. تړلي، نږدې.

مقاطعه (muqātaʂá) ښځ.م. ج. مقاطعې، [illegible] اړیکو ختمونه.

مقاله (maqālá) ښځ.م. ۱) الوظ، لوز؛ ۲) لیکلی مضمون؛ ۳) د کتاب برخه.

مقام (muqā́m) نر.م. ۱) درجه، رتبه، پوړ؛ ۲) د تم کېدو ځای؛ ۳) د کوزېدو ځای؛ ٤) د پېښې د پېښېدو ځای، وخت؛ ۵) په موسیقي کې یوه پرده.

مقامات (muqāmā́t) نر.ج. ۱) د مقام جمع؛ ۲) حاکمه طبقه، حاکمان.

مقامي (maqāmí) ص.نر.م. له مقام سره تړلی، ځای پرځای، ځایي.

مقاومت (muqāwamát) نر.م. نه په شا کېدل، په خپل دریځ ټینګ درېدل.

مقایسه (muqāyasá) ښځ.م. پرتله، مقابله.

مقبره (maqbará) ښځ.م. هدیره، روضه، مړستون.

مقبوض (maqbū́z) نر.م.ص. نیول شوی، ترلاسه شوی.

مقبول (maqbū́l) ص.نر.م. منل شوی، ښکلی.

مقتدر (muqtadír) ص.نر.م. زورور، ځواکمن، د اقتدار خاوند، د قدرت خاوند.

مقتدي (muqtadī́) نر.م. پیروي کوونکی، پیرو، په لمانځه کې تر امام وروسته درېدونکی.

مقتل (maqtál) نر.م. ۱) د وژلو ځای، د قتلولو ځای؛ ۲) مسلخ، قصابخانه.

مقتول (maqtū́l) ص.نر.م. ۱) وژل شوی، قتل شوی، ۲) مین، عاشق.

مقدار (miqdā́r) نر.م. ۱) کچه، اندازه؛ ۲) وزن، تول؛ ۳) شمیر، رقم؛ ٤) جونګ، مجموعه.
مقدر (muqadár) ص. نر.م. ۱) مخکې لیکل شوی؛ ۲) نصیب، قسمت، تقدیر.
مقدس (muqadás) ص. نر.م. پاک، سپېڅلی.
مقدم (muqadám) ص. نر.م ۱) لومړی؛ ۲) مخکې شوی؛ ۳) لوړ، اوچت؛ ٤) لازم، ضروري.
مقدماتي (muqadāmatí) ص. نب. د پیل، لومړنی، اولنی، مخکینی.
مقدمه (muqadamá) ښځ.م. ۱) معرفي، پېژندنه؛ ۲) سریزه؛ ۳) ستونزه، دعوا؛ ٤) پرېکړه.
مقدور (maqdū́r) نر.م. ۱) زور، قوت، طاقت؛ ۲) حوصله؛ ۳) ګنجایش؛ ٤) اختیار؛ ٥) وسیله ٦) جرئت؛ ۷) دولت؛ ۸) توان، قدرت، حکم.
مقر[۱] (maqár) نر.م. قرارګاه، د اوسېدو ځای.
مقر[۲] (muqír) ص. نر.م.ج. اقرار کوونکی.
مقرب (muqarab) ص. نر.م. ۱) خاص ملګری، دوست؛ ۲) نږدې، خپلوان.
مقرر (muqarár) ص. نر.م.ج. ګومارلی، ځای پر ځای، ثابت، ګومارل شوی.
مقررات (muqararā́t) نر.ج. قوانین، اصول، نظم.
مقررول (muqararawál) مص. ګومارل. ټاکل، یو کار ورسپارل.
مقرري (muqararí) ښځ.م. ګومارنه، ټاکنه.
مقررېدل (muqararedál) مص. ل. ګومارل کېدل، ټاکل کېدل.
مقروض (maqrū́z) نر.م. پوروړی، قرضدار.
مقری (maqráy) ص. نر.م. هغه هلک چې په لږ عمر کې د بړې پخې او له مانا نه د کې خبرې کوي.
مقسوم (maqsū́m) نر.م. ۱) وېشل شوی؛ ۲) نصیب، برخه، تقدیر.
مقسوم علیه (maqsūmṣalayhí) نر.م. هغه چې شه ورباندې تقسیم شي.
مقصد (maqsád) نر.م. موخه، مطلب، هدف.
مقصر (muqasír) نر.م. ګناهکار، مجرم، د سزا وړ.
مقصود (maqsū́d) نر.م. غوښتنه، غرض، هدف.
مقطر (muqatár) ص. نر.م.ج. څاڅکی څاڅکی، فلتر شوی، چاڼ شوی.
مقطع (maqtáṣ) ښځ.م. ۱) د قطع کېدو ځای، د بېلتانه ځای، د خبرو پای؛ ۲) د غزل یا قصیدې وروستی بیت.
مقعر (muqaṣár) نر.م.ج. ژوره کنده.
مقفی (muqafā́) ص. نب. قافیه لرونکی.
مقلد (muqalíd) نر.م. ۱) پیروي کوونکی، مرید؛ ۲) نقال، پېښې کوونکی؛ ۳) مسلمانان چې په څلورو امامانو کې د یوه پیروي کوي.
مقلوب (maqlū́b) ص. نر.م.ج. اوښتی، نسکور.
مقنن (muqanín) نر.م. قانونپوه، قانوني، قانوندان.
مقوا (muqawā́) ښځ.م. هغه ډبل کاغذ چې د کتابونو او نورو د پوښ په جوړولو کې کار ترې اخلي.
مقوله (maqūlá) ښځ.م. متل، قول، ضرب المثل.
مقوي (muqawí) ص. نب. قوت ورکوونکی.
مقید (muqayád) ص.نر.م.ج. قید کړی، مشروط، بندي.
مقیم (muqím) نر.م. ۱) ځای پر ځای، استوګن؛ ۲) قیام کوونکی، ودرېدونکی؛ ۳) قایم.
مکاتبه (mukātabá) ښځ.م. د خط یا لیک په ذریعه له یوه بل سره اړیکه ټینګول.
مکار (makā́r) نر.م. مکرجن، دوکه باز، چلباز.
مکافات (makāfā́t) نر.ج. بخشش، برخه، لنګی.
مکال (makā́l) نر.ج. آلات (د زرګری).

مکالمه (makālımá) ښځ.م. ۱) خبرې اترې؛ ۲) د ډرامې د لوبغاړو ترمنځ خبرې.

مکان (makā́n) نر.م. د اوسېدو ځای، ځای، کور.

مکتب (maktáb) نر.م. ښوونځی، مدرسه.

مکتبي (maktabí) ص.نب. زده کوونکی، شاګرد.

مکتوب (maktū́b) نر.م. لیک، خط، چیټی.

مکټو (makaṭū́) نر.م. هغه سړی چې د هېڅ کسب او کار نه وي، کم عقل، ناروس، بېکاره.

مکدر (mukadár) ص.نر.م. خړ، تیاره، غمجن.

مکر (makr) نر.م. ۱) دوکه، فریب، ۲) غرور، کبر؛ ۳) نفاق، ٤) چالاکي.

مکرجن (makarján) ص.نر.م. مغرور، دوکه باز.

مکرر (mukarár) ص. نر.م. څوځلې، تر یو ځل زیات، د یوه کار بیابیا ترسره کول.

مکرراً (mukararán) ق. په تکراري ډول، بیا بیا.

مکرم (mukarám) ص. عزتمن، قدرمن، لوی.

مکروب (mıkrób) نر.م. مکروب، یو ووړوکی ذره بیني موجود دی چې د ناروغیو سبب ګرځي.

مکروه (makróh) ص. نر.م.ج. ۱) د نفرت وړ، دکرکې وړ؛ ۲) ناسازه.

مکړک (makaṛák) نر.م. مکړې، یو ډول لرګین شی دی چې د پسونو په غاړو کې د پېړۍ ټینګولو لپاره اچول کېږي.

مکړګس (makaṛgás) نر.م. یو مرغه دی، ګرګس.

مکړن (makṛán) نر.م. د پسونو یوه ناروغي.

مکړی (makṛáy) نر.م ۱) وګ. مکړک؛ ۲) یو ډول سور چینجی دی؛ ۲) یو ډول ازغی دی.

مکشوف (makšū́f) ص.جوت، څرګند، ښکاره.

مکعب (mukaʿáb) ص. نر.م. څلور ضلعي، هغه شکل چې اوږد والی، اوسور یې یو برابر وي.

مکک (makák) نر.م. څمکه.

مکلف (mukaláf) ص. نر.م.ج. هغه څوک چې باید شرعاً یو کار سرته ورسوي. ذمه وار، مؤظف.

مکلفول (mukalafawál) مص. مت. مؤظفول، ذمه وارول، یو څوک په یوه دنده ګومارل.

مکلفیت (mukalafyát) نر.م. دنده، وظیفه.

مکمل (mukamál) ص. نر.م.ج. پوره، بشپړ، پای ته رسېدلی، تملمشوی.

مکنډی (makanḍáy) نر.م. څټ، ورمېږ، مرکنډ.

مکنه[1] (makána) ص. زېړه خاوره.

مکنه[2] (makná) ښځ.م. د ناوې مخپټونی.

مکڼه (makṇá) ښځ.م. چادري، بورکه.

مکوټ (makwáṭ) نر.م. سوی، سوځېدلی، وریت.

مکهانه (makhā́na) ښځ.م. تودري، وګ. جلوتري.

مکی (makáy) ښځ. یو ډول نری ګردې ډوډۍ ده.

مکیال (mıkyā́l) نر.م. ۱) هغه لوښی چې غله او ... ورباندې اندازه (تلل) کېږي. ۲) پیمانه.

مکېز (makéz) نر.م. ناز، نخرې، ادا.

مګ (mag) نر.م. روزان، په کوټه کې د لوګي د وتلو سوری، دریڅه، دوکانچه.

مګر (magár) ق. خو، لیکن، اما.

مګس (magás) نر.م. مچ، نګس، غوماشه.

مګسي (magasí) ص. ۱) سپین آس چې سره خاپونه ولري؛ ۲) تور یا تورړنګی؛ ۳) مچی.

مګنه (magána) ښځ.م. کړکۍ، اورسی، مګنه.

مګه (magá) ښځ.م. د چای د څښلو لویه پیاله.

مل (mal) نر.م. ۱) ملګری، دوست، انډیوال، اشنا؛ ۲) شراب، خمر.

ملا[1] (mlā́) ښځ.م. ۱) شا، د څټ او کناتو ترمنځ د وجود برخه؛ ۲) د مسور په نس کې هغه کڅوړه چې د ماشوم تر زېږېدو وروسته غورځېږي.

ملا [(۲)] (mulā́) نر.م. ۱) د جومات امام؛ ۲) عالم، فاضل، ناصح؛ ۳) د ک.

ملا اذان (mulā́azā̃n) نر.م. سپېده داغ، ملابانگ.

ملابند (mlābánd) نر.م. ملاتړونی، ملاوستني، کمربند.

ملاتړ (mlā́taṛ) نر.م ۱) مرسته، ننګه؛ ۲) دوستي، ملګرتیا.

ملاتړل (mlā́taṛál) مت.ف. د یوه چا حمایت کول، ننګه کول، ملګرتیا کول.

ملاتړلی (mlā́taṛálay) ص. نر.م. تیار، چمتو.

ملاتړی (mlā́táṛay) نر.م. ملاتړ کوونکی، پلوي، پرخوا، حامي.

ملاتیر (mlā́tír) نر.م. شمزۍ، ستون فقرات.

ملاتوغی (mlā́ṭū́ǧay) ص.نر.م. هغه چې ملا یې کږه شوې وي.

ملاچرګک (mlā́čargák) نر.م. ګوډی چرګ، یو ډول مرغه دی، هدهد.

ملاڅی (mlā́cáy) نر.م. د ببل تاتک، تکک.

ملاح (malā́h) نر.م. مانو، لمبوزن، بېړۍ چلوونکی.

ملاحظه (mulā́hazá) ښځ.م. ۱) کتنه، مشاهده؛ ۲) توجه، پاملرنه؛ ۳) مروت؛ ٤) ریا؛ شرم.

ملاخوږی (mlā́xū́ẓay) نر.م. د ملا درد.

ملارګی (mlāragáy) نر.م. سست، تنبل.

ملاریا (malārya̅) ښځ.م. یوه ناروغي ده.

ملازم (mulāzím) نر.م. چپړاسي، نوکر، خادم.

ملازمت (mulāzimát) نر.م. نوکري، خادمي.

ملاست (mlā́st) ص.نر.م. پروت، غځېدلی، ویده.

ملاستل (mlāstál) مص. ل. غځېدل، پرېوتل، څملاستل، ویده کېدل.

ملاستو (mlāstū́) نر.م. ملاوستنی، کمربند.

ملاشینی (mlā́šínay) ص.نر.م. تنبل، کاهل.

ملاغښی (mlāǧā́ṣay) نر.م. فقره، جمله، کرېه.

ملاطوره (mulātáwra) ص. نر.م. ملاته ورته، د ملا په څېر، ملاګی، صوفي، ملا ډوله.

ملاقات (mulāqā́t) نر.م. لیدنه کتنه، پېژندګلوي.

ملاک (malā́k) نر.م. څمکوال، د ډېرې ځمکې خاوند.

ملال (malā́l) نر.م. خپه، غمجن، چورتي.

ملاله (malā́la) ص. ښځ.م. ښکلې اوجذابه ښځه.

ملالی (malāláy) ښځ.م. ۱) محبوبه، معشوقه؛ ۲) د یوې پیاوړې غازي پښتنې پېغلې نوم.

ملالې سترګې (malā́lestárge) ص.ښځ.م. له نازه ډکې سترګې، خمارې سترګې.

ملاماتوونکی (mlāmātawū́nkay) نر.م. دروند پېټی، دروند کار، دروند غم.

ملاماتی (mlāmā́tay) ص. نر.م. ۱) چې ملا یې ماته وي، تنبل؛ ۲) یو غوښې خوړونکی مرغه دی.

ملامت (malāmát) نر.م. ص. ګرم، پړ، شرمنده.

ملامتول (malāmatawál) مص. مت. ګرمول، شرمنده کول، پیکه کول، خجل کول.

ملامتیا (malāmatyā́) ښځ.م. ملامتي، ملامتوب.

ملامتېدل (malāmatedál) مص.ل. ګرمېدل، پیکه کېدل، شرمېدل، پړ کېدل.

ملانی (mlānáy) ښځ.م. عالمه ښځه، ملا ښځه.

ملاوستنی (mlāwastánay) نر.م. ملاوستنی، د ملا کمربند چې له یوه توکر ټوټې څخه جوړ شوی وي.

ملایکه (malāyaká) ښځ.م. فرښته، پرښته.

ملایم (mulāyám) ص. نر.م. نازک، پوست.

ملایمت (mulāyamát) نر.م. پوستوالی، نازکي، نرمي، موافقت.

ملایي (mulāyí) ښځ.م. پېروي، رش.

ملبس (mulabás) ص. نر.م. پر جامو پټ، په کاليو پټ.

ملبوس (malbūs) نر.م. د اغوستلو جامې، کالي.

ملبه (malbá) ښځ.م. د ړنګ دېوال يا کور خاورې، لوټې، ډبرې، ګټې چې ګډې وډې پرتې وي.

مل پاسوال (malpāswál) نر.م. څارندويي (پوليسي) بريد جنرال، سرلښکر، د نظامي بريد جنرال معادل.

ملت [1] (mılát) نر.م. ۱) د يو هېواد وګړي، د وطن خلک؛ ۲) دين، مذهب؛ ۳) قوم.

ملت [2] (mlat) ص.نر.م. پلن، پسورور.

ملتفت (multafít) ص. نر.م.ج. څير، متوجه.

ملتوب (maltób) نر.م. ملګرتيا، کومک، ملتيا.

ملتوک (maltók) نر.م. ملېنه، هغه اواز، څپه يا څپېز غونډ چې ځانته يې جلا کومه مانا يا ګرامري چار نه څرګندېږي.

ملتوي (multawí) ص. نر.م. ځنډولی، معطل، ټال، شاته غورځولی.

ملجا (maljā) ښځ.م. امنځای، سرپناه، د اوسېدو ځای.

ملحد (mulhíd) ص. نر.م. بې دينه، کافر.

ملحق (mulhíq) ص. لګېدلی، ګنډلی، يو ځای.

ملحقات (mulhıqāt) ښځ.ج. متمم، ضميمه، بشپړ، بشپړول.

ملحوظ (malhūz) نر.م. په پام کې نيولی، لحاظ کړی شوی، لحاظ ساتلی شوی.

ملخ (maláx) نر.م. ملخی، يو ډول حشره ده.

ملخوزه (malxóza) ښځ.ج. يو ډول سابه دي؛ حلبه، فاريقا.

ملخولي (malxolí) ښځ.م. يو ډول ژېړ رنګه فيرني.

ملزم (mulzím) ص. نر.م. تورن، متهم.

ملزوم (malzūm) ص.نرم. لازم يا له يوه بل څخه نه بېلېدونکی.

ملعون (malʿūn) ص. نر.م. لعنتي، رټل شوی.

ملغلره (malğalára) ښځ.م. مرغلره، دُر، مرواريد.

ملغمه (malğamá) ښځ.م. ګډ، ترکيب، معجون.

ملغی (mulğā) ص. نب. لغوه شوی، رد شوی.

ملک [1] (malík) نر.م. د کلي مشر.

ملک [2] (malák) نر.م. ملائيکه، پرېښته، پرښته.

ملک [3] (mulk) نر.م. وطن، جايداد.

ملک الشعراء (malíkušuʿarā) د شاعرانو مشر، په شاعرانو کې غوره شاعر.

ملکوت (malakūt) نر.م. لويوالی، عظمت، د فرښتو نړۍ، عالم.

ملکونډی (malkundáy) ښځ.م.ج. يو ډول بوټی دی؛ و ګ. مارکونډی.

ملکه (malıká) ښځ.م. د پاچا ښځه.

ملکي (mulkí) ص. نب. غيرپوځي، غيرنظامي.

ملکيت (mulkıyát) نر.م. مالکيت، شخصي جايداد، شتمني.

ملګرتوب (malgartób) نر.م. دوستي، ياري.

ملګری (malgáray) نر.م. (ج. ملګري) مرستيال، د لارې مل، دوست، يار، اشنا.

ملګري (malgarí) ښځ.م. ملګرتيا.

ملګري ملتونه (malgarímalatūna) نر.ج. ملل متحد، اقوام متحده، UN.

ملګوبی (malgubáy) نر.م. ص. مالګينې اوبه، د مالګې مملول، مالګين محلول.

ملل (malál) مص.ل. ۱) ملګري کېدل، استوګن کېدل؛ ۲) په لوبو کې يو د بل ملګرتيا منل؛ ۳) تګ، حرکت، بهېدنګ؛ ٤) په ګډه اړول، په ګډه مېشته کېدل؛ ٥) څملاستل، يو ځای کېدل.

ملليﺀ (malalī́) ښځ.م. ۱) سستي، تنبلي، لټي؛ ۲) تعلل، لا مل لټونه.

ملم (malám) نر.م. ملهم.

ملمع (mulamā́ʔ) نر.م. روښانه او ښکلې کړای شوی، هغه شعر چې یوه مصرع یا بیت یې په یوه او بل بیت یې په بله ژبه وي.

ململ (málmal) نر.م. یو ډول نرم نخي ټوکر دی.

ملنځه (malánǰa) ښځ.م. ملابند، ملاوستنې، کمربند، پټی، هغه پټی یا پړی چې ملا پرې تړي.

ملنډه (malánḍa) ښځ.م. ټوکه، ریشخند، مسخره.

ملنګ (maláng) نر.م. درویش، قلندر، بې پروا.

ملنګه (malangá) ښځ.م. د ملنګۍ تخم.

ملنګۍ (malangә́y) ښځ.م. یو ډول برګه هندوانه.

ملو (malū́) نر.م. ۱) د انګورو ځېلې یا تاک؛ ۲) د اوښ ستره ځولۍ؛ ۳) بوری، غوندی.

ملوب (malób) نر.م. ۱) خوله؛ ۲) نری وینه، زوي، زوزبه، ملوبه، خوناب.

ملوټی (maloṭáy) ص. نر.م. ۱) د مل تصغیر؛ ۲) هیجړا، نرښځی.

ملوث (mulawás) ص. نر.م.ج. ۱) ککړ، راګېر؛ ۲) ګنده، ناپاک، پلیت، لړلی.

ملوک (malū́k) نر.م. ۱) ملکان، پاچاهان؛ ۲) یو ډول ټوکر دی؛ ۳) ص. نر.م. معشوق، محبوب؛ ٤) ښایسته؛ ۵) پاک، سوچه.

ملوک الطوایفي (malūkultawāyafī́) ښځ.م. خان خاني، ځمکوالي.

ملوکه (malū́ka) ښځ.م. ملکه، محبوبه، معشوقه.

ملول (malū́l) ص. غمجن، خپه.

ملول (malawә́l) مص.مت. استوګن کول، مېشت کول، مېشتول.

ملونه (mlū́na) ښځ.م. لمینه، قیزه، جلب، جلو، ملونې، د چارو واګې په لاس کې نیول.

ملوه (malwá) ښځ.م. د انګورو تاک، مېلوه، کور.

مله (malá) ښځ.م. ۱) یو ډول ونه ده؛ ۲) ښانه، جلب، الوتونکي، د مرغابۍ څېره چې له لرګي یا وښو نه جوړه شوې وي.

ملهار (malhā́r) نر.م. برسات، جړی، پړلپسې اوربښتونه، پشه کال.

مله غونډله (mlaǧwәndlá) ښځ.م. څرمه غونډله، ملګرتیایي غونډله، فرعي جمله.

ملي (mılí) ص. نب. په قوم او ملت پورې تړلی.

ملیا (malyā́) ق. ۱) یو ځای، ګډ؛ ۲) ښځ.م. ملا.

ملیار (malyā́r) نر.م. مالیار، بڼوال، باغوان.

ملي پخلاینه (mılípoxlāyána) ښځ.م. ملي روغه جوړه، ملي پخلاتوب، ملي مصالحه.

ملیت (mılyát) نر.م. ټبر، قوم.

ملي روغه جوړه (mılíroǧajoṛa) ښځ.م. ملي پخلاینه، ملي سوله، ملي صلحه.

ملېښه (malešá) ښځ.م. ۱) نظامي قوې ته ورته قوه یا عسکر؛ ۲) یو ډول نخي ټوکر دی.

ملي کول (mlikawә́l) مت. ف. د عامه ګټې اخیستنې ور ګرځول، د ټول ملت ګډه شتمني ګرځول.

ملي ګرام (mligrā́m) نر.م. د ګرام زرمه برخه.

ملي متر (mlimítәr) نر.م. د متر زرمه برخه.

مماثل (mumāsál) ص. نر.م.ج. شبیه، ورته.

ممانعت (mumanıʕát) نر.م. خنډ، بندښت، بندیز.

ممانه (mamā́ṇa) ښځ.م. یو بوټی او د هغه مېوه.

ممتاز (mumtā́z) ص. نر.م.. ۱) امتیاز لرونکی؛ ۲) عزتمن، معزز، اعلی، لوړ، معتبر.

ممتحن (mumtahín) نر.م. ازموینه اخیستونکی.

ممثل (mumasíl) نر.م. ص. تمثیلوونکی، د یوې صحنې لوبغاړی.

ممد (mumíd) نر.م.ج. مرسته کوونکی.

ممدوح (mamdúh) ص. نر.م.ج. ستایل شوی؛ تعریف کړای شوی، ستایل شوی.

ممېز (mamréz) نر.م. انګېزه، محرک، تحریکوونکی، د سواره د پونديو سره لګېدلی یو مېخکی چې اس ته پرې پونده ورکوي.

ممره (mamrá) ص. ښځ.م. چپه، پسته.

ممزوج (mamzúj) ص. نر.م. ګډوډ، حل شوي، له یوه بل سره یو ځای شوي.

ممسک (mumsík) ص. نر.م. بخیل، وچ کلک.

ممغوړن (mamğorán) ص. نر.م. خیرن، ګنده.

ممکن (mumkín) ص. نر.م. د کېدو وړ، کېدونکی.

مملايي (mumlāyí) ښځ.م. له تیږې څخه راوتونکې توره ماده ده چې د تیږې غوندې کلکه وي او په یوناني درملنه کې د ملا درد، هډوکو درد او نورو لپاره کارېږي.

مملکت (mamlakát) نر.م. هېواد، وطن، خاوره.

ممنوع (mamnóʻ) ص. نر.م. ۱) ناروا؛ ۲) منع شوی، د قانون خلاف.

ممنون (mamnún) ص. نر.م.ج. منندوی، منت بار، منت وړونکی، احسان مند، شکرګزار.

ممنه (mamana) ممنه، دایه، رضاعي مور.

ممڼ (mamaṇ) ص. نر.م. مراوی، جینګړ.

ممولە (mamúla) ښځ.م. مېوه، ثمر، حاصل.

مموليٰ (mamúle) ښځ.ج. مېوې، حاصلات، اثمار.

ممی (mamáy) ښځ.م. یوه وړه حشره ده چې سور پوست او واړه تور ټکي لري.

ممیره (mamirá) ښځ.م. مامېره، د کورکمن غوندې درمل چې په رنځوکې ګډېږي او د نظر لپاره ډېره ګټوره وي.

ممیز[1] (mamíz) نر.م. وچکې، مویز، کشمش.

ممیز[2] (mumayáz) نر.م. ۱) ازموینې کنټرولوونکی؛ ۲) توپیر کوونکی، د ښه او بد جلا کوونکی.

ممیزه (mumayızá) ښځ.م. ۱) ځانګړنه، مشخصه؛ ۲) ویرګول (،).

من (man) نر.م. ۱) زړه، اراده؛ ۲) تکل، مقصد؛ ۳) وروستاړی دی چې د څښتن مانا ورکوي، - شته من؛ ٤) یو وزن دی؛ ٥) د یوې ونې ژاوله چې بني اسرائیلو ته د نعمت په ډول ورکړل شوې وه.

منا (maná) ښځ.م. یوه څېره چې په ځنګل یا پټیو کې جوړه شوې وي او د پاسه پرې څه ږدي یا پرې پرېوځي، منا معمولاً چت هم لري، خو بې چته هم وي.

مناجات (munājāt) نر.م.ج. ۱) دعا، التجا؛ ۲) هغه نظم چې د خدای تعریف پکې شوی وي.

منادي (munādí) ص. نر. ښځ.م. اواز کوونکی، اعلان کوونکی، ډنډوروچي.

منار (munār) نر.م. څلی، برج.

مناره (munārá) ښځ.م. ۱) څلی، لوړ ځای، اوچت مقام؛ ۲) پسول، ګانه.

منازعه (munāzıʻá) ښځ.م. کړکېچ، دعوا.

مناسب (munāsíb) نر.م.ج. وړ، موزون، لایق.

مناسبت (munāsıbát) نر.م. موزونیت، له امله، له کبله.

مناسک (manāsík) نر.ج. ۱) مراسم؛ ۲) د حج د ادا کولو مراسم.

مناصفه (munāsıfá) ښځ.م. نیمایي.

مناظره (munāzirá) ښځ.م. بحث، مباحثه، تکرار.
منافع (manāfíʿ) نر.ج. ګټې، فايدې.
منافق (munāfíq) نر.م. هغه څوک چې په زړه يې يوه او په خوله يې بله وي.
منافقت (munāfiqát) نر.م. د منافق کړه وړه، د منافق حالت، رياکاري، مکاري.
مناقشه (munāqišá) ښځ.م. بحث، مباحثه، تکرار، جګړه.
مناقصه (munāqisá) ښځ.م. کمول، سيالي کول، د يوه شي د بيې په راټيټولو کې جګړه.
منال (manā́l) ښځ.م. ۱) شته، شتمني، جايداد؛ ۲) هغه ځای چې څه ګټه ترې حاصلېږي، لکه باغ...
منانی (munānáy) نر.م. کوچنی، ووروکی.
منای (munā́y) نر.م. لوړ، کوتک، ډانګ.
منبر (mınbár) نر.م. په جوماتونو کې د محراب تر څنګ د امام د وعظ کولو لوړ ځای.
منبع (manbáʿ) ښځ.م. د اوبو د راوتلو ځای، سرچينه.
منت (mınát) نر.م. ۱) احسان، نېکي، ښېګڼه؛ ۲) شکريه؛ ۳) عاجزي؛ ٤) منښته، نذر.
منت بار (mınatbā́r) ص.نر.م. منندوی، احسانمند، شکر کوونکی.
منتج (muntáj) ص.نر.م. نتيجه اخيستل، پرې پوهېدل، استنتاج کول.
منتخب (muntaxáb) ص.نر.م.ج. ۱) چاڼ شوی؛ ۲) غوره شوی، ټاکل شوی.
منتخبول (muntaxabawə́l) مص.مت. ۱) چاڼ کول؛ ۲) غوره کول، خوښول.
منتخبېدل (muntaxabedə́l) مص.ل. چاڼ کېدل. غوره کېدل.

منت دار (mınatdā́r) نر.م. ۱) منندوی، احسان منونکی، ممنون؛ ۲) خوشحالی، خوشال.
منتر (mantár) نر.م. جادو، توټکه سحر، افسون.
منتري (mantarí) ص.نر.م. جادوګري، کوډمار.
منتشر (muntašír) ص.نر.م. ۱) آخوا دېخوا، لروبر؛ ۲) تيت و پرک، خپرورو.
منتظر (muntazír) ص.نر.م.ج. انتظار کوونکی، اميدوار، لاره کتونکی.
منتظم (muntazím) نر.م. انتظام کوونکی، اهتمام کوونکی.
منتقد (muntaqíd) نر.م. انتقاد کوونکی، کره کتونکی.
منتقل (muntaqíl) ص.نر.م.ج. کوچېدلی، له يوه ځايه بل ته تللی.
منټ (manáṭ) ص.نر.م. د من مصغر، زړګی، زړګوټی.
منجاری (manjārā́y) نر.م. بنجاری، د ښځينه اړتياوو د شيانو خرڅوونکی.
منجاور (munjāwír) نر.م. د زيارت خادم، منجور.
منجر (munjár) ص.نر.م.ج. نتيجه اخيستل، د کار سرته رسېدل. نتيجه ورکول.
منجرکی (munjarkáy) نر.م. ښايسته کټ.
منجره (manjará) ښځ.م. کلی، غوټی.
منجری (manjaráy) ښځ.م. منجرکی.
منجغی (manjağáy) نر.م. په فرج کې د غوښې توټه، منجقی.
منجل (manjál) ص.نر.م. پېچيده، ګران، مشکل.
منجلاب (manjalā́b) نر.م. خوسا او ګنده اوبه.
منجله (manjalá) ښځ.م. منجيله، موړه، بالشتک.
منجم (munajjím) نر.م. ستور پېژندونکی، د نجوم د علم پوه، نجومي.

منج منج (mánjmanj) ص. نر.م. نبخ نبخ، مخکې مخکې.

منجنیق (manjaníq) نر.م ۱) د کلا ماتولو لپاره د پخوانۍ زمانې یوه آله؛ ۲) چنوغزه، مچوغنه.

منجورا (manjūrā́) ص. سر.م. راغوند شوی، بېکاره، میجرا، ابجرا، نامرد.

منجوله (manjolá) ښځ.م. ۱) جاله، ۲) هغه دېګ چې چای په کې ایشول کېږي.

منجه (manjá) ښځ.م. هغه اوږد تار چې ګوډي پران هوا ته پرې پورته کوي. د مچنوغزې کوټرې.

منجیت (manjít) نر.م. د یوه سور رنګي بوټي کنډ دی، دم لاخوی، دم الثعبان. دغه کنډ په یوناني درملنه کې کارېږي.

منجېدل (manjedә́l) مص. ل. خوځېدل، ږچېدل، ښورېدل.

منځ (manǰ) ق. نر.م. مېنځ، میانځ، مرکز.

منځاله (manǰā́la) ښځ.م. ځاله، جاله، منځوله.

منځاوړون (manǰāwṛū́n) نر.م. هغه نوم اوړون (اسمي ګردان) چې د اړوند نوم د منځني واول په بدلون سره ترسره کېږي.

منځپانګه (manǰpā́nga) ښځ.م. محتوا، محتوی، ګنجایش.

منځپانګیز (manǰpāngíz) نر.م. د منځپانګې اړوند، د محتوا اړوند، محتوايي.

منځپېښې (manǰpeṣé) ښځ.م.ج. معترضه، معترضه جمله.

منځتاړی (manǰtā́ṛay) نر.م. هغه تاړی یا وند چې دوه خپلواک ژبني توکونه سره تړي.

منځتالویيز (manǰtāloyíz) نر.م. هغه اواز چې د تالو منځ ته د ژبې په ورجګېدو سره ادا کېږي.

منځتشی (manǰtašáy) نر.م. ډډ، پوخ، خالي، ګوګ.

منځتوک (manǰtók) نر.م. منځنی توک. منځنی عنصر.

منځتولی (manǰtólay) نر.م. د منځني تول (وزن) لرونکی.

منځټکی (manǰṭákay) نر.م. منځنی ټکی، مرکزي نقطه.

منځدریځی (manǰdaríǰay) نر.م. نرمدریځی، منځلاری، معتدل.

منځدریځي (manǰdaríǰí) ښځ.م. نرمدریځي، منځلاریتوب، اعتدال.

منځزړی (manǰzáṛay) نر.م. مرکزي هسته.

منځشونډیز (manǰšunḍíz) نر.م. غبرګشونډیز اواز لکه (م، ب).

منځغری (manǰğáray) نر.م. د دوو غرونو تر منځ لاره، دره.

منځغکي (manǰğakí) ښځ.م. مغزباب، مغزيات.

منځګړتوب (manǰagaṛtób) نر.م. منځ غوړیتوب، درېیم ګړیتوب، میانجي.

منځګړی (manǰgáṛay) نر.م. ۱) درېیم ګړی، منصف، مثالث، ۲) ښځ. منځګړې.

منځګلي (manǰgále) ښځ.م. منځوی ګوته.

منځل (manǰә́l) مص. مت. مینځل، وینځل، پاکول.

منځلاری (manǰlā́ray) نر.م. منځدریځی، معتدل.

منځلاري (manǰlā́rí) ښځ.م. منځدریځي، معتدلتیا، منځنی دریځ خپلول.

منځلی (manǰálay) نر.م. ارغمک.

منځمنګی (manǰmángay) نر.م. منځ عمري، د منځني عمر څښتن.

منځمهالی (manǰmahálay) نر.م. لنډه پېری، عبوري، انتقالي (حکومت...)

منځنی (manǰanáy) ص. نر.م. وسطي، مرکزي.

منځنی ختیځ (manǰanáyxatíǰ) نر.م. خاور میانه.

منځنی خج (manǰanáyxáǰ) نر.م. هغه خج (فشار) چې د وييې په منځ کې راځي.

منځنی سمندرګی (manǰanáysmandargáy) نر.م. د مدیترانې بحیره.

منځنی ښوونځی (manǰanáyṣowanǰáy) متوسط ښوونځی، متوسط مکتب، متوسطه.

منځواټنی (manǰwāṭánay) نر.م. د منځنی فاصلې، د منځني مزل (راکټ، توغندد...)

منځوال (manǰwā́l) ص. نر.م. دریم ګړی، ثالث.

منځوال خپلواک (manǰwālxpalwā́k) نر.م. هغه واول چې د ژبې د دریځ له مخې د پورتني او کښتني په منځ کې ادا کېږي.

منځومانه (manǰūmā́na) ښح.م. منځکوره، منځوال، منځنی.

منځونی (manǰwánay) نر.م. منځقدی، میانه قدی، متوسطې ونې والا.

منځوی (manǰwáy) ص. نر.م. منځنی.

منځه (mánǰa) ښځ.م. ۱) د یوې ونې نوم، لمنځه، ارچه؛ ۲) وسط؛ ۳) دکېږدۍ د منځ تیر، متهه.

منځی (manǰáy) ښځ.م. ۱) د غره لمن؛ ۲) مرکز؛ ۳) د غره په لمن کې لاره.

منځی (manǰáy) نر.م. هغه ځای چې په منځ کې وي، مرکز، مرکزیت.

منځېدل (manǰedál) مص. ل. و ګ. منجېدل.

منځیزول (manǰizawál) مص. مت. منځوالول، متمرکز کول، تمرکز ورکول.

منځیزونګ (manǰizawáng) ښځ.م. منځیزونه، متمرکزونه.

منچل (mančál) نر.م. قرمزي چینجی.

منحرف (munharíf) ص. نر.م. باغي، سرکش، واپس ګرځېدونکی، مرتد.

منحصر (munhasír) ص. نر.م. مشروط، محدود، متعلق، اړوند.

منحط (munhát) ص. نر.م. فاسد، مخ پر زوال.

منحل (munhál) ص. نر.م. حل شوی، ګډ شوی، بې نظمه شوی، بې ترتیبه.

منحني (munhaní) ص. نب. ۱) ځوړند، کوږ؛ ۲) نری، دنګر.

منحوس (manhū́s) ص. نر.م. ج. خراب، مکروه، سپېره، بدبخت.

مند[1] (mánd) نر.م. ۱) د سېلاب لاره، شېله؛ ۲) اد. لاحقه، چې د مالک مانا ورکوي.

مند[2] (mand) ص. نر.م. مندری، ټیټ، کم قامته، غونډه کی.

مندارو (mandā́rū) نر.م. یو ډول وابښه.

منداړو (mandā́ṛū) نر.م. و ګ. منداڼو.

منداغ (mandā́ǧ) نر.م. یو ډول وابښه دي.

منداڼو (mandā́ṇū) نر.م ۱) ګنده بوټی؛ ۲) منداړو، د مستو د شاربلو لپاره لرګینه آله.

منداو (mandā́w) نر.ج. اوبښ، اوبښ رنګه، کاو، کبو، بوکن.

مندته (mandáta) ښځ.م. یو ډول خرمانی، د زردالو زړی.

مندر (mandár) نر.م. د هندوانو د عبادت ځای، درمسال.

مندرج (mundaráǰ) ص. نر.م. درج شوی، لیکل شوی.

مندرو (mandráw) نر.م. ۱) پرچال، د کلا دېوال؛ ۲) د دېوال پر سر د مورڅو قطار.

مندرۍ (mandrə́y) ښځ.م. ۱) د غوړونو لښتۍ، ونډۍ، والۍ؛ ۲) گوتېپ، گوتمه.

مندری (mandráy) ص. نر.م. ټيټ قد لرونکی.

منډړ (mandáṛ) نر.م. يو غټ لرگی چې نور لرگي د پاسه پرې ږدي او جاله پرې جوړوي؛ ۲) هغه لرگي چې د دېوال په منځ د کلکوالي لپاره ږدي.

مندسه (mandasá) نر.م. اصل، نژاد.

مندسته (mandastá) ښځ.م. د هاون لاستی.

مندکه (mandáka) ښځ.م. ۱) زري، زنی، د بادامو، مندتواو... زري؛ ۲) پوغ، دسته.

مندو (mandáw) نر.م. ۱) وگ. منداو؛ ۲) تربه.

مندوب (mandób) ص.نر.م. هغه شوک چې د يوه کار لپاره داستازي په توگه گومارل شوی وي.

منديل (mandíl) نر.م. پټکی، لنگی، دستار.

مندې (mande) ښځ.ج. مېندې، مياندې، مورگانې.

منډ(۱) (manḍ) نر.م. خاموش، چپ، غلی، ساکت.

منډ(۲) (manḍ) نر.م. ۱) په واوره کې د پښو لاره، د پښو نښه؛ ۲) د پسخې لپاره د ختې تيارول؛ ۳) پته، تلاش؛ ٤) د مهمل تابع.

منډاچغ (manḍāčə̆ǧ) نر.م. منډېچغ، بانې چغ.

منډاس (manḍā́s) نر.م. هغه ښاروي چې يو ښکر يې مات وي، کونډی.

منډاوو (manḍā́wū) نر.م. غابنور.

منډخولی (manḍxū́lay) ص. نر.م. غلی، چوپ، خاموش، بې ژبی.

منډر (manḍár) نر.م. دونې ښخ، ستنه.

منډرکی (manḍarkáy) نر.م. د ونې څانگه، مندکی.

منډل (manḍál) مص. مت. ۱) په زوره د ننه کول، ننه باسل؛ ۲) چاپې کول، کېمنډل.

منډو(۱) (manḍáw) نر.م. ۱) د کوتو د مخې برنډه، شپر، پخلنځای؛ ۲) منزل؛ ۳) د اوبو کاو؛ ٤) د ونې ښخ؛ ۲) مونډ، ستنه.

منډو(۲) (manḍū́) نر.م. هغه لرگی چې د چارې د غبرگې رسۍ د کشولو لپاره تړل کېږي.

منډوان (manḍwā́n) نر.م. د کب نيولو چنگک.

منډوس (manḍós) نر.م ۱) گومبزه؛ ۲) پنډوس؛ ۳) د پنډې يا گېډۍ د وړلو لپاره د سر نه تاو کړل شوی څادر.

منډوسه (manḍósa) ښځ.م. يو دول څانگرې پگړۍ، لويه پگړۍ، لويه لونگۍ.

منډوکی (manḍókay) نر.م. منډکی، د ونې کوچنی ښاخ، د ونې کوچنی ښخ.

منډولی (manḍólay) نر.م. ښايسته کوچنی منظم شی.

منډونکی (manḍū́nkay) نر.م. ننه باسونکی.

منډوهل (manḍwahál) مص. مت. تکل کول.

منډه(۱) (mánḍa) تېز تگ، څغاسته، تېښته.

منډه(۲) (manḍá) نر.م. (ج. منډان) د ونې د ښاخ هغه برخه چې تر پرې کېدلو وروسته په ونې پورې پاتې وي، غټ ځنډ.

منډهي (manḍahí) ښځ.م. منډوي، منډه يي.

منډېچغ (manḍečə̆ǧ) نر.م. وگ. بانېچغ.

منډيرس (manḍirás) ص. نر.م. تمبل، کاهل.

منډيل (manḍíl) نر.م. غټه پگړۍ، دستار.

منډې تړې (mánḍetárre) ښځ.م. ۱) منډې رامنډې؛ ۲) هڅې، زيار؛ ۳) بې گټې هلې ځلې.

منډې رامنډې (mánḍerāmánḍe) ښځ.م. وگ. منډې تړې.

منډۍ (manḍə́y) ښځ.م. منډهي، د تجارت ځای.

منډی (manḍáy) نر.م. منډوي، د پېرلو-پلورلو ځای.

منډي (manḍí) نر.م. ۱) و گ. مونډی؛ ۲) د منډل له فعله جاري حالت.

منزاښي (manzāṣ̌í) نر.م.ج. يوه ميوه ده.

منزجر (munzajír) نر.م.ج. بېزار، متنفر.

منزل (manzál) نر.م. کور، موخه، ارمان، هيله.

منزلت (manzalát) نر.م. شان، مرتبه، مقام.

منزوي (munzawí) ص. نر.م.ج. گوښه، ايسته شوی.

منزه (munazá) ص. نر.م. پاک، سپېڅلی.

منسوب (mansū́b) ص.نر.م ۱) نسبت لرونکی، اړوند؛ ۲) چنغول، و گ. چنغله.

منسوجات (mansūját) نر.م. توکران، نساجي.

منسوخ (mansū́x) ص. نر.م.ج. رد شوی، ختم شوی، نسخ شوی.

منسوخول (mansūxawə́l) مص. مت. ردول، ختمول، نسخول.

منسوخېدل (mansūxedə́l) مص. ل. ردېدل، ختمېدل.

منشا (manšā́) ښځ.م. ۱) اصل، د پيدا کېدو ځای؛ ۲) لامل، وجه، سبب؛ ۳) اراده، موخه، مقصد.

منشور (manšū́r) نر.م. ۱) شاهي حکم، پروانه؛ ۲) د سياسي گوند کړنلاره؛ ۳) فرمان، اعلان؛ ٤) يو هندسي شکل. ۵) غوړېدلی.

منشي (munšī́) نر.م. ميرزا، ليکونکی، سکرتر.

منښت (manáṣ̌t) نر.م. ۱) منل کېدنه، قبولي، منظوري، تصويب، نذر، نياز؛ ۲) منل.

منښت اړيکوييکی (manāṣ̌tāṛikwayíkay) نر.م. هغه اړيکوييکی (ارتباطي حرف) چې د جملې مانا مثبتوي.

منښته (manáṣ̌ta) ښځ.م. مننه، نذر، قبولي، نذرانه.

منصب (mansáb) نر.م. مقام، رتبه، مرتبه.

منصبدار (mansabdā́r) نر.م. د اردو افسر، د رتبې خاوند، د مقام څښتن.

منصرف (munsaríf) ص.نر.م.ج. له يوه کار څخه تېرېدونکی.

منصف (munsíf) نر.م. ۱) قاضي؛ ۲) انصاف کوونکی، عادل؛ ۳) درېمگړی.

منصوب (mansū́b) نر.م.ج. ۱) درېدلی، نښتی، قايم؛ ۲) هغه توری چې زور ولري.

منصوبه (mansūbá) ښځ.م. پروژه، سکيم.

منطق (mantíq) نر.م. ۱) هغه علم چې په قطعي دليلونو حق، حق او ناحقه، ناحقه ثابتوي؛ ۲) دنيا؛ ۳) جرئت، فصاحت.

منطقه (mantiqá) ښځ.م. ۱) علاقه، سيمه؛ ۲) د ملا تړلو رخت.

منطقي (mantiqí) ص. نب. په منطق برابر.

منظر (manzár) نر.م. ۱) د نظر ځای؛ ۲) نظاره؛ ۳) مخ؛ ٤) د نظر حد؛ ۵) کړکۍ؛ ٦) لوړ مکان.

منظره (manzara) ښځ.م. منظر، نظاره، نقشه.

منظم (munazám) نر.م.ج. ۱) په سپينسي گنډلی؛ ۲) موزون کلام؛ ۳) په ترتيب او نظم.

منظور (manzū́r) ص. نر.م. منلی شوی، په پام کې نيول شوی، ليدلی شوی.

منظورول (manzūrawə́l) مص. مت. منل، قبلول، اجازه ورکول.

منظوري (manzūrí) ښځ.م. منل، قبولي.

منظورېدل (manzūredə́l) مص. ل. قبلېدل، منل کېدل، اجازه ورکول کېدل.

منظوم (manzū́m) نر.م.ج. ۱) منسلک، تړلی؛ ۲) منظم کړی، د شعر په ژبه ويلی.

منع (mansá) ښځ.م. ۱) چې اجازه ونه لري؛ ۲) چې بندېز پرې لگېدلی وي؛ ۳) ممانعت.

منع کول (mansakawál) مص. مت. ۱) اجازه نه ورکول؛ ۲) دعوت، بلنه، مېلمستیا.

منعقد (munsaqíd) ص. نر. م. ۱) جوړ، دائر؛ ۲) مقرر شوی، قایم شوی، تړل شوی، تړون.

منعکس (munsakís) نر. م. ۱) غبرګ، غبرګ شوی، عکس قبلوونکی؛ ۲) اړولی.

منعکسول (munsakısawál) مص. مت. غبرګول، انعکاس ورکول.

منفک (munfák) ص. نر. م. ج. ګوښه، له خدمت نه لرې شوی، شړلی شوی، ایستلی.

منفي (manfí) ص. نب. ایستلی شوی، کم کړای شوی

منقار (munqār) نر. م. مښوکه، ټونګه.

منقبض (munqabíz) ص. نر. م. محدود، تړلی، تر فشار لاندې.

منقسم (manqasím) ص. وېشل شوی.

منقش (munaqáš) ص. نر. م. نقش یا انځور شوی.

منقطع (munqatís) ص. نب. قطع کېدونکی، فیصله کېدونکی.

منقل (manqál) نر. م. انګېټۍ، نغری.

منقوط (manqūt) ص. نر. م. ج. ټکی لرونکی، نقطه لرونکی.

منقول (manqūl) ص. نر. م. نقل شوی، ذکر شوی.

منقه (manqá) ښځ. م. ۱) د انګورو یو ډول چې وچوي یې؛ ۲) پاک، صفا، پاکیزه.

منکت (mankát) ق. د من په حساب نرخ.

منکتي (mankatí) نر. م. مزدور، بزګر چې د منکت په حساب مزدوري اخلي.

منکر (munkír) ص. نر. م. ج. انکار کوونکی، انکاري، ګمراه، بې لارې.

منکرول (munkırawál) مص. مت. انکار ته تیارول، مجبورول، په انکار اړ ویستل.

منکرېدل (munkıredál) مص. ل. انکاري کېدل.

منکسر (munkasír) ص. نر. م. مات شوی، بېل شوی، ټوټې شوی.

منکشف (munkašíf) ص. نر. م. ج. کشف شوی، پوهېدلی، پام ورته شوی، پیدا کړای شوی.

منکه (manká) ښځ. م. د لانجې یا ستونزې یو ډول.

منکی (mankáy) نر. م. د وروځو تر منځ ځای.

منګ[1] (mang) نر. م ۱) عمر، قد، ونه ۲؛) غوندې، په څېر؛ ۳) وخت، موده

منګ[2] (mang) ص. نر. م. ۱) سرګردان، خپه؛ ۲) نر. م. رسوب، د وزو یوه ناروغي؛ ۳) کلکه شوې خته؛ ٤) روزان، په کوټه کې دلوګي د وتو موری؛ ٥) د تندي یوه ګانه ده.

منګاچه (mangāčá) ښځ. م. نوکه، نوکاره، د پیشو او نورو ځناورو پنجه.

منګاره (mangāra) ښځ. م. نوکاره، چونګاره.

منګاښه (mangāṣa) ښځ. م. درې غاښۍ، سکې، ښاخې.

منګال (mangāl) نر. م. ۱) انګیټۍ، نغری، منقل؛ ۲) لوی لور.

منګچه (mangčá) ښځ. م. و ګ. منګاچه.

منګر (mangár) نر. م. ق. ۱) منګری؛ ۲) مګر.

منګری (mangaráy) نر. م. یو ډول مار، منګور.

منګړی (mangaṛáy) ښځ. م. څرمېښکی، کور.

منګریته (mangrīta) ښځ. م. ټېپر، شلغم.

منګس (mangás) نر. م. ۱) دخرو یوه ناروغي ده؛ ۲) په بدن باندې د خر رنګ نښې.

منګسۍ (mangasáy) ښځ. م. هغه سیلۍ چې شګې بادوي، ځینې خلک یې بنګسه بولي.

منګل (mangál) ښځ. م. (ج. منګلې) له څنګل سره د مهمل په توګه راځي.

منګلوسه (manglosa) ښځ.م. ډولۍ.

منګلی (mangaláy) ښځ.م. وښې، یو ډول ګانه چې ښځې یې لاسونو ته اچوي.

منګنی (manganáy) نر.م. د منې د فصل اړوند لکه د منې وری، د منې مېوه او کرونده.

منګنیاره (mangnyára) ښځ.م. د انار ونه، ننګرېسه.

منګړ (mangaṛ) نر.م. و ګ. منګوره.

منګو (mangó) ص. نر.م. احمق سړی.

منګوټی (mangotáy) نر.م. وروکی منګی.

منګوچه (mangučá) ښځ.م. د پیشو پنجه.

منګور[1] (mangór) نر.م. منګری، مار.

منګور[2] (mangūr) نر.م. د سپي بچی، کوکری، کوتری، چې سترګې یې لا نه وي غړولې.

منګورخورکه (mángorxoráka) ښځ.م. مار خورکه، د یوې مرغۍ نوم دی.

منګوروله (mángorwála) ښځ.م. مارچوبه.

منګوړه (mangwáṛa) نر.م. ۱) کتمل، خسک، کنه، خمنډکه؛ ۲) لحظه، وخت، تېرول.

منګول (mangwál) ښځ.م. (ج. منګولې) پنجه، په ځانګړي ډول د لاسونو، د پښو هغه ته زیاتره خېر ویل کېږي، کله ناکله یو د بل پر ځای هم کارېږي.

منګولور (mángwalwár) نر.م. د غټو منګولو ښبنتن، غټ پنجی.

منګومی (mangūmay) نر.م. د کوچنیانو یو ډول ناروغي ده.

منګی (mangáy) نر.م. ګړی، کوچنی خوم.

منل (manál) مص. مت. ۱) قبلول، ایمان راوړل؛ ۲) احسان منډ کېدل؛ ۳) تسلیمول.

منلی (manálay) ص. نر.م. قبول، مسلم، محترم.

مننه (manána) ښځ.م. کورودانی، شکریه، تشکر، قدرداني.

منو (manó) ص.نر.م. زرګی، د من مصغر.

منور (munawár) ص.نر.م. نوراني، روڼ، روښانه.

منول (manawál) مص. مت. ایمنول، ډلاسه کول، قرارول.

منی[1] (manáy) نر.م. خزان، د کال دریم فصل.

منی[2] (manáy) نر.م. امېل، هار، د ګلو امېل.

مني (maní) نر.م. ج. نطفه. مایه، د مردی اوبه.

مڼ (maṇ) نر.م. مڼ، پسه، مېږه.

مڼه (maṇá) ښځ.م. (ج. مڼې) سېب، یو ډول مېوه.

مڼه غونې (maṇağūne) ښځ.م. مرغونې، کاکوره، پوپانو، حنظل.

منیڅه (maṇicá) ښځ.م. هغه ډالۍ چې د سور و پلار (پلارګنۍ) له خوا ناوې ته ورکول کېږي.

مواجه (mawājih) ص.نب. مخامخ کول یا کېدل، د یو چا یا یو شي پر وړاندې درېدل.

مواد (mawād) نر.ج ۱) اسباب، سامان؛ ۲) دلایل، وجوهات؛ ۳) ګنده ګي.

موار (mawār) نر.م. مهار.

مواز (muwāz) نر.م. مقابله.

موازنه (mawāzıná) ښځ.م. اندازه، مقابله، پرتله.

موازي (mawāzí) ص.نب. ۱) بیه؛ ۲) اتکلي؛ ۳) برابر، مقابل؛ ٤) ساتندوی.

موازین (mawāzín) نر.ج. اصول، مقررات، قواعد.

مواس (mawās) نر.ج. ۱) غمخور، ساتونکی؛ ۲) موچي؛ ۳) چغلمار؛ ٤) مزل؛ ٥) پناه؛ ٦) تالانګر.

مواسه (mawāsa) ښځ.م. کیسه، افسانه، ګپ شپ.

مواسي (mawāsí) ښځ.م. چغلي، شیطاني.

مواشي (mawāší) نر.ج. غواوې، مېږې، رمې.

مواصلات (mawāsılát) نـر.ج. د حمل و نقل وسایل.
مواظبت(mawāzıbát) نر.م. ساتنه، پالنه، روزنه.
موافق (mawafíq) ص.نـر.م.ج. یو شهر، برابر، مناسب، په شهر، مطابق.
موافقت (mawāfiqát) نر.م. موافقه، یوشهروالی، مناسبت، سمون.
موافقتنامه (mawāfiqatnāmá) ښځ.م. تړون، قرارداد، موافقه.
مواقع (mawāqíʿ) ښځ.ج ۱) د موقع جمع، موقعې، ځایونه؛ ۲) ځانګړي وختونه.
موانع (mawāníʿ) نـر.م. د مانع جمع، خنډونه، بندېزونه.
موبل (mobál) نر.ج. سامان او لوازم.
موتازه (mutā́za) ص. ښځ.م. محتاجه، بې وسه، مجبور.
موټ (muṭ) نر.م ۱) موټی، ډلګی، ځو کسه، لګته؛ ۲) یو ډول حبوب چې مال ته یې ورکوي، مېټ.
موټانه (mūṭā́na) ښځ.م. موټی، د سپارې موټی.
موټروان (moṭarwā́n) نر.م. موټرچلوونکی.
موټک (muṭák) نر.م. په لاس مني خارجول.
موټه (moṭá) ص. ښځ.م. څربه، غوښنه، مسته.
موټی (muṭáy) ښځ.م. ۱) د سپارې موټی؛ ۲) ډنډس؛ ۳) تر لـو وروسته په پټي کې د غنمو د وړو تولونه؛ ٤) د اور لګیت درجن.
موټی (mūṭáy) نر.م. ۱) د چړې، خنجر، ساتورې لاستی؛ ۲) موټک.
مؤثر (muasír) ص. نر.م. اغېزناک، اثر لرونکی.
مؤثق (muasáq) نر.م.ج. کره، ثقه.
موج (mawj) نـر.م ۱) چپه، څپه؛ ۲) جوش، ولوله؛ ۳) خیال، وهم؛ ٤) مستي، شوق.

موجب (mawjíb) نر.م ۱) واجب، لازم؛ ۲) فرض، ضروري؛ ۳) لامل، وجه، سبب.
موجد (mujíd) ص.نر.م. نوښتګر، ایجاد کوونکی، ابتکار کوونکی.
موجز (mujáz) ص. نـر.م. لنډ، لنډ شوی، خلاصه شوی.
موجود (mawjū́d) نر.م. حاضر، شته، هست.
موجودول (mawjūdawál) مص.مت. رارسول، شته کول، حاضرول.
موجوده (mawjūdá) ص. نب. حاضر، شته.
موجودېدل (mawjūdedál) مص.ل. حاضرېدل، شته کېدل، رارسېدل.
موجودي (mawjūdí) ښځ.م. فهرست، شته والی پوښتنلیک.
موجودیت (mawjūdyát) نر.م. شته والی، بقا.
موجه (muwajá) ص.نب. منطقي، معقول، مناسب.
موجي (mawjí) ص. نـب. ۱) خـوش طبیـعته؛ ۲) څپاند.
موچ پوچ (mū́čpūč) ص.نر.م. بېهوده.
موچڼ ګنډونکی (močáṇgandū́nkay) نـر.م. چمیار، څپلۍ ګنډونکی، موچي.
موچڼ والا (močaṇwālā́) ښځ.م. څپلۍ خرڅوونکی.
موچڼه (močáṇa) ښځ.م. پڼه، څپلۍ.
موچنو غزه (močnóǧza) ښځ.م. مچوغنه، مچوغنه.
موچي (močí) ص.نر.م. څپلۍ جوړوونکی، چمیار.
موچۍ (močáy) ښځ.م. ۱) یو ډول وزر لـرونکې حشره ده؛ ۲) چمیاره، مـوچڼه، څـپلۍ یا پڼې ګنډونکې.
موڅه (mocá) ښځ.م. ۱) بـرخه؛ ۲) پیټـو، شـټ، سیلۍ، د لوېو ګرده پیټۍ یا موڅۍ، د کرمبول پیټۍ.

موڅی (močáy) ښځ.م. و گ. موڅه.

موخن (muxán) نر.م. هدفمن، مقصدي، مطلبي، هدفمند.

موختیا (muxantyā́) ښځ.م. هدفمني، مقصد مندي، مطلب درلودنه.

موخنیوی (muxniwáy) نر.م. موخه نیونه، هدف تاکنه.

موخه (mū́xa) ښځ.م. ۱) د غشیو ویشتلو ځانگړې لوبه؛ ۲) هدف، کچه، اندازه.

موخه مار (mū́xamā́r) ص.نر.م. نښه ویشتونکی، نخښه ویشتونکی.

موخی (mūxáy) ښځ.م. د نجونو بدل، یو بوټی دی چې دانې یې د کونځلو په څېر دي.

مؤدب (muadáb) ص.نر.م ۱) مهربان، زړه سواند، ۲) باکلتوره، مدني

موده (modá) ښځ.م. (ج. مودې) زمانه، وخت، نېټه، وختونه، زمانې.

موډ (mod̩) نر.م. طبیعت، چرت، شېوه، روش.

موډرن (mod̩rán) ص. فېشني، ماډرن، نوی، عصري.

موډل (mod̩ál) نر.م. طرحه، قالب، نمونه.

مؤذن (muazín) نر.م. اذان کوونکی، بانگي.

موذي (mozí) ص. نب. مضر، خطرناک، سخت.

مور (mor) ښځ.م. (ج. میندې) د پلار ښځه، والده، ادې.

موراک (morā́k) نر.م. موړه، دېوال.

مورال (morā́l) نر.م. اروايي حالت، روحیه، جرأت.

مورته (morta) ښځ.م. نرښځی، ښځونک، ایجړا.

مورتي (mortí) ښځ.م. پڅۍ، شکل، مجسمه، بت.

مورتیا (mortiā́) ښځ.م. ۱) آرام، ډاډ، خواخوږي؛ ۲) موروالی.

مورچټی (morčā́ṭay) ص. نر.م. بېغیرته.

مورچل (morčál) نر.م. سنگر، مورچه، شوکی.

مورچه (morčá) ښځ.م. مورچل.

مورچه بند (morčabánd) نر.م. مورچه نیولی، سنگرناستی، سنگر نیولی.

مؤرخ (muaríx) نر.م. تاریخپوه، تاریخ لیکونکی، تاریخ نگار.

مور روی (morráway) نر.م. په تې پورې ماشوم.

مور زادی (morzā́day) ص.نر.م. له موره زېږېدلی ... لکه معیوب.

مورک (morák) نر.م. ساده، احمق، ناپوه.

مورکۍ (morkáy) ښځ.م. مورته د مینې د خطاب کلیمه، (مورکه).

مورگنۍ (morganáy) ښځ.م. ماماواله، ماماگنی، د مور له خوا خپلوان.

مورگه (mórga) ښځ.م. ۱) غاړه؛ ۲) حاشیه؛ ۳) د سرحد لیکه؛ ۴) د غره څوکه؛ ۵) د لوښي غاړه؛ ۶) د ډوډۍ څنډه، ژۍ، اړخ.

مورل (morál) مص. مت. ۱) مېړل، مقررول، قبلول، قبضه کول؛ ۲) وری له مېږې نه بېلول.

مورلۍ (murláy) ښځ.م. د مارنیوونکي ځانگړې شپېلۍ، بیم، مرلی.

مورمړی (mormáṛay) ص. یتیم، یسیر.

مورنی (moranáy) ص.نر.م. مورنۍ؛ مور ته منسوب، کوم شیان چې د مور له خوا وي.

مورنۍ ژبه (moranayžába) ښځ.م. هغه ژبه چې مور یې پرې خبرې کوي.

مورنیوه (morníwa) ښځ.م. دیني مور، چا ته مور ویل.

مورواکي (morwākí) ق. مور سالاري، مور مشري.

موروالی (morwālay) نر.م. د مور ځانګړنې، د مور مینه.

موروثي (mawrusí) ص.نب. د پلار، نیکه او غور نیکه نه مادي او مانوي پاتې شوې شتمني.

موره (morá) ص. نب. کنګل، یخ، مایه، ټینګ.

موره وهنه (morawahána) ښځ.م. شنوهنه، خالوهنه، واکسیناسیون.

مورینګه (moringa) ښځ.م. شیدو والا مور، رضاعي مور.

موری (moráy) ښځ.م. ۱) د کندو سوری، د تناره د ابرخ سوری؛ ۲) ناله، لښتی؛ ۳) دریڅه.

موري (mawrí) نر.م. ۱) یو ډول غټ سپین غنم؛ ۲) هغه اوبه چې د نورو اوبنانو په مخ کې روان وي؛ ۳) د داودي ګل یو ډول.

مورینه ژبه (morinažába) ښځ.م. هغه زړه او مړه ژبه چې نورې ژبې ترې راز بیـ بدلې وي لکه اریک، منشایي ژبه، اصلي ژبه.

موړ (moṛ) ص. نر.م. ۱) په ګېډه موړ؛ ۲) شتمن.

موړو (moṛó) نر.م. د (موړه) جمع مغیره حالت.

موړول (moṛawál) مص. مت. ۱) په ګېډه موړول، په چا ډوډۍ خوړل؛ ۲) دولتمند کول.

موړه (moṛá) ښځ.م. ۱) په بدن باندې د وهلو نښه؛ ۲) داوبو ډېره؛ ۳) نس خوږي؛ ٤) مروړ، پېچ؛ ٥) منجیله بالنبت، ډېره؛ ٦) د دېوال سرماتی؛ ۸) له دور مو جوړه چوکۍ.

موړی (moṛáy) ښځ.م. پانګه، غوټه، ګنډه، شته.

موز (moz) نر.م. سپیغول، سپغول.

موزون (mawzūn) ص. نر.م. ج. ۱) هغه شعر چې وزن لري؛ ۲) ښایسته؛ ۳) لایق، مناسب.

موزه (mozá) ښځ.م. هغه ګاوله چې د پښو ښنګري پټ کړي، چکمه.

موزیک (mozík) نر.م. د موسیقي غږ، نغمه.

موزیم (mozyám) نـر.م. هغه تعمیر چې په هغه کې لرغوني آثار ساتل کېږي.

موږغی (možgáy) نر.م. و ګ. موږی.

موږ (muz) نر.ج. د متکلم جمع ضمیر. مونږ.

موږک (muzák) نر.م. (ج. موږکان) ۱) مږک؛ ۲) غږی؛ ۳) پړانګ؛ ٤) نولی.

موږکباز (muzakbāz) نر.م. تپوس.

موږی (muzáy) نـر.م. هغه مېخ چې په څمکه کې ټکوهل کېږي او څاروي ورپورې تړي. مږغی.

موس (mus) نر.م ۱) و ګ. موست؛ ۲) پور، قرض.

موست (must) نر.م. هغه مایع چې ډېره ټینګه وي.

مؤسس (muasís) نـر.م. بنسټ ایښودونکی، تاسیس کوونکی.

مؤسسه (muasisá) ښځ.م. انستیتوت، ټولنه، اداره.

موسکا (muskā) ښځ.م. تبسم، بې غږه خندا.

موسکارلی (muskārálay) تـوکارل شـوی، تـو شوی، کیشکارل شوی، تحریک شوی.

موسکندی (muskandáy) نر.م. موسکی، خندا روی، متبسم، موسکا کوونکی، مسکېدای.

موسکېدل (muskedál) مص. ل. مسېدل، تبسم کول، په شونډو کې خندل.

موسکی (muskáy) ص. فـا. نـر.م. مسکند، موسکا کوونکی.

موسل (musál) مص. ل. ۱) موسېدل: تبسم کول؛ ۲) د درمند د پاکولو لوی غلبېل.

موسلا (musalā) ښځ.م. مصلی، جای نماز.

مـوسلي (musalí) نـر.م. ۱) یو ډول بوټی دی؛ ۲) و ګ. مُسلي.

مـوسم (mosám) نـر.م. فصل، وخت، د هـوا حالات.

موسمي (mosamí) ص. نب. د کال په یوه فصل پورې تړلی، موسم ته منسوب.

موسول (musawál) مص. مت. مسکی کول.

موسوم (mawsū́m) ص. نر.م. نوموړی، نومولی.

موسیقار (musiqā́r) نر.م. ۱) یو خیالي مرغه، ققنس؛ ۲) یوه ډول باجه یا ارمونیه؛ ۳) ص. د موسیقۍ ماهر.

موسیقي (musiqí) ښځ.م. موزیک، د راګ علم.

موشاد (mušā́d) ص. ښوټ بوټ، څیرې، کلک.

موشاده (mušādá) ښځ.م. ۱) مخ، شکل، څېره، بشره؛ ۲) مجازاً خراب شکل.

موشګیرک (mušgirák) نر.م. یو ښکاري مرغه دی.

موښانه (muṣā́na) ښځ.م. و ګ. غړکه.

موښته (muṣtá) ښځ.م. (ج. موښتې) ګېډۍ، غونچه، دسته.

موښل (muṣál) مص. مت. منښل، مړل، مساژ ورکول، شاربل.

موضع (mawzí') ښځ.م. سیمه، علاقه، کلی.

موضوع (mawzó') ښځ.م. ۱) مضمون؛ ۲) مانا لرونکی لفظ؛ ۳) اصل شی.

موعود (mawʻū́d) ص. نر.م. وعده، ټاکلی، نښته.

موغري (muğarí) نر.ج. هغه شنه داغونه چې دوهلو له امله پر بدن باندې راڅرګندېږي.

موفق (muafáq) ص. نر.م.ج. بریالی، کامیاب.

مؤقت (muaqát) ص. نر.م. د لنډې مودې لپاره.

موقع (mawqa'́) ښځ.م ۱) وخت، چانس؛ ۲) د جهل دېوال ته څېرمه د کنټرول لپاره ځای.

موقف (mawqíf) نرم. دریځ، د دربدو ځای، حالت.

موقوف (mawqū́f) نر.م.ج. ۱) دړولی؛ ۲) ټال کړی؛ ۳) وقف شوی؛ ۵) تړلی، منحصر.

موک (mok) نر.م. بډې، رشوت، موکه.

موک خور (mokxór) ص. نر.م. رشوتخور.

مؤکل (muakıl) نر.م. هغه څوک چې خپله مقدمه یا دعوا وکیل ته وسپاري.

مول (mol) نر.م. ۱) حقیقت؛ ۲) اصل، بنسټ؛ ۳) تاوان؛ ٤) شتمني؛ ٥) تربوزک، د پګړۍ پیڅکه.

مولا (mawlā́) نر.م. خدای، څښتن، صاحب.

مولانا (mawlānā́) نر.م. دیني لوی عالم، مولوي.

مؤلد (moalíd) نر.م. ۱) د زېږېدو ځای؛ ۲) زېږوونکې، تولیدوونکی.

مؤلف (mualíf) ص. نر.م. تالیف کوونکی، راغونډوونکی، د یوه اثر لیکونکی.

مولود (mawlū́d) نر.م. ۱) زېږېدلی، پیدا شوی؛ ۲) د پیدا کېدو ورځ؛ ۳) زوی، هلک.

مولوي (mawlawí) نر.م. مولانا، دیني عالم.

مولۍ (muláy) ښځ.م.ج. ملۍ، ترب، تروپ.

مولی (muláy) نر.م. شتېمبی، د یوه شي د میده کولو او ټکولو لپاره کار ځنې اخیستل کېږي.

موم (mūm) نر.م.ج. هغه نرمه او غوړه ماده چې له شاتو څخه راوځي.

موم وزمه (mūmwázma) ښځ.م. د موم غونډۍ، لکه موم، د مومو په څېر.

مومانه (mūmā́na) ښځ.م. و ګ. ممانه.

مومباتۍ (mūmbātáy) ښځ.م. شمع، موماتۍ.

موم جامه (mūmjāmá) ښځ.م. ۱) د رخت یوه ټوټه چې شیان په کې تړي؛ ۲) هغه مومي ټوکر چې اوبه ورڅخه نه تېرېږي.

مومړ (mūmáṛ) ص. نرم. و ګ. مومیايي.

مؤمن (momín) نر.م. ۱) ایمان راوړونکی، تقوا داره؛ ۲) سوچه مسلمان.

مومیایي (mūmyā́yí) ښځ. م. هغه مساله چې پر مړي یې موښي څو چې مړی خراب نه شي.

مونج (munj) نر. م. یو ډول بوټی دی چې رسۍ ترې جوړوي.

مونجي (munjí) ص. نر. ج. له مونجو یا مونجانو څخه جوړ شوی څیز.

مونجی (munjáy) ص. نر. م. بې لکی، بونډی، بونډک، بونجی.

موندغالی (mundğā́lay) نر. م. موند ځای، موندنځی، د میندنې ځای، د کشف محل.

مونډی (munḍáy) نر. م. ۱) هغه سری چې غوږونه منډه ونه لري؛ ۲) د غنمو هغه ډول چې رنګ یې سپین او په وږي کې یې لشې نه وي.

مونډۍ (munḍáy) ښځ. م. د کوچنیانو یو ډول لوبه ده.

مونځ (munʒ) نر. م. نمونځ، لمونځ، عبادت.

موند (mund) ص. نر. م. روږدی، عادتي.

موندرۍ (mundráy) ښځ. م. لنبتۍ، والۍ، د ښځو یو ډول پسول.

موندری (mundráy) ص. نر. م. ټیټکی، د لنډ قد خاوند.

موندل (mundál) مص. مت. ګټل، موندل، پیدا کول، کشفول.

موندۍ (mondáy) ښځ. م. ج. هغه مېږه یا وزه چې واړه (لنډ) غوږونه ولري.

موندی (mondáy) ص. نر. م. هغه څاروی چې ښکر یې لنډ یا مات وي. مونډی، بونډی.

مونډ (mund) نر. م. ۱) اصل، بنیاد؛ ۲) جرړه، بېخ؛ ۳) مونډی؛ ٤) غلی، چپ.

مونډن (mundán) ص. نر. م. هغه ونه یا بوټی چې ګڼې ځانګې لري.

مونډه (mū́nḍa) نر. م. د ونې ستره څانګه، منډه.

مونډی (munḍáy) ص. نر. م. ۱) دیوه لاس خاوند؛ ۲) د غربېل د منځ غوبې.

مونږ (mūnẓ) نر. ج. د موږ ناسم مشهور.

مونس (munís) نر. م. ملګری، دوست، یار.

مونګره (mongrá) ښځ. م. غوټۍ، ناغوړېدلی ګل، خوغاړه، شګوفه ګل.

مونه (muná) ښځ. م. (ج. نمونې) ۱) څېره، جثه؛ ۲) پڼۍ، بت، نانځکه، لیځکه، نمونه.

مونی (munáy) نر. م. ۱) بې ښکرو وزه؛ ۲) شیخ، پرهېزګار.

موڼل (muṇál) مص. ل. فخر کول، ویاړل.

موڼۍ (muṇáy) ښځ. م. ۱) پانګه، سرمایه؛ ۲) ښځ. ج. شوره، خولبوزی، بوجه.

موڼی (muṇáy) نر. م. ویاړ، فخر.

موهوم (mawhū́m) ص. نر. م. ج. وهمي، خیالي، قیاسي، فرضي.

موید (moyád) ص. نر. م. مرسته کوونکی، قوت ورکوونکی.

مویز (mawíz) نر. م. ج. ممیز، وچکې، کشمش.

مویښی (mawíṣay) نر. م. بواسیر، د بواسیر غوټه.

مهاجر (muhajír) نر. م. هجرت کوونکی، خپل هېواد پرېښودونکی.

مهار (mahā́r) نر. م. د اوښ پېزوان.

مهارت (mahārát) نر. م. کسب، چار، هنر، پوهه.

مهال (mahā́l) نر. م. ۱) وخت، موقع؛ ۲) د کړ (فعل) زماني اړخ.

مهالپېر (mahālpér) نر. م. زماني پېر، زماني دور، زماني مقطع.

مهالڅاری (mahālcā́ray) نر. م. د کار وخت څارونکی، د کار د وخت متصدي.

مهالکښود (mahālkṣód) نر.م. د مهال اندازه لیکنه، کرونوګراف.

مهالنی (mahālanáy) نر.م. مهالیز، د مهال اړوند، موقت، موقوت.

مهالنی (mahālanáy) ښځ.م. د (مهالنی) مؤنثه بڼه.

مهالوېش (mahālwéš) نر.م. تقسیم اوقات، وخت وېشنه، د وخت تقسیم له پروګرامونو سره سم.

مهالویی (mahālwayáy) نر.م. زمانـي ویی (کلیمه) یا کړ (فعل)، واژهٔ زماني.

مهالیز (mahālíz) نر.م. مهالنی، دځه وخت لپاره، موقتي، موقوت.

مهتمم (muhtamím) نر.م. ۱) اهتمام کوونکی، منتظم؛ ۲) پروف لوستونکی او کتونکی.

مهجور (mahjúr) ص. نر.م. ۱) جدا، بېل، جلا؛ ۲) کم نصیبه، محروم.

مهدي (mahdí) ص. نر.م. هدایت کوونکی.

مهذب (muhazáb) ص. نر.م. متمدن.

مهر[1] (muhr) نر.م. ټاپه، مارک، نښه، نښاني.

مهر[2] (mahr) نر.م. جایداد او پیسې چې مېړه یې د نکاح تړلو په وخت کې خپلې مېرمنې ته د ورکولو اقرار کوي.

مهر[3] (mihr) نر.م. مینه، وفا، محبت.

مهربان (mihrabán) ص.نر.م. مینه ناک، مینه کوونکی، مهرباني کوونکی.

مهرباني (mihrabāní) ښځ.م. ښېګړه، مینه، نېکي

مهره (muhrá) ښځ.م. مری.

مهلت (muhlát) نر.م. وقفه، وخت ورکونه.

مهلک (muhlík) ص. نر.م.ج. مړ کوونکی.

مهلکه (mahlíka) ښځ.م. خطرناک ځای یا حالت.

مهم (muhím) ص. نر.م.ج. ۱) لـوی کار، درونـد کار؛ ۲) جګړه، کشاله، لانجه.

مهمات (muhimát) نر.ج. لازمي او ضروري شیان.

مهمل (muhmál) ص. نـر.م. ۱) پـرېښـودی؛ ۲) بېکاره؛ ۳) کم عقل؛ ٤) فضول، بې ګټې؛ ٥) بې مانا؛ ٦) کمزوری؛ ۷) بې تکي توری.

مهمل ترنګ (mahmal taṛáng) نـر.م. هغه ترکیب چې له دوو رغندو توکـو یې یو یا دواړه مهمل (بې مانا) وي.

مهندس (muhandís) نر.م. ۱) انجنیر؛ ۲) دهندسې د علم عالم یا پوه؛ ۳) نجومي؛ ٤) جوګي.

مهڼ (maháṇ) نر.م. لمبوزن، بېړۍ چلوونکی.

مهوت (mahwát) فا.نر.م. ماوت، فیلبان.

مهور (mahúr) ص. نر.م. مورک، احمق، کم عقل.

مهې (mahé) ښځ.ج. میـو تـه ورتـه خو تر میو غټې او میې دانې دي چې پخـېږي او پیـټي تـرې جوړېږي.

مهیا (muhayā́) ص. نب. تیار، چمتو، حاضر.

مهیب (muhíb) ص.نر.م. وېروونکی، خطرناک.

مهیرک (mahirák) نر.م. وبا، طاعون.

مهین (mahín) ص. نر.م. نازک، صفا، ښوی.

مهینه (mahiná) ص. نب. ۱) د موسم پـه پیل کې کـرل کېدونکی فصـل؛ ۲) ښځ.م. میاشتنی معاش، سببونه، دنده، هواره، نرمه.

مۍ (may) ښځ.م. د دالـو یـو ډول دی، دانې یې تر مهو وړې دي.

میار (mayár) نر.م. ۱) عیب، نقص؛ ۲) ویاړ.

میاسه (myāsa) ښځ.م. و ګ. میاشې.

میاشت (myāšt) ښځ.م. سپوږمۍ، میاشت.

میاشتنی (myāštanáy) ص. نـر.م. په میاشتې پورې تړلی، په میاشتنۍ موده کې

میاشتنۍ (myāštanáy) ښځ.م. میاشیتنۍ، د (میاشتنی) مؤنثه بڼه.

میاشه (myā́ša) ښځ.م. میاشې.

میاشی (myā́šay) نر.م. مګس، ماشی، پشه.

میانچې (myānčé) ښځ.ج. میچې، میچه، یو ډول نرۍ او باریکه مکرونې.

میاندې (myāndé) ښځ.م. میندې، د مور جمع.

میانه (myāná) ص. ښځ.م. ۱) منځنۍ، وسطي؛ ۲) منځومیانه ونه یا قد.

میانۍ (myānáy) ښځ.م.ج. ۱) همیانۍ، د پیسو تیلۍ؛ ۲) سمون، د پرتوګ یوه برخه؛ ۲) پک.

مې پلو (maypaláw) نر.م. له میو سره پوخ شوی پلو، له میو سره پوخ پولاو.

میتل (mitál) مص. ل. رګ وهل، د [illegible] کول.

میتیازې (mityāzé) ښځ.م.ج. [illegible]

میتی (mitáy) نر.م. کلنګ، ګېنتی، میتی.

میټايي (miṭāyí) جن، و ګ. متايي.

میټنګی (miṭangáy) ص. نر.م. متونګی، حرمونی، ارمونی.

میثاق (misā́q) نر.م. تړون، قول، لوظ.

میچ (mayč) نر.م. لوبه، مسابقه، سیالي.

مېچ (meč) نر.م. کچه، اندازه، وانه، میچ.

مېچل (mečál) مص. مت. مېچول، اندازه کول.

میچن (mičán) ښځ.م. لاسي ژرنده.

مېچنۍ (mečanáy) نر.م. کشپ، شین تنۍ.

مېخ (mex) نر.م. ۱) موږی؛ ۲) کوکه.

میخونه (mayxūna) ښځ.م. بار، هغه ځای چې الکولي مشروبات په کې څښل کېږي.

میخانیک (mixānik) نر.م. هغه څوک چې په تخنیکي کارونو کې لاس لري.

مېخچو (mexčū) نر.م ۱) مېخ، سنجاق؛ ۲) څټک.

مېخزین (mexzín) نر.م. وسله تون، سلاح کوټ، د ټوپک ججوره.

مېخک (mexák) نر.م. د سرو یا سپینو زرو ګاڼه ده چې نجونې یې په پوزو کې ټومبي.

میدان (maydā́n) نر.م. ډګر، سیمه، هواره.

میر (mir) ص. نر.م ۱) لارښود، هادي؛ ۲) دسیدانو اعزازي لقب؛ ۳) سردار، امیر، سالار، مشر.

میرا (mirā́) نر.م. په لوبو کې مشر یا کپتان.

میرات (mirā́t) ص. نر.م.ج. بې زویه، بې کسه.

میراتخور (mirātxór) نر.م. هغه څوک چې خپل خپلوان یې مړه او جایداد یې ده ته پاتې وي.

میراته (mirā́ta) ښځ.م. هغه مال، شته او جایداد چې د چا له مرګ نه وروسته پاتې وي.

میراث (mirā́s) نر.م. وراثت، ورثه، ترکه.

میراثي (mirāsí) ص. نب. ۱) میراث خوړونکی، ؛ میراث وړونکی.

میراخور (miraxór) ص. نر.م. د څارویو نګران، د څارویو ساتونکی، د اخور مشر.

میراو (mirā́w) نر.م. د اوبو وېشونکی.

مېرځمن (mercamán) نر.م. مېرځی، دښمن.

مېرځي (mercí) نر.م ۱) دښمني؛ ۲) کرکه، کینه.

مېرځی (mercáy) نر.م. مېرځمن، دښمن.

میرزا (mirzā́) نر.م. لیکونکی، منشي، محرر.

میرښکار (mirṣ̌kā́r) نر.م. ښکاري، هغه څوک چې ښکاري مرغان ساتي، مشر ښکاري.

میرګاټ (mirgā́ṭ) نر.ج. د وړو نجونو یوه لوبه ده چې د کانو په پورته غورځولو سره ترسره کېږي.

میرګن (mirgán) نر.م. ۱) اختر ډوبه، هغه خځلې او لرګي چې کوچنیان یې د اخترونو په لومړۍ شپه بلوي؛ ۲) یو ښکاري مارغه؛ ۲) د مېرګیو ناروغي لرونکی، میرګنځ، میرګند.

میرگه (mirgá) ښځ.م. ژی، څنډه، غاړه، مېره.
مېرګي (mergí) ښځ.م. یوه دماغي رنځوري ده.
مېرل (merál) مص. ل. شمېرل، خوښول، تاکل.
مېرمن (mermán) ښځ.م. ارتینه، عورته، ښځه.
مېرنی (meranáy) نر.م. و.ګ. میرېزی.
مېره (merá) ښځ.م. ناسکه مور.
میره[1] (mayrá) ښځ.م. دښته، صحرا، بیابان.
میره[2] (míra) ښځ.م. ښکلې، ښایسته، صنم.
مېرېزی (merezáy) نر.م. مېرنی ورور، له میرې ورور، ناسکه ورور.
مېړانه (meṛā́na) ښځ.م. بهادري، زړورتیا.
مېړنتوب (meṛantób) نر.م. زړورتیا، مېړانه.
مېړنی (meṛanáy) ص.نر.م. زړور، هوډیالی.
مېړوښه (meṛóṣa) ښځ.م. (ج. مېړوښې)، واده شوې ښځه.
مېړه (meṛə́) ص. نر.م ۱) خاوند، مالک، څښتن؛ ۲) ډوډۍ مار، مېلمه پال، غیرتي.
مېړه مخي (meṛamáxe) ص.نر.م.ج. مېړنی، ننګیالی، پتیالی.
مېز (mez) نر.م. د لرګي هواره تخته چې په پښو ولاړه وي.
مېزان (mezā́n) نر.م. ۱) تله؛ ۲) جمع، مجموعه.
مېزر (mezár) نر.م. دحیواني سرې، انبار.
میزر (mayzár) نر.م. د ښځې ښکلې پړونی.
میزر (mizár) نر.م. بوقره، بوکره، پړونی، څادري.
مېزری (mezáray) نر.م. مزری، یو بوټی دی چې له پاڼو څخه یې پوزي، څپلۍ، رسۍ جوړوي.
میزوب (mayzū́b) ص. هغه څوک چې په هوش نه وي، مجذوب، لېونی.
مېژل (mežál) ل. ف. و.ګ. میتل.
مېږ (meẓ) ښځ.م. ګډه، مېږه.

مېږتون (meẓatū́n) نر.م. ۱) د مېږيو کوړګی، د مېږيو سوړه؛ ۲) د غلط مشهور په ډول مېږې ته هم ویل کېږي.
مېږکی (meẓakáy) ښځ.م. یو ډول حیوان دی، چې مېږیان خوري، مېږي خور.
مېږوي (meẓwí) نر.ج. موږی، مېخونه، کوکې.
مېږه (méẓa) ښځ.م. مېږ، ګډه.
مېږی (meẓáy) نر.م. میږدی، مور، مورچه.
مېږیمه (meẓimá) ښځ.م. مېږمه، هغه مېږه چې نر پسه غواړي.
میسر (muyasár) ص. نر.م.ج ۱) هغه څه یا څیز، چې په اسانۍ سره لاس ته راشي؛ ۲) حاصل.
مېشت (mešt) ص. نر.م. ځای پر ځای، استوګن.
میشتک (mištā́k) نر.م. وړه بوجۍ، وړه ګونۍ.
مېشتن (meštán) نر.م. استوګن، اوسېدونکی، اوسند، ساکن.
مېشتوړ (meštwáṛ) نر.م.ج. د مشتېدنې یا مېشتونې وړ، د سکونت وړ.
مېشتول (meštawál) مص. مت. ځای پر ځای کول، استوګن کول.
میشتول (mištawál) مص. مت. خمیره کول، خیشتول، اغږل.
میشته (míštá) ص.نب. اخښل شوي، خیشته شوي.
مېشته (meštá) ص. نب. استوګن شوی.
میښ (miṣ) نر.م. تېبدل، لېوالتیا، هوس.
مېښبه (meṣbá) نر.م. د مېښو پوونکی.
مېښ کټی (meṣkaṭáy) نر.م. د مېښې بچی.
میښل (miṣál) مص.مت. مښل، وهل، طی کول.
مېښه (méṣa) ښځ.م. مښه.
میعاد (miṣā́d) نر.م ۱) تاکلی وخت؛ ۲) د ژمنې وخت.

میل[1] (mil) نر.م. ۱) ۱.٦ کیلومتره یو میل دی؛ ۲) د تورپک میل؛ ۳) د ک؛ ۲) هغه آس چې د شا په پښو دربېږي.

میل[2] (mayl) نر.م. علاقه، مینه، خوښه، اشتها.

میلاد (milā́d) نر.م. ۱) د پیدایښت وخت یا ځای؛ ۳) پیدایښت.

میلادي (milādí) ص. نب. د عیسویانو عصر، دوره، وخت، نېټه.

میلان (maylā́n) نر.م. لېوالتیا، رغبت، علاقه.

میلک (milák) نر.م. یو ډول رخت، یو ډول ټوکر دی.

مېلمانه (melmānā́) نر.ج. مېلمونه، مهمان.

مېلمستیا (melmastyā́) ښځ.م. بلنه، دعوت.

مېلمه (melmá) نر.م. (ج. مېلمانه) مهمان.

مېلمه پال (melmapā́l) نر.م. مېلمه پالونکی، مېلمه دوست، هغه څوک چې د مېلمه د عزت و خدمت لپاره ټاکل شوی وي.

مېلمه پالنه (melmapālána) ښځ.م. د مېلمنو درناوی، قدر او عزت کول.

مېلو (melū́) نر.م ۱) خرس؛ ۲) ورل، زغمل، لرل.

مېلوه (meláwa) ښځ.م. کور، انګور.

مېله (melá) ښځ.م (ج. مېلې) ۱) ګڼه ګوڼه، ازدحام؛ ۲) په ځانګړو ورځو کې د خلکو ټولېدنه؛ ۳) د سیل او تماشې لپاره د خلکو جمع.

میله (míla) ښځ.م. ۱) د اوسپنې سیخ؛ ۲) کوچیاني لنډمهالي استوګنځی، پنډغالی.

میلی (miláy) ص.نر.م. قهرجن، ژر په قهرېدل

میلی (miláy) ښځ.م. د اوربشو د میده کولو او اوړلو میچن.

میم (mim) نر.م. د «م» توري تلفظ.

میمه (mimá) ښځ.م. انګریزه ښځه.

مین (mayā́n) نر.م. عاشق، شیدا، مفتون؛ فدا.

مینا[1] (maynā́) ښځ.م ۱) یو ډول کانی؛ ۲) د شرابو بوتل، صراحي؛ ۳) مانی، کور؛ ٤) ښارو.

مینا[2] (minā́) ښځ. شنه ښیښه، لعاب.

مېنا (menā́) ښځ.م. یو ډول تور رنګې مرغۍ ده.

مینتوب (mayntób) نر.م. په یوه چا باندې زړه بایلل، مینېدل، عاشق کېدل.

مینځ (myanǰ) نر.م. وګ. منځ.

مینځل (minǰál) مص. مت. وینځل، پاکول.

مینځه (mínǰa) ښځ.م. وینځه، خدمتګاره.

میندل (mindál) مص. مت. ګټل، موندل، پیدا کول، ترلاسه کول.

مینده (mində́) نر.م. وینده، بینده، هغه نر پسه یا وزه چې خصي شوی نه وي.

میندي (mindí) جن. نکریزي، خینه، حنا.

مینډ (minḍ) نر.م. ۱) د اوښ ځل؛ ۲) د اوښ کته.

مینکه (maynáka) ښځ.م. مینا، شیراکه، شوراکه.

مینګېدل (mingedál) مص. ل. د پیشو اواز، میاو، میاو کول.

مینوټ (minóṭ) نر.م. د اصل کاپي.

مینه[1] (mína) ښځ.م. محبت، عشق، علاقه، الفت، خوښي.

مېنه (ména) ښځ.م. کور، وطن، هېواد.

مینه[2] (mayána) ښځ.م. عاشقه، محبوبه.

مینه وال (minawā́l) نر.م. مینه لرونکی، مینه لرونکي، علاقه لرونکي، لېوال، محبتي.

مینه ناک (minanā́k) نر.م. مهربان، زړه سواندی، مینه کوونکی.

مينه ناکي (minanākí) نر.م. لېوالتيا، مينه کول، علاقه مندي، مينه ښودل.

مينه وال (minawā́l) ص. نر.م.ج. ملګری، دوست، اشنا.

مينېدل (mayanedál) مص. ل. عاشق کېدل.

ميور (myor) نر.م. مور، طاوس، يو ډول مارغه دی.

مېوه (mewá) ښځ.م. ۱) د ونو حاصلات چې خوړل کېږي؛ ۲) نتيجه؛ ۳) وچه کړې مېوه.

مېوه باب (mewabā́b) ښځ.ج. مېوې داني.

مېوه دانۍ (mewadānáy) ښځ.م. هغه لوښی چې مېوه په کې ايښودل کېږي.

مېوه يي (mewayí) نر.م.ج. د مېوې اړوند، مېوه لرونکی، مېوه دار، مثمر.

ن

ن (nun) نر.م. د پښتو الفبې اووه دېرشم توری، چې ابجدي ارزښت یې « ۵۰ » دی.

نا (nā) ۱) مختاړی، د نفې علامه چې مثبت منفي کوي لکه جوړ – ناجوړ، روغ–ناروغ، سم– ناسم؛ ۲) ښځ.م. خوند، سلیقه، ذوق، ادب، نزاکت.

ناباد (nāabād) ص. نر.م. شاړه، بنجر.

ناتر (nāatár) ص. نر.م. ج. بې خبره، ناخبره.

ناجرا (nāajrā́) ص. نر.م. ج. هغه چار یا هغه کار چې سرته نه وي رسېدلی.

نارامي (nāarāmí) ښځ.م. ناکراري، بدامني.

ناړ (nāaṛ) ص. نر.م. ۱) چې چاته محتاج نه وي؛ ۲) بې اړې، بې اړتیا، بې نیازه، غیرمحتاج.

ناړتیا (nāaṛtyā́) ښځ.م. بې نیازي، چاته اړتیا نه لرنه.

ناړین (nāaṛín) نر.م. ناړین، بې اړتیا، غیرضروري، غیرلازم، بې ضرورته.

نازمایلی (nāazmāyə́lay) ص. نر.م. هغه چې ازمایل شوی نه وي، ناآزمویلی.

نااستوگن (nāastógən) نر.م. نامېشت، نامېشتی، نامقیم، غیرمقیم.

نا اشنا (nāašnā́) ص. نب. ۱) نابلد، ناخبره؛ ۲) عجیبه، حیرانوونکی.

ناامني (nāamní) ښځ.م. بې امنه، غیر محفوظ.

نا امید (nāumáyd) ص. نر.م. نهیلی، مایوس، بې تمې.

ناامیده (nāumáyda) ص. نب. ۱) هغه ښځه چې حامله نه وي؛ ۲) مایوس، مایوسه.

ناامیدي (nāumaydí) ښځ.م. امید نه لرنه.

نااودلی (nāaudálay) ص.نر.م. نامنظم، گډوډ.

نااهل (nāahə́l) نر.م.ص.ج. ناوړ، ناقابل، نالایق.

ناب (nāb) نر.م. ۱) حاکم، خلیفه، امیر، پاچا؛ ۲) نگه، سوچه، تنکی، ژنکی.

ناباب (nābā́b) ص. نر. م. ج. غیر مروج.

نابالغ (nābālíǵ) ص. نـر. م. ۱) هغه هلک چې بلوغ ته نه وي رسېدلی؛ ۲) بې تجربې.

ناباوری (nābāwə́ray) نر. م. ناویسا، خامباوری، بې باوره، شکمن، بې اعتماد.

ناباوري (nābāwərí) ښځ. م. ناویسایي، خامباوري بې باوري، بې اعتمادي.

نابېر (nābabə́r) ق. ناڅاپه، سمدلاسه، ناخبره.

نابرابری (nābarābaráy) نـر. م. نابرابـري، بې نیاوي، بېعدالتي.

نابرخمن (nābarxmán) نر. م. بې برخې، محروم.

نابری (nābaráy) نر. م. نابریالی، نابریال، ناکام، ناموفق.

نابری (nābaráy) نـر. م. نابـریالیتـوب، نه بری، ناکامي.

نابسیا (nābasyā́) ښـځ. م. نابسـنده، ناکـافـي، بې قناعته.

نابسیا ینه (nābasyā́ina) ښځ. م. نابسیاوالی، نه بسیاینه، نه کفایت، نه قناعت.

نابشپړ تېرمهال (nābašpaṛtermahā́l) نـر. م. همېشني یا روږد تېرمهال، استمراري یا اعتیادي ماضي.

نابشپړ کړ (nābašpaṛkáṛ) نـر. م. نامـطلق یا استمراري کړ، استمراري ماضي.

نابشپړ کړ ستاینوم (nābašpaṛkaṛstāynúm) نر. م اوسمهال کړ ستاینوم (لکه څوځند)، حال فعلي صفت.

نابشپړه همرنګي (nābašpaṛahamrangī́) نیمګړې همرنګي (غیر پوهنه).

نابلد (nābalád) ص. نر. م. نا اشنا، ناخبره.

نابود (nābū́d) ص. نر. م. بې ګټې، خراب، عبث، بې کاره، چټي، برباد، ضایع.

نابودول (nābūdawə́l) مص مت. بې کاره کول، خرابول، بربادول، ضایع کول.

نابودي (nābūdí) ښځ. م. خرابي، وراني.

نابودېدل (nābūdedə́l) مص. ل. خرابېدل، بربادېدل، بې کاره کېدل، ورانېدل.

نابوم (nābū́m) ص. نر. م. نابلد، نویلد، نابومه.

نابینا (nābinā́) ص. نب. ړوند، بې سترګو.

ناپازی (nāpāzáy) نـر. م. بې پازې، نامسوول، غیرمسوول.

ناپاک (nāpā́k) ص. نـر. م. چټل، پلیت، نـاولی، خیرن.

ناپاکتوب (nāpāktób) نر. م. ناپاکتیا، ناپاکي، پلیتوالی، ګنده توب.

ناپاللی (nāpālə́lay) نر. م. ناروزلی، [illegible]پاللی.

ناپام (nāpā́m) نر. م. ناپامه، بې فکره، بې هوشه.

ناپامور (nāpāmwáṛ) نـر. م. ج. د نه پاملرنې وړ، د نه توجه وړ، له پامه لوېدلی.

ناپامي (nāpāmí) ښځ. م. بې پامي، بې احتیاطي، بېباکي، بې پروایي.

ناپای (nāpā́y) نر. م. ج. ناپایه، بې برېده، کړنومی (مصدر).

ناپای برېدی (nāpāybríday) نـر. م. بې حده، بې انتها، نامحدود، ناپایه.

ناپای تېرمهال (nāpāytermahā́l) نـر. م. ناټیک یا ناجوت تېرمهال، نامعینه ماضي.

ناپایښته (nāpāyáṣ̌ta) ښـځ. م. نه پایېدونکې، بې دوام، موقت.

ناپر (nāpár) ص. ځواکمن، پیاوړی، قوي، صحتمند، خریس، ناپړ.

ناپړاند (nāpṛā́nd) ص. نر. م. د هر زیات کمزوری، مړچېن، تر اندازې زیات ستړی.

ناپرېته (nāpṛíta) ښځ.م. بې ځایه او بې وخته خبره، ناشولته، ناشوړته.

ناپل (nāpál) نر.م. ناپلی، ناروا، نابنبلی، نامشروع.

ناپلوی (nāpaláway) نر.م. ناپېیلی، بې پلوه، بې طرفه، غیرجانبدار.

ناپلوي (nāpalawí) ښځ.م. ناپېیلتوب، بې پلوي، بې طرفي، غیرجانبداري.

ناپنځېز (nāpanǰíz) نر.م. ناطبیعي، غیرطبیعي.

ناپوځي (nāpawǰí) ښځ.م. غیرنظامي، غیرپوځي.

ناپوه (nāpóh) نر.ښځ.م ۱) نه پوهېدونکی، جاهل ۲) ماشوم، نابالغ، صغیر.

ناپوهنیز (nāpohaníz) نر.م. ناعلمي، غیرعلمي.

ناپوهي (nāpohí) ښځ.م. ناپوهېدنه، جهالت.

ناپېژندوی (nāpežandóy) نر.م. ناپېژندویه، ناپېژندګلو، نامشهور.

ناپېیلتوب (nāpeyaltób) نر.م. ناپېیلتیا، غیر منسلک، بې طرفه.

ناپېیلی (nāpeyálay) نر.م. ناتړلی، بې پلوه، غیرمنسلک (په بهرني سیاست کې).

ناتار (nātár) نر.م. ۱) زیاتی، ظلم؛ ۲) په مستو کې میده کړې ډوډۍ؛ ۳) یرغل، چپاو.

ناتارځپلی (nātārǰapálay) نر.م. ناتار وهلی، غمځپلی.

ناتارګر (nātārgár) ص. نر.م. ظالم، جابر.

ناتړوالی (nātaṛwālay) نر.م. ناړوندي، ناهمبستګي.

ناتکی (nātakáy) نر.م. ایکي یو، بې جوړې، بېساري، بې بدله، بې همتا.

ناتکۍ (nātakə́y) ښځ.م. صورت، شکل، شخصیت.

ناتمام (nātamā́m) ص. نر.م. نیمګړی، ناپوره.

ناتوان (nātwā́n) ص.نر.م. کمزوری، بې قوته.

ناترمهال (nātermahā́l) نر.م. اوسنی او راتلونکې زمانه.

ناټ (nāṭ) نر.م. شوق، لېوالتیا، محبت، مینه.

ناټک (nāṭák) نر.م. ۱) د سیل ځای، تیاتر؛ ۲) ننداره، لوبه، ډرامه.

ناټه (nā́ṭa) ښځ.م. (ج. ناټې). هغه کوتره چې د سر ښکې یا ښې یې سپینې وي.

ناټی (nāṭáy) ص.نر.م. لټ، تنبل، بې سیکه.

ناټۍ (nāṭə́y) ښځ.م. د لرګي غټکۍ مېخ چې د اوبو په پوزه کې یې اچوي، نته.

ناټیک پېژند (nāṭikpežánd) نر.م. ناټیک پېژندویکی، نکره، حرف تعریف.

ناټیک کړاوړون (nāṭikkaṛawṛū́n) نر.م. ببدوده فعلي ګردان، نامنظم فعلي ګردان.

ناټیک نوماړون (nāṭiknūmāwṛū́n) نر.م. ناجوت نوم ګردان، بې قاعدې اسمي ګردان.

ناټیکنومځری (nāṭiknūmǰáray) نر.م. ناجوت ضمیر، مبهم ضمیر.

ناټیکه (nāṭíka) ص. نب. ناارامه، پرېشانه.

ناثر (nāsír) ص. نر.م. نثر لیکونکی.

ناجایز (nājāyə́z) نر.م. ج. ناروا، نامناسب.

ناجو (nājū́) نر.م. د صنوبر ونه، د سرو ونه.

ناجوړ (nājóṛ) ص. نر.م. رنځور، ناروغ، بیمار.

ناجه (nājá) ښځ.م. (ج. ناجې) وړوکې ځانګه.

ناجي (nājí) ص. نر.م. نجات ورکوونکی.

ناچ (nāč) نر.م. نڅا، ګډا، رقص، ناخ.

ناچاپ (nāčā́p) نر.م. ناچاپ شوی، ناچاپي، لاسي، غیرمطبوع.

ناچار (nāčā́r) ص. نب. لاچار، عاجز، بې وسه.

ناچل (nāčál) ص. نر.م.ج. بې رواجه، کوټه سکه، له چلنده لوېدلې سکه.

ناځوان (nāǰwā́n) نر.م. ناځوانه، نامېړه، بې مېړانې، بې شهامت.
ناځواني (nāǰwāní) ښځ.م. نه مېړانه، نه شهامت، بې شهامتي.
ناڅ (nāc) نر.م. گډا، نڅا، رقص.
ناڅاپه (nācā́pa) ق. سمدلاسه، ناببره، ناگهانه.
ناڅپيز (nācpíz) نر.م. ناهجايي، غيرهجايي.
ناڅخ (nācáx) نر.م. نېزه، سانگه، ناڅخ.
ناڅرگند (nācargánd) نر.م. ناجوت، نابشکاره، نامشهور، غيرمرئي.
ناڅښتنی (nācaṣtə́nay) نر.م. بېدين، بې دينه، بې گروهې، ناگروهن، دهري، ملحد.
ناڅښتني (nācaṣtəní) ښځ.م. بې ديني، بې گروهي، دهريت، الحاد.
ناڅگر (nācgár) نر.م. گډېدونکی، ناچ کوونکی.
ناڅل (nācál) مص. ل. گډېدل، نڅا کول.
ناڅيز (nācíz) ص. بېکاره، بې فايدې، هېڅ شی.
ناحق (nāháq) ص. نر.م. ۱) د حق خلاف؛ ۲) بې مناسبه، نامناسب؛ ۳) بې گټې.
ناحيه (nāhiyá) ښځ.م ۱) سيمه، علاقه؛ ۲) ساحل د سمندر غاړه؛ ۳) طرف، اړخ، ډډه.
ناخبره (nāxabára) ص. نب. بې خبره، ناواقف.
ناخجن (nāxajə́n) نر.م. بې خجه، بې فشاره.
ناخجنتيا (nāxajəntyā́) ښځ.م. بې خجې، ناخجوالی، بې فشاري.
ناخړوبېدونکی (nāxaṛubedúnkay) نر.م. نه خړوبېدونکی، نه اوبېدونکی، نه اوبه کېدونکی.
ناخواله (nāxwā́la) ص. نر.م. نامناسب، سپکه او شرمناکه خبره، مسخره، زړه ماتی.
ناخوالي (nāxwālí) ښځ.م. ۱) نامناسبتيا، بې سمونتوب؛ ۲) مجبوري؛ ۳) زړه توربدنه.

ناخوان (nāxwā́n) ص. نر.م. بې تعليمه، په ليک لوست نه پوهېدونکی، بې سواده.
ناخورا (nāxurā́) ص.نر.م. چټل، ناولی، ناپاک.
ناخوښه (nāxwáṣa) ص. نب. خفه، غمگين.
ناخوښی (nāxwáṣay) نر.م. ناخوښمن، مرور، زړه بدی، ناراضي.
ناخوښي (nāxwaṣí) ښځ.م. ناخوښمني، مرورتيا، زړه بداوی، نارضايتي.
ناخوندي (nāxundí) نامحفوظ، نامصئون، بې يمنه.
ناخونديينه (nāxundiyána) ښځ.م. نامصئونيت، نامحفوظوالی.
ناخونه (nāxúna) ښځ.م. ۱) دانگورو په څېلی کې نری تار؛ ۲) دسترگو يو ډول ناروغي، نخونه، کوکره، تراخم.
نادار (nādā́r) ص. نب. غريب، بې شتو، نېستمن.
نادان (nādā́n) ص. نر.م. کم عقل، ناپوه، ساده.
نادر (nādír) ص. نر.م. ج. ۱) نایاب، کمیاب، ۲) ښه، غوره، عجيبه.
نادرملی (nādarmálay) ص.نر.م. نه درملېدونکی، نه رغېدونکی، لاعلاج.
نادم (nādím) ص. نر.م. پښېمان، ستومان.
نادوده (nādóda) ښځ.م. بېدوده، بې رواجه، بې نرخه.
نادودې (nādóde) ښځ.ج. و گ. ناخوالي.
نار (nār) نر.م. ۱) اور؛ ۲) ص. نر.م. وږی، نهار.
ناراست (nārā́st) ص. نر.م. لټ، سست، ناتې، ناراسته، تمبل.
ناراض (nārā́z) ص.نر.م. خپه، مرور، ډډ، ناراضه.
نارام (nārā́m) ص. نر.م. ناراحت، بې ارامه، ارام نه لرونکی، ناوزگار.

نارسی (nārasáy) ص. نر. م. نارسېدلی، نه رسېدونکی، نیمگړی، لنډ، نابالغ.

نارسي (nārasí) ښځ. م. وروستووالی، وروسته پاتېوالی، نیمگړتیا، لنډوالی.

نارسېدلی (nārasedə́lay) نر. م. نارسی، نارسیده، لاس نه رسېدنه.

نارښتینی (nāriṣtínay) نر. م. ناریښتینی، ناسم، غلط، دروغجن، غیرواقعي.

نارگېل (nārgél) نر. م. ناریال، کوپره.

نارنج (nāránj) نر. م. یو ډول ترېوه مېوه ده.

نارنجي (nārənjí) ص. نب. د نارنج غوندې رنگ لرونکی.

نارنهور (nārnahū́r) نر. م. وږی، نارنهار، ناېهر.

نارو (nārū́) نر. م. یوه خطرناکه ناروغي ده؛ یو ډول چنجله دانه چې په منځ کې یې د تار غوندې نري چینجي وي، نارون.

ناروا (nārawā́) ص. نب. ناجایزه، نامناسب، د شرعي او مذهب خلاف.

ناروزلی (nārozə́lay) نر. م. ناروزل شوی، بې روزنې، ناتربیه.

ناروږدی (nārožday) نر. م. بې عمله، نامعتاد، نااهل، غیراهلي.

ناروږدي (nārozdí) ښځ. م. بې عملي، نامعتادي، نااهلي، غیراهلیتوب.

ناروغ (nārog̃) ص. نر. م ۱) رنځور، بیمار، ناساز؛ ۲) وران.

ناروغتیا (nārog̃tyā́) ښځ. م. ناجوړي، رنځوري، ناروغي.

ناروغتیایي (nārog̃tyāyí) ښځ. م. ناصحي، غیرصحي.

نارون (nārū́n) نر. م. و گ. نارو.

ناره (nāra) ښځ. م. (ج. نارې) اواز، غږ، چیغه.

ناری (nāráy) نر. م. سبانارۍ، ږرخوړی، ږرخوړي.

ناریال (nāryā́l) نر. م. کوپره، نارگېل.

نارینتوب (nārintób) نر. م. نرتوب، سړیتوب، مېړانه، زړورتیا، بهادري.

نارینه (nāriná) ص. نر. م. ۱) سړی؛ ۲) مېړنی.

ناړ (nāṛ) نر. م. ساقه، ډنډر، د غنمو یا اوربشو دروزه.

ناړام (nāṛā́m) ص. نر. م. مست، سرکښ؛ ناارام.

ناړک (nāṛák) ص. نر. م. ۱) ناړیک، هغه غویی چې مات شوی نه وي او قولبه نه شي کولای؛ ۲) سرکښ، یاغي.

ناړل (nāṛál) مص. ل. د خره هینگېدل یا برړېدل.

ناړن (nāṛán) ص. نر. م. ۱) هغه څوک چې له خولې یې تل لاړې بهېږي؛ ۲) فا. نر. م. ج. و گ. ناړل.

ناړه (nāṛa) ښځ. م. (ج. ناړې) ساقه، ډنډر.

ناړۍ (nāṛə́y) ښځ. م. ج. ۱) له خرمنې جوړ شوی مزی چې ښه غځل شوی وي او شپانه پرې خپلې وتارې له پښو سره تړي؛ ۲) و گ. ناړ.

ناړي (nāṛí) نر. م. ډنډر، غوړگه.

ناړېجن (nāṛeján) ص. نر. م. ناړن.

ناز (nāz) نر. م. ۱) ادا، نخره؛ ۲) مینه، محبت؛ ۳) وياړ، غرور، فخر؛ ٤) لويي، عزت.

نازان (nāzā́n) ص. نر. م. وياړونکی، نازکوونکی، فخرکوونکی.

نازبو (nāzbó) نر. م. ریحان، یو ډول بوټی دی چې د نازبو یا ببري په نامه یادېږي، کشمالی.

نازبین (nāzbín) نر. م. په ناز لوی شوی، نازپرور.

نازبینتوب (nāzbintúb) نر. م. په ناز لوېدنه، نازکونه.

نازغموږ (nāzg̃amwə́ṛ) نر. م. ج. د نه زغم وړ، نه زغمېدونکی، نه تحمل کېدونکی.

نازک (nāzák) نر.م. ۱) کمچه، تنکی، لطیف؛ ۲) نرم؛ ۳) گران؛ ٤) تېز، تونده؛ ٥) خطرناک.

نازک اندام (nāzakandā́m) ص. نر.م. د نازکو اندامونو لرونکی، نازک بدن.

نازکتوب (nāzaktób) نر.م. نازکېدنه، نزاکت، نازکوالی، نازکي.

نازک مزاج (nāzakmızā́j) ص.نر.م. ژر خپه کېدونکی، بدخویه.

نازکي (nāzakí) ښځ.م. نازکتیا، حساسوالی، باریکي، نزاکت.

نازل (nāzíl) ص. ۱) راکوزېدونکی، کښته راتلونکی؛ ۲) راکوز شوی، له پاسه کښته رالېږل شوی.

نازلول (nāzılawál) مص. مت. راکوزول، له بره، له پاسه رالېږل، کښته را استول، واردول.

نازلېدل (nāzıledál) مص.ل. راکوزېدل، له بره راتلل، واردېدل.

نازمن (nāzmán) ص.نر.م. نازمند، نازولی، نازبین، محبوب.

نازمندي (nāzmandí) ښځ.م. نازولتوب، نازولتیا، نازبینتیا، محبوبیت.

نازنخره (nāznaxrá) ښځ.م. ناز و ادا.

نازنین (nāzanín) نر.م. ۱) نازکوونکی، نازبین ۲) ښکلی، ښایسته؛ ۳) محبوب، معشوق.

نازول (nāzawál) مص. مت. په ناز ساتل، په ډېره مینه لوېول، له چا سره د ډېرې مینې اظهارول.

نازول (nāzawál) مص. مت. معززول، عزتمند کول، نازورکول.

نازولی (nāzawálay) ص.مف.نر.م. معزز کړی، پاللی، محترم کړی، نازورکړی.

نازولی (nāzawálay) نر.م. نازلوبولی، په ناز لوی شوی، نازنین.

نازېدل (nāzedál) مص.ل. ۱) وياړل، فخرکول، نازکول؛ ۲) ناز و ادا کول، نخرې کول.

ناړه (nāṛá) ص. نر.م. نېړه، خالص، سوچه.

ناساز (nasaz) ص. نر.م. ۱) ناجوړ، رنځور، ناروغ؛ ۲) ناموافق، مخالف، ناموزون.

ناسپاس (nāsıpā́s) نر.م. ناشکره.

ناسپړلی (nāspaṛálay) نر.م. ناسپړل شوی، ناکیندلی، ناغوړېدلی.

ناسپېڅلی (nāspecálay) نر.م. ناپاک، نامقدس، غیرمقدس.

ناست (nāst) ص. نر.م.ج. ۱) د ولاړ ضد.

ناستاینوړ (nāstāyanwáṛ) نر.م.ج. چې د ستاینې وړ نه وي، غیرقابل ستایش.

ناستخونه (nāstxū́na) ښځ.م. د ناستې کوټه، صالون.

ناستوګنه (nāstógna) ښځ.م. نامېشته.

ناسته (nāstá) ښځ.م. ۱) د کېناستو حالت؛ ۲) غونډه؛ ۳) تعلق، اړه؛ ٤) اودس ماتی.

ناسته پاسته (nāstapā́sta) ښځ.م. راشه درشه، ناسته ولاړه، جګېدل، ټیټېدل.

ناسره (nāsará) ص. نب. کوټه، ناچل، کلپ.

ناسکه (nāsaká) ص. نب. د سکه یا حقیقي ضد، د دوهمې مور یا دوهم پلار اولاد چې لومړی مقام و نه لري.

ناسکیندی (nāskindáy) نر.م. نه جبرانېدونکی، جبران نه منونکی.

ناسم (nāsám) ص. نر.م. د سم ضد، غلط، وران.

ناسمبال (nāsambā́l) نر.م. نامجهز، غیرمجهز.

ناسنت (nāsunát) ص. نر.م. ۱) ناختنه، شوپا، ښوپه؛ ۲) جاهل، شوپر.

ناسوب (nāsób) ص. نر.م. غیرحاضر، غایب.

ناسوبانه (nāsobānā́) ښځ.م. پښي شا، په ناسوبتيا کې، غيابانه، غيابي.

ناسوت (nāsū́t) نر.م. ۱) عام جسمونه، نړۍ؛ ۲) څرګند عبادت، شريعت.

ناسور (nāsū́r) نر.م. نه جوړېدونکی زخم يا ټپ.

ناسولټ (nāsolā́ṭ) ص. نر.م. بدشکله، بې ډوله.

ناسولي (nāsolī́) ښځ.م. بې عقلي، کم عقلي، بې سولين، ناسوليزوالی.

ناسوليز (nāsolī́z) نر.م. نامعقول، غير منطقي.

ناسهلی (nāsahā́lay) نر.م. ناهضم، ناهضم شوی، ناسهند.

ناسهند (nāsahánd) نر.م. نه هضمېدونکی، نه سهل کېدونکی، نه سهلېدونکی.

ناسهنه (nāsahána) ښځ.م. بې هضمي، نس خوږي، بې زغمي.

ناسي (nā́si) ص. نب. بدبخت، تريخ، شوم، بد چانسه، بدطالع، بې ځايه، بې وخته.

ناسيال (nāsyā́l) نر.م. نه سيال، بې سيالي، سپک ورک، بې غيرت.

ناسيده (nāsidā́) ښځ.م. نامستقيم، کوږ.

ناشاګرځی (nāšāgarǰáy) نر.م. نه په شا تلونکی، نه ګرځېدونکی، نه راستنېدونکی.

ناشپاتۍ (nāšpātə́y) ښځ.م. نښپاتۍ، د ناک ونې ته ورته خو تر ناک کوچنۍ مېوه لرونکې ونه او مېوه يې.

ناشته (nāštá) ښځ.م. زړ خوری، سبا نهاري.

ناشر (nāšír) نر.م. چاپوونکی، خپروونکی.

ناشکري (nāšukrī́) ښځ.م. ناسپاسي.

ناشناس (nāšnā́s) ص. نر.م. نه پېژندونکی.

ناشنيز (nāšaníz) نر.م. نه شنل کېدونکی، نه تحليلېدونکی.

ناشونتيا (nāšuntyā́) ښځ.م. نه کېدون، نه امکان.

ناشونکی (nāšū́nkay) نر.م. نه کېدونکی، ناممکن، ناشونی.

ناشونی (nāšū́nay) ص. نر.م. نه کېدونکی.

ناشي (nā́ši) ص. نر.م. ج. ۱) پيدا کېدونکی، شروع کېدونکی؛ ۲) څرګندېدونکی، ښکاره.

ناښ (nāṣ) نر.م. ۱) نښن، لښته؛ ۲) داړه.

ناښاخوړ (nāṣācwáṛ) نر.م. ناوياړوړ، د نه افتخار وړ، ناقابل افتخار.

ناښاد (nāṣā́d) ص. نر.م. خپه، غمجن، غمځپلی.

ناښمري (nāṣmā́ray) نر.م. بې ګټې، بې فايدې، بې ښېګڼې، بې فضيلت.

ناښنده (nāṣánda) ص.نب. (ج. ناښندې) بې ځايه، نامناسب، ناموزون، نامعقول.

ناښوونيز (nāṣowanī́z) نر.م. نه ورزده کېدونکی، غير اموزنده.

ناصاف (nāsā́f) ص. نب. ناپاکه، خيرن، ګنده.

ناصح (nā́sih) نر.م. ص. نصيحت کوونکی، واعظ.

ناصر (nāsír) ص. نر.م. مرسته کوونکی، حامي.

ناطق (nātíq) ص.نر.م ۱) خبرې کوونکی؛ ۲) عاقل ۳) کلک، ټينګ.

ناظر (nāzír) نر.م. ۱) نظر کوونکی، کتونکی؛ ۲) ساتونکی؛ ۳) ددفتر لاربنود؛ ٤) ايجرا.

ناظره (nāzirá) ښځ.م. ۱) د ليدو قوت؛ ۲) له مخې د قرآن شريف لوستنه.

ناظم (nāzím) نر.م (ج. ناظمان) ۱) نظم ليکوونکی ۲) انتظام کوونکی، د کارمشر؛ ۳) سکرتر.

ناعلاج (nā‘lā́j) ص.نب. ۱) لادرملنې، لاعلاج، ناعلاجه؛ ۲) ناشونی، ناممکن.

ناغ (nāğ) نر.م. ۱) لويي؛ ۲) مکېز؛ ۳) کورنی.

ناغزن (nāğazā́n) نر.م. بې غږه (غږ نه پوهنه).

ناغږنتیا (nāğazəntyā́) ښځ.م. بېغږوالی، ناغږنوالی.

ناغږی (nāğáz̤ay) نر.م. بېغږه شوی.

ناغس (nāğás) ص.نر.م. ۱) خیرن، خچن، ناولی؛ ۲) کوټه، ناقص، کلپ.

ناغښتلی (nāğəṣtə́lay) ص.نر.م. ۱) کچه تار چې تاوشوی نه وي، چې پرغبرلی نه وي، اومری؛ ۲) ناپیاوړی، کمزوری، ناتوان، ضعیف.

ناغورتیا (nāğwartyā́) ښځ.م. ناښهانه، ناښمر، بدوالی، نه خوښونه.

ناغوره (nāğwára) ښځ.م. ناښه، بېکاره، ناکوکه، بد، ناوړه.

ناغوربدلی (nāğwaṛedə́lay) نر.م. ناسپړلی، ناښیراز، بې ودې.

ناغوښن (nāğwaṣə́n) نر.م. بې غوښې، ډنګر، خوار.

ناغونډلیزترړنګ (nāğundļíztaṛáng) ناجمله یي ترړنګ (ترکیب)، غیرجملوي ترکیب.

ناغه (nāğá) ښځ.م. ۱) ښکلی؛ ۲) جریمه، سزا، د عسل بدله؛ ۳) هغه تخم چې زرغون نه شي؛ ٤) د سترګو سره او نري رګونه؛ ٥) ناسوبتیا، غیرحاضري.

ناغېړی (nāğéṛay) نر.م. لټ، لټهور، سرغړول، سرزوری.

ناغېړي (nāğeṛí) ښځ.م. له کاره سترګې پټول، ناراستي، لټي.

نافذ (nāfíz) ص.نر.م. جاري شوی، صادرشوی.

نافرمان (nāfarmā́n) ص.نر.م. نه منونکی، باغي، سرکښ.

نافرماني (nāfarmānī́) ښځ.م. سرغړاوی، سرکښي، بغاوت، تمرد.

نافع (nāfíʻ) ص.نب. ګټور، ګټه رسوونکی.

نافه (nāfá) ښځ.م. د مشکو ګنډه، د مشکو غوټه.

ناقد (nāqíd) ص.نر.م. څوک چې د یوې موضوع یا لیکنې ښه او بد اړخونه په ګوته کوي.

ناقرار (nāqarā́r) ص.نب. بې قراره، ناارامه، سرګردانه، لالهانده.

ناقص (nāqís) ص.نر.م. ۱) نیمګړی، نامکمل؛ ۲) عیب لرونکی؛ ۳) ناسوچه، ناخالص.

ناقل (nāqíl) ص.نر.م.ج. نقل کوونکی، روایت بیانوونکی، راوي، مهاجر.

ناک (nāk) نر.م. ۱) یوه ونه او د هغې میوه؛ ۲) وروستاړی لکه په مینه ناک.

ناکاره (nākā́ra) ص.نب. وران، خراب، بېکاره.

ناکاربدلی (nākāredə́lay) نر.م. نوی، ناکارول شوی، نامستعمل.

ناکام (nākā́m) نر.م.ص. ۱) نامراد، بې برې، پاتې؛ ۲) نر.م. مجبوري، بې وسي؛ ۳) هرومرو کېدونکی کار.

ناکردې (nākardé) ښځ.م. زیاتی، ناخوالې، ناسازې، ظلم، ناکړدې.

ناکره (nākará) ښځ.م. نامعیاري، غیرمعیاري.

ناکس (nākás) ص.نر.م.ج. ۱) رذیل، لوچک؛ ۲) نادار، بې کسه، عاجز.

ناکلال (nākulā́l) ص.نر.م. نامناسبه، ناموزون، بې تهذیبه.

ناکوړا (nākuṛā́) نر.م. څوباړی، د کالیو د مینځلو کوتک، دبی، تپنی.

ناکوړه (nākuṛá) ص.نب. بدشکله، بې ډوله.

ناکه (nāká) ښځ.م. ۱) نهنګ، لوی کب، د اوبو یو ځناور؛ ۲) د ویالې یا نهر د اوبو د بېلېدو ځای، ورخ؛ ۳) د واورې چنجی؛ ٤) یوډول سمساره.

ناګاره (nāgā́ra) ص. نب. ځان ناخبره اچوونکی، منکر.

ناګاري (nāgārí) ښځ. م. ځان ناګارونه، عارفانه تجاهل.

ناګټور (nāgaṭawár) نر. م. ناسود من، نابښمری، نابیبری، بې ګټي.

ناګروهن (nāgrohán) نر. م. بې ګروهې، بې عقیدې، غیرمعتقد.

ناګمانه (nāgumā́na) ص. ق. ناخبره، بې خبره، ناڅاپه؛ ناګومانه.

ناګڼلی (nāgaṇálay) ص. نر. م. بې قدره، سپک.

ناګه (nāgá) ښځ. م. ۱) کرو، کودیل، نهنګ؛ ۲) د واورو چینجی؛ ۳) یو ډول سمسارهٔ.

ناګهانه (nāgahā́na) ق. ناڅاپه، نابېره، دفعتاً.

نال (nāl) نر. م. ۱) د نیالګیو کېنول؛ ۲) ص. کرلی شوی؛ ۳) دجوارۍ هغه پیښې چې د پټ مالک یې له جوارګرو څخه حاصلوي؛ ٤) داسونو نعل؛ ۵) تپي تپي، ژوبل ژوبل.

نالان (nālā́n) ص. نر. م. ژړېدونکی، فریادي، سرګردان، ګیله من، ځبښلی.

نالایق (nālā́yaq) ص. نر. م. ۱) ناپوه، ناقابل، جاهل ۲) کمینه، رذیل.

نالبکی (nālbakáy) نر. م. غاب، قاب، بشقاب.

نالت (nālát) نر. م. سرکوزی، خنزیر، بدڅناور.

نالوستوړ (nālwástwaṛ) نر. م. ج. د نه لوستو وړ، د نه لوستو قابل.

نالوستی (nālwástay) نر. م. بې لیک لوسته، نالیک لوسته، بېسواد.

نالول (nālawál) مص. مت. ۱) کرل، د بوټو کېنول؛ ۲) د آس، کچر، خراو نورو په نوکونوکې نالونه ټک وهل ۳) تپي کول، ژوبلول.

ناله (nālá) ښځ. م. له غره څخه د رابهېدونکو اوبو لاره، غریزه وياله یا لښتی.

نالی (nālā́y) ښځ. م. ۱) د باران یا ګنده اوبو د تلو لاره؛ ۲) نیلي، نالي، توشکه.

نالېږند (nālezánd) نر. م. نالېږدوړ، لازمي فعل، نامعقول.

نالېږندکړ (nālezandkáṛ) نر. م. لازمي کړ، لازمي فعل.

نام (nām) نر. م. نوم، نامه.

نام بدي (nāmbadí) ښځ. م. سپکاوی، خرابوالی، بدوالی.

نامت (nāmát) ص. نر. م. ۱) تېري تم، ښځ وتلی؛ ۲) نر. م. اراده، عزم، قصد، نیت.

نامتو (nāmtū́) ص. نب. ۱) نامور، نوموړی، مشهور؛ ۲) تورزن، تکړه.

نامحدود (nāmahdū́d) ص. نر. م. ج. بې اندازې بې حده.

نامحرم (nāmahrám) ص. نر. م. پردی سړی، هغه سړی چې د ښځې نکاح ورسره روا وي.

نامدار (nāmdā́r) ص. نر. م. نوموړی، نامور، نامتو.

نامراد (nāmurā́d) ص. نر. م. ناکام، بدمرغه، بد نصیبه.

نامربوط (nāmarbū́t) ص. نر. م. نا اړوند، بې ربطه، ناتړلی.

نامرتب (nāmuratáb) ص. نر. م. بې ترتیبه، ګډوډ.

نامرد (nāmárd) ص. ۱) ایجړا؛ ۲) بې غیرته.

نامزد (nāmzád) نر. م. ۱) منسوب، تړلی، موسوم، نومولی؛ ۲) ټاکلی، مقرر.

نامشروع (nāmaśrū́ś) ص. نب. نارو، ناجایز، منع، د شرعي خلاف.

نامطبوع (nāmatbū́ś) ص. نب. ناخوښ، ناګواره.

نامطلوب (nāmatlūb) ص. نر. م. چې اړتیا ورته نه وي، چې غوښتنه یې نه کېږي.

نامعقول (nāmaʕqūl) ص. نر. م. ج. له عقل سره سمون نه خورونکی، دعقل مخالف.

نامعلوم (nāmaʕlūm) ص. نر. م. ج. هغه شی یا هغه کس چې پته یې نه لګېږي، ورک.

نامکمل (nāmukamál) ص. نر. م. نیمګړی.

ناملموس (nāmalmūs) ص. نر. م. نالمسه، نامسح، چې لاس نه شي وروړل کېدای، د لامسې له قوت نه لوړ.

نامکن (nāmumkín) ص. نر. م. ناشونی، هغه کار چې د کېدو امکان یې نه وي.

نامناسب (nāmunāsíb) ص. نر. م. ج. ناموزون، بې ځایه، سمون نه خورونکی.

نامنلی (nāmanálay) ص. نر. م. ناګڼلی، رد، ناقبول.

ناموزون (nāmawzūn) ص. نر. م. ج. نامناسب.

ناموس (nāmūs) نر. م. عزت، ننګ، غیرت، ابرو.

ناموندی (nāmūnday) ق. ناموندونی، نادر، نایاب.

نامهالی (nāmahālay) نر. م. بې وخته، بې موقع.

نامي (nāmí) ص. نر. م. نامتو، نامور، مېړنی.

نامینځلی (nāminӡálay) نر. م. ناوللی، ناولی، ناپرېوللی، ناپاک.

نانا (nāná) ښځ. م. وبلنی، نعناع، پودینه.

نانځکه (nānӡáka) ښځ. م. ګوډی، لینځکه، ناولی، نېنځکه، ناوکې.

نانډرۍ (nāndrә́y) ښځ. م. ج. د ښځو د خولې جنګ.

نانډریز (nāndríz) نر. م. ج. شخړیز، لانجه يي، متنازع فیه.

نانډول (nānḍwál) نر. م. ناانډول، نانډوله، بې تعادله، نامتوازن.

نانډوله (nānḍwála) ښځ. م. ناسازه، ناپېریته، نامناسب.

نانغوتان (nānğotā́n) ص. نر. م. نه منونکی، نه اورېدونکی.

نانغوړی (nānğoẓáy) نر. م. نانغتان، تورغوړی.

نانغوړي (nānğoẓí) ښځ. م. تورغوړي، نانغتاني.

نانګه (nāngá) نر. م. یو غړنی بوټی دی چې د الوبالو په څېر مېوه لري. انانګه

نانه (nāná) ښځ. م. نینه، د جوارو یا غنمو وریته کړې دانه.

نانی (nānáy) نر. م. ۱) ورکی، ښکلی؛ ۲) خود غرض، مطلب اشنا.

نانیدی (nāníday) ص. نر. م. ناجوتي، ناغاړه وتی، چې په پیوه یا سپړلی رودلی نه وي.

نانیسا (nānisā́) ښځ. م. بې زړه، ډارن، بې جرئت، کم جرأت.

نانیسایي (nānisāyí) ښځ. م. بې زړه توب، ډارنتیا، بې جرئتي، کم جرئتي.

نانۍ (nānә́y) ښځ. م. د غوا، غویي له څرمنې نه جوړ کړی مزی یا پړی.

ناو (nāw) نر. م. د غره په منځ کې لنبتی، ناله.

ناوا (nāwā́) نر. م. نو، نم، لوندوالی، زیم.

ناوخته (nāwáxta) ق. له ټاکلي وخت نه وروسته کېدل، ناوختېدل.

ناوډلی (nāoḍálay) نر. م. ناواوډلی، بې اوډنې، ګډوډ، بې ترتیب.

ناوډوني (nāoḍūní) ښځ. م. بې اوډوني، ګډوډي.

ناور (nāwár) نر. م. نور، ولاړې اوبه، ډنډ.

ناورین (nāwrín) نر. م. غم، خپګان، ماتم، ویر.

ناورین ځپلی (nāwrīṇǰapálay) نر.م. ناورین وهلی، غمځپلی.

ناوړتوب (nāwaṛtób) نر.م. سمون نه خوړنه، جواز نه لرنه، ناوړتیا، ناوړه.

ناوړونی (nāwṛūnay) نر.م. نا اوړېدونی، نه گردانېدونکی، غیر تصریفي.

ناوړوني ژبه (nāwṛūnežába) ښځ.م. ناوړېدوني ژبه، بې گردانه (بې تصریفه) ژبه.

ناوړه (nāwaṛa) ص.نب. نامناسب، ناجایز، ناوړی.

ناوسه (nāwása) ص. نب. اړ، بې وسه، مجبور.

ناوکۍ (nāwakáy) ښځ.م. و گ. نانځکه.

ناوگریز کړ (nāwagaṛízkáṛ) نر.م. هغه کړ چې بې کړند وکړي (فاعل و مفعول) گردانېږي.

ناول (nāwál) نر.م. یوه اوږده لیکلې شوې کېسه.

ناوللی (nāwlálay) ص. نر.م. نامینځلی، ناپرېولی، ناولی، ناپاک.

ناولی (nāwálay) ص. نر.م. ۱) خیرن، ناپاک؛ ۲) بدشکله؛ ۳) بدعمله، بدکرداره.

ناوه (nāwá) ښځ.م. پرناله، چې د کوټو له بامونو څخه د باران اوبه لاندې په کې راځي یا بهېږي.

ناوې (nāwe) ښځ.م. د واده پېغله، عروس.

ناویات (nāwyāt) ص.نر.ج. لږ پیدا، نادر، کمیاب، چې لږ پیدا کېږي.

ناویسا (nāwisā) ښځ.م. ناباوري، شکمن، بې باوره.

ناویسایي (nāwisāyí) ښځ.م. ناباوري، شکمنتیا، بې باورتوب.

ناوېشلی (nāwešálay) نر.م. ناوېشل شوی، نابېل شوی.

ناوېشوړ (nāwešwáṛ) نر.م.ج. نه وېشل کېدونکی، ناقابل تقسیم.

ناهوار (nāhawār) ص. نر.م. لوړ ژوړ، کندې کپرې.

ناهوسا (nāhosā) ص. نب. ستړی ستومانه.

ناهوسایي (nāhosāyí) ښځ.م. نارامي، ناکراري، بېقراري.

نایب (nāyáb) ص.نر.م. مرستیال، معاون.

نایک (nāyák) نر.م. سردار، نېک، خان، مالک.

نایي (nāyí) نر.م. ډم، سلمان، گلابي.

نایېنه (nāyaṇa) ښځ.م. سلمانی، نایي، ډمه.

نبات (nabāt) نر.م. ۱) بوټی، وابښه، شینکی؛ ۲) نر.م.ج. لمبوټ، د شکرې قند.

نباض (nabāz) ص. نر.م. ۱) د نبض کتونکی یا پوهېدونکی؛ ۲) هوښیار، ولس پېژندونکی.

نبض (nabz) نر.م. د ورغوي یا لاس کتنه.

نبوت (nabūwát) نر.م. پیغمبري، رسالت.

نبوغ (nubūǧ) نر.م. استعداد، قریحه.

نبوي (nabawí) ص.نب. نبي ته منسوب، د پیغمبر سره نسبت لرونکی.

نبي (nabí) نر.م. دخدای پاک استازی.

نتار (natār) نر.م. (ج.نتارونه) ناتار.

نتریکه (natṛíka) ښځ.م. تناکه، پولۍ.

نتکۍ (natkáy) ښځ.م. کوچنی نت یا نته، د پوزې یوه گاڼه ده.

نتل (natál) مص. مت. مهارول، وهل، تکول، زیونبول.

نتلی (natálay) ص.نر.م ۱) وهل شوی، ډبول شوی؛ ۲) سپېره، بدبخت؛ ۳) خپه، غمجن.

نته (náta) ښځ.م. ۱) پېزوان، نتکۍ، د پوزې پسول؛ ۲) داوښ په سپېږمو کې اچول کېدونکی کوچنی لرگی.

نتیالی (natyālay) ص.ښځ.م. د نتکۍ مېرمن، د نتې مېرمن، د پېزوان مېرمن.

نتیجه (natījá) ښځ. م. (ج. نتیجې) حاصل، پای، میوه، ثمره، پایله.

نټ (naṭ) نر. م. ۱) مداري، جادوګر؛ ۲) دوکه باز، ټګ؛ ۳) ص. بې آرامه، ناقراره؛ ٤) سخت تاو، تودوخه.

نټوی (naṭawáy) نر. م. لاټو، څرخیندک.

نټه (naṭa) ښځ. م. له کاره سرغړونه، انکار کول.

نثار (nisā́r) ص. ۱) جار، قربان؛ ۲) مین، عاشق؛ ۳) ص. نر. م. د نثر لیکونکی.

نثر (násar) نر. م. ۱) هغه عبارت چې منظوم نه وي؛ ۲) ص. ګډوډ، خپوروور، دانه وانه.

نجابت (nijābát) نر. م. شرافت، پاکي، صفايي.

نجات (nijā́t) نر. م. خلاصي، خپلواکي، آزادي.

نجار (najā́r) نر. م. ترکاڼ.

نجاست (nijāsát) نر. م. چټلي، پلیتي، ناپاکي.

نجتل (njatál) مص. مت. ۱) ورتهومبل، وردننه کول؛ ۲) ټینګ نیول؛ ۳) لګول لکه منګولې.

نجس (najás) ص. نر. م. ج. پلیت، مردار، ناولی.

نجل (njal) ښځ. م ۱) نجلۍ، جینۍ؛ ۲) هغه جینۍ چې کوژدن یې شوې وي.

نجلکۍ (njalkáy) ښځ. م. نجلۍ، جینۍ، جلکۍ.

نجلۍ (njaláy) ښځ. م. جلۍ، جلکۍ، جینکۍ.

نجوم (nujū́m) نر. م. ۱) ستوري؛ ۲) د ستورو د ګرځېدو د څرنګوالي معلومونه.

نجیب (najī́b) ص. نر. م. شریف، اصیل، لوی.

نڅا (nacā́) ښځ. م. ګډا، رقص، ډانس.

نڅاګر (nacāgár) ص. نر. م. نڅاند، ګډېدونکی، څرخباني، ډم، یامګر.

نڅاګري (nacāgarí) ښځ. م. ګډا، نڅا، څرخباني، یامګري.

نڅل (nacál) مص. ل. ګډېدل، نڅېدل، رقص کول.

نڅوړ (nacóṛ) نر. م. ګوښه، لنډيز، خلاصه. ..

نڅول (nacawál) مص. مت. ګډول، نڅول.

نڅی (nacáy) ښځ. م. ډمه، ګډېدونکې.

نڅېدل (nacedál) مص. ل. ګډېدل، رقصېدل.

نحس (nahus) ص. نر. م. ج. ۱) سپېره، بدبخت، منحوس؛ ۲) سمون نه خوړونکی، ناموافق.

نحوه (náhwa) ښځ. م. ۱) طریقه، چل؛ ۲) د کلام د ترتیب د اصولو علم.

نحوست (nahūsát) نر. م. بدمرغي، بدمرغي.

نخ (nax) نر. م. ۱) اومه وربښم؛ ۲) د وربښمو تار؛ ۳) مانجه؛ ٤) خېلی، تونکی.

نخاس (naxā́s) نر. م. د څارویو د خرڅلاو بازار.

نخاش (naxā́š) نر. م. د لنده بل، نګولي، د لړلو او اچولو آله، څمڅه.

نختېزل (naxtezál) مص. مت. نچوړول، د مینځلیو کالیو څخه د اوبو ویستل، پرغبړل، نښتېځل.

نختۍ (naxtáy) ښځ. م. غم، بلا، مصیبت، سانحه.

نخچه (naxčá) ښځ. م. نقشه، نخشه.

نخره (naxrá) ښځ. م. ناز، ادا، غمزه.

نخل (náxal) نر. م. د کجورې ونه، کجوره.

نخود [1] (naxwád) نر. م. ج. چنه، چڼې.

نخود [2] (naxwád) نر. م. د وزن واحد چې له ۱/۵ ګرامو سره برابر دی.

نخودي (naxūdí) ص. نب. د چنو په څېر رنګ.

نخوش (naxúš) نر. م. د کبانو د نیولو کونډه، خنجک.

نخولول (naxolawál) مص. مت. د زړه په خوراک اخته کول، نولول، کړول، په نول اخته کول.

نخولېدل (nxuledál) مص. ل. زړه خوړل، پټ په پټه غم زغمل، نولېدل، کړېدل.

نخونه (naxuná) ښځ.م. د سترګو یوه ناروغي ده.
نخوی (naxáway) نر.م. د اورکانی، بکر، چقماق.
نخي (naxí) ص. نب. له مالوچو شخه جوړه تکه.
ندا (nıdā́) ښځ.م. غږ، آواز.
نداف (nadā́f) نر.م. ډانډسي، ډانډس والا.
ندامت (nıdāmát) نر.م. پښېمانتیا، پښېماني.
ندائیه (nıdāayá) ښځ.م. هغه جمله چې په کې د ندا یاني چاته د آواز یا غږ توری وي.
ندرت (nıdrát) نر.م. ۱) کمیاب، کمی، ۲) ښه والی، غوره توب، نا آشنا توب.
ندرور (ndror) ښځ.م. د مېږه خور.
ندیم (nadím) ص نر.م. ملګری، مصاحب.
ندی (nadə́y) ښځ.م. سیندګی، خوړ، لویه ویاله.
ندی (nadə́y) نر.م. ۱) زېم، سبب، لوند. الی، نم؛ ۲) کوچنی سیند، رود.
نذر (názar) نر.م. (ج. نذرونه) ۱) منښته، صدقه، نیاز؛ ۲) ډالی، تحفه، نذرانه.
نذرانه (nazrānā́) ښځ.م. و ګ. نذر.
نذیر (nazir) ص. نر.م. وېروونکی، د آخرت په وېره کې وراچوونکی، د حضرت محمد (ص) لقب.
نر (nar) ص. نر.م. د ښځینه مقابل جنس، مذکر؛ تورزن.
نرتوب (nartób) نر.م. مېړنتوب.
نرخ (narx) نر.م. بیعه، قیمت؛ ولسي قانون.
نرخنامه (narxnāmá) ښځ.م. د نرخونو تاکلو لېست، د نرخونو د بیعو تاکلو لېست.
نرخوښ (narxóṣ) نر.م. و ګ. نخوش.
نرس (nars) نر.م ۱) د ډاکټر مرستیال؛ ۲) دایي.
نرسنګ (narsíng) نر.م. د نرس وظیفه او دنده.
نرسوی (narsáway) نر.م. ۱) یو ډول غرنی انار؛ ۲) د انار پوټکی؛ ۳) لمر سپځلی، لمر وهلی.
نرښځک (narṣəʒák) ص. ایجړا، ملوټی، نرښځی.
نرغزی (narǧə́zay) نر.م. یو ډول الوتونکی مرغه دی چې د شولو په فصل کې ګرځي.
نرغوښ (narǧóṣ) نر.م. و ګ. نخوش.
نرک (narák) نر.م. ۱) دګېډې شاته رګ؛ ۲) هغه دانه چې په تناسلي آلي کې راخېژي.
نرکچور (narkačū́r) نر.م. ج. ۱) یو ډول بوټي چې دارو تري جوړېږي؛ ۲) ص. دوکه باز.
نرکش (narkáš) نر.م. نرکښ، هوسی، نرکښ، لکشوه.
نرکښ (narkáṣ) نر.م. سېږه، سیګه.
نرکی (narákay) نر.م. ۱) د دو غرونو ترمنځ د لوړوالي کږلېچ؛ ۲) کوتل، غاښی؛ ۳) ډېر نری؛ ٤) ص. و ګ. نروکی.
نرګته (nargáta) ص. ښځ.م. نرګوته، نرښځی.
نرګس (nargís) نر.م. ج. یو ډول ګل دی.
نرګس بیمار (nargísıbımā́r) نر.م. ۱) مستې او مخمورې سترګې؛ ۲) د معشوقې سترګې.
نرګس شهلا (nargís šahlā́) نر.م. د نرګس د ګل یو ډول چې منځ یې توروي.
نرګسی[1] (nargısáy) نر.م. ۱) د نرګس په شېر؛ ۲) یو ډول توکر.
نرګسی[2] (nargasáy) نر.م. هغه شاروي چې د ګلې یا پادې په سر کې روان وي، سرکښ، مخکښ.
نرګسی (nargasə́y) ښځ.م. ج. و ګ. نرګوس.
نرګوړان (nargūṛā́n) نر.م. ګازره.
نرګوس (nargū́s) نر.م. نرګوسه، ننګروسه، د انار ونه، یو ډول غرنیز انار.
نرګوښ (nargū́ṣ) نر.م. د ماهیانو د نیولو کونډه، چنګک.
نرګه (nárga) ښځ.م. عامه مړینه، وبا.

نرلوخ (narlū́x) نر.م. بډه گال، بډ گ، د لوخو گل.

نرم (narm) ص.نر.م. ۱) پوست؛ ۲) خوړین، اوبړی؛ ۳) آسان؛ ٤) نازک؛ ٥) سست؛ ٦) بردبار.

نرم تالو (naramtālū́) نر.م. پوست تالو، ژبی.

نرم تالوییز (naramtālūyī́z) نر.م.ج. ژبی ییز، پوست تالوییز، وروستی تالوییز.

نرمچ (narmáč) نر.م. خرمگس، غوباړی، بگڼ.

نرم زړی (naramzáṛay) ص. نر.م. نسری زړی، زړه سواند، مهربان، لوراند.

نرم زړي (naramzáṛi) ص.نر.ج. زړه سواندي، لورینتوب، مهرباني.

نرم ژبی (naramžábay) ص.نر.م. ۱) پوست ژبی، نرم غږی. ۲) اخلاقي.

نرم ژبي (naramžábi) ص.نر.ج. ۱) پوست ژبي، نرم غږي؛ ۲) اخلاقیتوب.

نرمول (narmawál) مص. مت. ۱) پستول؛ ۲) خوړینول؛ ۳) اسانول؛ ٤) نازک جوړول؛ ٥) سستول؛ ٦) متحمل کول.

نرمه (narmá) ښځ.م. د غوږ پوشکی، نرمی.

نرمي (narmí) ښځ.م. د نرمېدو حالت، نرموالی.

نرمېدل (narmedál) مص. ل ۱) پستېدل؛ ۲) اوبړی کېدل؛ ۳) اسانېدل؛ ٤) نازک کېدل؛ ٥) بردبار کېدل.

نروب (naróob) ص.نر.م. نرم، رقیق، اوبلن، اوبزن.

نروچکی (naróčkay) ص.نر.م. نروشکی، نریچی، نری، نری نروچکی، نروکی، کمزوری، نازک.

نروز (naróz) ص. نر.م. نری، نروکی، نازک.

نروکی (narū́kay) ص.نر.م. ډېر نری، نری نروچکی، نری نروشکی، ستړی، کمزوری.

نره (nárá) ص. ښځ.م. ۱) تکړه، تورزنه، میړنۍ؛ ۲) ښځ.م. ډنډر، د نباتاتو ډنډر.

نری (naráy) ص. ښځ.م.ج. نری، نری توب.

نری اوبه (narayobá) ښځ.م. لښتي اوبه، رواني اوبه، باریکي اوبه.

نری اوډډ (narayawḍáḍ) زیر و بم، غور.

نری باران (naraybarā́n) نر.م. میده باران.

نری توب (naraytób) نر.م. باریکتوب، نازکتوب.

نری توري (naráytore) ص. ښځي نری.

نری رنځ (narayrā́nǰ) نر.م. دسل مرض، توبرکلوز.

نریز (naríz) ص.نر.م. نر ته منسوب.

نری زړی (nárayzáṛay) ص. نر.م. زړ؛ سواند، نرم زړی، مهربان، لوراند.

نرینه (narína) ص.نر.م.ج. نر ته منسوب.

نری ورغ (naraywrā́ǰ) نر.م. یو ډول باد چې د لوېدیځ له لوري لګېږي.

نری نروچکی (naráynarúčkay) ص. نسری پری، ډېر نری، ښځي نری.

نړ (naṛ) نر.م. د جریب ربع، د جریب څلورمه برخه.

نړا (naṛā́) ښځ.م. د خره اواز، د خره هنګا.

نړانده (naṛā́nda) ښځ.م. وران کنډر، نړېدلی ځای.

نړاو (naṛā́w) نر.م. څلور کناله ځمکه، یو جریب.

نړګ (naṛág) نر.م. خراب، ویران، بیابان.

نړل (naṛál) مص. ل. ۱) رمباړه، نړا؛ ۲) د خره هنګېدل.

نړول (naṛawál) مص. مت. ورانول، له ښېخه ویستل، ړنګول.

نړۍ (naṛáy) ښځ.م. جهان، دنیا.

نړۍ پنځی (naṛáypánǰay) ص.نر.م. نړۍ پیدا کوونکی، جهان آفرین، خالق.

نړیخور (naṛixór) نر.م.ج. نړۍ خوړونکی، جهانخور.

نړېدل (naṛedál) مص. ل. ویجاړېدل؛ وګ. ناړل.

نړۍ سوز (naṛəysóz) نر.م. نړۍ سوځوونکی، جهانسوز.

نړۍ ښود (naṛəyṣ̌ód) نر.م.ج. جهانښود، نړۍ وین، جهان نما.

نړۍ ګرځی (naṛəygáṙǰay) نر.م.ج. ګرځندوی، سیلاني، نړۍ ګرځېدونکی.

نړۍ لید (naṛəylíd) نر.م. جهان بیني.

نړۍ لیدلی (naṛə́ylidálay) نر.م. ازمایښتکار، تجربه کار، جهاندیده.

نړۍ لیدیز (naṛəylidíz) نر.م. د نړۍ لید اړوند، د جهان بیني اړوند.

نړۍ نیوی (naṛəyníway) نر.م. نړۍ نیوونکی، سوبمن، فاتح.

نړۍ نیوی (naṛəyniwạy) نر.م. نړۍ نیونه، جهانګیري.

نړیواک (naṛəywā́k) نر.م. د نړۍ واکمن، جهاندار.

نړیواکي (naṛəywākí) ښځ.م. نړۍ واکمني، جهان واکمني، جهانداري.

نړیوال (naṛəywā́l) نر.م.ج. جهاني، بین المللي.

نړیوال پولي صندوق (naṛə́ywālpolísandóq) نر.م. نړیوال بانک، وجهي بین المللي صندوق، عالمي بانک.

نړیوالتوب (naṛə́ywāltób) نر.م. نړیوالي، نړیواله، جهانشمولیت.

نړیواله (naṛə́ywā́la) ښځ.م. جهانواله، جهاني، اصالت، بین المللیت.

نړیواله بښنه (naṛə́ywālābaṣána) ښځ.م. د نړۍ والي بخښښي سازمان، امنستي انټر نېشنل.

نړیواله ټولنه (naṛə́ywālaṭolána) ښځ.م. جهاني ټولنه، جامعهٔ ملل.

نړیوېزونه (naṛiwezū́na) ښځ.م. هغه ویونه چې په یوه مانا د نړۍ په ژبو کې د نړیوالو پور وییونو په توګه کارېږي.

نزار (nazā́r) ص. نر.م. ضعیف، کمزوری، مانده.

نزاع (nızā́ʿ) ښځ.م. پسات، جنګ، جګړه.

نزاکت (nızākát) نر.م. باریکي.

نزامت (nızāmát) نر.م. پاکوالی، ستره ګي، پاکي.

نزد (nazd) ص. نر.م. ۱) نږدې، جوخت، ترخوا، قریب؛ ۲) خیال، رأی.

نزدو (nazdó) ص. نب. و.ګ. نژدې.

نزدیکت (nızdekát) نر.م ۱) جوختوالی، نژدېوالی، قربت، ۲) تعلق.

نزدې (nızdé) ص. نب. نژدې، جوخت.

نزړه (názṛə) نر.م. و.ګ. ننزره.

نزله (nazlá) ښځ.م. یو ډول زکام، د نزلې ناروغي.

نزول (nuzū́l) نر.م. ۱) نازلېدنه، له بره کښته راتلنه ۲) د سترګو اوبه؛ ۳) سرکاري ځمکه.

نزهت (nuzhát) نر.م. پاکوالی، تازه ګي؛ خوشالي.

نزیل (nazíl) ص. ۱) دمه کوونکی، قیام کوونکی؛ ۲) مېلمه، مسافر.

نژاد (nıžā́d) نر.م. نسل، نسب، ختهه، ذات، توکم.

نژادپال (nıžādpā́l) نر.م. توکمپالی، نسل پال، نژاد پرست.

نژادپالنه (nıžādpālə́na) ښځ.م. نژادواله، توکمواله، توکمپالنه، نژادي تبعیض.

نژادپوهنه (nıžādpohə́na) ښځ.م. توکمپوهنه، نژادپېژندنه، اتنولوژي.

نژادي (nıžādí) ص. نب. نژاد ته منسوب.

نژدې (nıždé) ق. لنډ، خواته، جوخت، ترخط، نږدې.

نږدې پر نږدې (niždéparniždé) لنډ پر لنډه، ژر تر ژره.

نږدېوالی (naždéwālay) نر.م. نږدېوالی، نږدېتوب، نږدېکت، قرابت.

نږل (nazə́l) مص. ل. ترنجی کول، اینږی کول، نږی کول، اینتروشی کول، پرنجی کول؛ نژل.

نږور (nazór) ښځ.م. د زوی ښځه.

نس (nas) نر.م. ګېډه، ښختېه، ګډه.

نساب (nasā́b) نر.م. نسب پوه، د نسبنامو پوه.

نساج (nasā́j) نر.م. ۱) کپړه اوبدونکی، جولا؛ ۲) ص. دروغجن.

نساجي (nasājí) ښځ.م. د ټوکر اوبدلو کار، جولاتوب د نساجۍ صنعت، د نساجۍ فابریکه.

نساوو (nasāwū́) ص. نب. ډېر خوراک کوونکی، ګېډه ور، خېټور، ډېر خور.

نسايي (nısāyí) ښځ.م. ښځو ته منسوب.

نسب (nasáb) نر.م. خاندان، نژاد، خټه، ذات.

نسبت (nısbát) نر.م. ۱) تړون، ربط، تعلق؛ ۲) مطابقت، برابري؛ ۳) کوژدن؛ ٤) بابت.

نسبتاً (nısbatán) ق. په نسبت، په مقابله، په مطابقت، په پرتلیز ډول.

نسبتي (nısbatí) ص. نب. نسبت لرونکی، رشته دار، خپلوان.

نسبيت (nasabyát) نر.م. ۱) قومیت، قومواله، نسبت لرنه؛ ۲) د نسبيت تيوري.

نسب نامه (nasabnāmá) ښځ.م. قومي، لړۍ، د نسب سلسله، کورنۍ شجره.

نسپال (naspā́l) نر.م. دانا رپوتکی، نرسوی.

نس پړس (naspə́ṛs) ص. نر.م. نساوو، ګېډه ور.

نست (nast) ښځ.م. ۱) کونډه هندوه؛ ۲) ص. نر.م شوم، بخیل، کنجوس.

نسترن (nastarə́n) نر.م. ج. یو ډول ښه بوی والا ګل چې د ګلابو په څېر پاڼې لري.

نستعليق (nastaʕlíq) نر.م. یو ډول څانګړی ښکلی لیک.

نستول (nıstawál) مص. مت. نابودول، ختمول.

نستوڼی (nastóṇay) ښځ.م. د کمیس هغه برخه چې له لاسه چاپېره وي، لستوڼی.

نستوڼ (nastáw) نر.م. بوغبند، هغه څادر یا دری چې بستره په کې تړل کېږي، بستره بند.

نستېدل (nastedə́l) مص. ل. نه موجودېدل، ختمېدل، پناکېدل، نېستېدل، بربادېدل.

نسته (násta) ص. نېست، نشته.

نسج (nasj) نر.م. ۱) د عضلاتو ډېر کوچنی جوړښت؛ ۲) نسّاجي، د ټوکر اوبدلو کار.

نسخ (nasx) نر.م ۱) ردول، منسوخېدنه؛ ۲) د لیک یو څانګړی ډول یا رسم الخط.

نس خشکي (nasxuškí) نر.م. د ګېډې درد، پېچش، نس خوږي.

نس خوږی (nasxū́ẓay) نر.م. ۱) د ګېډې درد، نس بهی، نس ناسته، پېچش؛ ۲) لوږه؛ ۳) ص. ګېډه ور.

نسخه (nusxá) ښځ.م. کتاب، رساله؛ ۲) هغه کاغذ چې ډاکټر درمل په کې لیکي؛ ۳) کاپي.

نسر [1] (nasr) نر.م. د ټپوس په څېر یو مردار خور مارغه، ګنجی؛ ۲) د اسمان یو برج.

نسر [2] (nasár) نر.م. سېلاب راوړی خځله.

نسرين (nasrín) نر.م. یو ډول سپین ګل.

نسق (nasq) نر.م. دستور، ترتیب، انتظام.

نسک (nask) نر.م. ج. یو ډول دال.

نسکور (naskór) ص. نر.م. پړمخې، اپوته، اړولی.

نسکورول (naskorawə́l) مص. مت. ۱) اپوته کول، پرمخې کول؛ ۲) ورانول، تباه کول.

نسکوره (naskorá) ښځ.م. ۱) یو ډول لویه ونه ده، نسکورۍ؛ ۲) کبږي، پرځوني؛ ۳) د سپینې تنې چې د سینګار لپاره پزګربوان ټک وهل کېږي.

نسکوریدل (naskoredə́l) مص.ل. ۱) اپوته کېدل، پرمخې کېدل؛ ۲) ورانېدل، تباه کېدل.

نسکورۍ (naskoráy) ښځ.م.ج.و ګ. نسکوره.

نسکیر (naskír) نر.م ۱) نژدې، جوخت؛ ۲) خپلوان ، دوست، ملګری.

نسکیرتوب (naskirtób) نر.م. ۱) نږدېوالی، جوختوالی؛ ۲) خپلوي؛ ۳) اړیکې لرونکی.

نسکیرول (naskirawə́l) مص.مت ۱) نیږدې کول، جوختول، قریبول؛ ۲) دوست جوړول، خپلول.

نسکیریدل (naskiredə́l) مص.ل. ۱) نږدې کېدل، جوختېدل؛ ۲) خپلېدل ،رشته دار کېدل.

نسکینه (naskína) ښځ.م. ۱) نسکو یا مسورو ته منسوب؛ ۲) له نسکو جوړه ډوډۍ یا بل څیز.

نسګیر (nasgír) نر.م. څوک چې قبض یا پېچ وي.

نسل (násəl) نر.م. اولاد، کورنۍ، ذات.

نسلاً (naslán) ق. په ذات، د نسل له اعتباره.

نسل کشي (nasəlkaší) ښځ.م. نسل زياتونه، ذات خپرونه، نسل ګيري.

نسلي (naslí) ص. نب. ۱) نسل ته منسوب؛ ۲) نسل لرونکی، اصلي.

نس ناس (nasnás) نر.م. انسان ته ورته بيزو.

نس ناسته (nasnásta) ښځ.م. دستونه، اسهالونه.

نسو (nasú) ص. نب. ښځنو، ګېډو، نسور.

نسوار (naswár) نر.ج. د تماکو او ايرو ګډه ماده ده چې د نشې لپاره په خوله کې اېښودل کېږي.

نسواره (naswārá) ښځ.م. يو ډول وړه کشتۍ چې د سيل لپاره استعمالېږي.

نسواري (naswārí) نر.م. ۱) نسوار خرڅوونکی؛ ۲) نسوار استعمالوونکی؛ ۳) نسواري رنګ.

نسوان (naswā́n) ص. نر.م ۱) ښځنو، ګېډور، نسو؛ ۲) نر.ج. د نساء جمع، ښځې، ښځمنې.

نسوت (nıswát) ص. نر.م. ۱) سوچه، خالص؛ ۲) د يو ډول بوټي ښځ چې جلابو لپاره ښه دی.

نسور (nasawár) ص. نر.م. نسو، ښځنو.

نسی (nasáy) نر.م. سوتلی، ژی، سوترې، مزی.

نسیا (nasyá) نر.م. پور، قرض، نسيه.

نسیان (nasyā́n) نر.م. ۱) هېره، تېروتنه؛ ۲) يوه ناروغي ده چې له انسان څخه تېرې شوې پېښې هېرې شي.

نسیانی (nasyānáy) ص. هېروونکی.

نسیم (nasím) نر.م. د سهار نرم باد وهوا.

نسیه (nasyá) ښځ.م.و ګ. نسيا.

نشأت (našát) نر.م. پيدايښت، نوی ژوند، پيدا کېدنه.

نشاسته (našāstá) ښځ.م.و ګ. نشايسته.

نشاط (nıšā́t) نر.م. خوشالي، ښادي، خوند.

نشان (nıšā́n) نر.م. ۱) نښان، نښه، علامت، اثر؛ ۲) داغ؛ ٤) درک، پته؛ ٥) د پله نښه.

نشانه (nıšāná) ښځ.م. د ټوپک نښانه، هدف.

نشاني (nıšāní) ښځ.م. يادګار، نشان، نښه.

نشايسته (našāyastá) ښځ.م. يو ډول سپينه ماده ده چې له غنمو او کچالو څخه لاس ته راځي.

نشت (našt) ص. نر.م. ۱) نشته، هېڅ، هېڅنا، ورک؛ ۲) حقير، سپک ،ذليل؛ ۳) نر.م. و ګ. نشتوالی.

نشت اړخ (naštaṛx) نر.م. منفي (فعلي) وجهه.

نشت اوړون (nəštawṛū́n) نر.م. د نفي (فعلي) گردان، د نفي (فعلي) تصريف.

نشتاند (nəštánd) نر.م. منفي باف، مخالف، له هر څه منکر.

نشتاندي (nəštāndí) ښځ.م. نشتاند والی، منفي بافي، نهيليزم.

نشت پېر (nəštpér) نر.م. د نفي حالت، د نامه نفي حالت.

نشتر (naštə́r) نر.م. ۱) د نښتر ونه؛ ۲) تېره څوکه لرونکی، د داني يا زخم څيرولو يوه آله.

نشتمن (naštmə́n) ص. نر.م. نېستمن، مفلس.

نشتمني (nəštmənί) ښځ.م. نېستي، نېستمني، بېوزلي، تش لاسي.

نشتوالی (naštwā́lay) نر.م. معدوم کېدنه، نابود کېدنه، ورک کېدنه، تنگ لاسي.

نشتوکی (naštū́kay) نر.م. شوم، کنجوس.

نشتول (naštawə́l) مص. مت. معدوم کول، فنا کول، ناموجود کول.

نشتويیکی (naštwayíkay) نر.م. د نفي يا نهي وييکی يا ادات.

نشتېدل (naštedə́l) مص. ل. معدوم کېدل، ورک کېدل، ناموجود کېدل، فنا کېدل.

نشر (nášər) نر.م ۱) خپور، خپورشوی؛ ۲) خپرونه، اشاعت؛ ۳) له حشر سره په راتلو ژوندي کونه.

نشرات (našarā́t) نر.ج. خپروني.

نشرول (našrawə́l) مص. مت. خپرول، خورول، نشر کول، شايع کول.

نشريات (našrıyā́t) نرج. د راديو په ذريعه د اواز د خپرولو سلسله، براډکاستهنگ.

نشريه (našrıyá) ښځ.م. خپرونه، نشريات.

نشرېدل (našredə́l) مص. ل. خپرېدل، شايع کېدل.

نشست (na(ı)šást) نر.م. گډې خبرې اترې، سره کېناستنه، ناسته.

نشمه (našmá) ښځ.م. ناز، ادا، نخره، غمزه.

نشمي (našmí) ص. نب. ناز و ادا کوونکی.

نشمېدل (našmedə́l) مص. ل. ناز و ادا کول، نخري کول.

نشو (našu) ښځ.نر.م. غټېدنه، لوېدنه.

نشوونما (našunamā́) ښځ.م. راختنه او لويېدنه، راټوکېدنه او غټېدنه، وده او غټېدنه.

نشوي (našawí) ص.نر.م. ۱) نشې ته منسوب؛ ۲) نشه راوستونکي، نشه آور، نشه يي.

نشه (naša) ص. ښځ.م ۱) سرور، مستي، بې هوښي ۲) غرور، کبر، لويي، خودبيني.

نشه اور (našaāwə́r) ص. نب. نشه راوستونکی، نشه يي، نشه کوونکی.

نشه باب (našabā́b) نر.م. نېشه يي توکي، نېشه يي څېزونه.

نشه باز (našabā́z) ص. نر.م. نشه کوونکی، نشه يي څيزونه استعمالوونکی، نشه يي.

نشه يي (našayí) ص. نب. و گ. نشايي.

نشېب و فراز (našebufaráz) نر.م. لوړه ژوره، لوړوالی او ژوروالی، تيټ او جگ.

نښان (nısā́n) نر.م. و گ. نشان.

نښپوهنه (naṣpohána) ښځ.م. د نښو (علامتونو) پوهنه، نماد شناسي، سيمولوژي.

نښت (naṣát) نر.م. نښتنه، سره يو کېدنه، نښتون، نښتيا، نښته، بندوالی، ناوزگاري، بوختوالی.

نښتر (naṣtár) نر.م. نشتر، د صنوبر ونه.

نښتل (naṣtál) مص.ل. نښلېدل؛ ۱) سره يو کېدل؛ لېوېدل؛ ۲) راايسارېدل؛ ۳) شروع کېدل، لاس پورې کېدل؛ ٤) جگړه کول، لاس لگول.

نښتوب (nştób) نر.م. ۱) نښتېځنه، ځښېښنه؛ ۲) ځور، مخکښته، ښهېدنګ.

نښتون (nşatűn) نر.م. وګ. نښت.

نښته (nşáta) ښځ.م. ۱) وګ. نښت؛ ۲) جنګ، جګړه.

نښتېځل (naştéjál) مص. مت نچوړول، نخښول، ځښېښل، له یوه شي په زوره اوبه ایستل، نښځل.

نښتېدل (nşatedál) مص. مت. وګ. نښتېځل.

نښرغاند (naşragǎ̄nd) نر.م. نښه جوړوونکی، سمبول جوړوونکی، نمادګر.

نښرغاونه (naşragǎ̄wána) ښځ.م. نښه جوړونه، سمبول جوړونه، رمز سازي.

نښک (naşák) نر.م. هغه کونډه چې له دېګچې او کړهي نه غوښه پرې راایستل کېږي.

نښلول (naşlawál) مص. مت. ۱) سره یوځای کول، سولېول؛ ۲) راایسارول؛ ۳) اپیل کول، لاس پورې کول؛ ٤) جنګول.

نښلېدل (naşledál) مص. ل. وګ. نښتل.

نښنی (naşánay) ص. نر.م. بد، ناکاره، خوشې.

نښه (náşa) ښځ.م ۱) وګ. نشان؛ ۲) نشانه، هدف، په توپک باندې د ویشتو علامه.

نښه نښان (náşanışā́n) نر.م. نوم ونښان، نوم و نشان.

نښه ییز (naşayíz) نر.م. اشاري، علامتي.

نښه ییزول (naşayizawál) مص. مت. علامتي کول، اشاري کول.

نص (nas) نر.م. ۱) د سامان قط په قط ایښودل؛ ۲) د یوې خبرې سپیناوی؛ ۳) صفت، صریح او واضحه (حکم، کلام، حدیث، آیت).

نصاب (nısā́b) نر.م ۱) پانګه، هغه مال چې زکات ورکول وریاندې واجب وي؛ ۲) د ښوونځي لپاره مقرر کړی شوې کتابونه؛ ۳) کتنه، اندازه.

نصایح (nasāγíh) نر.ج. نېکې مشورې، نصیحتونه.

نصب (nasb) ص. نر.م. ۱) ولاړ، ودرېدلی، لک، لګېدلی، قایم؛ ۲) زور، زبر.

نصب العین (nasbulʕáyn) نر.م ۱) اصل مطلب، مقصد؛ ۲) اصول، لار، کرښلاره.

نصبول (nasbawál) مص. مت. ۱) ودرول، لګول، لکول، قایمول؛ ۲) مقررول.

نصبېدل (nasbedál) مص. ل. ودرېدل، لګېدل، قایمېدل، مقررېدل.

نصر (nasr) نر.م. ۱) ملګرتیا، مرسته؛ ۲) سوبه، ګټه، بری.

نصرت (nasrát) نر.م. ۱) سوبه، فتح؛ ۲) مدد، ملګرتیا، مرسته.

نصف (nısf) ص. نب. نیم، نیمایي، دویمه برخه.

نصوح (nusűh) ص. نب. ۱) سوچه، خالص؛ ۲) پخه توبه ایستونکی، نصوحا.

نصوص (nusűs) نر.ج. وګ. نص.

نصیب (nasíb) نر.ج. ۱) قسمت، تقدیر، برخه، نصیبه؛ ۲) حصه؛ ۳) حاصل.

نصیبور (nasibawár) ص. نر.م. ښه نصیب لرونکی، نصیبي، بختور.

نصیحت (nasihát) نر.م. نېکه مشوره، پند.

نصیر (nasír) نر.م ۱) مرسته کوونکی؛ ۲) ملګری، دوست.

نطاق (natā́q) نر.م. خبرې کوونکی، ویاند، ویندوی.

نطفه (nutfá) ښځ.م. مني، د انسان تخمه چې اولاد ترې پیدا کېږي؛ ۲) اولاد.

نطفه حرام (nutfaharā́m) ښځ.م. ناجایزه اولاد.

نطق (nutq) نر.م. ۱) د خبرو یا وینا قوت، د ویلو قوت، ۲) خبره، وینا؛ ۳) منطلیک.

نظارت (nızārát) نـر.م. ۱)کتنه، پام کـونه؛ ۲)ساتنه، نګهباني؛ ۳)دناظر دنده.

نظاره (nızārá) ښځ.م. ۱)ليدنه؛ ۲) ننداره.

نظافت (nızāfát) نر.م. صفايي، پاکوالی، پاکي.

نظام (nızām) نر.م. ۱) انتظام؛ ۲) ترتيب؛ ۳)د مرغلرو لړ؛ ٤)جرړه؛ ٥)طريقه، چل.

نظامي (nızāmí) ص.نب. پوځي، د پوځ يا لښکر انتظام کوونکی يا ناظم.

نظر (nazár) نر.م ۱)د ليدو قوت، بصارت، بينايي؛ ۲)کتنه، ليدنه؛ ۳)غور، فکر؛ ٤)نګراني.

نظرباز (nazarbāz) ص. نـر.م. ۱)بد نظرلرونکی؛ ۲)نظر اچـوونکی؛ ۳)خـلک پېـژندونکی، چالاک.

نظربند (nazarbánd) ص. نر.م. هغه څوک چې تر څارنې لاندې وي.

نظربندي (nazarbandí) ښځ.م. ۱)په نګـرانۍ کې ساتنه؛ ۲)د جادو عمل، جادوګري.

نظرثاني (nzarsāní) ښـځ.م. د اصلاح لپاره بيا کتنه، اصلاح کونه.

نظرمات (nazarmāt) نر.م. هغه کنجکه يا چيړه چې له بدو سترګو د بچ ساتلو لپاره د کوچنيانو په غاړه کې تړل کېږي

نظرماتی (nazarmātay) نر.م.د نظر ماتولو عمل؛ د سپېلنو لـوګی کـول، دم کول، صدقه؛ نظـر رچ.

نظروچ (nazarwáč) نر.م. و ګ. نظرماتی.

نظري (nazarí) ص. نب. ۱)لـه نظره شـوی؛ ۲)له نظره غورڅېدلی؛ ۳)ناقص؛ ٥)هغـه علم چې د موجوداتو په تصور بحث په کې کېږي.

نظرياتي (nazaryātí) ص.نب. نظريو يا نظرياتو ته منسوب.

نظريه (nazaryá) ښځ.م. هغه مسأله چې غـور او فکر نه په کې کار واخيستل شي، اصول.

نظم (názam) نر.م. ۱)بندوبست، انتظام، نظام؛ ۲)موزون کلام، شعر.

نظم ونسق (názmnuásq) نـر.م. بندوبست، انتظام.

نظير (nazír) نر.م ۱) مثال، نمونه؛ ۲)دلويو عدالتو پرېکړه چې د کښتنو عدالتونو لپاره دليل وي.

نظيف (nazíf) ص. نر.م. پاک، حلال.

نعت (naʂt) نر.م. ۱)ستاينه، مدحه؛ ۲)د حضرت محمد (ص) په شان کې د ستاينې شعرونه.

نعتيه (naʂtıyá) ص.نب. نعت ته منسوب.

نعره (naʂrá) ښځ.م. و ګ. ناره.

نعش (naʂš) نر.م. لاش، مړی، جسد.

نعل (naʂl) نر.م.و ګ. نال.

نعلبکی (naʂlbakáy) نر.م. و ګ. نالبکی.

نعلبند (naʂlbánd) نر.م. و ګ. نالبند.

نعم البدل (naʂmulbadál) نر.م. ښه بدله، ښکه معاوضه، غوريز، عوض.

نعمت (nıʂmát) نر.م. مال، دولت، خوندور شيان، انعام، پېرزوينه، د الله تعالی ورکړه.

نعيم (naʂím) نـر.م. ۱)نعمت، مـال؛ ۲)ښکي؛ ۳)لاس رسېدنه؛ ٤)صفت، نعمت لرونکی.

نغارچي (nağārčí) ص. نغـاره وهـونکی، نغاره غږوونکی، ډنډورچي.

نغاره (nağārá) ښځ.م. ډنډوره، ډمامه.

نغاړل (nğāṛál) مص. مت. و ګ. نغښتل.

نغاړی (nğāṛə́y) ښځ.م. منجيله، نغوړی.

نغامه (nağāma) ښځ.م. و ګ. مغاند.

نغت (nağát) نر.م. راګرمونه، راپارونه، تحريک، لمسونه، لمسون، نغته، نغوته، اشاره.

نغتان (nağatā́n) ص. نر.م. منونکی، اورېدونکی، غوږ نيوونکی، نغتاند، نغوتان، نغوتاند.

نغد (nağd) نر.م. په لاس، د قرض ضد، تيار، موجود.

نغدپرنغد (náğdparnáğd) نر.م. نغده پر نغده، لاس پر لاس، نغدي.

نغدول (nağdawál) مص.مت. پيسې په موقع تيارول، پيسې حاضرول، نغدې پيسې لاس ته راوستل.

نغدې (náğde) ښځ.ج. حاضر رقم، موجودې پيسې، نغديت.

نغدېدل (nağdedə́l) مص.ل. پيسې په موقع حاضرېدل، پيسې لاس ته راتلل، کره کېدل.

نغر (ngər) نر.م. نغرښت، نغرذ، نغړ؛ ١) راکښنه، جذب کونه؛ ٢) ءيږچونه، اپونه؛ ٣) زغمنه.

نغرل (ngarə́l) مص.مت. نغرول، نغږدل، نغرتل؛ ١) راکښل، جذب کول؛ ٢) لواړ خوړل، په يو وار له حلقه تېرول؛ ٣) زغمل او برداشت کول.

نغرى (ngaráy) نر.م. د اور بلولو ځای، د پخلي ځای، انغری، اوړ غالی.

نغړاند (ngṛā́nd) نر.م. کتنه، ځارنه، انتظار.

نغړاندی (ngṛā́nday) ص. نر.م. کتونکی، انتظار کوونکی، ځارونکی.

نغړد (ngaṛd) ص.نر.م. چخنی، لتاړ، چارپلاخ.

نغړدل (ngaṛdál) مص.مت. و.گ. نغرل.

نغړنزی (ngaṛanzáy) نر.م. جلغوزی، زنغوزی.

نغښت (ngaṣt) نر.م. ١) راغونډونه، د نغښتلو عمل، نغشت؛ ٢) ص. تول، له خرمه.

نغښتل (ngaṣtál) مص.مت. نغاړل، نغشتل؛ ١) قط په قط راتول، راغونډول؛ ٢) النډول.

نغښتی (ngáṣtay) ص. ١) پخه کړې، قط په قط راغونډ، راتول؛ ٢) مختصر، لنډ.

نغښی (ngaṣáy) نر.م. وربل، کوڅی، کوڅی.

نغلاند (nağlā́nd) ص.نر.م. وږسترگی، اروا وږی؛ ٢) لېوال، مشتاق، غوښتونکی.

نغم (náğəm) نر.م. ١) الغم، سمڅه؛ ٢) غنم؛ ٣) د پښانو او زرگرانو بياتي.

نغمه (nağmá) ښځ.م. لوبه، سندره، ترانه.

نغن (ngən) نر.م. د غنمو ډوډۍ، نغند.

نغند(١) (ngand) نر.م. د غنمو ډوډۍ.

نغند(٢) (nağánd) نر.م. ضرر، اذيت، تکليف.

نغوتان (ngutā́n) ص. و.گ. نغتان.

نغوتاند (nağutā́nd) ص.نر.م. نغوتان، منونکی، اورېدونکی.

نغوتستاينوم (nağutstāynúm) اشاري صفت.

نغوتل (ngutál) مص.ل. گرمول، راپارول.

نغوته (ngúta) ښځ.م. و.گ. نغت.

نغوره (ngóra) ښځ.م. ځوز، هغه اغزی چې اوښان يې خوري.

نغوړ (ngoṛ) نر.م. ناغه، جرمانه، د ملامتيا جرم.

نغوړی (ngoṛáy) ښځ.م. و.گ. نغاړی.

نغوږل (ngozál) مص.مت. په غوږ سره اورېدل، غوږ اېښودل، په توجه سره اورېدل.

نغوږمېچ (ngozméč) نر.م. د اورېدا مېچ الة، شنوايي سنج.

نغوږمېچنه (ngozmečána) ښځ.م. د اورېدا اندازه لگونه، شنوايي سنجي.

نغوږوړتيا (ngozwaṛtyā́) ښځ.م. د اورېدا قابليت.

نغوږېدل (ngozedál) مص.ل. په غوږ سره اورېدل، غوږ اېښودلی کېدل.

نغوښ (nağóṣ) نر.م. و.گ. نخوش.

نغول (ngol) نر.م. د اوبو مورۍ، د اوبو رو.

نفاذ (nıfā́ź) نر.م. ۱)جاري کېدنه؛ ۲)يو څيز له بل څيز نه وتنه.

نفاس (nıfā́s) نر.م. د کوچني تر زېږېدو وروسته تر څلوښتو ورځو پورې له ښځې وينه راتلل.

نفاست (nıfāsát) نر.م. پاکوالی، ښه والی.

نفاق (nıfā́q) نر.م. بې اتفاقي، عداوت، پټه دښمني.

نفت (nıft) نر.ج. دخاورو تېل، بنزين.

نفر (nafár) نر.م. کس، سړی، بنده.

نفرت (nafrát) نر.م. کرکه، ناخوښي، کراهت.

نفري (nafarí) ښځ.م. ۱)د کارکوونکو ډله، د مزدورانو ټولی؛ ۲)مزدوري، دياړي.

نفرين (nafrín) نر.م. ښېرا، بده دوعا، غندنه.

نفس[1] (nafs) نر.م. ۱)ځان، روح، ذات، وجود؛ ۲)حقيقت، اصل؛ ۳)خلاصه؛ ٤)ذکر؛ ٥)بدن؛ ٦)د بدکار هيله.

نفس[2] (nafás) نر.م ۱)سا، دم؛ ۲)ساعت، لحظه.

نفساني (nafsāní) ص.نب. نفس ته منسوب.

نفس پرست (nafsparást) ص. نر.م. د نفس منونکی، عياش، نفس پالونکی.

نفعه (náfʿa) ښځ.م. د نقصان ضد، ګټه، فايده.

نفقه (nafaqá) ښځ.م. د کور خرڅه، دکورماته ګوده، د بال بچ خرڅه.

نفل (náfal) نر.م. ثوابي عبادت.

نفوذ (nofū́z) نر.م. اغېز، اثر کونه، رسوخ.

نفور (nofū́r) نر.م. نفرت کونه، کرکه کونه.

نفوس (nu(a)fū́s) نر.م.ج. وګړي، کسان، ولس.

نفي (náfi) ښځ.م. د اثبات ضد، نه، انکار.

نفير (nafī́r) ص. نر.م. ۱)نفرت کوونکی، متنفر؛ ۲)سرنا، سورنی، دروی؛ ٥)فرياد، ژړا.

نفيس (nafī́s) ص. نر.م.ج. ښه، پاک، غوره.

نقاب (nıqā́b) نر.م. د ښځو د مخ پټولو پرده، برقع.

نقاد (naqā́d) نر.م. تنقيد کوونکی، د يو شي د ښو بدو څرګندوونکی، کره کوونکی.

نقاره (naqārá) ښځ.م. وګ. نغاره.

نقاش (naqā́š) نر.م. ۱)نقش و نګار جوړوونکی؛ ۲)انځورګر، مصور، آرټست.

نقاضت (naqāzát) نر.م. زړه بداوی، خپګان.

نقال (naqā́l) ص. نر.م. نقل کوونکی، پېښې ګر، نقلي، پېښې کوونکی، اېکټر، بګت باز.

نقاهت (naqāhát) نر.م. کمزورتيا، ناتواني، تر ناروغۍ وروسته د ښو کېدو پر لور د کمزورۍ دوره.

نقايص (naqāyís) نر.ج. عيبونه، نيمګړتياوې.

نقب (naqab) نر.م. نغم، نقم، هغه سوری چې د غلا لپاره د چا په دېوال کې وکړی شي.

نقد (naqd) نر.م. ۱)وګ. نغد؛ ۲)کتنه، کره کتنه، د يوه اثر د ښو او نيمګړو اړخونو څرګندونه.

نقرس (naqrís) نر.م. نقرص، يو ډول ناروغي ده.

نقره (nuqrá) ښځ.م. سپين زر، چاندي.

نقش (naqš) نر.م. ۱)صورت، انځور؛ ۲)مهر، ټاپه؛ ۳)نام و نښان؛ ٤)نښه؛ ٦)ګلکاري؛ ۷)اثر، اغېز؛ ۸)جادو، منتر، ټوټکه.

نقش زېږند (naqšzeẓánd) نر.م. نقش لوبوونکی، کردار لوبوونکی، اداکار، نندارغاړی.

نقش زېږونه (naqšzeẓawána) ښځ.م. نقش جوړونه، نقش آفريني.

نقش لوبول (naqšlobawál) مص. مت. رول لوبول، پاټ لوبول، ونډه اخيستل، لوبه کول.

نقش لوبونه (naqšlobawána) ښځ.م. رول لوبونه، پاټ لوبونه، ونډه اخيستنه.

نقش ونګار (naqšwnıgā́r) نر.م. د ګلونو د جوړولو کار، ګلکاري، د قلم کارۍ کار.

نقشه (naqšá) ښځ.م. نخچه؛ ۱) تصویر، خاکه؛ ۲) شکل؛ ۳) کره وره؛ ٤) نمونه، مثال.

نقص (nuqs) نر.م. کمی، عیب، بدوالی، تاوان.

نقصان (nuqsā́n) نر.م. ۱) کمی، نقص، عیب؛ ۲) تاوان، زیان، خساره؛ ۳) بربادي.

نقض (naqz) نر.م. ماتونه، ماتېدنه، ورانی.

نقطه (nuqtá) ښځ.م. ټکی، صفر.

نقل[1] (náqal) نر.م. ۱) له یوه ځایه بل ځای ته تلنه؛ ۲) له یوه کاغذ څخه بل ته اړونه؛ ۳) بېلګه؛ ٤) کیسه؛ ٦) پېښه؛ ۷) لطیفه؛ ۸) کاپي.

نقل[2] (núqul) نر.م.ج. یو ډول خواږه دي.

نقل نویسي (náqalnawisí) نر.م. د نقل لیکلو او یا کولو کار، منشي توب، محرري، نقلول.

نقلول (naqlawál) مص. مت. ۱) له یوه ځایه بل ځای ته لېږدېدل؛ ۲) له یوه کاغذ په بل کاغذ لیکل؛ ۳) حکایت کول، روایت کول.

نقلي (naqlí) ص. نر. ښځ.م. ۱) وګ. نقال؛ ۲) د اصلي ضد، جعلي.

نقلیه (naqlıyá) ص. نقل ته منسوب.

نقلېدل (naqledál) مص.ل. ۱) له یوه ځایه بل ځای ته تلل؛ ۲) له یوه کاغذه په بل کاغذ لیکل کېدل؛ ۳) حکایت کېدل، بیانېدل.

نقي (naqí) ص. ښځ. نر.م. پاک، سوچه، خالص.

نقیب (naqíb) ص. نر.م. ۱) د قوم مشر؛ ۲) تشهیر کوونکی؛ ٤) ستاینونکی؛ ۵) چوبدار؛ ٦) شپېلی.

نقیصه (naqisá) ښځ.م. کمزوري، ناتواني.

نکات (nukā́t) نر.ج. ۱) باریکي؛ ۲) هغه خبرې چې هر څوک پرې نه پوهېږي.

نکاح (nıkā́h) ښځ.م. له اسلامي شریعت سره سم د هلک او جلۍ تړون، واده، عقد.

نکاحنامه (nıkāhnāmá) نر.م. هغه کاغذ چې د نکاح د وخت فیصله پرې لیکل شوې وي.

نکاس (nıkā́s) نر.م. له کوره د بهر تلو لاره؛ ۲) د اوبو د بهیر د وتو لاره؛ ۳) لاره، طریقه.

نکاسي (nıkā́si) ښځ.م ۱) د مال و اسباب خرڅېدنه؛ ۲) لېږنه؛ ۳) له ښاره بهر تلنه؛ ٤) له چا نه روپۍ لاس ته راوړنه؛ ۵) د ځمکې محصول.

نکبت (nakbát) نر.م. غریبي، مفلسي، بدحالي.

نکته (nuktá) ښځ.م. ۱) باریکي؛ ۲) باریکه یا ژوره خبره؛ ۳) د آس د خولې څرم.

نکته چین (nuktačín) ص. نر.م. باریکي لټوونکی، نکتې راویستونکی، خامي راویستونکی.

نکتايي (nıktāyí) ښځ.م. د رخت پټی چې په غاړه کې د کمیس له غاړې سره تړلی شي.

نکریزې (nakrízé) ښځ.ج. یو ډول بوټی او د هغه پاڼې چې لاسونه وریاندې سره کوي، حنا.

نکری (nakray) نر.م. یو ډول ناروغي، برص.

نکړې نکړې (nákṛenákṛe) نر.م. ټال متول، آنې بانې، ډیل، ځنډ، انکار.

نکل (nákal) نر.م. وګ. نقل[1].

نکم (nakā́m) نر.م. ناز، ادا، نخره، غمزه.

نکیر (nakír) نر.م. نکیر منکر په قبر کې له مړي سره سوال و ځواب کوونکې ملایکه.

نګ (nag) نر.م. ۱) منظم بند شوی یا تړل شوی غټ پنډ؛ ۲) غمی، نګین، جوهر.

نګار (nıgā́r) نر.م. ۱) انځور، نقش؛ ۲) بت؛ ۳) معشوق؛ ٤) سینګار؛ ۵) د نکریزو چاپ.

نګارخانه (nıgārxāná) ښځ.م. ۱) سینګارځی، آرایشګاه؛ ۲) د انځورونو ځای.

نګاه (nıgā́h) ښځ.م. ۱) لیدنه، نظر؛ ۲) د لیدو قوت؛ ۳) سترګه؛ ٤) پام، توجه؛ ٦) ننداره.

نګاهبان (ngāhbā́n) ص. نـر.م. پام لـرونکی، ساتونکی، نګران، څوکیدار، محافظ.

نګر (nā́gar) نر.م. کلی، قصبه، بلدیه، ښارګوټی.

نګران (nıgarā́n) ص.نر.م. کتونکی، پام کوونکی، ساتونکی، نګاهبان، محافظ.

نګسی (ngasáy) نر.م. څیني شیان.

نګښی (ngáṣay) نر.م. ځنې، د ښځو د تندي دواړو خـواو ته کـوځې کـرې وېښـته؛ ۲)زرښت، بوډاتوب.

نګوبی (ngobáy) نر.م. د توري موټی یا لاستی، د زین دمخنۍ برخې لوړه څوکه.

نګوری (ngóray) ص. نر.م. ړوند، نابینا.

نګوړی (ngóṛay) نر.م. بادرنګ، ترېوړی.

نګوس (ngos) نر.م. انځور، عکس، نګوښ.

نګوښ (ngoṣ) نر.م. د یوې پېښې کار نه کونه، ګوډ ګوډ تلل، نګوښېدل.

نګوښل (ngoṣál) مص. ل. نګوښېدل.

نګوښول (nguṣawā́l) مص.مت. په یوه پښه ګوډول په یوه پښه معیوبول.

نګوښېدل (nguṣedā́l) مـص.ل. پـه یـوه پښه ګوډېدل، ښکاره کېدل، په یوه پښه معیوبېدل.

نګولی (ngū́lay) نر.م. سالن، لندبل، کټغ.

نګون (nıgū́n) ص. نـر.م. نسکور، سرچپه یا سر ښکته پښې پورته ځوړند، اپوټه، نګونسار.

نګه (nagá) ص.نب. نږه، سوچه، پاک، خالص.

نګهت (nıghát) نر.م. د ګلونو بوی، خوشبويي.

نګین (nagín) نر.م. قیمتي کاڼی، غمی، نګینه.

نل (nal) نر.م. دورمه، دروه، نچه، نی، نیچه، کړکی؛ یوجګ نری بوټی چې د ګني په څېر بندونه لري.

نلکه (nalká) ښځ.م. ۱)له اوسپنې یا پلاستیک ځخه جوړه نلۍ؛ ۲)د اوبو بمبه.

نله (nalá) ښځ.م. ۱)نلۍ؛ ۲)د پښې لوی هډوکی؛ ۳)شپېلۍ.

نلۍ (naláy) ښـځ.م. ۱)د کارتوسـو تـوڅـه، قوله؛ ۲)دچلم نلۍ؛ ۳)لويه نیچه.

نلی (naláy) نر.م. ۱)د پښې یا لاس لـوی هډوکی؛ ۲) د هډوکي مغز.

نم (nam) نـر.م. ۱) لـوندوالی، رطوبت؛ ۲)حیا، لحاظ؛ ۳)لوند، تر.

نمازي (nmāzí) ص.نب. پاک، نمانځی، مائې.

نماست (nmā́st) ص. نر.م. وګ. لماست.

نماستل (nmāstál) مص. مت. ملاستل، پرېوتل، غځېدل.

نماک (nmā́k) اد. ډول، څېر، رنګ.

نمانځل (nmānǰál) مص.مت. وګ. لمانځل.

نماړي ستن (nmāṛistán) ښځ.م. وګ. د لماړي ستن، د نواړي ستن.

نمایش (namāyáš) نـر.م. ۱)ښودنه، خلکو ته ښکاره کونه، نمود؛ ۲) ننداره.

نمـایېدل (nmāyedál) مص. ل. ښـکاره کـېدل، څرګندېدل، ښودلی کېدل.

نمایان (namāyā́n) ص. نر.م. ښـکاره، څـرګند؛ ۲)نوموړی، نامور، یاد.

نماینده ګي (namā́yandagí) ښـځ.م. استازواله، په یو ځای باندې موجودېدل، مقامي، څانګه.

نماینده (namā́yandá) ص.نر.م. استازی، قایم مقام، نایب.

نمائیل (nmāíl) مص. مت. نبیل، اورول، ښودل.

نمبر (nambár) نر.م. شمېر، درجه، پېره، وار.

نمجن (namján) ص.نر.م. لوند، نمژن.

نمڅی (namcáy) نر.م. ۱)نیمڅی، لمڅی؛ ۲)یو مردارخور مارغه، کرګس، لمڅټ، لمچټ.

نمد (namád) نر.م. نمځی، لینمځی، دوړیو بستر.

نمدبل (namdabál) نر.م. لاوڼ، کتغ، نګولی.

نمر (nmar) نر.م. لمر، نور، مر.

نمرپرست (nmarparast) نر.م. ۱) وګ. لمرګلی؛ ۲) کافر، د لمر عبادت کوونکی.

نمرپرېواته (nmarprewātá) نر.م. د لمر پرېوتو خوا، قبله، مغرب، لوېدیځ.

نمرخاته (nmarxātá) نر.م. ختیځ، شرق.

نمرختیځ (nmarxatíǰ) ص. نر.م. مشرقي، لمر خاته طرف.

نمرګلی (nmargwálay) وګ. لمرګلی.

نمرمخی (nmarmáxay) نر.م. لمررنګه، ښکلی، ښایسته، محبوب، معشوق، مین. افتابرخ.

نمره (numrá) ښځ.م. ګڼه، شمېره؛ وګ. نمبر.

نمري (nmarí) نر.ج. لباس، جامې، کپړې.

نمرېیل (nmareyál) مص. مت. لوښی مینځل.

نمرینه (nmarína) ښځ.م. د لوښو پاکول.

نمړل (nmaṛál) مص.ل. خمڅه کول، کپ کول.

نمړۍ (nmaṛáy) ښځ.م. نوړۍ، مړۍ، لقمه.

نمزدک (nmazdák) نر.م. جومات، مسجد.

نمژن (namžán) نر.م. نمجن، نوژن، لوند.

نمسی (nmasáy) نر.م. لمسی.

نمک (namák) نر.م. ۱) مالګه؛ په دې مانا په پښتو کې نه کارېږي؛ ۲) رزق، خواړه.

نمک حرام (namakharā́m) ص.نر.م. ۱) حرام رزق خوړونکی؛ ۲) دچانېکي هېروونکی.

نمک حلال (namakhalā́l) ص.نر.م. ۱) حلال رزق خوړونکی؛ ۲) د چا احسان نه هېروونکی.

نمک خوار (namakxwā́r) ص. نر.م. ۱) دچا ډوډۍ ته ناست؛ ۲) د چا خواړه خوړونکي.

نمکدان (namakdā́n) نر.م. د مالګې لوښی.

نمکین (namakín) ص. نر.م. ۱) مالګین، تروشګون؛ په دې مانا په پښتو کې نه کارېږي؛ ۲) سکاب، ښکلی، ډولي.

نمله (namlá) ښځ.م. خل، د آس د زین لاندې توټه.

نمنا (namnā́) ښځ.م. بغاوت، نافرماني، سرغړونه.

نمناک (namnā́k) ص.نر.م.ج. نمجن، نمژن.

نمنځ (nmanǰ) نر.م. ۱) عزت، درناوی، احترام؛ ۲) نمانځنه، لمانځنه.

نمنځل (nmanǰál) مص. مت. لمانځل، نمانځل، عزت کول، درنول، درناوی کول.

نمنځلی (nmanǰálay) ص.نر.م. نمنځنی، معزز، محترم.

نمو (namó) ښځ.م. لوېدنه، توکېدنه، وده کونه.

نمود (namū́d) نر.م. ۱) ځرګندېدنه؛ ۲) ښودنه.

نمودار (namūdā́r) ص.نر.م. ۱) ځرګند، ښکاره؛ ۲) افسر، رهبر، ښکاره سړی، د نامه سړی.

نموړل (nmoṛál) مص. مت. مړل، تاوول.

نموړه (nmoṛá) ښځ.م. وګ. تومه.

نموږل (nmoẓál) مص. مت. ړمنځ کول، غمنځول.

نمونځ (nmū́nǰ) نر.م. لمونځ، نماز، عبادت.

نمونه (nmūná) ص.نر.م. ۱) ساری، مثل، نظیر؛ ۲) نقل، نقشه، قالب، نشانه، نښه.

نمونیا (namū́nyā) ښځ.م. د ناروغۍ په وخت کې د سږي سوروالی او پړسوب.

نمي (namí) ښځ.م. نمجن.

نمېر (namér) نر.م. ۱) یو ډول سور ګل؛ ۲) یو ډول غرنی بوټی چې ښه بوی لري.

نمیسل (namisál) مص. مت. ۱) نموړل، مښل، مالش کول؛ ۲) نغښتل، تاوول.

نن (nan) ق. نن ورځ، نننۍ ورځ، موجوده ورځ.

ننځره (nanǰrá) نر.م. وګ. رنځره، نانځره.

ننځکه (nanǰáka) ښځ.م. نانځکه، ګوډۍ، لیزکه.
نناپ (nandā́p) نر.م. ډانډسي، نداف، نداپ.
ننداړتون (nandārtū́n) نر.م. ننداړځی، نمایش ګاه، تماشا ګاه، دننداره کولو ځای.
ننداړځی (nandārǰáy) نر.م. ننداري، ننداړتون، نندارېځ.
ننداړچي (nandārčí) نر.م. ننداره کوونکی.
ننداړغاړی (nandārğā́ṛay) نر.م. ننداړکار، لوبغاړی، هنرلوبی، هنر پېښه.
ننداړغالی (nandārğālay) نر.م. دننداري د ښودلو ځای.
ننداړکارانه (nandārkārāná) ښځ.م. نمایشکارانه.
ننداړکړکی (nandārkaṛkáy) ښځ.ج. نندارېځ، د ننداري کړکۍ.
ننداړلوبه (nandārlóba) ښځ.م. تمثیلي ښوونه، تمثیلي ټوټه، تمثیلي پارچه.
ننداړلیک (nandārlík) نر.م. ډرامه، ډرام، نمایشنامه.
ننداړلیکونکی (nandārlikū́nkay) نر.م. ډرامه لیکونکی، نمایشنامه نویس.
ننداره (nandārá) ښځ.م. تماشا، نمایش.
ننداري (nandāré) ښځ.ج. د (ننداره) دبرګړی (جمع)، د ننداري ځای، د تمثیل ځای، ننداړځی.
نندارېز (nandārī́z) نر.م. د ننداري اړوند، د ننداري وړ، تماشه يي.
نندارېزول (nandārizawə́l) مص. مت. د ډرامي په بڼه اړول، ډرامیز کول.
نندرامی (nandrāmáy) ښځ.م. کابلی روپۍ.
نندرور (nandrór) ښځ.م. اېندرور، د مېړه خور.
نندرورزی (nandrorzáy) نر.م. د نندرور زوی.

نندره (nandrá) ښځ.م. نیندره، هغه مرسته چي خلک يې له چا سره د واده په وخت کې کوي.
نندیار (nandyā́r) ښځ.م. نندرور، د خاوند خور.
نندړه (nandṛə́) نر.ج. وګ. رنځړه.
ننږور (nanẓə́r) ښځ.م. نږور، د زوی ښځه، اېنګور.
ننږی (nánẓay) نر.م. پرنجی، اینګی، انتهوشی.
نن سبا (nansabā́) ق. نر.م. ۱) خبره ځنډونه، ټالونه؛ ۲) حال او مستقبل.
نن شپه (nánšpa) ښځ. م. دغه شپه.
ننکۍ (nanakáy) ښځ.م. چیچک، وړه دانه، ښنځکۍ.
ننګ (nang) نرم. غیرت، مېړانه، ابرو.
ننګماړی (nangmā́ṛay) نر.م. د ګتې او مسواکي ګوتې ترمنځ فاصله.
ننګټۍ (nangaṭáy) ښځ.م. یو ډول بوټی دی.
ننګړی (nangṛáy) نر.م. څنګه، اینګړی، انګی.
ننګړۍ شپه (nángṛayšpa) ښځ.م. نیمه شپه، د شپې نیمايي برخه.
ننګښه (nángaṣa) ښځ.م. رکن، ذمه وارکس، وکیل.
ننګک (nangák) نر.م. نږه، خالص، سوچه.
ننګوړی (nangū́ṛay) نر.م. ۱) انارګوړی؛ ۲) وړوکی انار، غرنی انار، تریو انار.
ننګول (nangawə́l) مص. مت. په غیرت راوستل، مرسته غوښتل، پېغور ورکول.
ننګون (nangū́n) نر.م. لنګون، لنګبدنه.
ننګ ونام (nangunā́m) نر.م. شرم، غیرت.
ننګونه (nangawána) ښځ.م. ۱) تومبنه، پارونه، احساساتي کونه.؛ ۲) پېغور ورکونه، په ننګ راوستنه.
ننګه (nánga) ښځ.م ۱) غیرت، مېړانه؛ ۲) ملاتړ، حمایت.

ننگی (hangáy) نر.م. ۱) ملگری، شاتړ، ملاتړ؛ ۲) لپه، ټوټه، قطره.

ننگیالی (nangyālə́y) ص. نر.م. ننګيال، غيرتمند، ناموس باندې مړ کېدونکی، غيرتي.

ننګېدل (nangedə́l) مص.ل ۱) ننګ کول، غيرت کول؛ ۲) مص.مت. انګېرل، ګومان کول.

ننګېرل (nangerə́l) مص.ل. احساسول، حس کول، حسول.

ننګېرنه (nangerána) ښځ.م. ولوله، حس، احساس، محسوسونه، ادراک.

ننه ننه (nánanána) ق. په پټه پټه، په پرده کې.

ننېدل (nanedə́l) مص.ل. ۱) څخېدل؛ ۲) نيني کېدل.

نننی (nananáy) ص.نر.م. نن ورځ، تازه، نوی.

ننواتې (nanawāté) ښځ.م. ننواته، د چا کورته د بخښنې غوښتلو لپاره تلنه او بخښنه غوښتنه.

ننوب (nanób) نر.م. و ګ. څخون.

ننوتځی (nənwatǰáy) نر.م. ننوتلاره، مدخل، دخولي.

ننوتل (nanawatə́l) مص. ل. داخلېدل، دننه تلل.

ننول (nanawə́l) مص.مت. ځاځکي ځاځکي څخول.

ننويستل (nanawistə́l) مص. مت. دننه کول، ننه ايستل.

ننه (nə́na) اد. د ننه، منځ کې، اينته.

ننه باسل (nanabāsə́l) مص.مت. دننه کول، ابسته کول، ننه ايستل، منډل، ورمنډل.

ننېدل (nandedə́l) مص.ل. نينېدل، صاف کېدل، ځاځکي څخېدل.

نو[1] (no) ق. د شرط توری، بيا.

نو[2] (naw) نر.م. نم، لمدبل، نمي؛ ۲) زوه.

نو[3] (nū) نر.م. نوم، ناف.

نوا (nawā́) ښځ. م. ۱) اواز، غږ؛ ۲) کوک، راګ، نغمه؛ ۳) ساز و سامان؛ ٤) خوشالي.

نواب (nawā́b) نر.م. ۱) نايب، د يوې سيمې حاکم؛ ۲) د بر لوی څمکوال؛ ۳) د عزت خطاب.

نواحي (nawā̆hí) ص. ښځ. م. ګرچاپېره سيمه.

نواخت (nawā́xt) ص. نر.م. لايق، ور، جوګه.

نوار (nawā́r) نر.م. ۱) پټه، هغه پلنه فيته چې کټونه او پالنګونه پرې اوبدل کېږي؛ ۲) هغه ځای چې دواړه غاړې يې لوړې او منځ يې ژور وي، په سمه کې خوړ ګي وزمه ځای.

نواره (nawārá) ښځ.م. سپينه غوټۍ، شګوفه.

نواري (nwārí) نر.ج. پوښاک، جامې، کالي.

نواړ (nwāṛ) نر.م. و ګ. نوار.

نواړه (nwāṛá) ښځ.م. کوچنۍ بېړۍ چې د سيل لپاره کارېږي.

نواړه (nwāṛá) نر.م. غم، خفګان.

نواړی (nwāṛáy) نر.م. ۱) په پيوې کې له قولبه کولو يا ليکې پاتې ځای؛ ۲) اورده ټکونه، نګېره، ارت ګنډ، کچه ګينده، ارتې بخې، غاړې لماړې، وت، درز.

نواز (nawā́z) ص. نر.م. ۱) پالونکی، عزت ورکوونکی، ساتونکی؛ ۲) د لاحقې په توګه له اسم يا صفت څخه وروسته استعمالېږي لکه: غريب نواز...

نوازش (nawāzə́š) نر.م. مهرباني، عنايت، کرم، لطف.

نوازنده (nawāzəndá) نر.م. سندرغاړی، هنرمند.

نوافذ (nawāfíz) ښځ.م. د وجود سوري لکه د پوزې، غوږونو او مقعد سوري.

نوال (nawā́l) نر.م. ښېنه، بخښنه، عطا، ورکړه.

نواله (nawālá) ښځ. م. نمړی، نوړی، کپه، لقمه.

نواندی (nawä́nday) نر.م. نوفکری، نوخیالی، د نوي اند لرونکی.

نواندي (nawāndí) ښځ.م. نوفکري، نوخیالي.

نوباده (nawbādá) ښځ.م. ۱)نوې رارسېدلې مېوه؛ ۲)هغه پېغله یا کوچنۍ توکرۍ چې باغوان یې له چاڼ کړو مېوو او ګلونو نه ډکه او چا ته ډالۍ کوي.

نوبت (nobát) نر.م. ۱)وار، نمبر؛ ۲)نغاره.

نوبتي (nobatí) ص. نب. ۱)واریز، لمبري؛ ۲)چوکیدار، نغاره چي، جاروهونکی، د خبرولو لپاره ډول وهل.

نوبر (nawbár) نر.م ۱)نوې رسېدلې مېوه؛ ۲)نوې ویستلې شوې پیاله.

نوبنسټی (nawbansáṭay) نر.م. نوستی، نوبنیاد.

نوپال (nawpā́l) نر.م. نوخوښی، نوی پالونکی، نوین ګرا.

نوتېغی (nawtéğay) نر.م. نوتوکی، نوزرغونی، نوی توکېدلی، نورس.

نوټ (noṭ) نر.م. ۱)بانکنوټ؛ ۲) یادښت.

نوټکی (noṭakáy) ښځ.م. هغه انځور اونقش چې په لمڅي او جوال کې جوړېږي.

نوجن (nawján) نر.م. ۱)زوه لرونکی؛ ۲)سلایم، مرطوب.

نوځېلی (nawǰeláy) نر.م. نوی ډول، نوی تیپ، طراز نوین.

نوچک (nawčák) نر.م. ۱)پرخه؛ ۲)نوی ځوان.

نوچۍ (nawčáy) ښځ.م. بازاري جنۍ، کچنۍ، ډمه.

نوحه (nawhá) ښځ.م. ژړا، فریاد، ویر کونه.

نوحه ګر (nawhagár) ص. نر.م. هغه کس چې په مړي د ویر سندرې وایي، نوحه خوان.

نوخط (nawxát) ص. نر.م. هغه ځوان چې خط و بریتونه یې ایله راغلي وي، نوی زلمی، نوی ژنی.

نوخول (nuxawál) مص. مت. ډېر هیله من کول، ډېر په اشتها راوستل.

نوخېدل (nawxedál) مص.ل. زیات محتاج کېدل، ډېر غریب کېدل.

نور[1] (nor) ص.نر.م. ق. زیات، پردې سربېره، نوربیا.

نور[2] (nwar) نر.م. لمر، نمر.

نور[3] (nūr) نر.م. ۱)رڼا؛ ۲)رونق؛ ۳)پاک کلام.

نوراني (nūrāní) ص. نر.م. روڼ، ځلېدونکی.

نوربیا (norbyā́) ښځ.م. دوامدار، وروسته، نور نو، پر له پسې.

نورپنځلی (nūrpanǰálay) نر.م. له نوره پیدا، له نوره رامنځ ته شوی، افریده ء نور.

نورځرکی (nwarcrákay) نر.م ۱)لمرځرکی، یو ډول سپین نری مار؛ ۲)نوې راختنه، لمرځرک.

نورغاند (nawrağānd) نر.م. نوسازی، نوبستونی، نوساز.

نورغاونه (nawrağāwána) ښځ.م. نورغاوی، نوې رغاونه، بیا رغاونه.

نورس (nawrás) ص. نرم. تازه، نوی توکېدلی.

نورک (nurák) نر.م. لباس، توکر، جامې، نمری.

نورمال (nurmā́l) نر.م. ج. برابر، سم، عادي.

نوروز (nawróz) نر.م. ۱)د لمریز کال لومړۍ ورځ؛ ۲)د نوروز جشن.

نوروزي ګل (nawrozigwál) نر.م. د یو ډول ګل نوم.

نورول (norawál) مص. مت. تبدیل کول، بدلول، اړول، تغییرول.

نوري (nwarí) نر.م. جامې، پوښاک، کالي، نمري.

نورېدل (noredál) مص. ل. بدلېدل، تبدیلېدل، اوړېدل، اوښتل، تغییرېدل.

نوړول (nuṛawál) مص. مت. له بېخه ورانول، ړنګول، نړول.

نوړی (noṛáy) ښځ.م. لقمه، نواله، ګېه.

نوړېدل (nuṛedál) مص. ل. نړېدل، غورځېدل، پرېوتل، نړېدل.

نوز (nawz) نر.م. راز.

نوزده کړی (nawzdákṛay) نر.م. نوی شاګرد، نوی زده کوونکی، مبتدی، نو آموز.

نوزی (nū́zay) نر.م. ۱) بیلو، باټ؛ ۲) ص. نر.م. نوی، د تاکید لپاره استعمالېږي – نوی نوزی؛ ۳) نوسی.

نوزېږی (nawzéẓay) نر.م. نوی زېږېدلی، نوزاد.

نوژن (nawžán) ص. نر.م. نمژن، نمجن، لوند.

نوږ (noẓ) ص. نر.م. نږه، سوچه، خالص، شخړه.

نوږدل (noẓdál) مص. ل. ۱) تېوحل، تهوخېدل؛ ۲) اینګی اچول، انتوشی کول.

نوږند (noẓánd) نر.م. پرنجوونکی، نوږوونکی، نوږی راوړونکی.

نوږنوم (nuẓnū́m) نر.م. جنس نوم، اسم جنس.

نوږول (noẓawál) مص. مت. خالصول، صفا کول، نږه کول.

نوږی (noẓáy) نر.م. ۱) جنس، نوغی، اصل، ریشه، بېخ؛ ۲) انګی، انتروشی، اینګی، ترنجی.

نوږېدل (noẓedál) مص. ل. صفا کېدل، سوچه کېدل.

نوږیز (noẓíz) نر.م. د نوږي اړوند، د جنس اړوند، جنسي.

نوس (naws) نر.م. نفس، انساني غوښتنه، هوس.

نوسا (nusā́) نر.م. د اوربلولو لپاره لړاور، لړ انګار.

نوستل (nwastál) مص. مت. ګډوډ کول، تیت پیت کول، دانه وانه کول.

نوسه (nwasá) ښځ.م. خوند، ذایقه، مزه.

نوسي (nawsí) ص. نر.م. ۱) نفسي، د خواهشاتو پابند؛ ۲) نافرمان، سرکش، یاغي، باغي؛ ۳) د (نوسی، لمسی) جمع.

نوسی[1] (nū́say) نر.م ۱) مرخینک، موی چینک، د نریو او باریکو څیزونو د نیولو اله؛ ۲) امبور.

نوسی[2] (nwasáy) نر.م. لمسی، نمسی.

نوش (noš) نر.م. ۱) څښنه؛ ۲) خوشګوار څیز، ګبینه؛ ۳) تریاک، آب حیات.

نوشته (nawištá) نر.م. تحریري، کتابت، لیکل.

نوش دارو (nošdārū́) نر.م. ۱) تریاک، اپین، زهرموره؛ ۲) شراب.

نوشل (nošál) مص. مت. څښل، چښل.

نوشین (nošín) ص. نر.م. خوږ، شهرین.

نوښت (nawaṣt) نر.م. نوښتون، نوون، نوچار، ابتکار، ابداع.

نوښتګر (nawaṣtgár) ص. نر.م. نوښتوال، د نوښت څښتن، مبتکر.

نوښتګرانه (nawaṣtgarāná) ښځ.م. په نوښتګره توګه، مبتکرانه.

نوښتون (nawaṣtū́n) نر.م. نوښت.

نوښخ (nūṣáx) نر.م. چنګک (د کب نیوونکي، تنور والا او قصاب کونډه).

نوع (nawʿa) نر.م. قسم، ډول، درجه، صنف.

نوغ (nuğ) نر.م. ۱) بېخ، بنیاد، اصل، جرړه، تخم؛ ۲) نښه، چاپ، ټاپ؛ ۳) تندی خوسکی.

نوغاړی (nuğā́ṛay) نر.م. منجیله شوي غنم، منجیله.

نوغه (nū́ğa) ښځ.م. غرنۍ ونه ده، توري دانې کوي.

نوغی (nūğay) نر.م. ۱) داغ، علامه؛ ۲) اصلي، بېخ، د جنس ډول.

نوغی نوغی (nūğaynūğay) ص. داغ داغ، تپې تپې، ټاپې ټاپې.

نوک (nuk) نر.م. د ښکر له ذاته یو نري پتري چې د انسانانو او حیواناتو په بدن باندې راخېژي.

نوکارول (nūkārawál) مص. مت. نوکارې کول، شوکارې کول.

نوکاره (nūkára) ښځ.م. شوکاره، د نوک زخم.

نوک تراش (nūktráš) نر.م. د نوک پرېکولو اله، نوکانی.

نوکر (nokár) نر.م. ملازم، خادم، خدمتگار.

نوکرنگ (nūkráng) نر.م. د نوکانو رنگ، د نوکونو رنگ، رنگ ناخن.

نوکریوال (nukariwál) ص نر.م. هغه چې نوکري کوي.

نوک سوان (nūkswān) نر.م. نوک سوانوونی، نوک سوهان.

نوک نیول (nūkniwál) مص. مت. ځنډول، دمه کول، ډیل ورکول، تأخیر کول، خبره نیول، په خبرو کې سا اخیستل یا دمه کول.

نوکونه جنگول (nukúnajangawál) مص. ل. د چا په جنگ خوشالېدل، دوه کسه جنگول.

نوک ووری (nūkw wuráy) ص. نر.م. ډېر نږدې، ډېر خواږه.

نوکه (nūka) ښځ.م. ۱) د ځناورو د سینې هغه برخه چې په ځمکه لگېدلې وي؛ ۲) نبچه؛ ۳) د چرسو یوه وړه برخه، د چرسو ټوکره.

نوکۍ سترگي (nukáystárge) ص. ښځ.م. وړې سترگې، چوچې سترگې.

نوکی (nūkay) ص. نر.م. ۱) ډېر وړوکی، ډېر لږ؛ ۲) نر.م. هغه سپی چې پوره شل نوکونه ولري.

نوکی نوکی (nūkaynūkay) ص. ټوټې ټوټې، ذره ذره.

نول (nūl) نر.م. ۱) غم، فکر، پرېشاني، خپگان؛ ۲) طرز، طریقه، دستور، چلند، رواج.

نولت (nūlát) نر.م. خنزیر، خوک، بد ځناور.

نولجن (nūlján) ص. نر.م. ج. غمجن، خپه.

نول ځول (nūlǰūl) نر.م. په خوارو زارو، په ډېر کړاو، په ډېره سختۍ، په ډېر تکلیف.

نولکی (nawlákay) ص. نر.م. شوخ سترگی، گستاخ، بې لحاظه.

نولول (nulawál) مص. مت. غمگین کول، تکلیف رسول، پرېشان کول.

نولېدل (nuledál) مص. ل. کړېدل، غمگین کېدل، فکرمن کېدل، اندېښنه پیدا کېدل، زړه خوړل.

نولی (nawláy) نر.م. خانی، موش خرما، له مږې نه غټ حیوان چې اوږده او ببره لکۍ لري.

نوم (nūm) نر.م. ۱) نام، نامه، اسم؛ ۲) مشهورتیا؛ ۳) ناف، د وجود د یوه ځای نوم.

نوماند (numānd) نر.م. و.گ. نوماندی.

نوماندی (numānday) ص. نر.م. نامتو، نوموړ، مشهور، نامور، نومیالی، کاندید، نامزد.

نوم اوړون (nūmawṛūn) نر.م. نوموال اوړون، د اسم تصریف، د نوم گردان.

نوم اوښتون (nūmawuṣtūn) نر.م. د نوم تغییر، د نوم مغیره حالت.

نوم بدی (nūmbáday) ښځ.م. بدنامي، نوم بدېدنه.

نومپوهه (nūmpóha) ښځ.م. نومپوهنه، نوم ښېرنه، علم الأسماء.

نوم پېر (nūmpér) نر.م. د نوم حالت، د اسم حالت.

نوم پېژندون (nūmpežandūn) نر.م. نومپېژندنه، د نوم تعریف، د اسم تعریف.

نومترنګ (nūmtaṛáng) ښځ.م. نومـوالترنګ، اسمي ترکیب.

نومځری (nūmǰáray) نـر.م. ضمیـر، د نوم ښکارندوی.

نومځریز (nūmǰaríz) نر.م. ضمیري، د نومځري اړوند.

نومړ (nūmáṛ) ص. نر.م.نامتو، نامزد، نومور.

نومړل (nūmṛál) مص.ل. نومـونه، یادول، نوم اخیستل

نومړی[1] (nūmáṛay) ص.نر.م ۱)مشهور،موسوم ۲)مقرر، نامزد، نامتو، نوموړی.

نومړی[2] (nūmṛáy) نر.م. ړومبی، زوړ، اولنی.

نوم شمېر (nūmšmér) نـر.م. هغه شمېر (عدد) چې د نامه پر ځای راځي، اسمي عدد.

نومل (nūmál) مص. مت. نامزد کېدل، نامه ګنل، نوم ساتل.

نوم لاړی (nūmláṛay) ص.نر.م. مشهور، نامتو.

نوملیک (nūmlík) نـر.م.ج. په یوه کـتاب کې د راغلیو نومونو (اعلامو) فهرست.

نوملیکنه (nūmlikána) ښځ.م. نوم کـښنه، ځان ښېره کونه، نوم ثبتونه.

نومنوړی (nūmnūẓay) نر.م. نومـوال نوړی، اسمي جنس.

نوموالـه غونډله (nūmwālaǧwánḍla) ښځ.م. اسمي غونډله، اسمي جمله.

نومور (nūmawár) ص. نـر.م. نوموړی، نامتو، نومیالی.

نوم ورکی (nūmwrákay) نر.م. ګمنامه، بې نومه غیرمعروف.

نوموړی (nūmawáṛay) نر.م. ۱)نومړ، نامتو، نومیالی؛ ۲)یاد شوی، ذکر شوی.

نومولی (nūmawálay) نر.م. نومول شـوی، مسمی شوی، کاندید، نامزد.

نومونپوهنه (nūmawanpohána) ښـځ.م. د تخنیکي نومونو پوهه، اصطلاحات پېـژندنه، ترمینالوژي.

نومونپوهنیز (nūmawanpohaníz) نـر.م. نومونیز، اصطلاحي، ترمینالوجیکل.

نوم ونومولی (nūmūnumawálay) نر.م. اسم ومسمی.

نومـونه (nūmawána) ښـځ.م. نـوم ایښـوونه، تخنیکي نومونه.

نومهال (nawmahā́l) نر.م. نوی مهـال، نوی عصر، جدید عصر.

نومهالی (nawmahā́lay) نـر.م. د نوي مهال، د نوي عصر، د جدید عصر.

نومیات (nūmyā́t) ص. نـر.م. د نومیاد اوښتې بڼه، نامتو، نامور.

نومیالی (nūmyālā́y) ص.نر.م.نوموتی، نامور.

نومېدل (nūmedál) مص.ل. ټاکل، ټاکلی کېدل، نامزد کېدل.

نومېرل (nūmerál) مص.ل. ټاکل، تشخیصول، جوتول.

نومېرنه (nūmerána) ښـځ.م. ټاکنه، جـوتونه، تشخیصونه.

نومیز (nūmíz) نر.م. نوموال، اسمي.

نون[1] (nūn) نر.م. د «ن» د توري تلفظ.

نون[2] (náwan) ص. نر.م.ج. نمجن، نمناک.

نونځه (nūnacá) ښـځ.م. ۱)نقاهت، نـاروغي، رنځوري؛ ۲)کرکه، کرېنه؛ ۳)کمزوري.

نونځی (nū ncáy) نـر.م. تر ناروغۍ وروسـته د کمزورۍ یا رغېدا دوره تېروونکی.

نونډ (nūnd) نر.م. لوند، نمناک، خیشت.
نونکی (nūnakáy) ښځ.م. ۱) وړې وړې دانې، نینکی، بخار؛ ۲) د حیواناتو د پښو د سومانو (نوکانو) چاود یا درز.
نونه (nawána) ښځ.م. لمده، لنده، مرطوبه، نمناکه.
نوها (nawhā́) ښځ. م. لوږه، حاجت، فقر، بېوزلي.
نوهاتوب (nawhātób) نر.م. لوږه تنده، اشتها، د خوراک لېوالتیا.
نوی (nawáy) ص.نر.م ۱) جدید، تازه؛ ۲) بې تجربه.
نوید (nawíd) نر.م. زېری، د خوشحالۍ خبر.
نویتوب (nawaytób) نر.م. تجدید، نویوالی.
نویستنه (nawistána) ښځ.م. نویستوني، نوې را ایستنه، اختراع.
نویستونی (nawistū́nay) نر.م. مخترع، نوی منځ ته راوستونکی، د یو شي نوی پیدا کوونکی.
نوې ښکارنده (nawe ṣkarandá) ښځ.م. نوې پدیده، نوی مظهر.
نوېلی (nawélay) نر.م ۱) د واده بلنه؛ ۲) بلندره، بلنه، راغوښتنه.
نوی نوزی (nawaynózay) ص.نر.م. بالکل نوی، بېخي نوی، سوچه نوی، نوی زوی.
نویونی (nawyū́nay) نر.م. نوسفری، سفرنه کړی، چې سفر یې نه وي کړی.
نه (ná) اد. ۱) د نفې لپاره راځي، یه، نې؛ ۲) النډۍ په اخره مصرع کې د وزن د ساتلو لپاره راځي.
نهار (nahā́r) ص.نر.م. نهر، وږی.
نهارې (nahā́re) ښځ.م. ناري، لوږې، تندې نهرې.
نهال (nıhā́l) ص. نر.م. ۱) نیالول، کښېښول، تازه نیالګی؛ ۲) آباد، خوشال، خوښ، شتمن.
نهالول (nıhālawál) مص. مت. ۱) نیالګي کښېنول، بوټي لګول؛ ۲) ابادول، خوشالول.

نهالی (nıhāláy) ښځ.م ۱) نیالی، توشک؛ ۲) ص. هغه فصل یا نیالګی چې نهال شوی وي.
نهالېدل (nıhāledə́l) مص.ل. ۱) توکېدل، نالېدل کېدل؛ ۲) آبادېدل، ودانېدل.
نهام (nıhā́m) ص.نر.م. پټ، پټ په پټه، نیهام.
نهامول (nıhāmawə́l) مص. مت. پټول، چپ کول.
نهامېدل (nıhāmedə́l) مص.ل. چپ کېدل، پټېدل.
نهان (nıhā́n) ص. نر.م. نهام، پټ.
نهایت (nıhāyát) ص.نر.م. ۱) انجام، اخر، انتها؛ ۲) نر.م. په شدت سره، په بې صبرۍ سره؛ ۲) بې اندازې، ډېر زیات.
ڼه څه (naca) ق. معمولي خبره، تشه خبره، لږ څه.
نهر (nahár) ص.نر.م. ۱) وږی، نهار؛ ۲) نار، نبر، لوېه ویاله؛ ۲) د دریاب یوه ښېله.
نهر نهوز (nahārnahór) ص. نر.م. وږی تږی.
نهنګ (naháng) نر.م. یو غټ سمندري حیوان.
نهې (nahé) ښځ.م. ۱) ناروا کار، منع شوی کار؛ ۲) څلورم ورځ، د سه شنبې ورځ.
نهیب (nahíb) نر.م. ۱) وېره، ډار؛ ۲) لوټمار.
نهیل (nahíl) نر.م. ۱) نبل، نم لرونکی، چټله هوا؛ ۲) ص.نر.م. مایوس، ناامید، محروم.
نهیلي (nahilí) ص. نر.م. محرومیت، نا امیدي.
نهیلی (nahiláy) نر.م. ناامیده، بې تمې، ناهیلی.
نی (nay) نر.م. ۱) شپېلۍ؛ ۲) دورمه، نل، نچه؛ ۳) وروستاړی لکه ښګانی، اوسنی، پخوانی.
نیا (nyā́) ښځ.م. انا، نیاګۍ، د مور یا د پلار مور.
نیابت (nıyābát) نر.م. نایب توب، نایب کېدنه، نایبي، قایم مقام، ځای ناستیتوب.
نیاتي (nıyā́ti) ص. نر.م. ښه نیت لرونکی، نیتي.
نیاره (nyā́ra) ښځ.م. د زرګر د دوکان خځله.

نیاره گر (nyāragə́r) ص. نر.م. د زرگر د دوکان د خځلو پاکوونکی.

نیاز (nyā́z) نر.م. ۱) عاجزي، غريبي؛ ۲) اړتيا، محتاجي؛ ۳) عذر، منت؛ ٤) نذر.

نیازمن (nyāzmə́n) ص.نر.م. نيازمند، خواهشمند خاکسار طبع؛ ۲) اړ، محتاج، اړمن.

نیازمندي (nyā́zmandi) ښځ.م. ضرورتمندي، حاجت مندي، خاکساري، تابع داري.

نیازی (nyāzáy) ص. نر.م. ۱) عرض کوونکی؛ ۲) عاشق، محبوب؛ ۳) د پښتنو يوه قبيله ده.

نیاګۍ (nyagáy) ښځ.م. نيا، ادې، د مور يا پلار مور.

نیال (nıyā́l) نر.م. نال، نهال، ډکی.

نیالګی (nıyālgáy) نر.م. تازه ډکی، هغه ونه چې پاخه عمر ته رسېدلې نه وي.

نیالي (nıyā́li) ښځ.م. توشکه، تورشکه، نالۍ.

نیام (nıyā́m) نر.م. د توري تيکی، د توري پوښ.

نیامده (nıyāmdá) ص. نر.م. ناخاپه، نابېره، سمدلاسه.

نیاني (nıyā́ni) ص. نر.م. ۱) تاواني، نقصاني؛ ۲) موذي، مضر.

نیاو (nyā́w) نر.م. پرېکړه، عدل، انصاف، دادرسي.

نیاوتون (nyā́wtun) نر.م. نياوځی، د عدالت محکمه، عدليه.

نیاوتوني (nyā́wtuni) ښځ.م. محکمه يي، عدالتي، عدليه يي.

نیاومن (nyāwmə́n) نر.م. نياو لرونکی، نياوی، عادل.

نیاومني (nyā́wmāni) ښځ.م. نياومنوالی، نياومنتيا، عادلتوب.

نیاوه (nıyāwá) ښځ.م. تاوان، جرمانه، ناغه.

نیاوی (nyāwáy) نر.م. منصف، عادل، انصاف کوونکی، حق رسوونکی، پرېکړه کوونکی.

نیايي (nyā́yi) نر.م ۱) د مور ورور، ماما، ۲) د ترور خاوند، د ترور مېړه، د مور اخښی.

نېب (neb) ص. نر.م. پرله پسې، مسلسل.

نیبره (nibrá) ښځ.م. د يوې ونې نوم دی چې ترخې پاڼې لري.

نیت (nyát) نر.م. اراده، اصلي مقصد.

نیتي (nyáti) ص. نر.م. ۱) اخلاصمن، اخلاصي؛ ۲) مقتدي، امام پسې نيت تړونکی.

نېټه (netá) ښځ.م. تاريخ، وخت.

نېټه ليک (netálik) نر.م. پېښليک، د پېښو ليکنه د وخت په ترتيب.

نېچ (nēč) ص. نر.م. ۱) کم ذات، کمينه، بد اصل؛ ۲) نر.م. و.ګ. کلېچ.

نیچ (nyač) نر.م. کرپه، د وړو مرغيو د نيولو آله.

نېچکی (nečkáy) نر.م. خوږه ګياه ده.

نېچه (nečá) ښځ.م. نلۍ، ۱) د سا اخيستلو پايپ؛ ۲) د جولاګانو نېچه، نچه.

نېچی (nečáy) نر.م. لېچی، د دروازې چوکاټ.

نېخو (nexó) نر.م. مرسته کوونکی، مرستيال.

نیرنګ (nayráng) نر.م. ۱) مکر و فرېب، تګي، چل، چم؛ ۲) جادو؛ ۳) چالاکي.

نیرو (nayró) نر.م. طاقت، قوت، ځواک.

نېره (nerá) ښځ.م. د پيزار ګنډلو ستن، د شکرې جوړولو او سپنيزه نرۍ سر لرونکې آله.

نیره (nirá) ښځ.م. يو ډول بوټی دی چې پاڼه يې د نظر ماتې لپاره کارېږي، نظرپاڼه.

نېز (nez) نر.م. سېلاب، توی، سيند.

نېزوبی (nezobáy) ص. نر.م. د نېز اوبه، خړه، د سېل اوبه.

نېزوړی (nezawaṛay) نـــر.م. د سېلاب راوړې خځلې، گنگخړ، گينجخړ.

نېزه (nezá) ښځ.م. ۱) د لـوښي آلـه چې د آس په سورلۍ ترسره کېږي؛ ۲) د جنگ وسله؛ اوږده اوسپنيزه سومبه؛ ۳) يو ډول بوټی دی، درمه.

نېزه باز (nezabā́z) ص.نر.م. چې په نېزه وهلوکې ماهر وي، هغه څوک چې نېزه وهي.

نېزه بازي (nezabā́zi) ښځ.م. يو ډول لوبه ده.

نېزه وار (nezawā́r) نر.م. نېغ، رسا، سيخ.

نېزۍ (nezáy) ښځ.م. برجي، هغه کاڼی چې چاړه پرې تېره کېږي، نوزی برجي کاڼی، بلو.

نېژدې (neždé) ص. ښځ.م. قـــريب، نـېـږدې، جوخت.

نيسان (naysā́n) نر.م. ۱) پسرلی، بهار، ځرمنی؛ ۲) د پسرلي دوهمه مياشت، دغوايي مياشت.

نېست (nést) ص.نر.م. نشت، نشتوالی.

نېستگار (néstgā́r) ص. نـر.م. مفلس، غريب، نېستمن، خوار، فقير.

نېستمن (néstmán) ص.نر.م. غريب، بېوزلی، بې وسيلې، مفلس.

نېستول (néstawál) مص.مت. بربادول، خرابول، نابودول، له منځه وړل.

نېست ونابود (néstunā́bū́d) ص.نـر.م. تباه او برباد، تباه شوی، برباد شوی.

نېستي (nésti) ښځ.م. غربت، افلاس، خواري.

نېستېدل (néstedál) مص.مت. فنا کېدل، پوپنا کېدل، ختمېدل.

نېسخ (nesáx) ص. نـر.م. شکمن، بې اعتماده، بې اعتباره، بدگومان.

نېش (neš) نر.م. ۱) لشه، لېشه؛ ۲) ازغي، اغزي؛ ۳) د نېزې څوکه؛ ٤) زهر.

نېښت (nešt) ص.نر.م. نېستي، نشتوالی، غريبي، بېوزلي.

نېشکر (néšakar) نر.م. و.گ. گنی.

نېښ (neṣ) نـر.م. ۱) لېښه، لشه، د چرگ د پښې ښنگری؛ ۲) د بوټي تېغ؛ ۳) جونگ، جونگی؛ ٤) د نېښې غاښونه.

نېغړه (neğṛa) ښځ.م. بوکس، نېغړی.

نېغړي (neğṛi) ښځ.ج. کوگل، گوگل، تر تټېر دننه غړي لکه ينه، زړه، کولمې.

نېغول (neğāwál) مص.مت. سيخ او سم ودرول.

نېغی (neğáy) نر.م. خينجکی، تېغک، د ښځو د فرج تېغکی.

نېغۍ (neğáy) ښځ.م. بې حيا او بدکاره ښځه.

نېغېدل (neğedál) مص. ل. شخ او نېغ ودرېدل.

نېقړي (neqṛi) ښځ.ج. و.گ. نېغړي.

نېک (nek) ص. نـر.م. ۱) ښـه، متقي، شـريف؛ ۲) نر.م. هغه ضمانت چې مخکې له مخالفو څخه اخيستل کېږي.

نيک (nayák) نر.م. بادار.

نيکاره (nikā́ra) ښځ.م. نوکاره.

نېک الواکی (nekalwakay) نر.م. د نېک نظر څښتن، نېک نظری.

نېک اندی (nekanday) نـر.م. ښه اندی، سم اندی، نېک خياله.

نيکانه (nikā́na) ښځ.م. د نيکه کور، نيکه گنی.

نېک بخت (nekbáxt) ص. نـر.م. نېکمرغه، نېک طالع، بختور.

نېک پای (nekpay) نـر.م. نېک پايلی، نېک انجام، نېک فرجام.

نېک چاری (nekčaray) نـر.م. نېک کاري، ښه کاري.

نېک چاري (nekčari) ښـ.م. نېک کاري، ښه کاري، ښېهانه، ښېگڼه.
نېک چلند (nekčaland) نـر.م. پـوست چلند ، نېک رفتار.
نېک خواه (nekxwā́) ص. نـر.م. خـواخـوږی، خیرخواه، همدرد، نېکي غوښتونکی.
نېک خویه (nekxoya) ښـ.م. نېک خصلته، نېک سیرته، نېک عادته.
نېکخويي (nekxoyi) ښـ.م. نېک خصلتي، نېک سیرتي، نېک عادتي.
نېکر (nekā́r) نر.م. چوتی، جانگی، جنگی.
نېک زري (nekzaṛay) نـر.م. پاک زړی، سپین زړی.
نیکل (nikəl) نر.م. ج. یو ډول فلز.
نېکمرغه (nekmárğa) ص.نب. نېکنامه، نېک بخته، ښه مرغه، بختور.
نېک نامی (neknāmáy) نـر.م. نېکنومی، چې نېک شهرت ولري.
نېک نامي (neknāmí) ښځ.م. په ښه نامه یادېدنه، ښه نامه لرنه، په نېکه یادېدنه.
نېکو (nekó) ص.نر.م. نېکسیرت، نېک سړی.
نېکوکار (nekokā́r) ص.نـر.م. نېک سړی، نېک کار کوونکی، نېک عمله.
نیکه (niká) نر.م. دمور یا د پلار پلار، باباجي. ۲) مشر سړي ته د درناوي کلیمه.
نېکي (nekí) ښځ.م. ښېگړه، ښه کړه، ښه کول.
نیل (nil) نر.م ۱) اودي رنگ؛ ۲) وسمه؛ ۳) د گوزار نښه؛ ٤) یو مرکب چې جامې پرې رنگوي.
نیلگر (nilgə́r) نر.م. رنگرېز، جامې رنگوونکی.
نیلم (nilə́m) نر.م. شینبخون قیمتي کاڼی.
نیلو (niló) ښځ.م. نیل، رنگ.

نیلوفر (nilofár) ښځ.م. ډوډه، ډنډه، شین بخون رنگه گل دی.
نیلون (naylū́n) نر.م. ج. ۱) نایلون، لیلون؛ ۲) یو ډول ټوکر.
نیله (níla) ښځ.م. ۱) جـرړه، ببخ؛ ۲) یکی یو، د مور و پلار یوازینی زوی.
نیله توتیا (nilatotiā́) نر.م. یوه شنه تیږه ده چې حکیمان یې د زخم رغېدو لپاره استعمالوي.
نیله گاو (nilagā́w) ښځ.م. سارایي څاروی چې له گاوزې څخه لوی وي.
نیله مار (nilamā́r) نر.م. یو ډول مار.
نیلي (nilí) ص.نر.م. سوسني، نیلي رنگ.
نیلی (niláy) ص.نر.م ۱) یو ډول آس؛ ۲) سوسني.
نیلېدل (niledə́l) مـص.ل. مستـېدل، آس په دوو پښو درېدل.
نیم (nim) نر.م.ق. نیمایي، منځ.
نیمایي (nimāyí) ص. نب. په نیمه، نیم په نیمه.
نیم بند (nimbánd) ص.نر.م. ۱) نیمگـړی کار؛ ۲) نیم پخته هگۍ.
نیم بسمل (nimbısmíl) ص.نر.م. نیم مړ.
نیم پخته (nimpuxtá) ص.نـر.م. سنگک، چې پوره پوخ نه وي، یو شی دا سې پخـېدل چې نیم پوخ او نیم اوم وي.
نیم پر نیم (nímparnim) نر.م. نیمه برخه، نیمایي برخه، پوره نیمه برخه.
نیم پوخ (nimpox) نر.م. نیم اوم.
نیم په نیمه (nimpaníma) ښځ.م.و.گ. نیم پرنیم.
نیم تاب (nimtā́b) ص. نـر.م. نیم نغښتی، نیم تاو شوی.
نیم تمغز (nimtamğaẓ) نیم انسدادي غږ.
نیم تنه (nimtaná) ښځ.م. جاکټ، بنیان.

نیم جان (nimján) ص. نر.م. ۱) مرگ ته نږدې؛ ۲) کمزوری، مړژواندی، نیم ځانی.

نیمچه (nimčá) ص. نب. ۱) هغه کس چې نوی ځوانی ته رسېدلی وي؛ ۲) دورگه؛ ۳) کم اصل.

نیم ځانی (nimǰánay) نر.م. ۱) ډېر کمزوری؛ ۲) مرگ ته نږدې، نیم جان.

نیم ځوړند (nimǰwaṛand) نر.م. نیم ځړېدلی، نیم رېند، نیم اوېزاند، نیم رپاند.

نیمڅی (nimcáy) نر.م. لیمڅی، لمڅی، یو ډول فرش چې له وړیو څخه جوړېږي.

نیمڅي سترگي (nimcestarge) ص. ښځ.م. بې شرمې سترگې، ابغې سترگې.

نیمڅي گر (nimcigar) ص. نر.م. کراسگر، نیمڅي جوړوونکی، لمڅي جوړوونکی..

نیم خام (nimxám) ص.نر.م. کچه؛ چې پوره پوخ نه وي.

نیم خند (nimxand) نر.م. نیمه کړۍ، نیه دایره، نیمه حلقه.

نیم خنده (nimxanda) ښځ.م. نیمه خندی، نیمه دایره يي، نیمه دایروي.

نیمخوا (nimxwá) ص. ښځ.م. ارماني، نیمه خوا، نیمگړی، غیر مطمین.

نیمرپاند (nimrapand) نر.م. نیمځوړند، نیم هسک، نیم ځړېدلی.

نیمروځی (nimroǰáy) ص.نر.م. ناشته، ناری، غرمنۍ ډوډۍ چې په مړه خېټه نه وي.

نیمرویه (nimroyá) ص. نب. نیم بنده هگۍ.

نیمزالی (nimzāláy) ص.نر.م. د پاخه عمر خاوند.

نیمزالی (nimzāláy) ص.ښځ.م. چته پېغله، د پاخه عمر لرونکې پېغله.

نیمژبی (nimžábay) ص.نر.م. ترتری، تتله.

نیمژواند (nimžwánd) ص. نر.م. مړژبین، ډېر کمزوری، مړژواندی.

نیمژوبله (nimžoblá) ص.نر.ښځ. زخمي، ژوبل شوی، خوږ شوی.

نیم سری (nimsaráy) نر.م. د نیم سر درد.

نیمکاره (nimkārá) ص. نب. ۱) په نیمه برخه ځمکه ورکونه؛ ۲) نیمگړی، نامکمل.

نیمکښ (nimkáṣ) ص.نر.م. نیمکښو، نیم بېرته، نیم لرې کړی شوی، نیم پرانیستی، نیم پورې.

نیمکښو (nimkaṣó) نر.م. وگ. نیمکښ.

نیم کله (nimkalá) ص. نب.نیمگړی، نامکمل.

نیمکوره (nimkorá) ص. نیمايي، منځومانه، دوه رگی.

نیمکۍ (nimakáy) ښځ.م. ۱) د سندرو یو ډول؛ ۲) پرتوگ ته د نوي توتې اچونه؛ ۳) تقریباً د شپږ منه تخم ځمکه.

نیمکی (nimakáy) ص. نر.م.نیم، نامکمل کار.

نیمگړتوب (nimgaṛtób) نر.م ۱) نامکمل توب، کمي، خامي؛ ۲) لاس تنگی، احتیاج.

نیمگړتیا (nimgaṛtyá) ښځ.م. ۱) نیمگړتوب؛ ۲) حاجتمندي، احتیاج.

نیمگړی (nimgáṛay) نر.م. ۱) مشروط؛ ۲) چې پوره نه وي، ناقص، نیمه خوا، ارماني.

نیمگړې همرنگي (nimgaṛehamrangi) ښځ.م. برخیزه یا نابشپړه همرنگي.

نیمَ گور (nimgór) ص. نر.م. نیمگړی، نامکمل، ناتمام.

نیموالی (nimwálay) نر.م. په دوه ځایه نیمونه، تقسیونه، وېشنه.

نیمول (nimawál) مص. مت. ۱) دوه توټې کول؛ ۲) برابرول؛ ۳) وېشل.

نیمه (nimá) ص. ښځ.م. ۱) دوه ټوټې؛ ۲) برابر؛ ۳) په منځ دوه ځایه.

نیمه خوله (nimaxwlá) ښځ.م. په اسانۍ سره، بې له منته.

نیمېدل (nimedə́l) مص. ل. دوه ځایه کېدل، دوه ټوټې کېدل، په دوو برابرو برخو وېشل کېدل.

نینځکه (ninʒə́ka) ښځ.م. لوځکه، نبنځکه، ګوډۍ، لیځکه.

نیندره (nindrá) ښځ.م. هغه روپۍ چې د واده په وخت یې خلک د کور خاوند ته د بدل په دود ورکوي.

نینک (ninák) نر.م. دسترګو ګاټي یا کسي.

نینوبی (ninóbay) نر.م. پونه، زیم.

نینولې (ninə́wale) ښځ.م. سپینې وریجې.

نینوونی (ninawúnay) نر.م. هغه چاڼ چې وریجې پرې پاکېږي، چنوونی.

نینه (niná) ښځ.م. د غنمو، جوارو یا نورو غلو دانو وریته شوې دانه.

نیني (niné) ښځ.ج. د غلودانو وریتې شوې دانې.

نینېدل (ninedə́l) مص.ل. ۱) پټ پټ ژړل؛ ۲) نیني کېدل، وریتېدل، ترقېدل.

نیني نیني (ninénine) ښځ.ج. پسخېدنه، د پره لېواله کېدنه.

نینه (nayə́na) ښځ.م. و.ګ. ناینه.

نیواک (niwak) نر.م. نیوکه، اشغالګري، قبضه.

نیواکګر (niwakgar) نر.م. بلوسګر، اشغالګر، قابض.

نیوکه (niwáka) ښځ.م ۱) نیونه، خپلونه؛ ۲) کوژدن ۳) قبضه کونه؛ ٤) اجاره کونه؛ ٥) ګوتنیونه، انتقاد کونه.

نیول (niwə́l) مص. مت. ټینګول، اخیستل، نیسل، قبضه کول، راټینګول.

نیولیک (niwlik) نر.م. د سرلیکونو (عنوانونو) فهرست.

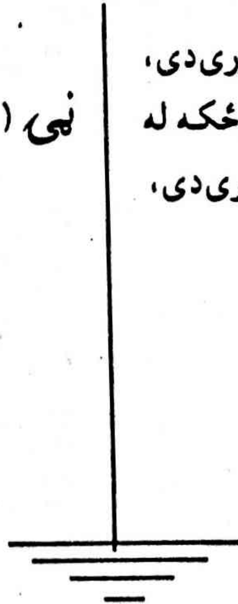
نیوه (niwə́) نر.م. نیونه، اخیستنه.

نیهام (nihā́m) ص. نر.م. پټ، د ښکاره ضد.

نیهامول (nihāmawə́l) مص. مت، له نظره اخوا کول، غیبول، غایبول.

نیهامېدل (nihāmedə́l) مص.ل. له نظره پنا کېدل، له نظره غایبېدل، غیبېدل، په نظر نه راتلل.

ڼ



ڼ (nuṇ) نر.م. د پښتو الفبې اته دېرشم توری دی، دغه توری د کلیمې په سر کې نه راځي ځکه له «ن» او «ړ» ترمنځ ادا کېدونکی توری دی، ابجدي ارزښت يې د «ن» برابر ياني (٥٠) دی.

ڼی (naỵ) ښځ.م. د تصغير نوم نښه، لکه کوتڼی، توکڼی، کوزڼی.

و

و (wāw) نر.م. د پښتو الفبې نهه دېرشم توری، ابجدي ارزښت یې «٦» دی.

وا (wā) اد. دندا توری، د رابللو لپاره استعمالېږي، لکه: واسړیه!

واپس (wāpás) ق. پستنه، بېرته.

وات (wāt) نر.م. وت، عیب، نیمګړتیا.

واتهٔ (wātá) نر.م. د باندې وتنه، د باندې تلنه.

واټ (wāṭ) نر.م. ۱) د برېښنا د مېچ کولو واحد؛ ۲) لاره، سړک، جاده، ۳) چم، کوڅه، محلت.

واټ مېچ (wāṭméč) د واټن د مېچ کولو آله.

واټن (wāṭán) نر.م. د دوو ځایونو ترمنځ لیرې والی، فاصله، مسافه.

واټی (wāṭay) نر.م. ځواک، طاقت، قوت.

واج (wāj) نر.م. دوه هم جنس یو تر بله بدلونه.

واجب (wājíb) ص. نر.م. لازم، حتمي، ضروري.

واجبول (wājıbawál) مص. مت. لازم کول.

واجبېدل (wājıbedál) مص. ل. لازم کېدل.

واحد (wāhíd) ص. نر.م. یو، مفرد، صرف.

واحه (wāhá) ښځ.م. سمسوره.

واخ (wāx) اد. فریاد، آه و زاري.

واخله (wā́xla) ف. واخه، وګ. اخیستل.

واخېر (wāxér) نر.م. وګ. اخور.

وادګنی (wādgánay) نر.م. دواده زلمی، ودګون، ودیزن، زوم، ودګنی.

وادهٔ (wādá) نر.م. نکاح کونه، ازدواج، توی.

وادهٔ تړ (wadatáṛ) نر.م. د واده بندوبست، د واده نښته، د واده لنډون.

وادهٔ والا (wādawālā́) نر.م. واده کړی نرینه یا واده شوې ښځینه، متاهل یا متاهله.

وادي (wādí) ښځ.م. کښته ځمکه، کنده.

وار (wā́r) نر.م ۱) نمبر، نوبت، ځل؛ ۲) ګوزار، یرغل ۳) ګز، یارد؛ ۲) موقع؛ ۳) دور، هغه ښځینه

شارږي چې د جنسي عمل يا مالېدو لپاره الټيا ولري؛ ٤) اميدوار؛ صبر.
وارپار (wārpár) نر.م. ۱) حواس، هوښ، ساه؛ ۲) موړال.
وارپه وار (wārpawár) ق. نمبر په نمبر، نوبت په نوبت، په کتار، وار تر وار.
وارتړل (wārtaṛál) مص.مت. په خپلو منځو کې وارکول، په خپلو کې يوې د نوبت پرېکړې ته رسېدل.
وارث (wārís) نر.م. سرپرست، خاوند، ميراث خوړونکی.
وارخطا (wārxatá) ص.نب. وېرېدلی، ترېدلی، وېرې اخيستلی.
وارد (wārid) نر.م.ص. ۱) راتلونکی، رسېدونکی؛ ۲) ماهر، پوه.
واردات (wāridát) نر.ج. ۱) له بهر نه د شيانو راوړل؛ ۲) حادثه، پېښه، جګړه، هنګامه.
واردول (wāridawál) مص.مت. ۱) پيدا کول؛ ۲) له بهر نه راوړل.
وارد واره (wārdwára) ق. ژر ترژره، سمدلاسه.
وارده او صادره (wāridaawsādirá) ښځ.م. د راجستر، په کتاب کې رسول.
واردېدل (wārideḍál) مص.ل. وګ. واردول.
وارسته (wārstá) نر.م. آزاد.
وارګر (wārgár) نر.م. ۱) وار لرونکی، واره ګړی، د وار مالک؛ ۲) پېره دار.
وارګره تبه (wāragaratába) ښځ.م. واريزه تبه، ملاريا تبه، نوبتي تبه.
وارګړی (wārgaṛáy) نر.م. وګ. وارګر.
وارنش (wārníš) نر.م. يو ډول سرېښ چې په لرګيو کې استعمالېږي.

واروار (wārwár) ق. وار د واره، سمدلاسه.
واره (wārá) ښځ.م. ۱) فرصت، موقع؛ ۲) خپلې ګټې ته کتنه؛ ۳) پېره.
واره من (wārmán) ص.نر.م. د ګټې وړ، ګټه من، واره دار.
واره يي (wārayi) ښځ.م. واره من، ګټور، ګټه من.
واری (wáray) نر.م. ځار، قربان، جار.
واريز (wāríz) ص.نر.م. نوبتي.
واريګړی (wārigáṛay) نر.م. وګ. وارګر.
واړه (wáṛa) ص.نب. ټول، ګرده، له يوه سره.
واړهٔ (wāṛá) ص.نر.ج. ووړکي، هلکان، ماشومان، کوچنيان.
واړهٔ زاړهٔ (waṛazaṛa) نر.م.ج. غټان او ماشومان.
واز (waz) نر.م. ۱) بېرته، خلاص؛ ۲) کلا تکاره سړی، ځان خوښی سړی، کبرجن.
وازخولی (wāzxúlay) ص.نر.م. وازه خوله لرونکی، کم عقل، کرتن.
وازده (wázda) ښځ.م. وازګه، غوړ، چربو.
وازسترګی (wāzstárgay) نر.م. شلېدلي سترګې لرونکی، ځير سترګی، بې شرم او بې حيا.
وازول (wāzawál) مص.مت. خلاصول، بېرته کول.
وازېدل (wāzedál) مص.ل. خلاصېدل، بېرته کېدل، پرانستېدل، ارتېدل.
واست (wāst) ف. د جمع مخاطب ضمير.
واسطه (wāsitá) ښځ.م. ۱) منځګړی، رهبار؛ ۲) تړاو؛ ۳) رشته لرونکی؛ ٤) وسيله، ذريعه.
واسع (wāsí') ص.نر.م ۱) پراخ، ارت، خپور وور؛ ۲) د خدای تعالی يو صفتي نوم.
واسکټ (wāskáṭ) نر.م. سدری، يو لباس.
واسکه (wāská) ف.مت. واسېکه، اوس، فوري، سمدلاسه.

واسه (wā́sa) ښځ.م. د پشکال میاشت.

واسیکه (wāsíka) ق. وګ. واسکه.

واش (wāš) نر.م. ۱) واښه، ګیاه؛ ۲) صفت، بې پروا، بې باکه، چټیات.

واښ (wāṣ) نرم. ۱) دوړی، غته رسی؛ ۲) دانګورو واښکلی، د انګور وړی؛ ۳) د څپلې پسکی.

واښاوبی (wāṣobáy) نر.م. بیاسته اوبدونکی، رسی اوبدونکی، پړی اوبدونی.

واښکی (wāṣkáy) نر.م. ۱) لنده رسی؛ ۲) د انګور غانګی، د انګور وښکالی.

واښلوبه (waṣlóba) ښځ.م. پیشو پړی، رسی کشي، پړی کښبونه.

واښه (wāṣá) نر.ج. ګیاه، د څارویو نباتي خواړه.

واښه والا (waṣwālā́) نر.م. واښه پلورونکی، واښه خرخوونکی.

واښی (wā́ṣay) نر.م. ۱) هاړ، لړ؛ ۲) رسی.

واصف (wāsíf) نر.م. تعریف کوونکی، ستایوال، ستایونکی، د ښېګنې بیانوونکی.

واصل (wāsíl) نر.م. یو ځای کېدونکی، شامل کېدونکی، رسېدونکی، وصل کېدونکی.

واضح (wāzíh) نر.م. ښکاره، روڼ، په پاکی سره.

واضع (wāzíʕ) نر.م. سازوونکی، جوړوونکی.

واعظ (wāʕíz) نر.م. ناصح، وعظ کوونکی.

واعي (wāʕí) نر.م. یاد ساتونکی.

وافر (wāfír) نر.م.ج. ۱) زیات، ډېر، زیات تعداد؛ ۲) د عروضو د علم د یو بحر نوم.

واق (wāq) نر.م. ۱) د سپي غپا؛ ۲) کب خورک، د هیلی په څېر یو مارغه چې په اوبو کې کبان خوري.

واقع (wāqíʕ) ص.نب. لوېدلی، ځای پر ځای شوی.

واقعاً (wāqɪʕán) ق. په رښتیا سره، په واقعیت کې.

واقع کېدل (wāqɪʕkedə́l) مص.ل. پېښېدل.

واقعه (wāqɪʕá) ښځ.م. پېښه.

واقعي (wāqɪʕí) ص.نب. په رښتیا، بالکل سم، سکوټ، په حقیقت کې.

واقعیت (wāqɪʕyát) نر.م. رښتیا، حقیقت.

واقف (wāqíf) ص. نر.م.ج. ۱) بلد، اشنا، بلدي، پېژندګلو سړی؛ ۲) خبر.

واقي (wāqí) نر.م. د یوه مارغه نوم؛ وګ. واق.

واک (wāk) نر.م. طاقت، توان، اختیار.

واکدار (wākdā́r) ص.نب. طاقتور، واکمن، اختیارمن.

واک لرونکی (wāklarū́nkay) نر.م. واکدار، واکمن، اختیارمن.

واکمن (wākmán) نر.م. واکدار، واک لرونکی.

واکمني (wākmaní) نر.م. اختیار لرنه، واک لرنه، وس لرنه؛ پاچایي، پاچاهي.

واکوال (wākwā́l) نر.م. د اختیار څښتن، د حکومت مشر، واکمن، واکیالی، واکنده، واکدار.

واکي (wākí) اد. دلاحقې په توګه استعمالېدونکی توری چې فاعلي مانا پیدا کوي- خپلواکي.

واکیالی (wākyalay) نر.م. وګ. واکوال.

واګ (wāg) نر.م. ۱) یو کلن اوښ؛ ۲) د پېنځو کالو ګډ؛ ۳) وری.

واګن (wāgán) ص.نر.م. ګیج، ډب ډوب، پرېشانه.

واګڼ (wāgáṇ) ص. نر.م. خفه، ناقرار، وېرېدلی، پرېشان، زهیر، ګنګس، واګن.

واګون (wāgū́n) نر.م. واګون، ویګن، یو ډول موټر دی.

واګه (wā́ga) ښځ.م. د اس څرمني قیزه.

وال (wāl) نر.م. ۱) وروستاړی دی لکه: جنوبیوال؛ ۲) د ساعت یوه پرزه، دنل پرزه؛ ۳) وېښتۀ.

والا (wālā́) نـر.م. وروستاړی دی چې د څـښتن، کونکي، پلورونکي او... مانا ښندي.
والد (wālíd) نر.م. پلار، د مورمېړه.
والده (wālidá) ښځ.م. مور، د پلار ښځه، ابی.
والدین (wālidáyn) ج. مور و پلار.
والګی (wālgáy) نر.م. بادوږنی، توغکی، یخني، زکام، ریزش.
والهٔ (wālá) ښځ.م. وياله، د اوبو نهر، بياله.
والي (wālí) نر.م. ګورنر، د ولايت مشرو واکمن.
والی (wāláy) نر.م. لنبتی، غوږوالی، ګوشواره.
والی (wā́lay) نر.م. وروستاړی دی - لوړوالی.
واليبال (wālibā́l) نر.م. په لاس سره د توپ لوبه.
وام (wām) نر.م. ۱) پور، قرض؛ ۲) د غره ابادہ برخه؛ ۳) لوړ کردار، دنګ؛ ٤) وېره، وهم.
وان (wān) وروستاړی دی لکه جاله وان، موټروان او... چې د څښتن، چلوونکي او روزونکي مانا ښندي.
وانجو (wānjū́) نر.م. توره دانه، سیاه دانه.
واند (wānd) نر.م. ګومان، خيال، شک، اندازه.
وانديز (wandiz) نـر.م. خيالي، ګوماني، د خيال اړوند، تخيلي.
وانډ (wānḍ) نر.م. څنګل.
وانډه (wānḍá) ښځ.م. بانډه، د مالدارانو او کوچيانو د استوګنې موقتي ځای.
وانزل (wānzál) مص. د سپي انګولا.
وانګ (wāng) نرم. انار.
وانګي وانګي (wā́ngewā́nge) ص. نب. تیکه تیکه، پارچه پارچه، ټوټه ټوټه.
واڼل (wāṇal) مص. مت. وړل، ووړل، ميده کول.
واڼه (wā́ṇa) ښځ.م. ۱) غـوبل شوې غله؛ ۲) غنم ميده کول يا اوړه کول.

واڼي (wāṇí) ښځ.م. د پښو اعصاب.
واڼې واڼې (wā́ṇewā́ṇe) ص. ټوک ټوک، څیر څیر، ټوټې ټوټې، پوټې پوټې.
واو (wāw) نر.م. توری، د «و» توري تلفظ.
واوا (wā́wā́) اد. ۱) د شاباس کليمه، داد ګیرنه، د هر ښه؛ ۲ ص. ښکلی ښيز.
واورا (wā́wrā́) نر.م. يو مردارخور مرغه.
واورپاک (wawarpak) نر.م. واوره پاکوونکی، د واورې راشپېل پاکاری.
واورپاکي (wawarpaki) ښځ.م. واوره پاکي، واوره پاکونه، واوره ليرې کونه.
واورپلوری (wawarploray) نر.م. واوره والا، واوره پلورونکی، واوره خرڅی.
واوردوړ (wawardoṛ) نر.م. بادوړه، ګربګری.
واورش (wawraš) نر.م. يمال، ييمال، برف کوچ.
واوروب (wawrob) نـر.م. پـړپ، واوروبـه، واوروبی، د واورې اوبه.
واورين (wāwrín) نـر.م. واوريز، لـه واورو ډک، پر واورو پټ.
واوره (wáwra) ښځ.م. ۱) بـرف؛ ۲) کنګل شوې اوبه، یخ؛ ۳) امر. بشنو، د اورېدلو امر.
واوره نۍ (wārwraṇáy) نر.م. يخدان، يخچال.
واوېلا (wāwelā́) ښځ.م. ژړا، انګولا، آه و فغان.
واه (wāh) اد. د خوښۍ او خوشالۍ اواز.
واهب (wāhíb) ص. نـر.م. د الله تعالی يو صفتي نوم، حاجت پوره کوونکی، بخښونکی.
واهمه (wāhimá) ښځ.م. د تصـور هغه زورچې احساسات پيدا کوي، د تخيل قوت.
واهي (wāhí) ص. نر.م. فضول، چټي، ناراسته.
وای (wāy) اد. فرياد، د غم او درد پر وخت اواز.
وای وای (wā́ywā́y) فرياد، د فرياد چغې.

وبا (wabā́) ښځ.م. مرګو، وژونکې ناروغي.

وبال (wabā́l) نر.م. عذاب، آفت، ګناه، بوج، بار.

وبدونکی (wabdunkay) نر.م. اوبدونکی، جولا، رخت جوړوونکی.

وبره (wabra) وروستاړی چې د لکه، په څېر، غوندي او... مانا ښندي.

وبښه (wəbaṣá) ښځ.م. وبخښه، بخښنه وکړه، بخښنه غواړم.

وبښئ (wəbaṣáy) وبخښئ، ببښنه وکړئ، ببښنه غواړم.

وبلن (wablә́n) ص. نر.م. نوژن، نمژن، نمجن.

وبلول (wablawā́l) مص. شربل، شاربل، يو تر بله ګډول، له مستو شرومبې جوړول.

وبله[1] (wabalá) ق. يو تر بله، خپلوکې، په يو بل، يو له بله.

وبله[2] (wablá) ق. ۱) ګڼا؛ ۲) چاره.

وبله سوله ييز ژوند (wablasolayizžwand) ګډ سوله ييز ژوند، مشترک سوله ييز ژوند.

وبنه (wabná) ص. نر.م. ياغي او سرکښ حيوان.

وپار (wəpā́r) نر.م. اړيکه، رابطه، لين دين، کاروبار، بيپار.

وپره (waprá) ص. نب. ۱) بوره بوره، نرمه نرمه؛ ۲) ارګجه، و ګ. اوپره.

وت (wat) نر.م. ۱) درز، چاود، وړوکی سوری؛ ۲) الرې والی.

وتد (watád) نر.م. ۱) ميخ، چوکه؛ ۲) د عروضو د علم په اصطلاح درې حرفي کليمه.

وتر[1] (wátar) نر.م. ۱) د قايم الزاويه مثلث لويه ضلع؛ ۲) د مثلث د يوې زاويې مخامخ ضلع؛ ۳) وسه، توان، څواک.

وتر[2] (wítar) نر.م. د ماسختن درې رکعتيز لمونځ.

وتره (wátra) ښځ.م. ۱) نمجنه ځمکه، دېيوې کولو وړ ځمکه؛ ۲) يو ځيز چې نم يا زيم ولري.

وتزن (watzan) ص. نر.م. سوری، پيوندې، سوري لرونکی.

وتکی (watkáy) نر.م. وتګی، وړوکی سوری.

وتګی (watgáy) نر.م. وړوکی تنګی.

وتل (watál) مص.ل. ۱) خارجېدل، بهر وتل، ظاهرېدل، ورچنې تلل، بېرون تلل؛ ۲) بندېدل، ښکېلېدل؛ ۳) پروا لرل، مينه لرل.

وتلار (watlar) نر.م. وتوځی، خروجي لاره، خروجي.

وتلی (watálay) ص. نر.م. ۱) د باندې تللی، د باندې وتلی؛ ۲) سر راايستلی؛ ۳) نامور.

وتنه (watána) ښځ.م. پروا، لېوالتيا، مينه.

وتوځی (watoǰay) نر.م. وتونځی، د غږ مخرج، مخرج.

وتون (watun) نر.م. وتنه، خارجېدنه.

وتونپېر (watunper) نر.م. توني کړول، مکاني قيد، د مفعول منه حالت.

وتونوت (watunwat) نر.م. د مرغۍ لاره، نری وتلاره يا وتوځی.

وته (wata) ښځ.م. پاملرنه، توجه، وتنه.

وتی (wátay) نر.م. ۱) وتلی؛ ۲) اوچت، لوړ.

وټ (wáṭ) نر.م. ۱) عيب، نقص، اعتراض، شک؛ ۲) لاو؛ ۳) د تازه رېبل شوي فصل ځمکه، وړ، خوځبره؛ ۴) د ګنيو يا جوار و د سپينولو ځای؛ ۵) اقتصاد.

وټپوهنه (waṭpóhaná) ښځ.م. اقتصاد پوهنه، اقتصاد پېژندنه، علم اقتصاد.

وټک (waṭák) نر.م. ګټه وټه، عايد، د سودا ګټه.

وټ کټ (wáṭkaṭ) نر.م. سکيند، جبران، تلافي.

وټکی[1] (waṭkáy) نر.م. اوچت ځای، د کوټې په چت کې د لوګي وتلو موری.

وټکی[2] (waṭakáy) نر.م. د غره لوړه څوکه.

وټندوی (waṭandóy) ص. نر.م. ګټندوی.

وټه (waṭá) ښځ.م. ۱) ګټنه، د اسعارو توپیر؛ ۲) عیب و نقص.

وټی (waṭáy) نر.م. ۱) د وړیالي لوړه برخه چې د هغې لاندې د اوبو ناوه اېښودل شوې وي؛ ۲) څونډی.

وټیز (waṭiz) نر.م. وټه ییز، دوټې اړوند، اقتصادي.

وثوق (wasū́q) نر.م. مضبوطتیا، اعتماد، باور.

وثیقه (wasiqá) ښځ.م. اقرارنامه، دستاویز، سند.

وج (waj) نر.م. ۱) وجه، لامل؛ ۲) واګه، لګام، قیزه.

وجاړ (wajā́ṛ) ص. نر.م. ویجاړ، وران، ړنګ.

وجاهت (wajāhát) نر.م. عزت، رعب، لويي.

وجب (wajáb) نر.م. لوېشت.

وجد (wajad) نر.م. شوق، جذبه، خوشالي.

وجدان (wıǰdán) نر.م. د سلیم عقل د پیدا کولو قلبي څواک، میندل.

وجدوحال (wajdohā́l) نر.م. هغه حالت چې د خدای تعالی په یاد په زړه کې پیدا کېږي

وجود (wujū́d) نر.م. ۱) بدن، تن؛ ۲) هستي؛ ۳) میندل کېدنه.

وجه[1] (wájha) ښځ.م. څېره، مخ، رخسار.

وجه[2] (wája) ښځ.م. دلیل، سبب.

وجه تسمیه (wájhatasmıyá) ښځ.م. د نوم اېښودو لامل.

وجیبه (wajibá) ښځ.م. وظیفه، تعهد، دین.

وجیزه (wajizá) ص. ښځ.م. لږ، لنډ، ګټور.

وجیه (wajyá) ص. ښځ.م. ښایست.

وچ (wač) ص. نر.م. د لوند ضد.

وچ په وچه (wáčpawáča) ق. بې موجبه، بې لامله، بې ښې بدې، برناحقه.

وچت (wučát) ص. نر.م. ۱) وګ. اوچت له ټولو صیغو سره؛ ۲) زر زر، په منډه، په تېښته.

وچتوب (wačtób) نر.م. د وچېدو حالت، وچوالی.

وچتې (wačáte) ښځ.م. اوچتې، لوېې لوېې خبرې، جګې جګې خبرې، وډیانې.

وچ ډاګ (wačḍā́g) ص نر.م. سوځوونکې دښته، وچه صحرا، وچ بیابان.

وچړ (wačáṛ) نر.م. بلد، اشنا، دوست، ملګری

وچ سترګی (wačstárgay) نر.م. بې حیا، بې شرم.

وچ غاړی (wačğā́ṛay) ص. نر.م. ۱) ممسک؛ ۲) هغه ډوډۍ چې په لوښي کې بې خوند خراب شوی وي.

وچکالي (wačkālí) ښځ.م. ۱) سوکړه، ښه فصل نه کېدنه؛ ۲) د اوبو نشتوالی.

وچ کړس (wačkṛás) ص. نر.م. ډېر وچ، بالکل وچ، ډېرنري، ډېر نری.

وچکول (wačkū́l) نر.م. یو کلن وری.

وچکلک (wačklák) ص. نر.م. نری وچکی، ډنګر.

وچ کلکتوب (wačklaktób) نر.م. ډنګرتوب.

وچکه غل (wačakağā́l) نر.م. ګنکپ، ټک.

وچکی (wačakáy) ښځ.م. ۱) لویه تبه، د محرقې تبه؛ ۲) نری، نروچکي؛ ۳) یوه کلنه وزه.

وچکی (wačakáy) ص. نر.م. خوارکی، وچ کلک، نری نروچکی، نری پری.

وچ لامده (wačlāmdá) ص. نر.م. ۱) وچ و لامده؛ ۲) له خرمه، ټول له یوه سره.

وچ لینګی (wačlingáy) نر.م. وچ لنګی، مانده، کمزوری، بې غوښې.

وچ موری (wačmóray) ص. نر.م. هغه ماشوم چې د مور شودې یې وچې شوې وي.
وچ مېزن (wačmezán) ص. نر.م. نیم وچ، وچوالي ته نږدې.
وچن (wačán) ص. نر.م. د ښارویو یوه ناروغي ده.
وچنه (wačána) ښځ.م ۱) وچه، بایر؛ ۲) شنډه ښځه.
وچوب (wačób) نر.م. په لښتي کې د اوبو بندېدل، د اوبو کمي، د اوبو کمېدنه، وچوبی.
وچوبه (wačoba) ص. ښځ.م. للمه، بې اوبه ځمکه.
وچوبیوال (wačobiwal) نر.م. د للمي کروندګر، د للمي ښښتن، د للمي دهقان.
وچوړ (wačóṛ) نر.م. وچوالی.
وچ وچکی (wačwačakáy) نر.م. وچ کلک.
وچوکی (wačukáy) نر.م. وچ کړس، کمزوری.
وچول (wačawál) مص.مت. له یو شي نه نم ویستل، بې اوبو کول.
وچولن (wačwlan) نر.م. وچولنه، وچ مینځنه، خشکه شویي.
وچولنځ (wačwlanǰ) نر.م. وچولن ځای، د وچولن دوکان یا دستګا.
وچ ولنډه (wačolanda) ښځ.م. وچ و لامده، خشک و تر، بحر و بر.
وچولی (wačwúlay) نر.م. تندی، تنډه.
وچه (wača) ص. ښځ.م. ۱) للمه، بې اوبو ځمکه؛ ۲) شنډه.
وچه سپوره (wačaspóra) ښځ.م. بېخي سپوره، سپوره ستغه، وچه غاړه.
وچه غاړه (wačağáṛa) ښځ.م. حلق، ستونی.
وچه لمده (wačalamdá) ښځ.م. ۱) غوره ګل؛ ۲) وچه لنده، د ډوډۍ یوه اصطلاح ده.
وچې پوچې (wačepúče) ښځ.م. عبث، بې ګټې.

وچېدل (wačedál) مص. ل. ۱) د اوبو ختمېدل، نم بېخي ختمېدل؛ ۲) د ښځې اولاد نه کېدل.
وچې کانګې (wačekānge) ښځ.م. وچه قی، وچ قی، وچې التی.
وځوکی (wajūkay) نر.م. د غنو او لړګیو هغه ګېډۍ چې ښځې یې له غره څخه په خپلو سرونو راوړي.
وڅکه (wácka) ښځ.م. (ج. وڅکې) مميز، وچ شوی انګور.
وڅکېز (wackéz) نر.م. څکېز، سلام، د خېمې ستن، کمچه، د خېمې متیه.
وحدانیت (wahdanyát) نر.م. توحید، یووالی.
وحدت (wahdát) نر.م. اتفاق، یووالی.
وحشت (wahšát) نر.م. تېری، ظلم، لېونتوب، جنون، سودا.
وحشتناک (wahšatnák) ص. نر.م. تېری کوونکی، ترسناک، وېروونکی، داروونکی.
وحشي (wahší) ص. نب. ځنګلي، غیرمهذب.
وحید (wahíd) ص. نر.م. یو، بې مثال، لاثاني.
وحي (wáhe) ښځ.م. اشاره، الهام، د پېغمبرانو سره د خدای پاک کلام.
وخ (wax) اد. آخ، واخ، د درد او غم غږ.
وخامت (waxāmát) نر.م. بېړنتوب، کړکېچنتوب، وخیم، بحراني.
وخت (waxt) نر.م. وقت، زمانه، دور، ساعت.
وخت تېری (waxtteráy) نر.م. ساعت تېری، وخت تېرونه، ګوزران کونه، ګپ شپ.
وخت تېري (waxtteri) ښځ.م. وخت تېری، وخت تېرونه، ساعتتېري، ګوزران.
وخت ناوخت (waxtnāwáxt) ق. وخت بې وخته، هر ساعت، کله ناکله، کله کله.

وختي (waxtí) ص. نب. د وخته، سحار، ړومبی، پر خپل وخت.

وختینی (waxtináy) ص. نر.م. د ړومبي وخت.

وخچه (waxčá) ښځ.م. گوته، ژوره، ډونگی.

وخله (wáxla) اد. د حیرانتیا او خوشالي کلیمه.

وخیم (waxím) ص. نر.م.ج. کړکیچن، بېړني، بېخت، مشکل.

وداد (wadā́d) نر.م. دوستي، محبت، مینه.

وداري (wadā́ri) ښځ.م. باداري.

وداع (widā́ʕ) ښځ.م. رخصت، خدای په اماني.

ودان (wadā́n) ص. نر.م.ج. اباد، جوړ شوی.

ودانښت (wadānəṣt) نر.م. ابادي، جوړونه.

ودانول (wadānawə́l) مص. مت. جوړول، ابادول.

ودانه (wadā́na) ص. نر.م. آباده، کورودانه ښځه.

وداني (wadā́ni) نر.م. آبادي، عمارت، تعمیر.

ودانېدل (wadānedə́l) نر.م. ۱) جوړېدل، آبادېدل؛ ۲) د اولاد څښتن کېدل.

ودرول (wadrawə́l) مص. مت. قایمول، ولاړول، ایسارول، درول.

ودرېدل (wadredə́l) مص.ل. ایسارېدل، قایمېدل، درېدل، ولاړېدل.

ودگری (wadgəray) نر.م. واده والا، زوم.

ودل (wadə́l) مص. مت. اوبدل، جوړول.

ودود (wadū́d) ص. نر.م. دوست، مهربان، د الله تعالی صفتي نوم.

ودول (wadawə́l) مص. مت. ۱) نکاح کول، ښځه کول؛ ۲) کور ودانول، ناوې کورته راوستل.

وده (wáda) ښځ.م ۱) نمو، ترقي، ښېرازي، لویېدنه؛ ۲) د دم اجازه.

ودېدل (wadedə́l) مص. ل. واده کېدل، د ښځې په نکاح کېدل.

وډ (waḍ) نر.م. ۱) وټ، هغه ځمکه چې نوې رېبل شوې وي؛ ۲) غټ، لوی.

ور (war) نر.م. ۱) دروازه؛ ۲) مختاړي یا د غایب لپاره توری، د ظرف توری لکه وررسېدل.

ورا (wrā) ښځ.م. ۱) ورځي، هغه ډله خلک چې ناوې د زوم کورته راولي، واده؛ ۲) ق. لرې، له ورایه ښکارېدنه.

وراباڼ (wrābā́ṇ) نر.م. ورځی، د ورا یو کس.

ورابند (wrābánd) نر.م. رسۍ، دوري د تړلو پړی.

ورابنی (wrābanáy) نر.م. د اوبښ د کتې لرگی.

وراتل (wrātál) مص. ل. پورته پورته غورځېدل، دنگل.

وراته (wrātá) ص.نر.م. ۱) وریت شوي؛ ۲) پورته پورته غورځېده.

وراثت (wrāsát) نر.م. ترکه، میراث، ورثه.

وراجه (wrājá) نر.م. ۱) مارگه، دمرۍ بغوتی؛ ۲) ځیلې دانه.

وراځه (wrā́já) ښځ.م ۱) د پسرلي باران؛ ۲) یو ډول غټ کونی چې په غوا مېښو پورې نښتی وي.

ورارۀ (wrārá) نر.م. د وروړ زوی، وروړزی.

وراره (wrā́ra) ښځ.م. وروړې، هغه ښځه چې وروړ یې مړ وي.

وراږه (wrāẓá) ښځ.م. ۱) خنزیره، یو ډول دانه چې په ځتې کې راځېږي؛ ۲) څربانده، څرمینه، څرمن.

وراستۀ (wrāstá) ص. ج. وراسته شوي، خوسا شوي.

وراسه (wrāsá) ښځ.م. غرېدنه، گړېدنه، گړهاری.

وراشکی (wrāškáy) ښځ.م. د توري پتۍ.

وراشه (wrāšá) ښځ.م. په زړه پورې بیان، خبرې اترې، وجیزه، د کاني کرښې.

وراغ (wrāǧ) نر.م. کارگه، کاغ، کارغه.

وراګړی (waragaṛáy) نـر.م. وريبـز، پـه وراتلونکی، جنجی، ورځی.

وران (wrān) نـر.م. ج. ۱) برباد، خراب، ويجاړ؛ ۲) ورانی کوونکی، شرير.

ورانښت (wrānáṣ̌t) نر.م. وراني، بدي، دښمني.

ورانکار (wrānkár) ص. نر.م. ورانی کوونکی، ذليل، شرير، شيطان.

ورانوالی (wrānwāláy) نر.م. خرابی، ورانی.

ورانول (wrānawə́l) مص. مت. ختمول، ويجاړول، خرابول، ړنګول.

ورانه (wrána) ښځ.م. دښمني، مخالفت، بدي، خرابي.

ورانه ودانه (wránawadána) ښځ.م. نېکي بدي، ښه بده، جوړه ناجوړه.

وران ويجاړ (wrānwijāṛ) ص.نر.م. خراب تراب، ړنګ بنګ، وران وجاړ.

وراني (wrāni) ښځ.م. خرابي، دښمني، اړتيه.

ورانېدل (wrānedə́l) مص.ل. له کاره وتل، خرابېدل دښمني جوړېدل.

ورايه (wrāyá) ص. لـه لـرې، په فاصله، د نـږدې ضد، د «له» له سربل سره استعمالېږي.

ورباندې (warbānde) اد. استعلايي يـا پاسني حالت جوتوي، په هغې باندې، په هغه باندې.

وربانۍ (warbāṇay) نـر.م. ورسـاتـونکـی، ور ساتونی، دروازه وان، دروانچي.

وربخله (warbaxalá) ښځ.م. اوربخوله، پايځه.

وربشه (warbáša) ښځ.م. يوډول غله، اوربشه.

وربشينه (warbašína) ښځ.م. د وربشو مـړی، روټه، يو ډول روزي.

وربل (warbál) نر.م. پېکی، د پېغلې پېچکې.

وربلی (warbaláy) نر.م. اوربخوله، پايځه.

وربنګ وهل (warbangwahə́l) مص. مت. ټک وهل، ټنګ وهل، ويشتل، ورپسې منډه کول.

وربوز (warbúz) نـر.م. شونډک، دځناور خوله، د انسان مخ.

وربوزی (warbūzáy) نر.م. دروانچي، د دروازې غلام.

وربويه (warbúya) ښځ.م. جوس، نهـری، ځمکه، کلي ته نېږدې ځمکه.

وربويي (warbúyay) نر.م. غولی، انګړ.

وربـه (warbá) نـر.م. وربوزی، دربـان، ورسـاتی، دروازه وان.

ورپسې (warpasé) ق. وروسته، شاته.

ورپکښې (warpakṣ̌é) اد. ۱) ورکـې، د ننـه؛ ۲) صفت، کونی.

ورپورک (warporák) نر.م. د دروازې تمبه.

ورپورې (warporé) ق. ورسره خواکې.

ورپوکل (warpokə́l) مص. مت. پوکی ورته کول، ورپوکول.

ورپه زړه (warpazṛə́) ص. چاته ور په ياد، په ياد.

ورت (wart) ص. ۱) ارت، سست؛ ۲) نر.م. يو ډول لوبه ده.

ورتړ (wartáṛ) نر.م. دربند، وربندوونکی.

ورتګ (wartág) نر.م. ورتلل، حرکت، چاته ورتلل.

ورتل[1] (wartə́l) مص. ل. سپنسي ورېشل، تاوول، رېشل.

ورتل[2] (wratə́l) مص. ل. توپ اچول، خېز وهل.

ورتلل (wartlə́l) مص. ل. د چا خـواتـه تګ، چاته ځان رسول، د چا په لور تلل.

ورتني (wartani) ښځ.م. د ورته اړوند، تشبيهي.

ورتول (wartawə́l) مص. مت. ۱) وريـتـول، نيني کول؛ ۲) سخته ګرمي رسول.

ورته (wárta) ص. نب. ۱) مشابه، په مثل، لکه؛ ۲) نر. ج. اوبدلې ورى؛ ۳) اد. لکه، ورته ووايه؛ ٤) ښځ. م. وريته، كباب شوي، نينې شوي.

ورته مانيز (wartámāníz) نر. م. نږدې مانيز، قريب المعنى.

ورته والى (wartáwālay) نر. م. نږدېوالى، شباهت لرنه، يو شانته.

ورتينه (wartiná) ښځ. م. ارتينه، ښځه.

ورتى (wartáy) نر. م. ۱) ښايسته، ښكلى، ښكلى اندام؛ ۲) سخاوتمن، زيات، ډېر.

ورتېدل (wartedál) مص. ل. ۱) كبابېدل، نينې كېدل؛ ۲) اذيت كېدل.

ورټ (wraṭ) نر. م. له ژړا سره استعمالېږي، رټ، د اوښكو جاري كېدل.

ورټک (warṭák) نر. م. ورټكول، ورهل.

ورټ ورټ (wráṭwraṭ) نر. م. ژړېدنه، مسلسله ژړا، لكه په ورټ ورټ يې وژړل.

ورټې ورټې (wraṭewráṭe) ص. د مسلسلو اوښكو تويېدل.

ورثه (warsá) ښځ. م. ۱) ميراث، تركه؛ ۲) ميراث خواره، خپلوان.

ورچانې (warčáṇe) ق. ورچنې، د باندې، بهر.

ورچنې (warčáne) ق. د باندې، د كور نه بهر.

ورځ (wrāǰ) ښځ. م. له لمر ختو نه تر لمر لوېدو وخت.

ورځپانه (wraǰpāṇá) ښځ. م. ورځنى خپرونه، ورځنى اخبار، روزنامه.

ورځ په ورځ (wráǰpawraǰ) ق. هره ورځ، روزانه.

ورځ چارى (wraǰčáray) نر. م. ورځنى كار، كوونكى، روزمره كاركوونكى.

ورځلوى (wraǰloy) نر. م. قيامت، محشر.

ورځنى (warǰanáy) ص. نر. م ۱) روزانه؛ ۲) ورځ په ورځ؛ ۳) ورځپانه.

ورځني (warǰané) اد. له هغه نه، ورنه، ورڅخه، ترې.

ورځول (warǰawál) مص. ل. توپ وهل، ورټل.

ورځه (warǰá) نب. م. د ورتگ امر، لاړ شه.

ورځي (warǰí) نر. ج. ورځي، ورا، د ښځو جنج چې د واده په ورځ د ناوې كورته ځي.

ورڅڅول (warcacawál) مص. مت ۱) غوړ كې څڅول، غوړ ته اچول؛ ۲) لړ لړ وركول.

ورڅخه (warcáxa) اد. ترې، ځنې.

ورڅک (warcák) نر. م. ورسک، پوزه، څوكه.

ورڅېرمه (warcérma) ق. نږدې، جوخت، ورځرمه، ورپلوته، ور څېلمه.

ورخ (warx) نر. م. له ويالې څخه د اوبو د لښتي د بېلېدو ځاى، وتى، دهنه، ويالې دهنه.

ورخاړى (warxāṛáy) نر. م. ۱) يو ډول سابه؛ ۲) دخاروي يو ډول ناروغي؛ ۳) لاړجن، د طبخ ناروغي.

ورختل (warxatál) مص. مت. پر چا حمله كول، وراوچتېدل، په كور ورختل، چاپه غورځول.

ورختن (warxatan) ق. ورغونډېدل، تجمع، سره تولېدل.

ورخته (warxáta) ښځ. م. ۱) حمله، چپرچاړ، تېرى؛ ۲) نر. م. و گ. ورختل.

ورختې (warxáte) ښځ. م. ج. ورانې، مستې.

ورختى (warxátay) ص. ورختلى، حمله كوونكى، تعرض كوونكى، تېرى كوونكى.

ورخړل (warxaṛál) مص. ل. ۱) ورباندې بهېدل؛ ۲) نس ناسته.

ورخړه (warxáṛa) ښځ. م. خځله، خشاک، لرگي.

ورخیږه (warxíra) ښځ.م. له کرکې نه ډکه خبره.

ورخېږه (warxéza) ښځ.م. هغه ځمکه چې اوبو ته نېږدې وي.

ورخیمځه (warxímja) ښځ.م. تنکۍ غرمه.

ورد (wırd) نر.م. وظیفه، ورځني کارونه.

وردانګل (wardāngál) مص. مت. ورټوپ کول، ورټوپ وهل، ورغورځېدل، ورمنډه کول.

وردي (wardi) ښځ.م. د عسکرو لباس.

وردول (wardawál) مص. مت. جدا کول، شلول.

وردېدل (wardedál) مص.ل. ۱) ولاړېدل، جګېدل؛ ۲) څېلوکې جلا کېدل، جامې شلېدل.

ورړز (warṛáz) نر.م. مرز، بتهر، نمرز.

ورزش (warzíš) نر.م. وجود ته مسلسل حرکت ورکونه، مشق، سپورت، تمرین.

ورزشکار (warzıškā́r) نر.م. لوبغاړی، تمرین کوونکی، ورزش کوونکی، سپورت مین.

ورزل (warzál) مص. مت. میده میده کول، ورژل، قیمه کول، ټکول، ریچې کول.

ورزو (warzó) ښځ.م. کرکه، نفرت.

ورزول (warzawál) مص. مت. ۱) میده میده کول، قیمه کول، ټکول؛ ۲) دنګول، اوچتول.

ورزووند (warzowand) نر.م. کرکجن، کرکي، وېزار، متنفر.

ورزېدل (warzedál) مص. ل. میده کېدل، قیمه کېدل. ټکېدل، ریچېکېدل.

ورژا (waržā́) و ګ. ورزا.

ورژل (waržál) مص. مت. ژوبلول، و ګ. ورزل.

ورژونی (waržū́nay) نر.م. د لېټۍ په څېر د خوراک یو ډول دی.

ورږ (wraẓ) نر.م. ۱) د آس د څټ ویښته، یال؛ ۲) خوږږ، پوستکی، څرمن.

ورږه[1] (wráẓa) ښځ.م. زغانځه، ورږه، یوه حشره چې تور رنګ لري.

ورږه[2] (warẓa) نر.م. ورګه، اړږه، اوروږه.

ورساتونی (warsātū́nay) نر.م. د دروازې څوکیدار، ورساتی، قاپچي، دربان.

ورستن (wrastan) ښځ.م. بړستن، تلتکه، لحاف.

ورستنول (warstanawál) مص. مت. بېرته ورلېږل، بېرته ورکول، ورواپس کول.

ورستنېدل (warstanedál) مص.ل. بېرته ورتلل، بېرته ورګرځېدل، ورواپس کېدل.

ورستنی (wrastanáy) ص. نر.م. وروستنی، اخیرنی، اخیری، پاتې، وروستی.

ورستو (wrastó) ق. وروسته، شاته، پاتې، اخیري.

ورستوالی (wrastwā́lay) نر.م. زوروالی، خوسا والی، خرابوالی.

ورستول (wrastawál) مص. مت. خوسا کول، بې ځایه کول.

ورسته (wrásta) ص. ښځ.م ۱) خوسا، ګنده؛ ۲) ق. و ګ. وروسته۲)؛ ۳) متاع، شتمني.

ورستېدل (wrastedál) مص. ل. خوسا کېدل، ګنده کېدل.

ورسره (warsará) اد. ۱) نېږدې نېږدې؛ ۲) ق. خوا په خوا، سره یو ځای.

ورسک (warsák) نر.م. ۱) وربوز، د مخ راوتلې برخه؛ ۲) د غره راوتلې برخه.

ورسۍ (wursáy) ښځ.م. کړکۍ، اورسۍ.

ورشاړی (wuršaṛay) نر.م. اورشاړی، چقمق، توپک، پلته یې توپک.

ورشکۍ (wrašakáy) ښځ.م. د توري پوښ، د توري ټیکی، د توري پټی.

ورشکې (wraške) ښځ.م. اوښکې، اشک.

ورشمی (waršamáy) نر.م. شومه، د مړي روح ته د ثواب ښښلو لپاره د لومړۍ شپې خيرات.

ورشنډ (waršánd) نر.م. وربوز، ورسک.

ورشو (waršó) ښځ.م. څرځای.

ورښ (wraṣ) نر.م. ۱) ورمه، نري باد، الوېښن، شمال ۲) ورو، د آس په ورمېږه ولاړ وېښته.

ورښت (waráṣt) نر.م. ورېدنه، ورينګي، باران.

ورښکی (wriṣkáy) نر.م. ۱) کوپړی؛ ۲) لړزه تبه.

ورښکۍ (wraṣkáy) ښځ.م. تسمه، اوږده نرۍ توټه.

ورښودل (warṣodə́l) مص. مت. ښکاره کول، ور زده کول.

ورښوول (warṣowə́l) مص.م. ورښودل.

ورښيل (warṣayə́l) مص.مت. ورښودل.

ورغ (wraǧ) نر.م ۱) هوښ، حواس؛ ۲) ايمانداري.

ورغاست (warǧast) نر.م. حمله، يرغل، بريد.

ورغاستل (warǧə́stal) مص.ل. حمله کول، بريد کول، يرغل کول.

ورغالی (wurǧā́lay) نر.م. نغری، دېګدان.

ورغاڼی (warǧāṇáy) نر.م ۱) خميره، د غنمو اوړه ۲) هغه خميره شوي اوړه چې د نوي زېږېدلي ماشوم د پاکوالي لپاره يې استعمالوي.

ورغړ (warǧáṛ) نر.م. په اوبو کې ژور ځای.

ورغړنه (warǧaṛána) ښځ.م. د اوښ او خره د غورځېدو ځای.

ورغړی (warǧə́ṛay) نر.م. د اوبو تل، د اوبو بېخ.

ورغستل (warǧastə́l) مص. مت. ورغاندل، ټکول، دل کول.

ورغستلی (warǧastalay) مف. ټکول شوی، دل شوی.

ورغندل (warǧandə́l) مص. مت. ور لاندې کول.

ورغومی (warǧū́may) نر.ج. مرغومی، د چېلۍ بچی، چېلوکی، چيله کی.

ورغوی (warǧáway) نر.م. تلی، د لاس تلی.

ورغی (wurǧáy) ښځ.م. لوی تورکی، دلوګي هغه برخه چې د کوټې په چت پورې نښتې وي.

ورق (waráq) نر.م. صفحه، پاڼه.

ورک (wrak) ص. نر.م. پټ، نه ښکارېدونکی، نه پيداکېدونکی، ضايع.

ورکاوی (wrakāwáy) نر.م. ورکېدنه، له منځه تلنه، بې درکه کېدنه.

ورکړه (warkṛá) ښځ.م. خيرات، صدقه، بخښنه.

ورک لاری (wraklā́ray) نر.م. ورک شوی، بېدرکه، هغه سړی چې لاره يې ورکه کړې وي.

ورک لېونی (wraklewanáy) ص.نر.م. سخت مين، عاشق، شيدا.

ورک مانی (wrakmā́nay) ص. نر.م. خنده نی، ټوکي، بشاش، مسرور.

ورک مرغه (wrakmarǧá) نر.م. يو خيالي مارغه، سيمرغ (عنقا).

ورک نومی (wraknū́may) ص.نر.م. نوموړکی، بې نام و نښان، ګمنامه.

ورکوزول (warkozawə́l) مص.مت. ورکښته کول، لاندې وروستول.

ورکوزېدل (warkozedə́l) مص.ل. ښکته ورتلل، ورښکته کېدل، لاندې ورتلل.

ورکول[1] (wrakawə́l) مص. مت. پوپناه کول، ضايع کول، بې درکه کول.

ورکول[2] (warkawə́l) مص.مت. ۱) بخښل، ادا کول، ترسره کول؛ ۲) صادرول.

ورکه[1] (wráka) ښځ.م. ورکه شوې، بې درکه.

ورکه[2] (wárka) ف. د ور يې کړه، لښون.

ورکېدل[۱] (wrakedә́l) مص. ل. پوېناه کېدل، لا درکه کېدل، ضايع کېدل، له منځه تلل.

ورکېدل[۲] (warkedә́l) مص.ل. ورکړې کېدل، ورکول کېدل، تسليمول، سپارل، حواله کول.

ورګ (warg) نر.م. ۱) ورې؛ ۲) يو کلن اوښ؛ ۳) پنځه کلن ګډ يا پسه.

ورګډ (wargáḍ) نر.م. سره يوځای، شامل.

ورګډول (wargaḍawә́l) مص. مت. ور يوځای کول، شاملول.

ورګډې (wargáḍe) ص. ښځ. ج. و ګ. ورګډ.

ورګړ (wargáṛ) نر.م. دخوسا پانو سره (sәrá)، ډېرې يا انبار.

ورګن (wargán) نر.م. ورې رېښنه، پشم ورېشنه.

ورګه[۱] (wargá) ښځ.م. ۱) د غوړونو پوځکی؛ ۲) نر.م. د نوي لنګې غوا کنډ، اولنی شودې.

ورګه[۲] (wrága) ښځ.م. وروه، يوه خزنده، کيک.

ورګينه (wargína) ښځ.م. سربانډې، دخرمنې پړې.

ورلانډې (warlā́nde) ق. ورکښته، ورکوز.

ورلول (warlawә́l) مص.مت. حامله کول، بلاربول.

ورله (warlá) ص. ښځ.م. ۱) حامله، بلاربه؛ ۲) اد. ورله، ورته.

ورله انا (warlaaná) ښځ.م. د نيا مور، دنيا نيا.

ورلېدل (warledә́l) مص. ل. بلاربېدل، ورله کېدل.

ورم[۱] (warә́m) نر.م. پړسوب، اماس، باد.

ورم[۲] (wárm) نر.م. نصيحت، پند، وعظ.

ورمارګه (warmārgá) نر.م. اومارګه، مرداره دانه، د کوچنيانو يوه ناروغي ده.

ورماند (warmand) نر.م. ورم کوونکی، نصيحت کوونکی، واعظ.

ورمليک (warәmlik) نر.م. پندنامه، نصيحت نامه.

ورمند (warmand) نر.م. امر، اډر، کومانده.

ورمنددود (warmanddod) امري دود، د ګړ يو ګرداني اړخ، د امر صيغه.

ورمندون (warmandun) نر.م. دربېمګړتوب، قضاوت، محاکمه.

ورمندن (warmandan) نر.م. نصيحت، پند، لارښوونه.

ورمنديز (warmandiz) نر.م. د ورمند يا ورمندون اړوند، امري، حکمي.

ورموال (warәmwal) نر.م. و ګ: ورماند.

ورمولی (warmū́lay) نر.م. د کوچنيانو يوه ناروغي ده چې د هغې له امله يې د ستونه کېږي.

ورمېږ (warméẓ) نر.م. ښټ، ښټ مېږی.

ورنداره (wrandā́ra) ښځ.م. ورندار، د ورور ښځه.

ورندی (wrandáy) نر.م. ډېر ورېدونکی، په شپو شپو ورېدونکی.

ورنډه (wurandá) ښځ.م. ګڼه ګوڼه، ناڅاپي حمله.

ورنه (warná) اد. ورڅني، ورڅخه، له دغه.

ورنښ (warnә́ṣ̌) نر.م. وارنش، وارنيش، د دروازو او کړکيو د رنګولو يو ډول غوړ رنګ.

ورنکی (wrankáy) نر.م. ۱) د ورانه هډوکی، د پتون هډوکی؛ ۲) د زنګانه سترګه، ورانی.

ورنګی (wrangáy) نر.م. نرم باران، نری باران.

ورنيکه (warníka) نر.م. د نيکه پلار، غورنيکه.

ورڼ (wráṇ) نر.م. ۱) تابوت، جنازه؛ ۲) سېلاب ورې.

ورو (wró) ق. ص. په کرار، په آرام، په مزه.

وروځه (wrū́ja) ښځ.م ۱) دسترګو دپاسه ويښتان، ابرو؛ ۲) د مېږو سپږه، کنه.

ورور (wrór) نر.م. د مور و پلار زوی.

وروړانه (wrórāná) وروړګلويز.

ورور عزیز (wrorʿzīz) نر.م. خپل خپلوان، خپل پردي، یار و اشنا.

وروړکی[1] (wrorkáy) نر.م. وروړک، روکی، د ورور تصغیر نوم.

وروروکی[2] (wurwurakáy) نر.م. ۱) سراب؛ ۲) اوراورکی، هغه الوزونکې حشرې چې د شپې لـه خوا له ځانه رڼا خپروي.

ورورګلوي (wrorgalwí) ښځ.م. ورورولي، راشه درشه، دوستي.

وروري (wrorí) ښځ.م. ۱) ورورولي؛ ۲) داومې ځرمنې تسمه؛ ۳) په غره کې دڅاروپو پناه ځای.

وروریز (wroríz) نر.م. وروررانه، ورورګلویز.

وروړل (warwṛál) مص.مت. چـاته وروړل، چـاته رسول.

وروست (wróst) ص.نر.م. خوسا او خراب شوی.

وروستاړی (wrūstáṛay) نـر.م. ۱) وروستـنی، اخیرنی؛ ۲) لاحقه.

وروستنی (wrūstanáy) ص.نر.م. د وروستاړی، اخري، آخرینی.

وروستول (wrostawál) مص.مت. خرابول، زړول، استعمالول، خسا کول.

وروستوالی (wrostwálay) نر.م. ګنده والی، خساوالی، خرابوالی.

وروسته (wrū́sta) ق. وروستو، بیا، پس، پاتې.

وروسته پاتې (wrustapāte) ص. ښځ.م. شاته پاتې، نه پرمختللی، نامترقي.

وروسته والی (wrustawálay) نر.م. شاته والی، پاتېوالی.

وروستی (wrustáy) نر.م. شاتنی، اخرنی.

وروستی بڼه (wrustaybaṇa) ښځ.م. آخري بڼه، نهایي شکل.

وروغ (wroğ) نر.م. کارغه، وراغ، کاغ، کارګه.

ورول (warawál) مص.مت. د باران د څاڅکو په څېر توېول، ګوزارول.

ورون (wrūn) نر.م. ادوم، پتون.

ورونی (wruṇay) نر.م. (ج. ورونی) اورنی، رونی، هغه تړونه چې کوچنی پکې تړل کېږي.

ورونه (wrū́ṇa) نر.ج. د یوه پلار زامن.

ورو ورو (wrówró) ق. په کراره کراره، په مزه مزه.

ورهنګر (warhaṇgar) نر.م. ورهنه ګر، کسبګر، پېشه ور.

ورهنه (warháṇa) ښځ.م. کسب، شغل، کار، چار.

ورهول (warhawál) مص.مت. خلاصول، آزادول.

ورهیسته (warhísta) ق. اخواته، له لرې، ورایسته.

ورهېدل (warhedál) مص.ل. آزادېدل، خلاصېدل.

وری[1] (wáray) نر.م. د باروړونکو حیواناتو بار.

وری[2] (wūráy) نر.م. ۱) د مېږې بچی؛ ۲) د لمریز کال لومړۍ میاشت.

ورۍ (woráy) ښځ.م. ۱) اورۍ، بیره؛ ۲) د مېږې ښځه بچۍ.

وریا (waryā́) ښځ.م. ۱) باران، شیګـره، ورینګې؛ ۲) ص. ښځ.م. ۱) حاشیه؛ ۲) ډېر لیرې.

وریت[1] (writ) ص.نـر.م.ج. ۱) په اور کـباب شـوی؛ ۲) سوځېدلی؛ ۳) قهرېدلی.

وریت[2] (waryat) نر.م. ښکاره، څرګند، جوت.

وریت پیت (writpip) ص. ۱) ډېـر قهـرېـدلی؛ ۲) سختې ګرمۍ وهلی.

وریتول (writawál) مص.مت. ۱) په اور پخول، نیني کول.

وریته (writá) ښځ.م. په اور کباب شوې غوښه.

وریته (wrēta) ښځ.م. ښکاره، څرګنده، جوته.

وریته ګر (writagár) نر.م. کبابي، کبابچي، وریتی.

وريتې (writé) ص. ۱) ورتې شوې؛ ۲) دوريتو غوښو مېلمستياوې.

وريتېدل (writedə́l) مص. مت. ۱) په اور پخېدل، نينې کېدل؛ ۲) غوسه کېدل.

وريجې (wríge) ښځ. ج. برنج، يو ډول غله.

وريځ (wreǰ) ښځ. م. په اسمان هغه لړې چې باران ترې ورېږي.

وريد (waríd) نر. م. هغه رګ چې له بدن څخه وينه راټولوي او زړه ته يې رسوي.

ورېدل (waredə́l) مص. ل. ۱) راکښته کېدل، باران ورېدل، واوره ورېدل؛ ۲) تل يادېدل، همېشه په زړه کېدل.

وريدل (wridal) مص. مت. غوړېدل، پراخېدل، وده.

ورېرونه (wrerúna) نر. ج. د ورور زامن.

ورېره (wrerá) ښځ. م. د ورور لور.

ورېړن (wreṛán) نر. م. هغه تکېدلې وړی چې د لمڅې د جوړولو لپاره يې هوارې اچوي.

وريژون (wrižun) ق. رژېدل، ببلېدل، توېدل، اورښت.

ورېسل (wresə́l) مص. مت. و ګ. ورېشل.

ورېشپر (wrešpár) نر. م. ۱) د ځمکې حاصل؛ ۲) ډېر غالمغال، شورماشور.

ورېشل (wrešə́l) مص. مت. د وړيو غښتل او تاوول.

وريشه بر (wrišabar) نر. م. اذوقه، توښه، خواړه.

ورېښم (wreṣə́m) نر. م. ج. رېښم، ابرېشم.

ورېښمين (wreṣmín) نر. م. له ورېښمو نه جوړ.

ورېښه (wreṣá) ښځ. م. په مړي پسې د جمعې د شپې خيرات.

ورېغ (wreğ) نر. م. ج. رنګ.

ورين (wrin) ص. نرم. ويال، ارت، خلاص.

ورين تندى (wrintandáy) نر. م. خلاصه تنده، وياله تنده.

وريندارهٔ (wrindára) ښځ. م. وريندار، د وروروښځه.

ورينګى (wringay) نر. م. نرى باران، شبګره.

وړ (waṛ) ص. نر. م. ۱) جوګه، لايق، مقابل، مناسب؛ ۲) نر. م. زورور، په حق، بې ګناه؛ ۳) څه ډول.

وړاندنى (wṛandanáy) ص. نر. م. مخکېنى، پخوانى، مخکې، ځنډنى، لرغونى.

وړاندې (wṛánde) نر. م. مخکې، ړومبنى.

وړانديز (wṛandiz) نر. م. مخېښود، پېشنهاد، تجويز.

وړانديزي (wṛandizi) ښځ. م. مخېښودي، پېشنهادي، تجويزي.

وړاندوينه (wṛandwayana) ښځ. م. مخوينه، پېشګويي، پېش بيني.

وړاندېينه (wṛandeyana) ښځ. م. وړاندې کونه، عرضه، ارايه، تقديم.

وړانګن (wṛangan) نر. م. و ګ: وړنګن.

وړانګه (wṛánga) ښځ. م. پلوشه، رڼا، ځريکه.

وړانه (wṛā́na) ښځ. م. د ورکېدو حالت، بې ګناهي.

وړانه پړانه (wṛánapṛána) ښځ. م ۱) حق ناحق؛ ۲) ګټه او تاوان.

وړتوب (waṛtób) نر. م ۱) لياقت، توانايي؛ ۲) ګټه برياليتوب، غلبه.

وړښتى (wṛaṣtay) نر. م. غرنى بادام، ورغښتى، د بادام ونې ته ورته د يوې ونې نوم دى.

وړکينه (waṛakína) ص. ښځ. م. کمکينه، وړه نجلۍ.

وړکى (waṛakáy) ښځ. م. ماشومه، کم عمره جلۍ.

وړګينه (waṛgína) ښځ. م. پشمينه، وړينه، له وړيو جوړه رسۍ، وياسته.

ورل (wṛal) مص. مت. ۱) یو شی له ځپله ځایه بل ځای ته انتقالول، رسول، اوچتول.

ورل راورل (wṛalrāwṛál) مص. مت. چغلي کول، و گ. ورل.

ورم (waṛóm) ق. تېر، ورم کال، لا تېر کال.

ورمه شپه (waṛmašpá) ښځ. م. له تېرې شپې نه اخوا شپه.

ورمه ورځ (waṛmawráǯ) ښځ. م. له تېرې شپې مخکې ورځ.

ورنگن (wṛangón) ص. نر. م. ځلېدونکی، رڼا کوونکی، ورنگین.

ورنگه (wṛangá) ښځ. م. ورانگه، پلوشه، شغله.

ورنگی (wṛangáy) ص. رنگی، رنگړی، ړنگی.

وروپړ (waṛupaṛ) نر. م. ملامت و سلامت، ملامت و نا ملامت.

وروکتوب (waṛūktób) نر. م. ورکتوب، وروکوالی ماشومتوب، وروکتیا.

وروکی (waṛúkay) نر. م. کمکی، کوچنی.

ورول (waṛawál) مص. مت. میده کول، ریچې کول.

ورومبنی (wṛumbanáy) ښځ. م. مخکې، تېره شوې، اولنی، لومړنی.

ورمبنی (wṛumbanáy) ص. نر. م. ړومبی، مخکې، تېر شوی، لومړنی.

ورومبی (wṛumbáy) ص. نر. م. مخکینی، پخوانی.

وره (waṛá) ص. تیتکی، لنډکی، وروکې ماشوم.

ورونی (waṛawū́nay) نر. م. غوړاسکی، یوه غرنۍ ونه.

ورۍ (waṛáy) ښځ. ج. پشم، د مېږو ورۍ.

وریا (waṛyá) ص. نب. ۱) بې قیمته، مفت، بې پیسو؛ ۲) ارزان.

وریاخور (waṛyaxor) نر. م. تیارخور، مفتخور.

ورین (waṛín) ص. نر. م. ج. پشمي، له ورۍ جوړ.

ورې (waṛé) ښځ. ج. د وریجو میده گي.

ورې ورې (waṛéwaṛé) ص. نر. میده میده.

وز (waz) نر. م. چېلی، نر چېلی، وزگوری.

وزارت (wızārát) نر. م. د وزیر دنده، د وزیر کار.

وزده (wázda) ښځ. م. وازده، وازگه، چربي.

وزر[1] (wazár) نر. م. ۱) بال؛ ۲) بازو؛ ۳) د کتاب پوښ، پښتي.

وزر[2] (wūzar) نر. م. غمشریکي، غمرازي.

وزغان (wazğā́n) نر. م. غوزان، چارمغز، متېک.

وزغونه (wazğóna) ښځ. م. د وزو وېښته، وژغنې.

وزگار (wazgā́r) ص. نر. م. بې کاره، بې کسبه، بې روزگاره.

وزگارتیا (wazgartyā́) نر. م. بې کاري، وزگارتوب.

وزگارېدل (wazgāredál) مص. ل. بې کاره کېدل، فارغېدل، له کار نه خلاصېدل.

وزگړی (wazgáṛay) نر. م. سېرلی، بکری، چېلی.

وزلوبه (wazloba) ښځ. م. د وزې لوبه، بزکشي.

وزله (wázla) ښځ. م. ۱) پلمه؛ ۲) چاره، وسیله.

وزم (wázam) نر. م. ۱) قصد، اراده؛ ۲) سر، ترنگ، تنگ، وزن، خوش آوازي، طرز.

وزمکه (wazmáka) ښځ. م. سپوږمۍ، وږمکه.

وزمه (wázma) اد. وشمه، ډوله، وزن، طور، څېر، مثال، په څېر، لکه.

وزن (wazán) نر. م. جاج، تول، اندازه؛ ۲) شیره؛ ۳) عزت؛ ٤) بوج؛ ٥) مقدار؛ ٦) د عروضو په علم کې د شعر بحر.

وزنه (wazná) ښځ. م. له شیشې یا له کانې څخه جوړ شوی څیز چې په دفترونو کې یې په کاغذونو ږدي.

وزني (wazní) ص. نر. م. وزن لرونکی، درونډ.

وزه (wazá) ښځ.م. چېلۍ، بزه، بيزه.

وزير (wazír) نر.م. ۱) د يو وزارت مشر؛ ۲) د شطرنج يوه دانه؛ ۳) د پښتنو د توکم يوه قبيله.

وزيره گوته (waziragwáta) ښځ.م. ځنځه گوته، د لاس د منځنۍ او کوچنۍ گوتې ترمنځ گوته.

وزېمه (wazéma) ښځ.م. سېرلۍ غوښتونکې وزه.

وزيي (wuzyí) ص. نر.م. وزې ته منسوب لکه وزيي غوښه، وزيي پوټکی.

وژغنې (wužğáne) ښځ.م. د وزو وېښتان، وزغنی.

وژغنيز (wužğaníz) ص. وزغنيز، د گډو او وزو له وېښتانو څخه جوړ شوی څيز.

وژل (wažál) مص. مت. قتل کول، مړ کول، خون کول، وژنل، قتلول، وژلل.

وژله (wážla) نر.م. قتل، مرگ، وژنه.

وژلی (wažálay) ص.مف. مړ کړی شوی، قتل شوی.

وژم (wažám) نر.م. د خوشالۍ شبيه ياحالت.

وژمدار (wažamdấr) نر.م. پاگل، مضطرب.

وژمکی (wažmakáy) ښځ.م. سپوږمی، وږمی.

وژنشمېر (wažənšmer) نر.م. د مړينې شمېره، د مړو شمېره، د قتل و قتال سرشمېرنه.

وژه (wažá) ښځ.م. د څټ پله، کلک او ټړونکي عضلي تارونه، لېگامنټونه.

وږبی (wazbay) ښځ.ج. کاغه، سمندري کاغه، پنگوين.

وږد (wuzd) ص. نر.م. اوږد، ږدينگ.

وږدغوږی (wuzdğwážay) نر.م. څپرغوږی، پېړ غوږی، لوی غوږی، پلن غوږی.

وږدوالی (wuzdwấlay) نر.م. اوږدوالی، طوالت.

وږدول (wuzdawál) مص. مت. راکښل، لوېول، طوالت ورکول، غځول.

وږسترگی (wazstárgay) ص. نر.م. وږې سترگې لرونکی، حرصي، حريص، تمه لرونکی.

وږم (wáẓam) نر.م. ۱) بوی؛ ۲) خوسا او بدبوی.

وږمکی (waẓmakáy) ښځ.م. وږمی، وږمکه، سپوږمی، وژمکی، وزمکی.

وږمه (waẓmá) ښځ.م ۱) يخه هوا، نری باد؛ ۲) علامه.

وږی (wáẓay) نر.م. ۱) وښکالی، واښکی؛ ۲) د لمريز کال شپږمه مياشت.

وږی (wáẓay) نر.م. نهر، نهار، تش نسی، چې په معده کې يې خواړه نه وي.

وږی (wūẓáy) ښځ.م. اوږی، د غاړې گانه.

وږيڅاند (waẓicand) نر.م. وږيڅاندی، وږيڅاڼ، وږيڅانی، خوشه چين.

وږيڅاندي (waẓicandi) ښځ.م. وږيڅاني، وږي غونډونه، خوشه چيني.

وس (was) نر.م. ۱) طاقت، کوښښ، زور، واک، اختيار؛ ۲) څيز.

وس (wus) ق. اوس، دا وخت، دا ساعت.

وساطت (wasātát) نر.م. ۱) واسطه، ذريعه، وسيله؛ ۲) منځگړتوب.

وسايل (wasāyál) نر.م. د وسيلې جمع، وسيله.

وسپنباب (waspanbab) نر.م.ج. وسپنيز لوښي، وسپنيز اوزار، وسپنيز الات.

وسپنپرېکند (waspanprekand) نر.م. وسپنه غوڅوونکی، اهن بر.

وسپنپلور (waspanplor) نر.م. وسپن پلورنه، د وسپنې هټۍ، اهن فروشي.

وسپنپلوری (waspanploray) نر.م. وسپنې والا، وسپنه خرڅوونکی، اهن فروش.

وسپنپېر (waspanper) نر.م. د وسپنې دوره، دوره اهن.

وسپنڅادر (waspancadar) نر.م. ترامه، اهن چادر.
وسپنخړی (waspanxáṛay) نر.م. د اوسپنې زنګ، د اوسپنې خیرې.
وسپن خور (waspanxór) نر.م. برجي کانی، هغه کانی چې تبرګي او چړې وربانديې تېره کوي.
وسپن خوره (waspanxorá) ښځ.م. د اوسپنې زنګ، مچه خور، مچه خورک.
وسپنکښ (waspankáṣ) نر.م. آهن ربا، سپنښ، د وسپنې د کان کارګر.
وسپنکښي (waspankaṣi) ښځ.م. اهن ربايي.
وسپنویلګر (waspanwilgar) نر.م. وسپن ویلوونکی، د وسپنې ذوبوونکی، اهن ذوب کن.
وسپنویلوب (waspanwilob) نر.م. وسپنویلون، د وسپنې ویلونه، د اوسپنې ذوب.
وسپنه (wáspana) ښځ.م. آهن، معدني فلز.
وسپنهوډی (waspanhoḍay) نر.م. د کلکې ارادې څښتن، د ټینګ عزم څښتن.
وسپنیز (waspaniz) نر.م. ۱) اوسپنیز، وسپنې والا؛ ۲) د کلکې ارادې څښتن، مضبوط.
وست (wast) نر.م. ۱) ګټه؛ ۲) متاع، سامان.
وستار (wastár) نر.م. بنجاره ګر، سیمسار.
وستکار (wastakár) نر.م. استکار، هغه کسان چې په څینو کسبونو کې مهارت لري.
وستل (wastál) نر.م. مقام، ځای، د غونډې ځای، ډبه، صوفه.
وستناک (wastnā́k) ص. نر. خوشحاله، خوښ.
وستون (wastū́n) نر.م. زېرمه تون، تحویلخانه، د مال ځای.
وسته (wastá) ښځ.م. ۱) ډنډ، تالاو؛ ۲) موضوع؛ ۳) بند.
وستیانی (wastyānáy) نر.م. اخیري، ختمېدونکی.

وسط (wasáṭ) نر.م. منځ، مرکز.
وسعت (wassáʔt) نر.م. ارتوالی، پلنوالی، لویوالی.
وسکه (wáska) ق. څکه نو، څکه چې، ولې چې، بېشکه، خو، مګر.
وسله (waslá) ښځ.م. اسلحه، د جګړې اوزار.
وسله وال (waslawā́l) ص.نر.م. وسله لرونکی، مسلح.
وسلېدل (wasledál) مص. ل. ماتېدل، شلېدل.
وسمن (wasmán) ص.نر.م. قادر، زورور، اختیارمن.
وسمه (wasmá) ښځ.م. د نیل پاڼې چې وېښته پرې توروي.
وسواس (waswā́s) نر.م. وهم، وسوسه، شک.
وسواسه (waswāsá) ښځ.م. پرېشاني، تشویش.
وسه (wasá) ښځ.م. ۱) برسات، پشکال، باران؛ ۲) څواک، توان، طاقت.
وسیع (wasíʔ) ص. ارت، پراخ، پلن.
وسیله (wasilá) ښځ.م. سوب، ذریعه، سبب.
وسیم (wasím) ص. ښکلی، ښایسته، ډولي.
وش (waš) نر.م. ۱) وده، ترقي؛ ۲) زهر؛ ۳) دغم او درد ښکاره کولو حرف.
وشتمار (waštmā́r) ص. نر.م. ۱) تحریک پیدا کوونکی، بېداروونکی؛ ۲) توکمار.
وشتول (waštawā́l) مص. مت. راپلل، بېدارول، تحریکول.
وشته (wášta) ښځ.م ۱) توکه، مزاح؛ ۲) المسونه.
وشتي (wáští) نر.م. توکي، توکمار، وشتمار.
وشم (wášam) اد. طور، څنګه چې، لکه، په څېر.
وشمه (wášma) ص. نب. و ګ. وشم.
وشن (wašán) ص. بالغ کېدو ته نیږدې.
وش و وده (wašuwada) ښځ.م. وده او لویښت، وده او نمو، نشو نما.

وښه (wáṣ̌a) ښځ.م. ۱)ئانده ځانګه؛ ۲)ښهېږ.
وښ (waṣ) نر.م. زهر، سم.
وښبه (waṣbá) ص. نر.م. واښه خرخوونکی، واښه والا، واښه پلوروونکی.
وښته (waṣtá) ښځ.م. ۱)کاره، یو ډول غرنۍ وربجې؛ ۲)ګل مهره او مرجان چې د ښځې ګاڼه ده.
وښتې (waṣté) ښځ.م. ۱)اشاره، استنباط؛ ۲)یو ډول وربجې.
وښخور (waṣxór) ص. نر.م. ۱)وښوری، واښه خوړونکی حیوان؛ ۲)د مال هغه بچی چې نوی په وښو خوړلو راغلی وي.
وښکالی (waṣkā́lay) نر.م. د انګورو ګانګی، ګانګوری، غانګی، واښکی، ګنګوری.
وښکل (waṣkál) مص. مت. ۱)وکښل، ایستل، بهر کول؛ ۲)لیک کول؛ ۳)ویاسل، وکاږل.
وښکه (waṣká) ښځ.م. اوښکه، ووښکه، هغه اوبه چې د درد او غم پر مهال له سترګو راځي.
وښکی (wáṣkay) نر.م. ۱)د خولې یو اړخ، د خولې کنج؛ ۳)وښکالی.
وښن (waṣan) نر.م. زهرجن، زهرژلی، زهرلړلی، په زهرو ککړ.
وښند (waṣánd) ص. نر.م. ۱)تاندې، ښېرازه؛ ۲)هغه سړی چې د ملا کوږوالی نه لري.
وښوری (waṣóray) نر.م. و ګ. وښخور.
وښی (waṣáy) نر.م. ۱)د لاسو یو ډول ګاڼه، باهو، کړی، کړه؛ ۲)د اوسپنې کړی.
وښیانه (waṣyānā́) ښځ.م. وښیانه، شنه ځمکه، ورشو، څرځای.
وښېدل (waṣedál) مص.ل. ۱)د ښوېېدل ناسمه بڼه، تېروتل، تېروتنه؛ ۲)کمزوری کېدل.

وصاف (wasā́f) نر.م. ثناخوان، صفت کوونکی.
وصال (wisā́l) نر.م. ۱)ملاقات، یو ځای کېدنه؛ ۲)تص. مرکېدنه، ختمېدنه.
وصف (wasf) نر.م. ستاینه، ښه والی، صفت.
وصل (wasál) نر.م. و ګ. وصال.
وصلت (waslát) نر.م. و ګ. وصال.
وصي (wasí) نر.م. هغه څوک چې وصیت کوونکی د وصیت د ترسره کولو لپاره ټاکلی وي.
وصیت (wasyát) نر.م. ۱)نصیحت؛ ۲)د هغه مال او ... سپارښتنه چې یو څا له خپلې مړینې یا سفر څخه پخوا څاته کړې وي.
وصیتنامه (wasyatnāmá) ښځ.م. پیمان، ژمنه.
وضاحت (wazāhát) نر.م. سپینه خبره کونه، تشریح کونه، تفسیر بیانونه.
وضع (wazʼá) ښځ.م. ۱)صورت، شکل، څېره؛ ۲)حالت، وضعیت.
وضعیت (wazʼiyát) نر.م. کیفیت، حالت.
وضو (wuzó) ښځ.م. اودس، طهارت.
وطن (watán) نر.م. د پیدا کېدو ځای، هېواد.
وطنپال (watanpā́l) نر.م. وطنپرست.
وطن پرست (watanparást) ص. نر.م. له وطن سره مینه کوونکی، د وطن خدمت کوونکی.
وطندار (watandā́r) نر.م. و ګ: وطنوال
وطنداري (watandā́rí) ښځ.م. له وطن سره پت پالنه، د وطن له ولس سره مینه پالنه.
وطنوال (watanwā́l) نر.م. د یوه هېواد اوسېدونکي.
وطني (watanī́) ص. نب. وطن ته منسوب.
وطې (wate) ښځ.م. ۱)غوونه، جماع؛ ۲)تر پښو لاندې کول.
وظیفه (wazīfá) ښځ.م. ۱)د خدای ذکر؛ ۲)هغه خوراکه چې طالبانو ته یې ورکوي؛ ۳)دنده.

وعده (wasdá) ښځ.م. عهد، قول، لوظ، اقرار.

وعده خلاف (wasdaxılā́f) ص. نب. وعده نه پوره کوونکی، په وعده وفا نه کول.

وعظ (wasz) نر.م. نصیحت کول، پند کول.

وعید (wasíd) نر.م. د سزا ورکولو وعده، د ویرولو وعده، بده وعده.

وغږن (wağžán) ص. چینجن.

وغه (wağá) نر. د ګېډې چینجی.

وغیره (wağayrá) ق. سربېره پر دې، او نور، او داسې نور.

وفا (wafá) ښځ.م. پټ پالنه، د یارانی او دوستی وعده پوره کونه، ملګرتیا کونه.

وفات (wafā́t) نر.م. مړینه، مړ کېدنه.

وفاق (wıfā́q) نر.م ۱) موافقت، یووالی؛ ۲) دځینو ولایتونو مجموعه چې د ننه خپلواکي ولري.

وفاکېش (wafākéš) نر.م. وفادار.

وفایي (wafā́yi) ښځ.م. وفامن، مینه ناک، محبتي.

وفد (wafd) نر.م. پلاوی، جرګه، هیئت، یو ټولی چې د غوښتني لپاره چاته ورشي.

وفق (wafq) نر.م. سمون، مطابقت، تړون.

وفور (wafúr) ج. نر.م. زیاتوالی، کثرت، ډېروالی.

وقار (wıqā́r) نر.م. عزت، شرف، قدر، شان.

وقایع (waqāyís) ښځ.ج. پېښې، واقعې، حادثې.

وقایوي (waqāyawí) ص.نب. حمایتي، محافظتي.

وقایه (waqāyá) ښځ.م. د کتاب پښتي، ساتنه، حمایت، محافظت، پوښ.

وقت (waqt) نر.م. وخت.

وقر (waqár) نر.م. ۱) عظمت، بزرګي؛ ۲) عزت، قدر؛ ۳) رتبه، منصب، عقل.

وقفه (waqfá) ښځ. م. ځنډ، مهلت، لږ ساعت دمه کونه.

وقوع (waqū́s) ښځ.م. واقع کېدنه، ساعت تېرېدنه.

وقوف (waqū́f) نر.م. پېژندنه، شعور، علم، پوهه؛ ۲) پرعرفات د حاجیانو تم کېدل.

وقیع (waqís) ص. عزتمند، معزز، وقعت لرونکی.

وک (wak) نر.م. خوښه، طاقت، واک، اختیار.

وکاږل (wakā́ẓ́əl) مص. مت. وباسل، ایستل. وکښل، ویستل.

وکالت (wakālát) نر.م. ۱) د وکیل دنده، د وکیل کار؛ ۲) د شورا غړیتوب.

وکالتاً (wakālatán) اد. د وکیل په وسیله.

وکر (wakár) نر.م. اکر، بڼه، څېره، رنګ، وضع.

وکښل (wakṣ́əl) مص. مت. خارجول، وباسل، وښکل، ویستل، ایستل.

وکه (waka) ښځ.م. لوی ارمان، زیاته اشتها.

وکیل (wakíl) نر.م. ۱) اختیارمن، نایب، واکمن، مختار؛ ۲) په عدالت کې وکالت کوونکی.

وکیل التجار (wakilutıjā́r) نر.م. په خارج کې د سوداګرو استازی، وکیل، نماینده.

وګ (wag) ښځ.م. د مصنوعي وېښتو ټوپۍ.

وګړ آرپوهه (wagaṛarpoha) ښځ.م. وګړنی یا عامیانه ایتمولوجي، ریښه پېژندنه.

وګړپال (wagaṛpal) نر.م. وګړوال، بشرپال، بشر دوست.

وګړپوهنه (wagaṛpohana) ښځ.م. انسان پوهنه، بشر پېژندنه.

وګړپوهنیز (wagaṛpohaniz) نر.م. د وګړپوهنې اړوند، انتروپولوژیکي.

وګړپوهه (wagaṛpoha) ښځ.م. وګړپوهنه، فولکلور.

وګړپوهیز (wagaṛpohiz) نر.م. فولکلوري، فولکلوریک.

وګړی (wagə́ṛay) نر.م. سړی، کس، انسان، غړی.

وګړیز (wagəṛíz) نر.م. وګړنی، شخصي، ځانګړی.

وګړیزنومځری (wagəṛiznumǰ́aray) نر.م. وګړنومځری، شخصي ضمیر.

وګوره (wagóra) امر، ووینه، وکسه.

ول (wal) نر.م ۱) پیچ و تاب، تاو؛ ۲) اندازه، هوښ؛ ۳) خبره، سوګند، قسم؛ ٤) حکمت، هنر؛ ٥) ارزان، سپک؛ ٦) ګرداب؛ ٧) ګواهي؛ ٨) تنبه، دروازه، دړه؛ ٩) ګرمه هوا، نسم؛ ١٠) مص.مت. لکه ښورول.

ولا (walā́) ښځ.م. ۱) محبت، مینه؛ ۲) د کلي محل، [illegible].

ولادت (wılādát) نر.م. پیدایښت، زیږېدنه.

ولاړ (walā́ṛ) ص.نر.م. ۱) پاځېدلی، درېدلی، جګ شوی؛ ۲) ف. نر.م. د تګ د فعل ماضي لکه: احمد ولاړ.

ولاړتوب (walāṛtób) نر.م. ولاړېدنه، درېدنه.

ولاړول (walāṛawə́l) مص.مت. پورته کول، جګول، ودرول، پاځول.

ولاړېدل (walāṛedə́l) مص.ل. پاځېدل، پورته کېدل، جګېدل.

ولان (walā́n نر.م. بلد، عادي، آموخته.

ولاند (walā́nd) ص.نر.م.ج. ۱) بلد، اشنا عادی؛ ۲) نر.م. مړی مینځونکی، مرده شوی.

ولانګه (walanga) ښځ.م ۱) د مړي مینځلو تخته؛ ۲) النګر، عرشه.

ولایت (wılāyát) نر.م. ۱) د والي مرتبه، بزرګي؛ ۲) د صوبې د والي دفتر.

ولایتي (wılāyati) نر.م. ۱) ولایت ته منسوب؛ ۲) د ولایت اوسېدونکی.

ولټ (wūlṭ) نر.م. د برقي فشار د اندازې واحد.

ولجه (waljá) ښځ.م. لوټ، تالان، د غنیمت مال.

ولچک (wulčák) نر.م. زولنې، هتکړۍ؛

ولڅه (wulcá) ښځ.م. د مېلمستیا وار.

ولخه (wulxá) ښځ.م. صحرا، بیابان، بېدیا.

ولد (walád) نر.م. زوی، زامنګی.

ولږه (wlaẓá) ښځ.م. لوږه، د وږي کېدو حالت.

ولس (wulás) نر.م. اولس، خلک، وګړي، عوام.

ولسپال (wuləspā́l) نر.م. ولس روزونکی، ولس پالونکی.

ولس دښمن (wulasdoṣmən) نر.م. د ولس دښمن، د ولس مخالف، ولس بد.

ولس دښمني (wulasdoṣmani) ښځ.م. د ولس دښمني، ملي دښمني، د قوم دښمني.

ولسمل (wuləsmal) نر.م. ولسپال، ولسیار، وګړپال، قوم دوست.

ولسنښې (wulasnaṣe) ښځ.ج. ملي پېژندنښې، ملي ځانګړنې، ملي ممیزات.

ولسواک (waləswak) نر.م.ج. وګړواک.

ولسواکي (wulaswaki) ښځ.م.ج. وګړواکي، ولس مشري.

ولسوال (wulaswā́l) نر.م. حاکم، د ولسوالۍ حاکم.

ولسواله (wulaswā́la) ښځ.م. د ولس حکومت.

ولسوالي (wulaswā́li) نر.م. په افغانستان کې یو انتظامي واحد، په دولتي چوکاټ کې لویه سیمه.

ولسي (wulási) ص.نر.م.ښځ. عوامي، وګړنی.

ولسي جرګه (wulasijarga) ښځ.م.ج. د ملي شورا جرګه، کانګرس، پارلمان، قومي اسمبلي.

ولشل (wlašə́l) مص.مت.و.ګ. لوشل.

ولشونی (wlašū́nay) نر.م. خمرۍ، هغه لوښی چې شېدې په کې لوشل کېږي، خوری.

ولښه (wūlṣ̌a) ښځ.م. کوچ، کډه، تګ، تلنه.

ولغه (wūlǧá) ص. لغ لغړ، ولغه، ځمړانی کوتره.

ولک (walák) نر.م. ملک، جاګیر والا.

ولکه (walká) ښځ.م. ۱) سپارنه؛ ۲) قبضه؛ ۳) ډنډ؛ ٤) چکله؛ ٥) کوچنی سیمه.

ولکۍ (walkáy) ښځ.م. د ونې جرړه، ولۍ.

ولګر (walgár) نر.م. ۱) ول اچوونکی؛ ۲) هغه سړی چې نرخ ټاکي، نرخ ټاکونکی.

ولګو (walgáw) نر.م. رڅ، کالي، د کور سامان.

ولګۍ (walgáy) ښځ.م. ولیې، ریښه، رګ.

ولل (wlə́l) مص. مت. پربولل، وینځل، مینځل.

ولماستنی (wálmāstanay) نر.م. ملاوستنی، کمربند، د ملاوستني ناسمه بڼه.

ولموری (walmóray) نر.م. اورمولی، ورمولی، د کوچنیانو یو ډول ناروغي.

ولمه (walmá) ښځ.م. د پیزار یا پڼو دننه تلی، د تلي په منځ کې ځای.

ولن (wlə́n) نر.م. مینځنه، پربولنه، پریمنځنه.

ولنګ (wálang) نر.م. ۱) انار؛ ۲) برخه، ونډه.

ولور (walwár) نر.م. د زوم د کورنۍ له خوا د ناوې کورنۍ ته د ټاکلو روپیو ورکونه.

ولول (walwál) ص.نر.م. الوول، ګوړ ګوټي ویښته.

ولول (walawál) نر.م. روښانول، رڼا کول، غوړول.

ولوله (walwalá) ښځ.م. جوش، جذبه، احساسات.

ولولیز (walwalíz) نر.م. پارند، پاروونکی، احساساتي، جذباتي.

ولونی (wlúnay) ص.نر.م. ۱) پېروان، د پوزې پسول؛ ۲) غسل ورکوونکی، مرده شوی.

وله[1] (wlá) نر.م. مینځنه، پربولنه.

وله[2] (wə́la) ښځ.م. ۱) بهد ونه؛ ۲) واله، ویاله؛ ۳) جرړه، ریښه؛ ٤) اد. ورله، ورسره؛ ٥) ف. نر. ښځ.م. ویې وله، وار پرې وکړه.

ولی (wálay) (ج. ولي) د ټټر د شاتنې برخې یو اړخ، تر اوږو لاندې شاتنی خواته پلن هډوکی، چاړې یې هم بولي.

ولي (walí) ص.نر.م ۱) نېک، بزرګ، د الله دوست ۲) اض. لکه وروولي، عزیزولي.

ولې (walé) نر.م. د استفهام کلیمه، د څه لپاره.

ولۍ (wláy) ښځ.م. ۱) ولی، د الو بخارا په څېر یوه تروه مېوه؛ ۲) ریښه، جرړه، بنسټ، وله.

ولي پاڼه (walipāṇá) ښځ.م. پرار پاڼه، یو ډول بوټی چې د ویالو پر غاړو شین کېږي.

ولیعهد (waliṣáhd) نر.م. د پاچا زوی چې د هغه له مړینې وروسته د تخت حقدار وي.

ولېښه (wlešá) ښځ.م. ۱) یو ډول لرګینه آله چې د مېږو وړی پرې غونډاري کوي؛ ۲) وېښه.

وم (wūm) ف.نر.ښځ.م. ۱) کومکي فعل، د ماضي لپاره لکه تللی وم؛ ۲) نری لښتی لرونکی بې پاڼو بوټی، افسانوي هوما بوټی.

ومارګه (wūmargá) نر.م. بغوټی، مردار دانه.

ومان (wumā́n) نر.م. ومه، یو بوټی چې د خامې څرمنې د پخولو لپاره ترې کار اخلي، بندکی.

وناره (wunā́ra) ښځ.م. یو ډول غرنی وابښه.

ونج (wánj) نر.م. عوض، سوداګري؛ ۲) نقص؛ ۳) تغییر.

ونجړی (wanjáṛay) نر.م. وروکی مېږ.

ونجوری (wanjoray) ښځ.م. بنجاری.

ونجول (wanjawál) مص.مت. بدلول، عوض ورکول.

ونجېدل (wanjedál) مص. ل. بدلېدل، عوض کېدل.

وند (wánd) نر.م. ۱) د رود په منځ کې بند؛ ۲) زړوکی، زړه چینه، زړه توته؛ ۳) برخه، حصه، ولکه.

وندخور (wandxór) نر. ملته خور حیوان.

وندر (wandár) نر.م. ۱) رسی، غروندی، د پړی هغه حلقه چې د مال په غاړه کې اچول کېږي؛ ۲) هغه دام چې کبان په کې نیول کېږي.

وندل (wandál) مص. مت. کنځل کول، زیاړه کول.

وندن (wandán) ص. نر.م ۱) بچی لرونکی څاروی؛ ۲) تول، په تول.

وندنی (wandánay) نر.م. وودنی، وندلی، د شنو وابښو یا بوټو نه جوړ شوی پړی او تانګ.

وند وند (wándwánd) ص. نر.م. برخه برخه.

ونډ (wánḍ) نر.م. ۱) د کرلې ځمکې یوه برخه؛ ۲) د سپاهیانو ټولی؛ ۳) حصه، برخه.

ونډوالا (wánḍwālā́) نر.م. د ونډ څښتن.

ونډ ونډ (wánḍwánḍ) ص. پارچه پارچه، برخه برخه.

ونډه (wanḍá) ښځ.م. برخه، حصه.

ونډۍ (wanḍә́y) ښځ.م. ۱) برخه؛ ۲) قصابي، د قربانۍ مال دشریکانو په خپل منځ وېشل.

ونډیمار (wánḍimár) نر.م. کوتاند، کوتونکی، حلالونکی، قصاب، ونډۍ والا.

ونډیماري (wánḍimārí) ښځ.م. کوتاندي، قصابي، ونډۍ.

ونډۍ ونډۍ (wanḍә́ywanḍә́y) ص. ټوکړه ټوکړه، ټوټې ټوټې، برخه برخه.

ونژی (wánžay) نر.م. ونړی، پرنجی، انتبوسی، عطسه.

ونکه (wanaká) ښځ.م. رواش، لبښی.

ونکی (wankáy) ص. نر.م همزولی، د یو عمر.

ونګ (wáng) نر.م. صوت، اواز، غږ.

ونګره (wángra) ښځ.م. تالاب، تالاو، ډنډ.

ونګ ونګ (wángwáng) نر.م. صوت. د کوچني د ژړا آواز، ونګه ونګه.

ونګه (wánga) ښځ.م. صورت، شکل، بڼه.

ونګه ونګه (wángawánga) نر.م. د کوچني د ژړا آواز، ونګ ونګ.

ونګی (wangә́y) ښځ.م. سپوږمۍ، وړوکې ونه.

ونه[1] (wána) ښځ.م. ۱) درخت، درخته؛ ۲) قد؛ ۳) د قسم کلیمه.

ونه[2] (wūna) ښځ.م. د جمعي علامه، لکه ګلونه.

وني (waní) نر.م. هغه لرګی چې په هغه د لاندي غوښه د وچولو لپاره ویروي.

ونیله (wanilá) ښځ.م. زیړ رنګه بوټی دی.

وڼا (waṇā́) ښځ.م. ښکار، صید.

وڼاځ (waṇā́j) نر.م. ښکار ځای.

وڼځ (waṇác) نر.م. هغه بخشش او کومک چې کال په کال له ناوې سره کېږي.

وڼکه (waṇáka) ښځ.م. د لمڅي څڼه.

وڼل (waṇál) مص. اوره کول، میده کول.

وڼیا (waṇyā́) ښځ.م. وریان، د دالو یو ډول دی.

وڼیوځی (waṇyujáy) ص. د کاریز هغه اوبه چې په تالاو کې نه جمع کېږي.

وڼی (waṇáy) نر.م ۱) ښکاري؛ ۲) ورنی؛ ۳) مندانو، منداړو.

وو (wū) ف.ج. ۱) لکه موږ ناست وو؛ ۲) باد، هوا، روماتیزم.

ووبدل (wūbdál) مص. مت. وودل، اوبدل.

وودل (wudál) مص. مت. ووبدل.

ووده (wudá) ص. نب. ۱) چوف، دم، تراغېز لاندې راوستل؛ ۲) ویده، اوده، خوبولی.

ووډل (wuḍál) مص. ۱) مرتب کول، ترتیب ورکول ۲) ویدل، اودل.

ووره (wūrá) ښځ.م ۱) نری وریځ؛ ۲) دسترګو ګل.

ووریا (wūryā́) اد. ۱) هورې، هلته؛ ۲) باران.

ووری (wūráy) ښځ.ج. د غاښونو ترمنځ غوښه، د نوکانو چاپېره غوښه، و گ. اوری.

وور (wōṛ) ص. نر.م. وړوکی، کوچنی، ورکوټی.

وورشمېر (woṛšmer) نر.م. کسري شمېر، مات شمېر، کسري عدد.

ووزوکی (wuzūkáy) نر.م. ووځوکی، هغه پېټی چې نارینه یې په شا ښځې یې په سر وړي.

ووږه (wūẓá) ښځ.م. ۱)ولی، اوږه؛ ۲) هوږه، سیر.

ووښ (wūṣ) نر.م. ۱) د څپلۍ واښ؛ ۲) اوښ.

ووکی (wukáy) ص. شاړ، خالي، تش.

وول (wūl) نر.م. د دروازې د بندولو اړم، تماچو.

وولہ (wūlá) ښځ.م. متارکه، ډزبندي، تیره ایښودنه.

وولی (wūláy) ښځ.م. څبلۍ، جرړې، د ونې جرړی، د اوښ د کتې وړاندینی کوږ لرگی.

وونډه (wūnḍa) ښځ.م. د یوه کلي اوښان چې یو اوښبه یې پیایي.

ووونه (wūwána) ښځ.م. د تورې او نورو فلزاتو اوبه.

وویه (wūya) ښځ.م. هگۍ، اگۍ.

ووی (wūwáy) نر.م. خبره، قول، وعده، ژمنه.

ووها (wūwhā) اد. د حیواناتو د راگرځولو غږ.

وها (wahā) نر.م. یو گردی بې پانو بوټی دی.

وهاب (wahāb) ص. نر.م. ډېر بخښونکی، د الله تعالی یو صفتي نوم.

وهار (wahār) نر.م. پونه، زېم، څخا.

وهارېدل (wahāredál) مص. ل. څخېدل.

وهل (wahál) مص. مت ۱) ټکول، لگول؛ ۲) فرض کېدل؛ ۳) ماتې ورکول؛ ٤) خوړلی کېدل.

وهلندی (wahlandáy) نر.م. تاو راتاو، کوږووږ.

وهله (wahlá) ښځ.م. حمله، یرغل.

وهلی (wahálay) ص. ټکولی، لگولی.

وهم (wáhm) نر.م. شک، گومان، خیال.

وهندی (wahánday) ص. نر.م. ۱) مقبول، پهزړه پورې؛ ۲) وهونکی.

وه وه (wáhwáh) اد. د تحسین کلیمه، داد گیرنه.

وهیر (wahír) نر.م. ویر، ژړا، واویلا.

وهیرغاړی (wahírğāṛay) ص. ویرکوونکی.

وی (wáy) اد. اوه، دافسوس کلیمه، د درد کلیمه.

ویار (wyār) نر.م. ۱) عیب؛ ۲) حسد؛ ۳) غیبت.

ویارجن (wyārján) نر.م. ویارن، عیبجن، نیمگړی.

ویارن (wyārán) نر.م. و گ: ویارجن.

ویاړ (wyāṛ) نر.م. ۱) غرور، فخر؛ ۲) جونگړه.

ویاړجن (wyāṛján) ص. نر.م. فخرکوونکی، مغرور.

ویاړل (wyāṛál) مص. ل. غرور کول، فخرکول.

ویاړلی (wyāṛálay) نر.م. د ویاړ خاوند، ویاړن، لهویاړه ډک، مفتخر.

ویاړن (wyāṛán) نر.م. فخراو ویاړ کرونکی.

ویاړن غړی (wyāṛánğaṛay) نر.م. ویاړلی غړی، افتخاري غړی، افتخاري عضو.

ویاړنه (wyāṛana) ښځ.م. د ویاړ شعر، فخریه، نازبده.

ویاړوبرم (wyaṛūbrám) نر.م. ویاړ و پرتم، شان و شوکت.

ویاړوپرتم (wyāṛopartám) نر.م. ویاړ و برم، ښاخ و پرتم.

ویاړوړ (wyāṛwáṛ) نر.م. د ویاړ وړ، د فخر وړ، ښاخ وړ.

ویاړه (wyaṛá) ښځ.م. ۱) فخر، ویاړنه، غرور؛ ۲) دایره، حلقه.

ویاسته (wyāstá) ښځ.م. بیاسته، یاسته، رسۍ.

ویال (wyāl) ص. نر.م. ۱) خوشاله، خوش مزاجه؛ ۲) روڼ، تازه.

ویالتوب (wyāltób) نر.م. تازه گي، شگفتگي، د ویال کېدو حالت، ویالتیا.
ویاله (wyālá) ښځ.م. ۱) تر تازه؛ ۲) بیاله، ویله، واله، د اوبو د بهېدو لوی لښتی.
ویاند (wayánd) ص. نر.م. نطاق، ویونکی.
ویاندي (wayándí) ښځ.م. نطاقي، وینا والي، وینا کونه.
ویت (wít) ص. نر.م. ۱) ارت، پلن، پرانیستی؛ ۲) کړتو، بې حیا.
ویت خولی (wítxulay) نر.م. ۱) سترخولی، لوی خولی؛ ۲) چتیات ویونکی.
ویت سترگی (witstárgay) ص. نر.م. بې حیا، بې شرم، وازسترگی.
ویتکی (witákay) ص. نر.م. ۱) بې حیا، شوخ؛ ۲) کړتو، د بدې خبرې کوونکی.
ویتېدل (witedál) مص. ل. ارتېدل، پراخېدل، پلنېدل.
ویجاړ (wijā́ṛ) ص. نر.م. ج. وران، کنډر، گډوډ.
ویجاړتوب (wijāṛtób) نر.م. ویجاړوالی، خرابي، ویجاړتیا، وراني، گډوډي.
ویجاړول (wijāṛawā́l) مص. مت. ورانول، بربادول، خرابول.
ویجاړېدل (wijaṛedál) مص. ل. ورانېدل، بربادېدل، خرابېدل.
وېخ (wéx) نر.م. بېخ، جرړه، لاندې تل، رېښه.
ویده (widá) ص. نر.م. ج. بیده، اوده، خوبولي.
ویدېدل (widedál) مص. ل. اوده کېدل، ثملاستل.
ویر (wír) نر.م. ژړا، فریاد، ژړا انگولا، ماتم.
ویراوښکي (wirósḳe) ښځ.م.ج. د ویر اوښکې، د غم اوښکې، د ماتم اوښکې.
ویرجن (wirján) ص. نر.م. ج. ویر کوونکی.

ویرژړلی (wiržáṛalay) نر.م. ماتم کوونکی، نوحه گر، ویرلړلی، ویرگډی، ویرغاړی.
ویرژلی (wiržálay) نر.م. ۱) ویرجن؛ ۲) غمجن، په غم اوښتی.
ویرغاړی (wirğā́ṛay) نر.م. و گ. ویرژړلی.
ویرگډی (wirgáḍay) ص. نر.م. په غم ککړ، په غم اخته، غم شریک.
ویرگول (wirgwā́l) نر.م. چپه واو، کامه (،).
ویرلړلی (wirlaṛálay) نر.م. و.گ. ویرگډی.
ویرمن (wirmán) ص. نر.م. غمځپلی، ماتم وهلی، غمجن.
وېرندوکی (werandúkay) ص. نر.م. دارن.
ویروس (wirús) نر.م. د ناروغیو د پیدا کېدو ډېر کوچنی میکروب.
ویرنه (wirána) ښځ.م. ویرلیک، مرثیه، د غم اظهار.
وېرول (werawā́l) مص. مت. دارول، په زړه کې اندېښنه پیدا کول، بوږنول.
وېره (wéra) ښځ.م. ترس، بیم، دار.
وېره اچونه (weraačawā́na) ښځ.م. دارونه، دارونگ، دار اچونه.
وېرېدل (weredál) مص. ل. دارېدل، په زړه کې اندېښنه پیدا کېدل، خطر حسول، بوږنېدل.
ویړ (wíṛ) ص. نر.م. ۱) خپور؛ ۲) پراخ، ارت؛ ۳) د پټي شاوخوا د بنجخو او بناخونو دېوال.
وېړول (weṛawā́l) مص. مت. خپرول، غوړول، پراخول.
وېړه (wéṛa) ښځ.م. هغه غني او ښاخونه چې د پټي د فصل د ساتنې لپاره ترې کار اخلي.
ویړېدل (wiṛedál) مص. ل. خپرېدل، هوارېدل، غوړېدل.
وېزار (wezā́r) ص. نر.م. و گ. بېزار.

ویزه (wezá) ښځ.م. د یوه دولت له خوا بل هېواد ته د ورتلو اجازتپانه.
وېږد (weẓd) نر.م. داس دځپ ویښته، ورږ، یال.
وېږږی (weẓẓáy) نر.م. خراشکی، توکی، توکانې.
وېږل (weẓál) مص. غځېدل، اوږدېدل.
وېږه (wéẓa) ښځ.م. یو ډول واښه، یږه.
ویږی (weẓáy) مف.نر.م ۱) غځېدلی، اوږد شوی؛ ۲) د ملنگانو کجکول.
وېسا (wesá̄) ښځ.م. باور، اعتبار، اعتماد، ډاډ.
ویساک (wisák) نر.م. د هندوانو جشن، د هندي کال لومړی میاشت.
ویستل (wistál) مص. مت. و گ. ایستل.
وېسڼ (wesáṇ) نر.م. بې سڼ، د چنو اوره.
ویش(۱) (wiš) اد. آه، اوه، د افسوس، حسرت، د غم او خپگان، د خوږ او درد د اظهار اواز.
وېش(۲) (weš) نر.م. ۱) سرحد، برید؛ ۲) تقسیم، وېشنه، برخه برخه؛ ۳) د مار، لړم زهر، وښ.
وېشاک (wešák) نر.م. وېشنه، تقسیم، جلاوالی، تجزیه.
وېشاکگر (wešakgár) نر.م. وېشاکوال، وېشاکپال، تجزیه غوښتونکی، بېلتون غوښتونکی.
وېشاکگرانه (wešakgaraná) ښځ.م. بېلتونپالانه، تجزیه طلبانه، تجزیه گرانه.
ویشت (wišt) نر.م. ۱) نښه ویشتنه؛ ۲) لاحقه چې د شلو مانا ښندي او د شلو له عدد څخه تر نه ویشتو پورې راځي.
ویشتل (wištál) مص.مت. گوزار ورکول، په گولۍ یا غشي وژل، ښکار کول.
وېش شمېر (weššmér) نر.م. انقسامي عدد.
وېشگر (wešgár) ص. نر.م. وېشونکی، تقسیم کوونکی.

وېشل (wešál) مص.مت. تقسیمول، تقسیم کول.
وېشلې (wešalé) ښځ.م. په غوړیو کې له نسرویو اورو څخه پخه شوې ډوډۍ.
وېش وړ (weswáṛ) نر.م. د وېش وړ، د تقسیم قابل، وېشل کېدونکی.
وېش وړتیا (weswáṛtyā) ښځ.م. د وېش وړتیا، د وېش قابلیت.
وېشه (wéša) ښځ.م. د کوټې لوی تیر، دستک.
ویښ (wiṣ) ص. نر.م. بېدار، د ویده ضد.
ویښتوب (wiṣtób) نر.م. ج. ویښتیا، بېداري.
ویښته (wiṣtá) نر.م. نري تارونه چې د انسانانو او حیواناتو پر پوستکي راشنه کېږي، موی.
وېښته رگ (weṣtárag) نر.م. نری شریان، نری رگ، شعریه عروق.
ویښول (wiṣawál) مص. مت. بیدارول، له خوبه جگول، له خوبه پاځول.
ویښېدل (wiṣedál) مص. ل. له خوبه پاځېدل، بیدارېدل، لتېدل.
وېگن (wegán) نر.م. و گ. واگون.
وېل(۱) (wel) نر.م. ۱) یو ډول رخت دی؛ ۲) سخته خبره، بې ځایه خبره.
ویل(۲) (wayál) مص. ل. خبره کول، گڼېدل، ویل.
ویلاړ (wiláṛ) ص. نر.م. تصمیم، عزم، نیت، ټینگښدنه.
ویلاړن (wiláṛán) نر.م. هوډیالی، بااراده، باعزمه.
ویلډنگ (wildíng) نر.م. دوه فلزه د برق په وسیله سره یو ځای کول یا سره منښلول.
وېلنه (welána) نر.م. ارزاني، ورياتوب.
وېلنی (welánay) نر.م. ایلنی، یو خپله زرغونېدونکی بوټی چې د ویالو په غاړه شین کېږي، پودینه.

ويلوب (wilób) نر.م. له اور غورځي غره راوتلي ويلې شوي مواد، لاوا.
ويلوبګر (wilōbgár) نر.م. وسپنويلوونکی، وسپنويلګر.
ويلول (wilawál) مص. مت. ويلې ياذوب کول.
ويلون (waylṓn) نر.م. د موسيقي يوه آله.
وېله (welá) ښځ.م. ۱) وياله؛ ۲) ګټه، فايده.
ويلی (wyā́lay) نر.م. خبره شوې، وعده شوی، خبره ويل شوې.
ويلې (wíle) نر.م. مايع شوی، اوبه شوی.
وېلی (weláy) نر.م. ۲) امتې، روږه؛ ۲) د هېوکو يو ډول ناروغي.
ويلېدل (wiledál) مص. ل. مايع کېدل، ټينګ مواد د حرارت په واسطه اوبه کېدل.
وينا (wayná) ښځ.م. خطابه، تقرير، بيانيه.
ويناتوکي (waynātokí) ښځ.م. د وينا توکونه، د کلام اجزا، ژبني توکونه.
ويناغړي (waynāğaṛí) ښځ.م.ج. وينايېز غړي، ګړهاري غړي.
ويناواښتی (waynāwāṣtáy) تکيه کلام، چې هر څای څانګړې مانه نه لري لکه په دې جمله کې: پربېږده مړه. مړه دلته کومه څانګړې مانا نه لري.
ويناوال (waynāwál) نر.م. وينا کوونکی، بيان کوونکی، وياند، نطاق.
ويناوالي (waynāwālí) ښځ.م. وياندي، خبرلوڅي، نطاقي.
وينايېز (waynāyíz) نر.م. د ويناړوند، ګړهاري.
وينځکه (winǯáka) ښځ. د وينځې تصغير نوم، وينځه، خدمتګاره.
وينځل (winǯál) مص. مت. و ګ. مينځل.

وينځه (winǯa) ښځ.م. ۱) خاپ، داغ، خال، ټکی؛ ۲) وينزه، مينځه، د غلامه ښځينه بڼه.
ويندوکی (wayandū́kay) ص.نر.م. زياتې خبرې کوونکی.
ويندوی (wayandóy) نر.م. وياند، نطاق، ويناوال.
ويندی (windáy) نر.م. په وينې بهېدنګ اخته، په ويندی اخته، د پوزې وينه.
ويندي (windí) ښځ.م. وينې بهېنګ، وينه تلنه، خونرېزي، نزف الدم.
وينزه (winzá) ښځ.م. مريې، غلامه، د غلام مونثه بڼه.
وينکښي (winkáṣi) ښځ.م. د وينې ايستو کار، د رګ وهلو کار.
وينکښی (winkáṣay) ص.نر.م. وينه ايستونکی، رګ وهونکی، حجام.
وينګ (wayáng) نر.م. وينه، خبرې کونه، ادا ينه، تلفظ کونه.
وينګډول (wayángḍawál) نر.م. ادا ډول، د تلفظ ډول، د ادا طرز.
وينوب (winób) نر.م. زوې، پلازما، سرامنې، خوناب.
وينه[1] (winá) ښځ.م. ۱) خون؛ ۲) آئينه، هېنداره.
وينه[2] (wayána) ښځ.م. ۱) وينا، تقرير؛ ۲) نر.م. د لرګي کويه، د لرګي يو ډول چينجي.
وېنه (wená) نر.م.ج. ويانه، يو ډول شينکي چې زياتره په ښوره ځمکه يا دېوال کې راپيدا کېږي.
وينه زوه (winazáwa) ښځ. م. ۱) د نينکې د ننه نو او وينه؛ ۲) مج. په سختۍ تولې شوې پيسې.
وينې بيه (winebayá) ښځ.م. وينې ګرمانه، د مرګ بدل، خونبها، د قتل غچ.

وينې پوه (winépoh) نر.م. وينه پوهاند، وينه پېژندونکی، هيماتولوژست.

وينې پوهه (winepohá) ښځ.م. وينې پوهنه، هيماتولوژي.

وينې تويښت (winetoyáșt) نر.م. وينې تويونه، سفاکي.

وينې تويوونکی (winetoyáwū́nkay) نر.م. خونړی، وينې څښونکی، سفاک.

وينې څښاک (winéçșák) نر.م. وينې څښتنه، سفاکي.

ويول (wayawә́l) مص. مت، په خبرو راوستل، ګړول.

ويل (wayә́l) مص. خبرې کول، ګويا کېدل، ګړېدل.

ويونکی (wayū́nkay) نر.م. خبرې کوونکی، ګړېدونکی.

ويه (wíya) ښځ.م. هګی، هويه، وييه، وويه.

ويی (wáyay) (ج. ويي، ويونه) تکی، کليمه، لغت.

ويي اوډون (wayíoḍū́n) نر.م. د ويونو اوډون، د کليمو ترتيب.

ويي پانګه (wayípangá) ښځ.م. لغوي پانګه، لغوي ذخيره.

ويي پانګيز (wayipāngíz) نر.م. د ويي پانګې اړوند.

ويي پور (wayípor) نر.م. وييز پور، لغوي پور، لغوي عاريت.

ويي پوهاند (wayípohānd) نر.م. ويي پوه، ليکزيکولوژست.

ويي پوهنه (wayipohә́na) ښځ.م. لغت پوهنه، علم اللغة، ليکزيکولوژي.

ويي خج (wayixáj) نر.م. د ويي (کليمې) خج.

ويېدل (wayedә́l) مص. ل. په خبرو راتلل، په يو مخ خبرې کول، چټې ګړېدل.

ويي رغاونه (wayiraǧawә́na) ښځ.م. ويي جوړونه، نوي (خپل لاسي) ويي جوړونه، نيولوګيزم.

وييز (wayíz) نر.م. د ويي اړوند، لغوي.

وييکنومځری (wayíknumǯәray) نر.م. اداتي ضمير چې له دوو وييکو (اداتو) څخه رغبدلی وي لکه پکې، راکې، پرې.

وييکی (wayíkay) ادات، حرف.

ويي ليکپوهاند (wayilíkpohā́nd) نر.م. ويي ليکی کښاند.

ويي ليکپوهنه (wayilíkpohә́na) ښځ.م. د ويي ليکی (قاموس) پوهنه يا کښنه، قاموس يا سيند ليکنه.

ويي ليکی کښاند (wayilikáykșә́nd) نر.م. ويي ليکی کښونکی، فرهنګ ليکونکی، قاموس ليکونکی.

هـ

هـ[1] (hé) ښځ.م. دپښتو الفبې څلوېښتم توری، ابجدي ارزښت يې (٥) دی.

هـ[2] (hé) د هجري کال لنډون نښه.

ها (hā́) ښځ.م. ۱) هګۍ؛ ۲) دتأسف ،افسوس کليمه ۳) اد. د «هغه» لنډون–ها خوا؛ ۲) ق. بلې، هو.

هاپه (hā́pa) ښځ.م. اپه، هپه، حمله، يلغار، چپاو.

هاتف (hātíf) نر.م. غيبي آواز، فرشته.

هاتي (hātí) نر.م. پيل، فيل،.

هاجي (hājí) نر.م. نقل کوونکی، هجو کوونکی.

هادي (hādí) ص. نب. هدايت کوونکی، لارښود.

هار (hār) نر.م. ۱) ازمايښت؛ ۲) د غاړې امېل؛ ۳) د ګلونو لړ؛ ٤) پولي واحد دی.

هارل (hārə́l) مص.مت. ۱) ځېل کول، لجوجت کول، سرتنبګي، سرزوري؛ ۲) ازمايښت کول.

هارن (hārn) نر.م. و ګ. ارن.

هاړ (hāṛ) نر.م. اهاړ، ۱) دګرمۍ موسم؛ ۲) لړې.

هاړه هوړه (hā́ṛahóṛa) ښځ.م. شور، ځوږ.

هاضم (hāzím) فا. نر.م. هضم کوونکی.

هاضمه (hāzımá) ښځ.م. معده، دهضمولو دستګاه.

هاغسې (hā́ğase) اد. هغه شان، هغسې.

هاغومره (hā́ğūmra) ق. په هماغه اندازه، د هغه هومره لنډون.

هاغه (hā́ğa) ض. هغه ،اغه.

هاکي (hākí) ښځ.م. يوه لوبه ده.

هال (hāl) نر.م. ۱) تالار؛ ۲) هغه لويه کوټه چې غونډې په کې کېږي.

هالته (hā́lta) اد. هغه ځای کې، هلته.

هالکينه (hālakína) نر.م. هلکواله، ماشومتوب.

هاله (hālá) اد. ۱) هله، هغه وخت، نو بيا؛ ۲) ښځ.م ګول، حلقه، شپول، د سپوږمۍ کنډول.

هامون (hāmū́n) نر.م. صحرا، بيابان، دښت.

هان (hān) نر.م. منګ، عمر.

هان اوږدتیا (hānuẓdtyā́) ښځ.م. هان اوږدوالی، د عمر اوږدوالی.

هاند (hānd) نـر.م. درک، وس، کـوښښ، زيار، هڅه، جدوجهد؛ ۲) پوله، حد، بريد.

هاندوهڅه (hándūhacá) ښځ.م. هڅه او هاند. کاروزيار، هپه دپه، منډې ترړې، کوښښ.

هاندي (hāndí) ښځ.م. زيارکښ، خـواريکښ، زيارن، زيارمن، زيارايستونکی.

هاوان (hāwā́n) نر.م. يو ډول حربي توپ.

هاها (hā́hā) ښځ.م. هياهو، د خوښۍ آواز.

هاهولې (hahole) ښځ.م. کنج و مکېز، نازو ادا، نازو کرشمه.

هاهولي (hā́holí) ښځ.م. کـرشمه يي، مکېزي، کرشمه ساز.

هبا (habā́) نر.م. ميراث، ترکه، ميرات.

هبات (habā́t) ج. نر.م. تحفې، ډالۍ، هديې.

هبته (habatá) ص. ابته، خراب، عبث، فضول.

هبته والی (habata ílay) نـر.م. خـرابېدنه، عبث کېدنه، حبطه کېدنه، ابته کېدنه.

هب دپ (hábdap) نر.م. تېرونه، خوړنه.

هبڼ (habā́ṇ) ص. نر.م. داخل، ننوتی.

هبه (hába) ښځ.م. خير ـ، صدقه، عطا کونه.

هپ دپ (hápdap) ق. ناڅاپي مـرګ، د مفاجات مرګ، دماغي سکته.

هپول (hapawā́l) مص.مت. تېرول، خوړل، په يوه غړپ تېرول، په يو وار تېرول.

هپه (hápa) ښځ.م. ۱) د کـوچنيانو په ژبـه خـواړه؛ ۲) چـا پسې په جمع وتنه، د چا په ضد پورته کېدنه، حمله، چپاو، چـاسره په کومک تلنه؛ ۳) ډېره هڅه، لاس و پښې وهل.

هپه دپه (hápadapa) ښځ.م. و ګ: هاندوهڅه.

هتک (hátak) نـر.م. سـپکاوی، بې عزتي، د چا توهين کونه، رسوايي، بې حرمتي.

هتوڅی (haṭóǰay) نر.م. بازار، مارکېټ.

هتوړی (hatoṛáy) ښځ.م. هتکړی، ولچک.

هته (háta) ښځ.م. ځنګل، لبچه.

هټ (háṭ) نر.م ۱) هټۍ، دوکان؛ ۲) ضد، اړی کونه؛ ۳) بې کاره؛ ٤) هڅه، خواري؛ ٥) معطل.

هټال (haṭā́l) ص. اټال، ايسار؛ ۲) يو ډول زهر.

هټکی (háṭkay) نر.م. اېټکی، سلګی، اکک.

هټۍ (haṭáy) ج. ښځ.م. دوکان، اټۍ.

هجاء (hıjā́) ښځ.م. څپه، سېلاب، هجاء د مورفيم يو جز دی.

هجر (híjr) نر.م. بېلتون، جلاوالی، بېلوالی، هجران.

هجران (hıjrā́n) نر.م. و ګ. هجر.

هجرت (hıját) نر.م. وطن پرېښـودنه، لـه يو ځای نه بل ځای ته تلنه.

هجري (hıjrí) ص.نب. ۱) د هجـرت اړونـد لـکـه هجري سنه؛ ۲) ناراست، سست، تنبل.

هجړا (hıjṛā́) نر.م. ايجړا، ښځونک.

هجړي (hajṛí) نر.م. هجړا.

هجوه (hajwa) ښځ.م. ۱) غندنه، رټنه، بد بيانونه؛ ۲) د شاعرۍ په اصطلاح د چا سـپکاوی کونه، د يو چا غندنه.

هجوم (hujū́m) نر.م. ګڼه ګونه، يرغل، حمله.

هجه (hája) ښـځ.م. هڅه، په ټکـو وينه، پـه زور او زېړ وينه.

هځه (háǰa) ښځ.م. و ګ. هجه.

هڅوب (hacób) نر.م. هغـه څه چې ولسونه سره توپير کوي، کولتور، ژواک، فرهنګ، ثقافت، تهذيب.

هڅول (hacawā́l) مص.مت. لېيل، لمسول، تشويقول.

هڅون وپاڅون (hácunupácūn) نر.م. تلاش و قیام، جهش و قیام.

هڅون و خوځون (hácunuxwáǰūn) نر.م. تلاش وجهش.

هڅونه (hacawána) ښځ.م. لیبونه، لمسونه، تشویقونه.

هڅه (háca) ښځ.م. ۱)لټون، شوق، هوس، تلوسه؛ ۲)حمله، بلوسه؛ ۳)دوزې شړنه؛ ٤)کوښښ، زیار.

هڅېدل (hacedál) مص.ل. تشویقېدل.

هځه (háǰa) ص. ښځ.م. (ج. هځې) په تورو، په تکو، په الفبا.

هداد (hadad) نر.م. سزا، مکافات، جزا.

هدایت (hıdāyát) نر.م. لارښودنه، رهنمایي.

هدر (hadár) ص. نر.م. ضایع کېدل، باطل کېدل، بربادېدل، ببهوده.

هدف (hadáf) نر.م. نښه، نښانه، نخښه، موخه.

هد هد (hudhúd) نر.م. ملاچرګک، ګوډی چرګ، هغه الوتونکی چې په سر تاج لري.

هدیره (hadirá) ښځ.م. قبرستان، مقبره، ادیره.

هدیه (hadyá) ښځ.م. ۱)ډالۍ، نذرانه، سوغات، تحفه؛ ۲)قیمت، بیه.

هډ (haḍ) نر.م. ۱)هډوکی؛ ۲)اصالت و شرافت.

هډبند (haḍbánd) نر.م. هډوکي تړونکی، پلستر.

هډپوهاند (háḍpohánd) نر.م. هډ پوه، د هډوکو ماهر، هډوکي پېژندونکی؛ استولوژست.

هډپوهنه (háḍpōhána) ښځ.م. هډ پوهه، د هډوکو پوهنه، استولوژي.

هډپوهنیز (háḍpohániz) نر.م. هډپوهیز، د هډ پېژندني اړوند، استولوژیک.

هډتړ (haḍtáṛ) نر.م. دهډوکي د تړلو لپاره لازمه پټۍ.

هډخور (háḍxor) نر.م. د هډوکو خوړونکی.

هډدرملی (háḍdarmalay) نر.م. د هډوکو ډاکټر، هډسمی، شکسته بند.

هډدرملي (háḍdarmali) ښځ.م. د هډونو درملنه، هډسمون، شکسته بند.

هډدرملیز (háḍdarmalíz) نر.م. د هډ درملنې اړوند.

هډسمی (háḍsamay) نر.م. هډدرملی، هډوکي سموونکی، شکسته بند.

هډماتوالی (háḍmatwalay) نر.م. د هډ یا هډوکو ماتېدنه.

هډماتی (háḍmátay) نر.م. ۱)دښمني، تربګني؛ ۲)هغه یخني چې اثر یې تر هډوکي پورې وي.

هډماتي (háḍmāti) ښځ.م. ۱)دښمني؛ ۲)چې هډوکی یې مات وي؛ ۳)دهډماتولو پور.

هډو (háḍo) ق. بالکل، چرې، قطعاً، هېڅکله.

هډواله (háḍwāla) ښځ.م. تنومندي، تنورتوب.

هډوپلې (haḍoplé) ښځ.م. هډوکي او پلې، پلې او هډونه.

هډور (haḍawár) ص. نر.م. ج. طاقتور، غښتلی، مضبوط، غټ او مضبوط هډونه لرونکی.

هډوکی (haḍúkay) نر.م. دحیواني جسم هغه سخته برخه چې وجود پرې استوار وي.

هډه (haḍá) ښځ.م. تمځای، ایستګاه، اډه، د موټرو د درېدلو ځای، بس تمځی، د شالګولو ځای.

هډي (haḍí) نر.ج. ۱)د یوې لوبې نوم؛ ۲)د مرې یوه ناروغي، بغوتی، مغوتی.

هډیز (haḍíz) نر.م. هډن، هډین، هډوالا، د هډ یا هډوکو اړوند.

هډین (haḍín) نر.م. و ګ: هډیز.

هذيان (hazyán) نر.م. گډې وډې خبرې، اوتې بوتې، چټيات وينه.

هر (hár) ص. نر.م. ١) ټول، تمام، يو يو؛ ٢)شور او غوغا.

هراړخيز (háraṛxiz) نر.م. هر پلوی، هرخواييز، جامع، ټولاړخيز.

هراړخيزوالی (háraṛxizwálay) نر.م. هر خواييزوالی، جامعيت، ټولاړخيزوالی.

هراس (hırā́s) نر.م. ويره، ترس، خوف، ډار.

هران (harā́n) ص. نر.م. ويرندوکی، ډارن.

هراند (hırā́nd) ص. نر.م. پريشان، سرگردان.

هراندوالي (harāndwā́li) نر.م. بزدلي، بې زړه توب، ډارن توب.

هراندول (harāndawā́l) مص. مت. ويرول، بې زړه کول، ډارول.

هراندوکی (harāndū́kay) نر.م. ويرندوکی.

هراندېدل (harāndedā́l) مص. ل. ترېدل، ويرېدل، ډارېدل.

هراول (hırāwā́l) نر.م. د پوځ ړومبی جنگېدونکې ډله.

هرت (hárt) ص. ارت، واز، هارت.

هرج و مرج (harájumaráj) نر.م. شور و شر، درز و غوبل، گډوډي.

هرجانه (harjānā́) نر.م. تاوان.

هرچا (harčá) ص. هر يو، ټولو.

هرچرته (harčárta) ق. هر چېرته، هر ځای.

هرڅو (harcó) ق. هرڅي، څنگه چې، هرڅل.

هرڅومره (harcómra) ق. هر څونه، هر اندازه.

هرڅه (harcá) ص. ټول، تمام، کل، واړه، هر شيز.

هرڅه برخه (harcábarxá) ق. د لور او خور لپاره برخه، حصه.

هرځايي (harǰayí) ص.نر.م. لندغر، لولنگر، آواره گرد، کوڅه ډب.

هردري (hardarí) ص.نر.م. اواره، هرځايي.

هردم خيالی (hardamxyā́lay) نر.م. هردم خياله، څپڅپاند، هوسی، هوبي.

هردم خيالي (hardamxyā́lí) ښځ.م. څپڅپاندي، هوسيتوب.

هررنگه (harránga) ق. هرڅنگه، په هر رنگ چې وي، په هره طريقه، په هره لاره.

هرزه (harzá) ص. نب. ١)چې چټې غږېږي، لوفر، بېهوده، بېکاره؛ ٢)هرزه گياه، بې کاره واښه.

هرکاره (harkārá) ښځ.م. کرچی، روغنداغ؛ ١)يو ډول کټوه چې په هغه کې اش يا غونه پخوي؛ ٢)ص. نب. هغه څوک چې په هر کار پوه وي.

هرکلن (harkalán) نر.م. هرکلين، هرکال، همېشه.

هرکله (harkála) نر.م. هروخت، همېشه، تل.

هرکله راشي (harkálarāšé) ښځ.م. ښه راغلاست، هروخت راشئ، خدای مو راوله.

هرکلی (harkaláy) نر.م. ښه راغلاست، ستړې مشې، په خير راغلی.

هرکلي خونه (harkalixūná) ښځ.م. انتظارخونه، د منلو خونه، د پذيرش اتاق.

هرکلين (harkalín) نر.م. همېشنی، همېشه يي.

هرکی (harkáy) نر.م. بې وجې او بې ځايه خندا.

هرگجه (hargajá) نر.م. ارگجه، گډ کاډېره، اړتم خړتم، ارجل.

هرگز (hargíz) ق. هېچېرې هم نه، هېڅکله هم نه، بالکل نه، هېڅ.

هرگوره (hargóra) ق. ارومرو، خامخا، البته.

هروڼی (haroṇáy) ښځ.م. ١)د کوم شي د لاس ته راوړلو لپاره بيړه، سخته لېوالتيا؛ ٢)سخته تنده.

هروار (harwā́r) ق. هرځل، هره یاره.

هرورځنی (harwrajanáy) نر.م. هره ورځ، ورځنی، یومیه.

هرومرو (harūmarū́) ق. ارومرو، خامخا، ضرور.

هری (haráy) ص.نر.م. سرتنبه، ځبلي، هوډيالی.

هرېدل (haredál) مص. ل. ۱) خرهنګېدل؛ ۲) بې ځايه خندا.

هرېړ (harír̥) ص. تريخ، ترش، ترېو.

هرېړه (harer̥á) ښځ.م. اربړه، د يوې دوايي نوم.

هرېړی (harer̥áy) ښځ.م. د کوندې لاستی.

هړاند (har̥ánd) ص. نر.م. ۱) دبدبوخت، اخته، ارم، بوخت، لګيا، پرېشان؛ ۲) لالهاند.

هړپه (har̥pá) ښځ.م. کولک، دسترګو کاسه.

هړپی (har̥páy) ښځ.م. صندوقچه، وړوکی ډبی.

هړتال (har̥tā́l) نر.م. ۱) د احتجاج په توګه له کاره ګډ انکار، د بازار او هټيو بندونه؛ ۲) يو زهرجن معدني مرکب.

هړيسه (har̥isá) ص. نب. ډېر خورين، ابشېدلی.

هزارداستان (hazārdāstā́n) نر.م. بلبله، شاعری کې استعمالېدونکی تکی.

هزاره (hazā́ra) نر.م. ج. سورګل، غبرګ ګل، يو ډول صحرايي ګل دی.

هزال (hazā́l) ص.نر.م. ۱) چټيات ويونکی، بېهوده ويونکی؛ ۲) ټوکي.

هزبر (hazbár) نر.م. ۱) ببر، زمری؛ ۲) غښتلی، لوی، مضبوط.

هزج (hazáj) نر.م. ۱) په سر ويلې کېدونکی ځيز؛ ۲) په عروضو کې يو بحر دی.

هزل (hazál) نر.م. ټوکې مسخرې، ټوکې ټکالې.

هزيمت (hazímat) نر.م. ميدان پرېښودنه، ماتې، تېښته.

هسپه (haspá) ښځ.م. وزبه، مزبه، اسپه، يو ډول سرې ورې داني دي چې په پوټکي راخېژي.

هسپه بوټی (haspabū́t̥ay) نر.م. يو يوناني بوټی چې داسپې په علاج کې کارېږي.

هست (hást) نر.م. ۱) ژوند، زيست؛ ۲) صفت، د نېست ضد، شتون، شته والی.

هستمند (hastmánd) ص. دولتمند، شتمن.

هستوګنځی (hastoganjáy) نر.م. استوګنځی، د اوسېدو ځای، د اوستوګنې ځای.

هستوګنه (hastogána) ښځ.م. اوسېدنه، استوګنه، هستوګه.

هستول (hastawál) مص.مت. جوړول، ابادول.

هستونه (hastawána) ښځ.م. پنځونه، زېږونه، خلقونه.

هسته (hastá) ښځ.م. د حجرې مرکزي نقطه.

هستي (hastí) ښځ.م. ۱) وجود، کاينات؛ ۲) مال او متاع، شتمني؛ ۳) ذات.

هستېدل (hastedál) مص.ل. ۱) ايساريدل، پيداکېدل؛ ۲) اوسېدل، ځای پر ځای کېدل.

هستي ساز (hastisā́z) نر.م. ژوند ساز، زنده ګي ساز.

هسک[1] (hísk) ص.نر.م. قرعه، پچه، خسنی.

هسک[2] (hásk) نر.م ۱) اوچت، لوړ؛ ۲) آسمان.

هسکوالی (haskwā́lay) نر.م. اوچتوالی، لوړوالی، عظمت، هسکتيا، هسکتوب.

هسکول (haskawál) مص.مت ۱) لوړول، اوچتول؛ ۲) شاړيل، لړل، سرګردانول؛ ۳) خسنې اچتول.

هسکه (haská) ښځ.م. لوړه، اوچته.

هسکېدل (haskedál) مص. ل. لوړېدل، اوچتېدل، لوړېدل.

هسکېرلی (haskerálay) نر.م. و ګ. اسکېرلی.

هسګ (hásg) نر.م. د مرغی ځاله.

هسې (hásẹ) ق. ۱)بې فايدې، وړيا، هم هسې؛ ۲)الکه، غونډې، په څېر، داسې.

هُش (hūš) نر.م. اسم صوت، هوش، پام، فکر.

هشتوالی (haštwā́lay) نر.م. هستي، وجود.

هشت ومشت (haštumóšt) نر.م. شور ماشور، غوغا، اله ګوله، شور وغوغا، اخ وډب.

هشګونی (hašgū́nay) ص. نر.م. تريخ، تونډ مزاجه، سخت طبيعته، تېز طبيعته.

هشه (háša) اد. د خرې د شړلو اواز، اشه.

هښ (haṣ) نر.م. اوبښ.

هښمه (híṣma) ښځ.م. ۱)د برېښنا سره يوځای توره وريځ پيدا کېدنه؛ ۲)د باران شپه.

هضم (házam) نر.م. په معده او کولمو کې د خوړو ميده کېدل او جذبېدل.

هضمول (hazmawál) مص. مت. ۱)هضم کول، خوړل؛ ۲)پردی مال غصب کول.

هضمېدل (hazmedál) مص.ل. ۱)هضم کېدل، د خوراک نه وينه جوړېدل؛ ۲)حرام مال خوړل.

هغ (hắǧ) ص. لالهاند، سرګردان، سراسيمه.

هغسې (hắǧase) ق. ۱)هسې؛ ۲)په هغه شان، هغه رنګ.

هغلته (hağā́ita) ق. وګ. هلته.

هغومره (hağū́mra) ق. هومره، دغه په اندازه.

هغوی (hağū́y) ض.ج. د هغه جمع.

هغه (hağắ) ض. د غايب سړي يا شي لپاره ضمير.

هغه دغه (hắğadắğa) نر.م. اګرمګر، اخوا دې خوا، انې بانې، عذر.

هک (hak) ص. پرېشان، حيران.

هک اريان (hakaryā́n) ص. ډېر حيران.

هک پک (hákpak) ص. نر.م.ج. حيران، اريان، هک حيران، هک وپک، اريان دريان.

هکتار (hıktā́r) نر.م. هکتار، لس زره متره مربع.

هګنی (hagnáy) ښځ.ج. د هګيو اېښودلو لوښی، د هګيو خوندي کولو لوښي، تخمداني.

هګۍ (hagáy) ښځ.م. اګۍ، ويه، تخم، ويېه.

هګۍ ډوله (hagáydáwla) ښځ.م. هګۍ ته ورته، د هګۍ غونډې.

هل (hál) نر.م. بيوه، قولبه، يوځل قولبه کول، مغيره حالت يې هله راځي.

چې د پير ذکر يې هل شو

په نوي فکر کې کوډ هل شو (ارزانی)

هلاک (halā́k) ص. نر.م. مړشوی، قتل شوی.

هلاکت (halākát) نر.م. مړينه، تباهي، هلاکي.

هلاکول (halākawál) مص. مت. مړ کول، تباه کول.

هلاکېدل (halākedál) مص.ل. مړ کېدل، تباه کېدل، قتلېدل.

هلال (hılā́l) نر.م. د لومړۍ شپې نه تر دريمې شپې پورې د سپوږمۍ حالت.

هلالي (hılā́li) ص. هلال ته منسوب.

هلاهل (halāhál) ص. زهر قاتل، تېز زهر، وهلهل.

هلته (hálta) ق. هغه ځای کې، هلته کې.

هلک (halák) ص. نر.م. ۱)ځوان، کوچنی؛ ۲)نر ماشوم، بچی، زوی.

هلکتوب (halaktób) نر.م. وړوکتوب، ماشومتوب.

هلکوالی (halákwā́lay) نر.م. ماشومتوب، وړوکتوب، د هلکتوب وخت، هلکواله.

هلکوټی (halakóṭay) نر.م. وړوکی، کوچنی.

هلم (halm) نر.م. وګ. الم.

هلواک (halwā́k) نر.م. ص. ۱)تلوسه لرونکی، لالچي، بيړندی؛ ۲)حرص، لالچ.

هله (hála) ق. ۱) ژرشه، ژر کړه؛ ۲) اد. هېه، چپاو، يرغل، داړه، تاخت، تاراج، حمله.

هله ځله (hálaǰála) ښځ.م. کوښښ، زيار.

هله کول (halakawəl) مص.مت. يو مخيز يرغل، يو دم يرغل.

هله ګوله (hálagúla) نر.م. اله ګوله، ګېه ګونه، درز دروز، هله ګله.

هلهله (halhalá) ښځ.م. شوروشر، غوغا.

هله هله (haláhalá) اد. ژر کوه، ژرشه، شا به کړه.

هلې ځلې (háleǰále) ښځ.ج. منډې ترړې، زيار، کوښښ.

هليکوپتر (hılıkoptár) نر.م. چورلکه، يو ډول څرخي الوتکه.

هم (ham, hum) ق. ۱) بيا هم، څکه چې؛ ۲) علاوه، زيات له دېنه.

هما (humā́) ښځ.م. عنقا، يو ډول خيالي مرغه دی.

هم ارزی (hámarzay) نر.م. هم ارزښتی، هم ارز.

هم ارزي (hamarzí) ښځ.م. هم ارزښتي، هم ارزي.

هم اری (hamā́ray) نر.م. هم ريښه، همښستی هغه چې ګډه آره (منشأ، اصل يا نسب) سره لري.

هماندپوهی (hamāndpóhay) نر.م. د يوې ايډيولوژی والا، د يوې اندپوهې والا.

هماندی (hamā́nday) نر.م. همسوچی، همالواکی، همليدی.

هماندي (hamāndí) ښځ.م. همسوچي، همالواکي، همفکري.

همايون (humayū́n) نر.م. نېکبخت، بختور.

همايوني (hamāyoní) ښځ.م. د هما همتکی، د هما ملګری، د هما مرغۍ ملګری يا نر.

همبريدی (hámbriday) نر.م. همسرحدی، همغاړی، همه...

همبزم (hambázm) ص. د يو محفل د ناستې پاستې والا، دوست، ملګری.

هم بستر (hambıstár) ص. د کټ ملګری، محبت کوونکی، هم بستري، همخوابه.

همبستري (hambıstarí) ښځ.م. غوونه، همخوبي، کوروالی، جماع.

همبنډاری (hambánḍāray) نر.م. هم مجلسی، همبزمی.

همبنډاري (hambánḍarí) ښځ.م. هم مجلس، همبزمي.

همبنډاري (hambánḍārí) ښځ.م. شريک بنډار کول، ګډ مجلس کول.

همبنسټی (hambanṣátay) نر.م. همآری، همريښه، همبنياد.

همپاتمړی (hampātmáṛay) نر.م. هم ميراثی، ميراث خور، وارث.

هم پايه (hampā́yá) ص. په عمر برابر، په مرتبه کې يو برابر.

همپوړی (hampóṛay) ښځ.م. د يوې پوړی، د يوې رتبې يا مقام.

همپوړي (hampoṛí) نر.م. هم مقامي، همرتبه ګي.

همپېړی (hampéray) نر.م. همدوره، همعصر.

همت (hımát) نر.م. غيرت، مېړانه، اراده.

همتا (hamtā́) ص. ساری، سيال، په څېر، برابر.

همتناک (hımatnā́k) ص. نر.م. محنتي، د همت خاوند، باهمته، زړور.

هم توکی (hamtókay) نر.م. همجنس.

همجد (hamjád) نر. له يوه نيکه، تربوران.

همجوار (hamjawā́r) ص. کليوال، ګاونډی.

همجوله (hamjáwla) ښځ.م. هم څېره، سره ورته، يو رنګ.

همجولیز (hamjawlíz) نر.م. همجوله، هم ښېره، متحد الشکله، مشابه.

همجولیزوالی (hamjawlízwálay) نر.م. همښېرتیا، ورته والی.

همچمی (hamčámay) نر.م. همکوڅه، ګاونډی، همسایه.

همځالی (hamǰálay) نر.م. همکوری، همخونی، یو ځای اوسېدونکی.

هم ځېلی (hamǰélay) نر.م. د ګډ ځېل والا، د ګډې ریبې والا، همنوع.

هم څنګ (hamcáng) ص. نر.م. همزولی، سیال، ساری، شریک، ثاني؛ د ژوند ملګری.

همڅېرتیا (hamcértyā́) ښځ.م. همرنګي، ورته والی، مشابهت.

همڅېره (hamcerá) ښځ.م. همجولی، همګونه، همبڼی، هم قیافه.

همخونی (hamxónay) نر.م. همکوټه، هم اتاق، د خونې ملګری.

همخویه (hamxoyá) ښځ.م. هملوښې، همخو.

همدارنګه (hamdārā́nga) ق. همداراز، همداسې، همدغسې.

همدرد (hamdárd) ص. په درد کې شریک، ملګری، خیرخواه، خوږمن، دردمن.

همدم (hamdám) نر.م. ملګری، دوست.

همذات (hamzā́t) نر.م. په وینه کې شریک، یو قوم.

همرکاب (hamrikā́b) نر.م. د لارې مل، د رکاب ملګری، نوکر، د سورلۍ ملګری، هم سفر.

همرنګ (hamráng) نر.م. همرنګی، یو رنګ، یو راز، یو څېر.

همرنګی (hamrángay) نر.م. چې په رنګ یو ډول وي، په رنګ سره ورته.

همرنګي (hamrangí) ښځ.م. یورنګي، یو ډولي.

همزولانه (hamzawlana) ښځ.م. جمزندانی، هم زنځیری، د زندان ملګری.

همزولتیا (hamzūltyā́) ښځ.م. د یو عمر والا.

همزولف (hamzū́lf) نر.م. ساندو، خښینې مېړه، د مېرمنې د خور مېړه.

همزولی (hamzólay) نر.م. په یو عمر، د برابر عمر.

همزه (hamzá) یو عربي ستونیز تمغیز (انسدادي) اواز (ء) دی چې عجمي ژبې یې نه لري.

همژبی (hamžábay) نر.م. ګډه ژبیزوالی، همزبانی.

همسا (hamsā́) ښځ.م. امسا، لکړه، کوتنۍ، عصا.

همسایه (hamsayá) نر. ښځ.م. ۱) فقیر، کرایه نشین؛ ۲) ګاونډی.

همسفر (hamsafár) نر.م. د سفر ملګری.

همسندری (hamsandáray) نر.م. همبول، هم اوازی، هماهنګ.

هم سنګ (hamsáng) نر.م. هم وزن، سیال.

هم شکل (hamšakál) ص. نر.م. په شکل سره برابر، یوه ښېره، په څېره کې سره ورته.

هم ښنګ (hamṣánk) نر.م. هم ښنانک، انډیوال.

هم طالع (hamtalíʕ) ص. ښځ.ج. په یوه نصیب، په یو طالع.

هم صنفي (hamsinfí) نر. ښځ.م. ټولګي وال.

هم عصر (hamʕásar) نر.م. د یو دور، د یوې مودې، د یوې زمانې.

همغاړی (hamğā́ṛay) نر.م. دوست، ملګری.

همغږی (hamğáẓay) نر.م. هم اوازی، همنوا.

هم هغسې (hamhağáse) ق. هم هاغسې، هماغه شان، هماغسې.

همغلته (hamağálta) هملته، همالته، هماغلته.

هم هغه (hamağá) ض. هماغه.

همکار (hamkā́r) نر.م. د شعبې یا د کار ملګری.

همکاري (hamkā́ri) ښځ.م. مرسته کونه.

هم کاسه (ham kāsá) ښځ.م. هم کونډی، د کاسې انډوال، د لوښي انډیوال.

همکوری (ham kóray) نر.م. هم استوګنی، هم منزلی، همخانه.

همکېتی (hamkétay) نر.م. هم دینی، هم مذهبی، همکېش.

همګروهی (hamgróhay) نر.م. د یوې ګروهې ملګری، همسندی، همعقیده.

همګروهي (hamgrohí) ښځ.م. همسندي، همعقیده والی، همرایي.

هم ګوند (hamgwánd) نر.م. د یوه تنظیم، د یوه ګوند یا پارټۍ، د یوې کورنۍ.

هممانیز (hammā́níz) نر.م. هم مانیز، مترادف، د یوې مانا والا.

هممانیزوالی (hammanízwā́lay) نر.م. هم مانا والی، مترادفوالی، هم ماناتوب.

هممانیزونه (hammanizū́ná) ښځ.م. هم مانیز وییونه، مترادف لغات.

هم مسلک (hammaslák) نر.م. هم کسب، یو مسلک والا، د یوې رشتې والا.

هم منګی (hammángay) نر.م. هم مهالی، هم عمری، همزولی.

هممهال (hammahā́l) نر.م. همزمان، پر یوه وخت، په عین وخت کې.

هممهالی (hammahā́lay) نر.م. همپېری، همعصر، همزمان.

هممهالې ژبپوهنه (hammahaležábpohána) ښځ.م. چې ژبه په یوه ټاکلي مهال پېر کې تر څېړنې لاندې نیسي.

هم نژاد (ham nžā́d) ص. نر.م. د یو نژاد، د یو توکم، د یو سل.

هم نفس (ham nafás) نر.م. نیږدې دوست.

همنوږی (hamnóžay) نر.م. همنوږیز، هم جنس، همځېلی، همنوع.

همنوږي (hamnožī́) ښځ.م. همنوږیزوالی، هم جنسي، همځېلي.

همنوږیز اړیکي (hamnožízariki) ښځ.م. همجنسي اړیکې.

همنوع (hamnáwsa) ص. نب. هم جنسه، د یو جنس.

همنومی (hamnū́may) ص. نر.م. هم نامی، د یو نوم والا، عزیز.

همنومي (hamnumí) ښځ.م. همنامي، یو نومي، سنامي، هم اسمي.

هموار (hamwā́r) نر.م. هوار، اوار، غوړېدلی.

همواګی (hamwā́gay) نر.م. همسپور، همیونی، همعنان، همرکاب.

هموطن (hamwatán) ص.نر.م. وطندار، وطنوال، د یوه وطن، د یو هېواد.

هم وني (hamwánay) نر.م. همقدی، هم اندازه.

همه ګیر (hamagír) ص. نر.م. په ټولو حاوي، په ټولو برلاسی، د هرې خوا، چاپېره.

هم هی (hamháy) نر.م. د اوښ د شړلو اواز.

هم هوډی (hamhóday) نر.م. د ګډ هوډ والا، هموېلاړی، د ګډ تصمیم والا.

همیانی (hamyanáy) ښځ.م. بوخڅکی، د پیسو بټوه، بخسکی.

همېش ګل (hamešgwál) نر.م. همېشه ګل، همېشه بهار، یو ډول ګل دی.

همېشنی کړ (hamešánaykáṛ) نر.م. نابشپړ (غیر مطلق) فعل، استمراري فعل.

همېشه (hamešá) ق. ص. همېش. تل، هر وخت، هر کله، د تل لپاره.

همېل (haméł) نر.م. و گ. امېل.

همیونی (hamyū́nay) نر.م. همسفر.

هنت (hánt) نر.م. تور، تهمت.

هنجه (hánja) ښځ.م. هنج. هنگ، انجه، یو ډول تېز بویه یوناني دوا.

هنجی (hanjáy) نر.م. سیلېدل، سېلی وهل.

هند (hánd) نر.م. حد، اندازه.

هنداره (handārá) ښځ.م. آئینه، وینه، ایندارہ.

هندسه (handasá) ښځ.م. شکل، عدد، د اشکالو او ابعادو د اندازه کولو علم.

هندواروپایي (hindōaropāyí) ښځ.م. د هغې ستري ژبنۍ کورنۍ نوم چې هند وارياني او نورې اروپايي ژبې پکې راځي، هندوارين، هندوجرمن.

هندواريايي (hindōaryāyí) هغه ژبنۍ څانگه چې په پخوانۍ اريانا پورې اړه لري.

هندوانه (hindwāṇá) ښځ.م. يوه اوبلنه مېوه ده.

هندوانۍ (hindwāṇáy) ښځ.م. ۱) هندوه؛ ۲) يوه زېړ سرې مرغۍ.

هندوچيني (hindōčiní) ښځ.م. د چين-تبتي ژبنۍ کورنۍ بدل نوم، چين تبتي.

هندوه (hindáwa) ښځ.م. د هندو ښځه، د هندو مذهب پيرو.

هنده (hindá) ښځ.م. ۱) په يوه ساه څنبل؛ ۲) تکل، اراده.

هنډهنډ (hándhánd) نر.م. توکړې توکړې، توتې توتې، ستري؛ هنډۍ هنډۍ.

هنډه (hínḍa) ښځ.م. ۱) برخلافي؛ ۲) السوبې او مستي؛ ۳) اراده او تصميم.

هنر (hunár) نر.م. فن، کمال، جوهر، کسب.

هنرپال (hūnarpā́l) نر.م. هنرپالونکی، هنرمل.

هنرپېشه (hūnarpešá) نر.م. هنرمند، فنکار.

هنرتون (hūnárton) نر.م. د هنرونو مرکز، هنرستان.

هنرزېږ (hūnarzéẓ) ښځ.م. هنرزېږون، هنري زېږندويي، هنري تخليق.

هنرزېږی (hūnarzéẓay) ښځ.م. هنرزېږند، د هنر زېږندوی، هنر آفرين.

هنرمل (hūnarmál) نر.م. هنردوست، هنرمين، هنرپال.

هنرمند (hūnarmánd) ص. نر.م. هنرپېشه.

هنرمندانه (hūnarmandáná) ښځ.م. ماهرانه، په هنرمندۍ سره.

هنري (hūnarí) ص. نب. هنر لرونکی، هنرمند.

هنک (hanák) نر.م. مسخره، پېچموزه، ټوکه.

هنکی (hinkáy) نر.م. د واده پر وخت د ناوې ژړا.

هنگ (háng) نر.م. ۱) اراده، زور؛ ۲) خیرک، دانا؛ ۳) ملنډه، پېچموزه؛ ۴) د خره اواز.

هنگا (hingā́) ښځ.م. ۱) د خر يا خرې اينگېدل؛ ۲) د کوچني پرله پسې ژړا.

هنگاره (hingārá) نر.م. ۱) د سپيو او لېوانو انگولا؛ ۲) د وير ژړا.

هنگامه (hangāmá) ښځ.م. شور و غوغا، گرېږ.

هنگامه يي (hangāmayí) ښځ.م. له شور و ځوره ډک، ږولوليز، انگازور، انگازه يي.

هنگامي (hangā́mí) ښځ.م. بېړنی، اضطراري.

هنگهار (hangáhār) نر.م. زگېروی، فرياد.

هنگی (hángay) نر.م. و گ. هنگېدل.

هنگېدل (hangedál) مص.ل. د خره آواز، هنگی.

هنڼ (háṇ) نر.م ۱) په زوره خندا؛ ۲) د اسپې هناره.

هنڼا (hiṇá) ښځ.م. د خر او کچر هنگېدنه.

هڼ تڼ (hántaṇ) نر.م. روغ جوړ، روغ رمټ.

هڼه (háṇa) ښځ.م. انه، ضعیف، کمزوری، بې سیکه.

هڼهار (haṇhấr) نر.م. په زوره خندا، د خر اواز

هڼېدل (haṇedál) مص.ل. ۱) آس یا خره آواز کول ششنهیدل؛ ۲) په زوره خندل.

هو[1] (háw) اد. ۱) د غوا د شړلو اواز؛ ۲) هنګامه؛ ۲) یرغل؛ ۳) ژبه، لوظ؛ ٤) د تعجب کلیمه.

هو[2] (hó) ق. بلې.

هو[3] (hū) نر.م. یرغل، برید، ورچیغه کول.

هوا (hawấ) ښځ.م. ۱) باد، ۲) کبر، غرور؛ ۳) بې رنګه او بې بویه او بې خونده ګاز دی چې زموږ چاپېریال یې احاطه کړی دی.

هواباز (hawābấz) نر.م. جهاز چلوونکی، پیلوټ، الوتونکی، چترباز.

هوا پوهنه (hawấpohána) ښځ.م. هواپېژندنه، موسمیات، هواشناسي.

هواپوهنیز (hawấpohániz) نر.م. هواپوهیز، موسمیاتي.

هواخواه (hawāxwấ) ص. نر.م. ۱) ملګری؛ ۲) پلوی.

هواخوري (hawāxorí) ښځ.م. چکروهنه، سیل کونه، ساتېري.

هوادار (hawādấr) ص. نر.م. پراخ او اوچت ځای.

هوار (hawấr) ص. نر.م. ج. ۱) ویړ، برابر، اوار؛ ۲) سم؛ ۳) تېز چلېدل، تېز تګ.

هواروالی (hawārwālaý) نر.م. هوارتوب، هوارتیا سمبدل، د هوارکېدو حالت.

هوارول (hawārawál) مص. مت. د کندو کپر له منځه وړل، اوارول، سمول، ویړول.

هواروونکی (hawấrawūnkay) نر.م. اواروونکی، پلنوونکی، حلوونکی، حل کوونکی.

هواره (hawấra) ښځ.م. ۱) سمه، میداني سیمه؛ ۲) روغه، جوړه.

هواری (hawấray) نر.م. اواری، اوارونه، پلنوالی، حل.

هواري وړ (hawāriwáṛ) نر.م. د هواري وړ، د حل وړ، د پلنوالي وړ.

هوارېدل (hawāredál) مص.ل. سمېدل، برابرېدل، یو شان کېدل، ویړېدل، [illegible]ړېدل.

هواړ (hawấṛ) نر.م. ۱) لوخړه، بخار، بړاس، مرداړ؛ ۲) څپه څپه.

هواسپېڅنه (hawaspecana) ښځ.م. هواتاندتیا، د هوا تصفیه.

هواسپېڅی (hawấspecáy) نر.م. هوا تاندوی، هواسپېڅ، ایرکنډېشنر.

هواکښ (hawấkáṣ) نر.م. د هواوتنې کړکۍ، د هوا وتنې سوری.

هواګیر (hawấrgír) نر.م. ۱) تېز تګ؛ ۲) اوپره، سرسري، اوچت.

هوامېچ (hawấmeč) نر.م. هواسنج.

هوامېچي (hawấmečí) ښځ.م. د هواکچ ومېچ، هوا مېچنه.

هوانورد (hawanấwárd) نر.م. هواباز، په هوا کې الوتونکی.

هواوېجه (hawấwéja) ښځ.م. هوایي قلمرو، اتموسفیر.

هوایي (hawấyí) ص. نب. چالاک، بې پروا، چې په هوا کې وي، سرسري، آسماني.

هوایي چلند (hawayičalánd) نر.م. هوایي ترېفیک.

هوایي ځواک (hawayíǰwấk) نر.م. هوایي طاقت، هوایي نېرو.

هوايي ډزې (hawayíḍazé) ښځ.م.ج. هوايي ټکونه، هوايي فيرونه.

هوايي ډگر (hawāyiḍagár) نر.م. د الوتکو د کېناستو او پورته کېدو ميدان.

هوايي کرښه (hawayikárṣa) ښځ.م. هوايي ليکه، هوايي خط.

هوبله (hóbla) ښځ.م. ذريعه، وسيله، چاره.

هوبهو (hū́bahū́) نر.م. کټ مټ، بېخي سره ورته، هم هغه شان، بالکل هغسې، يو رنگ، ټکي په ټکي.

هوبي (hobí) ص. نب. مذبذب، غير مستقل مزاجه، متلون مزاجه.

هوټ (hoṭ) نر.م. پړی، پيکر، جسد.

هوټل (hoṭál) نر.م. مېلمستون، رستورانټ.

هوټي (hoṭí) نر.م. بادي اوښ، هغه اوښ چې ډېر چټک تگ کوي.

هودج (hodáj) نر.م. کجاوه، د ناوې لپاره د اوښ يا پيل د پاسه کجاوه.

هوده (hodá) ښځ.م. ۱) سحر، کوډه، اوده، جادو، منتر، دم؛ ۲) د دم يا منتر اجازت.

هوده کول (hodakawā́l) مص. مت. دميول، په هوده کې راوستل.

هوډ (hoḍ) نر.م. ۱) د زړه خبره نه پرېښودنه، انکار کونه؛ ۲) تکل، عزم، قصد، تصميم.

هوډ کول (hoḍkawā́l) مص. مت. خلاف ويل، ردول، دروغجن کول.

هوډه (hóḍa) ښځ.م. ځېل، ضد، لانجه.

هوډه کول (hoḍakawā́l) مص. مت. ضد کول، ځېل کول.

هوډی (hoḍáy) ص.نر.م. و گ: هوډي.

هوډي (hoḍí) ص. نب. ۱) په خپله اراده قايم، د هوډ خاوند، مستقل مزاج؛ ۲) خلاف.

هوډيالی (hoḍyāláy) ص. نر.م. د هوډ څښتن، د کلکې ارادې او عزم خاوند.

هور[1] (hūr) نر.م ۱) حمله، يرغل، تاخت، ځغاست؛ ۲) هوسی؛ ۳) لا په شا په، دپکه، دبابه.

هور[2] (hor) نر.م ۱) د مرغانو د اوسېدو ځای، ځاله، منځاله؛ ۲) تېز، تونډ، چالاک.

هورتور (hórtor) نر.م. ۱) چټک، تېز، بېړندی؛ ۲) ص. نر.م. مېړنی، بهادر، هورتورځوان.

هورته (hórta) ق ۱) هغه طرف ته، هلته؛ ۲) پورته.

هورې (hóre) ق. هغه خوا، هلته، هغلته.

هورې وورې (hórewóre) ق. آخوا د يخوا، هلته دلته.

هوږه (hū́ẓa) ښځ.م. اوږه، يو ډول نبات دی چې تېز او تند بوی لري.

هوږی (hoẓáy) نر.م. اوږی، د شنو يو ډول، يو ډول سارانی نبات دی.

هوس (hawás) نر.م. ۱) لالچ، حرص؛ ۲) لوږه، ارمان؛ ۳) هيله، لېوالتيا، تمه؛ ٤) خوشحالي.

هوسا (hosā́) نب. مطمين، آرام، ډاډه.

هوساتوب (hosātób) نر.م. هوساينه، آرام، اطمينان.

هوساکېدل (hosākedál) مص. ل. سا اخيستل، دمه کول، آرامېدل، مطمين کېدل.

هوس انگېز (haswasangéz) ص.نر.م. هوس اوچتوونکی، جنسي لېوالتيا، بيداروونکی.

هوساينځی (hosā́yanǰáy) نر.م. د هوساينې ځای، د استراحت ځای، تفريحځی.

هوساينه (hosāyána) ښځ.م. هوسايي، آرامتوب، آراموالی، هوساوالی.

هوساييز (hosā́yíz) نر.م. هوساينيز، استراحتي، تفريحي.

هوس پرستي (hawasparastí) ښځ.م. نفسياتي لېوالتيا پالنه، حرص، لالچ.

هوس ناک (hawasnák) ص. نر.م. عياش، لالچي، حرصناک، حريص.

هوسۍ (husáy) ښځ.م. ١) نرکښي، وسۍ، سګه؛ ٢) غرڅه، غرڅنۍ.

هوسېدل (hawasedál) مص. ل. ١) هيله کول؛ ٢) خوشحالېدل؛ ٣) د يو شي په تمه اوسېدل.

هوسۍ سترګې (husaystárge) ص. ښځ.م. ١) د هوسۍ په څېر ښايسته سترګې، توري سترګې؛ ٢) مج. ښايسته او ښکلې پېغله.

هوسۍ شيدې (husayšedé) ښځ.ج. هغه سپينه مايع چې په پسرلي کې د کانيو له منځه راوځي.

هوش (hoš) نر.م. فهم، ادراک، عقل، هوښ.

هوښ (hoṣ) نر.م. پوهه، ادراک، عقل، هوش.

هوښيار (hūṣyár) ص. نر.م. ځيرک، عقلمند، قابل، عاقل، لايق.

هوښيارتيا (hūṣyārtyá) ښځ.م. قابل توب، لايق توب، ځيرکي، هوښياري.

هوښيارول (huṣyārawál) مص. مت. پوهول، قابلول، عقلمند کول، پوهه ورکول.

هوښيارېدل (hūṣyāredál) مص.ل. عقلمند کېدل، پوهېدل، ځيرک کېدل.

هوک (hūk) ص. نر.م. ١) په خيال کې ورک، لاهو؛ ٢) پرېښدلی.

هوک پوک (hū́kpūk) نر.م. په تصورکې ورک، په خيالونو کې ډوب، مغرور، کبرجن.

هوکړه (hokṛa) ښځ.م. ژمنه، وعده، لوظ، اقرار، ژبه.

هوکلۍ (hóklay) ښځ.م. بغرۍ، لنګرۍ، لرګين هاونګ، اونګ.

هوکول (hokawál) مص. مت. هاو کول، اقرار کول، ژمنه کول.

هوکه[1] (hawká) ص.نب ١) ډېر ستړی، ستومانه؛ ٢) رېړونه، ستړی کونه.

هوکه[2] (hoká) ښځ.م. هوکړه، اقرار، ژمنه، مننه.

هوکه سوکه (hokásoká) ښځ.م. ناقراري او قراري، کوله بوله، کله آرام او کله کړاو.

هوکی[1] (hokáy) نر.م. ١) په کوږدن کې د جلې وعده او اقرر اخيستنه، کوټ؛ ٢) هو، اقرار.

هوکی[2] (haw káy) نر.م. تيګه وهل، له ستړيا نه ساه اخيستل.

هول (hawl) نر.م. ١) وېره، فکر، بېره، توندي؛ ٢) وحشي؛ ٣) يو ډول لرګي؛ ٤) بلې، منيچو؛ ٥) د فقيرانو د خير غوښتو آواز؛ ٦) د دروازې د تمبې لرګی.

هولکي (hawlakí) ص. نب ١) وارخطا، مشوش؛ ٢) بېره ناک، په تونډۍ، وېرې اخيستی، خفه، پرېشان.

هولناک (hawlnák) نر.م. خطرناک، وېروونکی.

هوله (hawlá) ښځ.م. بيګار.

هولي (holí) ښځ.م. د هندوانو يو جشن چې په يو بل باندې رنګونه اچوي.

هومره (hū́mra) ق. دغه قدر، په دغې اندازې.

هونډۍ (hūndáy) ښځ.م. برات، حجت، و.ګ. هنډۍ

هونا (hūṇá) ښځ.م. و.ګ. هونه.

هونه (hūṇa) ښځ.م. پرکه، هغه لټ چې مرغۍ په کې نيول کېږي.

هوڼۍ (hūṇáy) نر.م. يو ډول ښکاري مرغه دی.

هووۍ (hawwáy) اد. د تعجب او حيرت کليمه.

هوهو (hoho) اد. بلې بلې.

هوۍ (haway) ښځ.م. د کلالانو کوره.

هویت (huiyát) نر.م. پېژندپاڼه، تذکره، شناختي کارت.

هویه[۱] (hóya) ښځ.م. وګ. هګۍ.

هویه[۲] (hóya) ښځ.م. اشاره، ها، هغه.

هویدا (hawidā́) نر.م. څرګند، ظاهر، ښکاره.

هوی (hoy) اد. اشاري ضمیر دی، دا، دغه.

هوی (hawáy) نر.م. دخاورینو لوښو د پخولو پجه.

هه (ha) اد. هغه کلیمه چې د څه کار د منع کولو لپاره استعمالېږي.

هی (hay) اد. ۱) افسوس، های، د غم کلیمه؛ ۲) زیار؛ ۳) جمله، ٤) شورو غوغا.

هی (hay) د غوامېښو د شړلو غږ.

هی هی (háyhay) اد. د تعجب کلیمه، های های، د غم کلیمه، د افسوس کلیمه.

هیأت (hayaát) نر.م. دخلکو یوه ډله، د دولتي مامورینو ډله.

هیبت (haybát) نر.م. ۱) ترس، وېره، وارخطایي؛ ۲) پرتم، شان و شوکت.

هیبتناک (haybatnā́k) نر.م. وېروونکی، بېروونکی، خطرناک.

هېټ (het) نر.م. انګرېزي خولۍ، انګرېزي توپۍ.

هیجان (hayajā́n) نر.م. وېرې اخیستی، په قهر، په غوسه، احساساتي، جذباتي، پارېدل.

هیجرا (hijrā́) نر.م. ایجرا، ښځوني، ښځونک.

هیچا (hičā́) ق. د هیڅ او چا مرکب، څه هم نه، څوک هم نه.

هیچېرته (hičérta) ق. چېرې هم نه.

هیچېرې (hičére) ق. چېرې هم نه، په هیڅ قیمت نه، کله هم نه.

هېچ (heč) ص. نب. بې حقیقته، نه څیز، نشت، لږ.

هیڅ بې هیڅه (hicbéhica) ق. اسې داسې، خوشې په خوشې، چټي پټي.

هیڅکله (hickála) ق. هیڅ وخت.

هیڅوک (hicók) ق. هیچا.

هېڅیال (hécyā́l) نر.م. ترمادي اخوا، ماوراء ماده، ماوراء ذره.

هیڅ یو (hicyáw) ق. هیڅ کومه.

هیداد (hidā́d) نر.م. سزا، رټنه.

هېر (her) ص. نر.م.ج. اېر، یېر، له یاده وتل.

هیر (hir) نر.م. د بېډیو یو ډول لوبه.

هیرا (hírā́) جن. ذات، جوهر، ګوهر.

هېرتوب (hertób) ص. نر.م. په وېرول، له زړه وتنه، هېرتیا.

هېرجن (herján) ص.نر.م. هېروونکی، هېرغالی، له یاده وېستونکی.

هېرغالی (hergā́láy) نر.م. وګ.: هېرجن.

هېرندوکی (herandū́kay) ص.نر.م. هېرجن.

هېرو (heró) نر.م. ۱) د کیسې مرکزي نارینه کردار؛ ۲) مېړنی سړی، بهادر سړی، قهرمان، اتل.

هیروغلیف (hiróğlíf) نر.م. پخوانی مصري انځوریز لیک چې د هر ویي یا څپې لپاره یې یو یو انځور کاراوه.

هېرول (herawā́l) مص. مت. له یاده ایستل.

هېرویین (heroyín) نر.م. له اپینو څخه جوړېدونکې سپینه او یوه نشه لرونکې ماده، پوډر.

هېره[۱] (héra) ښځ.م. له یاده وتنه، هېرېدنه.

هیره[۲] (hira) ښځ.م. ګیله، مانه، مانې، شکوه.

هېرېدل (héredā́l) مص. مت. له یاده وتل، وېرېدل، ایرېدل.

هېرۍ (heráy) ښځ.م. د خولې جنګ، خوله وهل.
هیر (hiṛ) نر.م. ۱) حالت، دور، وخت، نوبت، وار؛ ۲) له یوې مخې.
هیړه (hiṛá) ښځ.م. ۱) ځل، پهره، چل، وار؛ ۲) بې لمه مېړه، یېرۍ.
هیړۍ (hiṛáy) نر.م. هغه ګډ چې اوږده لکۍ لري.
هیزه (háyza) ص. نب. وګ. هیضه.
هېږ (heẓ) نر.م. وګ. یږ.
هیسته (hísta) ص. ق. هغې خواته، لېرې.
هېښ (heṣ) ص.نر.م. ۱) حیران، هک پک، ترهور؛ ۲) ساده؛ ۳) زهیر.
هېښ پېښ (héṣpeṣ) نر.م. اریان دریان، حیران، هک پک.
هېښتوب (heṣtób) نر.م. حیراني، ساده ګي.
هېښمه (heṣma) ښځ.م. وګ. هښمه.
هېښنده (heṣandá) ښځ.م. هېښوونکی، اریانوونکی، محیر.
هېښني (héṣani) ښځ.م. د هېښتیا اړوند، تعجبي.
هېښوړتیا (heṣwáṛtyā) ښځ.م. د حیرانتیا وړ، د تعجب وړ.
هېښه (heṣá) ښځ.م. حیراني.
هیضه (háyza) ښځ.م. شدیداسهال یا نس ناست چې د سوء تغذي له امله پیدا کېږي او ګرځون یا استفراق هم ورسره مل وي.
هېغ پېغ (héğpeğ) نر.م. شخ پخ، یخ دغ.
هیکارل (hekārál) مص. مت. وګ. شکارل.
هیکل (haykál) نر.م. ۱) د بتخانی مانی؛ ۲) پیرۍ، صورت، شکل.
هی کول (haykawə́l) مص.مت. شړل.
هی کېدل (haykedál) مص. مت. شړل کېدل.
هېل (hel) نر.م.ج. لاچي، سپین لاچي، یېل.

هیلن (hilán) نر.م. اسره من، امیدوار، هیله من، هیله مند.
هیله (hilá) ښځ.م. ۱) تمه، توقع، امید؛ ۲) نر.م. صرفه؛ ۳) حیله، بانه؛ ٤) صرف، فقط، ایله.
هیله بیله (hilabilá) نر.م. ۱) فقط، یوازې، ایله بیله؛ ۲) حق ناحق، غیرحق.
هیله من (hilamán) نر.م. هیله مند، امیدوار.
هیله مند (hilamánd) نر.م. وګ: هیله من.
هیله مني (hilamaní) ښځ.م. هیله مندي، امیدواري.
هیلۍ (hiláy) ښځ.م. صحرایي مرغاوۍ، ایلۍ.
هیلې بیلې (hilébilé) نر.م. د هلکانو یو دول لوبه ده.
هیم (hím) ص. نر.م. ورک، محوه.
هینډه (hínḍa) ښځ.م. مخالفت، ضد.
هینډه (henḍa) ښځ.م. یو ډول لوبه ده.
هینګ (hing) نر.م. ۱) دخره اواز؛ ۲) فریاد.
هنګۍ (hangáy) نر.م. ۱) دکوچنیانو ژړا، د ناوې ژړا؛ ۲) د بیدیو یو ډول لوبه.
هیڼ (hiṇ) نر.م. زور، قوت، طاقت.
هېندارپرېکون (hendārprékūn) نر.م. ښیښه پرېکونه، شیشه بري.
هېندار پرېکی (hendārprékay) نر.م. ښیښه پرېکونی، هیندار پرېکونی، شیشه بر.
هېندارساز (hendārsáz) ص.نر.م. ښیښه ساز، شیشه ساز.
هېندارسازي (hendārsázi) ښځ.م. ښیښه سازي، شیشه ساز.
هېنداروزمه (hendārwázma) ښځ.م. د هېندارې غوندې، روښانه، روڼ.
هېنداره (héndára) ښځ.م. ښیښه، شیشه، آیینه.

هېنداريز (héndārīz) نر.م. د هېنداري غوندي.

هين (hīṇ) ص. نر.م. ننوتی، داخل.

هينه (hiṇá) ص. ښځ.م. ننوتې، داخله.

هيني (hiṇáy) ص. نر.م. تکړه، بهادر، طاقتور.

هېواد (héwā́d) نـر.م. ۱) وطن، مملکت؛ ۲) په فاصله، بعيد، لېري.

هېواد پال (héwadpāl) نر.م. هېواد پالی، وطنپال، وطن دوست.

هېـوادپلورنه (hēwadploráná) ښځ.م. ۱) هېـواد پلوري، هېـواد خرڅـونه.؛ ۲) مج. له هېـواد او ولس سره خيانت.

هېوادنی (hewādanáy) نر.م. ۱) لېري، په فاصله؛ ۲) وطني، وطن سره اړوند؛ ۳) وطنپرست.

هېوادوال (hewādwā́l) نر.م. هېوادنی.

هېوادواله (hewādwā́lá) ښـځ.م. هېـوادولي، هېواد پالنه، وطنپالنه.

ی

ی (ye) ښځ.م. د پښتو الفبې یوڅلوېښتم توری، چې ابجدي ارزښت یې لس دی.

یا (yā) ق. ۱) په دوو یا زیاتو کې د یو ځانګړي کولو کلیمه؛ ۲) نه، هیڅ؛ ۳) اد. آه، د تعجب کلیمه.

یاب (yāb) اد. که د نوم په اخیر کې راشي موندونکی مانا لري، لکه: کامیاب، زریاب.

یابو (yābū́) نر.م. ټټو، آس،

یات (yāt) نر.م. پیدا کونه، موندنه.

یاد (yād) نر.م ۱) په حافظه کې ساتنه؛ ۲) د حافظې عمل، ذکر؛ ۳) مشهور.

یادڅلی (yā́dcálay) نر.م. یادګار څلی، د یادګار منار.

یادښت (yādáṣt) نر.م. یادداښت، یاداشت.

یادښتوړ (yadaṣtwáṛ) نر.م. د یادښت وړ، د نوټ کولو وړ، د یادونې وړ د یادښت قابل.

یادښتلیک (yadáṣtlik) نر.م. یادونلیک، یادداشتنامه.

یادښتلیکچه (yadáṣtlikča) ښځ.م. د یادښت کتابچه.

یادښتول (yadaṣtawál) مص.مت. په لیکلې بڼه یاد ته سپارل، د یو څه یادښت اخیستل.

یادښتي (yadaṣtí) ښځ.م. د یادښت اړوند، د یادښت مربوط.

یادګار (yādgā́r) نر.م. خیال، نښه.

یادګاري (yādgarí) ښځ.م. یادونې، د یادګار.

یادګاري انځور (yādgarianjór) نر.م. یادګاري عکس، یادګاري تصویر.

یادګاري جشن (yādgarijišán) نر.م. یادوني جشن، د یادګار جشن.

یادګاري ډالۍ (yādgariḍā́láy) ښځ.ج. یادوني ډالۍ، یادګاري تحفه.

یادګېرنه (yādgeréna) ښځ.م. يادول، يادښت ورکول، وريادول.

يادلرل (yādlarál) مص.مت. ياد ساتل، يادښت لرل، ذهن کې لرل.

يادمانۍ (yādmaṇáy) ښځ.م.ج. يادګاري مانۍ، يادګاري قصر.

يادول (yādawál) مص.مت. خيال کې راوستل، زوتول، حفظول.

يادون (yādún) نر.م. يادونه، يادښت.

يادېدل (yādedál) مص.ل. زوتېدل، ياذښت کې راتلل.

يار (yār) نر.م. ملګری، دوست، اشنا، انډيوال.

يارانه (yārāná) ښځ.م. ۱) ملګرتوب، دوستي، اشنايي، ملګرتيا؛ ۲) مج. عاشقي.

ياربازي (yārbāzí) ښځ.م. بدکرداري، ورانکاري.

يارباش (yārbā́š) نر.م. له دوستانو سره مينه کوونکی، دوستپال، مخلص، مينه ناک.

يارباشنه (yārbašáṇa) ښځ.م. بدکاره، ډمه، فاحشه، هغه ښځه چې ډېر ياران ساتي.

يارباشي (yārbā́si) ښځ.م. دوستي، ملګرتيا.

يارجان (yārján) نر.م. خوږ ملګری، نږدې دوست، زړه ته راتېر ملګری.

يارډ (yārd) نر.م. د ټوکرانو داندازه کولو مقياس.

يارغار (yarǧā́r) نر.م. ۱) ډېر رازدار دوست، رښتونی دوست؛ ۲) دحضرت ابوبکر(رض) لقب.

يارمخچکی (yārmaxčakáy) ښځ.م. يارمخچی، يوه خړ رنګی مرغۍ ده.

ياري (yā́ri) ښځ.م. دوستي، اشنايي، ملګرتيا.

ياس (yās) نر.م. نهيلي، مايوسي، ناامېدي.

ياست (yāst) ق. د فعل وروستاړی دی.

ياسته (yāstá) ښځ.م. بياسته، رسۍ، پړی.

ياستئ (yā́stay) ق. و ګ. ياست.

ياسمن (yāsamán) نر.م. چنبه، يو ډول ګل.

ياسمين (yāsamín) نر.م. ياسمن.

ياغي (yāǧí) ص.نب. باغي، نافرمان، سرکښ.

ياغيتوب (yāǧitób) نر.م. نافرماني، بغاوت.

ياغيستان (yāǧistán) نر.م. ياغيګړ، د ياغيانو سيمه، غيره علاقه، هغه سيمه چې د حکومت له کنټرول څخه بهروي.

ياغيګړ (yāǧigáṛ) نر.م. و ګ. ياغيستان.

ياقوت (yāqū́t) نر.م. يو قيمتي سور کانی دی.

ياقوتي (yāqū́ti) ص.نر.م. سور رنګ لرونکی.

يال (yāl) نر.م. ۱) د ځاروېو يا د آس د څټ وېښته؛ ۲) څټ، غړی، د ځناور څټ.

يالی (yāláy) اد. يو وروستاړی او د نسبت کليمه چې د ځينو نومونو په آخر کې راځي او له نوم څخه فاعل نوم جوړوي. لکه: د جنګ نه جنګيالی.

يامېدل (yāmedál) مص.ل. ښه چورلېدل، ګډېدل، يمېدل، نخېدل.

ياور (yāwár) نر.م. ۱) مرستيال؛ ۲) دوست، ملګری.

ياوري (yāwári) ښځ.م. مدد، مرسته، کومک.

ياول (yāwál) نر.م. زېړو، زېړانک، بلبل، سريانکه، ښکلې زېړه تور و ټکو واله مرغۍ.

ياوه (yāwá) ص.نب. بې ګټې، چټي، عبث.

ياهو (yā́hū) نر.م. حق دوست، يو ډول مرغۍ ده.

يابرا (yābrā́) ښځ.م. و ګ. ايبرا.

يبره (yabrá) ص.نر.م. يو کلن وری.

يبل (yabál) اد. بربنډ، لوڅ، زياتره له پښو سره راځي لکه: پښې يبل.

يتيم (yatím) ص.نر.م. چې پلار يې مړ وي.

يتيمخونه (yatimxūná) ښځ.م. د يتيمانو د اوسېدو ځای، د يتيمانو پالنځی.

يخ (yax) ص. نر.م. ۱) سوړ؛ ۲) نر.م. کنګل.
يخاو (yaxáw) نر.م ۱) يخني پيدا کېدنه، يخوالی؛ ۲) يخې اوبه.
يخ پخ (yāxpax) نر.م.ج. ۱) يخ مخ، سوړ سمخ؛ ۲) بې حسه، بې حرکته، دم وتلی، ساه وتلی.
يخپلور (yaxplor) نر.م. يخپلورنه، کنګل خرڅونه.
يخپلوری (yaxploray) نر.م. يخ والا، کنګل خرڅوونکی، واوره پلوروونکی.
يخپېر (yaxper) نر.م. يخچال پېر، يخچالي پېر، کنګل پېر، د کنګل دوره.
يخچال (yaxčal) نر.م. کنګلنی، کنګلځی، سړوبی.
يخچالي (yaxčali) ښځ.م. د يخچال اړوند، پر يخچال مربوط.
يخدان (yaxdān) نر.م. ۱) له خرمنې جوړ شوی مخصوص صندوق؛ ۲) يو ژور ځای چې په ژمي کې د اورې لپاره واوره په کې اچوي او ساتي يې.
يخزڼی (yaxzāṇay) ص. نر.م. منجمد، له يخنۍ کنګل شوی، د يخنۍ له لاسه ګونځې شوی.
يخساز (yaxsāz) ص. نر.م. يخ جوړوونکی سړی يا لوښی.
يخسازي (yaxsāzi) ښځ.م. يخ جوړونه، کنګل جوړونه.
يخلوبه (yaxloba) ښځ.م. کنګل لوبه، يخ ښويېدنه.
يخ ماتې (yāxmāte) ښځ.م. ترمې، نيمترې، تمنې، داسې اوبه چې نه يخې او نه ډېرې تودې وي.
يخ مار (yāxmār) نر.م. يو ډول مار دی چې ښپې لري.
يخمالک (yaxmālák) نر.م. ښويانک، د کنګل شوي يخ پر مخ يو ډول لوبه.
يخني (yaxní) ښځ.م. ۱) ښوروا؛ ۲) د ژمي موسم.
يخني ښوروا (yaxnīṣorwā) د ايشولې غوښې اندي يا زومنه چې مرچ مساله ورسره ګډ نه وي.
يخول (yaxawál) مص. مت. ۱) سړول؛ ۲) وژل؛ ۳) سزا ورکول.
يخوالی (yaxwālay) نر.م.ج. د يخېدو حالت، يخېدنه، يخني.
يخه سيلۍ (yaxasiláy) ښځ.م. د سړو څپه، سېلاو، يخ باد.
يخی (yaxáy) نر.م. کنګل، يخ.
يخېدل (yaxedál) مص. ل. سړېدل، غوښتنه پوره کېدل.
يدل (yadál) مص.ل. د لازمي مصدر نښه (وروستاړی) لکه: ژړېدل، خندېدل.
ير (yar) نر.م. يو ډول اس.
يرړی (yarṛáy) نر.م. ايرړی، هرړی، يو ډول ګډ.
يرغز (yarğáz) نر.م. مجرد، يوازې.
يرغکی (yarğakáy) نر.م. يو ډول مرغۍ.
يرغل (yarğál) نر.م. حمله، بريد، ناڅاپي حمله.
يرغلګر (yarğalgár) ص. نر.م. حمله کوونکی، بريد کوونکی، چپاولګر.
يرغلي (yarğalí) ښځ.م. يرغليز، يرغلګرانه، تهاجمي.
يرغليز (yarğalíz) نر.م. يرغلي، تهاجمي، پر يرغل اړوند.
يرغليزسياست (yarğalizsyāsát) نر.م. تعرضي سياست، تهاجمي سياست.
يرغليزې وسلې (yarğalizéwasle) نر.م. يرغليزې درستې، يرغليزې سلاح ګانې.
يرغمل (yarğamál) نر.م. يرغمال، برمته، هغه څوک چې د پيسو لپاره تښتول کېږي.
يرغمل بيه (yarğamál báya) ښځ.م. بونګه، د دبرمتې په مقابل کې پيسې.

یرغملګر (yarğamalgár) نر.م. یرغملګری، برمته کوونکی، یرغمل نیوونکی.

یرغمل نیونه (yarğamálniwána) ښځ.م. یرغملګري، برمته کونه.

یرغمل نیوونکی (yarğamálniūnkay) نر.م. یرغملګر، اختطافوونکی.

یرغمل وژنه (yarğamálwažána) ښځ.م. د یرغمل یا برمته شوي کس وژنه.

یرغمل وژونکی (yarğamálwažūnkay) نر.م. برمته وژونکی.

یرغه (yarğá) ص. نر.م. د آس یو ډول اوار تګ.

یرغۍ (yarğáy) ښځ.م. لوګی، تورکي، هغه توري ایرې چې په چت کې نښتې وي.

یرندوکی (yarandúkay) نر.م. یرندوک، ډارن، بېرندوک، یرجن.

یرول (yarawál) مص.مت. ډارول، وېرول، ترول.

یرېدل (yaredál) مص.ل. وېرېدل، ډارېدل.

یزغلامي (yazğulamí) نر.م. یوه پامیري ژبه ده چې په واخان کې ویل کېږي.

یړ (yaṛ) نر.م. یرغل، هجوم، حمله، چپاو.

یړاو (yṛáw) نر.م. یو ډول شین او تریخ بوټی دی.

یږ (yaẓ) نر.م. میلو، یز، یو ډول وحشي حیوان.

یږه (yáẓa) ښځ.م. یو ډول دانه، د سرطان دانه.

یژه (yažá) ښځ.م. یژې، و.ګ. پېلوغی.

یسار (yasár) نر.م. ۱) بدښاګومی، بدمرغی؛ ۲) کیڼ لاس؛ ۳) ډېر زیاتوالی.

یستل (yastál) مص.مت. ایستل، ویستل.

یسیر (yasír) ص. نر.م. مور مړی کوچنی.

یسېدل (yasedál) مص. ل ۱) پاتې کېدل، اوسېدل؛ ۲) ګنېل، لکه: ښه ګنېل، ښه ایسېدل.

یشنا (yašna) ښځ.م. څوبښ، خوټ، ایشېدنه.

یشناټکی (yašnatakay) نر.م. د څوبښ نقطه، درجه غلیان.

یشول (yašawál) مص. مت. جوشول، ایشول.

یشېدل (yašedál) مص.ل. خوټېدل، ایشېدل، جوشېدل.

یښودل (yaṣodál) مص. مت. ایښودل، کېښېښودل.

یښول (yaṣowál) مص.مت. یښودل.

یعنی (yaʕné) اد. مطلب دا، یانې، غرض دا، دا چې.

یغما (yağmá) ص. نب. د لوټمال، تالان.

یغنوبي (yağnūbí) ښځ.م. یوه پامیري ژبه چې په تاجکستان کې ویل کېږي.

یقین (yaqín) نر.م. اعتبار، اعتماد، باور.

یقیناً (yaqinán) ق. هرومرو، خامخا، بې شکه، په یقین.

یقیني (yaqiní) نر.م. خامخا، هرو مرو، بې شکه، لازمي.

یکامانه (yakāmána) ص. نر.م. سراسر، له یوې مخې، له یوې خوا، له ځېرمې.

یکاوه (yakāwá) ښځ.م. لېوه ورېځ، په اسمان را خوره ورېځ، ګوره ورېځ، توره ورېځ.

یکدګ (yákdag) نر.م. پوخ پنېر.

یکړ (yakáṛ) ص. نر.م. یوازې، یو، تنها.

یکۍ (yikáy) ښځ. ج. ۱) پخوانۍ، وړې روپۍ؛ ۲) فلس؛ ۳) بایسکل.

یګه (yagá) ښځ.م. د آسونو دلکۍ د توېدو ناروغي.

یګۍ (yagáy) ښځ.م. په لرګیو سره یوه لوبه ده.

یل (yal) نر.م. بهادر، مېړنی، اتل، پهلوان، باتور.

یلدا (yaldá) ص.نر.م. اوږده شپه، له ټولونه اوږده تیاره شپه، د لیندۍ د میاشتې اخره شپه.

یلغار (yalğár) نر.م. یرغل، حمله.

یلغز (yalğáz) ص.نر.م. یل، یوازې، آزاد، مجرد.

یله (yála) ص. نب. ۱) اواره، آزاد، پرانیستی، خوشي؛ ۲) هیله؛ ۳) ښغ.م. ختینه ځمکه؛ ۴) صرفه، اسره.

یم (yam) نر.م. ۱) سمندر، سیند؛ ۲) حصه، اړخ.

یما (yamā́) ښځ.م. ۱) د اریایانو افسانوي پاچا یا لومړنی پاچا؛ ۲) یوه ځانګړی نوم دی.

یمال (yamā́l) نر.م. پخلا کول، له ژړا نه کرارول؛ ۲) ف. د واورې راښویېدنه، برف کوچ.

یمال (yamā́l) ص.نر.م. مستېدل، نشه کېدل.

یمن (yamán) نر.م. سعادت، خوش نصیبي، کامیابی.

یمنول (yamnawā́l) مص. مت. منع کول، شړل، ایمنول.

یمنېدل (yamnedā́l) مص.ل. منع کېدل، ایمنېدل.

یمول (yamawā́l) مص.مت. چورلول، ګډول، تاوول.

یمېدل (yamedā́l) مص.ل. ۱) د سر ګرځېدل، ګډېدل؛ ۲) نشه کېدل، مستېدل.

یمین (yamín) نر.م ۱) سوګند؛ ۲) طاقت، توان؛ ۳) ښی لاس.

ین (yın) ور، لکه: ورین، مالګین.

ینجه (yínja) ښځ.م. و ګ. هنجه، اینجه.

یندره (yındrá) نر.م. ۱) اوسپن خور، برجو، د چړې د تېرې کولو کاڼی؛ ۲) څرخ.

ینده (yındá) نر.م. و ګ. هنده، اینده.

ینډه (yanḍá) ښځ.م. سرکښي، بغاوت، ضد.

ینګ (yang) نر.م. حال، صورت، وعده، نېټه، لفظ، توګه، رنګ، وجه، ډول، چلند، شرط.

ینګه (yangá) ښځ.م. ۱) د کلالانو یوه آله چې ګړی او کټوې پرې ښویولی شي؛ ۲) د چارې غاړې ته د کښولو لپاره پړی اچول چې دوه سرونه ولري

یو (yū) ف. ج. د جمع متکلم صیغه — موږ یو.

یوارخیز (yawarxíz) ص. نر.م. ج. یوطرفه.

یوازې (yawā́ze) ص.نب. یواځې، ګوښې، ځانله.

یوازېتوب (yawāzetób) نر.م. یوازې والی، یوازې کېدل، تنهایي، یوازې کېدنه.

یوازېنی (yawāzenáy) ص.نر.م. خاص، خالص، ځانګړی، تنها.

یوبندی (yawbánday) نر.م. یونلیز ټوپک، یو ډول پخوانی ټوپک.

یوبه (yūbá) نر.م. بزګر، دهقان.

یوپ (yūp) نر.م. غرق، ډوب شوی، غوپه.

یوپټه (yawpaṭá) ص. نب. یو پرده یي، یو لایي، یو پټ واله، لکه یو پټه کمپله.

یو پلا (yawplā́) ق. یو وار، یو ځل.

یو په دوه (yáwpadwa) ص. نب. دوه چنده، دوه واري، دوه برابره.

یو په یو (yáwpayaw) ق. ځان ځان له، یو یو.

یو تربله (yáwtarbála) ق. خپلوکې، یو له بله.

یوتول (yawtawā́l) مص.مت. موندل، راپیدا کول.

یوتېدل (yawtedā́l) مص.ل. موندل کېدل، یاتېدل.

یوځای (yawǰā́y) ص. نر.م. په شریکه، په غونډه، په ګډه.

یوځل (yawǰā́l) ق. یو وار، یو پلا، یو نوبت.

یوڅو (yawcó) ص.نب. څه ناڅه، لږ.

یوڅوک (yawcók) ص. م. یو کس.

یو څه (yawcá) ص.نب. څه ناڅه، لږ، لږ څه.

یودړدنګ (yawdaṛdáng) ص. نر.م. یو شان حرکت، یو حرکت، یوه خوځښدا.

یودم (yawdám) ق. نابېره، سمدواره، یو ناڅاپه، دفعتاً.

یوډزی (yawḍázay) ص. نر.م. یومیله، یونلیز، یو کارتوس والا ټوپک.

یور (yor) نر.م. : لیوره ښځه.

یو رنګه (yawranga) ص. نب. ۱) یو رنګ؛ ۲) پرلپسې، مسلسل.

یورولوژي (yoroloží) ښځ.م. د بولي تناسلي سیستم د جراحۍ یوه څانګه ده.

یوړ (yoṛ) نر.م. بالغ هلک، مېړانی وهلی هلک.

یوړاینه (yoṛāyaná) نر.م. داډ ګېرنه، تسلي.

یوزری (yawazáray) ص. نر.م. یوازې، تنها، بې کسه، یووزری.

یوزړی (yawzáṛay) ص. نب. د یوې لارې والا، داده، اخلاصمند، مخلص، بې ریا.

یوژبی (yawžábay) ص.نر.م. ربښتونی، د وعدې پابند.

یوژی (yawžáy) ښځ.نر.م. یو تول چې له دوولسو لپو سره برابر وي.

یوږی (yawẓáy) ښځ.م.ج. دوولس لپې.

یوستوی (yawastáway) ص. نر.م. نری، یوتا، یوازې.

یوشان (yawšán) ص. نب. یو ډول، یو راز.

یوشانته (yawšánta) ص. نب. سره ورته، یو رنګ، متحد الشکل.

یوشي (yáwšay) نر.م. یو رنګ، یو ډول، یو شان.

یوطرفه (yawtarafá) ص. نب. یو لوری، یوه خوا.

یوغ (yoğ) نر.م. جغ. هغه آله چې د قولبې په وخت کې د غوایانو په غاړه کې اچول کېږي.

یوکلن (yawkalán) نر.م. د یو کال، یو کلیز.

یوقلم (yawqalám) ق. په یو لاس لیکل شوی.

یوکول (yawkawál) مص. مت. متحدول، اتفاقول.

یولاس (yawlás) ص. نب. یو موټی، په یوه اتفاق.

یولور (yawlór) نر.م. یو خوا، یو طرف.

یولوریز (yawloríz) نر.م. یو طرفه، یوه خوا، یو څنګیز.

یوله بله (yawləbála) ق. یو تر بله.

یوم (yūm) نر.م. بېل، د کرکېلې یوه آله.

یومخ (yawmáx) ق. ۱) پرله پسې، متواتر، تول؛ ۲) له یوې خوا.

یومختوب (yawmaxtób) نر.م. صداقت، ربښتیاوالی، یومختیا.

یومخی (yawmáxay) نر.م. صادق، مخلص، ربښتونی، یومخیز.

یومخیز (yawmaxíz) ص.نر.م.ج. له یوې مخې.

یومکی (yawmakáy) نر.م ۱) د اوړي یوم، وړوکی یوم؛ ۲) د ملا تبخی.

یومنزله (yawmanzalá) ص. نب. یو پوړیز، یوچته.

یوموټی (yawmúṭay) ص.نر.م. یو ځای، متحد، په اتفاق.

یوم والا (yūmwālá) نر.م. د کرکېلې سړی، بېل والا، د یوم څښتن.

یومیه (yawmiyá) ښځ.م. د ورځې مزدوري، ورځنۍ اجوره، هره ورځ.

یون (yūn) نر.م. ۱) تلل، تګ، رحلت؛ ۲) خوی، عادت.

یونان و باختري (yūnanobāxtári) ښځ.م. هغه یوناني فرهنګ و تمدن چې په باختر کې منځته راغلی دی.

یون دود (yūndód) نر.م. د یون رسم، رسم ګذشت.

یونل (yūnál) مص.ل. تګ کول، تلل، رفتار کول.

یونلیک (yūnlík) نر.م. د یون پېښې لیکنه، سفرنامه.

یونسکو (yūnaskó) ښځ.م. د ملګرو ملتونو یو کلتوري مرکز.

یونوږی (yawnūẓáy) نر.م. یو جنسی، یو جنس، یو ډول.

یونوزي (yawnūẓi) ښځ.م. یوجنسي، یو جنسوالی.

یونیم (yawním) اد. ځینې، بعضې، یو او نیم.

یونیسف (yūnisíf) نر.م. د ملگرو ملتونو د ماشومانو د روزنې او پالنې سازمان.

یونیفورم (yūnifórm) نر.م. یوشان، یوځیز، یو بنه بیز، یو ډول کالي، یو ډول جامې.

یونې (yuṇí) ښځ.ج. بور، د دوو ورونو ښځې.

یووار (yawwár) نر.م. یوځل، یونوبت.

یوواله (yawwála) ښځ.م. یووالی، اتفاق، اتحاد.

یووالی (yawwálay) نر.م. یوواله.

یوخت (yawwáxt) نر.م. یووقت، یو مهال.

یووختیز (yawwaxtíz) ص. نر.م. ج. د یووخت، یووقته، د یوه وخت، د یوه مهال.

یوورگ (yawwárg) نر.م. یو کلن اوښ.

یووزری (yawwazáray) ص. نر.م. بې کسه، یوازې، تنها، هغه سړی چې څوک و نه لري.

یوون (yawún) نر.م. یووالی، وحدت، واحدتوب.

یوه (yawá) ښځ.م. یېوې، قولبه، کولبه.

یوه خوا (yawaxwā́) ښځ.م. یو طرف، یو اړخ.

یوه خوله (yawaxwlá) ښځ.م. په یوه اتفاق، په یوغږ.

یوه گړۍ (yawgaṛáy) ښځ. م. یوساعت، یوه شیبه.

یوې (yáwe) ښځ.م. و گ. یوه.

یه (ya) ق. ۱) نه، د نه کولو مفهوم؛ ۲) اد. یا، اې، جاته د آواز کولو کلیمه.

یهودپال (yahodpā́l) نر.م. صهیونیستې، صهیوني، صهیونگرا.

یهودواله (yahodwā́lá) ښځ.م. یهودپالنه، صهیونیزم.

یې (yé) ښځ.م ۱) د «ی» توری تلفظ؛ ۲) اد. د مفرد مخاطب ضمیر دی لکه شته یې؛ ۲) غایب ضمیر لکه: کتاب یې. د مخاطب جمع لکه: تا... ږیی.

یېبرور (yebrawár) نر.م. حاصلناک، ښبراز، بر لرونکی، مثمر.

یېبروري (yebrawarí) ښځ.م. حاصلناکي، ښبرازي، مثمرتوب.

یېبره (yébra) ښځ.م. د کښت حاصل، د مېوو یا نورو ځیزونو حاصل، نتیجه.

یېدغا (yedǧā́) ښځ.م. یېدغه، یوه پامیري ژبه ده چې په شمال ختیزه اریانې کې رائجې.

یېړ (yeṛ) نر.م. ۱) یو گروپ بېړۍ، یوه بحري قوه چې د یوه قوماندان تر امر لاندې وي؛ ۲) و گ. اېړ.

یېړمشر (yeṛmašár) نر.م. د بېړیو یا د لرگیو او نورو د کاروان او قافلې مشر.

یېلاق (yelā́q) نر.م. بانډه، له ښاره بهر هغه یخ ځای چې خلک په کې د گرمۍ موسم تېروي.

دانش خپرندویې ټولنې خپاره کړي کتابونه

د سرو زرو صندوق ۱ _ ۶ ټوک
قرآن کیسې ۱ او ۲ ټوک
فلاح دارین
اخلاق محمدي
د عبرت انګازې
شمېر پوهنه E پښتو ډکشنري
واژنامه کمپیوتر
E ګرامر ښوونځي تر پوهنتونه
رهنمای دستور زبان
اکسل پښتو دري
وینډوز پښتو دري
هارډویر پښتو دري
پېنټ (پښتو، دري)
ورډ (پښتو، دري)
پښتو E خود آموز
د الماني ژبې ګرامر
کورنی طبیب
عامې ناروغۍ
صدري جراحي اساسات
طبي ترمینولوژي
مکروبي ناروغۍ
اروايي روغتیا
اسرار تندرستي بدن
لوڅ رازونه
افغاني خواړه
د افغانستان محلي خواړه
ويې پېژنه ويې خوره
کوچنیانو روزنه
روح تل پاتې ژوند
فن زنا شوئی
جنسي اړیکې
ناتوانهای و بي میلی را به غذا معالجه کنید

اموزش زنا شوئی
تقویت نیرو جنسی
بیماریها و انحرافات روانی
میتودهای کلنیکی طبی
پښتو انګلیسي فلسفي قاموس
انګلیسي- پښتو قاموس
اداره Management
تاج التواریخ
د افغانستان راتلونکی
افغانستان د تاریخ په رڼا کې
سرې لښکرې په افغانستان کې
آیینې
افغانستان لنډ تاریخ
افغانستان دیموکراسي او جمهوریت
غرونه کساتونه
کوچیانی پانګه
ستوري د ادب په اسمان کې
پټانز پښتانه
پښتانه (تړی)
د شلمې پېړۍ تر نیمایي (دویم چاپ)
افغان مېړانه او غمیزه (دویم چاپ)
افغانستان تر وروستي افغانه ۱_۳ ټوک
زما ژوند له غلا تر پاچاهۍ
اسناد و نامه های تاریخ
بش په جګړه کې
د خپلواکۍ لمر څرک
د افغانستان سقوط
افغان مېړني او تاریخي پېښې
تاریخ خط
افغانستان چه میګذشت
نستان در قرن بیستم
بازی بزرگ

افغانستان بعد از پیروزی انقلاب اسلامی --------------
سقوط افغانستان --------------
تاریخ احمدشاهی --------------
جریانات تاریخی افغانستان --------------
نامه احمدشاه بابا به سلطان --------------
رازیکه نمی خواستم افشا کنم --------------
تاریخ مختصر افغانستان --------------
رجال و رویدادهای تاریخی --------------
اتش سرخ در افغانستان --------------
یاداشت های من --------------
نقد مسیر تاریخ --------------
خسارات وارده به فرهنگ افغانستان --------------
گنگ سخن گو --------------
افغانستان ستیج بازی بزرگ --------------
هفتادو سه ملت --------------
دست های مخفی و سیاست های علمی --------------
دیوان شاه شجاع --------------
هفت دامن گل --------------
پرسش و پاسخ علمی --------------
سرودهای دریا --------------
گلزار لطائف --------------
دیوان عایشه درانی --------------
در زوایای تاریخ افغانستان --------------
سیمای سینمای افغاني --------------
شاهکار های ادبی --------------
روش نوین --------------
افکار جاوید --------------
یکدسته گل --------------
اشک داغ --------------
افغانستان در مسیر تاریخ --------------
طالبان چگونه امدند --------------
زندگی من از رهزنی تا پادشاهي --------------
گنجینه سخن --------------

ادبیات او د انسان دننني نړۍ --------------
ژوري خبري --------------
د خیمې سیوري ته --------------
بوره ونه --------------
سیوری (ناول) --------------
انسان - صفر --------------
د سین غاړې ګلونه --------------
د ښاپېرۍ ورغوي --------------
مفتي عبدالحنان دیوان --------------
الفت مرغلرې --------------
الفت نثري کلیات --------------
دا هم هغسې موسم دی --------------
په سکروټو کې مزلونه --------------
پښتو پښويه ګرامر --------------
اولسي سندرې ۵ جلده --------------
...دې کلي کې نه اوسم --------------
د خوشال ادبي پښتو --------------
هرې تپې ته د جرګو سره خم --------------
احمدشاه بابا دیوان --------------
د رحمان بابا کلیات --------------
جانانه ستا تر دره ځنګه درشم --------------
د فکر تالونه --------------
چنار خبرکوی --------------
شین تاغی --------------
د سمڅی یاران --------------
ولی خوروو --------------
مشکنرې --------------
توچی چپی چپی --------------
د کرمی په غاره --------------
دیوی دسیاست تنسته --------------
پانه ورژیده --------------
گل داسویلو --------------
زموږ سلگی --------------

ښېو کې انځورونه
ګټيالي
خوږې خبرې
خير شر کوچنيانو لپاره
ځانګه
ارفعيت کره کتنه
کره کتنه
يوسف زليخا
له ماښامه تر ماښامه
جل وهلې هيلې
هغه لېونی وه
نره ژبه
لو ی د لونګو
ګلستان سندرې
بودا په افغانستان کې
له نرګسه تر نرګسه
د علي خان ديوان
لوی احمدشاه بابا
د کوچنيانو جراحي (طبي)
د شکرې ناروغي (طبي)
پلوشې (شعر)
د بياض ديوان (شعر)
د کاظم خان شيدا ديوان
مرغلره (ناول)
خوبونه
د ژوند نغمه
د سولې په وخت کې د دولتونو...
د طاووس ښکه
ځئ چې خو جنت ته
افغانستان پېژندنه
رحمن بابا (ښېرنه) کامل مومند
د سياسي اصطلاحاتو قاموس
و، نه و، يو شپون و
ملا نصر الدين
په فلسفه کې تلپاتې پېښې
خوابښې اينګور
توري چې رڼا کوي
د عبدالحميد مومند کليات
د اتڼ نارې
د منار خوا ته
له سروبي تر اسماره
شناخت اديان و مذاهب
مرګ منظر
د پښتو ادبياتو تاريخ (حبيبي)
ښکر بواله
د نيمو شپو خبرې
بهيج سياسي قاموس
راځئ چې بيا وخاندو
د کاڼي اوښکې
متون نظم غنائی
ضرب الامثال و کنايات
زندګی ناصر خسرو
ضرب المثلها و کنايات در مثنوی مولوی جلال الدين
ناصر خسرو در لابلايی تذکره ها
سماع و پيشينه آن
ضرب المثلها در لابلای ديوان ناصرخسرو
متون نظم و نثر عرفانی
اشعار شهيد بلخی ابو شکور
بيايد از مولانا بياموزيم
طلايي هار
لپه
بس همداسې ښه يم
خوشال خان ختک (ښېرنه) کامل مومند
مکاره ګيدړه
خولۍ ګلونه
سندريز شفقونه



